Sc. Sup. 23. Pl. S.

R. P. Fr. VINCENTII

CONTENSON,

ORDINIS PRÆDICATORVM

Sacræ Theologiæ Profeſſoris;

THEOLOGIA MENTIS ET CORDIS:

SEV

Speculatio univerſæ ſacræ Doctrinæ, pietate temperata; è Patribus, Doctore potiſſimùm Angelico derivata.

TOMUS VII.

In quo de fontibus ſalutis, ſeu de Sacramentis novæ legis priùs in genere, deinde de Baptiſmo & Confirmatione in ſpecie tractatur: ubi etiam aliqua de Circumciſione.

Lucere vanum: ardere parum: lucere & ardere perfectum. *Bern. ſerm. de nat. Ioan. Bapt.*

LVGDVNI,
Sumpt. LAVR. ARNAVD, PETRI BORDE, JOANNIS, & PETRI ARNAVD.

M. DC. LXXXI.
Cum Approbatione, & Privilegio Regis.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

INDEX
DISSERTATIONUM,
Capitum, Sectionum, & Reflexionum, quæ in hoc Tomo VII. Theologiæ mentis & cordis comprehenduntur.

LIBER XI.

De Deo Salvatore, & de Fontibus ſalutis, ſeptem ſcilicet novæ Legis Sacramentis.

Præloquium. *pag.* 1
Oeconomia & ordo hujus tractationis. *pag.* 3

DISSERTATIO I.

De Sacramentis univerſim. p. 6

CAPUT I. ESSENTIA, neceſſitas, & cauſæ Sacramentorum explicantur. 7

SPECVL. I. Sacramentum eſt ſignum rei ſacræ ſanctificantis nos, conſtans rebus & verbis determinatis, iiſque immutabilibus. 10
Objectis contra ſingulas partes militantibus occurritur, variaque incidentia occupantur. 16
Difficilis contra ultimam partem objectio proponitur & ſolvitur; magiſque Sacramentorum immutabilitas ſtabilitur. 23
REFLEXIO. 34
SPECVL. II. Poſt peccatum neceſſaria ſunt homini lapſo Sacramenta, quæ nulla in ſtatu innocentiæ extiterunt. 37
Quid de ſtatu innocentiæ. 47
REFLEXIO. 54
SPECVLATIO III. Sacramentorum cauſa præcipua Chriſtus eſt; inſtrumentalis, homo Chriſti miniſter. 58
Quæres, an ſaltem inſtituendorum Sacramentorum facultatem potuerit Deus puro homini impartiri. 62
Cauſa miniſterialis Sacramentorum. 64
REFLEXIO. 65
CAPVT II. De efficacia Sacramentorum novæ Legis, de eorumque effectibus; necnon de conditionibus ut ſuos ſortiantur effectus, cùm ex parte miniſtri, tum ex parte ſuſcipientis neceſſariis. 68
Tria magni momenti fundamenta jaciuntur. Primum principium: Sacramenta gratiam ex opere operato efficiunt. 69
Secundum principium: Sacramentorum alia primam, alia ſecundam gratiam efficiunt. 73
Tertium principium: Character eſt trium Sacramentorum effectus ſecundarius. 76
SPECVL. I. Primarius Sacramentorum effectus

eſt gratia ſacramentalis aliquid intrinſecum gratiæ habituali adjiciens. Secundarius verò eſt character, ſeu poteſtas ſpiritualis in intellectu indelebiliter recepta ad Divina recipienda, vel peragenda. 81
Quid ſit character à tribus Sacramentis impreſſus. 89
Derivatis quibuſdam corollariis, prædicta characteris definitio magis ſtabilitur, & Angelici Doctoris ſententia ab Recentiorum inſtantiis vindicatur. 94
REFLEXIO. 106
SPECUL. II. Sacramenta novæ Legis ſunt cauſæ inſtrumentales, nedum moraliter, ſed & phyſicè gratiam efficientes. 110
Proponuntur & ſolvuntur objecta. 117
Quibuſdam inconvenientibus obviam itur. 126
REFLEXIO. 130
SPECUL. III. Ut Sacramenta ſuos ſortiantur effectus, multa tum ex parte Miniſtri, tum ex parte ſuſcipientis deſiderantur. Expenduntur ſingulæ conditiones. 135
Prima conditio: Intentio faciendi, & recipiendi quod fit in Eccleſia. ibid.
Secunda conditio: Fides. Tertia conditio: Sanctimonia, ſine quibus illicita quidem Sacramenta, valida ſunt tamen. 139
Corollaria derivantur. 149
REFLEXIO. 154

DISSERTATIO II.

Ad præcedentem Appendix.

De intentione Miniſtri operoſiùs inquiritur. Ubi oſtenditur, Sacramenta ſeriò & prudenter cum materia, & forma debitis peracta, nullâ Miniſtri intentionem ſuam retinere volentis malitiâ annullari. p. 158

§. j. QUod de intentione Miniſtri apud omnes Catholicos in confeſſo eſt, præmittitur; in quo diſſentiant, dilucidè proponitur. 159

§. ij. Ad valorem Sacramenti ſufficere intentionem ſeriò peragendi externi ritus, qui Chriſtianis Religioſus eſt; eaque ſtante, nulla Miniſtri intentionis retentione, vel perverſitate Sacramentum irritari, incunctanter aſſerendum eſt. 162

Proferuntur Theologi longè præſtantiſſimi hujus aſſertionis ſectatores; & primùm antiquiores. ibid.

§. iij. Referuntur Theologi, qui eandem ſententiam à tempore Concilii Tridentini ex profeſſo propugnavere. 166

§. iv. Eadem ſententia Patrum authoritate, S. Auguſtini præſertim clariſſimis teſtifica-

tionibus ſtabilitur. 173
§. v. Eadem ſententia authoritate Summorum Pontificum & Conciliorum munitur. Mens Tridentini diligenter expenſa. 183
§. vj. Eadem aſſertio perſpicuis S. Thomæ teſtimoniis confirmatur. 190
§. vij. Multiplici rationum momento eadem ſententia ſuadetur. 198
Prima ratio, à valore Baptiſmi ab Infidelibus collati. 199
Secunda ratio, ab inſtitutione Chriſti. 201
Tertia ratio, à conſuetudine Eccleſiæ. 204
Ultima ratio, ab inconvenientibus. 208
§. viij. Convelluntur oppoſitæ ſententiæ fundamenta. 211
REFLEXIO. 217

DISSERTATIO III.

De Sacramentis ſingulatim, & primùm de Baptiſmate. p.223

CAPUT I. QUæ de Baptiſmo apud omnes in confeſſo ſunt, ſtatuuntur. 226
SPECUL. I. Baptiſmatis eſſentia, exiſtentia & forma, necnon Miniſter atque ſubjectum exponuntur. 227
Definitio & nomina Baptiſmi. ibid.
Exiſtentia & inſtitutio Baptiſmi. 233
Remota Baptiſmatis materia eſt aqua naturalis, proxima verò ablutio. 245
Legitima Baptiſmi forma eſt hæc: Ego te baptizo

tizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti. 250
Miniſter Baptiſmi. 259
Quæres utrum poſſint plures Miniſtri eundem baptizare? 263
Subjectum, & neceſſitas Baptiſmi. 268
REFLEXIO. 281
SPECUL. II. Varii Baptiſmi effectus ordine recenſentur. 285
REFLEXIO. 308
SPECUL. III. Sacræ Baptiſmi cæremoniæ, variique ritus ordine exponuntur. 312
REFLEXIO. 323
CAPUT II. Graviores de Baptiſmate difficultates reſolvuntur. 326
SPECUL. I. Optima eſt diviſio Baptiſmatis in Baptiſmum fluminis, flaminis & ſanguinis. Martyrium pro Chriſto perpeſſum gratiam ex opere operato producit. Porrò Martyres non ſunt, qui contagioſa lue afflictis hominibus inſervientes, eo in obſequio mortem obeunt. ibid.
Baptiſmus ſanguinis operoſiùs commendatur. 335
Mors in obſequie peſte contactorum oppetita non habet ſtrictam martyrii rationem. 352
REFLEXIO. 364
SPECUL. II. Baptiſma parvulis Infidelium collatum validum quidem eſt, at illicitum tamen. 372
REFLEXIO. 388
SPECUL. III. Remotâ per pœnitentiam fictione Baptiſmus eandem gratiam, ejuſdemque gratiæ gradum baptizato confert, quem reapſe contuliſſet, ſi ſubjectum minimè fictum inveniſſet. 393
REFLEXIO. 408

APPEN

APPENDIX UNICA.

Ad diſſertationem ſuperiorem de Circuncisione. p. 413

Convenientiæ Circunciſionis. 414
Quando Circunciſio inſtituta. 415
Effectus Circunciſionis. 416
Quomodo Circunciſio gratiam conferebat. 418
Reflexio. 425

DISSERTATIO IV.

De Sacramento Confirmationis. p. 428

CAPUT I. Catholica de Confirmatione dogmata præmittuntur, & ſtabiliuntur. 429
Specul. I. Confirmatio eſt unum novæ legis ſacramentum, cujus eſſentiam præclara illi à Patribus aſſerta nomina declarant. 430
Sacramenti Confirmationis eſſentia. 440
Reflexio. 443
Specul. II. Materia & forma Sacramenti Confirmationis exponuntur. 445
Materia remota Sacramenti Confirmationis, ſacrum Chriſma. 446
Sacramenti Confirmationis materia proxima, Chriſmatis

Chriſmatis ad modum crucis inunctio. 454
Forma Confirmationis hæc eſt: Signo te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris,& Filii,& Spiritus ſancti. 457
Reflexo. 463
Specul. III. Quæ de Confirmatione faciliora ſuperſunt, exponuntur. 467
Subjectum Confirmationis. ibid.
Effectus Confirmationis duplex. 470
Conſectarium unicum. Confirmationem iterari, indelebilis Confirmationis character non patitur. 476
Reflexio. 478
Caput II. Graviores de Confirmatione difficultates expediuntur. 481
Specul. I. Sacramentum Confirmationis Chriſtus Dominus in die ultimæ Cœnæ inſtituit. ibid.
Reflexio. 487
Specul. II. Ad integram Chriſtiani perfectionem neceſſarium eſt Confirmationis Sacramentum. 489
Reflexio. 502
Specul. III. Ordinarius Confirmationis Miniſter, & jure Divino inſtitutus eſt Epiſcopus. Illam tamen ex diſpenſatione Summi Pontificis ſimplex Sacerdos extraordinariè urgenti de cauſa miniſtrare poteſt. 506
Presbyteri ex Apoſtolicæ Sedis facta ſibi facultate poſſunt eſſe extraordinarii Confirmationis Miniſtri. 519
Proponuntur adverſæ ſententiæ fundamenta, quibus ei non mediocris probabilitas conciliatur. 529
Reflexio. 538
LIBER

LIBER XI.

De Deo Salvatore, & de Fontibus ſalutis, ſeptem ſcilicet novæ legis Sacramentis.

PRÆLOQVIVM.

OMNES ſitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite abſque ullo argento, & abſque ulla commutatione vinum & lac. Iſaiæ 55. Quantum, & quàm ardenter bona ſua creaturæ rationali profundere Deus optimus maximus aveat, variis quidem amoris ſui ſignificationibus teſtatus eſt, at Sacramentorum inſtitutione planè perſuaſit; Omnes vocat, nullum excludit, qui publicos fontes, patenteſque canales, quibus cœleſtis gratia jugiter defluat, aperuit. Sitientes invitat, & pro ratione ſitis, pro guſtuum varietate modò aquas, vinum, & lac indiſcriminatim & juxtà liberaliter propinat. Aquam fundit pœnitentibus, quâ peccata ab-

ſtergant; lac præbet incipientibus, qui præventi in benedictionibus dulcedinis, guſtantes quoniam ſuavis eſt Dominus, & memoriam ſuavitatis ejus eructantes incipiunt caducas peccatorum voluptates faſtidire, ſuumque ita in Deo gaudium collocare, ut ab eo divelli grande foret illis ſupplicium. Vinum denique dat perfectis, ne deficientes in via, retroque reſpicientas, benè cœpti operis fructum vel mentis inſtabilitate, vel laboris tædio, vel tentationum impetu amittant.

Sed illud quod ponderetur, niſi meus me fallit animus, digniſſimum eſt. *Emite*, inquit, *abſque ullo argento, & abſque ulla commutatione.* Quì emitur quod ſine argento, ſine ulláve commutatione comparatur? Sanè quod gratis & pro nihilo conceditur, non emitur, ſed donatur. Quæ Sancti & Interpretes in ejus lóci lucem protulere, omnia non referam, ſelectiora notabo. Dici in primis poteſt, nos gratiam emere, quia nulli infunditur habitualis gratiæ ſanctimonia, niſi multiplici piorum motuum apparatu diſpoſito; emitur tamen gratia ſine argento, quia totus ille diſpoſitionum conatus ab auxilio Dei moventis, ſine quo nihil eſt in homine, nihil eſt innoxium, proficiſcitur. *Noſtrum eſt velle*, inquit Auguſt. lib. de bono viduit. cap. 27. *ſed voluntas ipſa monetur, ut ſurgat; & ſanatur, ut valeat; & dilatatur, ut capiat; & impletur, ut habeat.* Rurſum emimus ſine argento, quia ſola bona voluntate Deus contentus eſt, ſi per ipſam non ſtet quin deſiderium ſeſe exerat, fundaturque in opus. Si ergo verè ſitiamus, vivam illam aquam dabit nobis, ex qua qui biberit, non ſitiet in æternum; ſcriptum eſt enim:

Beati

Beati qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur. Matth. 5. Unde præclarè exclamat Nazianzenus orat. 40. *O ingentem benignitatis celeritatem! ô facilem contrahendi rationem! Hoc bonum ſolâ voluntate venale tibi proponitur. Sitit ſitiri; cùm ab eo beneficium petitur, beneficio afficitur; jucundiùs dat, quàm alii accipiant.* Denique emitur gratia ſine argento, quia in Sacramentis ex meritis Chriſti infunditur: ergo emitur, cujus pretium eſt ſanguis Salvatoris; & emitur ſine argento, quia propriis meritis non tribuitur, nec debetur. Hauriamus ergo aquas de fontibus Salvatoris: immenſum divinæ bonitatis pelagus ad participandum expanſum, quod omnibus præſto eſt, cum fiducia adeamus, non amaras, vel ſalſas hauſturi maris limphas, ſed lacteas divinarum mammarum undas potaturi.

Oeconomia & ordo hujus tractationis.

Ubi S. Doctor D. Thomas de Deo-Homine latè diſputavit, & Incarnationis Dominicæ miracula ad miraculum expoſuit, convenitenter de Sacramentis novæ legis, quæ idem Angelicus Præceptor in prologo lib. 4. ad Annibald. *dominicæ incarnationis reliquias*, eleganter appellavit, ſermonem inſtituit. Congruebat enim ut poſt præclaras de myſteriis Chriſti, ac potiſſimùm de paſſione ejus diſſertationes, continenti, & non interrupta ſerie de Sacramentis verba faceret, quæ totam hauriunt à paſſione Redemptoris virtutem, quæve è latere Chriſti fluxiſſe jure merito à Patribus dicuntur. Cùm enim Sa-

cramentorum tota quanta eſt efficacitas à meritis Chriſti proficiſcatur, ſpeciali quadam ratione paſſioni Salvatoris aſſeritur, quæ fuit conſummatum meritorum Chriſti complementum. In cujus ſignum (obſervatio eſt S. Thom. *quæſt.62. art.5.*) de latere Chriſti in cruce pendentis aqua fluxit & ſanguis; quorum illa ad Baptiſmum, iſta ad Euchariſtiam pertinet, quæ ſunt potiſſima religionis Sacramenta. Virtus itaque paſſionis ſalutiferæ nobis ſuſceptione ſacramentorum quadantenus copulatur: & licèt aliqua ante paſſionis ſacrificium inſtituta inveniantur, ex ea tamen proximè futura virtutem divinitus ſortita ſunt, non ſecus ac antiqui Patres gratiæ fluenta ex agno ab origine mundi occiſo, id eſt paternis Dei oculis præſenti, in anteceſſum ſibi derivarunt. *In ejus cruce gloriamur,* ait S. Cyprianus de baptiſ. Chriſti, *cujus virtus omnia peragit Sacramenta, ſine quo ſigno nihil eſt ſanctum, neque aliqua conſecratio meretur effectum. Hinc omnium ſanctificationum exſurgit ſublimitas, & profundum, & longè, latéque diffunditur plenitudo gratiarum.* Succinit Bernardus *ſerm. de ablut. pedum,* & *ſerm. de baptiſ. & cœna,* his verbis: *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus eſt mundus, & in quem peccatum non cadit? Appropinquans enim paſſioni Dominus de gratia ſua inveſtire curavit ſuos, ut inviſibilis gratia ſigno aliquo viſibili præſtaretur.*

Ad cujus majorem lucem ſciendum eſt, quod licèt Sacramenta ad gratiam ſignificandam potiſſimè ſint inſtituta, quod etiam de Sacramento Euchariſtiæ verum eſt, cùm non ſignificet

Chriſtum

Chriſtum ut in ſe aliquid ſacrum & ſanctum eſt, ſed quà cibus eſt noſter, mediante gratiâ, & ut loquitur S. Thomas, *ſpiritus pinguedine*, animas paſcens & ſaginans; attamen Sacramenta Chriſtiana paſſionem Redemptoris ſpeciali quadam ratione ſignificant, cùm non ſolùm ſigna ſint demonſtrativa gratiæ præſentis, & prognoſtica gloriæ futuræ, ſed etiam præteritæ paſſionis Chriſti rememorativa, ut S. Thomas *art.* 3. egregiè declarat. Etenim Sacramenta novæ legis gratiam non utcumque, ſed ut medicinalem & ſanativam ſignificant, quæ utique ad ſalutem, ut ad finem; ad ſanguinem Chriſti, qui eſt peccatorum medicina, ut ad cauſam effectricem ordinem important. Convenientiſſimè igitur explicato opere redemptionis, traduntur pharmaca criminum, quia non eſſet completum Salvatoris negotium, niſi per eum darentur nobis inſtrumenta ſalutis.

Porrò antequam ſingulares gratiæ cœleſtis canales in ſpeciali aperiat Doctor Sanctus, de Sacramentis generatim diſſerit; quia tamen Sacramentorum conſideratio non ſolùm ſpeculativa eſt, ſed etiam moralis & practica, non minùs quàm medicina, quia ſicut hæc corpus ſanandum, ſic illa animam inſtaurandam intendit; ideo methodum utriuſque ſcientiæ accuratè ſervavit. Speculativa univerſalia contemplatur: moralis & practica niſi individua minutatim expendat, omni fructu caret: illa methodo reſolutionis ab infimis ad ſuprema, ab effectibus ad cauſas, à mediis ad finem aſſurgit; iſta compoſitionis methodo à fine ad media, à principiis per varias concluſiones accedit ad opus. Utraque via inceſſit S. Doctor; nam & præclaras de

Sacramentis veritates contemplatus eſt, & quid in eorum ritibus obſervandum ſit, ſigillatim expoſuit, Angelis ſcalæ Jacob non diſſimilis, quorum alii ad Deum & ſuperiora volabant; alii inſpectis divinis regulis, ad opus exequendum deſcendebant. Illi pro virili parte morem geremus. Et quanvis materia ſacramentalis ab infinitis tractatoribus verſata, exhauſta penè videatur; verumtamen ab ea modulo meo exponenda non deterrebor, quia doctrina S. Thomæ auri fodina eſt altiſſima & inexhauſta. Levium metallorum fructus in ſummo eſt, aiebat Seneca; illa opulentiſſima ſunt, quorum in alto latet vena aſſiduè pleniùs reſponſura fodienti. Doctrinæ, quibus capitur vulgus, tenuem & perfuſoriam habent eruditionem veri ſpecie oblitam; S. Thomæ doctrina alta profunditas eſt, ab antiquis Interpretibus aperta, non exhauſta; & quia ſupra omnium diſcipulorum captum eminet, plura ex ea quotidie eruuntur, ſin nova, certè novè. Preſſis ergo ab Angelico duce veſtigiis inhærentes, primùm de Sacramentis generatim diſputabimus, quàm ut ea ſingulatim expendamus.

DISSERTATIO I.

De Sacramentis univerſim.

IN multiplici acceptione nomen ſacramenti à variis uſurpatum eſt. Primò ſumebatur

patur olim pro pecunia ſacro in loco depo-
, ſponſione apud Pontificem facta, pacto-
 inito, pecuniam ei perituram, qui causâ
dem caderet, ea tamen lege ut ærario pu-
ico appoſita in boni communis utilitatem
deret: videatur de hac acceptione Tullius
ratione pro Milone. Secundò adhibetur in jure
omen ſacramenti pro juramento, & re ipſa
ramento firmata; unde ſacramenta ſpontè
acta inviolabiliter cuſtodiri jura tam reli-
gioſè præcipiunt. Tertiò ſignificat in Scriptu-
ris ſacramenti nomen rem aliquam occultam
& abſconditam, ſive myſterium, juxta illud
Tob. 2. *Sacramentum Regis abſcondere bonum
eſt.* Et illud Apoſtoli Epheſ. 1. *Vt notum faceret
ſacramentum voluntatis ſuæ.* Porrò per myſte-
rium, teſte Chryſoſtomo *homil.7. in epiſt. 1. ad
Cor.* intelligimus arcanum aliquod, quod unis
amicis communicamus, quod intus occulta-
mus, quod vulgò non efferimus, quodve ex-
plicari omnibus minimè decet, qui ſic ait:
*Myſterium appellatur, quoniam non quæ vide-
mus intuemur, ſed alia inſpicimus, & alia cre-
dimus. Et quemadmodum pueri cùm libros in-
tuentur, vim literarum minimè intelligunt, ne-
que norunt quæ occultorum ſenſu percipiunt;
quin potiùs vel ipſi viro literarum ignaro ea-
dem uſu veniunt; qui verò peritus eſt in lite-
ris, atque exercitatus, multam in eis conditam
vim, & integras vitas & hiſtorias reperiet: &
epiſtolâ quidem acceptâ, literarum expers char-
tam & atramentum eſſe putabit; at expertus
& vocem audiet, & alloquetur abſentem, &
quodcumque voluerit, per literas rurſum ſignifi-
cabit. Idem quoque in myſterio ſolet accidere;*

infideles quidem, tametſi audiunt, non tamen audire videntur: fideles verò per ſpiritum experientiam aſſequuti, reconditorum virtutem intuentur.

Deniquè accipitur ſacramentum pro viſibili rei alicujus ſacræ ſigno; & in hac acceptione nomen illud frequentabimus, & reverà coincidit cum nomine myſterii apud Græcos familiari. Per myſteria enim Græci, teſte Hieremia Patriarcha Conſtantinopolitano *cap.1. cenſuræ*, illud intelligunt, quod in ſignis ſub ſenſum cadentibus effectum habet occultum, ſeu ſignum aſpectabile rerum ſenſibus minimè ſpectabilium, ut quemadmodum homo ex animo inviſibili, & corpore viſibili conſtat; ita quoque myſterium ex rebus partim ſub ſenſum cadentibus, partim oculos fugientibus coaleſcit. Neque valet calumnia Calvini effutientis, nomen illud eſſe peregrinum, & à Theologis confictum: non valet, inquam, ſed hæreticus ignorantiam prodidit ſuam. Apoſtolus enim matrimonium, quo unio Chriſti cum Eccleſia, & Verbi Divini cum humanitate ſignificatur, *Sacramentum magnum* appellat, *Epheſ.* 5. Eo etiam nomine Patres uſi ſunt: Cyprianus lib.2. epiſt. 72. *Eſſe Filii Dei poſſumus, ſi utroque ſacramento naſcamur*, id eſt Baptiſmate & Confirmatione. *Accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum*, inquit Auguſtinus *tract.* 8. *in Ioan.* Unde licèt nomen illud in Scripturis nequaquam legeretur, meritò tamen adhiberetur, non ſecus ac nomen conſubſtantialitatis, & incarnationis, quod tametſi à ſacris literis non uſurpatum, pervenerabilis tamen traditionis uſus conſecravit, quia res nominibus illis

ſignificata

.ificata verbo Dei expreſſa eſt. Cùm ergo
ı ſacramenti nomine expreſſam habeamus,
eſt ſacras cæremonias à Chriſto inſtitutas;
n ſacram, id eſt divinam gratiam hominem
ɛo conſecrantem ſignificantes teneamus: mo-
ſı eſt nomen illud, ad ſignificandum quod
tendimus peroppòrtunum repudiare. Plenam
orrò Sacramentorum notitiam habuerimus, ſi
orum eſſentiam, neceſſitatem, cauſam & effe-
.us exponamus.

CAPVT I.

Eſſentia, neceſſitas, & cauſæ Sacramentorum explicantur.

EXiſtentiam Sacramentorum probaverimus, quando eorum fuerit neceſſitas demonſtrata: ſuavis namque divini Numinis providentia neceſſaria nulla ſubtrahit, quæ multa aſſolet etiam ad ornatum & delitias effundere. Et quanvis in ſcientiis exiſtentia objecti ſupponatur, vel priùs demonſtretur, quàm ejus eſſentia declaretur; in ſcientià tamen ſupernaturali (qualem eſſe Theologiam alibi oſtendimus) priùs debet objecti ſupernaturalis natura deſcribi, ut cognitâ ejus eſſentiâ, faciliùs & ſuaviùs in ejuſdem exiſtentiæ perſuaſionem manuducamur. Proclive enim eſt arcani cujuſvis quàmlibet naturalèm ordinem excedentis exiſtentiam credere, vel ſaltem non inficiari, cujus eſſentiam non modò non

repugnare, ſed convenientiis aptiſſimis adornari, & muniri cognoverimus.

SPECVLATIO I.

Sacramentum eſt ſignum rei ſacræ ſanctificantis nos, conſtans rebus & verbis determinatis, iiſque immutabilibus.

EXplicatis ſingulis hujus ſpeculationis partibus, eſſentia ſacramenti, in quo ſita ſit, liquidò clarebit: plurimarum etiam de eſſentia ſacramentorum metaphyſiacrum & ſpinis obſitarum quæſtionum, quibus moralis hæc materia à Recentioribus ſepitur, reſolutio veluti ſponte ſua fluet, & præciſo importunarum tricarum circuitu pellucidè conſtabit.

In primis Sacramentum dicitur ſignum, propter habitudinem, quam cæremonia divinitus inſtituta ad rem ſacram importat. Illa autem habitudo non poteſt eſſe niſi ſigni, & non cauſæ, ſive materialis, cùm res illa in ſacramento adhibita non ſit ſubjectum ſanctitatis; ſive formalis, cùm non ſit forma ſanctitatis; ſive finalis, cùm potiùs ſacramentum medium ſit ad efficiendam ſanctitatem inſtitutum; ſive efficiens, quia in veteri lege vera erant inſtituta Sacramenta, quæ tamen gratiam minimè efficiebant. Ergo habitudo ſacramenti ad rem ſacram eſt tantùm ordo & relatio ſigni. Accedit, quod Sacramentum eſt eſſentialiter aliquid

ſenſibile

ſibile, cùm ſit externa veræ Religionis proteſtatio : ſi autem ſacramentum non aliam ad rem ſacram, quàm cauſæ habitudinem importaret, non per ſe peteret aliquid ſenſibile, cùm cauſa inſtrumentalis ſanctitatis æquè poſſit eſſe ſpiritalis & inviſibilis, ac corporea & ſenſibilis. Ergo ſacramentum eſt ſignum rei ſacræ.

Secundò dicitur ſacramentum ſignum rei ſacræ ſanctificantis nos, , id eſt gratiæ habitualis. Neque enim ſufficit, ſicut Cano, Bellarminus, & Suarez arbitrati ſunt, ut ſit ſignum cuiuſvis ſanctitatis, putà legalis ; alioquin aqua luſtralis, ſuſceptio ſtatus Eccleſiaſtici, aut Regularis forent ſacramenta, cùm conferant aliquam conſecrationem, & divino cultui ſanctitatem legalem longè excedenti, addicant ſuſceptores. Unde Tridentinum *ſeſſ.* 1. *cap.* 3. approbat illam definitionem, *ſacramentum eſt inviſibilis gratiæ viſibilis forma.* Gratia autem inviſibilis non eſt alia, quàm gratia habitualis.

Tertiò dicitur ſacramenta conſtare verbis & rebus ; quod de ſacramentis novæ legis intelligendum præmonemus : id enim non exigit generalis ſacramenti notio ; ſiquidem ſacramenta veteris legis, quæ veram ſacramenti rationem obtinebant, abſque verborum prolatione conficiebantur. Unde *Geneſ.* 17. ritus Circumciſionis, & *Exod.* 12. cæremonia Agni Paſchalis, & *Levitici* 8. ordinatio Sacerdotum ſine ulla verborum forma præſcribuntur. Et ratio etiam id ſuadet, quia in ſola re ſenſibili ſine verbis miniſtrata ſalvatur & natura, & definitio ſacramenti ; cùm quælibet res ſenſibi-

lis Deo benè volente ad gratiam effundendam inſtituta, rem ſacram, nullis adhibitis verbis ſignificaret. Quod autem omnia novæ legis ſacramenta rebus vnà & verbis conſtent

Probatur contra Durandum. Tum ex Concilio Florentino in decreto fidei affirmante, cuncta novæ legis ſacramenta tribus perfici, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & perſonâ miniſtri verba proferentis. Tum inductione per omnia ſacramenta facta. In omnibus Sacramentis verba & res invenire eſt: in Baptiſmo quidem mundatur fidelis lavacro aquæ in verbo vitæ, ut *Epheſ.* 5. Apoſtolus ait. Idem quoque manifeſtiſſimum eſt de Confirmatione, Euchariſtia, Extrema unctione & Ordine, ut palam erit cùm de illis ſingulatim Sacramentis agemus. De Pœnitentia verò & Matrimonio, in quibus major eſt difficultas, idem ſuadetur, & ſimul occupantur Durandi argumenta. Et primò quidem pœnitentiam conſtare verbis, ex forma abſolutionis à Sacerdote prolata perſpicuum eſt, colligiturque ex illo Joan. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* Ubi Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus judiciaria traditur ſolvendi, ligandique poteſtas, utique verbis proferenda. Materia autem hujus ſacramenti ſunt actus pœnitentis confeſſione expreſſi, vt fuſiùs, & iuxtà opportuniùs, dum de pœnitentia diſſeremus. Idem denique de matrimonio comprobatur; licèt enim ad illud non requirantur verba ſimpliciter, id eſt ore prolata, cùm matrimonium à mutis contrahi validè poſſit; requiritur tamen aliquid quod vices verborum gerat, quales ſunt nutus, vel ſcripta, quibus contractus ſignificatio perficitur;

tur;

es verò hujus ſacramenti ſunt ipſi contra-
s corpora mutuo tradentes conſenſu, qui
em conſenſus conjugalis prout corpus tra-
materiam ſubminiſtrat; prout verò eſt
ti corporis acceptatio, formam præbet. Id-
in omnibus relationibus mutuis clarum
relativum à correlativo ſpeciem ſortiri,
ue viciſſim ſpeciem ſub diverſa ratione do-
e: ſic paternitas quà filiationem inſpicit,
ecificatur; ut verò filiationem terminat, ſpe-
em filiationi veluti naturali reſtitutione lar-
tur.

Ratio verò conveniens hujuſce veritatis ex
cramentorum novæ legis præcellentiâ peten-
la eſt: cùm enim ſacramenta chriſtiana per-
fectiſſima ſint, decet ea perfectiſſimum ſignifi-
candi modum ſortiri: verba autem longè per-
fectiùs & limpidiùs ſignificant, quàm res ſenſi-
biles, de ſe ad aliud quodvis extra ſe ſignifican-
dum indifferentes. Et certè niſi hoc novæ le-
gis ſacramentis privilegium aſſeramus, non
præſtabunt veteris legis ſacramentis, quæ ſub
obſcura dumtaxat ſigna erant, gratiam novi
Teſtamenti muſſitantia potiùs quàm loquentia;
eamque magis adumbrantia, quàm ſignifican-
tia. Ergo ſicut excellentior & præſtantior vis
novæ legis ſacramentis ineſt, ita nobilior eis
congruit ſignificandi modus, qui verbis rem
apertiùs indicantibus habetur. Verba enim, ut
Auguſtinus tradit, ſignificandi principatum in-
ter homines obtinuerunt.

Quartò addidimus, verba & res, quibus
ſacramenta conſtant, eſſe determinata & im-
mutabilia. Quod quidem ex perenni Eccleſiæ
traditione conſtat, quæ omnis in materia ſa-
cramento

cramentorum novitatis fuit impatiens. Et ratio hujus à priori in ſequentibus fuſiùs exponetur, quia nimirum cùm inſtituendorum ſacramentorum poteſtas uni Chriſto ſit eximia, præſcriptas à Salvatore materias & formas nulli licet immutare: & ſicut Eccleſia nova dogmata cudere nequit, ſed tradita dumtaxat interpretari; ita nova ſacramenta condere, novas materias & formas, in quibus ſacramenti eſſentia ſita eſt, adinvenire ſibi nunquam aſſumpſit, ſed ſacramentalia dumtaxat inſtituere, & ſacros ritus, ſalvis materiâ & formâ, adornare. Certè ſicut res ſenſibiles à ſolo Deo poſſunt ad gratiam conferendam evehi, ita ad illum pertinet res illas ſeligere, quibus gratia conferatur.

Unde ſequitur, graviter illum peccaturum, non ſolùm qui verba corrumperet, ſed etiam qui prætermiſſis conſuetis Eccleſiæ Catholicæ verbis, æquivalentibus uteretur; quia gravis adeo res cuilibet arbitrio non permittitur, nec poteſt præceptum Eccleſiæ, cui omnes ſubjici par eſt, in re adeo momentoſa citra culpam violari. Nemini tamen dubium eſt, quin verbis æquipollentibus validè ſacramenta conſiciantur, cùm in omnibus linguis validè celebrentur, & tunc ſolùm eſſentialis verbis mutatio contingat, cùm naturalis eorum ſenſus pervertitur; non cùm integer perſeverat. Immò concedit D. Thomas, verba ex loquentis imperitia malè prolata verè conficere ſacramenta; quia licèt ex inſtitutione nihil ſignificent, ex uſus tamen accommodatione ut ſignificantia accipiuntur. Unde Papa Zacharias illius ignari Sacerdotis formam eſſe legitimam declaravit, qui *in nomine Patrias, & Filias, & Spiritus*

ſancta

ſ baptizarat. Porrò idem Pontifex adver-
erba illa continere formam, quia fue-
ex ignorantia prolata. Unde qui callens
am Latinam advertenter ſic verba profer-
non videretur practicè illud intendere,
Chriſtus inſtituit, utpote ſpontè verba illa
ns, quibus nullam de ſe ſignificandi vim
apprimè ſciret. Quare in ignaris dum-
& balbis tolerabilis eſt hujuſmodi for-
quia non ita verba corrumpuntur, quin
locum uſui & accommodationi intelli-
um.

em proportione ſervatâ, de additione ver-
m, judicium ferendum eſt; ſi enim verus
rum verborum uſus & ſenſus hoc addi-
nto non auferatur, peccaret quidem qui
ta auctoritate quidpiam addere præſume-
putà ſi in nomine Patris omnipotentis, &
ſapientis, & Spiritus ſancti conſolantis
izaret; ſacramentum tamen validè confi-
t. Si autem additio ſenſum vel naturalem,
catholicum corrumperet, utique ſacramen-
irritum foret, & nullum, ut ſi quis in no-
e Patris majoris, & Filii minoris, ſenſu
ano baptizaret. Si verò quidpiam aliud
iceretur, putà in nomine B. Virginis vel
ctorum, dicitur communiter cum S. Thoma;
od ſi miniſter quaternitatem perſonarum
chere intenderet, vel Baptiſmatis virtutem
authoritatem Sanctis peræquè ac Deo aſſe-
e non dubitaret, invalidum utique & ſacrile-
m baptiſma celebraret: ſecus ſi ex levitate,
l devotione ea dumtaxat ſuperadderet, quia
nc eſſentiæ formæ nihil hujuſmodi addita-
entis incommodaret. Quod de verborum ad-
ditione

ditione diximus, de eorumdem detractione peræquè dicendum, niſi quod longè faciliùs adjectione verborum, quàm diminutione ſenſus ſalvus & integer conſiſtit. Idem pariter de verborum tranſpoſitione & ſitu cenſendum; idemque ferè judicandum de interruptione: neceſſe eſt enim ut talis ſit, quæ nec proferentis intentionem, nec genuinum verborum ſenſum ſecundùm moralem prudentum æſtimationem auferat.

Objectis contra ſingulas partes militantibus occurritur, variaque dubia incidentia occupantur.

Objicies 1. contra primam partem: Sacramentum ſignum dici non poteſt, ſive naturale, ſive ad placitum; non quidem ſignum naturale: naturæ enim aquæ per ſe non convenit internam animi munditiam repræſentare; nec etiam ad placitum, ſignum enim ex inſtituto, ſive ad placitum, non eſt quid reale, ſed merum ens rationis, ſi vera eſt Thomiſtarum Philoſophia: quid verò abſurdius, quid inſulſum magis, quàm ſacramenta, quibus nihil in tota Religione auguſtius, per ens rationis, quo nihil inanius eſſe, vel excogitari poteſt, conſtituere?

Reſpondeo ſacramenta eſſe ſigna ad placitum Chriſti inſtituta, nec propterea ſequi, ſacramenta eſſe mera entia rationis. Sacramentum enim, ſicut omne aliud nomen concretum, duo ſignificat, materiale & formale: putà:

nomen cæcus de materiali animal, de
nali privationem viſus importat: ſic ergo
ificatum materiale nominis ſacramenti eſt
a cæremonia à Chriſto inſtituta; ſignifica-
n verò formale eſt habitudo ſigni ad animæ
ctitatem; quæ habitudo cùm ex libera
riſti voluntate pendeat, quid reale eſſe non
teſt. Nec ſequitur, quod ſuſcipiens ſacra-
entum recipiat ens rationis, quia ſacramen-
m pro ſignificato materiali in communi lo-
uendi uſu ſupponit: unde ſicut non dicitur,
æcus eſt privatio, album eſt accidens, ca-
edra eſt figura; ſed dicitur, cæcus eſt homo,
lbum eſt ſubſtantia, cathedra eſt lignum: ita
on rectè dicitur, Sacramentum eſt ens ratio-
nis, cùm id ſupponat pro materiali, quod
reale, imò ſenſibile eſſe certiſſimum eſt. His
adde, Sacramenta ex vi inſtitutionis eam ha-
bere ſignificationem, quæ moraliter, nemine
cogitante perſeverare cenſetur; ſicut eodem
modo vocibus ſemel inſtitutis, & uſu receptis
vis ſignificandi moraliter, & jugiter ineſt. Un-
de qui recipit ſacramentum; non recipit ens ra-
tionis, præſertim in nova lege, ubi Sacramenta
non ſignificant modò, ſed & gratiam efficien-
ter infundunt.

Objicies 2. contra ſecundam partem: Quod
conſtituit eſſentiam ſacramenti, non debet aliis
à ſacramento eſſe commune; cùm juxta tritam
Dialecticæ regulam, definitio omni, ſolique
definito conveniat. Atqui eſſe ſignum rei ſa-
cræ convenit ſacrificio, quod utique ad fide-
lium ſanctificationem ordinatur; convenit ſa-
cramentalibus, cruci, ſacris imaginibus, aliiſ-
que res ſacras ſignificantibus, ipſis potiſſimùm

vcibis-

verbis Salvatoris, quibus peccata remittebat, & cœleſtem gratiæ medicinam inſtillabat. Ergo non eſt accurata ſacramenti definitio à nobis explicata.

Reſponſioni præmitto, ſacramentum ſignificare gratiam, non utcumque, ſed practicè, id eſt in actuali ſacramenti ſuſceptione percipiendam; quod utriuſque legis ſacramentis commune eſt, nam etiam veteris Teſtamenti ſacramentis ritè perceptis permovebatur Deus ad gratiam non ponentibus obicem impertiendam. Unde ſicut veſtimentum dicitur quo veſtimur, ornamentum quo ornamur; ita ſacramentum dicitur quo ſacramur, quóve nobis aliquid ſacrum intus datur, intus infunditur per Spiritum Sanctum, qui in ſacramentis nobis datur.

Præmitto rurſum, ſacramentum eſſentialiter eſſe ſignum ſenſibile, publicum, & ſolenne; cùm enim ſacramentum debeat eſſe ſignum humanum, neceſſe eſt ut hominis naturæ accommodetur: homo autem eſt ita comparatus, ut nequeat ad ſpiritalia niſi per ſenſibilia manuduci; maximè quia cùm teſte Auguſtino *lib. 9. contra Fauſt. cap.* 11. ſacramenta ſint ſigna, quibus in unum Religionis nomen fideles colligantur, neceſſe eſt, ut ſint ſigna viſibilia, propalam, ſolenniter & aſpectabiliter celebrata. Debent etiam eſſe permanenter inſtituta, ſeu ſtabili & immutabili lege ſancita, ſicut invariabilis eſt Religio, in qua Chriſtiani hujuſmodi ſignis adunantur. Signum porrò humanum, teſte Auguſtino *lib. 1. de doctrin. chriſt.* illud eſt, quod præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, facit aliquid aliud in cognitionem venire.

re. Et hoc ita verum eſt, ut meritò dixerit Joannes à S. Thoma contra Sotum & Vaſquem, quos ſequitur Joannes Baptiſta Gonetus, non potuiſſe à Deo inſtitui ſacramenta ex rebus inſenſibilibus; quia licèt Deus poſſit actum internum & merè ſpiritalem ad producendum inſtrumentaliter gratiam evehere, ille tamen internus actus non erit ſacramentum, quia non erit viſibile ſignum, cujus viſibili & patenti conſortio in commune Religionis nomen homines coadunentur; nec etiam Angeli, quia ſacramentum debet poſſe recipi ab omnibus qui eandem religionem profitentur; actus autem vitalis & immanens, qui non tranſit de ſubjecto in ſubjectum, nulla poteſt ratione ab aliis recipi. Nec poteſt in illo materia, forma, & miniſter, quod in omnibus ſacramentis eſſentialiter exigitur, inveniri. His præmiſſis,

Reſpondeo omnia veteris legis ſacrificia non fuiſſe ſacramenta, quia etſi gratiam vel poſtularent, vel à Chriſto donandam præſignarent, eam tamen practicè minimè conferebant. Fateor tamen ita interdum ſacramentum & ſacrificium convenire, ut eadem res ſacramentum unà & ſacrificium eſſe poſſit, ut patet in Euchariſtia, & in Agno Paſchali ejus figura. Cum his tamen ſtat, hanc geminam ſacramenti, ſacrificiique rationem eidem rei materiali obvenientem formaliter & eſſentialiter eſſe diverſam: ſacrificium namque immediatè & per ſe ad Dei cultum refertur, unde res oblata deſtruitur, & Deo authori vitæ & necis in ſignum ſupremi dominii & ſupereminentis præcellentiæ immolatur. Sacramentum verò per ſe ad ſuſcipientium ſanctimoniam

niam vel infundendam, vel augendam ordinatur. Quam diſcriminis rationem compendiosè D.Thomas 1.2. *quæſt.* 101. *art.*4. expreſſit, dicens: *Sacrificia ad cultum Dei, ſacramenta ad ſanctificandum Dei cultores referuntur.*

Ex quibus ſine negotio aliis exemplis ſatisfit; ſacri enim ritus, religioſæ imagines, aqua benedicta, aliaque hujuſmodi devotionem quidem excitare nata ſunt, & aliquid ſacrum repræſentant; gratiam tamen non infundunt, unde ſacramentis accenſeri nequaquam poſſunt. Verba porrò, & opera Servatoris, tametſi gratiam profunderent, quia virtus ex illo exibat, & ſi prophani elegantibus verbis chriſtianè uti liceat, quaſi plenus rimarum hac atque illac perfluebat: attamen verba illa æternæ vitæ, benefica illa opera ſpiritalem undique diſtillantia medicinam ſacramenta non erant, quia non fuerant ad gratiam permanenter effundendam inſtituta.

Objicies 5. contra tertiam partem: Quod diximus, ſacramenta conſtare rebus unà & verbis, intellectu eſt perdifficile; ſi enim res ſenſibilis & verba prolata unum intrinſecè componant ſacramentum, utique ſimul utraque eſſe neceſſe eſt, ut poſſint in compoſitionem venire; & tamen in ſacramento Baptiſmi & ablutio verba, & verba viciſſim ablutionem præcedere poſſunt: ergo res & verba non ſunt eſſentiales ſacramenti partes.

Reſpondeo fatendo res ſenſibiles & verba rationem partium inſtrinſecarum iis in ſacramentis obtinere, quæ in uſu conſiſtunt. Tùm quia res & verba ſe habent tanquam materia & forma ſacri illius compoſiti divinâ arte inſtituti, quatenus

quatenus ſignificatio, quæ in rebus ſenſibilibus eſt magis indifferens, ſubindeque materiæ aſſimilatur, verbis expreſsè & diſtinctè determinatur, quæ proinde rationem & officium formæ implent. Tum quia ad rem ſacram, quam impertiunt, ſignificandam ambo concurrunt. Si enim res ſenſibiles in veteri lege inſtitutæ aliquid ſacrum ſignificabant, quidni idem competet rebus ſenſibilibus nova in lege à Sapientia Incarnata aptiſſimè deſignatis. Unde videmus Chriſtum ſacramentorum authorem res eas elegiſſe, quæ rei ſignificatæ ſimilitudinem referrent, ſicut v. g. aquæ ablutio corporis maculas abſtergens, ad cordis munditiem, peccatorumque remiſſionem peropportunè aſſumpta eſt. Quod & in aliis ſacramentorum materiis clarere ſuis in locis declarabitur. Tum denique, quia ſicut res & verba à Deo aſſumuntur, ut ſint gratiæ concauſæ; ita & uniuntur ut unum ſignum efficiant, unumque integrent ſacramentum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Nec obeſt objectio facta, quia ut res & verba per modum materiæ & formæ in Sacramentis copulentur, ſufficit moralis utriuſque ſimultas. Modò ergo non ſit notabilis interpolatio, ſed ſecundùm moralem prudentum æſtimationem verba rebus applicari cenſeantur, reſultabit ſin phyſica & realis, certè moralis compoſitio, quæ ad rationem ſigni ad placitum abundè ſufficit. Adde, quod in entibus ſucceſſivis, quæve in actione & uſu conſiſtunt, partes per hoc ſufficienter uniuntur, quod ſibi immediatè ſuccedunt: ablutio autem, & verborum prolatio ſunt entia ſucceſſiva, ut nulli non compertum eſt.

Dixi,

Dixi, *in ſacramentis quæ conſiſtunt in uſu*, ut exciperem Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, non in actione tranſeunte, ſed in re permanenti ſitum. Unde peculiare eſt huic ſacramento, ut materia & forma non ſint intrinſecæ illius partes, niſi in fieri, quia in facto eſſe, dum gratia infunditur, ſacramentumque ſacra communione percipitur, verba dudum tranſierunt; unde non poſſunt cum ſpeciebus Euchariſticis ad modum partium intrinſecarum integrare ſacramentum permanens; ex eo enim, quod tranſiit & non eſt, cum eo quod eſt, fieri unum, & permanenter unum, nec dici, nec intelligi poteſt. Nec placet, quod aiunt nonnulli, verba præterita in determinatione paſſiva ſpecierum ſacramentalium permanere, vtpote quæ ex vi eorum remanent determinatæ & modificatæ ad Corpus & Sanguinem Chriſti per modum cibi & potus ſenſibiliter ſignificandum. Non placet, inquam: tum quia fictitius videtur modus ullus ex verbis in ſpeciebus relictus; quid enim faciunt aliud conſecrationis verba, quàm ſubſtantiam panis in corpus Chriſti ex vi eorum realiter præſentis tranſmutare? Sanè nihil ſpeciebus accidentalibus & ſenſibilibus verba imprimunt, ſed potiùs connaturale eorum ſubjectum ſubtrahunt, Deo orbitatem ſubjecti omnipotentiâ ſuâ ſupplente, qui portat omnia verbo virtutis ſuæ. Tum quia modus ille commentitius gratis conceſſus, non eſt ad conſtituendum ſacramentum idoneus, cùm ſacramentum ſit eſſentialiter ſignum ſenſibile; modus autem ille nullo ſenſu percipitur, & vix ab intellectu intelligitur. Tum demùm eo adhuc gratis admiſſo, quid inde inferre poſ-

ſunt

ſunt adverſarii, quàm Sacramentum Euchariſtiæ in facto eſſe ex ſpeciebus & modo illo componi? Sed nunquam evincent ex rebus permanentibus, & verbis dudum præteritis conſtare. Quamobrem ut generalis doctrina à Sancto Thoma ſtabilita, & à Concilio Florentino firmata, aſſerens ſacramenta cuncta novæ legis ex verbis unà & rebus coaleſcere, vera probetur, ſatis eſt Sacramentum Euchariſtiæ in ſuo fieri, id eſt in actuali materiæ conſecratione, intrinſecè rebus & verbis, ſicut alia ſacramenta conſtare.

Difficilis contra ultimam partem objectio proponitur, & ſolvitur; magiſque Sacramentorum immutabilitas ſtabilitur.

Objicies tandem contra ultimam partem affirmantem ſacramenta novæ legis rebus & verbis perenni à Chriſto lege ſtatutis, iiſque immutabilibus conſtare. Videmus materias & formas ſacramentorum reapſe in Eccleſia mutari, vel certè mutationi eſſe obnoxias; idque in omnibus ſacramentis cernere eſt. Etenim Eccleſia Græca in baptiſmate conferendo perſonam miniſtri baptizantis, ſicut Latina non exprimit, ſed hanc adhibet formam: *Baptizetur ſervus Dei in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Similiter ejuſdem Eccleſiæ Græcæ uſus ab Eccleſia Latina multoties comprobatus eſt, quo abſolutio in ſacramento Pœnitentiæ per formam deprecativam impenditur, ut ex Græcorum Orthodoxorum Euchologiis clariſſimum

riſſimum eſt. In Ordinationibus etiam Græcorum cùm promovetur Sacerdos, nullus porrigitur calix cum patena, nec illa à Latinis Epiſcopis proferri ſolita forma uſurpatur, quæ ſic habet: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium*; ſed manus dumtaxat cum pallio ab Antiſtite Græco imponitur Diacono, cum his verbis deprecatoriis: *Divina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & quæ deſunt ſupplet, promovet N. venerabilem Diaconum in Preſbyterum. Oremus igitur pro eo, ut veniat ſuper eum gratia ſanctiſſimi Spiritus.* Quâ ferè formâ utuntur, dum Subdiaconum ad Diaconatum evehunt, nec ulla Evangeliorum traditione utuntur, ſolâ manuum impoſitione contenti.

Forma quoque conſecrationis Calicis longo illo verborum tractu caret, qui in Eccleſia Latina ſolennis eſt. Denique materia ſacramenti Matrimonii in ipſa Eccleſia Latina mutata eſt: ſacrum enim Tridentinum Concilium ſtatuit conſenſum partium verbis, vel aliter expreſſum, qui una erat olim hujus Sacramenti materia, ad matrimonimm non ſufficere, niſi coram Parocho & duobus teſtibus declaretur. Ergo fatendum omninò videtur, reſidere in Eccleſia mutandarum, augendarum, minuendarumve materiarum & formarum ſacramentalium divinitùs conceſſam facultatem. Alioquin, quod cogitatu horrendum eſt, Eccleſia Græca, etiam illa quæ cum Latina communicat, nullos Sacerdotes, nullos Epiſcopos, nullos Miniſtros, nulla Sacramenta haberet. Et quod adhuc dictu horribilius eſt, omnes Orientis Orthodoxi per tot ſæculorum curricula ab Eccleſia

Romana

Romana omnium magiſtra deluſi eſſent, quippe quæ & Græcorum Catholicorum ritus, & ordinationum praxes nedum poſt accuratum examen probavit, ſed ad eos etiam in propriis Eccleſiis ſervandos ſub lethalis pœna criminis diſtriĉtè præcepit. Imò diu apud Latinos ordinandis ad Diaconatum, vel Presbyteratum nihil traditum, aut porreĉtum fuiſſe, ſed ſolas manus impoſitas fuiſſe, viri eruditiſſimi tradunt. Præſertim ſi veræ ſunt Joannis Morini Illuſtriſſimæ Congregationis Oratorii ornamenti conjeĉturæ, quibus perſuaſus contendit, annis plus quàm oĉtingentis nullam in ordinandis Diaconis, vel Sacerdotibus inſtrumentorum traditionem viguiſſe.

Quorum omnium ratio à priori eſſe poteſt, quia Chriſtus in cœlum aſcendens reliquit Apoſtolos & Eccleſiæ Prælatos, in Conciliis præſertim œcumenicis congregatos, ipſumque præ cæteris Eccleſiæ Catholicæ Primatem Romanum Antiſtitem, ſuæ poteſtatis Vicarios; unde & amplam, & illimitatam ligandi ſolvendique facultatem abſque reſtriĉtione eis largitus eſt. Hinc Apoſtolus 2. Cor. 2. *Nam ego,* inquit, *quod donavi, ſi quid donavi, propter vos in perſona Chriſti*, id eſt, ac ſi Chriſtus ipſe donaſſet. At Vicarius in abſentia ejus, cujus vices gerit, ea poteſt quæ poſſet ſupremus Dominus, ſi adeſſet. Ergo Eccleſiæ abſente Chriſto, inſtituendorum, mutandorumve ſacramentorum facultas ineſt. Hac de cauſa Sanĉtus Cyprianus *ſerm. de lotione pedum*, dixit, Chriſtum inſtituiſſe Euchariſtiam, & in cæteris habere homines Spiritum ſanĉtum.

Reſpondeo, hac difficultate victos multos Theologos in varia placita abiiſſe, & circa ordinationem præſertim Diaconi & Presbyteri, varia & pugnantia ſenſiſſe. Porrò antequam ad ſingularia deſcendamus, non eſt contemnenda generalis eorum reſponſio, qui dicunt, Chriſtum Dominum materiam & formam omnium ſacramentorum veluti genericè, ſed non ſpecificè determinaſſe. Id eſt, ſancivit Chriſtus ut loco materiæ adhiberetur ſignum aliquod ſenſibile ad gratiam ſacramentalem ſignificandam idoneum; & loco formæ verba illa uſurparentur, quæ effectum ſacramenti opportunè explicarent. Quibus autem rebus, quibuſve ſingulatim verbis utendum foret, non præfinivit, ſed Eccleſiæ ſuæ à Spiritu ſancto regendæ judicio, & prudentiæ permiſit.

Itaque ut ad ſingula reſpondeamus, licèt ſit diverſitas materialis in forma Baptiſmi, Pœnitentiæ, conſecrationis calicis, & ordinationis Græcorum Latinæ Eccleſiæ totidem verba non adhibentium; unitatem tamen formalem, quæ nimirum ad eundem effectum ſignificandum, cauſandumque ordinatur, utraque Eccleſia peræquè retinet.

Verùm quia in Sacramento Ordinis major videtur eſſe diverſitas, majorque proinde inde enaſcitur difficultas, ideo operoſiùs de illo agere non erit inutile. In primis autem nemo niſi doctrinæ Eccleſiaſticæ prorſus ignarus negaverit, Eccleſiam ubique & ſemper impoſitionem manuum ad ordinationem Diaconorum, & Sacerdotum deſideraſſe; adeoque deſideraſſe, ut in antiquiorum Patrum, Conciliorumve monimentis vix, ac ne vix quidem ul-

lum

lum traditionis inſtrumentorum veſtigium appareat, uniuſque manuum impoſitionis memoria habeatur. Quin & ipſæ ſacræ literæ, dum de ſacris ordinationibus ſermonem habent, unius manuum impoſitionis meminerunt, ut *Actorum 6. & 14,* & 1. *Timoth.* 1. perſpicuum eſt. Hujus rei gratiâ ſacrum Tridentinum Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. ait: *Sacerdotem ritè ordinari per manus impoſitionem.* Et *ſeſſ.* 23. *can.* 4. anathemate percellit eos, qui dicunt per ſacram ordinationem non dari Spiritum ſanctum, & fruſtra Epiſcopum dicere: *Accipite Spiritum ſanctum.* Verba autem illa profert Epiſcopus, dum manus imponit: ergo cenſet ſancta Synodus per manus impoſitionem conferri gratiam ſacramentalem, juxta illud Ambroſii de dignitate Sacerdotum cap. 5. *Homo manum imponit, & Deus largitur gratiam.* Et illud etiam D. Thom. quæſt. 37. ſupplementi, art. 5. *Per manus impoſitionem datur plenitudo gratiæ, per quam Miniſtri ad magna officia ſint idonei; & ideò ſolis Diaconibus & Sacerdotibus fit manus impoſitio, quia eis competit diſpenſatio ſacramentorum.*

Deinde certum eſt, etiam Græcos Sacerdotes per ſolam manuum impoſitionem ordinatos eſſe veros & legitimos Presbyteros, ut rectè probat objectio: poteſtque confirmari, tum quia clerici Græci à ſchiſmate ad gremium Catholicæ Eccleſiæ reverſi, tametſi ab Epiſcopis ſchiſmaticis ritu Græco ordinati, ad ſacra miniſteria citra ullam ordinationem, vel ordinationis iterationem admittuntur. Tum quia Romani Pontifices Leo IX. Cœleſtinus III. Innocentius III. Concilium Lateranenſe IV. Gre-

gorius X. Concilium Lugdunenſe, & tandem Concilium Florentinum, poſt tota accuratione examinatos annum integrum ritus Græcos, Orientalis Eccleſiæ ordinationes ſola manuum impoſitione peractas probarunt. Quin Clemens VIII. Romæ excipiendis clericis Græcis Collegium à fundamentis inſigni liberalitate erexit, ut inibi more Græco ſacra fierent, & ſpeciali Conſtitutione, quæ eſt in Bullario 34. ut Romæ Epiſcopus Græcus, iſque Catholicus commoraretur, edixit, qui Græcos idoneos græcanico ritu ordinaret.

Ex quibus liquidum eſt, manus impoſitionem non eſſe nudam & accidentalem cæremoniam; apertè namque repugnat ritu merè accidentali ſacramenti eſſentiam conſtitui, & Eccleſiæ Dei miniſtros ritè ordinari. Certè cùm teſte Apoſtolo 1. *Timoth.* 4. & 2. *Timoth.* 1. per manuum impoſitionem gratia conferatur, manifeſtum eſt, manuum impoſitionem pertinere ad eſſentiam ſacramenti, cùm ſacramentum nihil aliud ſit, quàm ritus ſacer & ſenſibilis, cui annexa eſt divinæ gratiæ promiſſio. Innumera proferri poſſent Conciliorum, Pontificum, & Patrum teſtimonia, quibus apertè docent, gratiam manuum impoſitione infundi. Narrat etiam Metaphraſtes in vita Chryſoſtomi, quod cùm Flavianus Epiſcopus Antiochenus Chryſoſtomum in Presbyterum ordinaret, lapſam eſſe in caput Joannis columbam, dum manus ei Epiſcopus imponeret, quo ſignificaretur, in ea cæremonia dari Spiritum ſanctum, qui in forma columbæ tunc viſibiliter deſcenderat. Quin etiam in Eccleſia Africana, quæ Latinæ Eccleſiæ portio eſt, ſola manuum impoſitione

poſitione Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi ordinabantur, ut videre eſt in Concilio Carthaginenſi IV. à canone ſecundo uſque ad octavum incluſivè. Nec poteſt dici, Concilium illud impoſitionis quidem ſolius meminiſſe, porrectionem tamen inſtrumentorum non excluſiſſe; neque enim Patres & Concilia libros rituales ſcripſerunt, ſed multa in Eccleſia fieri ſolita ſuppoſuerunt. Non, inquam, id dici poteſt: nam poſtquam Concilium Carthaginenſe *can.* 2. 3. & 4. dixit Epiſcopum, Presbyterum, & Diaconum eſſe manuum impoſitione ordinandum, *canone* 5. & 8. de Subdiacono ait: *Quia manus impoſitionem non accipit, patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum.* Quaſi diceret, eos qui manus impoſitione ordinantur, non indigere porrectione inſtrumentorum, ſed eos dumtaxat, quibus manus non imponuntur.

Verùm cum aliunde ex praxi Eccleſiæ Catholicæ columnæ veritatis, & quæ nullum circa fidem pati poteſt defectum, ut S. Bernardus ait; & ex decreto Eugenii IV. approbante ſacro Florentino Concilio, edito conſtet, *Ordinis materiam eſſe illud, per cujus traditionem confertur Ordo, ſicut Preſbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus per libri Evangeliorum dationem, & formam Sacerdotii eſſe talem: Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia, &c.* cùm, inquam, id conſtet, ut ſolidè Eccleſia Græca cum Latina, imò & Latina cum ſeipſa concilietur, neceſſariò fatendum reor, Chriſtum Dominum ad ſacras ordinationes manuum impoſitionem eſſentialiter pertinere vo-

luiſſe, tanquam materiam indiſpenſabilem, ab utraque Eccleſia neceſſariò adhibendam. Fatendum rurſus, Chriſtum poteſtatem Eccleſiæ contuliſſe determinandi in ſpeciali certum, fixumque modum, quo ſpecialiùs connotetur poteſtas Miniſtris in ſingulis Ordinibus collata; quem modum Eccleſia immutare, augere, minuere pro ſua prudentia poſſit. Qua de cauſa Eccleſia Latina ritu dudùm vigente, ut patet ex libello Alcuini Caroli Magni Præceptoris, de Ordine Romano edito, inſtrumentorum traditionem ad ſignificandam conceſſam ordinandis poteſtatem, peridoneam deſignavit. Quia ut dictum eſt, etſi Chriſtus formas & materias ſacramentorum ſecundùm rationem genericam, vel ut alii dicunt, formalem inſtituerit; materiam tamen & formam ſecundùm ſpecificam, vel ut alii loquuntur, materialem minimè determinavit, ſed ea omnia judicio Eccleſiæ à Spiritu ſancto gubernandæ permiſit. Certè niſi hac neceſſaria diſtinctione uteremur, vix ſalvare poſſemus, non eſſe immutatam Diaconatus materiam. Cùm enim initio naſcentis Eccleſiæ nullus eſſet conſcriptus Evangeliorum liber, primus namque à Matthæo prodiit anno Chriſti 41. vel ut aliis placet, anno 60. & aliunde notum ſit plures longè antè Diaconos fuiſſe ab Apoſtolis manuum impoſitione ordinatos, fateamur neceſſum eſt, ſacramentorum ſpecificas & materiales rationes ab Eccleſia determinandas Salvatorem reliquiſſe.

Ex quibus inſtantiæ à materia matrimonii petitæ ſine negotio ſatisfactum manet, ſi addas ſolùm, Chriſtum contuliſſe Eccleſiæ ſuæ poteſtatem apponendi rei ſacramentariæ conditiones,

nes, ſine quibus non erit unquam peragendi ſacramenti exiſtentia. Unde licèt ad valorem matrimonii ſufficeret ante Tridentinum clandeſtina partium conſenſio, jam tamen nulla eſt; ſicut è contra in multis caſibus non ſufficiebat olim mutuus partium conſenſus propter multa impedimenta dirimentia, quæ Lateranenſe & Tridentinum Concilium ſuſtulerunt. Quod exemplo ſacramenti Pœnitentiæ clarere magis & illuſtrari poteſt. Etenim poſt collatam in ordinatione Sacerdotibus omnibus abſolvendi à peccatis indefinitam poteſtatem, remittere tamen peccata Sacerdos nequit, niſi tradita ab Epiſcopo juriſdictione. Nec ſufficit, ſi dicas ideo ſimplicem Sacerdotem non poſſe ſibi traditam remittendi, retinendique facultatem ad praxim redigere, quia oves non habet, aut ſubditos, in quos receptam in ordinatione poteſtatem exerceat. Non ſufficit, inquam, quia Parochi ipſi etiam Epiſcopi, qui ſola ad proprias Eccleſias addictione oves habent ſibi ſubjectas, nequeunt tamen à caſibus ſuperioribus majoribus reſervatis abſolvere; adeo verum eſt, collatam ex vi ſacræ ordinationis remittendorum peccatorum facultatem, appoſitâ ab Eccleſia conditione poſſe reſtringi. Etſi ergo peccata ex inſtitutione Chriſti ſint materia pœnitentiæ, attamen quod hæc, vel illa peccata hujus vel iſtius Sacerdotis judicio ſubjiciantur, vel ad ſuperius tribunal referantur, Eccleſiæ Chriſti prudenti arbitrio & judicio relictum eſt.

Addidi etiam ad illum è matrimonio haud mediocriter intricatum nodum diſſolvendum, matrimonium in lege gratiæ duplici dote con-

ſtare, quarum una alterius baſis eſt, & fundamentum: nam & contractus humanus eſt legi naturæ innixus, & ad ordinem ſupernaturalem divinitus evectum eſt. Quando ergo ſacra Synodus Tridentina nonnihil circa ſacramentum matrimonii immutavit, id ſolùm immutaſſe jure merito cenſenda eſt, quod ad rationem contractus humani & naturalis pertinet, dum quaſdam perneceſſarias conditiones ad peſtifera clandeſtinorum conjugiorum portenta præcavenda, contractus valori ſaluberrimè appoſuit. Si enim Reſpublica humana, & Princeps ſæcularis ſubditorum ſuorum contractus certis nonnullarum conditionum metis reſtringere poſſunt, quidni Concilia œcumenica populi Chriſtiani contractibus ob commune Religionis bonum conditiones apponere poterunt? Quamobrem Tridentinum materiam à Chriſto præfinitam non mutavit, ſed conſpicuam eſſe juſtiſſimis de cauſis voluit; veritum ne ſub ſacramenti ſpecioſo umbone concubinatus tecta laſcivia latitaret. Contractum ergo occultum irritavit; & quia ſacramentum matrimonii ſupponit contractum, cui innititur, annullato per ſolenne Eccleſiæ decretum contractu, tam invalidum effici ſacramentum neceſſe eſt, quàm convulſo fundamento ſuperſtructum ædificium corruere, & ſolo adæquari.

Sed de his ſatis, & niſi meus me fallit animus, pluſquam ſatis: præſertim quia inter explicandas unicujuſque ſacramenti materias & formas, de his iterum ſermo redibit; eaque fortaſſis adjiciemus (ita me Deus benè amet) quibus obſcuriſſimæ difficultati non

parum

parum lucis affulgebit. Supereſt ut rationi à priori in contrarium oppoſitæ quambreviſſimè occurramus.

Dicendum ergo, quod ſicut creatio univerſi præſupponitur actioni cauſarum ſecundarum, quæ mundum nec è nihilo creare potuerunt, nec creatum diſtinguere, nec diſtinctum eo modo ornare, quo à Deo decoratus eſt; nec creatum, diſtinctum, ornatumque eſſentialiter immutare: ita, inquit præclarè de more S. Thomas *in* 4. *diſt.* 17. *q.* 3. *art.* 1. *q.* 3. fundatio mundi ſpiritualis, qui eſt Eccleſia à Chriſto condita, operationi cauſarum ſecundarum illius ordinis ſupernaturalis, ſeu Miniſtrorum functionibus præſupponitur. Quis autem neſcit Eccleſiam Chriſti in fide, charitate, & ſacramentis, quibus in unum Religionis nomen colligamur, divinitus eſſe fundatam? Quocirca nec Apoſtolis, nec eorum ſucceſſoribus Epiſcopis, nec Epiſcoporum Principi Romano Antiſtiti, nec univerſæ Eccleſiæ in Oecumenico Concilio canonicè coactæ fidem, vel ſacramenta unquam, vel uſquam mutare conceſſum eſt. Eandem doctrinam his verbis egregiè illuſtrat idem Doctor Angelicus *q.* 64. *art.* 2. *ad* 3. ſic: *Apoſtoli, & eorum ſucceſſores ſunt Vicarii Dei quantum ad regimen Eccleſiæ conſtitutæ per fidem & fidei ſacramenta. Vnde ſicut non licet eis conſtituere aliam Eccleſiam, ita non licet eis tradere aliam fidem, neque inſtituere alia ſacramenta; ſed per ſacramenta, quæ de latere Chriſti pendentis in cruce fluxerunt, dicitur eſſe fabricata Eccleſia Chriſti.*

Ad locum verò Cypriani, dicendum S. Doctorem loqui de cæremoniis & ritibus ab Eccleſia, Spiritu ſancto duce, ſalubriter in ſacra-

mentorum celebratione inſtitutis. Porrò *illæ quæ aguntur in ſacramentis per homines inſtituta*, verba ſunt D. Thomæ laudati in reſponſione ad 1. argumentum, *non ſunt de neceſſitate ſacramenti, ſed ad quandam ſolennitatem, quæ adhibetur ſacramentis, ad excitandam devotionem & reverentiam in his qui ſacramenta ſuſcipiunt. Ea verò quæ ſunt de neceſſitate ſacramenti, ab ipſo Chriſto inſtituta ſunt, qui eſt Deus & homo. Et licèt non ſint omnia tradita in ſcripturis, habet tamen ea Eccleſia ex familiari Apoſtolorum traditione, ſicut Apoſtolus dicit* 1.*Cor.*11. *Cætera cùm venero diſponam.* Quare Apoſtoli nullius prorſus ſacramenti authores habendi ſunt, cùm & Apoſtolus qui plùs omnibus laboravit, apertiſſimè conteſtetur 1. *Cor.* 4. *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei.* Diſpenſator autem, atque œconomus bona domini facta largitur, non facit; diſtribuit, non inſtituit; dividit, non cauſat.

Reflexio.

Sacramentum ſignum eſt: ergo præter rem, quam ſenſibus objicit, efficit etiam ut alterius rei notitiam capiamus. Sed cujus, ſodes, rei cognitionem excitat ſacramentum? Triplicis, inquit D. Thomas *q.*60. *art.*3. Nam & cauſam ſanctificationis, quæ eſt paſſio Chriſti, & formam ſanctificationis, quæ eſt gratia; & ultimum finem ſanctificationis noſtræ, quæ eſt vita æterna, ſignificat, rememorativum paſſionis præteritæ, demonſtrativum gratiæ præſentis, prognoſticum vitæ futuræ. Hanc triplicem ſignificatio-

nem

nem ex Apoſtolo eruit Doctor ſanctus ; cùm enim *Rom.* 6. ait Paulus : *Quicumque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus* ; non obſcurè docet, idcirco baptiſmum ſignum eſſe dicendum, quòd nos dominicæ admoneat Paſſionis. Cùm verò Doctor Gentium ſubdit : *Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem ; & quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis, ita & nos in novitate vitæ ambulemus* ; clarè indigitat, baptiſmum præſentis eſſe gratiæ ſignum, quâ novam vitam inſtituentes, omnia veræ pietatis officia creati in Chriſto Jeſu in operibus bonis exequamur. Demùm cùm addit vir divinus : *Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis ejus, ſimul & reſurrectionis erimus* ; perſpicuè demonſtrat, baptiſmum futuræ gloriæ pignus eſſe.

Hæc, Lector optime, ſignificant chriſtiana ſacramenta, & practicè ſignificant, & ſenſibiliter ſignificant. Sed, amabò, quis experitur, quis videt, quis ſentit ? Quis credat Chriſtianos ſacramenta frequentantes in Chriſti morte baptizatos eſſe, cum illoque conſepultos in mortem, qui nec per horæ quadrantem immenſum paſſionis Chriſti beneficium nulla unquam oblivione delendum recolunt, nec ejus doloribus compatiuntur, nec tam obruentis, & obduratos quoſvis, ſi recogitarent corde, emollire nati beneficii reminiſcuntur ; ſed deliciis & voluptatibus diffluentes, non membra Crucifixi, ſed diſcipuli cernuntur Epicuri ? Certè ſi totus ille figeretur in corde, qui totus, & tantus, & talis, & taliter pro tantillis, & talibus fixus eſt in cruce, non ad illam deveniſſet Chriſtianiſmus ferme ſub cœlo totus deplorandam calamita-

tem, ut in pleriſque Chriſtus patiatur opprobrium, patiatur & Crucifixus maledictum.

Sed fortè gratiæ præſentis,& novæ vitæ ſigna exhibent Chriſtiani? O ubi eſtis fontes lacrymarum, ubi lacrymarum non tam undæ, quàm cruores? Illíne novam vitam ineunt, qui vix ac ne vix quidem ſacramentis ſuſceptis, adhuc ſanguine Chriſti rubentes, & commiſſa flere deſinunt, & iterum flenda committunt, per eandemque viam unde venerunt redeuntes, rurſum regno Herodis, id eſt diaboli ſubjiciuntur ſervituti? Scio equidem quam gratiam conferunt ſacramenta, reconditam eſſe & inviſibilem, Spiritu ſancto intus lucente, intus radiante, intus coruſcante; ſed illud etiam nullum latêre arbitror mediocriter eruditum, gratiam in operibus relucere bonis, internam cordis ſanctimoniam in opera fundi, iiſque oſtendi atque probari. *Habet omnis amor vim ſuam*, (& eſt virtus ordo amoris,) *nec poteſt vacare amor in anima amantis*, ait Auguſt. *in Pſalm*.121.

Quomodo tandem pignus & arrham gloriæ futuræ ſuſcepiſſe credendi ſunt, qui terrenis inhiant, terrena ſapiunt, quæ ſuper terram ſunt quærunt, quos occupant cupiditates, quos inflammat libido, avaritia ſtimulat, luxus effœminat, luxuria decolorat, ſternit ambitio, exſiccat invidia, & negotiorum ſæcularium immenſa cura ſolicitat? Illorúmne converſatio in cœlis eſt, qui non cogitant, velle quod non decet, miſerrimum eſſe; nec tam miſerum eſſe adipiſci quod malè volunt, quàm adipiſci velle quod non oportet, cùm juxta Auguſtinum libro de vita beata: *Plus mali pravitas voluntatis afferat, quàm fortuna cujuſcumque boni.* Auſculta,

quæſo

quæſo Chriſtiane, Ambroſium ſerm. 58. *Quantum poſſumus, cum Dei adjutorio laboremus, ut nomen chriſtianum non ſit falſum in nobis, nec in nobis chriſtiana ſacramenta patiantur injuriam.*

SPECVLATIO II.

Poſt peccatum neceſſaria ſunt homini lapſo ſacramenta, quæ nulla in ſtatu innocentiæ extiterunt.

PRior pars præclaris D. Thomæ rationibus paululùm illuſtratis comprobatur: prima petitur ex conditione humanæ naturæ. Providentia divina attingens à fine ad finem fortiter, & diſponens omnia ſuaviter, unicuique naturæ conſulit ſecundùm conſentaneum conditioni ipſius modum. At conditio hominis poſtulat, ut in ſpiritualia & intelligibilia per corporalia & ſenſibilia manuducatur; nam ut ait Dionyſius cap. 1. cœleſtis hierarch. *Impoſſibile eſt nobis* (potentiâ ordinariâ, & naturis rerum ſeſe accommodante) *lucere divinum radium, niſi varietate ſacrorum velaminum circumvelatum.* Ergo convenienter divina Sapientia humano generi auxilia ſalutis contulit ſub viſibilibus ſenſibilium ſignorum ſacramentis. *Medicamentum*, inquit Gregorius Theologus orat. de Baptiſmate, *partim corporale, partim ſpirituale aptiſſimè convenit in eos ægrotos, quorum natura corpore & ſpiritu continetur. Si incorporeus eſſes*, addit os Chryſoſtomi

aureum

aureum homilia 62. in Matthæum, *incorporea dona tibi Deus nuda tradidiſſet: ſed quoniam anima corpori conſerta eſt, in rebus ſenſibilibus intelligibilia tibi prabet.*

Nec obeſt ſi dicas, excitationem corporalem non ad modum; ſed teſte Apoſtolo, ad modicum valere Chriſtianis, viris ſpiritualibus, in ſpiritu ambulantibus, veris adoratoribus Patrem in Spiritu & veritate adorantibus. Non obeſt, inquam, quia exercitatio per uſum ſacramentorum adhibita non eſt merè corporalis, ſed quadantenus ſpiritalis, tum propter donorum ſpiritalium ſignificationem, tum propter eorumdem cauſalitatem, ad quam unam efficiendam ſunt inſtituta; tum propter ſuave divinorum experimentum, quod impertiunt; tum propter puri cordis caſtimoniam, quam exigunt ſuos ut effectus ſuſcipientibus infundant. Non enim proſunt, ſed officiunt ſacramenta, niſi fuerint in ſpiritu & veritate ſuſcepta; ſola enim litera, ſolus externus ritus occîdit, ſpiritus autem vivificat; nam & ipſa ſacratiſſima & vivifica Chriſti in Euchariſtia realiter præſentis caro non prodeſt quidquam, niſi ſpiritus pietatis & fidei per charitatem operantis interſit; eſt enim mors malis, & vita bonis, & paris ſumptionis diſpar planè exitus. Unde Dionyſius *cap.5.Eccleſ. Hier.* medium aït tenere locum Eccleſiam inter veteris Teſtamenti legalem, & Paradiſi cœleſtem ſanctitatem: *Cùm ſit media, inquit, ſocietate quadam extrema ſibi vendicat, cum cœleſti quidem communes habens ſpirituales contemplationes; cum legali verò ſigna, quæ ſenſum movent, quorum etiam varietate diſtin*

diſtinguitur, & per ea piè, præclaréque ad Deum deducitur. Illo enim diſcrimine ſtatus Chriſtianorum inter Judæos, ac Beatos interjectus eſt, ut Chriſtum Beati poſſideant nullis figuris, nullis velaminibus obtectum. Judæi contrà non ipſum Chriſtum habuerunt, ſed Chriſti tantùm figuras, atque velamina: Chriſtiani verò Chriſtum quidem in Euchariſtia verè ac realiter poſſident, ſed adhuc ſub figuris & velaminibus huic ſtatui conſentaneis occultum. *Tria*, inquit eleganter Eucherius, *ſibi Deus tabernacula fecit: Synagogam, quæ umbras habuit ſine veritate; Eccleſiam, quæ veritatem & umbras habet; cœlum, ubi nullæ ſunt umbræ, ſed nuda veritas.*

Secundam rationem deſumit Doctor Angelicus ex ſtatu hominis poſt peccatum. Etenim homo peccando à divinis & ſpiritalibus, incommutabilibuſque bonis abſcedens, nefanda perverſitate rebus ſeſe corporalibus per affectum ſubdidit, viſibilium ſpecioſa voluptate ineſcatus. Ergo conveniens fuit, ut corporalium rerum uſu in Deum, à quo receſſerat, rediret, & morbo lapſis ſacramentorum ſenſibilium medicina adhiberetur. Probatur conſequentia; tum quia ibi debet medicinæ ſalutare remedium apponi, ubi patitur morbum infirmus; & corporalibus ſubinde perſanari, qui fuerat corporalibus infirmatus. Tum quia ſi merè ſpiritalia ægroto homini nudè proponerentur, nec eſſent corporeis ullis veſtita tegumentis, non poſſet æger animus corporalibus nimiùm deditus, divinis & cœleſtibus, ad quæ factus & natus eſt, applicari. Tum quia ſicut

ſicut homo perverſo corporalium uſu adverſus Deum indignè ſuperbiens contra Omnipotentem roboratus eſt; ita æquum eſt, ut tanta viliſſimæ creaturæ præſumptio humilietur, edometur, comprimatur; ut cognoſcat homo ſe corporalibus ſubditum, quorum ab initio donatus fuerat principatu. Dum enim ſenſibilibus elementis ſubjici cogimur, Deo obtemperare compellimur, à quo antea impiè defeceramus, ut mundi elementis ſerviremus. Hanc rationem à recentiori Theologo, à Clero Gallicano tam impensè laudato, ſic expreſſam alicubi me olim legiſſe memini: *Sicut Deus*, inquit, *cùm rerum omnium abundantiam, vitamque feliciſſimam tribuiſſet Adamo, omnia deinde in unum pomum concluſit, à quo tota illa magnificentia, felicitaſque penderet, ut humilitas, fideſque primi hominis in illa rerum præſtantia probaretur: ſic cùm gratiarum redundantiam, copioſamque redemptionem nobis ſua morte profudiſſet, eas gratias, eamque redemptionem in res per ſe minimas, & naturâ ſuâ deſpicabiles recondidit, ut eam ab illarum parvitate, dejectâ mentium noſtrarum altitudine, petere ac mendicare cogamur, naturæ noſtræ repugnantiam fidei obeditione domantes.*

Tertiam rationem depromit S. Doctor ex ſtudio & inclinatione humanæ naturæ, quæ circa corporalia occupari amat, ſicut non niſi per corpus agit, & in corpore vivit. Ergo convenienter ei corporalia ſacramentorum exercitia proponuntur; tum ut in illis ſalubriter occupetur, & mentem in latentium myſteriorum meditatione exerceat, dum manus & oculi

in ſacramentorum & ſacramentalium, aliorumque eis affinium celebratione verſantur. Tumne homini durum eſſet, ſi totaliter à corporalibus actibus abſtraheretur. Etſi enim homo Chriſtianus & ſpiritualis meliori ſui parte, id eſt mente vivere debeat, ſpiritalibus tamen & merè internis exercitiis indeſinentem operam dare nec poteſt ſemper, nec expedit ſæpè. Neque enim Chriſtianiſmus ſpirituum religio eſt, ſed hominum è ſpiritu unà & carne concretorum. Tum denique quia his ſalutiferis exercitiis præſervatur homo à noxiis operibus, vaniſque ſuperſtitionibus, in quæ poſt primigenii peccati labem admodum proclivis eſt. *Morem ergo Deus nobis geſſit*, inquit Dominicus Soto in 4. diſtinct. 1. quæſt. 2. art. 1. *ut ſacramentorum varietate oblectati ad noſtram comparandam ſalutem eſſemus propenſiores. Delectat enim nos nunc baſilicas extruere, mox ſacrificia celebrare, deinde orare, & nonnunquam hymnos, cantuſque intonare divinos. Aliis incumbit ſacramenta miniſtrare, atque alios expedit ſuſcipere; per quæ quidem virtutum munera à cunctis idolorum ſervitutibus diſtrahimur. Id quod in illis neophytis novi orbis experimento comperitur. Mirum enim in modum in iſtiuſmodi cæremoniis exhilarantur, per quas à ſua idololatria ſemoventur.*

Quartam rationem affert S. Præceptor in argumento *Sed contrà*, cæteris nihilo minus eruditam. Ad humanam ſalutem neceſſarium eſt, homines in unum veræ Religionis nomen adunari; hoc enim exigit Eccleſiæ viſibilis & aſpectabilis ſacrum commercium, & ſuavis fratrum in Chriſto ſocietas; bonum quippe

&

& jucundum eſt habitare fratres in unum; hoc exigit fides, quam in hominum conſpectu propalam profiteri, & notam facere tenemur; hoc poſtulat charitas, quæ tunc maximè inflammatur, cùm nos arctiſſimis ritibus colligatos, & unius corporis membra ex ſacramentorum communione effectos eſſe recordamur; hoc exigit cæterarum virtutum chriſtianus apparatus, quæ tunc libentiùs in opera funduntur, quando in ejuſdem communionis participes beneficia effundunt ſua. Atqui in nullum communis Religionis nomen, ſeu verum, ſeu falſum coadunari homines ſolent, vel poſſunt, niſi in aliquo externorum rituum conſortio. Ergo ſacramenta ſunt ad humanam ſalutem, ad Religionum characteriſticam differentiam, ad fidelium communionem perneceſſaria, & ſalubriter inſtituta. *In nullum Religionis nomen homines coadunantur, niſi aliquo ſignaculorum, aut ſacramentorum viſibilium conſortio*, inquit Auguſt. *lib.* 19. *cont. Fauſt. cap.* 11. Et S. Cyprian. ſeu author tractatus de reſurrectione Chriſti, inter opera ejus: *Ex diverſis*, inquit, *familiis una fit domus, una fit tribus; ſignificantia & res ſignificata, res & ſigna, virtus inviſibilis & viſibilia ſacramenta ſic faciunt unum corpus, ſicut caro & ſpiritus; & quod videtur, & nomine, & virtute Chriſti corpus cenſetur.*

Dices: In lege naturæ & Moſaïca nulla erant ſacramenta, nec erant neceſſaria, quia tunc unis actibus interioribus homines juſtificabantur, & parvuli ob fidem parentum gratiam recipiebant, uti Magnus Gregorius *lib.* 4. *Moral. c.* 2. docet. Ergo abſolutè poſt peccatum neceſſaria non ſunt homini lapſo ſacramenta.

Reſpon

Reſpondeo indubitatum eſſe, ante adventum Chriſti neceſſaria fuiſſe, & de facto aliqua extitiſſe ſacramenta: ita enim diſertè id docent Patres, ut nullo poſſint ſubterfugio luculentiſſima eorum teſtimonia eludi. *Credendum non eſt*, inquit Auguſtinus lib. 5. cont. Julianum, cap. 9. *ante datam circumſi nem famulos Dei, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullo ſacramento eos opitulatos eſſe parvulis ſuis, quanvis quid illud eſſet, aliqua neceſſariâ causâ Scriptura latêre voluerit.* Ubi S. Doctor & circumciſionem fuiſſe ſacramentum tempore legis Moſaïcæ, quo circunciſio vigebat, & alia inſuper fuiſſe in lege naturæ ſacramenta, tametſi nobis ignota, perſpicuè docet. Idque deprompſerat ex S. Cypriano *lib. de cardinalibus Chriſti operibus*, ubi Beatus Martyr hæc ſcripſit: *Sanè originale peccatum, quod à primis parentibus in totam hujus generis ſucceſſionem defluxit, omni tempore aliquibus remediis oportuit expiare.* D. etiam Thomas hìc, *art.* 3. abſolutè affirmat, ante Chriſti adventum neceſſe fuiſſe quædam ſacramenta inſtitui, quibus homo & fidem ſuam de Chriſto venturo profiteretur, & internam ſanctitatem, ac gratiæ divinæ perfuſionem adipiſceretur. Quæ profectò rationes pro omnibus hominis lapſi ſtatibus peræquè militant. Et certè ſi ex lege Moſaïca ſacramentum aliquod pro mulieribus circunciſionis incapacibus, & pro parvulis ante octavum diem mortem obeuntibus inſtitutum eſt, quidni in lege naturæ providiſſe Deum generalia ad ſalutem inſtrumenta confitebimur, qui vult omnes ſalvos facere, ex eaque voluntate omnibus media in finem ſalutis promoventia,

tam

tam naturalia, quàm gratuita communiter proponit, ut non ſemel S.Thomas aſſeruit.

Ad argumentum ergo dicendum, & actus interiores adultorum, & fidem parentum parvulis opitulantem ſenſibili aliquo ſigno in lege naturæ declarari ſolitam eſſe. *Probabile eſt*, inquit D.Thom. quæſt.70. art.4.ad 2. *quod parentes fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo exiſtentibus, aliquas preces Deo funderent, vel aliquam benedictionem eis adhiberent (quod erat quoddam ſignaculum fidei) ſicut adulti pro ſeipſis preces & ſacrificia offerebant.* Quamobrem ad remittendum peccatum originale & actuale vera erant in lege naturæ ſacramenta. *Ante legem ſcriptam,* ait S.Doctor in 4.diſt.1. q.1.art.2. quæſt. 3. ad 2. *erant quædam ſacramenta neceſſitatis, ſicut illud fidei ſacramentum, quod ordinabatur ad deletionem peccati originalis, & ſimiliter pœnitentia, quæ ordinabatur ad deletionem actualis.*

Inſtabis: In lege naturæ nulla erant determinata ſacramenta, ut fatetur D.Thomas art.3. ad 2. *Quia*, inquit, *ante legem non fuit determinatè præfixum homini, quibus ſacramentis uteretur.* Atqui ſacramenta conſtant rebus determinatis. Ergo in lege naturæ nulla erant ſacramenta.

Reſpondeo ſacramenta fuiſſe determinata in lege Chriſti, & lege Moſaïca. In lege quidem Chriſti, in qua ſeptem agnoſcimus ſacramenta ſigillatim poſtea exponenda. In lege etiam Moſis, in qua Baptiſmo Circumciſio, Euchariſtiæ Agnus Paſchalis, Pœnitentiæ variæ expiationes & purificationes reſpondebant: Circunciſione in ſtatu colendi Deum homines conſtituebantur

tur; Agno Paſchali ea quæ ad divinum cultum pertinent, conſumebantur: expiatoriis purificationibus divini cultus exercendi impedimenta removebantur. Nulla tamen Confirmationi, vel Extremæ-Unctioni, vel Matrimonio ſacramenta in veteri lege reſpondebant, quia tunc nondum erat plenitudo gratiæ confirmatione præſignata, nondum patebat aditus regni cœlorum, ad quod introducit Extrema-unctio; nondum conjuncta erat vel humanitas cum Verbo, vel Chriſtus cum Eccleſia, cujus unionis matrimonium ſignum eſt.

Porrò in lege naturæ nulla erant ſigna determinata à Deo per Scripturas nondum acceptas; interiori tamen Dei ad ſuum cultum fideles permoventis inſtinctu determinabantur. *Sicut in ſtatu legis*, inquit D. Thomas quæſt. 69. art. 5. ad 3. *homines nulla lege exteriùs data, ſed ſolo interiori inſtinctu movebantur ad Deum colendum, ita etiam ex interiori inſtinctu determinabatur eis, quibus rebus ſenſibilibus ad Dei cultum uterentur.* Quare non erat tunc in facultate hominum poſitum ſacramenta inſtituere, nec arbitrio eorum permiſſum res ſenſibiles eligere; ſed ad ea aſſumenda interioris inſtinctus legem externam ſupplentis afflatu determinabantur. Quare non eſt abſolutè dicendum cum nonnullo recentiore, ſacramenta legis naturæ in mero hominum relicta eſſe arbitrio; quia id repugnat mox laudatis S. Thomæ verbis, quibus affinia ſunt quæ habet 1. 2. *quæſt.* 103. *art.* 1. his verbis: *Quia ante legem fuerunt quidam viri præcipui prophetico ſpiritu pollentes, credendum eſt, quod ex inſtinctu divino, quaſi ex quadam privata lege inducerentur ad aliquem*

certum

cretum modum colendi Deum, qui & conveniens eſſet interiori cultui, & etiam congrueret ad ſignificandum Chriſti myſteria. Ergo non uni hominum arbitratui permiſſum erat quæcumque vellent in ſacramenta aſſumere, ſed interiori Dei motu præſcribebatur earum rerum electio, quibus divinam gratiam obtinerent. Cujus rei veſtigia invenire eſt Job ultimo, ubi Deus amicis Job dixit: *Sumite vobis ſeptem tauros, & ſeptem arietes, & ite ad ſervum meum Iob, & offerte holocauſtum pro vobis.* Geneſis etiam 14. catenus Melchiſedech dicitur Sacerdos Dei altiſſimi quia res in ſacrificium offerendas, panem ſcilicet & vinum, Deus præfixerat. Quæ utique determinatio ſemel nota ita fideles obligabat, ut non poſſent aliis ullis rebus in ſacramentis uti. Et ratio ex dictis perſpicua eſt, quia ſacramenta ſunt practica gratiæ ſigna, ſanctificationem animorum ex opere operato activè vel paſſivè producentia. Paſſivè, inquam, id eſt Deo ad eorum præſentiam gratiam infundente, & hujuſmodi erant veteris legis ſacramenta: activè verò, id eſt ad ſanctitatem per modum phyſici inſtrumenti ad gratiam efficiendam concurrendo; quod eximium ſacramentorum novæ legis privilegium eſt. Atqui practica gratiæ ſigna, cœleſteſque ſanctificationis canales ſolus ille determinat convenienter, qui cùm ſit author gratiæ & ſanctitatis, illam poteſt alicui ſigno alligare.

Atque ex his quædam Patrum teſtimonia interpretari, & D. Thomam cum ſeipſo conciliare facilè poſſumus. Cùm enim Gregorius Magnus *lib. 4. Moral. cap. 2.* & Bernardus *epiſt. 77.* hoc egiſſe aiunt apud veteres fidem pro parvulis,

quod

uod valet apud nos aqua baptiſmatis; & infan-lis ſolam profuiſſe, imò ſuffeciſſe fidem: cùm Thomas in geminis commentariis in quar-m Sententiarum, *diſt.*1. *q.* 2. formaliter aſſe-erat, probabilius eſſe, *quod parvulis ſufficie-it ſola fides in ſolo motu interiori, ſine exte-ori ſigno.* Cùm, inquam, ea ſacri iſti Doctores ripſerunt, eatenus internis tantùm motibus ontentos fuiſſe dicendum eſt, quatenus ordi-riè nullum erat fixum in Republica Fidelium gnum ſolenni proteſtatione celebratum, & ud omnes fideles idem, quo ab infidelibus opulus Dei ſecerneretur. Sed non excluſerunt terna ſigna ab interiori moventis Dei inſtin-u inſpirata. Nec opus eſt dicere, commenta-orum in Sententias teſtimonia illa S. Thomam tractaſſe, quæ facili interpretamento in con-ordiam vocari ſine negotio poſſunt.

Quid de ſtatu innocentiæ.

Poſterior ſpeculationis pars negans ulla in tu innocentiæ extitiſſe ſacramenta, unis pro-ri conjecturis poteſt; in iis enim, quæ ex ei voluntate pendent, & in Scripturis, vel pe-nni Eccleſiæ traditione non patent, vix ali-uid definiri certum poteſt. Motiva porrò no-æ aſſertionis ſunt; tum quia non eſt admo-um veriſimile, Deum auguſtiſſima ſacramen-rum myſteria perenni lege ſancire, quæ nulli ſent uſui futura: in quem verò ſacramenta um redigenda, quémve fructum paritura iſſent in tempore brevibus anguſtiſſimi tem-oris horis concluſo, haud ſatis apparet. Tum uia in illa perfectiſſimi ſtatus felicitate, & Deo

ratio,

ratio, & rationi appetitus, & appetitui caro pacifica conſpiratione ſubdebantur: ergo in illa tam ſublimi, meréque ſpiritali conditione non indigebat homo corporeis illis ſenſibilium ſacramentorum adjumentis, quibus lapſus ad ſpiritalia manuducitur, quia in eo jam ſtatu degit, in quo priùs quod animale, deinde quod ſpiritale eſt, invenitur.

Dices: Rationibus illis probari quidem, nulla de facto ob breviſſimi temporis anguſtias inſtituta fuiſſe in ſtatu integritatis ſacramenta; ſed non evinci, ſtatu illo perſeverante, nulla fuiſſe inſtituenda ſacramenta, vel ad remedium peccatorum actualium, ſi contigiſſent; vel in commune communis Religionis vinculum, ſi nullum ſubintraturum fuiſſet peccatum.

Reſpondeo, ad veritatem noſtræ ſpeculationis ſatis eſſe, nulla de facto in ſtatu innocentiæ inſtituta fuiſſe ſacramenta; an autem in ſtatibus illis conditionatis extitura fuiſſent, quis novit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius ejus fuit? Præſertim cùm virtus divina nullis alligata ſacramentorum formulis, innumeris ſine fine modis in theſauris ſapientiæ & omnipotentiæ ſuæ reconditis poſſit creaturam & lapſam reparare, & ſtantem perficere, & perfectam cumulare. Nolimus ergo altum ſapere, nolimus eſſe apertum quod Deus voluit eſſe occultum. Itáne quæ ad ſtatus poſſibiles, vel ad ſummum conditionatè futuros, & nunquam reapſe extituros pertinent, humanarum ratiuncularum conjecturis dimetiemur? Itáne divina conſilia humanis ſunt judiciis definienda, vel ad cogitationes hominum timidas, incertaſque providentias exigenda? Abſit, abſurdum eſt, nec

ſatis

s infinitæ Majeſtati conſentaneum.
Certè ſi quid facturus eſſet Deus, ex iis
njicere velimus quæ fecit, probabiliùs appa-
bit, nulla extitura in ſtatu permanſuræ inte-
tatis ſacramenta. Cùm enim videamus, ſa-
os omnes tum Moſaïcæ, tum Evangelicæ le-
ſacramentorum ritus in unam ſpiritalium à
ccato inflictorum vulnerum medicinam veli ti
ſcopum collineare, cùm perſpicuum ſit Bap-
mum ad reſtituendam gratiæ extinctæ vitam,
nitentiam ad delenda propriæ voluntatis
icta, Confirmationem & Extremam-Un-
onem ad infirmitates ex peccati nefanda ſtra-
relictas perſanandas, vireſque vel debiles,
convaleſcentes roborandas; Euchariſtiam
continuas concupiſcentiæ animum depaſ-
ntis jacturas cœleſti cibo reſarciendas; Ma-
monium ad frænandum venerearum libidi-
m æſtum, Ordinem ad efformandos anima-
n errantium & infirmarum rectores & medi-
s: cum, inquam, illa cernamus, aliis de cau-
in ſtatu innocentiæ duraturæ ſacramenta de-
nare, comminiſci eſt, divinare eſt, Prophe-
n agere eſt, non Theologum.
Accedit præclarum illum rationum inſtru-
um à D. Thoma apparatum, quibus ſacra-
entorum neceſſitatem ſtabilivit, ceſſare pror-
in ſtatu perennis innocentiæ. Eatenus enim
ramentorum neceſſitatem in hoc miſero ſta-
agnoſcimus, ut homo per ſenſibilia erudia-
, ſenſibilibus nimis addictus; ut dependen-
à corporalibus humilietur, corporalibus
niùm abuſus; ut à pravis operibus, ſacrile-
que ſuperſtitionibus ſalubri exercitio præ-
vetur, in vana & noxia nimis propenſus.

At in ſtatu permanſuræ innocentiæ, nec ſenſibilibus erudiri eguiſſet, ſuaviſſimâ & præcellenti divinorum contemplatione infra viſionem beatam ſummâ refectus; nec corporalibus ſubjici decuiſſet, corporalia utentis modeſtiâ adhibens; nec ſacramentorum exercitiis debuiſſet occupari, quibus ſeſe à noxiis operibus temperaret, cùm ex ſuppoſitione permanſuræ integritatis nulla vanarum ſuperſtitionum objectacula occurriſſent.

Sed inſtabis cum Suare oppoſitum ſentiente: Præter rationes ex D. Thoma à nobis pro ſtabilienda ſacramentorum neceſſitate depromptas, alias adjici nihil vetat, quæ in ſtatu innocentiæ locum peræquè haberent. Primùm etenim ſacramenta nedum ad primam gratiam conferendam, ſed ad eam etiam augendam ſunt inſtituta, ut patet in ſacramentis vivorum, quæ primam gratiam per ſe ſupponunt. At in ſtatu innocentiæ gratia nova quotidie crementa ſuſcipere potuiſſet. Ergo conventienter in eo ſtatu permanſuro inſtituta fuiſſent ſacramenta.

Deinde: In omni ſtatu neceſſaria ſunt ſigna cultum divinum publicè conteſtantia; at ſigna illa ſacramenta ſunt, quibus in unum Religionis nomen colligimur: ergo ſicut durante illo ſtatu perēnis & aſpectabilis fuiſſet Religio, Religioniſque profeſſio; ita & publica ſacramēta extitiſſent.

Reſpondeo conſilia divina perperam humanis nos congruentiis dimetiri; quia licèt omne illud, quod Deus vult, congruum ſit, non tamen omne illud continuò Deus vult, quia nobis congruum eſſe videtur, cùm oppoſitum ejus, quod noſtro judicio congruum eſt, aliis de cauſis ſæpe patentibus, ſæpe latentibus congruen

gruentius eſſe poſſit. Et ratio radicalis hujus obſervandæ veritatis eſt, quia ut docet D. Thomas, ſicut ſcientia Dei, ita & voluntas à rebus creatis minimè menſurantur, ſed ſunt cauſæ rerum; unde non ideo Deus aliquid vult, quia rei congruentiis allicitur, ſed potiùs ideo congruum eſt, quia indefectibili Dei voluntati omnia ex infinitæ ſapientiæ regulis operanti conſonum eſt.

Itaque ſicut Adamo non peccante Verbum minimè incarnatum fuiſſe Patres poſt Scripturas teſtantur, quia licèt multæ à nobis proferri poſſint hujus adventus, etiam non exiſtente peccato, convenientiæ; attamen quia præcipuus & unus Incarnationis finis ſacra in traditione expreſſus, una eſt à peccato redemptio; ideo ſepoſitis humanarum rationum quámlibet ſpecioſis veriſimilitudinibus, Verbum Adamo non peccante incarnatum non fuiſſe incunctanter aſſerimus. Ita in propoſito, quia ſacramenta per ſe ſunt ſpiritales morborum animi medicinæ, ſublatâ ægritudine, non eſſent neceſſaria ſpiritalis pharmaca ſanitatis, nec ex vi præſentis decreti eſſent pro ſtatu integritatis ullatenus inſtituta, quia non eſt opus valentibus Medicus, ſed malè habentibus.

Nec oppoſitæ convenientiæ urgent, quæ eo ipſo quod convenientiæ ſunt, urgentes eſſe non poſſunt. Ad primam dico, ſacramenta etiam vivorum ad gratiam, vel regeneratiuam, vel ſanativam adaugendam eſſe inſtituta; gratiæ verò juſtitiæ originalis augmento non fuiſſe neceſſaria, quia aliunde gratia integritatis actuum fervore & frequentiâ nova abundè incrementa ſuſcepiſſet, ſicut ſi ſtatus viæ Angelo-

rum productior fuiſſet & diuturnior, iteratis caſti amoris actibus abſque ullo ſacramento-rum adminiculo novos ſibi gratiæ gradus cœleſtes Spiritus aſciviſſent. Connaturaliùs enim eodem modo augetur gratia, quo infunditur. Sicut ergo gratia Angelis & Protoparentibus, ſemotis cæremoniarum ritibus, per unam Sanctorum actuum ab auxilio Dei proficiſcentium diſpoſitionem infuſa eſt; ita & eodem modo adaucta fuiſſet.

Ad ſecundam reſpondeo, ad externam cultus divini profeſſionem, ſolennemque proteſtationem neceſſaria eſſe in omni ſtatu ſacrificia; ſed illa quoque ſine ſacramentis ſufficere in ſtatu ſano abſque ſacramentorum remediis uni infirmitati opportunis, veridicè contendimus. Satis enim, ſuperque publicis ſacrificiorum ritibus in unum Religionis nomen felices illibati ſtatus homines fuiſſent colligati; ſatis ad celebrandum debitum Deo cultum, profitendumque ſupremum Creatoris dominium, inſtitutis ritè hoſtiis conſpiraſſent. Quanvis enim ſacrificiis purgentur peccata, ſi patrata inveniant; ad ea tamen abſtergenda per ſe minimè referuntur, ſed ad unum Dei cultum ſolenni ſacrarum cæremoniarum profeſſione,& auguſtiori pompa celebrandum ex natura ſua collimant. Unde juxta D. Thomam 2.2.q.85.*art.*1. ſacrificia ſunt de jure naturali; quod utique jus ab æterna lege derivatum, & cordibus hominum ſignato divini vultus lumine ſatum culpam quamlibet antecedit.

Urgebis: Matrimonium quod in natura integra viguiſſet, verum extitiſſet ſtatus illius ſacramentum: verba enim Apoſtoli Epheſ. 5.

Sacra

crameatum hoc magnum eſt, ego autem dico, Chriſto & in Eccleſia, Patres ad matrimonium Protoparentum extendunt, unde conjugium illud unionem Chriſti cum Eccleſia ſignaſſe deducunt. Unde Tertullian. *Quodcumque*, inquit, *limus exprimebatur, Chriſtus cogitabatur homo futurus.* Ergo malè omnia ſacramenta à ſtatu innocentiæ eliminatis.

Reſpondeo cum D. Thom. *quæſt. 61. art.2.* 3. matrimonium fuiſſe in ſtatu innocentiæ ſtitutum, non ſecundùm quod eſt ſacramentum, ſed quatenus eſt officium naturæ & ſpeciei propagandæ neceſſarium; ex conſequenti tamen aliquid circa Chriſtum & Eccleſiam futurum ſignificaſſe, ſicut & cætera omnia, quæ in figura veteribus, teſte Apoſtolo, contingebant. Abſit tamen ut dicamus, omnes Chriſti figuras & allegorias vera ſacramenta ſtitiſſe, Accedit hoc argumento nihil effici pro ſtatu condionatæ innocentiæ indeſinenter permanſuræ; tunc enim Chriſti cum Eccleſia unionem in illo ſtatu minimè futuram ſignificare matrimonium minimè potuiſſet. Ergo in ſtatu innocentiæ innumeris privilegiis decoro non neceſſaria, ſed ſupervacua, & parum conſentanea fuiſſent externorum rituum ſacramenta. Tunc enim, ut loquuntur Patres, erant Protoparentes Angeli terreni, virtutum tegamine ante prævaricationem operti, pudicitiâ armati, temperantiâ compoſiti, claritate ſplendidi: ipſos miſericordia cuſtodiebat, docebat veritas, regebat juſtitia, pax imperturbata fovebat, niſi ſe tot bonis propriâ malitiâ adipe tot gratiarum, obſtetricante ſuperbiâ,

prodeunte orbaſſent. Videſis Nazianzenum *orat.* 42. ubi primum hominem vocat *alterum Angelum , mixtum adoratorem , viſibilis creaturæ ſpectatorem , myſtam intelligibilem , eorum quæ in terra ſunt Regem terrenum pariter ac cœleſtem.*

Reflexio.

Sicut in omnibus vitæ Chriſti myſteriis miſcentur humana divinis, & in rebus viſibilibus inviſibilia exercentur negotia , quia *Chriſtus,* inquit Chryſol. ſerm.50. *ſi in ſuis manſiſſet virtutibus, commune cum hominibus nihil haberet; & ſi non impleſſet carnis ordinem, carnis in illo eſſet otioſa ſuſceptio :* ita in omnibus, quæ in nos effundit, beneficiis ita ſua temperat dona, ut dum vilitatem noſtram ſupra modum evehit, unà noſtræ conſulat humilitati , ſine qua & bona illa ſubtraheret quæ donavit. Unde ſicut placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſalvos facere credentes , & in ligno crucis evacuare chirographum decreti , quod erat contra nos, ac per deſpicabilem carnis aſſumptæ paſſionem & mortem nos transferre in gloriam filiorum Dei : ſic ſenſibilibus elementis voluit nobis cœleſtia chariſmata impertiri, ut ex una parte gratiarum aquas in fontibus Salvatoris facilè hauriremus, & ex alia ne tot bonorum beatiſſimâ copiâ elati , gratiarum profluvio obicem poneremus ingrati.

Ne mirare, Lector, ſi minimis & abjectis rebus nos ſubjecerit, cùm tota fortitudo noſtra ſit infirmitatis propriæ in veritate cognitio, & in humilitate confeſſio, atque ut ad Cteſiphontem

tem ait Hieronymus : *Hæc una vitæ præſentis perfectio eſt, ut te infirmum & imperfectum agnoſcas.* Infirma mundi elegit Deus, fortia confuſurus, ut nihil noſtris meritis tribuamus, ut totos nos Deo permittamus; quia etſi nihil nos, omnia tamen Deus poteſt, qui his vilibus tot mirabilia operatur. Ergo ſi cogitas ſacramentorum uberes fructus percipere, ſi aves Chriſtiani ædificii fabricam erigere, de fundamento priùs cogita humilitatis, ſit in medio tui humiliatio tua; alioquin nullo poterit pacto in anima tua virtutum ſtructura conſurgere, niſi priùs jacta fuerint veræ humilitatis ſolida firmamenta, quæ perfectionis valeant culmina ſuſtinere. Et certè in una ſuæ infirmitatis notitia firmitatem inveniet Chriſtianus, poſtquam infirmitati crucis, & deſpicabilium elementorum ſignis totam chriſtianæ vitæ fortitudinem alligavit Chriſtus, dicente Auguſtino tract. 15. in Joan. *Fortitudo Chriſti te creavit, infirmitas te recreavit: fortitudo Chriſti fecit ut quod non erat eſſet, infirmitas Chriſti fecit ut quod erat non periret.*

Alium ex ſtabilita veritate fructum elicere & reportare eſt. Si pro omni ſtatu ſacramenta Deus immenſa liberalitate inſtituit, ſi in nova potiſſimùm lege fontes aquæ vitalis ubique aperuit, hanc profuſam divinæ bonitatis largitatem pietatis & miſericordiæ officiis imitari licet & prorſus decet. Túne tam durus, tam Chriſto eris ingratus, ut nihil Salvatori velis rependere, nec illi quod ſupereſt, digneris dare, qui tibi & omnibus dona ſua dedit & ſeipſum? Sed Chriſtum, inquies, non video, cujus largitati bonorum meorum effuſione re-

ſpondeam. An neſcis in pauperibus eſſe Chriſtum? Audi Auguſtinum *ſerm.* 25. *&* 27. de verbis Domini: *Da petenti, ut poſſis accipere; tribue pauperi, ſi non vis flammis exuri; da in terra Chriſto, quod tibi reddat in cœlo. Ne quis veſtrûm dicat: O beati qui Chriſtum ſuſcipere in propriam domum meruerunt! Noli dolere, noli murmurare, quia temporibus illis natus es, quando jam Dominum non vides in carne; non tibi abſtulit iſtam dignationem. Cùm uni, inquit, ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* Cur ergo tam moroſus, tam difficilis pauperibus, illum contemnis, qui ut idem Auguſt. *ſerm.* 145. *de tempore*, dixit: *Vnde dares dedit, qui teipſum, qui dares, dedit; qui tibi Chriſtum, cui dares, dedit, qui tibi diceret: Quod uni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Ecce ut des, paſcit, & eſurit propter te; donat, & eget: quando donat, vis accipere; quando eget, non vis dare: eget Chriſtus, quando eget pauper.*

Sed nunquid, addis, utar rebus, quas poſſidere me Deus voluit. *Vtere*, inquit Cyprianus *lib. de opere & eleemoſynis*, & alibi, *ſed ad res ſalutares; utere, ſed ad bonas artes; utere, ſed ad illa quæ Deus præcepit*, ad illa quæ ubique, in ſacramentorum potiſſimùm inſtitutione quàm liberaliter oſtendit; utere magis ad retinenda, quàm ad augenda peccata; utere, ut quo amplior fuerit bonorum copia, eo major ſit bonorum operum impenſa. Sed timeo, replicas, ne patrimonium mihi fortè deficiat, ſi operari ex eo largiter cœperim. Modicæ fidei, quare dubitaſti? *Neſcis miſer*, inquit laudatus Cyprianus, *quia dum times, ne res familiaris deficiat,*

ciat, vita ipſa & ſalus deficit; & dum ne quid de re minuas attendis, non reſpicis quod ipſe minuaris, amator magis mammonæ, quàm animæ tuæ, & dum times, ne patrimonium tuum pro te perdas, ipſe pro patrimonio tuo peris. Patrimonium Deo creditum nec Reſpublica eripit, nec fiſcus invadit, nec calumnia aliqua forenſis evertit: in tuto hæreditas ponitur, quæ Deo cuſtode ſervatur. Non timet agricola perdere quod in terram projectum multiplici fœnore ſibi recurrente anno reſtituitur. An neſcis, quod Spiritu ſancto atteſtante, Proverb. 19. *Fœneratur Domino, qui miſeretur pauperis?* Quia ut Gregorius Magnus *lib.* 8. *Regiſtri, epiſt.* 20. & Magnus item Leo *ſerm.* 6. *de jejunio decimi menſis, cap.* 2. interpretantur, quidquid tribuitur pauperibus, ſi ſubtili conſideratione penſetur, non eſt donum, ſed mutuum; quia quod datur, multiplicato ſine dubio fructu recipitur. Unde qui pecunias amat, & multiplicare opes ſuas immodicis optat augmentis, hoc potiùs ſanctum fœnus exerceat, & hac uſurarum arte diteſcat, ut non hominum laborantium captet neceſſitates, nec per doloſa officia in laqueos incidat inſolubilium debitorum; ſed illius ſit creditor, illius fœnerator, qui dixit: *Date, & dabitur vobis.* Conſulis, audio, in poſterum, ô homo, nec in craſtinum fortaſſis victure; ſed ſi conſulis, benè conſule; & qui ſtudes terreno magis quàm cœleſti patrimonio filios ditare tuos, illi aſſigna facultates tuas, qui tibi non habenti dedit, ſi eas effuderis abundantiùs largiturus: fac ille ſit liberis tuis tutor, ille curator, ille contra omnes injurias ſæculares divinâ Majeſtate protector; quia dum non

præparas filiis tuis Dei Patris auxilium, doceſque eos patrimonium plus amare quàm Chriſtum, & illos perdis, & teipſum; illos quibus delinquendi materiam præbes; teipſum, qui non niſi multis cum ærumnis, multiſque peccatis opes cumulas perituras.

Ergo ne dubites dare pauperi de bonis Dei. Imitare Deum omnibus providentem, dantem eſcam omni carni, qui dat jumentis eſcam ipſorum, & pullis corvorum invocantibus eum, qui omnibus gratiam exhibet, omnibus publica ſacramenta inſtituit. Et ſi non te flectit calamitoſi pauperies, moveat te Chriſti rogantis inſtantia, qui ſibi datum conclamat, quod in manu pauperis fuerit ſeminatum. Præclarè Cyprianus libro memorato: *Quid potuit nobis majus, inquit, Chriſtus edicere? Quomodo magis potuit juſtitia ac miſericordia noſtra opera provocare, quàm quod præſtari ſibi dixit quidquid egenti præſtatur & pauperi: Vt qui reſpectu fratris in Eccleſia non movetur, vel Chriſti contemplatione moveatur; & qui non cogitat in labore atque in egeſtate conſervum, vel Dominum cogitet in illo ipſo quem deſpicit conſtitutum.*

SPECVLATIO III.

Sacramentorum cauſa præcipua Chriſtus eſt, inſtrumentalis homo Chriſti miniſter.

DE cauſa ſacramentorum agit S. Thomas q. 64. De ea tamen impræſentiarum diſſerimus

ximus, tum ut brevitati ſtudeamus; tum quia ad ſacramentorum exiſtentiam, de qua initio agendum eſt, pertinet notitia cauſæ ſacramenta inſtituentis, & miniſtrantis.

Prima pars non niſi authoritate Conciliorum & Patrum probari efficaciter poteſt, cùm ſit quæſtio de facto, & res ex mera Dei voluntate dependens. Eam autem docet Tridentinum *ſeſſ.* 7. *can.* 1. his verbis: *Si quis dixerit, omnia ſacramenta novæ legis non fuiſſe à Chriſto Ieſu Domino noſtro inſtituta, anathema ſit.* Nec poteſt explicari ſacrum Concilium de mediata inſtitutione, quatenus inſtituendorum ſacramentorum Eccleſiæ contulerit facultatem: non, inquam, id dici poteſt; quia idem ſimiliter ſacra Synodus aſſerere potuiſſet de cæremoniis & ſacramentalibus ab Eccleſia poteſtate ſibi à Chriſto facta inſtitutis, cujus oppoſitum tradit *ſeſſ.*21. *cap.* 1. docens Chriſtum Eccleſiæ facultatem contuliſſe augendi vel immutandi in celebratione ſacramentorum, pro neceſſitate temporum, ſalvâ eorum ſubſtantiâ. Accedit controverſiam inter Authores potiſſimùm de Extrema-unctione & Confirmatione exiſtere, affirmantibus Magiſtro Sententiarum, Alenſi, D. Bonaventura, & Hugone à S. Victore, Extremam-Unctionem à D. Jacobo fuiſſe inſtitutam, ſicut Confirmationem à Concilio Meldenſi; & tamen ſancta Synodus *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. docet, Extremam Unctionem à Chriſto Domino fuiſſe inſtitutam, & à D. Jacobo dumtaxat promulgatam. Hac de cauſa Apoſtolus 1. *Cor.* 4. ſe, aliosque Coapoſtolos *miniſtros Chriſti*, & *diſpenſatores myſteriorum Dei* appellat. A Patribus hanc paſſim veritatem affirmantibus ſin-

perſedeo, hoc uno Ambroſii *lib.* 4. *de ſacram. cap.*4. apertiſſimo teſtimonio contentus: *Author ſacramentorum quis eſt, niſi Dominus Ieſus?*

Non eſt etiam neceſſarium rationum congruentium momentis hanc veritatem confirmare, cùm ex dictis de immutabili ſacramentorum ſubſtantia Eccleſiæ judicio & arbitrio non commiſſa, ſatis ſuperque liqueat, ſolum Chriſtrum ſacramenta inſtituiſſe, supremâ quidem authoritate tanquam Deum, cui effectum ſacramentorum principalem producere eximium eſt; inſtrumentali, ſed præcellenti actione tanquam hominem, non quidem per ſolam ſacramentorum applicationem, (ſic enim eſſe inſtrumentum ſacramentorum puris hominibus commune eſt,) ſed per ſingularem excellentiam quadruplici privilegio decoratam: nam & Chriſtus nobis ſuis actibus gratiam ſacramentalem meruit; & in nomine ejus ſacramenta adminiſtrantur; & ipſe ſacramenta inſtituit, ſignaque ſalutaria elegit, quibus vim ſanctificandi impertivit; & denique licèt gratiam & ſanctitatem per illa veluti totidem canales diffundat, non eſt tamen illis alligata virtus Salvatoris, cui omnis data eſt in cœlo & in terra poteſtas; ſed pro ſuo arbitratu poteſt aliis, aliiſque modis fluenta gratiæ diffundere, & hominum peccatis indulgere.

Hujuſce veritatis ſignum à poſteriori habemus, quòd materia & forma ſacramentorum nulli ſunt Eccleſiaſticæ Hierarchiæ Principi ſuppoſitæ, ſed in ſacris literis, & vel perenni traditione determinatas accepimus, & acceptas immutabiliter retinemus. Nec alicui in lege

naturæ

naturæ, vel Moſis, vel gratiæ ſcimus inſtituendorum ſacramentorum collatam eſſe poteſtatem. Ergo hanc eximiam ſacramentorum inſtituendorum facultatem uni Chriſto Deus reſervavit, ut ſicut illum unicum Redemptorem agnoſcimus, ſic ad ipſum tanquam ad unum animarum medicum, & ſalutis authorem confugiamus. Certè ſi Corinthii, Apoſtolo teſte, & objurgante, ſciſſuram charitatis experiebantur, dum alii, Ego ſum Pauli, dicebant; alii, Ego Cephæ, quia ab illis fuerant baptizati: quantò magis, quantóque promptiùs illa diſcordiarum ſemina protuliſſent, ſi Apoſtolos agnoviſſent ſacramentorum inſtitutores? *Potuit Jeſus Chriſtus*, inquit Auguſtinus tract. 8. in Joan. *ſi vellet tradere poteſtatem alicui ſervo ſuo, ut daret baptiſmum tanquam vice ſua, & transferret à ſe baptizandi poteſtatem. Hoc noluit ideo, ut in illo ſpes eſſet baptizatorum, à quo ſe baptizatos agnoſcerent.*

Unde non ſunt audiendi Hæretici novatores, exiſtimantes parùm referre, quibus verbis utantur miniſtri, quòd credant ea non eſſe conſecratoria, ſed dumtaxat concionatoria; hoc eſt ad inſtructionem dumtaxat recipientis, non ad illi ſanctitatem inſtillandam ordinata. Verùm hic error & toti traditioni, quam libenter homines ſuperbiſſimi floccifaciunt, & ſacræ Scripturæ, cui uni ſe adhærere mentiuntur, apertiſſimè contradicit. Nam *Matth. ultimo*, nedum docere omnes gentes Apoſtolis Veritas imperavit, ſed etiam ſacra verba ſelegit, dum dixit: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Quæ verba non eſſe merè concionatoria, inde manifeſtè colligi

colligitur, quod pueri, quibus baptiſma conferri poteſt & ſolet, inſtructioni ſuſcipiendæ ſunt impares. Quod verò nonnulli fingunt, pueros Chriſtianos præmaturo rationis uſu in celebratioue baptiſmatis donari, commentum eſt anilibus fabulis vel ſomniantium exerrationibus accenſendum; præſertim cùm pueri, ut obſervat Auguſtinus *epiſt.* 57. non raro reclament, renitantur, reluctentur.

Quæres, an ſaltem inſtituendorum ſacramentorum facultatem potuerit Deus puro homini impartiri.

Reſpondeo affirmanter, contra Scotum, Durandum, & Vaſquem. Probatur ex D. Thoma *quæſt.* 64. *art.* 4. Poteſtas inſtituendi ſacramenta eſt facultas eligendi ſigna illa, ad quorum præſentiam & applicationem gratia conferatur; ea enim dumtaxat ratione dicitur Chriſtus ut homo inſtituendorum ſacramentorum excellenti poteſtate fuiſſe donatus. Atqui hanc poteſtatem puræ communicari creaturæ nihil vetat, quia non invehit vel arguit facultas illa infinitatem; ſi enim eſſe phyſicum gratiæ, & ſanctificationis inſtrumentum finitam creaturæ divinitus evectæ facultatem non excedit; ita nec eorumdem ſeligendorum ſignorum poteſtas limitatam creaturæ ſuperat poteſtatem, cùm & humanitati Salvatoris fuerit conceſſa. Ergo nulla repugnantia apparet in hoc, quod Deus puræ creaturæ largiatur tantam gratiæ plenitudinem, ut aliis gratiam ſaltem de congruo promereatur; ut ad ejus invocationem, ſeu in nomine

nomine ejus quædam ſigna ſanctificentur, & ſanctificata miniſtrentur; ut ad eorum ſignorum præſentiam ſuſcipientibus gratia infundatur; ut pro illius creaturæ arbitrio, actu externo vel interno, applicatione vel imperio ad ſacramenti effectum gratia efficiatur.

Sed dices: Ad ſacramenti inſtitutionem non ſufficit mera & frigida ſigni delectio, quæ homini in ſtatu naturæ ante legem competebat; ſed exigitur etiam vis imprimendi ſignis illis efficacem producendæ gratiæ poteſtatem. Atqui hanc vim rebus ſenſibilibus ſolus Deus impertiri quit, qui ſolus habet in ſua poteſtate gratiam; ſolus enim ille inſtrumentorum gratiæ poteſt eſſe inſtitutor, qui eſt gratiæ author. Ergo nulli creaturæ ad unionem hypoſtaticam non evectæ convenire poteſt arbitraria inſtituendorum ſacramentorum poteſtas.

Reſpondeo ad inſtituenda ſacramenta ſatis ſuperque ſufficere, habere à Deo hominem inſtrumentalem producendæ gratiæ virtutem, & delegatam deſignandorum ſignorum poteſtatem, ſive ſigna illa gratiam effectivè producant, ſive non; hoc enim perinde eſſe in ſacramentis veteris legis patet. Certè ſi Rex Proregi vel Legato liberandi captivos, & ſigna inſtituendi, ad quorum exhibitionem libertate donentur, facultatem prærogativo jure largiri quit, quantò magis id Deus poteſt, qui omnia poteſt? Nec ſequitur, in lege naturæ ſacramenta inſtituiſſe homines, quorum optioni inſtinctu interiori præventæ ſignorum externorum deſignatio committebatur: non, inquam, id ſequitur; tum quia cæremoniarum determinatio non eſt ſacramenti inſtitutio, ſed divinæ inſtitutionis

nis applicatio; tum quia illius ſtatus homines nec aliis gratiam promerebantur, nec ad eorum invocationem gratia diffundebatur, nec eam poterant actu interno vel externo, imperio vel applicatione ad libitum largiri: unde illis poteſtas excellentiæ minimè conveniebat, ratione cujus ſacramentorum inſtitutores dici poſſent.

Inſtabis: Ergo nihil Chriſto ratione unionis hypoſtaticæ aſſerimus eximium, quod non poſſit puris creaturis eſſe commune. Nego ſequelam: quia collata puro homini inſtituendorum ſacramentorum facultas longè poteſtate Chriſti futura eſſet inferior; tum quia non titulo connaturalitatis, ſicut Chriſto, ſed citra omne meritum & debitum conveniret; tum quia gratiam per ſacramenta collatam non de condigno, vel ſaltem de rigore juſtitiæ, ſicut Chriſtus, ſed de congruo dumtaxat pura creatura promeretur.

Cauſa miniſterialis Sacramentorum.

Secunda ſpeculationis pars, aſſerens ordinarium Sacramentorum miniſtrum eſſe hominem, expoſitione magis quàm longa probatione eget. Sanè cùm ſacramenta rebus & verbis ſenſibilibus conſtent, illos dumtaxat congruit eſſe Sacramentorum miniſtros, qui ſenſibiliter & vitaliter loqui poſſunt. Rurſum cùm ſolis viatoribus ſacramenta recipere conceſſum ſit, illa etiam miniſtrare ſolis eſt viatoribus peculiare, cùm ſacramenta ſint ſolius Eccleſiæ Militantis ſigna, quibus in unum Religionis nomen fideles adunantur, & quaſi unum corpus coagmentantur

tantur, viſibilique vinculo connectuntur. Ergo licèt Angeli poſſint eſſe extraordinarii Sacramentorum miniſtri, cùm virtus divina nulli ſigno, nulli ſit alligata miniſtro, licèt id à fortiori de hominibus comprehenſoribus ſit verum, propter characterem, quem indelebilem æternùm retinent; ſolis tamen hominibus, iiſque viatoribus proprium eſt ſacramenta ordinariè miniſtrare, tametſi ex ſpeciali diſpenſatione Angelos & Epiſcopos ordinaſſe, & Euchariſtiam diſtribuiſſe, & templa conſecraſſe variis hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monimentis proditum ſit.

Denique cùm ſacramenta ex Chriſti inſtitutione pendeant, quæ ſolis ſcripturis, vel apoſtolicis traditionibus innoteſcere poteſt, illis ſolis ſacramenta miniſtrare convenit, quos Chriſtus alloquutus eſt, vel quos traditio agnoſcit idoneos Sacramentorum miniſtros. Atqui Chriſtus in inſtitutione Sacramentorum ſolos eſt homines alloquutus; ex traditione verò conſtat ſolos homines eſſe ſacramentorum diſpenſatores, hancque poteſtatem eſſe conſecratorum hominum prærogativam: unde nec mulieres ordinari, nec ordinare poſſunt, ſolumque baptiſmum in caſu extremæ neceſſitatis, abſente, vel impotente miniſtro deſtinato, conficere poſſunt. Ergo ſoli homines viatores ſunt ordinarii Sacramentorum miniſtri.

REFLEXIO.

Sacramentorum author Chriſtus eſt, homo miniſter. Ergo quicumque tanto miniſterio dignaris, vide quid ſis, vide cujus ſis, vide quid

quid agas. Agnoſce dignitatem, perpende miniſterium tuum; & quod tractas imitare. Sanè ſicut Chriſti inſtrumentum es, ut alios ſanctifices; ita divinam in te Chriſti ſanctimoniam quadantenus æmulari, & pro virili parte exprimere teneris, ut non ſolâ poteſtate, ſed etiam ſanctitate Vice-Chriſtus jure dicaris. Etſi enim mali miniſtri, quoniam non ſuâ, ſed Chriſti virtute ſacramenta conficiunt, ſacramentorum efficientiam iniquitate non impediant, ſi ſe Eccleſiæ intentioni conforment, & ſuſcipientes poſito obice fontium Salvatoris fluxum non impediant; cùm diſertiſſimè Apoſtolus dicat 1. Cor.6. *Ego plantavi, Apollo rigavit, ſed Deus incrementum dedit: neque enim qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.* Quibus clariſſimè Doctor Gentium ſignificavit, nihil vitii miniſtrorum culpâ ſuſcipientibus contrahi, quemadmodum arboribus nihil eorum obeſt improbitas, aut immunditia, quarum ſemina ſordente manu ſata, aut impurâ rigata ſunt.

Quanvis, inquam, hæc ita ſint; attamen niſi miniſtri, & animata Servatoris inſtrumenta, quam fundunt ſanctitatem ſectentur, puréque ad ſacramenta miniſtranda accedant; ſed ſi poſthabitâ morum integritate, & vitæ munditiâ, ſacramenta polluto corde conficiunt, in nefandum illos ſacrilegium incurrere, miniſterium inhonorare, & Deum ipſum iniquitatibus ſuis facere ſervire nemo inficias it. Attendant ergo Sacerdotes, ſe miniſterio quidem ſuo infinitam quadantenus dignitatem tenere, ſed ad eximiam ſanctitatem teneri. *Nihil eſt in hoc ſæculo excellentius Sacerdotibus*, ait Ambroſius lib.1.

de

de dignit. Sacerdot. cap. 1. *Si quod ſumus profeſſione, actione potiùs quàm nomine demonſtremus, ut nomen congruat actioni, actio reſpondeat nomini; ne ſit honor ſublimis, & vita deformis; ne ſit deifica profeſſio, & illicita actio.* Et S. Chryſoſtom. *lib.* 13. *de Sacerdotio*, poſtquam dignitatem Sacerdotalem attonitus ſuſpexit, & ſupra omne creatum meritò extulit, ſic infert: *Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, ut ſi in cœlis ipſis collocatus inter illas cœleſtes virtutes medius ſtaret: terribilia namque, atque horrifica ſunt quæ adminiſtrat.* Quam eandem concluſionem deducit idem os aureum *hom.* 60. *ad popul. Antioch.* his elegantibus verbis: *Quo igitur non oportet eſſe puriorem tali fruentem ſacrificio? Quo ſolari radio non ſplendidiorem manum carnem hanc dividentem, os quod ſpiritali igne repletur, linguam quæ tremendo nimis ſanguine rubeſcit?* Si iis qui terram incolunt, atque in ea verſantur, ea quæ in cœlis ſunt, tractare commiſſum eſt, quidni in cœleſtibus converſabuntur, & mente cœlum aſcendent, quorum virtute cœlum in terram deſcendit? Si ſacerdotibus datum eſt, ut poteſtatem illam habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis voluit eſſe communem, quidni Angelicam ducent vitam, qua oneri Angelicis humeris formidando ferendo pares ſint? Sed de his fortaſſis alibi.

CAPUT II.

De efficacia Sacramentorum novæ legis, de eorumque effectibus, necnon de conditionibus, ut ſuos ſortiantur effectus, cùm ex parte miniſtri, tum ex parte ſuſcipientis neceſſariis.

SI unumquodque ex ſuis effectibus cognoſcitur, quia cauſa ſimilem perfectionis ſuæ imaginem effectibus imprimit quantum poteſt, quid, & qualia ſint novæ Legis ſacramenta, tametſi ex dictis capite ſuperiori poſſit eſſe perſpicuum, ex eorum tamen virtute & effectibus ampliùs, & veluti in ſpeculo clarebit. Licèt enim aliqua fuerint olim ſigna ob eam tantùm rem à Deo hominibus commendata, ut aliquid ſignificatione ſua admonerent, cujuſmodi fuerunt legis purificationes, panis azymus, & alia permulta, quæ ad Moſaïci cultus cæremonias pertinebant: attamen alia Deus inſtituit, quæ non ſignificandi modò, ſed efficiendi etiam vim haberent. Et in hoc poſteriorum ſignorum genere numeranda eſſe novæ legis ſacramenta, ex ſequentibus liquidò apparuerit, ſi priùs nonnulla, quæ apud omnes in confeſſo ſunt, præmittamus.

Tria

Tria magni momenti fundamenta jaciuntur.

Primum principium : Sacramenta gratiam ex opere operato efficiunt.

Præmoneo primò, certum eſſe contra hæreticos noſtri temporis, ſacramenta novæ Legis nedum fidem, quâ gratia producatur excitare, ſed eam etiam ex opere operato, id eſt propriâ & infinitâ vi efficere. Definita eſt hæc veritas Catholica in Florentino decreto unionis, ubi dicitur, hoc veteris Legis ſacramenta à noſtris differre, *quòd illa non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per paſſionem Chriſti dandam figurabant : hæc verò noſtra & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.* Idem tradit Tridentinum *ſeſſ.* 7. *can.* 6. hac definitione : *Si quis dixerit ſacramenta novæ Legis non continere gratiam, quam ſignificent, aut gratiam ipſam non ponentibus obicem non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint accepta per fidem gratiæ, vel juſtitiæ, & notæ quædam chriſtianæ profeſſionis, quibus homines diſcernuntur fideles ab infidelibus, anathema ſit.* Et Canone 8. *Si quis dixerit per ipſa novæ Legis ſacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem divinæ promiſſionis ad gratiam conſequendam ſufficere, anathema ſit.* Scripturarum, Patrumque teſtimonia in ſequentibus referemus, dum phyſicam ſacramentorum gratiæ cauſalitatem ex iiſdem confirmabimus.

Ratio

Ratio verò eſt : Sacramenta conferunt gratiam parvulis, in quibus nulla poteſt excitari fides. Et certè ſi ad ſolam excitandam, & veluti refricandam fidem ſacramenta adhiberentur, minimè opus foret omnes, & ſingulos baptizare, ſed baptiſmo unius alii aſtantes una fidei excitatione fructum perciperent ſacramenti; quod perpetuæ traditioni, & non interruptæ Eccleſiarum omnium praxi planè repugnat.

Fatemur quidem, ſacramenta in adultis exigere & fidei Chriſtianæ motum, & aliarum virtutum apparatum, ut quibus plena ſunt, gratiarum chariſmata diffundant, & etiam juxta ſanctiorem ſuſcipientis diſpoſitionem, quæ opus operantis dicitur, uberiores pariant fructus. Verùm ex propria virtute ſibi divinitus ex meritis Chriſti data ſpecialem largiri, & efficere gratiam conſtantiſſimum eſt. Alioquin fruſtra ad frequentem ſacramentorum uſum nos Sancti præclariſſimis ſcriptis, Prælati ſanctionibus iteratis, Paſtores quotidianis hortamentis excitarent, ſi nihil ex eis ſpeciale reportaremus. Et tamen non ſolùm Patres, non ſolùm ſacra Concilia, ſed Paſtorum & Prædicatorum una vox monere non ceſſat, ut ſacramentis ad communem omnium ſalutem à Chriſto clementiſſimè inſtitutis piè, religioſéque utamur; ſi tamen ſimus ita comparati, ut nec peccatis mortalibus obnoxii, nec erga venialia affecti ſimus.

His de cauſis tam ſæpe, & nunquam ſatis ſacramentorum dignitatem & fructum auribus fidelium inculcant, ut ad eorum frequentiam exſtimulentur; quia, inquiunt, & veridicè quidem

quidem, ideò ſacramenta à Domino Servatore noſtro, à quo nihil niſi ſalutiferum proficiſci poteſt, inſtituta ſunt, ut cum gaudio haurire aquas de publicis Salvatoris fontibus valeamus. Hinc, addunt quàm piiſſimè, ſacramentis ritè miniſtratis, ritéque ſuſceptis, Spiritus ſancti intima cordis noſtri permeantis efficaciſſimum numen præſto eſt, ut omnes animæ facultates ſuaviſſimi hoſpitis effuſionibus expandamus. Hinc rectores animarum præceptis Patrum ſalutaribus moniti; & tam divina inſtitutione formati (quales hoc ſæculo nequam, Domino Deo benedicente, plures cernere, plures deſiderare eſt) commiſſas ſibi oves docent, chriſtiana ſacramenta admirabili, & certâ curandarum animarum virtute prædita eſſe, per eaque immenſas Dominicæ paſſionis divitias derivari, ſi nos ad pietatem exercentes purè ad ſacramenta accedamus. Ergo ringant licèt Calviniſtæ hæretici totius pietatis everſores, Eccleſiæ Catholicæ, & verè fidelium communis ſenſus, communis & notio eſt, gratiam quidem à Chriſto capite, ſed per ſacramentorum canales veluti aquæductus profluere. *Totum Chriſtianum ædificium*, inquit præclarè Catechiſmus Romanus part. 2. titulo de Sacram. num. 31. *firmiſſimo quidem lapidis angularis fundamento innititur: verùm niſi verbi Dei prædicatione, & ſacramentorum uſu undique fulciatur, magnoperè verendum eſt, ne magna ex parte labefactatum concidat. Ut enim per ſacramenta in vitam ſuſcipimur: ita hoc veluti pabulo alimur, conſervamur, augemur.*

Nec obeſt illud Auguſtini tract. 80. in Joan. *Unde iſta tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, &*

& cor abluat, niſi faciente verbo, non quia dicitur, ſed quia creditur. Non obeſt, inquam, quia ut S.Thomas *quæſt. 60. art. 7.* interpretatur: *Verbum operatur in ſacramentis, non quia dicitur, id eſt non ſecundùm exteriorem ſonum vocis; ſed quia creditur, id eſt ſecundùm ſenſum verborum, qui fide tenetur.* Unde idem Pater ſui interpres *epiſt.23.* ſic habet: *Non ſcriptum eſt, Niſi quis renatus fuerit ex parentum voluntate, aut ex offerentium, vel miniſtrantium fide; ſed, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto. Quæ eſt tanta virtus aquæ*, inquit loco ipſo in objectione relato, id eſt tract. 80. in Joan. *ut corpus tangat, & cor abluat?*

Scio noſtros Reformatos, ſi Superis placet, admodum ſpiritales, contendere his elementis, præſertim verò Romanæ Eccleſiæ, quam deteſtantur, rituum varietate indutis averti animum à Deo; ſed non advertunt viri moroſiſſimi, hoc ſenſibilium elementorum, multiplicique cæremoniæ apparatu homines faciliùs, ſuaviùs, & connaturaliùs in divina manuduci, ipſoſque Angelicam invisibilium ſpirituum vitam ambientes in brutorum animantium inſenſibilitatem degenerare. Cernant, ſi nondum mentis oculum nefanda hæreſis occæcavit, ita eſſe naturâ comparatum, ut ad intelligibilia & ſpiritalia, non niſi per ea, quæ aliquo ſenſu percipiuntur, hominibus è corpore, animóque concretis aſpirare non liceat. Unde ut quæ occulta Dei virtute efficiuntur, faciliùs intelligeremus, divinâ providentiâ diſpoſitum ſapientiſſimè eſt, ut arcana illa virtus aliquibus ſub ſenſum cadentibus ſignis declaretur, ut luculentis Dionyſii

&

& Chryſoſtomi ſententiis ſpeculatione 2. expoſuimus.

Secundum principium : Sacramentorum alia primam, alia ſecundam gratiam efficiunt.

Præmoneo ſecundò, ſacramentorum alia ad primam gratiam producendam, alia ad ſecundam efficiendam per ſe ordinari. Illam porrò dicimus primam gratiam, quâ primùm anima perfunditur; ſecundam appellamus, quæ animæ jam ſanctificatæ advenit, & præexiſtentem gratiam adauget. Ratio eſt, quia ex inſtitutione Chriſti, à qua virtus, quam per ſe habent ſacramenta, proficiſcitur, ſolum Baptiſma ad remittendum gratiâ regenerativâ peccatum originale, ſola Pœnitentia ad delenda per gratiam ſanativam peccata actualia per ſe referuntur: alia verò vitam ſpiritalem ſupponunt, quam roborent, ut Confirmatio; quam alant, & ſpiritaliter impinguent, ut divina Euchariſtia; quam muniant vel propagent, ut in Ordine & Matrimonio; quam in ultimo conflictu protegant & conſervent, ut in Extrema Unctione: idcircò duo priora ſacramenta mortuorum, quinque poſteriora ſacramenta vivorum communi Theologorum conſenſu nuncupantur.

Pro ſolutione infinitarum inſtantiarum habeto præ oculis, quod quia ſacramenta omnia ſunt inſtrumenta Paſſionis Redemptoris, quæ ad remittenda peccata, infundendamque primam quamlibet gratiam per ſe refertur; ideò aliquando contingit, ſacramenta vivorum

primam gratiam producere. *Cùm quis eſt in peccato mortali*, inquit D. Thomas quæſt. 79. art. 3. *cujus conſcientiam & affectum non habet, fortè enim primò non fuit ſufficienter contritus, ſed devotè, & reverenter accedens, conſequetur per hoc ſacramentum* (Euchariſtiæ) *gratiam charitatis, quæ contritionem perficit, & remiſſionem peccati.* Contingit etiam ſacramenta mortuorum non primam gratiam producere, ſed productam augere, ut cùm quis nulla mortali labe inquinatus ad pœnitentiæ tribunal mortalia præterita, vel venialia dumtaxat accuſaturus accedit, gratiam quidem per ſe reſuſcitantem, & primæ gratiæ productricem percipit; ſed quia ſubjectum vivum invenit, vitam fovet, non largitur. Quorum omnium radix eſt, quia ſacramenta ut ſunt Chriſti inſtrumenta, eam gratiam producere nata ſunt, ad quam cauſa præcipua Chriſtus Dominus ea applicare juxta ſubjecti diſpoſitionem conſtituit, ſive illa gratia prima ſit, ſive ſecunda. Cum quibus tamen ſtat, ſacramenta quæque ad gratiam peculiarem producendam ſuavi Dei providentiâ deſtinari, eorumque nonnulla primam, cætera ſecundam, juxta ſolitum agendi modum producere. Quæ ſi penetrantiùs inſpexeris, Magiſtrum Nuño exiſtimantem, quælibet ſacramenta ex ratione communi ſacramenti quamcunque gratiam poſſe producere, ſive primam, ſive ſecundam, tametſi ad unam ex illis ex ratione propria ſint ordinariè deſignata; illum, inquam, Authorem cum aliis Thomiſtis facilè conciliabis, inter quos vix in rei veritate contentio eſt, niſi de nomine.

Dices cum Cardinali de Lugo opinante ſacramenta

cramenta mortuorum nunquam producere primam gratiam: Sacramenta vivorum ad augendam, roborandam, reficiendam, vel muniendam, fovendamque primam gratiam ex inſtitutione Chriſti ordinantur. Nam Confirmatio & Euchariſtia ſe habent in ordine ſupernaturali, ſicut potentia augmentativa & nutritiva in ordine naturali; unde ſicut hæ potentiæ vitam naturalem præſupponunt, ita hæc ſacramenta vitam ſupernaturalem ſacramentis mortuorum impertitam. Ergo ſacramenta mortuorum nunquam etiam per accidens primam gratiam communicant, ſicut nec cibus, quamlibet exquiſitus, vitam mortuo reſtituere poteſt.

Reſpondeo ſacramenta vivorum ex propria ratione ad gratiam ſemel collatam augendam, ornandam, perficiendamque referri; nihilominus tamen omnia primam gratiam poſſe conferre, quia omnia peræquè ſunt inſtrumenta paſſionis Chriſti, qui eſt fons & cauſa omnis gratiæ. Ex quibus patet diſcrimen, quod inter potentias illas naturales, cibumque mortuo appoſitum ex una parte, & ſacramenta novæ Legis ex alia intercedit; quia priora illa ex virtute naturali quidquid poſſunt operantur; inſtrumenta verò non niſi ut ab agente præcipuo permota operantur: unde nihil mirum ſi cauſa principalis inſtrumenta diverſimodè applicet, modò ad primam gratiam producendam, modò ad illam pro diverſa ſubjecti diſpoſitione augendam. Unde D. Thomas *quæſt.* 79. *art.* 3. omnes illas inſtantias, aliaſque ſine fine pullulantes verè & compendiosè occupaturus, agens de Euchariſtia dixit: *Virtus hujus ſacramenti poteſt conſiderari dupli-*

citer; uno modo ſecundùm ſe (id eſt ſecundùm rationem ſacramenti, & medicinæ ſpiritalis) *& ſic hoc ſacramentum habet virtutem ad remittendum quæcumque peccata ex paſſione Christi, quæ eſt fons & cauſa remiſſionis peccatorum. Alio modo poteſt conſiderari per comparationem ad eum qui recipit, prout in eo invenitur, vel non invenitur impedimentum percipiendi hujus ſacramenti effectum.* Deinde verò ait, quod licèt ille, qui accedit cum conſcientia peccati mortalis, non poſſit perceptione Euchariſtiæ recipere remiſſionem peccatorum, quia non poteſt ſpiritaliter nutriri qui vult ſpiritaliter mori; attamen qui ad hoc ſacramentum devotè & reveventer accedens ſine conſcientia peccati mortalis vitalem cibum percipit, *conſequetur per hoc ſacramentum gratiam charitatis, quæ contritionem perficiet & remiſſionem peccati.*

Tertium principium : Character eſt trium ſacramentorum effectus ſecundarius.

Præmoneo tertiò, quod præter primarium & per ſe intentum ſacramentorum effectum, gratiam ſcilicet ſanctificantem, quam ſignificant, tria ſacramenta, Baptiſmum ſcilicet, Confirmationem & Ordinem, ſecundarium effectum producere, videlicet characterem. Ita expreſsè definitur in Concilio Florentino *in decreto unionis*, his verbis : *Inter hæc ſacramenta, tria ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id eſt ſpiritale quoddam ſignum à cæteris diſtinctivum impri-*

munt

munt in animu indelebile; unde in eadem perſona non reïterantur. Reliqua verò quatuor characterem non imprimunt, & reïterationem accipiunt. Idem docet Tridentinum ſeſſ. 7. can. 9. *Si quis dixerit*, inquit, *in tribus ſacramentis; Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpiritale, & indelebile, unde & iterari non poſſunt, anathema ſit.* Ipſe etiam Scripturarum loquendi modus non parum huic aſſertioni favet. Cùm enim Apoſtolus 2. *Cor.* 1. ait: *Vnxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus ſpiritus in cordibus noſtris*; voce illa, *ſignavit*, non obſcurè characterem deſcripſit, cujus aliquid ſignare & notare proprium eſt. Eandem veritatem docent Patres: Dionyſius *cap.* 2. *Eccleſiaſt. Hierarch.* ubi ait, hominem baptizatum perfici *communicatorem divinorum per characterem.* Cyrillus *præfat. in Catecheſes*, appellat baptiſma *ſignaculum ſanctum & indelebile.* Idem fusè, & luculenter tradit Baſilius *orat.* 13. verbis poſteà referendis. Denique omiſſis aliis, Auguſtinus non ſolùm characteris ſæpè meminit, ſed illum etiam à gratia & charitate diſtinguit tract. 1. in Joan. *Si baptizatus*, inquit, *charitatem non habet, habet tamen characterem impoſitum, ſed deſertor vagatur.*

Ratio verò eſt, quia tria præfata ſacramenta iterari nequaquam poſſunt, ut ex continenti Eccleſiæ Chriſtianæ traditione liquet, nec inficiantur moderni hæretici, tametſi ſint characteris inimici. Ergo manifeſto argumento eſt, iis ſacramentis inſigne aliquod inamiſſibile in animam imprimi, quod deleri nequaquam

poteſt, ſed ei perpetuò inhæret, ratione cujus nullâ iteratione opus ſit, quantumcunque poſt acceptum Baptiſma, Confirmationem, vel Ordinem, Chriſtianiſmo, vel ſacræ Unctioni, vel Ordini nefandâ apoſtaſiâ renuntietur. Et certè ſi triplex hoc ſacramentum non ſecus ac cætera unam gratiam ſanctificantem efficeret, ſicut per infidelitatem, apoſtaſiam, aliaque ſcelera gratiam illam homines amittunt; ita ad eam reſarciendam ea iterum ſacramenta ſuſcipere neceſſe foret, ſicut propter eandem rationem Pœnitentia & Euchariſtia denuò recipiuntur, vel ad reſtaurandam perditam gratiæ vitam, vel ad eam novis crementis & fomentis perficiendam. Ergo ſignum eſt, triplici illo ſacramento aliquid imprimi, quod nullâ poteſt liturâ deleri, nullo quámlibet immani flagitio expungi, nullâ iteratione augeri, vel perfici.

Nec ſatis eſt, ſi ad intentionem, inſtitutionem, vel præceptum Chriſti ea iterari prohibentis recurras: non, inquam, ſatis eſt; tum quia hæc intentio, hæc inſtitutio, hocve præceptum nullibi Scripturarum legitur, ſed ſolâ traditione dignoſcitur, ex qua etiam admittendum eſſe characterem peræquè conſtat: tum quia illius Chriſti intentionis & præcepti nullum aliud rationabile fundamentum afferri poteſt. Denique congruentia S. Thomæ optima eſt; ſi enim in Republica, in Senatu, in exercitu, in familia Regis, & Magnatum, quibuſdam inſignibus & teſſeris diſtinguntur qui variis miniſteriis deputantur, ut Præſides, Duces, Senatores, ephebi, aliique; idem quoque in ſpiritali Chriſti Regno fieri convenientiſſimum

eſt,

eſt, eo dumtaxat diſcrimine, quòd in humanis ſolâ Reipublicæ, vel Principis deſignatione nihil in miniſtrum imprimente officia committuntur: at verò in regno Eccleſiæ, miniſtris electis gratiam & characterem Deus realiter imprimit, quia non ſterilis, vel otioſa eſt divina electio, ſed unà dicit & facit; benedicit, & bonum fundit; amat, & objectum amoris ſui creat, ut nimirum ſacri miniſtri his internis virtutibus perfuſi & diſtincti, ſua munia & ſuaviùs, & promptiùs, & firmiùs obeant.

Sed dices: Cur triplici illi dumtaxat ſacramento characterem producere eximium eſt? Nunquid etiam per cætera ſacramur, & ſacerdotii Chriſti participes efficimur, qui propterea à Principe Apoſtolorum *gens ſancta, regale ſacerdotium* nominamur?

Reſpondeo, iis dumtaxat ſacramentis imprimi characterem, quibus perficitur anima in his quæ pertinent ad cultum divinum ſecundùm ritum Chriſtianæ vitæ; & deſignantur miniſtri familiæ Chriſti, vel per modum recipientis, vel per modum agentis divina. Sic ergo in Baptiſmo imprimitur character, ſeu nota Chriſtianiſmi, quo fidelis ab infideli diſcretus jus habet ad alia quævis ſacramenta ſuo tempore ſuſcipienda. In Confirmatione etiam character, ſeu teſſera militi Chriſtiano imprimitur, quo eam poteſtatem nanciſcimur, quæ ad fidem publicè & intrepidè adverſus religionis hoſtes profitendam neceſſaria eſt: quâ notâ ſpiritaliter in vita Chriſtiana provecti, ab infirmis & imbellibus, de quibus dicitur; *quaſi modò geniti infantes*, ſecernuntur. Denique in ſacra ordinatione initiandis character confertur, quo

à Chriſtiana plebe Miniſtri Chriſti diſtinguntur, daturque poteſtas cùm ad ſacras functiones implendas, tum ad ſacramenta aliis ex officio miniſtranda.

Inſtabis: Euchariſtia maximè pertinet ad cultum divinum: ergo ſi character iis ſacramentis imprimatur, quibus in ordine ad cultum divinum animus perficitur, in Euchariſtia character vel potiſſimè imprimetur.

Reſpondeo fatendo Euchariſtiam non ſolùm ad cultum divinum maximè pertinere, ſed in ipſa etiam, quatenus Eccleſiæ ſacrificium eſt, totum Religionis cultum ſitum eſſe; cùm enim in eo Chriſtus ſe, & totam Eccleſiam ardentiſſima charitate tanquam amoris holocauſtum Deo Patri offerat & conſecret, nullus poteſt excogitari cultus auguſtior, quàm quo Chriſtus Deus & homo adorator eſt, qui Patrem tantum colit, quantum colendus eſt. Sed non propterea per Euchariſtiam imprimitur character: *Quia*, inquit D.Thomas quæſt.63. art.6. *per hoc ſacramentum non ordinatur homo ad aliquid ulteriùs agendum, vel recipiendum in ſacramentis, cùm potiùs ſit finis & conſummatio omnium ſacramentorum. Continet tamen in ſeipſo Chriſtum, in quo non eſt character, ſed tota ſacerdotii plenitudo.*

Hoc triplici præſtructo principio, ad totam hanc de virtute & effectibus ſacramentorum doctrinam pleniùs intelligendam neceſſariò tria ſuperſunt explicanda. Primum, quid ſint effectus ſacramenti, quid nimirum gratia ſacramentalis importet, quid character impreſſus? Licèt enim ab omnibus ſacramentis gratiam produci, à tribus etiam characterem imprimi Catholici

omnes

omnes adverſus Calviniſtarum omnia peſſundantium impietatem confiteantur; quid ſit tamen gratia ſacramentalis, quid character, variè explicant Theologi. Secundò difficultas eſt, quomodo ſacramenta novæ Legis ſint gemini illius effectus cauſæ inſtrumentales, num phyſicæ, num morales? Tertiò inquirendum, quot & quæ deſiderentur, tum ex parte miniſtri, cùm ex parte ſuſcipientis conditiones, ut ſuos ſacramenta ſortiantur effectus.

SPECVLATIO I.

Primarius Sacramentorum effectus eſt gratia ſacramentalis aliquid intrinſecum gratiæ habituali adjiciens. Secundarius verò eſt character, ſeu poteſtas ſpiritalis in intellectu indelebiliter recepta ad divina recipienda, vel peragenda.

PRima pars poſita eſt ad explicandum primarium ſacramentorum effectum, in quo nimirum ſita ſit gratia ſacramentalis; eamque docent Nuño & Joannes à S. Thoma adverſus quoſdam Recentiores, à quibus ſtat P. Gonetus.

Probatur: Sicut omnibus ſacramentis commune eſt gratiam producere, vel productam augere, ſi tamen nullum poſitum obicem inve-

niant; ita ſingulis ſacramentis ſingularis, & eximia gratia reſpondet: tum quia cùm ſacramenta illud producant quod ſignificant, ſingulares eſſe eorum effectus conſtare debet, cùm diſtinctas eſſe eorum ſignificationes clareat: tum quia fruſtra adhiberetur præclara illa ſacramentorum varietas, niſi diverſos fines proximos reſpicerent, ad diverſoſque effectus producendos inſtituerentur: tum demùm, quia ille qui fervidis amoris, & pœnitentiæ actibus extra ſacramentum juſtificatur, gratiam ſacramentalem non recipit, tametſi gratiâ ſanctificante, virtutibus infuſis, & donis Spiritus ſancti circumamictâ adornetur. Signum ergo eſt luculentum, gratiam ſacramentalem aliquid gratiæ habituali communiter dictæ adjicere, ne fruſtra velimus eſſe ſacramenta inſtituta. Atqui illud quod addit gratia ſacramentalis, id quod dictum eſt importat, nimirum modum intrinſecum gratiam habitualem interno additamento perficientem, & ad quoſdam ſpeciales actus gratiam determinantem: tum quia, ut ait D. Thomas art. 2. ad 3. *ratio ſacramentalis gratiæ ſe habet ad gratiam communiter dictam, ſicut ratio ſpeciei ad genus*; ſpeciei, inquam, ſin perfectæ & completæ, certè incompletæ & modalis, eo pacto quo modi majoris intentionis ſpecie diſtinguuntur, quo actio & paſſio, quo appetitus ſenſitivus in homine & in bruto, quo Petrus ſedens & Petrus ſtans, quo tabula rotunda & tabula quadrata, calor ignis & calor animalis, lux ſolis & lux candelæ in ordine ad diverſos effectus producendos, aliaque innumera ſecernuntur. Speciem autem ſive completam, ſive modalem aliquod internum additamentum

mentum importare, in confeſſo eſt apud omnes. Tum quia quidquid aliud à ſacramentis effici dicamus, ſi intrinſecum non ſit, erit tantùm denominatio extrinſeca, vel aliqua moralis relatio: hoc autem ſi ſemel admittamus, vix ac ne vix quidem evincemus ſacramenta novæ Legis veteribus antecellere, cùm etiam ex vi ordinationis, vel electionis veteris Teſtamenti Sacerdotes ad ſua ex officio peragenda miniſteria deputarentur; imò nihil præſtabunt humanis officiis Chriſti familiæ dignitates, ſi nihil internum ſpecialiter habeant Chriſtiani milites, ſeu propugnatores fidei, & ſacrorum adminiſtri. Quin vix contra Durandum efficiemus, characterem non in ſola externa denominatione conſiſtere, ſi effectus principalis ſacramenti in denominatione, vel connotatione morali ſitus ſit. Tum denique, quia gratia ſacramentalis ordinatur ad diverſos effectus operandos, diverſóſque defectus reparandos: ergo ſpeciale aliquid importat diſtinctum à gratia communiter dicta; novus enim effectus ſi novam cauſam, certè novam in cauſa virtutem, & modum agendi præexigit.

Ut hæc materia ſummè utilis & juxtà neceſſaria profundiùs intelligatur, ſuaviùs guſtetur, & ad praxim in receptione ſacramentorum non ſine fructu redigatur, conſiderandus eſt uniuſcujuſque ſacramenti finis. Ad cujus claritatem præ oculis habendæ ſunt rationes illæ, quas Theologi poſt D. Thomam ad ſeptenum ſacramentorum numerum convenienter ſuadendum adhibent. Homini, inquiunt, ad vivendum, vitamque ſervandam & fovendam quinque neceſſaria ſunt; ad ſpeciem verò propagan-

dam & populum in Republica pacificè gubernandum duo alia deſiderantur : debet nimirum homo in lucem edi , natus augeri, & cibis convenientibus ali ; ſi verò in morbum incidat , ſanari, & inter ſuperſtites morbi reliquias refici. Et quia homo animal ſociale eſt , debet etiam pro ſalubri Reipublicæ emolumento, Magiſtratuum regimine & authoritate bonum commune adminiſtrari, & legitima ſobolis propagatione humano generi conſuli. Hæc eadem homini ſpiritali , & novæ in Chriſto creaturæ neceſſaria ſunt , ad eaque conferenda totidem ſacramenta inſtituta ſunt. Nam Baptiſmus ſpiritalem nativitatem & regenerationem impertit : Confirmatio in Chriſto renatum auget & roborat : Euchariſtia alit & ſuſtinet : Pœnitentia infirmum ſanat: debilem munit Extrema-Unctio : Chriſtianæ verò Reipublicæ miniſtros functiones ſacras obeuntes Ordo ſuppeditat : & filios ad Dei cultum, & Chriſtiani populi conſervationem procreat & educat Matrimonium ; unde Chriſtiano nihil eorum, quæ cùm ad vitam privatam , tum ad publica munia laudabiliter implenda requiruntur , deeſt. Idem planè videre eſt , ſi ſacramenta conſiderentur ut ſunt ſpiritales medicinæ in remedium peccati ordinatæ. Nam Baptiſmus mortuum peccato animum vivificat ; Confirmatio trepidum virtute ex alto induit, viribus munit, & auget ; Euchariſtia innatam labendi pronitatem cibi vetiti nefario eſu immensùm auctam retinet , ne in arcta ſalutis via fluente, fallentéque veſtigio in inferos præcipites agamur ; Pœnitentia peccato actuali poſt Baptiſmum patrato medetur ; Extrema Unctio reliquias peccatorum per pœnitentiam haud ſuffi-

cienter

cienter ſublatas, aut negligentiâ, vel ignorantiâ remanentes exſtirpat; Ordo diſſolutæ multitudinis confuſioni conſulit; Matrimonium concupiſcentiæ frænum, & mortalitatis noſtræ remedium eſt.

Ex his perſpicuè apparet, quiſnam ſit proprius, & characteriſticus cujuſlibet ſacramenti finis, quiſnam ſpecialis gratiæ ſacramentalis modus. Etenim gratia baptiſmalis eſt vis quædam gratiæ ſuperaddita ad novam vitam inſtituendam, eique ſe conformandum, cujus filii facti ſumus. Gratia Confirmationis robur addit internum ad fidem etiam cum vitæ diſcrimine alacriter profitendam. Gratia Euchariſtiæ ex propria ratione interna ſuavitate, ſpiritus pinguedine, victrici delectatione animum implet. Gratia Pœnitentiæ ſpiritum compunctionis ingenerat, & peccati horrorem inſpirat. Gratia Extremæ Unctionis vim habet eximiam, tum ad mitigandos corporis infirmi dolores, tum ad languores animi ſpiritalibus lenimentis inſtaurandos, tum ad ultimos aſtuti tentatoris conatus exſuperandos. Gratia Ordinis ſingularem ſacris miniſtris virtutem indit ad ſacras functiones ſanctè & religiosè obeundas, ad eamque vitæ caſtimoniam Eccleſiæ Miniſtris tantoperè neceſſariam obtinendam. Gratia Matrimonii virtutem addit ſalutarem, quæ & ad frænandam libidinem, & ad familiæ tranquillitatem, & ad prolis piè educandæ propagationem non parum confert. Hujus multiformis gratiæ è fontibus Salvatoris jugiter manantis meminit Tertullianus *lib. de reſurr. carnis*, his verbis: *Corpus abluitur, ut anima emaculetur; caro ungitur, ut anima conſecretur; caro manûs impoſitione*

tione obumbratur, ut anima ſpiritu illuminetur; caro corpore Chriſti & ſanguine veſcitur, ut anima Deo ſaginetur. Hanc porrò ſpecialem emaculationem, conſecrationem, illuminationem, ſpiritalemque ſaginam diverſis modis intrinſecis ſubobſcurè explicamus, quia ut rectè S. Thomas *quæſt.27. de verit.art.1. ad 12.* ait, *defectus peccati contra quos ſacramenta inſtituuntur, latentes ſunt, unde ſacramentorum effectus proprium nomen non habent.*

Dices: Nonne ſufficit gratiam ſacramentalem ſuperaddere jus ad auxilia ex vi ſuſcepti ſacramenti à Deo obtinenda, prout ſeſe neceſſitas, & occaſio in ordine ad finem ſacramenti obtinendum obtulerint? Ergo non eſt neceſſarium aliquod intrinſecum additamentum gratiæ communiter dictæ per ſacramentalem adjectum.

Reſpondeo, fateri nos ultrò quidem, ritè ſuſcipientibus ſacramenta, nonnulla ſpecialia auxilia à Dei miſericordia concedi. Sicut enim Salvator noſter cùm nobis peccatorum veniam, cœleſtem gratiam, & divini Spiritus effuſionem pollicitus eſt, quædam ſigna oculis & ſenſibus ſubjecta inſtituit, quibus eum quaſi pignoribus obligatum haberemus; atque adeò fidelem in promiſſis futurum certò crederemus: ita in receptione ſacramentorum, dum per illa gratiam fundit, unà auxilia illa conferre miſericorditer conſuevit, ſine quibus ſpecialem ſacramenti finem nequaquam conſequeremur. An autem ritè ſuſcipientes habeant jus ad illa auxilia, non auſim dicere: tum quia auxilia gratiæ, donum præſertim perſeverantiæ, quibuſcumque dantur, miſericorditer dantur; quibus autem non dantur, ex juſtitia non dantur, in pœnam præce-

dentis

dentis peccati,ſaltem originalis. Tum quia nullum poteſt eſſe in creaturis jus vel meritum in ordine ad auxilia divina; quia ut ex D. Thoma in diſſertatione de merito diximus, auxilia gratiæ ſe tenent ex parte principii meriti, & ſunt effectus gratuitæ Dei voluntatis; unde non poſſunt cadere ſub meritum, non minùs quàm prima gratia ſanctificans.

Sed utut ſit de hoc, vel illud jus,in quo adverſarii gratiam ſacramentalem conſtituunt,eſt aliquid intrinſecum, vel denominatio tantùm extrinſeca. Primum eſt id quod propugnamus; modò enim concedatur gratiam ſacramentalem reale aliquid importare, quod non habet gratia communiter dicta, contenti ſumus. Secundum verò dici non poteſt,tum propter rationes ſuprà allatas, tum quia per gratiam ſacramentalem homo permanenter,& ad libitum operatur: ergo aliquid permanens includit illa gratia, quo homo quando voluerit,utatur: auxilia autem Dei non ſunt aliquid permanens, nec illa ita habemus ad manum, ut ea ad libitum advocemus, quanvis eis ſemel datis liberrimè utamur. Tum quia gratia ſacramentalis procedit effectivè à ſacramentis, cùm ſit ſpecificus ſacramentorum effectus; auxilia autem Dei non efficiuntur à ſacramentis. Hæc omnia paucis expreſſit S. Thomas *art.2.quæſt.62.* dicens: *Gratia ſacramentalis datur in remedium quoad præterita peccata, quæ tranſeunt actu, & remanent reatu.* Uult ergo gratiam ſacramentalem aliquid permanens importare, quo reatui permanenti permanens remedium apponatur.

Inſtabis: D. Thomas *art. 2.* inquirens quid gratia ſacramentalis habituali ſuperaddat, reſpondet:

ſpondet addere *quoddam auxilium divinum ad conſequendum ſacramenti finem neceſſarium.* Ergo nihil gratiæ intrinſecum per ſacramenta additur.

Reſpondeo auxilium illud ſupponere aliquid intrinſecum ſanans & reparans defectus peccati, ad cujus exigentiam concedatur; nec apud S. Doctorem novum eſt, ut benè obſervat Joan. à S. Thoma, ut auxilii nomine aliquid habituale & permanens intelligatur: nam 1.2. *quæſt.* 109. *art.*7. docet, *requiri auxilium gratiæ ad hoc, quod homo reſurgat & quantum ad habituale donum, & quantum ad interiorem Dei motionem.* Per auxilium ergo intelligit vigorem permanenter auxiliantem, ſpecialis effectus productivum. Unde *quæſt.*72. *art.*7. *ad* 2. ait idem Doctor Sanctus, quod *gratia ſacramentalis addit ſuper gratiam gratum facientem aliquid effectivum ſpecialis effectus, ad quod ordinatur ſacramentum.*

Urgebis: Internum illud additamentum, ſive habitus, ſive modus eſſe dicatur, nec ad ſanctificandum hominem exigitur, cùm ille ſit connaturalis gratiæ communiter dictæ effectus; nec ad exercendas chriſtianæ vitæ operationes deſideratur, cùm ille ſit infuſarum virtutum effectus, quarum beatâ copiâ Chriſtianus in juſtificatione ditatur. Ergo ſupervacaneus eſt modus ullus gratiæ communiter dictæ ſuperadditus.

Reſpondeo internum illud additamentum eſſe impreſſionem quandam, & permanentem confortationem ex Paſſione Chriſti derivatam, & per ſacramenta productam, quo Chriſtianus intrinſecè & permanenter ad opera vitæ Chri-

ſtianæ

ſtianæ roboratur eo modo quo lux, prout à ſole vim ſpecialem ſortitur in ordine ad ſpeciales effectus, quam non habet lux ab aſtris & igne proficiſcens. Quorum omnium radix tradita eſt, quia operationes diſtinctæ connaturaliter efficiendæ diſtinctum principium, vel diſtinctam ejuſdem principii virtutem præſupponunt; unde gratia ſacramentalis, quæ ad diverſos effectus efficiendos, diverſoſque defectus reparandos ordinatur, aliquid permanens omninò importat, alioquin fruſtra multiplicabuntur ſacramenta, cùm gratia communiter dicta virtutibus infuſis ſtipata in unoquoque ſacramento habeatur. Unde ad operationes Chriſtianas veluti ex officio, & tanquam membrum Chriſti eliciendas, interno dono per ſacramenta collato permanenter opus eſt, ratione cujus ipſa auxilia ſpecialia ſpecialem habeant proportionem cum gratia, quæ confertur in uno potiùs quàm in alio ſacramento.

Quid ſit character à tribus ſacramentis impreſſus?

Secunda pars naturam characteris, & perfectam ejuſdem diſtinctionem tradit, ſimulque varias antiquorum, & recentiorum ſententias explodit, ut ſingularum expoſitione particularum apparebit. Supponit autem hæc definitio contra Durandum, characterem eſſe aliquid reale. Et certè nihil præſtabunt miniſteria novæ Legis antiquis, ſi realem characterem quædam ſacramenta non imprimant ſuſcipientibus. Etenim ex vi ordinationis ſacerdotes veteris Legis ad miniſteria ſua ex officio peragenda deputa

deputabantur. Imò characterem & poteſtatem per illum collatam humanorum officiorum dignitatibus & muneribus non antecellere, ac proinde nihil indelebile imprimere; ſed externam dumtaxat, & denominativam poteſtatem conferre, ſimilem illi quam habet Judex vel Conſul ex inſtitutione Regis facultatem illam valentis pro arbitrio mutare, augere, ampliare, reſtringere, vel penitus ſolo verbo vel literis patentibus auferre, & abſque ulla intrinſeca perſonæ mutatione abolere. Ergo improbabilis eſt Durandi ſententia exiſtimantis, characterem non niſi denominationem extrinſecam eſſe, & habitudinem rationis in illa fundatam; ſed potiùs dicendum omninò eſt, characterem eſſe ſignaculum quoddam, quod ut ait Ambroſius lib.7. de Spiritu ſancto, cap. 6. *fit non ſolùm per ſpeciem viſibilem* (ſicut olim fiebat in Judæis, qui ut ait Chryſoſt. hom. 2. in epiſt. ad Epheſ. *obſignati erant circumciſione, quemadmodum pecudes,*) *ſed veritate in corde.* Non enim minùs fœcunda eſt divina electio, quàm amor: ſicut ergo amor divinus objectum dilectionis ſuæ non ſupponit, ſed facit, infundens & creans bonitatem in rebus; ſic divina electio ſacramentorum diſpenſatores non invenit, ſed efficit, inditque poteſtatem ad ſacra miniſteria peragenda, juxta illud ab Apoſtolo 2.*Cor.*2. pronuntiatum: *Idoneos nos fecit miniſtros novi Teſtamenti.* Hoc præmiſſo exponendæ ſunt unà & probandæ ſingulæ præfatæ characteris definitionis particulæ.

In primis character dicitur poteſtas ſpiritalis ad divina vel agenda, vel ſuſcipienda: putà character Ordinis confert initiato poteſtatem

ſtatem exercendarum actionum hierarchicarum, putà conſecrandæ Euchariſtiæ, vel abſolvendi à peccatis. Character Baptiſmatis ad cætera quæque Chriſti ſacramenta recipienda habilem hominem efficit: character Confirmationis ad fidem ex officio propugnandam poteſtatem confert; per characterem enim à triplici ſacramento impreſſum nihil aliud hactenus quiſpiam intellexit, quiſpiam intelligit, quiſpiam intelligere poteſt; idque negare eſt Chriſtianæ Religionis rudimenta inficiari, & de vocibus inaniſſimâ contentione altercari. Ergo cùm character ſit ejuſmodi poteſtas, neceſſariò ad illam qualitatis ſpeciem reduci debet, quæ principium productivum definitur; principium, inquam, vel activum, vel paſſivum, quia utrumque ad eandem ſpeciem revocatur. Atqui tale principium eſt potentia, ſeu poteſtas, ut ex terminorum penetratione patet. Ergo ad potentiam reducitur character, & poteſtas ſpiritalis agendorum, vel recipiendorum divinorum meritò nominatur, quâ homo actionum chriſtianarum, vel hierarchicarum inſtrumentum conſtituitur.

Confirmatur penetrantiùs, & omnes P. Suaris oppoſitum ſentientis, & à D. Thoma in hac parte advertenter recedentis inſtantiæ occupantur. Juxta ſolitam divinæ providentiæ œconomiam & proprium Dei authoris ſupernaturalis agendi modum, ſolet illud intercedere diſcrimen inter miniſtros à Deo conſtitutos, & eos quos humana eligit authoritas, quòd hæc idoneos ad implendas commiſſi muneris partes non facit, ſed ſupponit. At verò Deus Optimus Maximus, cujus voluntas eſt cauſa

rerum

rerum, eligendo miniſtrun ad munia præſertim chriſtiana & hierarchica obeunda, nullam in eo impoſiti miniſterii exercendi facultatem ſupponit, ſed confert, benedicens ſimul & benefaciens; aptans in omni opere bono, & idoneos inſtituens miniſtros novi Teſtamenti. Ergo dum characterem imprimit, non moralem dumtaxat, quali etiam humanorum officiorum adminiſtri non carent, ſed phyſicam & realem indit poteſtatem ſacrorum vel effectricem, vel certè ſuſceptricem. Ergo character eſt divinorum agendorum, vel patiendorum poteſtas ſpiritalis, ut in priore definitionis particula aſſeruimus.

Secundò diximus, characterem eſſe poteſtatem in intellectu receptam, & probatur. Actus ad quem ordinatur character, eſt actus intellectus; cultus enim divinus, in quem collimat omnis ſingulorum characterum poteſtas, eſt quædam fidei proteſtatio, ac proinde illius facultatis actus eſt, in qua fides ipſa recipitur, quam utique in intellectu ſubjectari nemo ambigit. Ergo character in intellectu recipitur; intellectu, inquam, non ſpeculativo, ſed practico, qui cùm cæteras potentias imperio moveat, in illo etiam debet collocari character, qui ad ea quæ circa divinum agenda ſunt, ac proinde in operationem totus quantus proclivis eſt.

Tertiâ demùm particulâ diximus, characterem in intellectu indelebiliter recipi, ita ut poſt hanc vitam nedum in Beatis ad ornatum, ſed in damnatis quoque ad confuſionem perſeveret. Et quidem in Beatis perſeverare characterem, per ſe claret; character namque eſt ſpiritalis conſecratio, quæ tandiu manere ſolet, quandiu

quamdiu res conſecrata perſeverat, ſicut calix integer & impollutus nunquam amittit conſecrationem. At beatitudine non ſolùm non amittitur integritas, ſed pleniùs, & omnimodis conſummatur: ergo in cœlo ſacrum illud ſignaculum perſeverat, quo Deus miniſtros ſuos adornavit.

De damnatis idem quoque, tametſi non eodem modo, probatur. Si ſemel receptus in intellectu character deſtrueretur, vel id contingeret immiſſione alicujus contrarii, vel merito perverſæ vitæ, quam impii duxerunt; vel deſtructione ſubjecti, quo pereunte nequit ſubſiſtere. Atqui nihil horum contingit; poteſtas namque ſpiritalis nullum agnoſcit, ſentitque contrarium: demerita etiam illum non convellunt, alioquin in hac vita patratis nefandis ſaltem ſceleribus, putà apoſtaſiâ, vel blaſphemiâ, aut certè atheiſmo, character deleretur, unde hujuſmodi impii iterum baptizari, iterùm confirmari, iterum ordinari deberent; quod Apoſtolicis traditionibus, & Catholicæ Eccleſiæ praxi prorſus repugnat. Denique nunquam deſinit characteris ſubjectum, cùm ſemper maneat intellectus immortalis. Ergo indelebiliter character in intellectu recipitur; neque enim Deus formas ullas deſtruere, vel conſervativum earum concurſum ſuſpendere, niſi ad alicujus cauſæ ſecundæ exigentiam conſuevit.

Sed cur, inquies, remanebit potentia characteris in inferno, nullum actum per totam, quàm latè patet, æternitatem exercitura; ibi enim nullus Deo cultus exhibetur, nulla hierarchica functio celebratur, nullus denique ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat. Ergo ſicut

ſicut fide privantur damnati, ut alibi diximus, ita & charactere juſtis de cauſis ob patrata flagitia orbantur.

Reſpondeo, quod ſicut potentia augmentativa, generativa, aliæque vires non cenſentur in alia vita inanes, quia etſi nullum in actùm ſint proruptura, id non ex defectu virtutis proficiſcitur, ſed ex ſtatu immobili, cui hujuſmodi operationes minimè conſentaneæ ſunt: ita character ſemel impreſſus, tametſi nullam functionem eliciturus, fruſtra non conſervatur, quia ſemper exigit naturâ ſuâ permanere, ut Chriſtianos & miniſtros ab aliis interſtinguat; beatos quidem ad gloriam, reprobos in opprobrium ſempiternum. Nec eſt ſimile de fide, quæ cùm piæ voluntatis motionem exigat, in eis permanere non poteſt, quibus pietas omnis repugnat.

Derivatis quibuſdam corollariis prædicta characteris definitio magis ſtabilitur, & Angelici Doctoris ſententia ab Recentiorum inſtantiis vindicatur.

Ex dictis quædam breviter colligemus corollaria, & adverſus ſtabilitam S. Thomæ ſententiam objectiones fieri ſolitas, Deo benè vertente, facili negotio refellemus.

Sequitur ergo primò contra Scotum, characterem non eſſe relationem. Tum quia poteſtas non eſt relatio. Tum quia ad relationem non datur per ſe motus, id eſt, nulla ad illum directè actio terminatur: tria autem ſacramenta memorata per ſe characterem producunt. Tum quia

quia nullum dari poteſt diſtinctum à poteſtate ſtabilita relationis hujuſce fundamentum; non gratia vel fides, quæ poſſunt permanente charactere deperire; non anima vel facultas naturalis, quæ ſæpe charactere caret; non ſuſceptio ſacramenti, quia tranſeunte ſacramenti ſuſceptione character perſeverat. Tum demùm, quia relatio non eſt activa, character autem eſt divinorum agendorum, vel patiendorum principium. Nec obeſt quod character à Patribus dicatur ſignum, quod relationem ad rem ſignificatam importat: non obeſt, inquam; quia ſignum accipiunt pro ſigillo impreſſo, eo modo quo ſigillum ceræ, vel alibi inſculptum dicitur ſignum; quo cicatrix impreſſa in circumciſione Judæis, dicitur ſignum; & quo ea quibus ab aliis diſcernimur & internoſcimur, ſigna appellare conſuevimus.

Sequitur ſecundò, characterem non reduci ad ſecundam ſpeciem qualitatis, ſeu habitum, uti Suarez exiſtimavit. Tum quia character ad potentiam revocatur, ut oſtenſum eſt: ergo non eſt habitus. Tum quia habitus actibus intenditur, & contrariis deſtruitur: character autem nec actibus ullis augetur, nec ulla impietate deletur. Tum quia, ut diſcurrit S. Thomas *quæſt.* 63. *art.* 2. nullus habitus eſt, qui ſit ad bonum & malum indifferens; nam habitu virtutis nullus malè utitur, & habitu vitii nullus benè. At character ad utrumque ſe habet, eo etenim quidam benè utuntur, alii verò malè; unde character utrumque permittit, modò ad religioſum cultum, modò ad ſacrilegum concurrens; ſicut intellectus modò verum, modò falſum attingit; & voluntas modò bonum, modò

modò perverſum objectum proſequitur. Ergo character non eſt habitus, ſive bonus, ſive malus, id eſt in opus bonum per ſe determinatus; ſed utriuſque capax, utriuſque ad modum potentiæ productivus. Quanvis enim character, ſicut & omnis potentia, bonum objectum habeat, ſcilicet cultum divinum; ſubjectum tamen indeterminatum relinquit, quod charactere benè, vel malè uti poteſt; ſicut prophetiâ & donis gratis datis in bonum objectum proclivibus malè uti poteſt, qui eis ornatur, ut patet in Balaam, Caïpha, & aliis, quos ſe neſcituram Veritas teſtata eſt.

Dices cum Suare: Nulli trium characterum, quos Catholica agnoſcit Eccleſia, convenire poteſt ratio potentiæ. Non quidem characteri Baptiſmatis, cui ſi quæ potentiæ ratio conveniret, maximè ratio potentiæ paſſivæ cæterorum ſacramentorum, ut fatentur ij qui ad potentiam illum revocant. Atqui character Baptiſmi non eſt potentia receptiva aliorum ſacramentorum, ſeu gratiæ vel characteris ab aliis ſacramentis producti; ſi enim character ipſe Baptiſmi abſque præcedentis characteris apparatu recipitur, quidni ſimiliter alii characteres in potentia animæ obedientiali recipi poterunt abſque prævia baptiſmalis characteris diſpoſitione? Non convenit etiam ratio potentiæ characteri Confirmationis; etenim potentia dat ſimpliciter poſſe, ſicut habitus facilitatem & ſuavitatem operandi ingenerat: character autem Confirmationis, nec ad Ordines ſuſcipiendos eſt ſimpliciter neceſſarius, cùm non confirmatus validè ad Ordines promoveatur; nec ad profitendam publicè fidem deſideratur, cùm non confir

confirmatus interno religionis & virtutum infuſarum adjumento, Dei præſertim auxilio roboratus, pro fide fortiter pugnare poſſit. Idem quoque de charactere Ordinis demonſtratu facile eſt; Ordinis enim character non ſecum invehit, ſed operandi facultatem ſupponit: character v. g. Acolyto impreſſus, non confert candelabri deferendi, vel urceolorum miniſtrandorum poteſtatem; character Sacerdotalis verborum proferendorum non ingenerat facultatem: neque enim ſupra verba, ut ſunt quidam ſonus, requiritur aliud præter motionem inſtrumentariam, quam Deus verbis prolatis, ſicut cæteris ſacramentis, tranſeunter infundit. Ergo character non poteſt ad illam qualitatis ſpeciem, quæ dicitur potentia, revocari.

Reſpondeo his argumentis ita perſuaſum fuiſſe Suarem, ut crediderit nullam eis, vel probabilem ſolutionem poſſe adhiberi; pro ſua tamen in D. Thomam reverentia addere, ſe invitum à S. Doctoris ſententia diſceſſiſſe, indiſſolubilium vi & veritate argumentoram coactum. Verùm hæc omnia ex dictis ſoluta & occupata manent, & eruditi Theologi pace dixerim, quantamquantam eorum argumentorum difficultatem ex chriſtianorum characterum dignitate & majeſtate haud ſatis attenta proficiſci; de characteribus enim illis tam divinis nimis humanè & philoſophicè, nec ad illam eorum tam ſublimem, quam ſacri Doctores efformarunt, ideam ſatis conſentaneè P. Suarem diſputaſſe.

Unde ad ea, quæ contra potentiam characteris Baptiſmi opponit, reſpondeo neceſſariò fatendum eſſe, characterem Baptiſmatis eſſe po-

tentiam aliorum ſacramentorum receptivam, cùm nullum, niſi eo præhabito, validè ſuſcipi queat. Et quanvis non improbabiliter dici poſſit, characterem illum fundamentalem eſſe ſubjectum quo alii characteres recipiuntur, ſicut mediâ quantitate cætera accidentia ſubjecto inhærent; id tamen ad rationem potentiæ paſſivæ minimè neceſſarium eſt; ejus enim ſolùm eſt reddere ſubjectum capax formæ ulterioris, vel actus, ad quem forma recipienda ordinatur. Sicut mollities licèt ſigilli figuram non recipiat, quia tamen ceram reddit ad recipiendum ſigillum idoneam, ab Ariſtotele *cap. de qualitate*, ſub ſpecie potentiæ paſſivæ collocatúr. Et cùm dicitur ipſum Baptiſmi characterem immediatè recipi in ſubjecto abſque prævii characteris diſpoſitione, verum dicitur; ſed malè inde colligitur, idem eſſe de aliis exiſtimandum. Lapis namque fundamentalis aliis ſubſternitur, ſed nulli ipſe innititur: & ſimiliter Baptiſmus, quia eſt novæ creaturæ nativitas, nihil aliud in ordine ſupernaturali ſupponit, tametſi ipſe cæteris præſupponatur.

Id etiam, quod contra potentiam characteris Confirmationis objicitur, nihilo magis urget. Actus enim proteſtationis fidei non poteſt ex officio, niſi à confirmato proficiſci. Nec ad hanc fidei confeſſionem ſola ſufficit externa deputatio, quâ ſemel admiſsâ, tota corruat characterum neceſſitas, tota chriſtianæ familiæ ſpiritalis œconomia labatur neceſſe eſt. Non ſufficiunt etiam internarum virtutum & gratiæ præmoventis adjumenta, quia jam ſequeretur characterem nedum non eſſe potentiam, ut contendit adverſarius, ſed nec habitibus eſſe

accenſendum; fruſtra enim admittitur characteris Confirmationis habitus ſpecialis, ſi intrepida militis Chriſtiani pugna & victoria ab internis virtutum, & auxiliorum opitulationibus derivetur. Dicendum ergo, religionem & fortitudinem infuſas multa in Dei honorem poſſe agere, multa & pro cauſa Dei pati: verùm quos actus bonos eliciunt, ſub determinata proprii objecti honeſti ratione reſpiciunt; at verò character eoſdem actus ſub univerſaliori ratione attingit, prout nimirum fidem propugnant, & adverſantibus Chriſtianiſmi impetibus reſiſtunt; neque hanc pugnam ſub determinata honeſtatis ratione reſpicit miles Chriſti, ſed ſub ratione ampliori indifferenti ad bonum & malum ex parte ſubjecti; character enim effectus productionem reſpicit, non ſecundùm convenientiam, vel diſconvenientiam ſubjecti, ſed ut agenti præcipuo, cujus inſtrumentum eſt, inſerviat. In ſumma, religio reſpicit cultum divinum ſanctè faciendum, character eundem cultum validè exercendum intendit: nam fortis pro fide conflictus vanâ gloriâ inquinatus, non à virtute infuſa, benè tamen à charactere procedere poteſt. Idque poteſt familiari exemplo illuſtrari: Quilibet in caſu neceſſitatis invadentem Regni hoſtem arcere poteſt & debet, nemo tamen ex officio adverſus eum arma capeſcit, niſi miles vel dux, qui nomen dedit & conſcriptus eſt: Ita ſimiliter licèt adverſus communes hoſtes omnis homo miles ſit, ex officio tamen ſoli confirmati ad fidem tutandam & glorificandum nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti, deſpectis injuriarum & laborum incommodis armantur, ſoli vincunt, ſoli triũphant.

His adde, virtutes infuſas multa quidem præclara in Dei cultum efficere, eis tamen non alligari poteſtatem hoſtibus efficaciter reſiſtendi, eoſdem confundendi, de iiſque triumphum reportandi. At verò ſacro illo charactere inſtructi, induti virtute ex alto, veluti ſcuto circumdati, armiſque cùm defenſivis, tum offenſius muniti in ſpirituale fidei certamen deſcendunt, & repetitis ictibus ac petitionibus hoſtes religionis ſuſtinent intrepidè, aggrediuntur generosè, & tandem conficiunt fortunatè. Quod Apoſtolorum exemplo claret; illi enim ante paſſionem Domini, vel ſub ipſam paſſionis horam adeò infirmi, remiſſique fuerunt, ut Domino comprehenſo ſtatim ſe in fugam conjecerint; Petrus verò Apoſtolorum Princeps, & Eccleſiæ Petra poſtea deſignandus, qui egregiam animi magnitudinem à virtutibus infuſis inſpiratam paulò antè præ ſe tulerat, unius mulierculæ voce perterritus ſe diſcipulum Chriſti ſemel, iterum, & tertiò negaverit, & poſt ipſam quoque reſurrectionis gloriam omnes propter metum Judæorum incluſi domi ſe continuerint. At verò poſt acceptum in die Pentecoſtes Confirmationis robur, gratiam ſcilicet & characterem, non modò antiquam teneritatem & mollitiem evacuarunt, ſed adverſus coëuntes mundi & diaboli impetus facti robuſtiores, commiſſum ſibi Evangelium non in ſola Judæorum regione, ſed in univerſo quàm latiſſimè patet orbe interritè prædicarunt, & impavidè diſſeminarunt, nihil ſibi felicius accidere poſſe exiſtimantes, quàm ſi digni haberentur, qui pro nomine Jeſu contumeliam, vincula, tormenta, mortem, aliáque omnia paterentur;

à

à quibus antea tantoperè abhorrebant. Idem in clariſſimo Martyrum noſtrorum triumpho enituit, qui inter verbera, feras, ignes, & omnem excogitabilem carnificinam ſtabant non ſolùm fortiter, ſed etiam alacriter: unde hoc quæſo, unde hoc? Non faciebat hoc ſtupor, ſed amor religionis à charactere inſitus; non amittebatur ſenſus, ſed virtute Confirmationis ſubmittebatur; nec deerat dolor, ſed charactere impreſſo ſuperabatur.

Ad id denique, quod contra Ordinis characteris potentiam objicitur, dico characteres Ordinum inferiorum eſſe potentias paſſivas reſpectu Ordinum ſuperiorum, maximè Ordinis Sacerdotalis, pro quo tanquam principaliori ſignificato ſupponit character Ordinis. Nec obeſt, quod iſte poſſit per ſaltum, haud ſuſceptis inferioribus Ordinibus ſuſcipi: non obeſt, inquam, quia ſic promotus Ordinem majorem non jure ſuſcipit, ſed uſurpat; eſt autem character potentia jure, & ritè ſuſcipiendi & patiendi divina. Adde characteres Ordinum inferiorum non incommodè dici poſſe potentias activas exercendi actus proprios, putà deferendi candelabri, miniſtrandorum urceolorum, cantandi Evangelii: quæ quidem munia non debent phyſicè dumtaxat & materialiter accipi (ut modo nimiùm humano accipit arguens,) ſed ut ordinem ad Euchariſtiam important, quâ habitudine carent eædem actiones ab aliis minimè promotis elicitæ. Sicut licèt quilibet Doctoris pileum, Mareſcalli radium aut bacillum, Senatoris inſigne materialiter & phyſicè geſtare poſſit, eas tamen teſſeras nemo niſi Doctor, Mareſcallus, vel Senator reſpectivè ex

officio defert: ita pariter ſacras functiones exercere nullus quit, niſi charactere inſignitus, & divinis conſecratus. Maximè quia nonnullæ functiones characteris Sacerdotalis (pro quo potiſſimùm ſupponit Ordinis character) à nullo, quàm à Sacerdote exerceri queunt: ſolis namque charactere ſacerdotali ſignatis peccata remittere, gratiam producere, panem in corpus Chriſti tranſſubſtantiatione commutare, & divinis miniſteriis ex officio fungi licet. Licèt enim poſſit Deus quamlibet creaturam ad hujuſcemodi effectus inſtrumentaliter producendos aſſumere, ad illos tamen connaturalem coaptationem & proportionem ſolus character habet, ſicut ſolus calamus aptatus ad ſcribendum idoneus eſt.

Sequitur tertiò, characterem non recipi in eſſentia animæ. Probatur contra Suarem & Vaſquem. Character eſt ſpiritalis poteſtas ad agendum vel patiendum divina ordinata: ergo in potentia illa recipitur, quam ad agendum, vel recipiendum idoneam reddit. *Sicut eſſentia animæ*, inquit D.Thomas q.63. art.4. ad 2. *per quam eſt naturalis vita hominis, perficitur per gratiam, quâ anima ſpiritualitér vivit; ita potentia naturalis animæ perficitur per ſpiritualem potentiam, quæ eſt character.* Et licèt potentia naturalis in eſſentia animæ recipi debeat, à qua per modum proprietatis dimanat, potentia tamen ſupernaturalis deſuper adveniens, in potentiis reſidet, quas perficit.

Sequitur quartò, characterem non ineſſe voluntati, uti poſuit Scotus. Probatur: Habitus voluntatis ad ſtudiosè, vel vitiosè vivendum inclinant; cùm enim voluntas ſit potentia boni malique

maliq̃ue moralis capax, ad bonum vel malum vaſta illa capacitas & indifferens amplitudo habitibus determinatur. Neque enim admitti ullâ ratione poteſt (quod tamen probabile cenſet eſſe P. Suarez) dari in voluntate poſſe habitum ad bonum malumve indifferentem, cùm habitus proprium ſit latam potentiæ indifferentiam determinare, ideoque habeat objectum potentiæ objecto minùs univerſale, iſtiuſque latitudinem contrahens: quomodò autem quod indifferens eſt voluntatis indifferentiam reſtringet, & in bono malóve determinatam firmabit & figet? Adde quod habitus ullus non niſi actibus generari poteſt. Cùm ergo nullus dari poſſit indifferens in individuo actus, nihil eſt, quo habitus indifferens generetur. Hoc autem ſuppoſito clarum eſt, characterem non poſſe in voluntate recipi, quia cùm ex ſe ſit ad bonum malumque actum indifferens, nec per ſe curet ut actus ſanctè & piè, ſed validè etiam à miniſtro ſacrilego exerceatur, in illa profectò facultate non recipitur, quæ non niſi qualitatibus determinatè bonis, vel determinatè malis informatur.

Dices: Character eſt diſpoſitio ad gratiam & ſanctitatem: ergo ſicut gratia & ſanctitas vel in eſſentia animæ, vel in voluntate inſunt, ita character in alterutro recipitur.

Reſpondeo fatendo, characterem eſſe diſpoſitionem ad gratiam & ſanctitatem, non quidem illam quæ à ſacramento illo producitur, à quo & character imprimitur; ſed ad illam, quæ vel in aliis ſacramentis recipitur, vel in exercitio ſacrarum functionum datur vel augetur. Probatum enim & certum mihi ſemper fuit (quod

à Chriſti Miniſtris obſervari pervelim) in exercitio operationum à charactere imperatarum, ſive in miniſterio divini cultus ex officio exerciti, novam gratiam infundi, nova ſaltem auxilia conferri, ſi ea quâ par eſt, religione fiant. Veridicè namque D. Thomas *quaſt.* 63. *art.* 4. *ad* 1. inquit: *Character directè & propinquè diſponit animam ad ea, quæ ſunt divini cultus exequenda: & quia hæc idoneè non fiunt ſine auxilio gratiæ, quia ut dicitur Ioan.* 4. *eos qui adorant Deum, in ſpiritu & veritate adorare oportet, ex conſequenti divina largitas recipientibus characterem* (vel illum rectè exercentibus) *largitur gratiam, per quam dignè impleant ea, ad quæ deputantur.*

Sed non benè inde colligitur, characterem non ſecus ac gratiam vel charitatem in eſſentia animæ, vel voluntate recipi oportere. Neque enim neceſſe eſt, ut diſpoſitio eidem ſubjecto proximo inſit, in quo illud reſidet, ad quod diſponit, niſi tum cùm illud idem, quod erat anteà diſpoſitio, fit deinde perfectio; ſicut calor qui erat diſpoſitio ad ignem, ignis perfectio evadit: ſecus verò eſt quando diſpoſitio & perfectio differunt; nam operatio ſenſibilis eſt diſpoſitio ad intellectualem, nec tamen in intellectu recipitur; & actus fidei ad amorem diſponit, nec tamen in voluntate, ſicut amor, recipitur. Non eſt ergo opus, ut character ad gratiam & ſanctitatem diſponens ibi immediatè inſit, ubi gratia & ſanctitas inveniuntur; ſed cùm ad fidei proteſtationem ordinetur, illi facultati ineſt, in qua eſt fides, ut ſacros ritus ordinet, & functiones Chriſtianæ familiæ validè exerceat.

Sequitur ultimò, primarium ſacramentorum

effectum

effectum eſſe gratiam, ſecundarium verò characterem. Cùm enim novæ legis ſacramenta ſint quædam ſpiritalia pharmaca ad perſanandos animi morbos per ſe inſtituta, unde & definiuntur ſigna gratiæ ſanctificantis nos; planè relinquitur, ſanitatem animæ, quam gratia largitur, primarium eſſe, & per ſe intentum ſacramentorum effectum.

Dices ex D. Th. *art.* 4. character diſponit immediatè ad cultum divinum, qui cùm non bene ſine Dei gratia exerceatur, ideò ex conſequenti Deus largitur gratiam. Quod autem ex conſequenti datur, non primarius, ſed ſecundarius effectus jure merito cenſetur. Et ratio eſt, quia ille effectus eſt potior, qui ad finem intentum ſimpliciter neceſſarius eſt, quive à cauſa ſemper producitur; ſicut illa proprietas præcipua reputatur, quæ eſſentiam ſemper comitatur; ille verò effectus minùs præcipuus habetur, qui ad finem obtinendum non ſimpliciter, ſed ad melius deſideratur; quive interdum ab agente prætermittitur. Atqui character eſt ad finem trium ſacramentorum ſimpliciter neceſſarius: finis namque Baptiſmatis eſt reddere hominem ad ſacramenta novæ Legis ſuſcipienda idoneum; finis Confirmationis eſt hominem in defenſione fidei impavidum reddere; finis Ordinis eſt ſacram conficere Euchariſtiam, aliaſque actiones hierarchichas exercere, ad quæ omnia character ſimpliciter neceſſarius eſt, gratia verò non niſi ad melius, id eſt ad ſancta illa ſanctè obeunda deſideratur. Character etiam ſemper ab illis ſacramentis, non obſtante quocumque obice, imprimitur, ſecus verò gratia. Ergo character eſt trium præfatorũ ſacramentorum finis primarius.

Reſpondeo hæc argumenta finem characteris cum fine ſacramenti confundere ; licèt enim primarius characteris finis ſit cultus divinus ex officio validè peragendus (quod unum loco adducto intendit S. Doctor) falſum tamen eſt, eundem eſſe ſacramenti finem principalem. Unde primùm intentus Baptiſmatis finis eſt novam in Chriſto efficere creaturam, & à peccato primigenio mundatam in divinam filiationem evehere ; ſed finis characteris baptiſmalis eſt Chriſtianum ad divina agenda & recipienda idoneum efficere. Finis Confirmationis eſt invictum gratiæ cœleſtis robur impertire, quo renatus ſpiritaliter auctus perſequutionis furores interrito & chriſtiano animo valeat ſuſtinere : finis verò characteris Confirmationis eſt actus proteſtationis fidei dirigere, hoſtes aggredi, aggredientes confundere, & de confuſis triumphare. Denique finis ſacramenti Ordinis eſt gratiam illam impertiri, quæ ad ſancta ſanctè tractanda requiritur, finis verò characteris Ordinis eſt ſacras functiones ritè & validè exercere. Ad id quod dicitur, effectum illum eſſe potiorem, qui ſemper producitur ; reſpondeo perpetuum effectum non ſemper eſſe principalem : arbor enim ſemper folia, non ſemper fructus utique potiores producit ; imò potiſſimus effectus ſæpe non prodit, quia quo perfectior eſt, eo magis exquiſitum prærequirit diſpoſitionum, quæ ſæpe deſunt, apparatum.

REFLEXIO.

Poſtquam audivimus, ab unoquoque ſacramento ſpecialem promanare gratiam, à tribus imprimi

imprimi ineffabilis virtutis characterem, cur ad excuſandas excuſationes in peccatis de gratia conquerimur, cujus multiformi, beataque copia nedum ad neceſſitatem, ſed ad delicias in tot ſacramentis abundamus. An nobis deeſſe Deum cauſabimur, qui cùm nobis peccatorum veniam, cœleſtemque divini Spiritus effuſionem pollicitus eſt, quædam ſigna oculis & ſenſibus ſubjecta inſtituit, quibus eum quaſi pignoribus obligatum haberemus, atque adeò fidelem in promiſſis futurum certiſſimè crederemus. Quis ſimilis tui in fortibus, Domine; quis in auxiliando ſimilis tui? Magnificus planè in ſanctitate, qui tot modis, tot ſacramentis ad nos venis, pulſaſque ad oſtium, ut lapſos erigas, infirmos ſanes, errantes corrigas, debiles adjuves, trepidos confirmes, perfectos paſcas, certantes defendas, victores tandem perpetuâ viſionis coronâ muneraturus. Magnificus, inquam, qui animæ deſideranti te totus feſtinus, totus feſtivus occurris, cœleſti rore circumfuſus, unguentis optimis delibutus, ut animam recrees fatigatam, reficias eſurientem, aridam impingues, terrenorum oblitam, ſuique immemorem, memoriâ facias abundantiæ ſuavitatis tuæ eructare. Magnificus, inquam, in ſanctitate, qui omnibus omnia factus, & parvulis vitam, & adultis robur, & fortibus cibum, & pœnitentibus veniam, & languentibus medicinam, & populis miniſtros, & conjugibus libidinis frænum tam effuſè ſeptem ſacramentis impendis. Verè omnia habemus in Chriſto, & omnia in nobis Chriſtus. Si vulneramur, Medicus eſt; ſi febribus æſtuamus, fons eſt; ſi gravamur iniquitate, redemptio eſt; ſi egemus auxilio, vir-

tus eſt; ſi mortem metuimus, vita eſt; ſi tenebras fugimus, lux eſt; ſi ad cœlum tendimus, via eſt; ſi falli nolumus, veritas eſt; ſi beari cupimus, vita eſt ſempiterna.

Quomodo ergo tot gratiarum varietate inſtructi, tot muniti præſidiis, tot cœleſtibus imbribus ad abluendos ac vegetandos animos irrorati, ut nulla ſit ætas, nullus ſtatus, nulla infirmitas, cui non ſuum ſacramentum paratum ſit; quomodo, inquam, nec divina ſapimus, nec in via ſpiritus proficimus, jejuni, aridi, languidi, relapſi, aſſimilati terræ deſertæ, inviæ, & inaquoſæ, vel montibus illis maledictis, in quos neque ros, neque pluvia defluebat? Unde hoc, unde hoc, unde inter tot fluenta ſiccitas animi; unde inter tot lumina tenebræ tantæ? Ne mirare, quia ut Gregorius & Bernardus tradunt, nauſeat ſuper cibo mannæ leviſſimo, qui cepas Ægypti concupiſcit; & præoccupatum ſæcularibus deſideriis animum ſacramentorum delectatio ſancta declinat. Miſceri non poſſunt vana veris, æterna caducis, ſpiritalia carnalibus, ſumma imis, ut pariter ſapiamus quæ ſurſum ſunt, & quæ ſuper terram. Sanè ſicut non conſolatur Chriſti infantia parvulos, non conſolantur Chriſti lachrymæ cachinnantes, non conſolantur panni ejus ambulantes in ſtolis, non conſolantur ſtabulum & præſepe amantes primas cathedras; ita nihil haurit è fontibus Salvatoris, qui purum, ſolidum, & profundum vas recipiendis ſacris fluentis non parat. *Vbi crapulam ructantis*, inquit Bernardus, *inter pocula ſenſerit Chriſtus, vina ſua dulciora ſuper mel & favum menti propinare non dignatur. Vbi curioſa ciborum diverſitas,*

ubi

ubi divitis ſupellectilis diſcolorum varietas oculos pariter paſcit & ventrem, cœleſtis panis jejunam deſerit mentem. Hæc circa gratiam ſacramentalem meditari licet: de charactere verbum unum aut alterum ſubjicio.

Hortabatur olim Baſilius *orat.* 13. catechumenos, ut Baptiſmum ſine mora reciperent, hac vivida oratione: *Quarum, noſtrarum, an adverſarii, partium ſis, nemo te noverit, niſi ſignatum ſit ſuper te lumen vultus divini; niſi characterem in te agnoſcat Angelus, quomodo pro te pugnabit, aut ab inimicis vindicabit? Quomodo, inquam, dices: Dei ſum, ſigna non oſtendens? An ignoras, quemadmodum ſignatas domos in Ægypto exterminator præteriit, in non ſignatis verò primogenita peremit? Theſaurus non obſignatus furibus facilè patebit: ovis item abſque nota inſidiis protinus eſt obnoxia.* Verùm proh dolor! ſignaculum illud divinum, religionis inſigne, teſſeram gloriæ noſtræ turpiſſimis ſcelerum maculis infuſcamus, obſcuramus, inhonoramus; & quod magis mirum, nec minùs verum eſt, vexillum militiæ noſtræ, Chriſtianiſmi characterem & nomen non erubeſcunt modò, ſed deſpiciunt & calcant hujus ſæculi Chriſtiani, adeòque frontem durant, ut criminibus, quibus dejectiores fieri deberent, procaciùs ſuperbiant. O Chriſtiani, hæccine flagitia facere nos? Hæc nos admittere indigna nomine noſtro? Nihilne in familia Chriſti tam ſacrum, quod ſacrilegium non inveniat? Si ſapimus tandem, conſideremus characterm, recogitemus pactum, conditionem attendamus, militiam noſcamus: characterem, quo ſignati ſumus; pactum, quod ſpopondimus, conditionem,

ad quam acceſſimus; militiam, cui nomen dedimus. Quos miramur omnes Sancti, hoc charactere inſtructi mundum & infernum deſpexerunt, hoc omnes pacto pugnaverunt, hac omnes conditione vicerunt, hac militia omnes triumpharunt.

SPECULATIO II.

Sacramenta novæ Legis ſunt cauſæ inſtrumentales, nedum moraliter, ſed & phyſicè gratiam efficientes.

HAnc ſacramentorum novæ Legis eximiam prærogativam plures poſt Vaſquem Recentiores inficiati ſunt, arbitrati ſacramenta eſſe quidem cauſas gratiæ, ſed morales dumtaxat, quatenus iis applicatis, ritéque ſuſceptis, Deus ad gratiam non ponentibus obicem infundendam permovetur; vel quatenus merita Salvatoris & pretioſi ſanguinis ejus vim continent. Sicut enim nummus aureus, vel argenteus ex Principis inſtitutione venditæ mercis valorem moraliter continet; ita Chriſto diſponente, virtus quæ ex copioſa redemptione manavit, hoc eſt gratia ſalutari, quam nobis in ara crucis promeruit, per ſacramenta veluti numiſmata nobis quadantenus venditur, & quaſi per alveum quemdam in nos jugiter derivatur.

Sed licèt hæc vera ſint, neque enim negandum eſt, ſacramenta ut Chriſto ſubordinata gratiæ pretium

pretium continere, atque eſſe ſacras apothecas, & pyxides Chriſti meritis pleniſſimas, unde remedia ad animarum ſalutem vel recuperandam, vel tuendam præſto ſunt, ad quarum etiam præſentiam effundit Deus gratiarum profluvia. Hæc, inquam, verè dicuntur, ſed non ſatis; nam præter concurſum moralem, phyſicum etiam eſſe ſacramentis novæ Legis aſſerendum

Probatur primò ex D. Thoma, qui expreſsè hanc prærogativam ſacramentis novæ Legis vindicavit. Nam *quæſt.* 62. *art.* 2. docet & probat, ſacramenta eſſe cauſas inſtrumentales, per quas Deus, qui eſt cauſa principalis, gratiam operatur, ſicut ſecuris eſt inſtrumentum quo artifex lectum efficit. Verba S. Doctoris ſunt hæc: *Duplex eſt cauſa agens; principalis, & inſtrumentalis. Principalis quidem operatur per virtutem ſuæ formæ, cui aſſimilatur effectus, ſicut ignis ſuo calore calefacit. Et hoc modo nihil poteſt cauſare gratiam, niſi Deus.* ::: *Cauſa verò inſtrumentalis non agit per virtutem ſuæ formæ, ſed ſolùm per motum, quo movetur à principali agente; unde effectus non aſſimilatur inſtrumento, ſed principali agenti; ſicut lectus non aſſimilatur ſecuri, ſed arti, quæ eſt in mente artificis. Et hoc modo ſacramenta novæ Legis cauſant gratiam.*

Et paulò antè poſt relatam eorum opinionem, qui ſacramenta gratiam dumtaxat moraliter cauſare aſſerebant, non aliquid operando, ſed quia Deus ſacramentis adhibitis gratiam operatur, ſicut, inquiebant, denarius plumbeus, quem aliquis afferens ex Regis ordinatione centum libras recipit, eſt cauſa moralis ſolutionis illius: poſt relatam, inquam, hujuſmodi ſententiam ſubdit:

ſubdit S.Doctor: *Sed ſi quis rectè conſideret, iſte modus non tranſcendit rationem ſigni. Nam denarius plumbeus non eſt niſi quoddam ſignum regiæ ordinationis de hoc, quod pecunia recipiatur ab iſto. Secundùm hoc igitur ſacramenta novæ Legis nihil plus eſſent, quàm ſigna gratiæ; cùm tamen ex multis Sanctorum authoritatibus habeatur, quod ſacramenta novæ Legis non ſolùm ſignificant, ſed cauſant gratiam.* Quam doctrinam luculentiſſimè tradiderat, & omnia adverſariorum ſubterfugia occuparat idem S. Doctor *in 4. diſt.1. quæſt.1. art. 4. quæſtiuncula* 1. ubi refert, aliquos opinatos in tantùm cauſalitatem ſacramentis convenire, quatenus increata virtus ſacramentis aſſiſtit per quandam Dei ordinationem, & quaſi pactionem; ſic enim ordinavit, & quaſi pepigit Deus (aiebant) ut qui ſacramenta ſuſcipit, à Deo gratiam recipiat: quæ eſt apertiſſima Neotericorum doctrina. *At illa ordinatio*, inquit S. Præceptor, *ſive pactio, nihil dat eis de ratione cauſæ, ſed ſolùm de ratione ſigni.* Non poterat Doctor accuratiſſimus luculentiora verba ſeligere, quibus noſtram ſententiam ſignificaret.

Ratio fundamentalis hujus aſſerti non eſt alia præter eam, quam laudatus inſinuat D. Thomas, quámve ſacra Concilia, Florentinum & Tridentinum, illud *in decreto unionis*, iſtud *ſeſſ.7.can.6.& 8.* tradiderunt. Sacramenta novæ Legis verè cauſant gratiam, atque ſpecialiori modo quàm cauſarint veteris Legis ſacramenta; hæc enim eſt communis Patrum vox. *Sicut ipſe Spiritus*, inquit Auguſtinus epiſt. 25. *ita aqua noſtræ regenerationis eſt cauſa. Dictum eſt* (verba ſunt Chryſoſtomi) *homil.*15.expendentis

illud

illud Servatoris, *niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto) producat aqua reptile animæ viventis: ex quo autem Iordanis alveum ingreſſus eſt Chriſtus, non ampliùs reptilia animalium viventium, ſed animas rationales & ſpirituales aqua producit.* Hinc præclarè Magnus Leo *ſerm.* 4. & 5. *de nativit.* comparat Baptiſmum Mariæ utero virginali; & ſicut in iſto Chriſtus phyſicè conceptus, ex eoque phyſicè natus eſt; ita in illo renaſcitur Chriſtianus: *Omni homini renaſcenti aqua Baptiſmatis*, inquit, *inſtar eſt uteri virginalis, eodem Spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem: ut peccatum quod ibi evacuavit ſacra conceptio, hîc ſolvat ablutio; virtus Altiſſimi, quæ fecit ut Maria pareret Salvatorem, facit ut regeneret unda credentem.* Denique Patrum, Conciliorumque una ſententia eſt illud inter utriuſque Legis ſacramenta intereſſe diſcrimen, quòd gratiam ab antiquis ſignificatam nova producant: *Illud planè conſtat*, inquit poſt Patres Catechiſmus Romanus part. 2. titulo de Sacramentis, num. 27. *excellentiorem & præſtantiorem vim ſacramentis novæ Legis ineſſe, quàm olim veteris Legis ſacramenta habuerunt: quæ cùm infirma eſſent, egenaque elementa, inquinatos ſanctificabant ad emundationem carnis, non animæ; quare ut ſigna tantùm earum rerum, quæ myſteriis noſtris perficiendæ eſſent, inſtituta ſunt. At verò ſacramenta novæ Legis ex Chriſti latere manantia emundant conſcientiam noſtram ab operibus mortuis, ad ſerviendum Deo viventi; atque ita eam gratiam, quam ſignificant, Chriſti ſanguinis virtute operantur.*

Atqui

Atqui ſi ſacramenta novæ Legis non cauſant phyſicè gratiam, ſacramenta non dicentur ſimpliciter cauſa gratiæ, ſubindeque ſemper impropriè Patres, & ſacræ Synodi loquuti ſunt. Nullum etiam intercedit diſcrimen antiqua inter & nova ſacramenta; nam etiam in veteri Lege ſacramentis Judaïco ritu celebratis movebatur Deus ad gratiam promiſſam impertiendam; illis quoque aſſiſtebat Deus, ut gratiam in eorum uſu conferret, per illaque ex Dei pacto merita mortis Chriſti venturi applicabantur. Ergo nihil diſcriminis inter utraque ſacramenta intererit, proindeque ſacramenta noſtra, non ſecus ac vetera, dici peræquè poterunt infirma, egenaque elementa, ſi quam ſignificant gratiam, Chriſti ſanguinis virtute minimè operentur. Unde ſi Chriſtiana cum Judaïcis conferamus, inveniemus noſtra nec eſſe virtute efficaciora, nec utilitate uberiora, nec ſanctitate auguſtiora, ſi unam fortaſſis excipias Euchariſtiam, ob realem Salvatoris præſentiam. Quia nimirum tota noſtrorum ſacramentorum cauſalitas non excedet rationem ſigni, cùm illis non competat cauſalitas ratione actus moralis, putà meriti, ſatisfactionis, authorationis; ſed tantùm ratione actus moralis, putà pacti, aut promiſſionis Chriſti, eo modo quo chirographum vel ſigillum eſt, ſuppoſitâ Regis inſtitutione, ſignum regiæ voluntatis.

Confirmatur hæc ratio, cùm à priori, tum à poſteriori. A priori quidem: Concurſus phyſicus gratiam inſtrumentaliter producens non eſt impoſſibilis: ſi enim non repugnat ignem corporeum virtute Dei producere effectum ſpiritalem, ſcilicet verum dæmonibus & animabus damnatis.

damnatis impreſſum; quidni poterit creatura à Deo mota ſpiritalem gratiæ effectum in animam immittere, ut ſerviat divinæ bonitati, ſicut ignis ſervit juſtitiæ? Nunquid utrumque attributum peræquè potens eſt, peræquè poteſt inſtrumenta eligere quibuſcum operetur? Aliunde verò admiſsâ hujuſmodi cauſalitate, cum omni proprietate, explicantur crebra Patrum & Conciliorum loca, quæ invertere, vel violentis expoſitionibus intorquere Theologis religioni eſſe debet; optimè etiam intelligitur differentia ſacramentorum utriuſque legis, & quomodo nova veteribus antecellunt; ſalvatur etiam juſta proportio & conformitas in inſtrumentis ſalutis, ut ſicut ſacroſancta benedicti Redemptoris humanitas, quæ divinitate uncta divinitatis eſt inſtrumentum conjunctum; ſicut, inquam, illa humanitas eſt omnium gratiarum & miraculorum cauſa phyſica, ut libro de Deo-Homine operoſiùs demonſtrabimus; ita ſacramenta, quæ ſunt ſeparata Chriſti inſtrumenta, Chriſto tamen ſubordinata, hunc phyſicum operandi modum imitentur. Cùm, inquam, hæc ita ſint, ut ex ſolutione objectorum magis magiſque clarebit, non poteſt phyſicus cauſandi modus Chriſtianis ſacramentis rationabiliter denegari.

A poſteriori verò idem colligere eſt ex quibuſdam ſacramentis, ſacramentorúmve formis, quæ vix, ac ne vix quidem ſine phyſico gratiæ influxu explicari minimè poſſunt. Ad veritatem formæ ſacramenti Pœnitentiæ v. g. requiritur ut Sacerdos verè & realiter nomine Chriſti peccata dimittat, cùm dicat: *Ego te abſolvo.* Non poteſt autem nomine Chriſti

verè

verè peccata dimittere, niſi gratiam peccati remiſſivam phyſicè producat: ſi enim Sacerdos per illa verba Deum tantùm permoveat ut gratiam producat, forma illa contra torrentem Theologorum, & naturalem verborum ſenſum non erit judicialis, ſed deprecatoria. Idem non minùs ex verbis colligitur conſecrationis, ad quorum veritatem planè requiritur, ut ad panis vinique converſionem phyſicè concurrant. Cùm enim verba illa in perſona Chriſti proferantur, ut ait D.Thomas *quæſt.78. art.4.* opus eſt, ut ſicut Chriſtus mirabilem illam tranſſubſtantiationem phyſicè operatus eſt, ita verba in perſona ejus prolata eodem modo concurrant. Placet Angelici Doctoris verba in medium proferre, quia noſtræ omninò ſententiæ confirmandæ ſunt peropportuna. *Quidam dixerunt*, inquit, *nullam virtutem creatam eſſe, nec in prædictis verbis* (formæ ſcilicet Euchariſticæ) *ad tranſſubſtantiationem faciendam, nec etiam in aliis ſacramentorum formis, vel etiam in ipſis ſacramentis ad inducendos ſacramentorum effectus. Quod ſicut ſuprà habitum eſt, & dictis Sanctorum repugnat, & derogat dignitati ſacramentorum novæ Legis. Unde cùm hoc ſacramentum ſit præ cæteris dignius, conſequens eſt, quod in verbis formalibus hujus ſacramenti ſit quædam virtus creata ad converſionem hujus ſacramenti faciendam; inſtrumentalis tamen, ſicut & in aliis ſacramentis. Cùm enim hæc verba ex perſona Chriſti proferantur, ex ejus mandato conſequuntur virtutem inſtrumentalem à Chriſto.*

Propo-

Proponuntur, & ſoluuntur obiecta.

Objicies primò. Cauſalitas phyſica gratiæ productiva eſt impoſſibilis; de ratione enim inſtrumenti eſt, ut diſpoſitivè operetur ad effectum principalis agentis inducendum, habeatque actionem propriam & præviam, quæ elevationem inſtrumenti ſaltem naturâ præcedat: ex quo principio probat S. Thomas 1.*p.q.*45.*art.*5. nullam creaturam poſſe eſſe inſtrumentum creationis. Atqui non poteſt quidquam materiale, quale eſt omne ſacramentum, aliquam actionem propriam exercere, quæ diſponat ad gratiæ productionem: tum quia abſolutè repugnat rem merè corpoream effectum merè ſpiritualem in ſubjectum merè ſpiritale producere, alioquin poſſet proprii objecti metas & ſphæræ ſuæ ambitum tranſilire: tum quia res corporea, quàmlibet evecta, nequit animæ immediatè uniri; & tamen inſtrumentum phyſicum eſſe debet cum paſſo, in quod agit, immediatè conjunctum: tum demùm, quia inexplicabilis, & inintelligibilis eſt illa actio prævia animam ad gratiæ receptionem diſponens. Ergo ſacramenta novæ Legis gratiam phyſicè non efficiunt.

Reſpondeo fatendo etiam, inſtrumenta divinæ virtutis habere ſemper actionem propriam & præviam, quâ actionem agentis præcipui participare queant, alioquin forent mera vehicula, & media delativa actionis agentis, cui non coagerent, ſed merè paſſivè deſervirent. Illud porrò diſcrimen inter inſtrumenta Dei & cauſarum ſecundarum intercedit, quòd cauſæ

creatæ

immediatus ille contactus inſtrumentis cauſarum ſecundarum ſit neceſſarius, in instrumentis tamen divinæ virtutis minimè deſideratur. Nam humanitas Salvatoris in cœlo exiſtens gratiam in nos producit, quos tamen non contactu ſuppoſiti, ſed virtutis dumtaxat & cauſalitatis contingit. Quorum omnium ratio eſt, quia Deus, cujus inſtrumenta ſunt ſacramenta, eſt immenſus; ac proinde licèt ſubjecto diſtanti non adſit cauſa inſtrumentalis, adeſt tamen principalis, in cujus ſolius virtute operatur: unde & Deus inſtrumenti abſentiam ſupplet, ejuſque actionem in paſſum quámlibet diſſitum trajicit. Quod ſi hæc cauſalitas intellectu vel explicatu difficilis appareat, non eſt tamen propterea hæc eximia prærogativa à Patribus aſſerta deneganda ſacramentis, quam Sancti ſummè extollunt & mirantur; mirari autem niſi res difficiles nemo prudens ſolet. Sanè præclarum Auguſtini ingenium mirabundum non exclamaſſet tract. 80. in Joan. *Quæ eſt tanta virtus aquæ, ut corpus tangat; & cor abluat!* niſi magnum aliquid, & reconditum in ſacramentis ineſſe exiſtimaſſet. Nam ut ait Seneca: *Magno nihil magnum, parvo nihil parvum.* Quia nimirum amplum, ſubliméque ingenium facilè deſpicit, quod mediocre attonitum ſuſpicit. Hanc magni Auguſtini juſtiſſimam admirationem ponderans Catechiſmus Romanus ſuprà laudatus, ſic habet: *Quo pacto tanta res, & tam mirabilis per ſacramentum efficiatur, ut quemadmodum S. Auguſtini ſententiâ celebratum eſt, aqua corpus tangat, & cor abluat, id quidem humana ratione atque intelligentiâ comprehendi non poteſt. Conſtitutum enim eſſe*

debet,

debet, nullam rem ſenſibilem ſuapte naturâ ea vi præditam eſſe, ut penetrare ad animam queat: at fidei lumine agnoſcimus, Omnipotentis Dei virtutem ſacramentis ineſſe, quâ id efficiant, quod ſuâ vi res ipſæ naturales præſtare non poſſunt.

Inſtabis: Productio gratiæ, aut eſt creatio, uti pluribus placet, aut eſt creatione perfectior, ut docet D. Thomas 1. 2. *quæſt.* 113. *art.* 9. ſed nulla creatura poteſt eſſe inſtrumentum creationis. Ergo nec productionis gratiæ.

Reſpondeo, impotentiam creaturæ ad creandum etiam inſtrumentaliter oriri ex eo, quod creatio nullum ſupponit ſubjectum, circa quod inſtrumentalis actio occupetur: at juſtificatio ſupponit potentiam obedientialem animæ, ex qua educat gratiam; unde ad iſtam poteſt creatura aſſumi, & divinitus applicari.

Urgebis: Quando producitur gratia ſacramenti, jam ſacramentum non eſt, putà forma Baptiſmi non adeſt, ſed præteriit, quando producitur gratia Baptiſmalis. Sed quod non eſt, phyſicè operari non poteſt, cùm operari ſequatur eſſe, & ſine exiſtentia res ſit in ſtatu meræ poſſibilitatis, in quo nihil fit. Ergo impoſſibile eſt, ſacramenta ad gratiam phyſicè producendam concurrere.

Reſpondeo ſacramentum producere gratiam quando in facto eſſe eſt ultimò completum. Quia cùm ſacramenta noſtra producant quod ſignificant, tunc effectum dumtaxat producunt, quando ejus productionem ſignificant: non ſignificant autem ſacramentorum formæ, niſi cùm ultimùm prolatæ ſunt. *Verba quibus fit conſecratio*, inquit S. Thom. quæſt. 87. art. 4. ad 3.

ſacramentaliter operantur. Vnde vis converſiva, quæ eſt in formis horum ſacramentorum, conſequitur ſignificationem, quæ in prolatione ultimæ dictionis terminatur. Et ideò in ultimo inſtanti prolationis verborum prædicta verba conſequuntur hanc virtutem, in ordine tamen ad præcedentia. In ultimo ergo inſtanti terminativo ſacramentum virtutem gratiæ productricem divinitus recipit, gratiamque divinitus producit. Nec propterea fruſtra adhibetur antecedens vel rerum, vel verborum apparatus; tum quia ſacramenta & producunt & ſignificant, & ad ſignificationem ſaltem conferunt quæcumque productionem antevertunt. Tum maximè, quia ut ſacramentum in ultimo ſui eſſe producat, debuerunt cætera præceſſiſſe; non enim eſſet ultimum inſtans, niſi priora fluxiſſent: quare licèt non debeant tunc eſſe, debuerunt tamen extitiſſe, quia non eſt quidpiam ultimum, niſi in ordine ad præcedentia.

Inſiſtes: Ut ſacramenta phyſicè gratiam producant, debent in actu primo perfici, ut in actum ſecundum prorumpant; quod enim eſt intrinſecè impotens ad producendum effectum excedentem, ſemper impotens remanebit, niſi intrinſecè perficiatur. Atqui nihil poteſt aſſignari, quo ſacramentum intrinſecè roboretur, fiatque potens producere effectus ſupernaturales; tum quia quidquid tandem receperit, vel eſt ſpiritale, vel corporeum; primum nequit recipi in ſubjecto corporeo, ſecundum verò ad efficiendum effectum ſpiritalem nihil juvaret. Tum quia virtus illa corroborans, vel in toto, vel in parte ſacramenti reciperetur; non in toto, quia cùm ſacramentum ſit ens ſucceſ-

ſivum

ſivum, illa virtus adveniens tranſiret de ſubjecto in ſubjectum; neque enim virtus indiviſibilis ſecari poteſt, ut in diverſis ſacramenti partibus diſtribuatur; non in parte ſacramenti, quia totius entis ſucceſſivi partes etiam ſucceſſivæ ſunt. Ergo ſacramenta phyſicè gratiam non producunt.

Reſpondeo, varia eſſe Theologorum placita in eo deſignando, per quod inſtrumenta divinæ virtutis evehuntur. In primis aliqui cum P. Suare exiſtimant virtutem, quâ res creatæ in ratione inſtrumenti divini conſtituuntur, eſſe quandam potentiam obedientialem activam, creaturis omnibus ingenitam, ratione cujus poſſit Deus abſque ullius virtutis additamento quolibet ad quodlibet uti. Verùm hanc potentiam obedientialem veteribus omnibus ignoratam, tanquam novum & repugnans inventum pluribus exploſimus, dum de viſione beata, à quibus cum cruce & faſtidio Lectoris iterandis abſtinendum eſt.

Secundò Capreolus, Paludanus, aliique antiquiores Thomiſtæ benè videntes non poſſe ſacramenta conſtitui divinæ virtutis inſtrumenta abſque alicujus acceſſione virtutis, volunt illud ſuperadditum, cujus adjectione ſacramenta idoneæ gratiarum cauſæ conſtituuntur, eſſe qualitatem ſupernaturalem, quam vialem ſatis energicè appellant, quia ſacramentis non niſi tranſeunter communicatur, nec eſt tam accidens ſubjecti quod complet, quàm termini in quem collimat. Hiſque non improbabilibus rationum momentis permoventur. Primò: Quod ſacramentum gratiæ completè productivum efficit, nequit eſſe una agentis præcipui

applicatio, cùm hæc actum primum in actum ſecundum reducendum ſupponat: ergo in aliqua qualitate motioni actuali præſuppoſita virtus illa completiva ſita eſt. Ad hæc: Effectus ſacramenti non ſolùm modum agendi, ſed etiam facultatem ſacramenti exſuperat: ergo non ſolùm motione applicante, ſed qualitate etiam elevante opus eſt. Unde licèt præmotio phyſica, quam ad ſingulos cauſarum ſecundarum actus deſiderant S. Thomæ diſcipuli, non foret qualitas, ſed motio; attamen de virtute ſacramenta complente dici idem nequaquam poſſet; quia præmotio illa ſupponit cauſam ſecundam vel virtute naturali, vel certè auxilio ſufficiente completam. At verò inſtrumentum merè ſenſibile, quod in ſacramentum eligitur, & in cauſam effectus ſpiritalis & ſupernaturalis aptatur, nihil in ſe habet, quo effectum, ad quem aſſumitur, producere queat: ergo ſicut ut agat motione applicante eget, ita ut poſſit agere qualitatem poſtulat, quâ viribus inſtruatur.

Tertiò: Caietanus, Dominicus Soto, aliique recentiores non pauci ſolâ motione contenti ſunt, ſacramentum unà elevante ut poſſit, & applicante ut agat; iiſque rationibus veriſimilibus innituntur. Motio divina, utpote divinæ virtutis expreſſio, virtutem operandi ſi non invenit, ſemper invehit, ut patet in auxilio actuali ſupernaturali, quo permotæ humanæ facultates actus eliciunt ſalutares, priuſquam aut gratiâ habituali, vel beatâ virtutum infuſarum copiâ animus inſtruatur. Ergo eo ipſo, quod ſacramenta ad gratiam producendam moventur, illius producendæ virtutem

continuò

ontinuò recipiunt. Præterea : Si ſacramenta ualitatis ullius additamento eveherentur, jam on inſtrumenta gratiarum, ſed etiam cauſæ rincipales evaderent, utpote inſtructa virtute ermanenti miraculorum operatrice; quæ tamen virtus toti D. Thomæ doctrinæ adverſaur, eamque ex profeſſo reprobat S. Doctor 2.2. *quæſt.* 178. *art.* 1. *ad* 1.

Utut ſit de probabilitate utriuſque ſententiæ, quam Lectoris judicio permittimus; & quidquid tandem illud ſit, quo ſacramenta conſtituuntur, illud porrò certum haberi debet, virtutem illam, vel motionem ſacramentis divinitus impreſſam, eſſe ſpiritalem, quia cùm ad terminum ſpiritalem, gratiam ſcilicet producendam tendat, termino potiùs quàm ſubjecto conformari eam neceſſe eſt.

Perſiſtes adhuc : Accidens corporeum nequit etiam tranſeunter in ſubjecto ſpiritali recipi: ergo nec accidens ſpiritale in ſubjecto corporeo etiam tranſeunter inhærere.

Reſpondeo diſcrimen eſſe toto cœlo diverſum : tum quia virtus corporea, utpote extenſa, ſupponit partes in ſubjecto, quod informat; & licèt poſſit ab actuali extenſione ſejungi, non tamen à radicali divelli, quam proinde ſuo in ſubjecto præſupponit. At verò accidens ſpirituale poteſt eſſe totum in toto, & totum in qualibet parte; unde non exigit ſubjectum indiviſibile, & ſpirituale, ſicut ipſum eſt. Idque manifeſto animæ rationalis exemplo claret, quæ tametſi ſpiritalis, & indiviſibilis ſit, corpus tamen organicum varias in partes extenſum informat. Tum quia natura inferior per elevationem ad ſuperiorem non deſtruitur,

ſed perficitur; natura verò ſuperior per dejectionem ad inferiorem depreſſa deſtruitur, ideo ſubjectum corporeum forma ſpiritali adornatum perfectione cumulatur: ſi verò ſubjectum ſpiritale accidenti corporeo informaretur, à ſua perfectione decideret; cùm enim recipere ſit quoddam pati, & informare quoddam agere, ut Ariſtoteles ait; unde & forma dicitur actus, nihil indignius, & juxtà repugnantius eſſe poteſt, quàm ſubjectum ſpiritale actuari, ſubindéque perfici formâ corporeâ. Certè id non minùs implicare dixerim, quàm ſi aſſererem, aurum acceſſione plumbi vel luti clareſcere, & prodigum Evangelicum nobilitatis ſibi gradum aſciviſſe, quando à paterna domo ad porcos profectus eſt.

Quibuſdam inconvenientibus obviam itur.

Objiciunt ſecundò adverſarii quædam inconvenientia, quæ ex phyſicæ ſacramentorum cauſalitatis aſſertione conſequi, & ſponte fluere videntur. Primum eſt: Quædam ſacramenta gratiam non niſi moraliter producunt, ut negare ſaltem nemo poteſt, cùm ſacramenta recedente fictione ſuum effectum pariunt, quem tunc phyſicè efficere nequeunt; quod enim non eſt, phyſicè influere non poteſt, nec motionem agentis præcipui recipere valet; exiſtentia namque ad agendum vel recipiendum eſt indiſpenſabiliter requiſita, nec præteritum ſi non ſit, magis operari poteſt quàm futurum antequam ſit. Ergo idem de omnibus novæ legis ſacramentis uniformiter aſſerendum eſt, & inconveniens eſt diſtinctum eis agendi modum

n tribuere, cùm omnia peræquè ex meritis
riſti operentur, omnia ſint peræquè inſtru-
nta gratiæ, omnia peræquè novæ legis ſa-
menta, omnia peræquè ab antiquæ legis ſa-
menntis diſtincta, eiſque præſtantiora. Et
nen eximiæ illæ prærogativarum dotes, quas
s vindicare ſatagimus, non obtinent ut
nper phyſicè operentur: ergo id nunquam
igunt, cùm ſine illo phyſico influxu aliquo
caſu velimus nolimus aſſerta illis præcellen-
ſalvetur.

Secundum inconveniens eſt, quia ſequeretur
ramenta alio modo juſtificationis gratiam
icere, quàm efficiant mors & reſurrectio Re-
mptoris; quæ cùm jam præterierint, non
ſſunt niſi moraliter in noſtram ſanctificatio-
m influere. Conſequens autem eſt inconve-
ens, cùm tota ſacramenrorum vis ex paſſione
riſti proficiſcatur, nec cauſent gratiam ſa-
arem, niſi quia merita tam pretioſæ mortis
ntinent.

Tertium inconveniens hujuſmodi eſt: Phy-
us ſacramentorum influxus parum videtur
trum loquendi modo conſentaneus; quid
m crebriùs apud Patres legimus inculcatum,
àm non homines, vel creaturam ullam, ſed
um Deum dare Spiritum ſanctum, ſolum
um operari intrinſecùs gratiæ beneficium,
um Deum ſolvere vincula culpæ. D. etiam
omas non magis phyſicæ illi cauſalitati fa-
. *Ejus ſolius eſt immutare legem, & curſum*
uræ impoſitum, inquit in 3. diſt. 16. quæſt. 1.
. 3. *qui naturam inſtituit & ordinavit, quod*
us Deus facit. Et ideo nec aliqua virtus cor-
s, nec ſpiritualis aut animæ, aut Angeli,

nec etiam animæ Chriſti potuit ad immutationem legis naturæ impoſitæ divinitus, niſi per modum orationis & interceſſionis. Quin & 3. *p. quæſt.62. art.4. ad* 1. ait, quod in ſacramento recipitur virtus ſpiritalis, *ſicut in ipſa voce ſenſibile eſt quædam vis ſpiritualis ad excitandum intellectum hominis, in quantum procedit à conceptione mentis. Et hoc modo vis ſpiritualis eſt in ſacramentis, in quantum ordinantur à Deo ad effectum ſpiritualem.* Patet autem vim ſpiritalem in voce exiſtentem ad intellectum hominis excitandum non niſi moralem eſſe.

Reſpondeo ad primum inconveniens, ſacramenta fictè ſuſcepta recedente fictione gratiam moraliter dumtaxat efficere, ſaltem ſi in aliqua virtute relicta non permaneant. Etenim ſacramenta eo modo producunt gratiam, quo ſunt: ſacramenta autem præterita jam non ſunt, ſed moraliter ſolùm perſeverant. Præclaras enim illas dotes, quas illis eximias aſſeruimus, non niſi ſacramentis exiſtentibus vindicavimus. Certè ſicut merita Chriſti cauſæ dumtaxat morales fuerunt gratiæ antiquis Patribus Chriſto nondum nato impenſæ, phyſicæ tamen cauſæ fuerunt & ſunt omnis gratiæ à Chriſto nato effuſæ: ſic etiam ſacramentis Chriſti inſtrumentis non exiſtentibus alius convenit gratiæ producendæ modus ab eo qui exiſtentibus aſſeritur. Dixi, *ſi in aliqua virtute relicta non permaneant*; quia non eſt improbabile, ſacramenta illa, quæ etiam fictè accedentibus characterem imprimunt, gratiam medio charactere operari; ad rationem enim agentis phyſici ſatis eſt, ut in aliqua virtute à ſe relicta permaneat, ut innumeris

meris è Phyſica aſportatis exemplis, confir-
are in promptu eſſet.

Ad ſecundum inconveniens dicimus, ſacra-
enta non nobiliori modo gratiam efficere,
àm Paſſio, vel Reſurrectio Salvatoris; ſed ne-
mus Paſſioni & Reſurrectioni Chriſti mora-
n dumtaxat gratiæ producendæ vim aſſeri
bere; oppoſitum namque expreſsè tradit S.
nomas 3. *p. quæſt.* 48. *art.*6. quia licèt Paſſio
rvatoris præterierit, remanent tamen in cor-
re glorioſo fixuræ clavorum, & ſtigmata re-
mptionis; quibus pietatis monumentis non
ùm Patrem orat & exorat hominum Media-
r, ſed etiam redemptis gratiam veluti peren-
bus canalibus phyſicè & jugiter influit. Vide-
dicta ſuperiori tomo, *diſſert.* 10. *cap.* 1. *ſpecul.* 2.
diſſert. 11. *cap.* 2. *ſpecul.* 3.

Ad tertium inconveniens è Sanctorum locis
titum, dicendum, nihil aliud velle Patres,
àm Deum eſſe cauſam gratiæ principalem.
um enim ſolus Deus homines juſtos efficiat,
uſque proprium ſit in corda & mentes illabi,
us etiam ſimpliciter dicitur cauſa juſtitiæ &
ctitatis. Cum quibus ſtat, ſacramenta à
o ipſo per Chriſtum inſtituta eſſe, ut gra-
m virtute divinitus indita operentur. Solus
go Deus dicitur author ſalutis, cujus unius
nipotentiſſima virtute fit res tanta, tamque
rabilis, ut aqua cor tangat, & cor abluat,
m enim nulla res ſenſibilis ſuapte natura eâ
prædita ſit, ut penetrare ad animam queat,
ritò Patres illud tam grande miraculum in
am omnipotentis virtutem refundunt, cu-
una poteſtate efficitur, ut res ſenſibiles id

producant, quod ſua vi præſtare minimè poſſunt.

Ad teſtimonia D. Thomæ reſpondeo, S. Doctorem priori loco negare ſolùm ullam creaturam eſſe cauſam immutationis miraculoſæ principalem phyſicam; poſſe tamen dari moralem, quæ gratiam orando & intercedendo impetret, non inficiari: addit enim ſolutione ad 4. humanitatem Chriſti non quidem virtute propria, ſed virtute divinitatis (quod eſt eſſe phyſicum inſtrumentum) immutare naturæ curſum. In poſteriori verò loco nobis minimè adverſatur. Licèt enim virtus ſignificativa vocis non ſit aliquid phyſicum, ſed morale, ex hominum beneplacito pendens; vis tamen, quam ſuppoſitâ vocis ſignificatione habent voces, immittendi ſpecies ſuas in ſenſum auditoris, & per eas loquentis conceptionem in audientem tranſfundendi, phyſica eſt & realis: unde ſimiliter ſacramenta ex Chriſti inſtitutione gratiam moraliter ſignificant; ſed eâ ſuppoſitâ ſignificatam gratiam phyſicè ad modum inſtrumenti producunt, ſicut voces ſignificativæ ſemel prolatæ & vim auditivam immiſſione ſpecierum immutant, & audientis animum phyſicè excitant.

Reflexio.

Si juxta Magnum Gregorium, facta & miracula Chriſti habebant linguam ſuam, quia cùm Chriſtus verbum ſit, etiam factum Verbi verbum nobis factum eſt, ita ſimiliter dicere poſſumus: Quia Chriſtus Deus eſt, & Deus

ctus purus, quidquid geſſit, quidquid pertu-
t, quidquid inſtituit, activum eſt, & niſi
bicem invenerit, continuò operatur. Quid
rgo cauſæ eſt, quod Chriſti verbis, vivis
lis quidem, & efficacibus, & teſte Apoſtolo
ebr. 4. penetrabilioribus omni gladio anci-
iti, & pertingentibus uſque ad diviſionem ani-
æ ac ſpiritus, compagum quoque ac medul-
rum, minimè ciemur, & ſacramentorum ju-
ter manantium activitatem minimè experi-
ur? Cedò, mi Theologe, unde hoc? Cur
gnum plantatum ſecus decurſus aquarum fru-
um non dat in tempore ſuo? Cur tot præſi-
is vallati ab irrumpentibus hoſtibus quotidie
ncimur, quotidie proſternimur? Cur inter
t cœleſtium opum gazas non modò non di-
ſcimus, ſed miſeri ſemper ſumus & miſera-
les, & nudi, & egeni? Quotidie lavari, &
inquam mundari? Quotidie comedere, &
inquam ſaturari, ſed marceſcere, tabeſcere,
, tandem deficere? Ubi eſt ſacramentorum
uſalitas cauſaliſſima? (phraſis eſt Bernardi)
i phyſicus ſacramentorum influxus? Gratiæ
ectus, ut docet idem Pater *ſerm. 7. in Can-
a,* nedum agnoſcimus, ſed experimur; quia
ox ut gratia venerit, expergefacit dormitan-
n, movet otiantem, mollit obduratum, ſa-
t & infirmum. Incipit quoque evellere &
ſtruere, ædificare & plantare, rigare arida,
lere ſenticoſa, tenebroſa illuminare, clauſa
erare, frigida inflammare, necnon mittere
era in vias planas. Si his effectibus in Chri-
anis relucentibus probanda eſſet cauſalitas
ramentorum, deſperatam cauſam ſuſceperi-
us.

Ne mirare tamen, inquit Gregorius Magnus in 1. Reg.lib.1. cap.1. *ſi negligentes comedunt, & ſaturari non poſſunt; quia licèt ſacramentum ore percipiunt, virtute ſacramenti non replentur: à virtute ergo ſacramenti jejunant, quia repleti fuerunt; ſalutis quippe fructum non percipiunt, quia ea, quibus ſe repleverunt, flagitia portant in mente. Non ſaturantur ergo niſi famelici, qui à vitiis perfectè jejunantes, divina ſacramenta percipiunt in plenitudine virtutis.* Quàmlibet ad efficiendum proclivià ſint ſacramenta, virtute Chriſti plena ſibi, ſuperplena nobis; nihil tamen in te operatura confidas, ſi otio torpeas, ſi à virtutum ſtrenuo exercitio languidâ dejectione diſcedas, ſi negligis inchoare bona, aut incepta perficere faſtidis. Non dormientibus promittitur regnum cœlorum, nec in otiantes influit virtus ſacramentorum. Ubi *Pſalm.* 17. nos legimus: *Cum ſancto ſanctus eris, & cum electo electus eris, & cum perverſo perverteris*; alia lectio ſic Prophetam alloquentem Deum inducit: *Cum benigno benignus eris, cum liberali liberalis eris, cum ſincero & candido ſincerè & candidè agis, & cum perverſo perversè agis.* Uno verbo, talem ſe Deus exhibet, quales nos invenit: quâ menſurâ menſi fuerimus, eâdem remetitur & nobis; & copioſiſſimè operantur ſacramenta, ſi cooperantes inveniant.

Phyſicum etiam ſacramentorum operandi modum imitantur, qui egenti proximo non moralibus dumtaxat, ſed phyſicis opitulationibus ſuccurrunt. Videre eſt multos in ſpeciem pios, in recitandis orationibus liberales, in dandis conſiliis affabiles, in conſolandis af-

flictis

ctis teneros; ſed ex pumice potiùs undas ex-
ndes, quàm ex marſupio etiam pleno num-
um ſublevandæ alienæ calamitati extrahas.
uam frontem habes petendo ad patrem
um, qui non agnoſcis fratrem tuum? Epi-
rei aſſerebant Deum otioſum & inexercitum,
ut ita dicam, neminem humanis rebus: at
riſtiani Deum actum purum adorant, cujus
uli in pauperem reſpiciunt, ut ſit illi cura de
nnibus. More ergo Dei *charitatis ingenium*
num (ſic vocatur ab Apoſtolo 2.*Cor*.8.) non
ligit verbo, neque lingua, ſed opere & veri-
te, Deique activitatem jugiter æmulatur: ut
ut miſericordia Dei, teſte Bernardo *ſerm. de*
nnunt. non ceſſat, nec Deo dat ſilentium, ſed
o quodam ſuſurro paterna pulſans viſcera,
giter clamat: *Nunquid obliviſcetur miſereri*
eus, aut continebit in ira miſericordias ſuas:
a & chriſtiana filiorum Dei charitas exhibi-
one operis probetur. Hac efficaci & reali bo-
orum communione ſacramentorum efficien-
am, & Authoris ſacramentorum Dei benefi-
ntiam exprimemus. *Si. miſericordis appellatio*
eum decet, ad quid aliud te ſermo hortatur,
ſi ut Deus fias, tanquam formatus & inſigni-
s propriâ notâ Deitatis? inquit Gregorius Nyſ-
nus *lib. de beatitudinibus*. Nec minùs elegan-
r Gregorius Nazianzenus orat, de pauperum
nore: *Fac calamitoſo ſis Deus, Dei miſericor-*
iam imitando.

Sæpe datâ & acceptâ occaſione, Chriſtiane
ector, te ad opera miſericordiæ exſtimulare
leo, quia cùm ratione ſtatus mei volunta-
iam paupertatem profitentis, eleemoſynis
eccata mea redimere non poſſim, id mihi
unum

unum ſupereſt, ſi aliis amorem pauperum inſpirare Deo benè favente ſtudeam, quibus niſi unis ſubvenire votis mea non ſinit conditio. Sinas, amabò, ut iterum, & iterum te moneam, nihil eſſe dignius, quàm ut homo ſit ſui imitator Authoris; nihil fœcundo pauperum agro vberius, qui citò reddit donantibus fructum. Ergo ſi vis eſſe mercator optimus, fœnerator egregius, da quod non potes retinere, ut recipias quod non poteris amittere; da modicum, ut recipias centuplum; da temporalem poſſeſſionem, ut conſequaris hæreditatem æternam; da terram, ut accipias regnum; da micam, ut accipias totum. Si ſapis, ſi tibi conſulis & ſaluti, da quod accipias, ſparge quod colligas, ſere quod metas; da pauperi, ut detur tibi, quia quidquid pauperi dederis, tu habebis; quod pauperi non dederis, alter habebit. Denique facito ut pecuniæ tuæ ſint quadantenus ſacramenta: ſicut enim vilibus elementorum ſignis gratiam Deus efficit ſalutarem, ſic de calice aquæ frigidæ monet Dominus, ut in nomine ſuo præbeatur; quia hæc, quæ per ſe ſunt vilia, fides efficit pretioſa. Aqua Baptiſmatis ſacramentum eſt, quia corpus tangens cor abluit, at nonne de eleemoſyna pariter dictum eſt: *Sicut aqua extinguit ignum, ita eleemoſyna extinguit peccatum?* Sacramentis alligavit Chriſtus gratiam, eleemoſynis gloriam Chriſtus annexuit, cùm paratum à conſtitutione mundi regnum non niſi paſcentibus eſurientes, potantibus ſitientes, operientibus nudos ſit largiturus.

SPECV

SPECVLATIO III.

Ut ſacramenta ſuos ſortiantur effe-ctus, multa tum ex parte Mini-ſtri, cùm ex parte ſuſcipientis de-ſiderantur. Expenduntur ſingulæ conditiones.

DIximus ſuprà in fine ſpeculationis 3. *cap.* 1. quiſnam ſit ordinarius Sacramentorum miniſter: ſed quia multa deſiderant Theologi, ut ſacramenta validè, licitéque celebrentur, operæ pretium eſt quas ſingulas exigunt conditiones diſtinctè exponere, & quæ apud omnes Catholicos in confeſſo ſunt, apertè dilucidéque declarare.

Prima conditio: Intentio faciendi & recipiendi quod fit in Eccleſia.

Concors Catholicorum omnium ſententia eſt, ad valorem & efficaciam Sacramentorum tam in miniſtro conferente, quàm in perſona Sacramenta recipiente intentionem faciendi quod facit Eccleſia, vel recipiendi quod fit in Eccleſia reſpectivè deſiderari. Ita enim Concilia Oecumenica Florentinum & Tridentinum diſſertatione ſequenti referenda clariſſimè definiverunt. Et certè cùm Sacramenti ſive collatio, ſive

ſive ſuſceptio ſit actio humana, nequit ſine vera intentione conſiſtere.

Sed quia de hoc operoſior inquiſitio diſſertatione proximè futura inſtituetur, illud ſolùm impræſentiarum ſupponimus, teneri cùm recipientem, tum conferentem ſacramenta intentioni ſeſe Chriſti & Eccleſiæ conformare, nec debere utrumque Sacramentum peragere velle, ſed etiam ſacramenti fructum & conferendo impertire, & ſacramentum recipiendo percipere; à qua intentione ſine grandi ſacrilegio nemo recedere, & multò minùs ei intrinſecùs repugnare poteſt: unde uterque in corde ſentire debet quod profert in ore; eaque tenetur velle peragere aut participare, quæ verba ſignificant. Et quanvis propter humanam infirmitatem id actu ſemper velle, ſemperque intendere nequeat ſive miniſtrans, ſive ſuſcipiens, quia ſæpe cor noſtrum derelinquit nos; illa tamen intentio Chriſti intentioni conformis virtualiter perſeverare debet, eo modo quo perſeverat in illo, qui ſuſceptum propter Deum iter aggreditur, in progreſſu tamen de Deo non ſemper cogitat, nec ſubinde Deum actu intendit; virtualiter tamen propter Deum viam proſequitur, quia ex prioris intentionis non retractatæ virtute procedit.

Quare neque miniſter, neque ſuſceptor habituali debent intentione eſſe contenti, quæ cùm nihil influat in opus, vix intentionis nomen, quod quandam mentis attentionem, & advertentis animi ſtudium ſonat, meretur. Non debet etiam interpretativa intentio miniſtro ſufficiens exiſtimari, quia hæc intentio non eſt,

ſed

ſed eſſet, ſi agens adverteret; unde in ebrio & in dormiente, qui tamen ſacramenta validè non conficiunt, invenitur. Et quanvis hæc intentio interpretativa ad peccatum, atque etiam ad validam ſacramenti ſuſceptionem ſatis ſit, non tamen ad ejuſdem adminiſtrationem ſufficit. Et ratio diſcriminis eſt, quia ſacramenti adminiſtratio per modum actionis humanæ, & Eccleſiaſticæ exerceri, ſubindeque actu, vel virtute intendi debet: ſola autem intentio interpretativa, quam habent dormiens, vel ebrius, non facit actum illum eſſe humanum, & libera applicatione exercitum. At verò peccatum ut inficiat animum, non debet neceſſariò intendi per modum actionis, ſed per modum objecti, à quo voluntas malitiam haurit, quomodocumque tandem illud amet, vel ſit amare diſpoſita; unde qui eſt ita comparatus, ut libenter peccaret, ſi ſciret ibi eſſe peccatum, continuò peccati reus efficitur. Similiter recipiens ſacramentam merè paſſivè ſe habet (ſi unum pœnitentiæ ſacramentum excipias, in quo actus pœnitentiæ ſunt ſacramenti materia neceſſaria:) unde modò non ponat ſacramento obicem poſitivum, & ſit aliunde ita diſpoſitus, ut ſacramentum recipere vellet, ſi miniſtraretur, non requiritur per ſe alius actus; deóque Baptiſma dormienti catechumeno Baptiſmi alioquin ſtudioſo collatum, nunquam teravit Eccleſia, & parvulis proprio actu caentibus quotidie confertur. Et in hoc ſenſu ixit Innocentius III. *cap. Majores : Tunc haracterem ſacramentalis imprimit operatio, ùm obicem voluntatis contraria non invenit obſiſtens*

ſiſtentem. Quia nimirum in voto Baptiſmi anteà concepto ſufficiens intentio moraliter & interpretativè perſeverat. Cum quibus tamen ſtat recipientem vigilem intentionem recipiendi quod fit in Eccleſia habere oportere, quia humano modo ſacramentum non recipit, niſi qui recipere conſentit. Unde adultus receptioni Baptiſmi apertè & expreſsè contradicens nihil recipit; paſſum enim, quod non eſt inanime, ſed rationale, humano modo recipere debet quod ei ab Eccleſia datur.

Si autem quæras, quid dicendum ſit de intentione conditionata, irritetne ſacramentum, vel ejus effectum ſuſpendat?

Reſpondeo intentionem conditionatam poſſe eſſe de præſenti, & includere conditionem ipſum ſacramentum concernentem, ut ſi quis dicat: *Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Et tunc intentio conditionata non irritat ſacramentum, ſed cavet ne iteretur. Vnde hujuſmodi foma in ſacramentis dubiis characterem præſertim imprimentibus adhibetur, quia ſicut ea recipere neceſſarium, ita ea iterare nefarium eſt.

Si verò conditio ſit de futuro, ſemper irritat ſacramentum; ut ſi quis pœnitentem ea lege abſolveret, ut poſt octo dies illatum damnum reſarciret, quo reparato ſuſpenſa abſolutio ſuum ſortiretur effectum. Quia nimirum nunquam conficitur ſacramentum, niſi ſimul materia, forma, & intentio concurrant. Patet verò, quod quando apponitur conditio de futuro, intentio non actu præſens eſt, ſed ſuſpenditur.

Si autem conditio ſit de præſenti, includatque

que aliquid, quod ipſum ſacramentum non concernit, ut cùm Epiſcopus initiò ordinationis declarat ad Ordines nolle ſe excommunicatum promovere; ſicut etiam cùm quidam Epiſcopus abhinc aliquot annis propalam ſignificavit, ſe non intendere ullum Janſeniſtam, ſi quis adeſſet, ordinare (in qua ordinatione ſacro Diaconatus Ordine ipſe initiatus ſum;) in illis, inquam, caſibus difficultas eſt, utrum excommunicatus, vel in recenſita ordinatione Janſeniſta occultus ad Ordines promoverentur? Nam ex una parte jura nolunt excommunicatum occultum iterum ordinari, ſed ab ordinum ſuſceptorum muniis obeundis manere ſuſpenſum; & aliunde intentio Epiſcopi, quæ eſſentialiter ad ordinationis valorem deſideratur, illum apertè excluſit. Crediderim tamen hanc Epiſcopi proteſtationem eſſe tantùm comminatoriam, & ad incutiendum terrorem ſalutarem præmitti: poſtquam verò non apparet Epiſcopo ullum ibi adeſſe excommunicatum, ullum in ordinatione noſtra fuiſſe Janſenianum, tenetur Prælatus habere intentionem abſolutam, & eam reapſe habet hoc ipſo, quod formam abſolutam profert: & ideo jura hoc ſupponentia nolunt ſacram ordinationem iterari.

Secunda conditio: Fides. Tertia conditio: Sanctimonia, ſine quibus illicita quidem ſacramenta, valida ſunt tamen.

Certum eſt etiam, ſacramenta illicitè ſive conferri,

ferri, ſive ſuſcipi, ſi fides chriſtiana & catholica deſit; & ſacrilegè etiam ſacramenta miniſtrare, vel eorum participem fieri, qui ad ea cum conſcientia peccati mortalis vera pœnitentiâ non expiati accedit. Ratio eſt manifeſta; illicitè enim, & injuriosè ſacramenta tractat, qui eorum effectum ad quem inſtituta potiſſimùm ſunt, impedit. At qui recipit ſacramenta à miniſtro hæretico, vel ipſe hæretica pravitate deceptus, vel perverſa peccandi voluntate inquinatus, gratiæ potiſſimo ſacramentorum effectui obicem ponit. Ergo illicita eſt ſacramentorum ſive collatio, ſive ſuſceptio à fide & ſanctitate deſerta.

Hinc *Exodi* 14. *Levit.* 19. *& Iſaiæ* 58. ſanctitas & munditia, quæ ſine fide & gratia haberi nullo modo poſſunt, miniſtris & Sacerdotibus tam accuratè præcipitur; quod à fortiori de miniſtris novi Teſtamenti egena ſolùm elementa non miniſtrantibus dicendum eſt. Hinc Patres tam ſeriò monent, malos bonorum ſacramentorum miniſtros ſeipſos dumtaxat lædere, & ſacramenta cùm obſint indignè tractantibus, prodeſſe tamen per eos dignè ſumentibus. Meminerint ergo Paſtores, meminerint quivis ſacramentorum miniſtri, ſacramenta divinam quidem virtutem, quæ in illis ineſt, nunquam amittere; at impurè miniſtrantibus æternam perniciem & mortem afferre tamen: ſancta enim, quod ſemel, atque iterum, ac ſæpius admonere oportet, ſanctè & religiosè tractanda ſunt.

Ut autem tanti momenti veritas ſacrorum miniſtrorum cordibus penitiùs infigatur, animadvertant quæſo ſacrarum rerum tractato-

res,

ſe publicos eſſe Chriſti miniſtros, cujus
t poteſtate vigent, ita ejus referre ſanctita-
obligantur, ne illi, cujus vices gerunt, in-
ſint; unde & illis *Levit.* 19. injungitur:
ti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum. Vi-
it imitari ſe debere quod tractant, & ſicut
imenta unam ſanctitatem, ad quam effi-
dam inſtituta ſunt, redolent; ita caveant,
polluta manu contrectent, quæ non niſi
unda veneratione, & ſacro quodam reve-
iæ horrore agenda ſunt. Reminiſcantur
ecrationis ſuæ, in qua ſpecialem, & ſacra-
talem eis gratiam benigniſſimus Dominus
ertivit, ut ea quâ par eſt religione mu-
poſtea ſacris perfungantur: quam gratiam
ratur & extinguit peccator, qui divinis ſe
teriis ſordido animo celebrandis temerita-
iper diabolicam audaciore (dæmones enim
lunt, & contremiſcunt) ingerit. Certè ſi
a eſt divini Numinis Majeſtas, ut homini
atis contaminato non ferat, aut ſinat
s de divinis texere ſermonem, dicente
pheta Regio Pſal. 40. *Quare tu enarras ju-
is meas, & aſſumis teſtamentum meum
os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam?* quan-
, quàm immane ingentis ſacrilegii ſcelus
ndum eſt ab eo patrari, qui ſibi multo-
ſcelerum conſcius, nec tamen ſacra myſte-
olluto ore conficere, vel in fœdas manus
ere, atque aliis porrigere & miniſtrare ve-
ur? Cùm præſertim apud Dionyſium ſcri-
n ſit, *malis ſymbola* (ita enim ſacramenta
ellat *cap. 2. Eccleſiaſt. hierarchiæ,*) *ne con-
ere quidem permiſſum eſſe.* Sed ne orationis
etu in reflexionem præmaturè abripiamur,

cò

eò, unde paulùm, & fortaſſis non incommodè digreſſi ſumus, redeamus.

Secunda pars, quæ aſſerit fidem & ſanctimoniam ad licitam ſacramentorum miniſtrationem tantoperè neceſſariam, ad eorum tamen valorem, & integritatem non eſſentialiter deſiderari, magnoperè fuit olim tertio Eccleſiæ ſæculo agitata propter Agrippinum Carthaginenſem Epiſcopum, D. Cyprianum, alioſque perplures Africæ Epiſcopos, qui baptizatos ab hæreticis rebaptizandos eſſe mordicùs defendebant; necnon propter Donatiſtas, qui ſacramenta à malis miniſtris, & peccati mortalis conſciis celebrata nulla eſſe poſuerunt. Qui error non ſolùm in Tridentino *ſeſſ.* 7. *can.*4.*&* 12. proſcriptus eſt, his verbis: *Si quis dixerit*, ait priori loco S. Synodus, *Baptiſmum qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum, anathema ſit. Si quis dixerit*, inquit poſteriori loco, *miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modò omnia eſſentialia, quæ ad ſacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere, aut conferre ſacramentum, anathema ſit.* Sed etiam in antiquioribus Conciliis damnatus eſt, in quibus, ut docet Auguſtinus *lib. de Baptiſmo*, ſententia glorioſi Martyris Cypriani, quam cum aliis Africanis Coëpiſcopis in Synodo Provinciali docuerat, baptizatos nimirum ab hæreticis eſſe iterum baptizandos, penitus extincta fuit. Unde etiam poſtea Patres Conſtantienſes quartum Uviclefi articulum condemnarunt, in quo ſic habebatur: *Si Epiſcopus, vel Sacerdos exiſtat*

in

in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non conſecrat, non baptizat.

Ratio verò fundamentalis hujus orthodoxæ veritatis à Tridentino inſinuata eſt, quia à Sacerdote in hæreſim lapſo, vel criminibus lethalibus polluto poſſunt omnia ſacramento eſſentialia adhiberi : ergo tunc verum conficiet ſacramentum. Neque enim propter hæreſim, vel impietatem conficiendorum ſacramentorum poteſtatem, quæ in charactere indelebili ſita eſt, amiſit. Hanc rationem perpetuò confirmat Auguſtinus, quia Eccleſiæ ſacramenta vim à Chriſto ſacramentorum authore, non à meritis hominum conſequuntur : ergo per miniſtri infidelitatem, vel iniquitatem nequaquam impeditur divinæ profuſio bonitatis ; cùm inſtrumentum agentis præcipui virtute agat, poſſitque proinde quam non habet, transfundere bonitatem. Unde ſicut impertinens eſt curationi ægroti, utrum medicus ſanus ſit, an æger ; impertinens culturæ agri aut vineæ, num agricola probus ſit, an improbus ; modò tamen & ille opportuna remedia, & iſte optima ſemina excultæ & idoneæ terræ mandet : ita effectui ſacramentorum impertinens eſt fides, vel ſanctitas miniſtri, ea modò, quæ Chriſtus inſtituit, ſeriò apponat. *Quid ibi facit malus miniſter*, inquit Auguſtinus tract. 5. in Joan. *ubi bonus eſt Dominus? Non contaminatur donum Chriſti, quia per illum* (miniſtrum malum) *purus fluvius tranſit, & venit ad fertilem terram. Per lapideum canalem tranſit aqua ad areolas, in canali lapideo nihil generans; ſed tamen in hortis plurimum fructum affert.* Sicut ergo nihil refert, ut ait Auguſtinus *lib. 3. contra*

Creſco

pleniore etiam Africæ & Numidiæ Concilio decretum eſt, nullum eſſe prorſus Baptiſma ab hæreticis collatum; quia ſicut unus Deus, & una fides, ita unum tantùm eſſe Baptiſma, quod nimirum à ſolis Catholici celebratur, credendum eſſe dicebant. Fateor etiam eximium Doctorem Cyprianum, accepto Stephani Papæ tunc Eccleſiæ Catholicæ clavo aſtantis reſcripto, Africanorum Conventuum ſanctiones Apoſtolicâ primæ Sedis authoritate reprobantis, contra Pontificias literas plenam querelarum epiſtolam ſeptuageſimamquartam ad Pompeium ſcripſiſſe, in eaque ſolitæ moderationis, & debitæ in Apoſtolicum Thronum obſervantiæ limites (quæ hominum etiam ſanctorum infirmitas eſt) tranſiliviſſe.

Hæc, inquam, fateor; ſed quid aliud inde deducitur, quàm homines & cæſpitare ſæpe, & interdum labi, ut & Concilia, quibus Romanus Antiſtes refragatur, nullius eſſe authoritatis. Quantum verò ad perſonam Cypriani attinet, dico bonam fidem, & indivulſam cum Romana Eccleſia conſenſionem & communionem, ipſum ab hæreſi formali excuſaſſe; moderationis verò prætergreſſos limites fuſo ſanguine expiaſſe. *Martyrem Cyprianum*, inquit Auguſtinus à D. Thoma *art. 9. ad 2.* relatus, *qui apud hæreticos, vel ſchiſmaticos datum baptiſmum nolebat cognoſcere, tanta merita uſque ad triumphum martyrii ſequuta ſunt, ut charitatis, quâ excellebat, luce obumbratio illa fugaretur; & ſi quid purgandum erat, paſſionis falce tolleretur. Vnde?* inquit epiſt. 48. *Niſi quia hærens in diffuſione vitis, radicem non deſeruit unitatis.* Unde *lib. unic. de*

baptiſmo, contra Petilianum cap. 14. ait, quod Cyprianus cum Stephano *in Catholicæ unitatis communione perſtiterit.*

Hinc etiam patere poteſt, quanti referat, utrum quis bonâ, vel malâ fide operetur, ut ab labe hæreſis in ſola pertinacia ſitæ, innoxius ſit. Ob illam enim bonam fidem, nec Cyprianus priſtinâ ſanctitate excidit; nec cardinalis Ludovicus Alemannus Arelatenſis Archiepiſcopus, qui Eugenio IV. obſtitit, & Antipapam in Eccleſiam bonâ fide, rectâ intentione, ejus temporis prudentum conſilio, nulloque humano ductus affectu obtruſit, ab illa ſanctimonia receſſit, ob quam poſt obitum non pauca miracula edere meruit. Similibus permoti rationibus S. Vincentius Ferrerius, S. etiam Petrus Luxemburgus Petri de Luna partes ſchiſmaticas rationibus ſibi probatiſſimis perſuaſi, citra ullum eximiæ ſanctitatis detrimentum ſectati ſunt, & ſub ſchiſmatico Pontifice nihil ſchiſmatis habuerunt. Unde & priorem viris Apoſtolicis Eccleſia Catholica accenſere non deſiit, ſecundus verò Avenione apud PP. Cœleſtinos jacens innumerabilibus fulget miraculis, & tanquam tutelaris Civitatis Patronus cum incredibili populi concurſu religioſiſſimè colitur. Et longè antè Paſchaſius Eccleſiæ Romanæ Diaconus, qui Laurentii ſchiſma bonâ fide & ſincerâ intentione foverat, non amiſit illam ſanctimoniam ſingularem, quæ poſt obitum viri Dei miraculorum gloriâ illuſtrata eſt, quanvis ebibiti erroris, & foti ſchiſmatis pœnas in Purgatorio, ut S. Gregorius in dialogis refert, tulerit. Quod de Cypriano dixi, de Magno etiam Baſilio intelligendum velim, qui

qui *epiſt. canonica ad Amphilochium*, *can.* 1. hæreticorum nullum eſſe baptiſmum, ſed omninò iterandum affirmat. Quin & *can.* 47. in eam propendet ſententiam, ut cenſeat ſchiſmaticos eſſe rebaptizandos, reque ipſa ſe ſolitum eſſe rebaptizare fatetur, optans ut cæteri quoque idem præſtarent, utque id Epiſcoporum Concilio ſtatueretur. Quanvis enim Patres ſectari gloriemur, in illorum tamen commentaria (quæ humana infirmitas eſt) errores interdum irrepere non inficiamur.

Dices: Soli Eccleſiæ collata eſt conferendorum ſacramentorum poteſtas, quia illi ſoli Chriſtus ſacramentorum author indiſſolubili unione copulatur: ergo extra Eccleſiam per membra à Chriſti familia, proindéque à Chriſto ſejuncta, nulla validè conferri poſſunt ſacramenta.

Reſpondeo, ſoli Eccleſiæ datum eſſe & validè, & cum fructu conferre poſſe ſacramenta, quæ extra Eccleſiam hæretici validè, ſed ſine fructu, qui gratia eſt, peragunt. Maximè quia Hæretici ab Eccleſia recedentes characterem, quem in Eccleſia indelebilem receperunt, ſuâ apoſtaſiâ non amittunt: quanvis ad conferendum baptiſmum nullus ſit character neceſſarius, quia ſicut ejus materia eſt omnis aqua, ita ejus miniſter eſt omnis homo intendens facere quod facit Eccleſia, Deo ita propter baptiſmi neceſſitatem ſuaviſſimè diſponente, ut dum de baptiſmo agemus, ampliùs conſtabit. Verè ergo dicunt aliqui Patres, baptiſmum ab hæreticis collatum ſanctificationem minimè conferre, non ſanare, ſed polluere liberè illum, & citra neceſſitatis indiſpenſabilis articu-

lum ſuſcipientes, quia gratiam, ad quam conferendam per ſe inſtitutus eſt, non impertit: non enim rectè ad ea diſpoſitus, ſed fictus accedit, qui contra Dei præcepta extra Eccleſiam ſalutem quærit. Quod autem hæretici non ſint membra Chriſti, nihil vetat; quia ſat eſt eos eſſe inſtrumenta, quibus cauſa præcipua Chriſtus ad characterem imprimendum utitur: ſicut etiam per improbos Prophetas vera interdum oracula fundit, & per homines iniquos miracula patrat. Extra Eccleſiam ergo rata ſunt ſacramenta, ſed propter hæreticam, vel ſchiſmaticam communionem nihil proſunt. Sacramentum enim ab effectu ſacramenti in liberatione à peccato & rectitudine cordis conſiſtente, omninò diſtinguendum eſt. Quod ergo effectus ſacramentorum ab hæreticis haberi non poſſit, non probat invalida eſſe apud eos ſacramenta; ſicut ſcripturas eos habere negandum non eſt, propterea quod verus apud eos non extet Scripturarum ſenſus, ſed perverſiſſimus intellectus. Aliquo tamen ſenſu rectè dicitur, vera non eſſe apud hæreticos ſacramenta, quia verum illud appellari aſſolet quod operationem habet naturæ ſuæ conſentaneam; & quia eâ carent ſacramenta in communione hæretica peracta, veris hæreticos carere ſacramentis à nonnullis Doctoribus dici potuit. Quò autem ſenſu ordinationes ab hæreticis factæ irritæ dicantur, in diſſertatione de ſacramento Ordinis ampliùs elucidabitur. Ex quibus omnibus quæ in contrarium adduci poſſunt argumentis, à Patrum præſertim authoritate petitis abſque negotio occurres.

Corollaria

Corollaria derivantur.

Ex dictis ſequitur primò, intra Eccleſiam per malos miniſtros non ſolùm vera ſacramenta peragi, ſed etiam eoſdem ſacramenti effectus conferri, qui per bonos miniſtros habentur. Quia ſacramenta ex opere operato, non ex meritis miniſtri effectum ſuum producunt per virtutem ab uno Salvatore manantem: ergo non minorem gratiam à malo, quàm à bono, vel à minùs bono, quàm à meliori ſacramenta ſuſcipientes benè diſpoſiti obtinent, ne ſpem ponant in homine, nec dicant, *Ego ſum Pauli, ego verò Cephæ*; ſed illud verum probetur: *Neque qui plantat aliquid eſt, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus.* Poteſt quidem bonus miniſter; ſicut & boni fideles queunt recipienti ſacramenta pios motus precibus & lacrymis ſuis impetrare, qua de cauſa monet S. Thomas 3. *p. quæſt.* 32. *art.* 6. utilius eſſe Miſſam boni, quàm mali Sacerdotis audire, quia offerentis, & ſacramenta miniſtrantis devotio aliquam gratiam à Deo pro circunſtantibus exorare poteſt; ſed hæc gratia non eſt ſacramentalis; ſed acceſſoria, quæ poteſt etiam à quovis pio fideli minimè miniſtrante impetrari.

Sequitur ſecundò, Miniſtros ſpeciali conſecratione ad conficienda ſacramenta deſtinatos, qui & miniſtri ſolennitatis dicuntur, non poſſe ſine ſacrilegio ſacramenta in ſtatu peccati mortalis peragere. Patet hoc corollarium ex dictis; cùm enim oſtenderimus, illicitam eſſe ſacramentorum ſive miniſtrationem, ſive

receptionem à fide & ſanctimonia deſertam, manifeſtum eſt miniſtros cum peccato mortali ſacramenta ſolenniter celebrantes in reverentiæ Deo debitæ læſæ, & contaminationis rei ſacræ reatum incurrere. Quod corollarium intelligendum dixi de miniſtro ſolennitatis, ut exciperem cum D. Thoma miniſtrum neceſſitatis, qui urgente charitatis præcepto extremè indigenti ſubvenit, vel Corpus Chriſti in terram projectum colligit; qui tunc an ſit paratus, non debet attendere, ſed periclitanti ſuccurrere, & Chriſti reverentiæ conſulere. Quam tamen exceptionem ita arctari velim, ut ſi miniſter ille neceſſitatis temporis anguſtiis minimè prematur, nec ullum ſit in mora periculum, tenetur ſancta ſanctè tractare, & Chriſti ſeſe ſanctitati conformare, & divina miniſteria reverenter peragere, quia ut veridicè ſcripſit S. Thomas *in* 4. *diſt.*24. *quæſt.* 1. *art.* 3. *quæſtiunc.* 3. *ad* 2. *Hoc eſt de jure naturali, ut homo ſancta ſanctè pertractet.* Certè ſicut ordinarius Regis famulus & domeſticus eo debet veſtium ornatu indui, qui regium deceat comitatum & obſequium; ab eo tamen apparatu excuſatur, qui in urgenti neceſſitate Regi cadenti, vel ægrotanti ex improviſo aſſumitur; ſi tamen tempus ſuppetat Regi etiam ægrotanti, citra contemptum Regiæ Majeſtatis non ſervit, qui ad ejus obſequium ſordibus fœtens, & immundus accedit.

Scio Cajetanum, & aliquos recentiores docere, non ſufficere ad peccatum mortale, ut miniſter ex officio miniſtret, niſi tale miniſterium exerceat, quod ſit actio ſacramentalis, id eſt confectiva ſacramenti. Unde inferunt aliqui,

quod

quod qui ſacramentum jam confectum miniſtrat, putà qui Euchariſtiæ conſecratas ſpecies diſtribuit, in mortale non incurrit; cùm tunc non adſit actio ſacramentalis, ſed mera ſacramenti peracti applicatio. Ex quo etiam deducunt, Diaconum, vel Subdiaconum, & multò minùs inferiores Clericos, necnon Concionatores verbi Dei, non peccare mortaliter, dum officia ſua exercent, quia nulla ibi actio ſacramentalis intervenit. Sed utut ſit de ſpeculativa horum conſectariorum probabilitate, crediderim tamen ingens eſſe periculum, & majorem temeritatem, tam auguſta ſacrarum rerum myſteria fœdâ manu ſumere, contrectare, atque aliis porrigere. Certè qui altam, ut par eſt, de noſtris myſteriis & hierarchicis functionibus ideam formaverit, & non minorem reverentiæ ſenſum erga illa expertus fuerit, ad altaria, vel alia quævis ſacra munia pollutus non ſe obtrudet, ad quæ etiam nihil ſibi conſcius, niſi tremebundus & ſacro horrore perfuſus non accedit. *Non eſt dubium*, inquit doctus à Domino S. Thomas art. 5. *quin mali exhibentes ſe miniſtros Dei & Eccleſiæ in diſpenſatione ſacramentorum non peccent.* Et in dicta diſt. 24. *Quidquid homo, quod ſibi competit ex ordine, facit indignè, quod juſtum eſt injuſtè exequitur, ac per hoc mortaliter peccat.* Et Gregorius XI. *cap. Quæſitum, titulo de temp. ordin.* de Sacerdotibus & Clericis agens: *Si non pœnituerint*, inquit, *monendi ſunt, & ſub interminatione divini judicii obteſtandi, ut in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis Ordinibus non miniſtrent.* Extollunt Patres Centurionis humilitatem atque modeſtiam, qui Chriſtum domo

excipere non eſt caſus, indignum ſe eſſe conteſtans; qui tamen fide per dilectionem operante plenus totum meruit impetrare quod petiit; unde ad domum ejus *non perrexit Dominus, ſed perrexit Domini medicina; non viſitavit ægros Salvator, ſed viſitavit ſanitas Salvatoris*, ut ſcitè dixit Ambroſius *ſerm. 26. in dedicat.* Si Baptiſta poſt Angelicam in humano corpore vitam peractam nec levi famine maculatam contremuit, & non auſus eſt tangere ſanctum Dei verticem; ſi Sanctiſſimi viri eo nomine ab Euchariſtia interdum abſtinent, ne frequentiore uſu, quo majora quæque vileſcunt, debita diviniſſimo ſacramento veneratio ſenſim remittatur & langueſcat, & ne ex quotidiano eſu ad inadvertentiam defluant; quid de illis dicendum eſt, qui tremenda Angelis myſteria & miniſteria cum conſcientia peccati mortalis contrectare & exercere præſumunt?

Sequitur tertiò, licitum eſſe à miniſtro tolerato ſacramenta recipere. Quia, ut ait D. Thomas quæſt. 64. art. 6. ad 2. *ille qui ad ſacramenta accedit, ſuſcipit ſacramenta à miniſtro Eccleſiæ, non in quantum eſt talis perſona, ſed in quantum eſt miniſter Eccleſiæ: & ideo quandiu ab Eccleſia toleratur in miniſterio, ille qui ab eo ſuſcepit ſacramentum, non communicat peccato ejus, ſed communicat Eccleſiæ, quæ eum tanquam miniſtrum exhibet. Si verò ab Eccleſia non toleratur (putà cùm degradatur, vel excommunicatur, vel ſuſpenditur) peccat qui ab eo accipit ſacramentum, quia communicat peccato ipſius.* Quanvis autem hæc abſolutè vera ſint, quia multò magis urgente neceſſitate licet petere emolumentum ſpiritale ab eo qui illud

illud ex officio largiri tenetur, quàm in neceſſitate petere mutuum ab uſurario, qui tamen ſine peccato non fœneratur, quod tamen citra culpam fieri poſſe docet D. Thomas 2. 2. *quæſt.* 78. *art.* 4. attamen ex lege charitatis tenemur alios miniſtros, ſicut & alios fœnerantes adire, ſi abſque gravi incommodo fieri poſſit. Etenim verus Dei amans & injuriam Dei, & peccatum proximi in omnibus ſemper & ubique pro virili parte etiam cum aliquo ſuo incommodo impedire conatur, niſi fortè vel ratione vitandi majoris mali, putà ſcandali; vel inobedientiæ Prælatis ſuis & Paſtoribus ordinariis debitæ, vel ob alia adjuncta, moderante christianâ prudentiâ, non negligentiâ, jure ſuo uti, & officio ſatisfacere compellatur. Porrò per miniſtros toleratos juxta Extravagantem Martini V. in Concilio Conſtantienſi editam, ii intelliguntur, qui non ſunt manifeſti & noti Clericorum percuſſores, vel qui ob alia crimina non ſunt publicè, ſpecialiter, & expreſsè denuntiati. Unus tamen excipitur articulus mortis, in quo etiam à Sacerdote hæretico notorio licet ſacramenta recipere, qui propterea in illa neceſſitate, ut docet ſacrum Tridentinum Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. poteſt quoſlibet pœnitentes à quibuſlibet peccatis & cenſuris abſolvere; ſicut etiam ab hæretico, & quocumque infideli licitè petitur ut baptizet parvulum animam agentem, ſi nullus fortaſſis præter eum formam baptiſmatis norit.

Reflexio.

Si juxta vulgatum Philoſophorum pronuntiatum, ab objectis ſpecificentur, & veluti appendantur potentiæ; ſi menſura dignitatis iſtarum, illorum eſt dignitudo: vide quàm ſacrum, quàm auguſtum, quàm divinum ſit miniſtrorum Eccleſiæ officium, quámve eminens divinitus illis collata poteſtas, quæ in rebus adeò ſacris, auguſtis, & divinis conficiendis, contrectandiſque tota verſatur. Quanta porrò eorum debeat eſſe vitæ caſtimonia, qui ad ea miniſtranda ſemper debent eſſe accincti, quæ exerceri ſine ſacrilegio non poſſunt, nemo non videt. Hinc tantam SS. Patres & ſacra Concilia in Clericis & Sacerdotibus ſanctimoniam deſiderant. Hinc quæ in ore laïcorum nugæ ſunt, in ore Sacerdotum blaſphemias eſſe Bernardus pronuntiavit; talibuſque aperire linguam indignum eſſe credidit, quæ verbo Dei & Chriſti corpore & ſanguine conſecratur. Hinc Concilium Carthaginenſe IV. *can.60.* decernit, *Clericum ſcurrilem, & turpibus verbis jocularem ab officio removendum.* Hinc eadem ſacra Synodus, cui inter aliá primæ magnitudinis ſydera interfuit Auguſtinus, ſtatuit, ut *ex pœnitentibus Clericus quanvis bonus non ordinetur: ſi per ignorantiam Epiſcopi factum ſit, deponatur à Clero, quia ordinationis tempore non prodidit ſe fuiſſe pœnitentem.*

Cernebant nimirum affuſo ſibi Spiritus ſancti, in quo erant congregati, lumine SS. Patres, quàm eximium ſanctitatis gradum poſtulet Clericalis Ordinis decor, cujus teſſera una eſt innocentia

innocentia, una eſt ſanctimonia. Hinc viri ſanctiſſimi, quos Dei gratia impleverat, ſuoque amore ſuccenderat, diviniſſimorum myſteriorum juſto ſacroque horrore perculſi, à divinis agendis aut tractandis identidem ſuperſedebant, quò animum jejuniis, gemitibus, orationibus, majorique pietatis ſtudio & cultu interim eâ intercapedine componerent & compararent, ut in vita SS. Bonaventuræ, Ignatii, & Bartholomæi à Martyribus legere eſt, cujus etiam præclara reverentiæ exempla in vitis Patrum, & alibi omnibus obvia occurrunt.

Quid dixiſſent, amabò, ſancti illo Eccleſiaſtico ſpiritu pleni de miniſtris illis, qui poſt ingentia ſcelera & ſcelerum monſtra, in luto adhuc hærentes tremenda myſteria tractant quàm familiariter? Siricius Papa *epiſt. ad Himerum Tarraconenſem Epiſcopum*, *cap.* 14. ait: *Illud quoque par fuit nos providere, ut ſicut pœnitentiam agere non conceditur cuiquam Clericorum* (loquitur de pœnitentia à ſacris canonibus criminibus, ſeu peccatis mortalibus præſcripta, ſupponens vitam Clericorum ita ab illis eſſe immunem, ut pœnitentiâ pro illis imponendâ non egeant; nam pœnitentiam pro venialibus, quæ innocentes omnes decet, non excludit) *ita poſt pœnitudinem ac reconciliationem nulli unquam liceat laïcorum Clericatus honorem adipiſci.* Quod ex Apoſtolica traditione deſcendere, ſecundùm quod ſcriptum eſt, *Sacerdos ſi peccaverit, quis orabit pro eo?* teſtatur Magnus Leo *epiſt.92.* Quodnam, quæſo, judicium de iis tuliſſent ſupremi illi, ſummique Antiſtites, qui nullâ peractâ de graviſſimis peccatis pœnitentiâ, non ſe arcent;

ab altaribus ſacriſque muniis obeundis?

Sed quid, ſodes, cogitaſſent de illa indiſcreta Clericorum aſſumptione, & citâ manuum impoſitione, quâ boni malique ad ſanctos Ordines non tam eliguntur, quàm acervantur: de cœno ad altaria, de muneribus ſæcularibus ad officia Angelicis humeris formidanda, nullâ Dei vocatione, unis humanis favoribus eve-huntur? Nunquid ſapientiores ſumus Patribus noſtris, qui unam ad ſacra miniſteria diſpoſitionem cordis, & morum illibatam munditiam neceſſariam arbitrati ſunt? Sed fortè ſumus Seraphico viro Franciſco vel lumine divino perfuſiores, vel zelo ardentiores, qui tamen ſacerdotalem gradum conſtanter detrectavit, quia illum in ſe vir humillimus non agnoſcebat vitæ candorem qui ſibi fuerat ab Angelo ſub aquæ pellucidæ ſymbolo præmonſtratus. An ignoramus illud ab Ambroſio in quodam ſermone literis commendatum: *Ex inordinata & indiſciplinata multitudine Sacerdotum hodie datur contemptui Redemptoris noſtri venerabile ſacramentum.*

Quid exiſtimaſſent de illis Miniſtris ſuæ dignitati injuriis, ſtatus ſui, & quas tractant, rerum majeſtatis oblitis, qui ut fusè proſequitur Hugo Victorinus, legem Dei nec ſciunt, nec diſcunt; qui à comeſſationibus, lautis conviviis, & inſanis ludis non ceſſant; qui terrenis inhiantes unis ſeſe ſæculi negotiis implicant, quibus ſoli de Eccleſia contemptibiles debuerant operam dare; qui ſunt in plateis, vel hortis aſſidui, in Eccleſia rari; tardi ad inveſtigandum peccata ſibi commiſſi gregis, parati ad quærendum veſtigia leporis; ad congregandos

canes

canes aut equos peræquè propenſi, atque ad arcendos pauperes; qui falconi libentiùs panem porrigunt, quàm egeno, pluresque ambiunt menſæ quàm Miſſæ habere ſocios, vel miniſtros; quorum thalamus eſt Eccleſiâ ornatior, menſa altari nitidior, ſyphus calice pretioſior, veſtis caſulâ pulchrior, ſubtilior ſubucula quàm alba, & quod horribile dictu eſt, elaboratius & excultius interdum ſtabulum, quàm templum? Quis crederet, niſi videret, tot miniſtros Chriſti adeò à ſtatus ſui ſanctimonia potuiſſe deſciſcere, & ad tantam inertiam devenire? Quis crederet adeò obſcurari potuiſſe aurum, mutari colorem optimum, & diſpergi lapides Sanctuarii in capite omnium platearum? Unica, niſi me mea fallat ſententia, tantæ prolapſionis origo eſt eorum quæ contrectant vel ignoratio, vel inconſideratio: unde tremenda myſteria uſu quotidiano facta illis vilia nullam incutiunt miniſtrantibus reverentiam. Hæc autem dicta velim adverſum miniſtros ſtatum ſuum cæteris omnibus immenſùm præſtantem morum dedecore obſcurantes. Abſit enim ut ponam in cœlum os meum, abſit ut in illos invehar, à quibus Chriſtianus factus ſum, vel divinam conditionem nulli niſi Deo inferiorem privatorum miniſtrorum improbitatis cenſurâ deprimam; quin potiùs profunda, quam Dei benignitas viſceribus meis inſevit in Eccleſiæ miniſtros, reverentia illas in eos criminationes à me extorſit, qui gradum vitiis proculcant ſuum, quem tamen etiam in hoc ſæculo nequam innumerabiles alios juxta præceptum Apoſtoli honorificare, & illud quod tractant, imitari incredibili gaudio cernimus & gratulamur.

DISSER.

DISSERTATIO II.

Ad præcedentem Appendix.

De intentione Miniſtri operoſiùs inquiritur. Ubi oſtenditur ſacramenta seriò, & prudenter cum materia & forma debitis peracta, nullâ Miniſtri intentionem ſuam retinere volentis malitiâ annullari.

DE intentione Miniſtri breviter ſpeculatione ultima præcedentis diſſertationis loquuti, prolixiorem pro rei gravitate tractationem in hanc ſpecialem appendicem rejecimus, ut ſummi momenti quæſtionem & enucleatiùs diſcutere, & profundiùs ingenio pervadere, & accuratiùs definire valeremus. Unde à ſolita in capita & varias ſpeculationes diſſectione abſtinebimus, ut in hac ſola ſpeculanda omnes animi nervos contendamus, eaque tibi (Lector optime) exponamus, quæ viris doctiſſimis & piiſſimis tutiſſima & certiſſima viſa ſunt. Alios enim, præſertim Eccleſiaſticâ doctrinâ inſtructiores, hac in difficultate audire

dire maluerim, quàm quidpiam proprio judicio definire.

§. I.

Quod de intentione Miniſtri apud omnes Catholicos in confeſſo eſt, præmittitur; in quo diſſentiant, dilucidè proponitur.

Lutheri dogma proſcribunt omnes Theologi, qui res & verba à miniſtro jocante, irridente, & ſine intentione faciendi quod facit Eccleſia operante, ad valorem & integritatem ſacramenti ſufficere arbitratus eſt. Qui error & à Florentina Synodo decreto de Armenorum unione cum Latinis, & à Tridentina *ſeſſ.* 7. *can.* 11. verbis luculentiſſimis proſcriptus eſt. *Omnia ſacramenta*, inquit Florentinum, *tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & perſonâ miniſtri conferentis ſacramentum.* Succinit Tridentinum *ſeſſ.* 7. *de ſacramentis in genere, can.* 11. *Si quis dixerit*, inquit, *in miniſtris, dum ſacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia, anathema ſit.*

Ratio verò hujus orthodoxæ veritatis ſuprà inſinuata eſt, & ſic iterum proponitur: Adminiſtratio ſacramentorum eſt actio humana, non caſu & temerè, ſed humano modo exercenda: nulla autem eſt, vel eſſe poteſt actio humana ſine intentione eam ſeriò efficiendi; quam qui-

dem demonſtrat ſe non habere, qui rem joc ludo, vel deriſoriè, aut contumeliosè facit. Erg ad valorem ſacramenti requiritur intentio fa- ciendi quod facit Eccleſia, ſeu ritum illum ſeri peragendi, qui in Eccleſia ſanctus & religioſi habetur. Et certè cùm Chriſtus Dominus hom nes delegerit, qui ſacramenta in Eccleſia mini ſtrarent, voluit etiam, ut iidem homines ſacra menta cum ratione, judicio, & voluntate cele brarent. Unde planè requiritur, ut miniſter ſi rationis compos, ut ſciat illum in religion Chriſtiana religioſum haberi, ut modo ſerio & per modum miniſterii materiam adhibeat, ver báque proferat: quod non facit v. g. Sacerdos qui ſacrum Evangelium legens in refectorio panibus inſtructo verba conſecrationis refert nec ille qui joci causâ vas aquæ è feneſtra in prætereuntem catechumenum effundit, verba- que interim mimicè profert.

De his nemo Catholicus ambigit, ſed diffi- cultas graviſſima, & juxtà utiliſſima eſt, utrum ad valorem ſacramenti ſufficiat intentio facien- di ritum illum externum, quem religioſum apud Chriſtianos haberi miniſter probè ſcit; ex qua intentione verba ſeriò proferat, & res ab Ec- cleſia præſcriptas adhibeat, ſolicitus ne quid- quam neceſſarium ab Eccleſia exiſtimatum præ- termittat: ſed ita tamen, ut malitiâ ſuâ vel re- tineat intentionem faciendi quod Chriſtus in- tendit, vel etiam poſitivè nolit intentioni Chri- ſti, vel Eccleſiæ conformari.

Evaſit hæc difficultas celebrior propter ca- ſus non ita pridem magno rumore ſparſos de quibuſdam ſceleſtis Sacerdotibus, eò impieta- tis prolapſis, ut nullum ſacramentum neque conficere,

nficere, neque conferre, ſed ſuſcipientes diris tiùs devovere ſe occulta intentione voluiſſe clararint. Incredibile eſt, & narratu difficile, antùm inde turbarum excitatum ſit, quanm inde Eccleſiæ Catholicæ incommodare retici adniſi ſint, quibus de Sacerdotum lapſis non parum ſibi plaudere ſolenne eſt. Hac cauſa momentoſam iſtam difficultatem à mornis Theologis ſatis perfunctoriè pertractam ſi accurata indagine excuterem diligenter, peræpretium me facturum putavi.

Prior ergo in hacce difficultate ſententia ſtait, ad valorem ſacramenti non ſufficere ſom intentionem faciendi ſeriò ritum externum, d requiri inſuper intentionem faciendi & perciendi, quod Chriſtus per ſacramentum intenit eſſe faciendum, ſeu intentionem faciendi rium illum ut ſacramentalem, ideſt ſicut Chriſtus eum inſtituere decreuit, referendo illum ad nem inſtitutionis, & volendo illum quia inſtitutum & prout inſtitutum; ita ut ſi miniſter malitiâ ſuâ intentionem illam retineat, ſacramentum ſit irritum & inane, quantumvis miniſter ſeriò operari velit, & reapſe operetur. Ita plures Theologi recentiores, cùm noſtrates, tum extranei.

Poſterior ſententia eſt graviſſimorum, & juxtà doctiſſimorum Theologorum, tam antiquorum, quàm modernorum, ſacræ præſertim Pariſienſis Facultatis Doctorum, & publicorum apud Sorbonam Profeſſorum, qui mordicùs docent, eam in miniſtro ſufficere intentionem, quâ ritum illum, qui in Eccleſia religioſus habetur, ſeriò & attentè peragere vult, tametſi ritum illum intus impietate irrideat, vel infidelitate

delitate deteſtetur: unde inferunt, ſacramentum à miniſtro prudenti ſeriò, & ſervatis diligenter ſervandis peractum, nullâ miniſtrantis malitiâ, nullâ occultâ intentionis retentione, vel corruptione impediri; imò nec ejus faciendi quod facit Eccleſia intentionem deperire, quia qui deliberatè & ſeriò, ſciens & prudens facit quod faciendum Eccleſia præcipit, utique vult facere quod facit Eccleſia, cùm illud reverà volens faciat; unde nullâ occultæ voluntatis intentione, vel intentionis retentione ſacramentum invalidum reddere poteſt.

§. II.

Ad valorem ſacramenti ſufficere intentionem ſeriò peragendi externi ritus, qui Chriſtianis religioſus eſt, eaque ſtante nulla miniſtri intentionis retentione, vel perverſitate ſacramentum irritari, incunctanter aſſerendum eſt.

Proferuntur Theologi longè præſtantiſſimi hujus aſſertionis ſectatores, & primùm antiquiores.

Hæc ſecunda ſententia non ſolùm tuta & ab iterandorum ſacramentorum characterem imprimentium periculo aliena, ſed unica vera, unica certa, ſalvo meliori judicio, mihi videtur. Ne autem in re graviſſima, qualis eſt ſacramentaria, novita

novitatis aut ſingularitatis inſimuler, antequam authoritatum & rationum momenta, quibus hæc noſtra aſſertio innititur, proferamus in medium, juvat ad moroſorum retundendos aculeos, vel potiùs vitilitigationes paululùm dejiciendas, oſtendere, ſententiam hanc non ſolùm ante Tridentini tempora, ſed hac etiam ætate plures omni exceptione meliores habere defenſores. Præclaram ergo illam Theologorum catervam in aciem producamus, ut palam ſit hanc aſſertionem numeroſo omnium Ordinum comitatu ſeptam eſſe.

In primis hanc ſententiam docuit Magiſter Sententiarum *in* 4. *diſt.* 27. *littera* C, ubi tradit, malitioſam contrahentis matrimonium intentionem ſacramenti valorem non impedire, ſi dolus & violentia abſint. *Si contrahentes*, inquit, *conſentiant mente, & non exprimant verbis, vel aliis notis ſignis, nec talis conſenſus efficit matrimonium: ſi autem verbis explicant, quod tamen corde non volunt, ſi non ſit coactio ibi, vel dolus, obligatio illa verborum, quibus conſentiunt, dicentes: Accipio te in virum, & ego te in uxorem, matrimonium facit.* Si ergo ad integritatem matrimonii verba ſeriò & liberè prolata, dolo tamen & vi ceſſante, ſufficiant, quantumvis voluntas interiùs renitatur, & nubere nolit nec intendat, profectò juxta Magiſtrum ad ſacramentorum integritatem ea intentio ſufficit, ex qua ritum externum à Chriſto & Eccleſia præfinitum quis ſeriò facere vult & intendit; intendit verò quoties ex deliberatione illum liberè exercet.

Idem docuit Petrus Paludanus ex Ordine Prædicatorum ad Patriarchatum Hieroſolymitanum ob ingentia merita aſſumptus. Nam,

in 4. diſt. 6. quæſt. 2. propoſitâ opinione aſſerente malitioſam intentionis retentionem vim ſacramentis eripere, ſubdit: *His non obſtantibus poteſt ſuſtineri opinio, quod ſola verborum expreſſio ſufficiat*, modò illa expreſſio, ut poſteà addit, ſit *congrua*, id eſt feriò & advertenter à miniſtro prolata. Et rationem aſſignat, quia miniſter tantummodò inſtrumentum eſt, & veluti nuntius, & procurator Chriſti: ad effectum autem inſtrumenti, nuntii, & procuratoris ſufficit ſincera, & recta agentis præcipui & Domini intentio: ſicut ſervus legitimè vendit, & dominium rei transfert, ſi dominus vendere velit, & ſervus verba congrua ſeriò, etſi præter & contra intentionem proferat; ſimiliter, inquit, cùm quis per interpretem peccata ſua Sacerdoti pandit, licèt interpres intus ſacramentum illudere intendat, ſi tamen pœnitens ſincerè peccata ſua declarare velit, & diſpoſitus ſit, beneficium abſolutionis conſequetur. Quod tamen exemplum non omninò congruit, nam etſi interpres exteriùs luderet & jocaretur, modò tamen peccata verè recitaret, id pœnitenti ſufficeret, quia iſte non exigit interpretem ſeriò agentem, ſed clarè exponentem peccata ſua. Sed utut ſit de illius exempli vi, ſatis eſt eo ſimili mentem ſuam Paludanum dilucidè explicaſſe: Denique ſicut cùm aliquis, inquit, per nuntium, vel procuratorem matrimonium contrahere intendit, verum peragitur matrimonium, ſi congrua à procuratore intus licèt repugnante verba proferantur.

Confirmat id ipſum vir doctiſſimus in ſolutionibus argumentorum. Tum quia miniſter ſe habet ſicut qui applicat ignem ad ſtupam, quam

quam utique combureet quidquid in contrarium applicans velit; quia virtus ignis ſemel applicata ab applicante non pendet. Ergo quia ſacramentorum virtus à ſolo Chriſto proficiſcitur, ſemel applicatis illis divinæ gratiæ aquæductibus, verbiſque prolatis, nullâ applicantis occultè intentionem retinentis malitiâ ſacramentorum profluvium impeditur. Tum quia ſicut ad hoc, quod medicina ſanet, ſufficit quod illa ipſa, quæ ſanativa eſt, adhibeatur, & natura infirmi cooperetur, quanvis pharmacopola applicatis velit occidere, vel certè non intendat ſanare; ita ſacrorum Pharmacorum vis malignâ miniſtri intentione minimè ſuſpenditur. Tum quia licèt miniſter impius interiùs ludere, & illudere malitiosè velit, Eccleſia tamen, cujus ſe vicarium ſeriò exhibet, per eum decipere, vel ſuſcipientes fruſtrari non intendit. Unde *ſi Miniſter diceret* (verba ſunt Petri de Palude, quæ obſerventur digniſſima) *quod intendebat ludere, non baptizare, ei credendum non eſſet ad rebaptizandum; ſicut non creditur ei, qui verba matrimonii protulit, ſi dicat, quod non intendebat. Imò ipſemet qui certus eſt* (ſe tam perverſam habuiſſe intentionem,) *rebaptizare non debet, quia verus Baptiſmus fuit: & ſi rebaptizaret, puniendus eſſet.*

Aſtipulatur Angelus de Clavaſio, ſeu Author Summæ Angelicæ verbo *Baptiſmus*, *cap.* 5. §.7. ubi ait, quod licèt miniſter credat Baptiſmum eſſe *deceptionem & truffam* (verba ſunt ejus) effectum ſuum habet Baptiſmus tamen, modò non intendat ſolùm lavare, ſed velit ſeriò facere ritum illum, quem fieri ab Eccleſia ſcit, & quem ſuſcipiens petit.

Subſcribit

Subſcribit Sylveſter Juris Canonici peritiâ nulli fortaſſis ſecundus, *in Summa*, *verbo Baptiſmus*, *titulo* 3. ubi adductis variis pro hac ſententia Authoribus, ſic cum D. Thoma, quem refert, concludit: *Miniſter ſacramenti agit in perſona totius Eccleſiæ, cujus eſt miniſter: in verbis autem, quæ proferuntur, exprimitur intentio Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem ſacramenti, niſi contrarium exteriùs exprimatur ex parte miniſtri & recipientis ſacramentum.* Favet etiam aſſerto noſter Chryſoſtomus Javellus *part.* 5. *Philoſophiæ Chriſtianæ*, *tract.* 2. *de Baptiſmo*, *cap.*6. *in fine.*

§. III.

Referuntur Theologi, qui eandem ſententiam à tempore Concilii Tridentini ex profeſſo propugnavere.

Eandem quoque ſententiam apertè docuerunt clariſſimi Theologi, qui à tempore Concilii Tridentini de hac quæſtione diſſeruerunt.

In primis pro hac aſſertione fortiter decertavit in ipſo Concilio Tridentino Ambroſius Catharinus ex Dominicana familia primùm ad Epiſcopatum Minorenſem, deinde ad Archiepiſcopatum Compſæ provectus, qui uno pòſt anno librum de hacce materia ſcripſit, ubi Concilium unà ſecum ſentire, & ejus decreta juxta

juxta ſuam ipſius ſententiam intelligi oportere teſtis oculatus, & cui credatur digniſſimus aſſeverat. Quo potiſſimùm permoveretur motivum poſtea referemus.

Catharino ſuffragatur Alphonſus Salmeron, qui cùm Concilio Tridentino à Summo Pontifice ob eximiam eruditionem juſſus interfuerit, ejuſdem ſacræ Synodi mentem apprimè calluit, illique religioni fuiſſet ab Oecumenici Concilii fide & mente vel latum unguem in re graviſſima diſcedere. Sic autem habet libro 1. Commentariorum ſuper Paulinas Epiſtolas, 3. part. diſput. 2. *Advertendum duplicem poni intentionem miniſtri conferentis ſacramentum; alteram quidem publicam, & Eccleſiæ ipſius, cujus miniſterio perfungitur, quicumque ille ſit qui ſacramentum diſpenſat. Hæc autem intentio ſatis exprimitur in ipſis ſacramentorum formis, ut Ego te abſolvo, Ego te baptizo, Hoc eſt corpus meum. Intendit enim Eccleſia Catholica, ſicut & Chriſtus, ſacramentorum author per hujuſmodi verba baptizare, & abſolvere, & panem in Chriſti corpus convertere. Hæc autem intentio inſeparabilis eſt ab ipſis verbis, ſi integrè, ut debent, proferantur: & ideò miniſtri ſoliciti eſſe debent, ut formam ipſam integrè pronuntient, nec illam aliquo verbo contrario vitient, quò ſic perficiant ſacramentum, & ſacramenti effectum dignè accedentibus conferant. Altera verò intentio privata eſt, & particularis ipſius miniſtri, qui aut nihil credit eorum quæ facit, aut deriſoriè (* intrinſecùs ſemper *) facit, aut contrariam habet intentionem non conferendi ſacramenta, aut eorum effectus, etiamſi ſacramentum in forma Eccleſiæ conſueta admi*

adminiſtret. Hæc intentio privata etſi neceſſaria ſit, ne miniſter peccet, ut conformetur intentioni Eccleſiæ; tamen tam fortis & efficax non eſt, ut vitiare ſacramentum poſſit. Hanc ſententiam tam luculentis verbis expreſſam decem ibi argumentis confirmat, & illuſtrat.

Eandem quoque ſententiam exertè docuit Joannes Viguerius Dominicanus, Theologiæ apud Toloſanos Profeſſor, & ipſe Toloſanus, è contermino Toloſæ oppido Granatâ, non ex Granatenſi, Hiſpaniarum Civitate, uti Poſſevinus nominum æquivocatione deceptus exiſtimavit, oriundus. Sic autem ſcribit libro ſuo inſtitutionum, capite 16. de ſacramentis in genere. *Notandum, quod duplex eſt intentio Eccleſiæ. Prima eſt, quod materia & forma applicetur; ſecunda, quod per illam applicationem conferatur gratia & alii effectus. Prima intentio recta ſufficit in miniſtro, qui eſt inſtrumentum animatum; per eam enim ſe ſubjicit principali agenti. Sicut ſervus, qui ex præcepto domini ſui tradit aliquid alicui, habet voluntatem tradendi quod dominus jubet, licèt non habeat intentionem transferendi dominium rei traditæ, quia ſufficit quod illa intentio ſit in Domino.* Quæ verba adeò perſpicua nullâ ponderatione egent.

Succinit Guillelmus Eſtius Academiæ Duacenſis eximiâ magis eruditione quàm Cancellarii dignitate decus. Sic enim habet in 4. diſtinct. 1. §. 23. *Neque ſufficit intentio operis, ut eſt opus qualecumque; nam hoc modo nuſquam deeſſe poteſt illi actioni intentio ad veritatem ſacramenti neceſſaria, etiamſi ludo aut joco, vel etiam deriſorie, imò & contumeliosè ageretur,*

dummodò

dummodò foret actio humana. Sed requiritur & ſufficit intentio vel explicita & actualis, vel ſaltem implicita, ſive virtualis faciendi quod Chriſtus inſtituit, & Eccleſia facit. Unde cum Magiſtro infert: *Et proinde eum qui tantùm localiter, aut mimicè aliquem immergit, etiam prolatis ſacramenti verbis non verum Baptiſma conferre.* Explicans verò quid ſit intentio faciendi quod facit Eccleſia, ſubdit: *Ea porrò dicitur intentio faciendi quod facit Eccleſia, quâ quis intendit actionem, non ut eſt actio prophana, aut vulgaris, vel etiam mimica, aut deriſoria; ſed ut eſt ſingularis quædam actio, quæ in Eccleſia, id eſt apud Chriſtianos, ſolenni more fieri conſpicitur. Cum hac autem intentione manifeſtum eſt conſiſtere erroneam ac perverſam opinionem, non tantùm de ipſo ſacramento, ejuſve effectu; verùm etiam de Chriſto & Eccleſia, & quibuſcumque fidei articulis.* Deinde verò præmiſsâ diſtinctione intentionis generalis faciendi quod fit in Eccleſia; & particularis, quam habet perverſus miniſter, ſic concludit: *Non enim quia particulari intentione excluſum vult ſacramenti effectum, idcircò reverà excluditur, quia divino operi vim ſuam adimere non poteſt, quidquid demùm ſit, quod in particulari intendit, modò ea adſint omnia, quæ ex inſtitutione divina requiruntur; quomodo & medicamentum aliquod efficax curabit ægrotum, qualiſcumque fuerit medici porrigentis intentio.* Fateor tamen eundem Eſtium §.24. ſequenti, & *diſt.* 4. §.10. & 11. ſubobſcurè hanc difficultatem, præſertim dum Auguſtinum interpretatur, expoſuiſſe. Verùm allatis verbis germanam noſtram ſententiam declaravit.

Hanc eandem ſententiam ex profeſſo ſuſtinet, & duodecim argumentis confirmat Scribonius Ordinis Minorum S. Franciſci Recollectorum Theologus inſignis *in ſua Theoſimia, diſput.* 1. *de ſacramentis in genere, quæſt.* 7. ubi ſic fatur: *Duplex poteſt in miniſtro ſacramenta conferente eſſe intentio; una ſpeculativa in intimis ejus præcordiis reſidens, de qua nullum prorſus ſignum, nullumque exterius veſtigium apparet, & de hoc non judicat Eccleſia: alia ad actum redacta, & in actum externum proſiliens. Silentio itaque prætermitto illam internam in intimis medullis deliteſcentem, quia prodeſſe, nec obeſſe poſſe reor, niſi aliter Eccleſia Catholica decreverit; ſed ſufficere illam practicam ad opus externum procedentem.*

Idem tenet Zacharias Paſqualigus Clericus Regularis *diſput.* 72. *ſect.* 4. ubi ſic habet: *Dicendum eſt, ſufficere intentionem quæ moveat miniſtrum ad proferenda verba ſupra determinatam materiam, quam adhibeat ſimul cum ritu Eccleſiæ; & in hoc ſalvari intentionem faciendi quod facit Eccleſia; ita ut ſtante tali intentione, etiamſi adeſſet intentio miniſtri non conficiendi ſacramentum, adhuc conficeret.* Quod aſſertum quinque eò loci munit argumentis, & oppoſitæ ſententiæ argumentis optimè ſatisfacit.

Denique omiſſis aliis, eximii Sorbonici Doctores ad conſulta eorum reſpondentes, qui ſe baptizatos, aut ordinatos aiebant ab illis Catholicis Miniſtris, qui nullam ſibi conferendorum ſacramentorum voluntatem fuiſſe declaraverant, intrepidè dixerunt, ſacramenta hæc non eſſe de integro repetenda, nec etiam ſub

conditione

conditione iteranda, quia nullâ intentionis occultâ retentione ſacramenta ſeriò à prudentibus peracta ullatenus impediri potuerunt. Quin non ita pridem in theſibus publicè apud Sorbonam, alibique Pariſiis propugnatis, hanc poſitionem defenderunt Bacchalaurei eruditi: *Intentionis defectus irritum ſacramentum facit, & quidem ſi quis non intendat facere quoad ritum externum, quod facit Eccleſia.*

Dominus etiam Sanbovius Regius in Sorbona Profeſſor, & præſtantiſſimæ eruditionis famâ doctis omnibus notus, in publicis prælectionibus docuit, dummodò miniſter velit ponere rem exteriorem ſacram, quidquid tandem contrarium habeat in animo, valere ex mente S. Thomæ ſacramentum: nec intentionem faciendi quod facit Eccleſia includere voluntatem in miniſtro faciendi ſacramentum ut ſic, quia multi validè ſacramentum Baptiſmi adminiſtrant etiamſi neſciant quid ſit ſacramentum, aut quod Baptiſmus ſit ſacramentum; quamvis ſciant eſſe quemdam ritum, qui Chriſtianis religioſus eſt.

Dominus quoque Antonius Arnaldus, vir Eccleſiaſticæ doctrinæ, ſi quis alius, abundantiâ refertiſſimus, toti Orbi Chriſtiano ob præclara opera ſpectabilis, & nominatim propter aureum de perpetuitate fidei circa Euchariſtiam opus, quo Calviniſmum profligavit, & totam Religionem Catholicam ſibi promeruit, eidem ſententiæ aſſenſus fuit. Rogatus enim an iteranda eſſent ſacramenta ab impio quodam Eccleſiæ miniſtro collata, qui ſibi conficiendorum ſacramentorum animum omninò defuiſſe aſſeruerat, ritibus tamen externis ſeriò, prudenterque

ſervatis, indubitanter reſpondit, omninò id fieri minimè oportere. Quia nimirum voluntate, quam ſibi defuiſſe aiebat, vim ſacramentis ab ipſo collatis eripere non potuit. Poſito enim impium Sacerdotem nihil in rebus ob oculos poſitis, & ab aliis miniſtris fieri ſolitis omiſiſſe vel adjeciſſe, unde poſſit contraria ſignificari voluntas, ſed potiùs eundem Eccleſiaſticis ornamentis indutum, tum cæremonias omnes extrinſecùs obſervaſſe, tum verba neceſſaria protuliſſe, nihil ut ſcurrilitatis aut mimici joci viſum ſit; hoc, inquam, poſito, nihil ad valorem ſacramenti, quantaquanta fuerit interior animi repugnantia, deſideratur. Etenim conſiderandum eſt, inquiebat præfatus Doctor, primùm Sacerdotem eſſe duntaxat miniſtrum, ſacrorum rituum exequutorem, Chriſtum verò per ipſum baptizare, quia teſte Apoſtolò: *Hic eſt qui baptizat.* Deinde miniſtri voluntatem idcirco neceſſariam eſſe, quia cùm homines à Chriſto in miniſtros electi ſint, certè rationis compotes & modo humano operantes eſſe præcepit, ut quid agendum ſit judicio diſcernant, & voluntate deliberata quod agendum eſt peragant. Quare licèt perverſa voluntate conficere ſacramenta nolint, ſi tamen volentes quod facit Eccleſia faciunt, illud ipſum quod fit ab Eccleſia, ſibi faciendum proponunt, eo ipſo quod illud exequuntur, quod ſciunt in Eccleſia religioſum haberi & ſacrum. Ita etiam alii quamplures Doctores Pariſienſes, & Theologiæ omnium Ordinum Profeſſores apertiſſimè ſenſerunt, & docuerunt.

§. IV.

Eadem ſententia Patrum authoritate, S. Auguſtini præſertim clariſſimis teſtificationibus ſtabilitur.

QVanvis inter referendos hujus noſtræ ſententiæ Authores fundamenta, quibus innititur, attigerimus; placet tamen ea paulò diffuſiùs in toto ſuo ſplendore expendere, & quàm gravibus rationibus permoti ſint aperire.

Primum igitur hujus ſententiæ motivum petitur ab authoritate SS. Patrum. Favet enim in primis noſtræ ſententiæ Chryſoſtomus *hom.* 85. *in Ioan.* ubi generatim docet, miniſtri voluntatis perverſitatem valori ſacramenti officere non poſſe, nec eſſe cur metuamus tum, cùm vel ab improbiſſimis Sacerdotibus quæ adminiſtrant, ſacramenta accipimus, ſi quâ decet diſpoſitione accedamus: *Quia Sacerdos*, inquit, *linguam & manus præbet: neque enim juſtum eſt propter alius malitiam ad ſalutem noſtram accedentes offendi.* Offenderentur autem vehementer accedentes, in eoſque damnum deſperatum & irreparabile conferretur, ſi intentionis retentione, quæ non niſi à malitia proficiſcitur, vis ſacramentis eriperetur. Ergo quotieſcumque qui piè ad Sacerdotes linguam & manus ſeriò & citra omnem joci, & deriſionis ſpeciem præbentes accedunt, nuſquam offenduntur, nunquam

ſacramentis, ſacramentorumve fructibus ſecundùm Chryſoſtomum defraudantur.

Eandem ſententiam clariùs & ſingulariùs docuit S.Auguſtinus *lib.7. de Baptiſmo, cap.53.* ubi Baptiſma cum interna ſive dantis, ſive recipientis ſimulatione adminiſtratum, Majorum à quibus id fuerat definitum, authoritate permotus, prohibet iterari, ſed; ſimulatos deindè detectos, vel Eccleſiæ cenſuris puniendos, vel pœnitentiâ ſanandos eſſe pronuntiat.

Id pleniùs, apertiuſque clarebit, ſi totum Auguſtini caput penſiculatè, articulatim, diſtinctéque diſcutiamus, & quas ſingulas de Baptiſmo inibì proponit, reſolvitque quæſtiones, ſingulatim expendamus.

Quærit Doctor Sanctiſſimus 1. *Vtrum approbandum ſit Baptiſma, quod ab eo, qui non accepit, accipitur, ſi fortè curioſitate aliqua didicit quemadmodum dandum ſit?*

2. *Vtrum nihil interſit, quo animo accipiat ille cui datur, cum ſimulatione, an ſine ſimulatione?*

3. *Si cum ſimulatione, utrum fallens ſicut in Eccleſia, vel in ea qua putatur Eccleſia; an jocans, ſicut in mino?* In qua quæſtione duas involvit; aliter enim confert, ſuſcipitque Baptiſmum *fallens in Eccleſia vera, vel putata*; aliter *jocans*, ſicut contingit *in mimo.*

4. *Quid ſit ſceleratius, in Eccleſia fallaciter accipere, an in hæreſi vel ſchiſmate ſine fallacia, id eſt animo non ſimulato?*

5. Quid ſit item ſceleratius, *utrum in hæreſi fallaciter* (accipere) *an in mimo cum fide, ſi quiſquam inter agendum repentinâ pietate moveatur?* Comparat Auguſtinus in hac quinta quæſtione

quæſtione Baptiſmum à mino repentè mutato cum fide ſuſceptum, cum Baptiſmo hæretici falliciter, & cum ſimulatione in ſua ſecta hæretica ſuſcipientis; non verò cum Baptiſmo Catholici in ſua communione, ſed fallaciter & animo ſimulato ſuſcepto; quia fallaciter, & animo ſimulato recipere, ſive in Catholica Religione, ſive in ſecta hæretica, perinde valere exiſtimavit, unde immediatè ſubnectit: *Quanquam talem* (fallaciter in hæreſi accipientem) *ſi etiam illi conferamus, qui in ipſa Catholica fallaciter accipit, mirum ſi dubitatur quis cui præferendus ſit. Quid enim proſit animus veraciter dantis fallaciter accipienti*, (ſive in Catholica, ſive in hæreſi) *non video.*

6. Ulteriùs pergit, & punctum, quam verſamus difficultatis attingit de valore Baptiſmatis fallaciter collati, fallaciterque ſuſcepti Baptiſmi, in quo conferendo, & recipiendo omnes Religioſi ritus accuratè ſervantur; ſed tamen ſive miniſtrans, ſive ſuſcipiens interiùs reluctatur, nec ſacramentum dare vel accipere intendit; & ideo dicitur fallaci, & ſimulato animo uterque, vel alteruter agere. Sic ergo inquirit Auguſtinus: *Cùm & tradens, & accipiens fallaciter agunt in ipſa unitate Catholica, utrum hoc magis Baptiſma ſit acceptandum, an illud quod in mimo datur, ſi quis exiſtat fideliter ſubitò accipiens commotus; an quantùm ad ipſos quidem attinet homines, plurimum diſtet, utrum credentem in mimo, & irridentem in Eccleſia, ad ipſius autem ſacramemti integritatem nihil interſit?*

His quæſtionibus ut ſatisfaciat Auguſtinus, principium ponit ſibi ſuoque tempore in Eccle-

nile inferat; aſſumit nimirum Baptiſmum in Eccleſia animo ſimulato datum vel ſuſceptum eſſe validum, idque ab omnibus receptum ſupponit, ut inde concludat, Baptiſmum in mimo initio jocante, ſed ſubita pietate commoto, eſſe etiam integrum, ait enim: *An plus valent ad confirmandum ſacramentum illi veraces, inter quos agitur, quàm ad fruſtrandum illi fallaces, à quibus agitur, & in quibus agitur? Et tamen ſi poſtea prodatur* (id eſt, ſi occulta dantis, vel recipientis fallacia detegatur) *nemo repetit, ſed aut excommunicatione punitur illa ſimulatio* (ſive dantis, ſive recipientis,) *aut pœnitendo ſanatur.* Ergo Auguſtini tempore, Auguſtino ipſo teſte, Baptiſma ſimulato ſive dantis, ſive recipientis animo peractum à nemine in Eccleſia Catholica repetebatur. Repeti autem debuiſſet tantæ neceſſitatis ſacramentum, ſi perverſa retinentis, vel corrumpentis intentionem ſimulatione nullum evaſiſſet. Quin addit, ideò Baptiſmum in Eccleſia vera, vel putata etiam cum interna ſimulatione datum, vel receptum eſſe validum, & à nemine ſuo tempore in Eccleſia repeti, quia veritas habebatur *præteritis Majorum temporibus definita*, de qua nullus ſuo tempore Catholicus dubitabat, ait namque: *Sicut jam præteritis Majorum ſtatutis non dubito etiam illos habere Baptiſmum, qui quamvis fallaciter id accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia ab eis, in quorum ſocietate id accipitur, de quibus dictum eſt, Ex nobis exierunt.*

Ex ſuppoſitione ergo certæ veritatis primi illius membri procedit Auguſtinus ad difficultatem alterius membri enodandam, quid nimi-

rum dicendum ſit de illo, qui Baptiſmum *jocans* ſuſcipit, ſicut contingit *in mimo* extra Eccleſiam repentè mutato? Cui ut reſpondeat, præmittit pro ſua ingenita modeſtia Doctor humillimus, tutum ſibi eſſe in ea non progredi aliquâ temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario Concilio terminata fuerit; quia id ſolùm fiduciâ ſecuræ vocis audet aſſerere, *quod in gubernatione Domini Dei noſtri & Salvatoris Ieſu Chriſti univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum eſt.* Quo præmiſſo ſubdit, ſi Concilio illi plenario, ubi talium rerum quæſtio verſaretur, intereſſet, & quid ipſe ſentiret, ad dicendum urgeretur, ſe in illam propendere ſententiam, declaraturum, nullâ miniſtri ſimulantis malitiâ ſacramentum fideliter ſuſcipientibus deperire. Verba Auguſtini ſunt hæc: *Verumtamen ſi quis fortè me in eo Concilio conſtitutum, ubi talium rerum quæſtio verſaretur, non præcedentibus talibus, quorum ſententias ſequi mallem, urgeret ut dicerem, quid ipſe ſentirem; ſi eodem modo affectus eſſem, quo eram cùm iſta dictarem, nequaquam dubitarem habere eos Baptiſmum, qui ubicumque, & à quibuſcumque illud verbis Evangelicis conſecratum ſine ſua ſimulatione, & cum aliqua fide accepiſſent.*

Quæ ultima verba perperam illi interpretantur, qui tria ad Baptiſmi integritatem deſideraſſe Auguſtinum volunt, verba nimirum Evangelica, nullam in ſuſcipiente ſimulationem, & aliquam in iſto fidem. Etenim Auguſtinus eò loci manifeſtè loquitur de mimo initio jocante, repentina tamen deinde pietate commoto, de quo in quinto ſuprà poſito caſu, & in ſecundo membro

membro ſexti caſus inquiſiverat. De aliis verò non loquitur, neque his tribus conditionibus alligavit Auguſtinus valorem Baptiſmatis, qui ubique Baptiſmi veritatem à fide eſſe independentem exertè docuit & inculcavit; unde caſum duntaxat mimi reſolvit, qui initio comœdiæ jocandi animum ludicrum, conſiliumque ſuſcepit, repentina tamen pietate commotus baptiſmum accipit, *non ſimulatione palliatus, ſed religione mutatus.*

In illam porrò de mimo pietate repentina mutato ſententiam nondum definitam, nec proinde certam, ex altera *Majorum ſtatutis* definita, & apud omnes ſuo tempore certâ eundum ſibi putavit Auguſtinus, ratus quia ſi intra Eccleſiam ſuſcipientis fallacia ſacramenti integritati nihil intereſt, cur intererit quando ille qui accipit, non ſimulatione palliatus, ſed religione mutatus eſt? Ex uno ergo certo, rato, & conſtanti principio, atque Majorum ſtatutis determinato nondum certum, nondumque determinatum conſectarium derivare voluit. Illud porrò principium certum in Eccleſia tempore Auguſtini ſine ulla dubitatione receptum iſtud eſt: Integrum eſſe Baptiſma, etiamſi qui in Eccleſia ſive dat, ſive accipit, *fallens, fallaciter, cum ſimulatione* occulta totum peragat; unde deinde retectâ fallaciâ Baptiſmus à nemine repetitur, ſed fallaces vel excommunicatione puniuntur, vel pœnitentia ſanantur.

Hæc Auguſtini verba ſole ipſo clariora adeò perſpicua viſa ſunt Cardinali Bellarmino, ut viro ſincero & erudito nihil aliud reſpondendum occurrerit, quàm Auguſtinum fluctuantem ita ſcripſiſſe de re, quæ plenario Concilio nondum

definita, cùm nunc in plenariis Florentina & Tridentina Synodis deciſa ſit. Sed tanti viri veniâ dixerim, Auguſtini mentem penitiùs eum non pervaſiſſe. Etſi enim aliqua ibi Auguſtinus dubius propoſuerit, dubiuſque reſolverit, unum tamen, quod nimirum impræſentiarum ſtatuimus, indubitanter aſſeveravit. Incunctanter enim affirmavit, imò & ſuppoſuit tanquam *præteritis Majorum ſtatutis* determinatum, *nihil intereſſe ad integritatem ſacramenti, utrum id aliqui fallaciter, an veraciter agant.* Quod & ad Baptiſmum in Eccleſia putata, ſeu in hæreſi collatum, extendendum indubiè exiſtimavit. *Non dubito*, inquit, *etiam illos habere Baptiſmum, qui quanvis fallaciter id accipiant, in Eccleſia tamen accipiunt, vel ubi putatur eſſe Eccleſia.*

Duo tamen ſunt caſus, in quibus dubius hæſit & pendulus Auguſtini animus. Primus an integer ſit Baptiſmus illius, qui initio jocans repentina deinde pietate mutatur; quanvis enim in aſſerendam illi Baptiſmati integritatem propenderet, ſeque affectum, ut ipſe ait, ſentiret, dubitare tamen ſe ſatis oſtendit, eo ipſo quod id à nullo Concilio Regionali, vel Plenario fatetur eſſe deciſum, & aliorum ſe non detrectare conſilia, quorum fortaſſis in Concilio ſententias ſequi mallet.

Alter eſt caſus, quem reſolvere noluit Auguſtinus, quemve circa finem illius capitis his verbis proponit: *Vbi autem neque ſocietas ulla eſſet ita credentium, neque ille qui id accipit, ita crederet, ſed totum ludicrè, & mimicè, & joculariter ageretur, utrum approbandus eſſet Baptiſmus, qui ſic daretur, divinum judicium per*

alicujus

alicujus revelatonis oraculum concordi oratione, & impenſis ſupplici devotione gemitibus implorandum eſſe cenſerem. Et hæc ſunt dubia illa tempore Auguſtini inſoluta, quæ Florentina primùm, Tridentina deinde Synodus fuſis ad Deum precibus determinavere. Hoc unum fuiſſe Tridentini conſilium apertè indicant verba illa *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. *& can.* 9. ubi declarat ſacramentum non perfici, *ſi ſacerdoti animus seriò agendi deſit; nec eum eſſe niſi ſalutis ſuæ negligentiſſimum, qui Sacerdotem joco ſe abſolventem cognoſceret, & non alium ſeriò agentem ſedulò requireret.* Et ita bene vidit in ſua hiſtoria Concilii Tridentini Cardinalis Pallavicinus poſteà referendus.

Auguſtini mentem multò minùs aſſequuti ſunt, qui dicunt Auguſtinum per fallaces illos eos intelligere, qui ad ſacramentum non ſe præparant, ſed ad illud in ſtatu pecati mortalis accedunt, quos etiam fictos jam appellare Theologi ſolent, non fictione ſacramenti, ſed præparationis. Verùm huic effugio totus Auguſtiniani capitis textus evidentiſſimè contradicit, valde ut mirandum ſit, tam extortam expoſitionem Eſtio & Sylvio probari potuiſſe. Etenim in primis planum eſt eo loci nunquam in aliquo ex ſex caſibus relatis inquiſiviſſe Auguſtinum, utrum qui cum conſcientia peccati accedit ad ſacramentum, validè illud accipiat: Unde ut reſponſiones Auguſtini propoſitis ſibi à ſeipſo quæſtionibus reſpondeant, patet reſponſionem ejus non eſſe de illa fictione intelligendam, quam habent qui in ſtatu peccati ad ſacramentum accedunt. Unde nullus Theologus ex eo capite argumenta deprompſit, ad probandum

fictionem

fictionem peccati ſacramenti integritati non officere. Deinde ita clarè loquitur Auguſtinus, ut interprete non egeat; per fallaces enim, ut ipſemet exponit, intelligit agentes *cum ſimulatione, animo ſimulato*, quos etiam vocat *irridentes in Eccleſia*, id eſt agentes intentione ſimulata & deriſoria. Id etiam evidentiſſimum eſt ex eo, quod in quæſtione quarta ſuprà poſita ſupponit, poſſe Baptiſmum *in hæreſi vel ſchiſmate* ſuſcipi *ſine fallacia*; & in toto capite ſupponit, in Eccleſia putata poſſe eſſe *fallaces & veraces*. Ergo manifeſtiſſimè non loquitur de fallacia præparationis, ſed ſacramenti, cùm certum ſit, in hæreſi non poſſe conferri, nec ab adulto ſuſcipi Baptiſma ſine fallacia præparationis, id eſt ſine ſtatu gratiæ, in quo non ſunt qui fide carent; nec poſſint eſſe veraces veracitate ſanctæ diſpoſitionis. Ergo per fallaces oppoſitos illis veracibus in hæreſi etiam baptizantibus intelligit eos, qui exteriùs quod agit Eccleſia, faciunt, ſed interiùs agere nolunt, in quo vera fallacia, vera ſimulatio ſita eſt. Plura adderem, niſi pigeret in re clariſſima, & quam ſola Auguſtini lectio indicabit, immorari; nec eam reſponſionem ab Auguſtini textu evidenter abhorrentem retuliſſem confutandam, niſi in præfatis Theologis aliàs eruditis inveniſſem.

§. V.

§. V.

Eadem ſententia authoritate Summorum Pontificum & Conciliorum munitur. Mens Tridentini diligenter expenſa.

EAndem noſtram ſententiam non minùs perſpicuè tradiderunt Summi Eccleſiæ Catholicæ Antiſtites, & ſacra Concilia. In primis internam ſuſcipientis intentionis retentionem, & occultam voluntatis etiam repugnantiam non officere ſacramenti veritati, declaravit Adrianus I. *epiſt.* 8. quæ habetur *tom.* 2. *Conciliorum Galliæ*, ubi determinat Saxones verè ſacramentum ſuſcepiſſe Baptiſmatis, *etſi foris tantùm, non intus conſenſerant.* Id eſt, quia externum forinſecus ritum liberè ſuſceperant, tametſi intrinſecùs, Baptiſmi ſuſceptioni reluctati ſint, quod eſt ad Baptiſmum cum retentione intentionis, & animo ſimulato accedere; ille enim ſimulat qui aliquid exteriùs facit, cui intus non conſentit.

Idem luculentè tradidit doctiſſimus Pontifex Innocentius III. 3. *part. Decretal. tit.* 42. *cap. Majores*, ubi licèt declaret oportere & teneri accedentem ad ſacramenta, velle ſacros ritus ſincerè recipere, aut certè nullum in ſe contrariæ voluntatis obicem ponere; nihilominus tamen affirmat, retentam ſuſcipientis intentionem non poſſe impreſſionem impedire characteris, ſi modò

modò ſacramentum ſuſcipiens, cùm poſſit exteriùs reſiſtere, non reſiſtat. Verba Innocentii ſunt hæc: *Is qui terroribus, atque ſuppliciis violenter attrahitur, & ne detrimentum capiat, Baptiſmi ſuſcipit ſacramentum, talis, ſicut & is qui fictè ad ſacramentum accedit, & characterem ſuſcipit chriſtianitatis impreſſum, & ipſe tanquam conditionaliter volens, licèt abſolutè non velit, cogendus eſt ad obſervantiam fidei Chriſtianæ.*

Unde ſic formatur argumentum: Non minùs requiritur intentio in adulto ſuſcipiente Baptiſmum, quàm in miniſtro illum perficiente, ut fatentur adverſarii, quia non minùs debent humano modo ſacramenta recipi, quàm conferri. Unde D. Thomas *quæſt.68.art.6.ad 2.* ait, *quod ſi in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus.* Et Auguſtinus *lib. 24. contra Donatiſtas, cap.24.* cùm dixiſſet, valere parvulis Baptiſmum, cùm alii pro eis reſpondent, quia ipſi reſpondere non poſſunt, ſubjunxit tamen: *At ſi pro eo qui reſpondere poteſt, alius reſpondeat, non itidem valet.* Atqui retenta interior voluntas ſuſcipientis non impedit quominus velit facere forinſecus quod facit Eccleſia, recipiatve characterem; quia licèt invitus coactuſque recipiat, ſubindeque intus nolit, vult tamen urgente metu ritum externum, qui Chriſtianis Religioſus eſt, recipere, tametſi nec ſacramentum credat, nec ejus collationi interiùs conſentiat. Ergo ſimiliter retenta miniſtri fictè conferentis intentio invalidum non facit ſacramentum, tametſi coactus, ſubindeque intus repugnans, intus non intendens, quod deteſtatur, ſacramentum conferre. Quod à

fortiori

fortiori verum eſt de eo miniſtro vel Prælato, qui conſiderationibus humanis inductus, vel commodis concupiſcentiam illicientibus ineſcatus, ritus chriſtianos ſibi inviſos, & à ſe intus deriſos peragit; cùm ea quæ à concupiſcentia proficiſcuntur, multò magis voluntaria, quàm ea quæ metus extorquet cenſeantur, ut poſtea ponderabimus.

Illud ipſum tradit Concilium Toletanum IV. expreſsè decernens eos chriſtianam fidem tenere oportere, qui jampridem ad Chriſtianitatem invitè ſuſceptam coacti ſunt; ſicut factum eſt, inquit, temporibus Siſebuti, *quia jam conſtat eos ſacramentis divinis aſſociatos Baptiſmi characterem ſuſcepiſſe, & chriſmate unctos eſſe, & corporis Domini extitiſſe participes.* Ergo omnia modò exteriùs quæ Eccleſia facit, ſeriò adhibeantur, nullâ miniſtri, vel recipientis intentionis retentione, vel perverſitate ſacramentum evacuatur.

Idem colligitur ex Concilio Rhotomagenſi non multò poſt ſacrum Tridentinum, præſide Cardinali Carolo Borbonio, anno 1581. celebrato, ubi mos eorum reprehenditur & interdicitur, qui dubitantes de valore Baptiſmi à Calviniſtis collati, *eo quòd non haberent intentionem baptizandi in remiſſionem peccatorum*, ab illis hæreticis baptizatos iterum ſub conditione baptizabant: hujuſque reprehenſionis & prohibitionis rationem propoſito noſtro peropportunam ſubnectit: *Quia conſtabat Calviniſtas in cœtu publico baptizare in forma verborum, & materia à Chriſto inſtituta, nec de hoc facto ambigi poterat.* Id quod deinde totidem verbis confirmavit Concilium Aquenſe anno 1585.

coactum

coactum. Ergo cenſent Concilia ad valorem Baptiſmatis, qualiſcumque tandem fuerit privata miniſtrantis intentio, ſatis eſſe, ſi conſtet miniſtrum publicè in forma verborum, & in materia à Chriſto inſtituta baptizaſſe.

Id etiam ex ſacro Tridentino Concilio non obſcurè deduco, & quia ejus authoritatem nobis opportunè importunè objiciunt adverſarii, non abs re erit, ſi ſanctæ Synodi germanam mentem paulò diligentiùs indagemus. Ex eo enim, quod Tridentinum *ſeſſ.7.can.*11. verbis ſuprà memoratis definiat, ad valorem ſacramenti præter materiam & formam requiri miniſtri intentionem faciendi quod facit Eccleſia, inferre conantur adverſarii, quod ſicut Eccleſia intendit facere cæremoniam ſacram, & ritum illum exercere, ut eſt actio quædam formaliter ſacramentalis, ſi miniſter malitiâ ſuâ intentionem illam retineat, vel oppoſitam habeat, invalidè conficiet ſacramentum. Etenim, inquiunt, per intentionem intelligit aliquid diſtinctum ab applicatione materiæ & verborum prolatione: materia autem non poteſt applicari, nec poſſunt verba proferri ſine intentione faciendi ritum externum, cùm in illis ritus externus ſitus ſit; & actus exterior advertenter elicitus cum voluntate eliciendi illum, non ponat in numero, ſed pro eodem reputetur. Ergo præter intentionem faciendi actum externum, illumque foris peragendi, deſiderat Sacrum Concilium intentionem faciendi actum illum, ut eſt ſacramentalis, ſeu exigit interiorem voluntatem faciendi quod Chriſtus & Eccleſia faciendum per ſacramenta intenderunt.

Verùm quàm ſophiſtica, quàm à Concilii Triden-

Tridentini mente aliena ſit hæc argumentatio, paucis demonſtrandum ſuſcipio. In primis ſi valeret hæc argumentatio, probaret etiam, ad valorem ſacramenti deſiderari intentionem ſanctificandi homines, & effectus ſacramenti producendi; ſicut enim, ut adverſariorum argumento utar, Eccleſia intendit facere cæremoniam ſacram, ut eſt actio quædam ſacramentalis productiva gratiæ, & aliorum effectuum ſupernaturalium; ſi miniſter malitiâ ſuâ intentionem illam retineat, vel oppoſitam habeat, invalidum efficiet ſacramentum, utpote non habens intentionem faciendi quod intendit Eccleſia, nec interiorem voluntatem faciendi quod Chriſtus & Eccleſia faciendum per ſacramenta intenderunt. Et tamen fatentur Adverſarij, non requiri ad valorem ſacramenti intentionem conferendi, vel recipiendi effectum ſacramenti, cùm ea careat is qui ſine neceſſitate ab hæretico ſacramentum ſacrilegè ſuſcipit, & tamen validè ſuſcipit. Ergo per intentionem faciendi quod facit Eccleſia à Tridentino deſideratam, malè intelligunt adverſarii voluntatem efficiendi actionem ut ſacramentalem id efficientem, quod Chriſtus & Eccleſia faciendum intenderunt.

Quare ad præcludendam æquivocationem, & radicem deceptionis detegendam, adverte adverſarios confundere id quod facit Eccleſia cum eo quod intendit Eccleſia. Quod facit Eccleſia eſt ritus externus ſacer in certa materia & forma; quod intendit Eccleſia, eſt hominum ſanctificatio, ad quam ſigna illa ſunt inſtituta. Ad valorem ergo ſacramenti requiri intentionem faciendi quod facit Eccleſia, indubitatum apud Catholicos eſt, & de fide certum aſſerimus; ſed

illam

illam habere eum contendimus, qui quod facit Eccleſia, ſeriò & liberè facit: non enim deliberatè ſeriò ageret ritum illum, niſi illum ſeriò ſibi faciendum proponeret, ſeu quod idem eſt, facere intenderet. Cæterùm ad valorem ſacramenti non requiritur ea in miniſtro intentio, quam Chriſtus & Eccleſia habent; quia in Chriſto & Eccleſia ſemper recta & immaculata eſt; in miniſtro ſæpe corrupta. Diligenter ergo, & accuratè obſervanda ſunt verba Concilii; non enim dixit, in miniſtro ad integritatem ſacramenti deſiderari intentionem conformantem ſe intentioni Chriſti & Eccleſiæ, & ſibi proponentem quod ſibi Eccleſia proponit; ſæpe enim utriuſque diverſiſſima intentio eſt: ſed neceſſariam eſſe ait intentionem faciendi quod facit Eccleſia, id eſt talem intentionem, ex qua id efficaciter & accuratè agere velit quod Eccleſia facit: & hanc intentionem non habere non poteſt, qui deliberatè facit quod fieri in Eccleſia videt, ſive illud infidelitate non credat, ſive impietate intus irrideat, ſive malitiâ effectu ſuo privare intendat.

Unde etiam vehementer falluntur illi, qui dicunt, intentionem faciendi ritus externi qui Chriſtianis religioſus eſt, non diſtingui ab applicatione materiæ, & verborum prolatione, in quibus ritus ille ſitus eſt: unde, inquiunt, non poteſt materia applicari, nec verba proferri ſine intentione faciendi ritum externum in hujuſmodi rebus & verbis poſitum: & tamen Tridentinum præter applicationem & verborum prolationem, requirit intentionem. Falluntur, inquam, vehementer; cùm manifeſtiſſimum ſit materiam poſſe diverſimodis applicari, formam

diverſimodis

diverſimodis proferri; aliter enim applicat materiam & verba profert, qui modo jocoſo, mimico, ludicro, & deriſorio applicat & profert; aliter qui accuratè & ſeriò, & tanquam ex officio quod gerit, ea adhibet & miniſtrat: prior non intendit facere quod facit Eccleſia, ſed tale quid repræſentare duntaxat, ut fit in pictura vel theatro; poſterior verò intendit facere quod facit Eccleſia, cùm reverà illud liberè prudens faciat, nec quidquam eorum quæ in Eccleſia fieri ſcit, prætermittat.

Ne autem quis exiſtimet voluntariam eſſe noſtram Tridentini intelligentiam, quam tamen verba ipſa ſatis indicant, nolo alium Tridentini interpretem, quàm Tridentinum mentem ſuam non obſcurè aperiens *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. & *can.* 9. ubi declarat ſacramentum non perfici, *ſi ſacerdoti animus ſeriò agendi deſit; nec eum eſſe niſi ſalutis ſuæ negligentiſſimum, qui ſacerdotem joco ſe abſolventem cognoſceret, & non alium ſeriò agentem ſedulò requireret.* Ergo per intentionem faciendi quod facit Eccleſia intelligit S. Synodus *animum ſeriò agendi*, qui deeſt *cùm ſacerdos joco abſolvens cognoſcitur.* Ergo ad validi ſacramenti integritatem ſatis eſſe S. Synodus arbitrata eſt, ſi miniſtrum ſeriò operari extrinſecus appareat; tumque duntaxat jocandi animum ſacramenti integritati officere, cùm jocularis & ludicrus miniſtri agentis modus eſt recipientibus conſpicuus.

Id benè vidit Cardinalis Pallavicinus in ſua Concilii Tridentini hiſtoria *part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 10. Ponderans enim præfata Tridentini verba, ſic ſcripſit: *Ex hiſce poſtremis verbis* (quæ nimirum mox retulimus) *conjicere poteſt quiſ-*

quis

quis ea legerit, haud eſſe expunctam ſententiam Catharini, aliorumque Theologorum opinantium ſacramento, quò ratum ſit, ſufficere in miniſtro voluntatem ſeriò agendi, & obeſſe tantummodò jocum, quem ſacramentum ſuſcipiens cognoſcere poſſit. Ita ex Italico idiomate P. Joan. Baptiſta Giattinus Panormitanus Latinè reddidit.

§. VI.

Eadem aſſertio perſpicuis S. Thomæ teſtimoniis confirmatur.

PLura poſſent in hanc noſtram confirmandam ſententiam Angelici Doctoris S. Thomæ clariſſima ex utroque in ſententias ſcripto teſtimonia proferri; ſed rem totam conficit locus iſte 3. *p. quæſt.* 64. *art.* 8. *ad* 2. ubi verſans illam difficultatem, quomodo ſtante neceſſitate miniſtri, poſſit haberi ſecuritas, & ſcrupulus omnis ac ſolicitudo ex ſuſcipientis animo revelli, cùm ſemper dubitare meritò poſſit, num miniſter veram habuerit perficiendi ſacramenti voluntatem; hanc, inquam, inquieti animi anxietatem pacare volens Doctor Sanctus, ſic ſcribit: *Dicendum quod circa hoc eſt duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod requiritur mentalis intentio in miniſtro, quæ ſi deſit, non perficitur ſacramentum: ſed hunc defectum in pueris, qui non habent intentionem accedendi ad ſacramentum, ſupplet Chriſtus qui interiùs baptizat: in adultis autem qui intendunt ſacramentum ſuſcipere,*

ſuſcipere, ſupplet illum defectum fides & devotio. Sed hoc ſatis poſſet dici, quantùm ad ultimum effectum, qui eſt juſtificatio à peccatis; ſed quantum ad effectum, qui eſt res & ſacramentum, ſcilicet quantùm ad characterem, non videtur quod per devotionem accedentis poſſit ſuppleri; quia character nunquam imprimitur, niſi per ſacramentum. Et ideò alii meliùs dicunt, quod miniſter ſacramenti agit in perſona totius Eccleſiæ, cujus eſt miniſter: in verbis autem, quæ profert, exprimitur intentio Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem ſacramenti, niſi contrarium exteriùs exprimatur ex parte miniſtri, vel recipientis ſacramentum.

Hæc verba videntur ſole clariora, nec ullis poſſunt effugiorum metaphyſicorum nebulis obſcurari. Etenim S. Præceptor volens eorum paci & ſecuritati conſulere, qui dubitare poſſunt de occulta impii miniſtri intentionis retentione, non fuit contentus dicere, ad evellendas illas animi ſolicitudines ſufficere humanam, & moralem certitudinem, quæ apud homines tandiu habetur, quandiu contrarium non conſtat, (quæ tamen perpetua, & una eſt Authorum adverſæ ſententiæ reſponſio;) ſed poſitivè eorum opinionem explodit, qui mentalem intentionem ſe conformantem intentioni Eccleſiæ, validum ut ſit ſacramentum, deſiderant: ſed eos meliùs dicere ait, qui volunt ſufficere, ſi ritus ſeriò peragatur, & verba illa proferantur, quibus intentio Eccleſiæ exprimatur; quia ut benè explicat *art.* 10. corrupta miniſtrantis intentio incorruptam Eccleſiæ intentionem interrumpere non poteſt. *Perverſa intentio* (verba ſunt ejus) *pervertit opus intendentis, non autem*

opus

opus alterius; & ideo ex perverſa intentione miniſtri pervertitur id quod agit in ſacramentis, in quantum eſt opus ejus, non in quantum eſt opus Chriſti, cujus eſt miniſter. Et eſt ſimile, ſi miniſter alicujus hominis prava intentione deferret pauperibus eleemoſynam, quam dominus recta intentione mandaret. Et quamvis in illo articulo 10. loquatur S. Thomas de rectitudine intentionis quantum ad ſacramenti uſum, quâ caret qui ſacramentum peragit, ut peccet; ea tamen protulimus verba, quia ad explicandam articuli 8. doctrinam peridonea ſunt: maximè quia eodem articulo agit etiam de perverſitate intentionis neceſſariæ ad valorem, quæ tunc ſolùm tollit veritatem ſacramenti, ut ibidem ait, *cùm aliquis intendit deriſoriè aliquid agere; & talis perverſitas tollit veritatem ſacramenti, præcipuè quando ſuam intentionem exteriùs manifeſtat.*

Sentit ergo S. Doctor, tunc ſolùm annullari ſacramentum, quando miniſter non ſeriò, ſed deriſoriè agit; ſicut contingit, cùm quis ducens puerum ad balnea, ipſumque animi gratiâ immergens, nihilque de baptiſmo conferendo cogitans, verba formæ jocando proferret: vel dum juvenis, ut interdum jocando fieri ſolet, ancillæ vel puellæ, cum qua familiariter convivit, recreationis gratiâ etiam præſente vel convivante Parocho dicit, *Accipio te in meam*; & illa viciſſim reſpondet, *Accipio te in meum.* Tunc, & in aliis ſimilibus caſibus intentio agendi deriſoriè ex modo agendi, & ut aiunt in actu exercito ſatis nota pervertit, annullatque ſacramenti veritatem. At verò qui utut miniſter requiſitus agit, & prudens agit, ac ſeriò, quantumvis

tumvis malitiâ ſuâ deriſoriè agere velit, hoc ipſo quod ſeriò, & non deriſoriè agit, ſeriò agere vult; non enim ſeriò liber agit, qui ſeriò agere non vult, cùm opus externum liberum à voluntate deliberata proficiſcatur.

Neque dicas hanc D. Thomæ *quæſt.* 64. *art.* 8. *ad* 2. doctrinam in ſpeciem nobis faventem intelligendam eſſe juxta ea quæ in corpore articuli ex profeſſo ſtatuit; ubi docet ad veritatem ſacramenti in miniſtro intentionem faciendi quod facit Eccleſia, deſiderari. Non, inquam, id dicas, ſed potiùs cùm ad corpus articuli appelles, ad corpus articuli libenter ibimus, ubi noſtram ſententiam clarè oſtendit; ſic enim loquitur: *Quando aliquid ſe habet ad multa, oportet quod per aliquid determinetur ad unum, ſi illud effici debeat. Ea verò, quæ in ſacramentis aguntur, poſſunt diverſimodis agi, ſicut ablutio aquæ, quæ fit in baptiſmo, poteſt ordinari & ad munditiam corporalem, & ad ſanitatem corporalem, & ad ludum, & ad multa alia hujuſmodi; & ideò oportet quod determinetur ad unum, id eſt ad ſacramentalem effectum per intentionem abluentis. Et hæc intentio exprimitur per verba, quæ in ſacramentis dicuntur.* Vides Angelici Doctoris conſtantiam & doctrinæ conſonantiam: nam quia ablutio in actu exercito, & in modo agendi aſtantibus ſatis conſpicuo poteſt referri, & de facto refertur modò ad lotionem meram, modò ad ſanitatem, modò ad ludum, ut fit in comœdia, requiritur intentio, quâ ſeriò ablutio illa ad ſacrum ritum determinetur; quæ intentio per verba ſeriò prolata, quæ in adminiſtrandis ſacramentis dicuntur, innoteſcit. Ergo ſufficit intentio per

verba ſeriò prolata expreſſa, quidquid aliud perverſus miniſter intus velit, intus moliatur, intus intendat.

Id confirmat reſponſione ad primum, ex diſcrimine quod inſtrumenta inanimata inter, & rationalia intercedit, in eoque poſitum eſſe ait, quod licèt priora ſolâ agentis præcipui motione effectum producant, poſteriora tamen non niſi ſe movendo illum efficere queunt, nec ſe movere poſſunt, niſi ex præintenti finis amore. *Inſtrumentum inanimatum* (verba ſunt ejus) *non habet aliquam intentionem reſpectu effectus, ſed loco intentionis eſt motus, quo movetur à principali agente. Sed inſtrumentum animatum, ſicut eſt miniſter, non ſolùm movetur, ſed etiam quodammodò movet ſeipſum, in quantum ſuâ voluntate movet membra ad operandum. Et ideò requiritur ejus intentio, quâ ſe ſubjiciat principali agenti, ut ſcilicet intendat facere quod facit Chriſtus & Eccleſia.* Atqui miniſter dum ſeriò & accuratè ritum externum ſervat, & verba ſacramentalia liberè & diligenter profert, agit ut inſtrumentum animatum, ſe movet, ſubjicit ſe principali agenti ſolam miniſtri liberam & ſeriam applicationem moventem membra ad operandum ſacrum ritum præcipienti; intendit facere quod facit Eccleſia, cùm illud reverà faciat, & prudens faciat, & ex officio requiſitus faciat. Ergo qualiſcumque aliunde ſit illius occulta intentionis perverſitas, ſacramentum peraget: nec illius fructu ſuſcipiens, modò devotè accedat, carebit.

Idem etiam colligo ex iis quæ ſuprà *quæſt. 60. art. 7. ad 3.* tradit, quanvis locum illum nobis

Adverſarii

Adverſarii opponant; ita enim eò loci habet: *Ille qui corruptè verba ſacramentalia profert, ſi hoc ex induſtria facit, non videtur intendere facere quod facit Eccleſia, & ita non videtur perfici ſacramentum.* Qui locus quomodo faveat adverſariis, ægrè probabit, qui evacuatis præjudiciis rem perpenderit. Etenim qui corruptè verba formæ prudens profert, ſi hoc ex induſtria facit, manifeſtè ludit, & ludum ſuum exteriùs manifeſtat. Ergo non intendit facere quod facit Eccleſia, qui liberè aliud facit, quàm faciat Eccleſia. Ergo qui è contrà verba incorruptè profert, facere intendit quod facit Eccleſia, cùm reipſa quod Eccleſia facit, ipſe seriò & accuratè faciat.

Major apparet difficultas in eo, quod S. Doctor *quæſt.68. art.7. ad ſecundum* docet, quatenus ait: *Quod ſi in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus: ſi tamen hoc non conſtaret, eſſet dicendum, Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Atqui, ut ſuprà dicebamus, non minùs requiritur in miniſtrante intentio perficiendi ſacramentum, quàm in ſuſcipiente intentio illud recipiendi. Ergo in caſu quo miniſter baptizans intentionem retineret ſuam, baptiſma foret ſaltem ſub conditione iterandum.

Verùm ex dictis facillimè explicatur, interprete S.Thoma, ille D. Thomæ locus; quid enim certius, quàm in ſuſcipiente deſiderari intentionem? Unde peræquè certum eſt, adultum vera intentione carentem eſſe rebaptizandum, ut contingit quando baptizatus ignorat ritum illum in Eccleſia religiosum haberi; vel quando oppoſitam intentionem apertè & forinſecùs de-

monſtrat, aut certè ex modo agendi in actu exercito extrinſecùs ſubindicat. Quin potiùs inde inſtauro argumentum: Rebaptizandus eſt adultus, quando illi deeſt intentio ſuſcipiendi ſacramentum: ergo è contrà non eſt rebaptizandus quando habet intentionem ſuſcipiendi ſacramentum: atqui qui liberè accedit ad ſacramentum, ſacramque cæremoniam ſeriò recipit, habet intentionem ſacramentum recipiendi; non enim illud liberè reciperet, niſi recipere intenderet. Ergo qui ſeriò & liberè ad ſacramentum accedit, quidquid intus ſuâ perverſitate prætendat, verum accipit ſacramentum, nec eſt rebaptizandus.

Confirmatur efficaciter, & mens Angelici Doctoris planiùs elucidatur. Ex D. Thoma, qui vi propulſi ad ſacramentum Baptiſmatis accedunt, in quibus dubio procul non eſt Chriſti intentioni ſeſe conformans intentio, tamen ſi perverſam intentionem non exerant, ſed ſeriò ſacrum ritum ſibi notum accipiant, non quidem rem, fructumque ſacramenti, ſacramentum tamen reverà accipiunt. *Si ſit coactio ſufficiens* (inquit D. Thomas *in* 4. *diſt.* 6. *quæſt.* 1. *art.* 2. *quæſtiunc.* 3.) *ita quod principium ſit ex toto extra, nihil conferente vim paſſo, ut cùm aliquis reclamans immergitur violenter, tunc talis nec ſacramentum ſuſcipit, nec rem ſacramenti: ſi autem ſit coactio inducens, ſicut minis vel flagellis, ita quod baptizatus potiùs eligat baptiſmum ſuſcipere, quàm talia pati, tunc ſuſcipit ſacramentum, non rem ſacramenti.* Idem repetit *in* 4. *ad Annibaldum, diſt.* 6. *quæſt. unica, art.* 2. *quæſtiunc.* 2. Ex quibus ſic inſtauratur ratio pro noſtra ſententia.

Si

Si nulla ſuſcipientis occultè intentionem ſuam retinentis malitia obſtare poteſt, quominus ſacramentum reverà ſuſcipiat, qui cùm poſſit exteriùs obſiſtere, non tamen reſiſtit; (nam qui vi, & flagellorum, aliorumve ſuppliciorum uno metu adactus ad Baptiſmum accedit, procul dubio ſuam intentionem retinet, cum Baptiſmum ſola temporalis periculi declinandi gratiâ intus invitus, intus reluctans recipiat;) ſi, inquam, intentionis retentio non impedit quominus ſuſcipiens vi ad baptiſmum impulſus ſufficienter intendat quod facit Eccleſia, ſibi fieri; quomodo miniſter qui vel vi, vel commodis, vel promiſſis, vel conſiderationibus humanis & politicis ſerviens ritum ſacrum ſeriò peragit, perversâ occultæ intentionis voluntate ſacramenti valorem evacuabit, & ad nihilum rediget? cùm juxta certiſſimam Ariſtotelis, & D. Thomæ ſententiam ab omnibus receptam, à nobiſque dum de actibus humanis ageremus, demonſtratam, quæ à concupiſcentia procedunt longè magis voluntaria iis ſint, quæ ab extorquente metu proficiſcuntur.

Neque dicas eundem S.Præceptorem *q.68. art.7.* exigere ſinceram in ſuſcipiente, & non ſimulatam intentionem: non itaque id dicas, ibi enim manifeſtè loquitur D.Thomas de intentione ad rem, effectumque præcipuum ſacramenti, gratiam ſcilicet recipiendam neceſſaria, ut ex ratione, quam in corpore articuli profert, perſpicuum eſt, ſic enim diſcurrit: *Reſpondeo dicendum, quod per baptiſmum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quandam vitæ novitatem::: Et ideo ſicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur ſecundùm*

Auguſtinum in habente uſum liberi arbitrii, voluntas quâ eum veteris vitæ pœniteat; ita requiritur voluntas quâ intendat vitæ novitatem, cujus principium eſt ipſa ſuſceptio ſacramenti; & ideò ex parte baptizati requiritur voluntas, ſeu intentio ſuſcipiendi ſacramentum. Si autem eò loci de intentione ad integritatem Sacramenti neceſſaria loqueretur, nihil prorſus efficeret, cùm ſecundùm omnes omninò Theologos baptiſmus fictâ præparatione, ſubindeque ſine veteris vitæ pœnitentia, ſine vitæ novitate ſuſceptus, integer, validuſque cenſeatur. Ergo manifeſtè ibi de intentione ad baptiſmi gratiam percipiendam S. Doctor ſermonem habet. Quod non minùs apertè in reſponſione ad primum declarat his verbis: *In juſtificatione, quæ fit per baptiſmum, non eſt paſſio coacta, ſed voluntaria: & ideò requiritur intentio recipiendi id quod ei datur.* Juſtificatio autem quæ fit per baptiſmum, nihil aliud profectò eſt, quàm gratia, & ſanctitas, quam Deus baptizato ritè parato largitur, quæve potiſſimus eſt baptiſmi, & omnium ſacramentorum effectus.

§. VII.

Multiplici rationum momento eadem ſententia ſuadetur.

QVia ſacri Doctores, à quorum authoritate hactenus argumentati ſumus, non niſi graviſſimis permoti rationibus hanc ſententiam docuerunt, plures etiam inter eorum verba proferenda & ponderanda rationes attigimus, quibus

quibus ſatis, ſuperque demonſtrata videtur hæc aſſertio: operæ tamen pretium viſum eſt aliquot efficaciores ſeligere rationes, quibus docilis, ni fallor, animus perſuadebitur.

Prima ratio, à valore baptiſmi ab infidelibus collati.

Primùm igitur argumentor ab uno principio apud omnes omninò Catholicos recepto, in hunc modum: Nullus dubitat, quin baptiſmus validè poſſit ab infidelibus, hæreticis nimirum, Jûdæis, & Ethnicis celebrari, ut cum Eccleſia ſpeculatione ultima diſſertationis ſuperioris monſtravimus. Atqui infideles illi, ſaltem Judæi & Pagani, licèt poſſint velle peragere ritus illos, quos vident in Chriſtianiſmo peragi, nunquam tamen habent voluntatem conformandi ſe intentioni Chriſti: quomodo enim Judæus, qui nec ſacramentum eſſe baptiſmum credit, ſed ſacrilegam ſuperſtitionem, nec Chriſtum potuiſſe inſtituere ſacramenta putat, cenſetque Eccleſiam eſſe congregationem impietatis, & baptiſmum ſupra corporis meram lotionem non addere niſi ludibrium, poteſt expreſſam, formalem, vel virtualem faciendi quod fecit Chriſtus, & intendit Eccleſia intentionem habere? Intentio enim eſt actus efficax voluntatis ex amore finis in mediorum electionem prorumpens: quomodo argo efficaciter poteſt intendere ſacramentum conferre, & ex illa voluntate ad opus externum ſe accingere, qui ſacramentum non agnoſcit, ſed pernegat? Certè cùm voluntas ſit potentia cæca ductum prælucentis rationis ſequens, ſicut incognita velle

nequit, ita ea quibus non aſſentitur intellectus, non poteſt efficaciter velle, cùm firmitas voluntatis uni judicii aſſenſus firmitati innixa ſit. Unde conſtans eſt, infidelem illum nihil aliud prorſus intendere, nec in ſenſu compoſito ſuæ infidelitatis poſſe intendere, quàm ritum illum externum celebrare, quem ſcit apud Chriſtianos haberi religioſum & ſacrum. Ergo de miniſtro in ſpeciem Catholico, & in Eccleſia Catholica celebrante, quàmlibet intrinſecùs impius, intrinſecùs infidelis, intrinſecùs lupus rapax & myſteriorum deriſor, imò & atheus ſit, ſine dubio dicendum eſt, validum ſacramentum conficere, quod rogatus ſeriò peragit, & vi poteſtatis & officii quod exercet, liberè facit, quantumvis intentionem ſuam retinere vel iniquitate, vel interiori infidelitate moliatur.

Quare hinc duæ ſunt repugnantes in pravo illo miniſtro voluntates; nam & cordis perverſitate non vult, vel non vellet facere quod facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit; & tamen mentitur iniquitas ſibi: nam ut tempori, rebuſque ſuis ſerviat, id facere vult quod facit Eccleſia, cùm illud reverà faciat, & nihil faciendorum ſeriò & accuratè non obſervet. Hujus duplicis ſecum pugnantis voluntatis exemplum cernere eſt in iis quæ fiunt ex metu; putà cùm mercator ingruente tempeſtate, quas amat retinere merces, eas projicere vult ne pereat. Idem etiam in peccatoribus illis claret, qui Deum offendere ſe nolle, ſed uni luxuriæ indulgere velle ſe aiunt; & tamen Deum offendere hoc ipſo volunt, quod ſcelera quibus Deus offenditur, liberè perpetrant. Ita in propoſito perverſus ille miniſter intentionem

retinens

retinens ſuam, & non vult facere quod facit Eccleſia, velletque ſacramenti fructum à ſuſcipiente non percipi; & tamen reverà velle convincitur hoc ipſo, quod ea quæ Chriſtus inſtuit, liberè, ſubindeque voluntariè facit. Unde non minùs ſibi contradicit, quàm ſibi repugnaret ille artifex, qui materiam & formam entis artificialis liberè applicaret, & nollet tamen opus artificiale inde conſurgere; quámve ſibi Medicus ille adverſaretur, qui congruam & ſalutiferam adhibere vellet medicinam, ægrotum tamen non ſanari averet, ſed occidi. Certò cùm facta meliori modo declarent animum quàm verba, ut jura omnia clamant, & ex ſe patet, quia factum liberum non poteſt eſſe ſine voluntate faciendi; manifeſtè relinquitur, eum intentionem faciendi quod facit Eccleſia, ſufficientem habere, qui reapſe facit quod facit Eccleſia, facit prudens, facit requiſitus, facit ex eo, quo in Republica Chriſtiana perfungitur officio.

Secunda ratio, ab inſtitutione Chriſti.

Cùm Chriſtus ſacramentorum valorem independenter à miniſtri intentionis perverſitate inſtituere potuerit, ſicut independenter ab ejus ſanctitate & fide ea valida ſecundùm omnes eſſe voluit, efficaciter aſſertionem noſtram probaverimus, ſi inſtitutionem Chriſti noſtræ favere ſententiæ oſtendamus. Id autem ſic oſtendimus: Chriſtus Dominus ſacramenta humano modo in Republica Chriſtiana peragenda eſſe inſtituit, cùm Chriſtianiſmus non Angelorum, ſed hominum cœtus ſit: ergo eo modo voluit

ſacra miniſteria peragi, quo miniſteria ordinaria in Rebuſpublicis validè exerceri ſolenne eſt, ut Chriſtiana ſocietas viſibilis, & Hierarchia aſpectabilis, firma, ſecuraque conſiſteret. Atqui in Republica benè ordinata ad valorem actuum, contractuum, proceſſuum, functionumque juridicarum, ſicut non ſufficit actio, ludicra aut jlocaliter facta, ita ſufficiens omninò eſt actio ſeriò cum formulis ſolitis à Reipublicæ deſignato miniſtro confecta. V. g. cùm Notarius tabulam ludicrè conficit, vel eo fine inſtrumentum delineat, ut tyronem quomodo inſtituenda ſit tabula doceat, utique nihil validum efficit, quia ut Reipublicæ adminiſter non agit. At verò ſi rogatus à partibus, prudens & ſciens quod rogatur, inſtrumentum exaret, quanvis deinde retentam intentionem ſuam reclamet, validum actum effecit tamen, quia illum ut Reipublicæ vicibus fungens ſeriò operatus eſt. Judex ſimiliter, qui jocalariter in menſa inter cachinnos & pocula ſententiam ediceret, nihil prorſus efficeret. At verò dum ſedens pro tribunali, cunctis auſcultantibus, voce gravi, vultu & habitu magiſtrali ſeriò ſententiam pronuntiat, validum decretum efficit, quidquid interiùs privatâ voluntate & intentione concupiſcat.

Ergo ſimiliter in Republica Chriſtiana licèt qui ſacramenta jocalariter perageret, miniſtrum Eccleſiæ non ageret, ſed mimum, ſubindeque nihil efficeret, ſed facientes irriſoriè imitaretur, vel potiùs effingeret, & ementiretur; attamen dum ſeriò quæ Chriſtus inſtituit & Eccleſia facit, operatur, tunc ut miniſter Eccleſiæ agit, ſubindeque integrum ſacramentum conficit hoc

ipſo,

ipſo, quod in officio illo conſtitutus & poſtulatus facit, & aliter ſe agere nec ſignificat, nec ex modo agendi apparet; cùm poſtulantis intentionem ſequi illum in moralibus neceſſe ſit, quiſquis ei volens obſequitur; & in humanis (quibus Eccleſiaſtica munia ſuperſtructa ſunt) ille ſemper ut miniſter, & ex officio agere cenſeatur, qui quæ muneris ſui ſunt, ſeriò implet, quidquid ille aliò ſpectans cogitet, & quæcumque tandem illum intentio pulſet. Quod ſuprà exemplis ſervorum heri nomine ſeriò, ſed reluctante voluntate vendentium, & procuratoris Regis abſentis nomine contractum invito licèt animo ineuntis, & omnibus humanæ vitæ officiis explicuimus.

Id etiam ampliùs illuſtrat quidam recentior Theologus exemplo Aman, qui licèt Mardochæum humili illo obſequio, ad quod Regis imperio adactus eſt, honore afficere non intenderet, reverà tamen intentio Regis Mardochæum honorare volentis, repugnante Amani intentione minimè deperibat. Nec poteſt dici hoc ideò eſſe, quia hæc honoris ſigna, utpote ſpeculativa, non egebant intentione, quâ vim ſignificandi obtinerent: non, inquam, poteſt id dici; etenim externa illa honoris exhibitio tam ad jocum & irriſionem, quàm ad cultum & obſervantiam referri poterat, nec niſi ex intentione ſeriò agentis & reverentiam in actu exercito ſignificantis dignoſci, determinarique poterat. Sed quia Mardochæus hanc reverentiam Amano ſeriò, & ut miniſtèr Regis deferebat, etiamſi contrarium ipſe vellet, ipſe ſentiret, non poterat honorem à Rege intentum non impendere, Ergo ſimiliter Sacerdos, quid-

quid intus prava ſua intentione pervelit, ſi tamen illud exteriùs ſeriò peragit, quod ſcit à ſe miniſtri nomine requiri, intentionem Chriſti & Eccleſiæ perverſitate occultâ non impedit, niſi internam ſimulationem in opus externum fundat.

Tertia ratio, à conſuetudine Eccleſiæ.

Conſuetudo Eccleſiæ Catholicæ, ut docet D.Thomas, eſt in omnibus æmulanda; unde illud Auguſtini lib.2. de Baptiſmo, cap.9. *Conſuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & hæc ſola opponebatur inducere volentibus novitatem.* Et lib.7. cap.53. *Id ſolùm ſecura voce aſſerere tutum eſt, quod in gubernatione Domini Dei noſtri & Salvatoris Ieſu Chriſti univerſalis Eccleſiæ conſenſione roboratum eſt.* Atqui nunquam talis fuit in Eccleſia Catholica conſuetudo, ut iterum ſacris Baptiſmatis fontibus intingerentur fideles ob unam miniſtri occultam intentionis retentionem, vel malignæ intentionis intus conceptæ, nec foris patentis perverſitatem, modò tam miniſter, quàm initiatus ſeriò & prudentes egerint quidquid in Eccleſia Chriſti fieri ſolet.

Sæpe quidem à ſummis Pontificibus, & ſacris Conciliis ſtatutum eſt, Baptiſmata dubia & ſuſpecta iterari oportere, qualia eſſe dixerunt, quorum non inveniebantur notiſſimi teſtes, ut patet ex Concilio Carthaginenſi V. *cap.6.* Zacharias etiam Papa *epiſt.*11. ad Bonifacium, quæ habetur *tom.*1. *Conciliorum*, decrevit Baptiſmum illis repetendum eſſe, qui ab hæreticis non baptizantibus in nomine Patris, & Filii, & Spiritus

ritus ſancti eum accepiſſent. Denique omni ætate diligenter & accuratè quæſitum eſt, utrum congrua materia, ſolitaque forma adhibita fuerit, ejuſque rei teſtes haberentur locupletes? At de occulta intentione malitiosè retenta à miniſtris alioquin ſeriò & prudenter agentibus, nunquam & nuſquam inquiſiverunt Eccleſiæ Antiſtites, vel ſacra Concilia, quanvis graviſſimas de illa impiorum miniſtrorum perverſa retentione dubitandi rationes habuerint. Cùm enim conſtet, multos eſſe miniſtros ſceleratos, qui myſteria Religionis intus odio proſequuntur, parum proinde de intentione curantes, gravis ſubeſt, rectéque fundata ſuſcipio parum illos de intentione ſemper habenda, omittenda, vel retinenda eſſe ſolicitos; imò monſtro ſimile foret, ſi non hanc impietatem ſuam uſu ſæpiſſimè frequentarent, cùm nullo fidei, vel pietatis obice à retinenda intentione prohibeantur. Et tamen nunquam Eccleſiæ Præſules ſciſcitati ſunt, nunquam ſciſcitandum Concilia præcepere, utrum conſtaret de non retenta illa intentione; nunquam venit in ſuſpicionem eorum intentio, qui & ſacramenta, & religionem nedum irrident, ſed etiam execrantur. Quin potiùs quibuſdam de valore Baptiſmi à modernis hæreticis à fide defectionem non raro impietatis acceſſione cumulantibus collati ſubdubitantibus, & Baptiſmum ſub conditione iterandum cenſentibus, omni iteratione interdixerunt Concilia Provincialia ſuprà laudata; quia ſufficit, inquiunt, hæreticos in cœtu publico cum formulis à Christo inſtitutis, & in Eccleſia uſitatis baptizaſſe.

Huc referunt aliqui hiſtoriam S. Alexandri

Patriarchæ

Patriarchæ Alexandrini, qui baptizatos à puero Athanaſio catechumenos iterum baptizari noluit, quia licèt ludendo ſuper oram maris id geſſiſſet, ritum tamen Eccleſiæ accuratè obſervarat. Verùm quia de hoc facto dubitant viri doctiſſimi, non in eo noſtræ opinionis robur ullum ponendum reor. Præſertim cùm irrefragabili ſacri Tridentini authoritate ſuaſi baptiſmum ludo collatum, nullum eſſe aſſerendum cenſeamus. Huc etiam nonnulli baptiſmum S. Geneſii à mimo peractum, & ratum habitum referunt. Sed in hoc etiam facto noſtræ ſententiæ nervum non ponimus; tum quia, ut vulgò dicitur, privilegium paucorum non facit legem communem; tum maximè, quia baptiſmum joco in mimo collatum invalidum eſſe ſacra Tridentina Synodus determinavit. Sed in hoc inſiſtimus, hoc urgemus, quod licèt quandoque impii Epiſcopi & Sacerdotes nullam niſi perverſam in conficiendis ſacramentis ſibi fuiſſe intentionem declararint, & de aliis ſceleſtiſſimis, tametſi id non declarantibus, juſtiſſima dubitandi ratio fuerit; nunquam tamen Eccleſiæ Præſules de iterandis collatis ab illis baptiſmis vel ordinationibus in ulla regionali vel plenaria Synodo conſilium ſuſceperunt, nec hujus rei vel in Eccleſiaſtica hiſtoria, nec in ſacris Conciliis veſtigium ullum apparet: quod tamen prætermiſſum non fuiſſet, cum perverſorum miniſtrorum ad retinendam intentionem proclivium exempla nec defuerint unquam, nec Prælatos latuerint.

Ergo juxta mores Eccleſiæ ſacramenta illa valida cenſenda ſunt, quæ ſeriò à miniſtris materiebus & formis uſitatis, ſervandis ſervatis peracta

peracta ſunt, tametſi retentione aut perverſitate intentionis ſacramenta irrita facere, & ad nihilum redigere malitiosè voluerint. Ac proinde floccifaciendæ ſunt illæ perverſorum miniſtro-declarationes, qui poſt peractos ſeriò ritus in illis officiis, quibus in Republica Chriſtiana perfungebantur, poſtea nihil ſe conficere voluiſſe dictitant. Ex conſuetudine enim Eccleſiæ manifeſtiſſimè liquet, nunquam ad valorem ſacramentorum aliam intentionem, ſicut nec aliam fidem, quæ intentionem dirigat, Eccleſiæ Præſules deſideraſſe, præter illam Eccleſiæ, quæ facto ipſo ſeriò peracto, & verbis formæ prudenter pronuntiatis continetur.

Hic de cauſa olim Patres in controverſia Donatiſtarum aſſerentium nullum eſſe collatum extra Eccleſiam Baptiſmum, de debita miniſtri intentione nihil diſputarunt, an ſcilicet adfuerit, vel abfuerit, id ſolùm curantes, ut materia & forma obſervari ſolita ritè & ſeriò fuerit ab infidelibus, quidquid tandem intendentibus, applicata. Hac etiam de cauſa Romani Antiſtites interrogati, an baptizati à Paganis vel Judæis eſſent rebaptizandi, reſponderunt non eſſe repetendum baptiſma, ſi adhibita eſſet aqua naturalis, & ſervata forma Eccleſiæ uſu conſecrata, de occulta miniſtri intentione nihil ſoliciti. Hac pariter de cauſa non ſolent fideles perquirere miniſtros ſanctiſſimos, in quibus nulla hærere poteſt ſuſpicio, ne per malitiam ſacramenta evacuent; ſed ad omnes indiſcriminatim pro pueris baptizandis, pro Clericis ordinandis confugiunt, rati per malos miniſtros ſeriò, & ex officio operantes bona perfici ſacramenta, privatamque eorum malitiam illis qui-

dem

dem officere, ſuſcipientibus tamen nihil gratiæ detrahere. Hac denique de cauſa ob ſimilem aliquam miniſtrorum declarationem in tota quàm latè patet Eccleſiaſtica hiſtoria nunquam legitur aliquem alicubi juſſu Prælatorum iterum baptizatum, iterum ordinatum, vel connubium aliquod fuiſſe diſſolutum.

Vltima ratio, ab inconvenientibus.

Denique argumentor ab infinitis & immedicabilibus oppoſitæ ſententiæ inconvenientibus. Si perverſa intentionis occultæ retentione perverti, irritarique ſacramenta poſſent, miſera planè, & miſeranda foret Chriſtiani populi conditio. Supponamus enim (quod non ita pridem in Galliis accidiſſe multi dicunt) Sacerdotem curæ animarum præfectum, & populoſæ Civitatis Paſtorem in pueris baptizandis, pœnitentibus abſolvendis, fidelibus divino Euchariſtiæ cibo paſcendis intentionis occulta retentione nolle ſacramenta intus peragere, quæ tamen ſeriò adminiſtrat; ſi vera eſt adverſariorum ſententia, & innumeri pueri decedentes poſt ſuſceptum baptiſmum Deo æternùm carebunt, & nullus peccator abſolvetur, & nullus fidelis cibo cœleſti reficietur: denique, quod horrendum dictu eſt, & ex adverſa ſententia neceſſariò, conſequitur tamen, nulla erunt in illa Eccleſiâ Chriſtianâ & Catholicâ ſacramenta. Et cùm id poſſit miniſtrorum improbitatem contingere, dubii ſemper erimus & penduli, utrum tandem ex animo necne Sacerdotes nobis ſacramenta contulerint.

At enim, inquies, caſus eſt de raró contingentibus.

gentibus. Id ego libenter crediderim, libentiùs optarim, & utinam res ita ſit, utinam his corruptiſſimis temporibus nullus metuendi locus eſſe videatur, nimis illi frequenter caſus ne accidant. Verùm enim verò, etſi factum rarum eſſe concedamus, & ita rarum, ut unoquoque ſæculo ſemel tantùm accidat, non deerit tamen juſtæ anxietatis, & ſolicitudinis cauſa. Etenim ab illo impio Sacerdote intentionem ſuam retinente & corrumpente poterit puer ille baptizari, qui Presbyter, & decurſu temporis Epiſcopus evadat; qui amplæ diœceſi præpoſitus diuturno annorum curriculo maximam Sacerdotum partem Ordinibus initiet, & totum paulatim Clerum renovet; quid inde? Illud ſanè deplorandum, nulla in amplo protenſæ diœceſis tractu ſacramenta peragi, neminem baptizari, neminem abſolvi, neminem ſacrâ Euchariſtiâ paſci, neminem ordinari; ſacramenta quippe ſine Sacerdotibus non celebrantur, nec fiunt ſine vero Epiſcopo Sacerdotes, nec verus poteſt eſſe Epiſcopus, qui non fuerit baptizatus.

Supplebit, inquies rurſum, ſuâ providentiâ Deus; ſuccurretque periclitanti Eccleſiæ mediis opportunis, qui rebus etiam quotidianis inſolita, & inſperata remedia parat. O dictum benè! Si ad providentiam Dei recurrendum dicis, cur non potiùs dixerim providiſſe Deum, ne id unquam miniſtrorum malitiâ poſſet obvenire? Cùm certum ſit, quod ſicut Chriſtus noluit ut ſacramentorum valor à miniſtri ſanctimonia penderet, ita potuit inſtituere, ut nullâ miniſtri intentionem retinentis iniquitate ſacramentum annullaretur, ut ſic & magis virtus ſua ſplenderet,

nullet, dubia erunt quamplurima matrimonia. Nam alterutram partium, & interdum utramque parentum, quibus reluctari non audent, imperio contrahere matrimonium notum eſt, de quarum proinde ſincera intentione dubitare ſine temeritate poſſumus. Imò adoleſcens, ut parentibus morem gerat, cum ea contrahens quam non amat, ſi adverſa opinione imbutus intentionem retineat, aliudque in pectore claudat quàm linguâ promat, poterit deinde fugere, & alibi cum alia validè matrimonio jungi: quo ſemel admiſſo (non admitti verò non poteſt, ſi vera eſt adverſariorum doctrina) omnia ſuſque deque miſcebuntur, & iterandorum matrimoniorum nullus erit finis. Et tamen nunquam, vel nuſquam hactenus in Eccleſia ſub cœlo tota ob unam intentionis retentionem ullum prorſus matrimonium diſſolutum eſt, vel ſub conditione iteratum. Et quidem ita Chriſtum Dominum inſtituiſſe ſenſit Eccleſia, ut valida eſſe tum ſacramenta quævis cenſeremus, cùm à miniſtris prudentibus ſeriò peracta eſſe conſtat.

§. VIII.

Convelluntur oppoſitæ ſententiæ fundamenta.

NOn deſunt, ut verum fatear, plures cùm noſtrates, tum aliarum Scholarum Theologi exiſtimantes, ad valorem ſacramenti non ſufficere intentionem ritus externi, qui Chriſtianis religioſus eſt; ſed requiri inſuper intentionem

tionem intus ſe intentioni Chriſti conformantem, ita ut ſi miniſter malitiâ ſuâ intentionem illam retineat, quantumvis advertenter & ſeriò operetur, ſacramentum inane reddetur & nullum. Ad triplicem porrò claſſem ſuas probationes reducunt. Nituntur enim primùm authoritate Conciliorum Florentini & Tridentini ſæpe memorata, deinde nonnullis S. Thomæ locis ſuam fulcire ſententiam ſatagunt, demùm quibuſdam petitis à ratione argumentis permoventur. Verùm quia mentem Conciliorum apertè, ni fallor, nobis non adverſari demonſtramus, D. etiam Thomas, quàm nobis faveat evicimus, nec quidquam afferunt adverſarii quod non occupaverimus; reliquum eſt, ut rationes, quibus innituntur, refellamus.

Objicies ergo: Ex ipſa ſacramentorum inſtitutione colligendum videtur, intentionem eam in miniſtro requiri, quæ ſacrum ritum ſacramentaliter perficere velit. Etenim cùm Salvator *Ioan.*20. Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus remittendorum peccatorum contulit poteſtatem, judices illos conſtituit, & proferendæ ſententiæ eis authoritatem contulit. Atqui offenſam non remittit, qui eam remittere non vult; & ſententia à judice ſine interiori intentione prolata invalida eſt. Ergo ad valorem ſacramenti non ſufficit in miniſtro intento faciendi ritum externum, niſi adſit intentio ſacramentum juxta Chriſti voluntatem celebrandi.

Confirmatur: In inſtitutione Euchariſtiæ miniſtris præcepit Chriſtus, ut illam in ſui commemorationem peragerent; non poſſunt autem in Chriſti commemorationem agere, qui ſine intentione conformante ſe intentioni

Chriſti

Chriſti Miſſam celebrant. Ad perficiendum etiam Extremæ-Unctionis ſacramentum præcipit Jacobus *cap.5.* inducere Presbyteros Eccleſiæ, qui orent ſuper infirmum; ſine intentione autem præfata nequit ulla oratio fundi, nec poteſt pro aliquo quis orare, quod non deſiderat; nec deſiderare, quod non intendit. Denique matrimonium ſine partium conſenſu invalidum eſſe omnes fatentur; at conſentire quomodo poteſt, qui initum matrimonium non intendit. Ergo ad ſacramentorum veritatem deſideratur in miniſtro intentio, quâ ſe Chriſti & Eccleſiæ intentioni ſincerè conformet.

Reſpondeo his rationibus juvari magis ſententiam noſtram quàm infirmari. Etenim ſententia judicis ſedentis pro tribunali ſeriò prolata rata habetur & valida eſt, quidquid judex interiùs moliatur, aut intendat; & velle abſolvere reum ille convincitur, qui quanvis interiùs reluctetur, abſolutoriam tamen ſententiam ſeriò profert, maximè ſi judex ſit ſuperioris judicis inſtrumentum, ut contingit in ſacramentis, cujus authoritate ſententiam proferre duntaxat habeat; nec alia de cauſa ſubalterni judicis voluntas deſideretur, quàm ut quid agendum ſit, judicio diſcernat, & voluntate deliberata, quæ ſine vera intentione eſſe non poteſt, quod agendum eſt peragat. In Chriſti etiam commemorationem facit, qui quod à Chriſto inſtitutum eſt, liberè ſerióque obſervat, non enim voluntariè faceret quod faciendum Chriſtus imperavit, niſi illud ſibi faciendum proponeret, ſeu quod idem eſt, verè intenderet. Nomine etiam Eccleſiæ ſuper infirmum orat, qui orationes ab Eccleſia præſcri-

ptas

ptas advertenter & attentè fundit. Matrimonium etiam ratum habetur, quod verbis conſenſum clarè exprimentibus & liberè prolatis celebratum eſt, quàmlibet partes intrinſecus renitantur, ut tam multis toto diſſertationis decurſu monſtratum eſt. Unde in hoc hallucinantur adverſarii, quòd intentionem faciendi quod facit Eccleſia, & faciendum Chriſtus juſſit, cum intentione ſe conformante intentioni Chriſti & Eccleſiæ confundunt; quòd duplicem in perverſò miniſtro ſecum pugnantem intentionem non diſcernunt; & quod ſupponunt negare nos, non exigi intentionem faciendi quod facit Eccleſia, quam tamen ita à miniſtro ſeriò operante indivulſam eſſe cenſemus, ut intentionem faciendi quod facit Eccleſia non habere eum non poſſe contendamus, qui quod facit Eccleſia liberè facit; nec illam ſuam intentionem neceſſitate ſuppoſitionis neceſſariam poſſe privatam aliam perverſæ voluntatis intentionem extinguere.

Sed dices: Si ſacramenta non ſunt iteranda, quantumvis miniſter dicat ſe intentionem retinuiſſe ſuam, poterit quis hac doctrina perſuaſus intentionem ſuam in ſacramentorum adminiſtratione retinere. Ergo noſtra doctrina non eſt tuta, quippe quæ ad impietatem aditum pandit, & ad ſacrilegia viam ſternit.

Reſpondeo id minimè ſequi, nec periculum illud ex noſtra doctrina, ſed potiùs ex adverſa imminere. Etenim vel miniſter eſt probus & pius, vel improbus & impius. Si probus, intentionem ex ea retinere ſuam prohibebitur, quòd ſciat miniſtrum Chriſti & Eccleſiæ intentioni ſeſe minimè conformantem graviſſimè peccare,

peccare, cùm boni diſpenſatoris munus ſit fidelem Domino operam præſtare, nec aliud animo privatim intendere, quàm quod Domino cordis ſcrutatori gratum & acceptum eſſe cognoverit. Si verò miniſter improbus fuerit, profectò de retinenda intentione non cogitabit, qui perſuaſum habuerit perversâ illâ intentionis retentione nullatenus ſacramentum impeditum, vel fruſtratum iri. Sin contrà crediderit, intentionis retentione poſſe ſe ſuſcipienti, qui ſibi fortaſſis hoſtis eſt, officere, ad retinendam intentionem ſuam, propriis ut cupiditatibus ſerviat, faciliùs tentabitur & procliviùs allicietur, qui hoc uno tandem modo non mediocrem poterit de inimico vindictam ſumere. In hoc ergo Theologorum opinantium conflictu utrinque pro lege pugnatur, hinc ut Conciliis intentionem præcipientibus miniſtri pareant, illinc ut iiſdem Conciliis baptiſmum iterari prohibentibus obſequamur; hinc baptiſmi neceſſitas, iſtinc urget periculum ſacrilegii. Sed illud porrò temperamentum tutius, ſalvo meliori judicio, videtur, quo fit ut miniſtri intentionem nunquam retinere ſuam, vel de ea retinenda non cogitare convincantur; boni, ne in peccatum incidant; mali, in vanum ne laborent. Et hoc unum, niſi meus me fallit animus, emolumentum ex hac noſtra ſententia elicimus & reportamus.

Inſtabis: Sæpe diximus, & in diſſertatione de probabilitate omni genere argumentorum demonſtravimus in moralibus, in re potiſſimùm ſacramentaria, non ab hominum opinationibus, ſed ab una Chriſti inſtitutione pendente, ſectanda eſſe tutiora, & à peccandi periculo remotiora,

motiora. Atqui oppoſita ſententia eſt tutior,& à peccandi periculo remotior qui eam ſequitur; non enim peccat qui intentioni Chriſti ſe conformat. Ergo oppoſita ſententia noſtræ eſt anteponenda.

Reſpondeo hoc argumentum merâ æquivocatione laborare, eodemque vitio infici, ac ſi in favorem Donatiſtarum ſic quiſpiam argumentaretur. In moralibus, & in re maximè ſacramentaria ſectanda ſunt tutiora, & à peccandi periculo remotiora. Atqui ſententia Donatiſtarum aſſerentium ad ſacramenti integritatem fidem & ſanctimoniam deſiderari, eſt tutior,& à peccandi periculo remotior qui eam ſequitur : non enim peccat qui cum fide & ſanctitate ſacramenta miniſtrat. Ergo ſententia Donatiſtarum eſt anteponenda. Viden' ſimilis formæ ſophiſma, & quod in nos adverſarii telum intorquent, in ipſos manifeſtè retorqueri.

Dicendum ergo, oppoſitam ſententiam non ſolùm non eſſe tutam, ſed etiam certo peccandi periculo eſſe obnoxiam. Ad cujus evidentiam conſiderandum eſt, duo ab oppoſita ſententia affirmari; non ſolùm enim ait teneri miniſtros in omni intentione ſua Chriſti ſeſe & Eccleſiæ intentioni conformare, ſed ita teneri addit, ut ſi malitiâ ſuâ intentionem retinere ſuam nitantur, ſacramentum irritum faciant, quòd proinde eſt de integro repetendum, Quatenus dicit teneri ex præcepto miniſtros nihil privatim intendere, quod non ſit intentioni Chriſti conſentaneum, verum utique dicit, ſed nihil ſingulare tradit; de hoc enim nulla eſt, aut fuit unquam inter Theologos vel Chriſtianos controverſia : quatenus verò

addit

addit, non ſolùm ad id miniſtros ex præcepto obligari, ſed etiam illi præcepto intus repugnantes ſacramenta annullare, ac proinde baptizatos ab eis iterum baptizandos, ordinatos iterum ordinandos, abſolutos iterum abſolvendos; ſingulare quidem aliquid affert illa ſententia, ſed illud à peccato immune, & ab iteratorum ſacramentorum ſacrilegio remotius eſſe, nemo qui terminos penetraverit, affirmaverit. Ab hoc verò periculo remotiſſima eſt noſtra ſententia, quæ intentione faciendi quod facit Eccleſia, rebus & verbis ſolitis ſeriò adhibitis ſufficienter expreſsâ contenta eſt, illud Cypriani, vel authoris ſermonis de ablutione pedum, præ oculis habens: *Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ, & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus iterum conſecrans præſumit accedere; quia contumelia eſſet Spiritus ſancti, ſi evacuari poſſet quod ille ſanctificat; vel alia ſanctificatio emendaret, quod ſemel ille ſtatuit & confirmat.*

Reflexio.

Hunc in primis ex hactenus dictis fructum, Lector optime, reportes peruelim, ut ab cenſoriis ſeveritatis notis orthodoxis Catholiciſſimorum Doctorum ſententiis inurendis, & à carpendorum aliorum pruritu nonnullis tam iniquè familiari abſtineas. Hujus ſalutaris moniti alibi traditi hîc recolendi occaſionem libens nanciſcor ob intolerandas quorundam hac in controverſia recentiorum cenſuras, quibus hactenus confirmatam ſententiam, tot authoritatum & rationum momentis munitam

plectunt, quam ut erroneam, vel certè ut temerariam non ſatis ſobriè, & vix ſtatum quæſtionis pervadentes,tamen proſcribunt.Ob illud arrogatæ ſibi alios damnandi poteſtatis, ſoli Eccleſiæ Catholicæ eximæ,vitium,cùm quidam recentior Theologus, turbis inter fideles ob quemdam nefarium Sacerdotem, qui nullum ſe ſacramentum conficere velle declararet, excitatis conſulturus, hanc noſtram ſententiam ſibi longè veriſſimam expoſuiſſet, &diſcipulos docuiſſet; in ipſum continuò ſemidoctorum vulgus inſurgere, clamitare,queritari, vociferari aſſertionem novam ex impuris Lutheri cineribus apud Catholicos ſuſcitari. Qui quantum in Eccleſiaſtica doctrina peregrini ſint ſatis monſtrarunt, nec præ oculis habuerunt præclaram illam Auguſtini ſententiam, quam nobis *lib. de unitate Eccleſiæ*, *cap.* 5. Doctor ſanctiſſimus reliquit, & his verbis expreſſit: *Nemo eſt turpi notâ inſigniendus, niſi priùs maniſeſtiſſimis documentis probetur, ad eum meritò notam illam pertinere.* Certè ſi non ferendæ temeritatis reus eſt, qui tantum hoc crimen, quale hæreſis eſt, in alterum ſine probationum *manifeſtiſſimis documentis* confert; nemo non videt quàm comprimenda illa audacia ſit, quæ ſententiam à viris Catholicis ante & poſt Concilium Tridentinum traditam, authoritatibus Patrum, graviſſimorumque Thologorum omni exceptione melioribus judiciis,& rationum momentis ad demonſtrationis evidentiam accedentibus munitam, hæreticam confidenter appellant. In ferendis ergo judiciis purus eſto, Lector, & integer, atque à præjudicatis, vel olim non ſatis fortaſſis attentè ebibitis opina-
tionibus

tionibus exutus, ut puriùs veritas pateſcat & certiùs. Et hic ſit primus hujus diſſertationis fructus.

Alterum ex hac etiam diſſertatione fructum elicere eſt: Soliciti ſunt nonnulli, & ſuperſtitioſa fermè anxietate exeduntur, ne perverſorum miniſtrorum retentâ intentione ſacramentis illis vacui ſint, quibus in facie Eccleſiæ omnibus ſervandis ſeriò ritéque ſervatis initiati ſunt; & ne in vacuum gratiam ſacramenti receperint, eamque ad nihilum vitæ ſuæ pravitate redegerint, non formidant, & trepidantes ubi non eſt timor, hîc ubi opus eſt, non verentur, illic ubi nihil opus eſt, ibi verentur. De ſuſcepto Baptiſmo anxii ſunt, de oſtendendo operibus bonis Baptiſmo parvipendunt.

Et ſanè attentâ baptiſmi dignitate, plenitudine, & effectuum ſuo infrà loco ordine referendorum beatiſſimâ copiâ, quis crederet hujus corruptiſſimi æui Chriſtianos eſſe baptizatos, in quibus nullus baptiſmatis fructus apparet? Manet quidem in illis character, quia nullâ criminum, flagitiorumque liturâ deleri poteſt; at certè non niſi ad augendum illorum crimen, ad augendam eorum infelicitatem manet. Nam quò major eſt baptiſmi gratia, quo major de ſuſcepto baptiſmo ſecuritas, quò celſior divini, in quem aſſumpti ſunt, ſtatûs eſt dignitas, quò fœcundior primi ſacramenti ubertas, eo deteſtabilior eſt Chriſtianus, qui violata baptiſmi ſanctitate infra infideles ſe dejicit, & peccatorum granditate & frequentiâ in ſtatum decidit longè miſeriorem, quàm ſit Turcarum aut Infidelium conditio.

Chriſtianiſmus eſt ſtatus innoceniæ & ſan-

ctitatis in baptiſmo largiſſimè à Deo diffuſæ, & à baptizatis promiſſæ : & quid aliud ſunt Chriſtiani noſtri , quàm totius iniquitatis & nequitiæ profeſſores , in opprobrium ſacramentorum nati, & ſponſionis & fidei fractores nefandiſſimi ? Nam mala inceſſabiliter malis addunt, peccata peccatis cumulant , & apponentes iniquitatem ſuper iniquitatem , ex eis nominis celebritatem captant, quæ celari, & ſempiterno, ſi fieri poſſet, ſilentio obrui oporteret. Hic jam eſt curſus rerum , hæc inducta apud pſeudochriſtianos lex, ut honeſti, honeſtaque jaceant. Tempora periculoſa non inſtant, ſed extant, quibus vitiis nomen virtutis imponitur, & fraude, circumventione, & iniquitate inundante ſuper terram , fornicationis culpa feſtiva jocantis animi licentia dictitatur; adulterium , quod in grauiſſimis ſceleribus ſemper fuit, fortunatioris loco ſortis habetur; ſimulatio & fallacia virtus aulica exiſtimatur, impietas ingenii firmitati, juramentum & blaſphemiarum audacia venuſtati ſermonis, præſtigiæ & mendacia negotiandi peritiæ, comeſſationes vitæ honeſtati, perpetui ludi inſania urbanitati, impunitatis licentia effrænis felicitati, uſuræ & ſimoniæ artes prudentiæ adſcribi, imputarique ſolent.

De chriſtianitatis ſuſcepto charactere veremur, de extincta Chriſtianiſmi ſanctitate nihil trepidamus. Per baptiſmum deletur peccatum originale, & tamen omnes naturæ corruptæ fæces, omnes primigenii peccati ſordes in Chriſtianorum operibus graviſſimè olent. *Per baptiſmum*, inquit Auguſtinus lib. 1. de peccat. merit. cap. 21. *id agitur, vt evacuetur*

caro

caro peccati : evacuatur autem , non ut concupiſcentia innata repentè abſumatur , & non ſit ; ſed ne obſit renato , quæ inerat nato. Nam ſi poſt baptiſmum vixerit , atque ad ætatem capacem præcepti pervenerit , ibi habet cum qua pugnet , eamque adjuvante Deo ſuperet , ſi non in vacuum gratiam ejus ſuſceperit. Et baptizatos cernimus implentes carnem peccatis , & in pleriſque renatis concupiſcentia fœdior apparet , quàm in multis natis ; nec ibi habent cum qua pugnent , ſed cui obediant ; nec tantùm cui obſequantur , ſed quam præveniant ſæpe voluntate deteriores , quàm fuerant naturæ corruptione.

Per baptiſmum & ſacramenta Chriſtum induimus , & ita formatur in nobis Chriſtus , ut in veris Chriſtianis viva Chriſti ſpecies refulgeat : at quomodo novum hominem induunt, qui nullos Chriſti mores imitantur ? Recordare , Lector , quod baptiſmus ſepultura eſt, qua mundo mortui cum Chriſto veluti ſepeliuntur , dicente Apoſtolo Rom. 6. *Conſepulti ſumus ei per baptiſmum in mortem.* Ergo vita mortui , vita nobis ſepulti ducenda eſt. Sepultus ſeparatur à ſocietate , nullum habet cum viventibus commercium. Ergo baptizatus damnandis operibus debet omninò non vivere , nec cum peccatoribus fœdera iniquitatis inire. Sepultis nulla ſpes eſt redeundi ad ſæculi vitam: ergo baptizatus cum mundo & maximis mundi inimicitiam gerere capitalem , immortalem, implacabilem , & citra omnem reſtituendæ & integrandæ amicitiæ expectationem obligatur. Sepultus eſt in loco oblivionis , juxta illud

Pſalm.87. *Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & juſtitia tua in terra oblivionis?* Ergo baptizatus, tametſi recogitare debeat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, omnium tamen peccandi incentivorum delere memoriam debet, ne iterum labatur in ſcelera, ſed quæ retrò ſunt obliviſcens, & ad anteriora extendens ſemetipſum, illam vulgarem, ſed egregiam Hieronymi præ oculis habeat ſententiam: *Felix qui non conſiderat quid heri fecerit, ſed quid hodie faciat, ut quotidie proficiat.* De ſuſcepto ergo baptiſmo ſecuri, de extincta baptiſmi gratia ſimus anxii, ut in timore & tremore ſalutem operantes, illa ſedulò caveamus, quæ ſacramentorum uſum meritò faciunt eſſe ſuſpectum. Id experiri connitamur, quod de ſe *epiſt. 2. ad Donatum*, narrat Cyprianus his verbis: *Ergo poſtquam unda genitalis auxilio ſuperioris ævi labe deterſa in expiatum pectus ac purum deſuper ſe lumen infudit; poſtquam cœlitus Spiritu ſancto in novum me hominem nativitas ſecunda reparavit, mirum in modum protinus confirmare ſe dubia, patere clauſa, lucere tenebroſa, facultatem dare quod priùs difficile videbatur, geri poſſe quod impoſſibile putabatur, ut eſſet agnoſcere terrenum fuiſſe quod priùs carnaliter natum delictis obnoxium viveret.* Satagamus ergo ſicut vocationem noſtram, ita baptiſmum per bona opera certum facere, nimirum morte criminum, vitâ virtutum: ut ſicut fuimus in prima nativitate polluti, ita ſimus ſecunda mundati; in prima captivi, ſecundâ liberi; in prima terreni, ſecundâ cœleſtes; per illam filii iræ, per iſtam filii gratiæ; & quod

quod priùs fuerat deponentes, corporis licèt manente compage, veterem hominem animo ac mente mutemus.

DISSERTATIO III.

De Sacramentis ſingulatim: & primùm de Baptiſmate.

SEPTEM Sacramentorum à Chriſto Servatore ad noſtram ſanctificationem inſtitutorum ſpeciales convenientias inter explicandam gratiam ſacramentalem cuivis ſacramento propriam & characteriſticam, ſuperiori diſſertatione tradidimus, cùm eam juxta proportionem & analogiam vitæ corporalis & civilis ad ſpiritalem interpretati ſumus: ut ſicut in productione carnis priùs generatur proles, poſtea augetur, deinde alimentis fota reficitur, & ſaginata invaleſcit, remediis deinceps in infirmitate curatur, & languor ex infirmitate relictus linimentis, aliiſque ſolatiis depellitur: ita nova in Chriſto creatura Baptiſmo regeneratur, Confirmatione adoleſcit & munitur, Euchariſtiâ paſcitur, medelam invenit in pœnitentia, in extrema unctione vigorem. Rurſum quia homo eſt animal civile, conſuetudinis & ſocietatis amans, duo poſtulat, ſine quibus Reſpublica ſive politica

ſive Chriſtiana, felicem & florentem perennitatem aſciſcere nequaquam poteſt; propagationem nimirum ſpeciei, & multitudinis regimen: horum priori matrimonii, quo genus humanum renovatur & perennat, beneficio; poſteriori ſacrarum ordinationum ritu & miniſtrorum hierarchia proviſum eſt.

Convenienter igitur, ut cum Salomone Proverbiorum 9. loquar, *Sapientia* (id eſt Chriſtus ſapientia Patris) *ædificavit ſibi domum*) id eſt Eccleſiam, quam eſt uſque ad conſummationem ſæculi inculturus,) & *excidit columnas ſeptem*, id eſt ſeptem ſacramenta, quibus Eccleſiam munivit, & inſtruxit. Hæc ſunt planetæ ſeptem, quibus Eccleſiæ cœlum adornatum gratiarum fluenta pleniſſima in animos irrigandos, vegetandoſque derivat. Hæc ſunt oculi ſeptem ſuper lapidem unum, ut verbis Zachariæ *cap.*3. utar, quibus Deus Eccleſiæ lapidi angulari innixæ neceſſitates proſpiciens, aufert iniquitatem terræ, ut ibidem dicitur. Hæc ſunt ſeptem lucernæ, de quibus allegoricè Exodi 25. dictum eſt: *Facies & lucernas ſeptem, & pones eas ſuper candelabrum, ut luceant ex adverſo.* Illis enim tota illuſtratur Eccleſia. Hæc ſunt ſtellæ ſeptem, quas Joannes in dextera Chriſti venerabundus vidit Apocalyp.1. *Et habebat*, inquit, *in dextera ſua ſeptem ſtellas.* Quibus Salvatoris benefica manus radios lucis, & fœcunditatis influxus jugiter fundit. Hæc ſunt ſeptem lampades ardentes, quas idem Joannes vidit ante thronum: *Et ſeptem lampades ardentes ante thronum, qui ſunt ſeptem ſpiritus Dei.* Illis enim fidelium accedit lumen ſenſibus, infundit amorem cordibus,

&

& ſeptem Spiritus ſancti donorum beatiſſimam copiam largitur. Hæc denique ſunt ſeptem crines Samſonis, in quibus tota erat ſita fortitudo ejus, ut habetur Judicum 16. *Vocavit tonſorem*, inquit ſacer textus de Dalila, *& raſit ſeptem crines ejus, & cœpit abigere eum, & à ſe repellere: ſtatim enim ab eo fortitudo diſceſſit.* In ſeptem ſiquidem ſacramentis omnes Eccleſiæ nervi, vires omnes conſiſtunt, quibus vel infrequenti uſu ſublatis, vel ſacrilegâ conſcientiâ ſuſceptis, ſtatim à fidelibus ſpiritalis fortitudo diſcedit. Sed in his hærere ampliùs non vacat, quia magis illa clarebunt poſtquam ſingulorum ſacramentorum naturam & dotes explicuerimus. Illud tamen minimè prætermittendum eſt, ſeptenarium numerum perpetuo Eccleſiæ uſu retentum, & à Concilio Florentino in decreto Armenis tradito, necnon Tridentino *ſeſſ.7.can.* 1. definitum, Lutheranos primùm, Calvinianos deinde Chriſti Eccleſiæ, & totius pietatis hoſtes convellere niſos eſſe, quorum ſophiſmatis ſine negotio occurres, ſi advertas primùm, quod licèt numerus formalis ſacramentorum in Scripturis non exprimatur, ſatis eſt tamen, quod res numeratas, unde concluditur numerus, indigitent. Secundò veriſſimum eſt quod aiunt Patres, Chriſtum pauciſſima inſtituiſſe ſacramenta; tum quia comparatione veterum cæremoniarum & ſacrificiorum nullo certo numero comprehenſorum pauca, imò & pauciſſima ſeptem ſacramenta dicuntur. Tum quia nec omnia omnibus conferuntur, & quorumdam ſemel ſuſceptorum alia nunquam, aliæ rarò iterantur.

K 5

CAPVT I.

Quæ de Baptiſmo apud omnes in confeſſo ſunt, ſtatuuntur.

AB illo ſacramento primordia meritò ſumimus, quo in vita ſpiritali generari, & in Chriſto naſci datum eſt, quod eſt chriſtianæ vitæ janua, per quam in novæ vitæ ſocietatem ingreſſi, Evangelii præceptis obligamur. Hinc Dionyſius baptiſmum *principium ſanctiſſimorum mandatorum* appellavit. Hinc etiam Auguſtinus *tract. II. in Ioannem*, præclarè ſcripſit: *Duæ ſunt nativitates, una de terra, alia de cœlo; una de carne, alia de ſpiritu; una de mortalitate, alia de æternitate; una de maſculo & fœmina, alia de Deo & Eccleſia: illa facit filios carnis, hæc ſpiritus; illa filios mortis, hæc reſurrectionis; illa filios ſæculi, hæc filios Dei; illa filios iræ, hæc filios miſericordiæ; ac per hoc illa peccato originali obligatos, iſta omni vinculo peccati liberatos.*

Porrò quia in tam auguſtarum rerum, qualia ſunt ſacramenta, tractatione operæpretium eſt, quæ de illis unanimis Eccleſiæ Catholicæ conſenſus tradit, à dubiis ſcholæ controverſiis ſejungere, ne rebus graviſſimis pondus ſubtilium permixtione detrahamus, hoc capite quæ apud omnes certa ſunt, ſupponemus, ſequenti, ſi quæ ſunt, ſcholaſticas difficultates deciſuri.

SPECV

SPECVLATIO I.

Baptiſmatis eſſentia, exiſtentia, & forma, necnon miniſter, atque ſubjectum exponuntur.

ESſentia baptiſmatis ex ejus definitione, & variis illius nominibus, quibus à Patribus inſignitum eſt, innoteſcet.

Definitio & nomina Baptiſmi.

Eſt autem hæc legitima Baptiſmi definitio: *Baptiſmus eſt externa corporis ablutio facta ſub præſcripta verborum forma à Chriſto inſtituta, interiorem animæ à peccato liberationem, & ſpiritalem regenerationem cauſans.* Dicitur *externa*, quia ſacramenta ſunt ſigna ſenſibilia & aſpectabilia. Dicitur *ablutio*, quia ut ait D. Thomas, ſacramenta hominem in ſui applicatione ſanctificant, aqua verò non niſi ablutione applicatur. Cæteras particulas intelliges, ſi ea recolàs, quæ de ſacramentis generatim oſtenſa ſunt, ea nimirum materiâ & formâ conſtare, illorum authorem eſſe Chriſtum, & cuilibet proprium reſpondere effectum, ſigillatim deinceps exponendum.

Eſſentiam hujus ſacramenti meliùs intellexerit, qui nomina, quibus à Patribus & Doctoribus inſignitum eſt, perpenderit. In primis appellatur Baptiſmus à Græco Βάπτω, vel Βαπτίζω, id eſt immergo, quia in Baptiſmo aqua

aſpergimur. Imò in primitiva Eccleſia etſi Baptiſmus per aſperſionem & effuſionem aquæ interdùm celebrabatur, utplurimùm tamen immerſione miniſtrabatur, quòd hujuſmodi cæremoniâ figura ſepulturæ Chriſti expreſſiùs ſignificaretur. Qui uſus tempore S. Thomæ erat familiaris, uti teſtatur S. Doctor *quæſt. 66. art.* 7. his verbis: *Quanvis tutius ſit per modum immerſionis baptizare, quia hoc habet communior uſus; poteſt tamen fieri Baptiſmus per modum aſperſionis, vel etiam per modum effuſionis.* Quia, ut addit reſponſione ad 1. *ea quæ ſunt per accidens, non variant ſubſtantiam rei. Per ſe autem requiritur ad Baptiſmum corporalis ablutio per aquam, unde & Baptiſmus lavacrum nominatur, ſecundùm illud Epheſiorum* 5. *Mundans eam lavacro aquæ, in verbo vitæ.* Sed *quod fiat ablutio hoc vel illo modo, accedit Baptiſmo, & ideo talis diverſitas non tollit unitatem Baptiſmi.* Viget etiam modò in Eccleſia Orientali immerſio, unde quia totos infantes in aquam mergunt, eam calefacere ſolent. Attamen Eccleſia Catholica ſolâ ablutionis aſperſione, & perfuſione, nec ſine Spiritus ſancti afflatu contenta eſt; tum propter miniſtri debilitatem, qui baptizandum, præſertim adultum ſuſtinere vix poſſet; tum ob tenerrimorum parvulorum ſalutem, quibus poſſet ex trina immerſione imminere periculum. Et certè cùm *Actorum* 7. & 4. nunc tria millia, nunc quinque millia hominum uno die Apoſtolos baptizaſſe dicatur, non eſt veriſimile tantam multitudinem immergi potuiſſe. Uniuſcujuſque tamen Eccleſiæ, qui jam obtinuit, ritus religiosè retinendus, nec privatâ authoritate mutandus eſt. Hinc Gregorius

gorius Magnus *lib.* 1. *epiſt.* 41. ſic habet: *De trina merſione baptiſmatis nihil reſponderi verius poteſt, quàm quod ipſi ſenſiſtis, quia in una fide nihil officit ſanctæ Eccleſiæ conſuetudo diverſa.* Videatur Cyprianus *libro* 4. *epiſt.*4. ubi ait: *Nec quemquam movere debet, quod aſpergi, vel perfundi videntur ægri, cum gratiam divinam conſequuntur* (qui propterea Clinici, id eſt in lectulis baptizati olim dicebantur,) *quando Scriptura ſacra per Ezechiam Prophetam loquatur, & dicat: Et aſpergam ſuper vos aquam mundam. Unde apparet aſperſionem quoque aquæ inſtar lavacri ſalutaris obtinere; & quando hæc in Eccleſia fiunt, ubi ſit & dantis & accipientis fides integra, ſtare omnia, & conſummari ac perfici poſſe majeſtate Domini, & fidei veritate.*

Appellatur etiam Baptiſmus *regeneratio.* Ad Titum 3. *Per ſuam miſericordiam ſalvos nos fecit per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus ſancti, quem effudit in nos abundè per Ieſum Chriſtum Salvatorem noſtrum.* Ubi alludit ad verba Salvatoris: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei*, ut habetur *Ioan.* 3. Quia per Baptiſmum filii hominum filii Dei evadunt, & primam gratiam recipiunt, qui peccato originali ſordebant. Unde Auguſtinus *libro* 3. *de Symbolo, cap.* 10. hæc ait: *Innovat hominem qui fecit hominem; donat delicta, qui non quærit merita, prævenit gratia etiam ipſam infantiam, ut ſint liberi per Chriſtum liberati, qui à diabolo in Adam tenebantur antè captivi.* Et Chryſoſtomus hom. ad baptizandos: *Et ob quam, inquis, cauſam ſi lavacrum nobis*

omnia

omnia peccata dimittit, non lavacrum remiſſionis dicitur, nec lavacrum purificationis, ſed lavacrum regenerationis? Quia non nobis ſimpliciter peccata dimittit, nec ſimpliciter nos puros à delictis oſtendit, ſed tanquam denuò generatos efficit. Nam denuò nos condit & efficit, non de terra componens iterum, ſed ex alio elemento aquarum natura nos procreans. Non enim vas ſimpliciter purgat, ſed integrum iterum conſtat. Quia nimirum ad priſtinam gratiam & divinæ naturæ imaginem protoparentis peccato amiſſam Baptiſmo reformatur, quemadmodum artifex, quia materiæ alicujus perditam formam reſtituit, regenerare, ac reformare imaginem dicitur.

Vocatur præterea Baptiſmus ab Apoſtolo *Hebr. 6. & 10.* ſacramentum illuminationis. *Impoſſibile eſt*, inquit priori loco, *eos qui ſemel illuminati ſunt, & prolapſi ſunt, rurſus renovari ad pœnitentiam. Rememoramini priſtinos dies*, addit poſteriori loco, *in quibus illuminati magnum certamen habuiſtis paſſionum.* Tempus inibi ſignificans, quo fuerant baptizati. Quia nimirum in hoc ſacramento habitus ſupernaturalis fidei infunditur, quâ homo cœleſtium veritatum luce illuſtratur; ideoque baptiſma *ſacramentum fidei*, ab Ambroſio *lib. 1. de Spiritu ſancto, cap. 3.* & ab Auguſtino *epiſt. 23.* & à Tridentino *ſeſſ. 6. cap. 7.* dicitur. Hinc Baſilius oratione quâ adhortatur ad Baptiſmum, ſic fatur: *Neque corpus non reſpirans, neque anima conditorem non cognoſcens, fieri poteſt ut illud vivat, hoc conſiſtat. Quippe Dei ignoratio mors eſt animæ; qui verò non baptizatus eſt, non illuminatus eſt: abſque luce autem neque oculus quæ*

ſua-

ſua ſunt, videre poteſt, neque anima ſpeculationem aſſumere valet. Et ante ipſum Dionyſius *cap.* 3. *Eccleſiaſticæ Hierarch.* ſcripſit: *Sic etiam ſacroſanctum divinæ generationis ſacramentum, quoniam homines primi luminis participes facit, principiumque eſt omnium divinarum illuſtrationum, ex eo quod efficitur, vero illuſtrationis nomine celebratur. Etſi enim commune eſt omnium etiam cæterorum myſteriorum, quæ Pontificem attingunt, eos qui initiantur, ſacri luminis participes facere; attamen hoc mihi primum videndi munus conceſſit, ejuſque lumine, quod principatum tenet, ad alia ſacramenta videnda illuſtror.*

Nominatur etiam ab aliis generale Chriſtianorum *ſigillum*, ſeu *ſignaculum*, ut videre eſt apud Damaſcenum *lib.* 4. *cap.*10. quo publica fidei proteſtatione ab infidelibus diſcernimur, ita ut nemo quantumvis omnia Chriſtianæ Religionis dogmata corde teneat & credat, inter fideles tamen non computetur, niſi hoc fuerit ſolenni ſigno initiatus. Unde catechumeni, quamlibet ſincero corde articulos fidei crederent, & ore etiam Symbolum recitarent, nunquam tamen, teſte Auguſtino *lib.*8.*confeſſ.cap.*2. & *tract.*11. *in Ioannem*, in numero fidelium habiti ſunt, quanvis parvulos nec per ſe corde credere, nec ore profiteri fidem valentes fidelibus ſuis ſemper Eccleſia accenſuerit. Hinc Auguſtinus *epiſt.* 28. baptiſmum *ſacramentum Chriſtianæ ſocietatis* appellavit.

Denique ab aliis Baptiſmus *cuſtodia*, ſeu *præſidium* nominatur, quia per ipſum ad familiam Chriſti pertinentes ſpecialiori divini numinis providentiâ, tanquam cives Sanctorum

&

& domeſtici Dei gubernantur. Vel etiam quia per Baptiſmum datur nobis Spiritus ſanctus, qui quod Chriſtus nobis acquiſivit, cuſtodit in nobis, juxta illud præclarum Auguſtini *ſerm.* 1. feriæ 2. Pentecoſtes: *Venit Vicarius Redemptoris Spiritus ſanctus, ut beneficia quæ Salvator Dominus inchoavit, Spiritus ſancti virtute conſummet; & quod ille redemit, iſte ſanctificet; quod ille acquiſivit, iſte cuſtodiat.*

Sunt & alia nomina, quæ Baptiſmus ſortitur, apud veteres obvia, quibus tanti ſacramenti virtus & præſtantia adverſus eos, qui ſacramentis omnem internæ ſanctificationis vim adimunt, nudamque ſignificationem aſſerunt, exprimitur. Nec mirum eſſe debet, uti Nazianzenus oratione in ſanctum lavacrum obſervat, ſi Baptiſmus tot nominibus deſignetur, cùm Chriſtus in ipſo tam mira operans, multis ac diverſis nominibus appelletur. Unde ut ibidem ait, hoc ſacramentum *donum dicitur, quia iis qui nihil priùs contulerunt, datur Baptiſmus, quia peccatum in aqua ſepelitur. Unctio, quia ſacer & regius; hujuſmodi enim ea erant, quæ ungebantur. Illuminatio porrò, quia ſplendor & claritas. Indumentum, quia ignominiæ noſtræ velamen eſt. Lavacrum, quia abluit. Sigillum, quia conſervatio eſt.* Tot ergo donatur Baptiſma nominibus, quòd tot mirabilia paucis aquæ guttis, & nonnullis verbulis divinâ virtute operatur, quæ fidem tametſi non ſuperent, admirationem tamen cient & rapiunt. Unde præclarè Tertullianus *lib. de Baptiſmo*, dixit: *Qualia decet eſſe opera Domini, niſi ſuper omnem admirationem? Mirandum ſanè quod ſine pompa, ſine apparatu, ſine ſumptu in aqua demiſſus,*

miſſus, inter pauca verba tinctus, inde exſilit innocentior. Ne mireris propterea hæc ſimplicia, quaſi vana; hæc magnifica, quaſi impoſſibilia: quia aliàs denegas Deo proprietates ſuas, ſimplicitatem & poteſtatem. Cui conſonat illud Auguſtini, in alia tamen materie uſurpatum: *Sed nova ſunt, ſed inſolita ſunt, ſed contra naturæ curſum notiſſimum ſunt; quia magna, quia divina, & eo magis vera, certa, firma.*

Exiſtentia & inſtitutio Baptiſmi.

Exiſtentia baptiſmatis ex inſtitutione Chriſti demonſtrabitur; non enim poteſt illud in Eccleſia non exiſtere, quod eſt ad hominum ſanctificationem à Chriſto permanenter inſtitutum. Quamvis autem Baptiſmum à Chriſto inſtitutum fuiſſe, clariſſima novi Teſtamenti teſtimonia ſignificent, de tempore tamen inſtitutionis ambigunt Theologi. Quorum alii tunc inſtitutum fuiſſe baptiſma cenſent, quando Dominus *Ioan.*3. Nicodemo dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei.* Alii inſtitutionem in illud tempus rejiciunt, quo Chriſtus in cœlum aſcenſurus diſcipulis dixit, Matth.28. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

Sed longè probabilior eſt opinio S. Thomæ *quæſt.* 66. *art.*2. docentis Baptiſmum fuiſſe ante Chriſti mortem inſtitutum, eo videlicet die, quo à Joanne in Jordane Salvator impleturus omnem juſtitiam baptizatus eſt. Ita enim colligitur ex illo Joan.3. *Poſt hæc venit Ieſus, & diſcipuli ejus in Iudæam, & illic demorabatur*

cum

cum eis, & baptizabat, per manus ſcilicet diſcipulorum, ut habetur *cap. 4. ſequenti*, his verbis: *Quanquam Ieſus non baptizaret, ſed diſcipuli ejus.* Quod intelligi non poteſt cum Alenſi, de Baptiſimo Joannis. Tum quia diſcipuli Joannis adversùs illud Chriſti baptiſma admurmurantes, apud Joannem conqueſti ſunt; quod utique non feciſſent, ſed potiùs gaudere debuiſſent, nec fuiſſet locus invidiæ, ſed lætitiæ, ſi Baptiſmum Joannis Chriſti diſcipuli adminiſtraſſent. Tum ipſemet Baptiſta non ſemel ſuum inter & Chriſti Baptiſmum diſcrimen inſtituit, quòd ſuus erat tantùm diſpoſitio ad Chriſtianum; unde diſcipulis conquerentibus dixit: *Non ſum ego Chriſtus, ſed quia miſſus ſum ante illum, illum oportet creſcere, me autem minui.* Creſcit autem Chriſtus & ejus fides per filiorum ſpiritalem in Baptiſmo procreationem. Unde certum eſt, ante paſſionem Chriſtum ſuo baptiſmate baptizaſſe, ut docet Auguſt. *lib. de unit. Eccleſiæ, cap. 21. & tract. 5. in Ioan. & lib. 3. de anima & origine, cap. 9. epiſt.* 108. & alibi. Tum quia ordo conveniens exigebat, ut priùs Apoſtoli chriſtiani baptiſmatis lavacro mundarentur, quàm ut Sacerdotes & Epiſcopi conſecrarentur; quos tamen ante paſſionem fuiſſe in ſacrorum miniſtros inſtitutos certiſſimum eſt. Unde priùs diſcipulos baptizarat, qui etiam ad eorum pedes lavandos poſtea ſe demiſit.

Id ipſum videtur Patribus magis conſonum; ſacri enim Doctores communiter aſſerunt Chriſtum in Jordane contactu ſuæ mundiſſimæ carnis aquas ſanctificaſſe: *Baptizatus eſt Dominus*, inquit Ambroſius lib. 2. in Luc. cap. vltimo,

ultimo, *non mundari volens, ſed mundare aquas, ut abluta per carnem Chriſti, qua peccatum non cognovit, baptiſmatis jus haberent.* Et Auguſtinus *ſerm.* 1. *Dominica infra octavam Epiphaniæ,* ſeu 36. de tempore: *Quale baptiſma, ubi purior eſt fonte ille qui mergitur; ubi dum ſuſceptum aqua diluit, non ſordibus inficitur, ſed benedictionibus honoratur! Quale baptiſma, inquam, in quo purgantur potiùs fluenta quàm purgant! Novo enim ſanctificationis genere Chriſtum non tam lavit unda, quàm lota eſt. Ex quo enim Salvator in aqua ſe merſit, ex eo omnium gurgitum tractus, cunctorumque fontium venas myſterio baptiſmatis conſecravit, & quiſquis ibi in nomine Domini baptizari voluerit, non tam illum mundi aqua diluit, quàm Chriſti unda purificat: Salvator autem ideò baptizari voluit, ut non ſibi munditiam acquireret, ſed ut nobis fluenta mundaret.* Unde & tunc Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ apparuit, & vox Patris audita eſt, ut ſimul cum materia, & forma in nomine Trinitatis proferenda deſignaretur. Unde Auguſtinus *lib. de mirabilibus Scripturæ, cap.* 5. ait apparuiſſe columbam, & cœlum apertum fuiſſe, *ut baptiſmi ſacramentum quid valeret, oſtenderet.* Non quòd vim aliquam inſitam regenerativam omnibus aquis contulerit; ſed quia Baptiſmi inſtitutione eas ad regenerandos homines ordinaverit, & ordinatione illa conſecràverit, ut ait S. Maximus hom. 1. Epiphaniæ: *Sicut relatu paternæ traditionis inſtruimur, ferunt hodie Chriſtum Dominum noſtrum ſuſcepto à Ioanne baptiſmate, conſecraſſe fluenta Iordanis, ſuumque ſimul purificaſſe Baptiſmum.*

Ratio

Ratio etiam S. Thomæ optima eſt. Tunc enim videtur aliquod ſacramentum inſtitutum, quando virtutem ſuos producendi effectus accepit: hanc autem virtutem habere cœpit baptiſma, quando Chriſtus eſt baptizatus; tum quia juxta Patres, tunc aqua in materiam Baptiſmi deſignata, & veluti conſecrata eſt. *Ex quo Chriſtus aquis immergitur*, inquit Auguſtinus ſerm. 36. *ex eo omnium peccata abluit aqua.* Tum quia cùm Chriſtus Baptiſmum ante paſſionem inſtituerit, nec aliud poſſit inſtitutionis ante paſſionem tempus convenientius deſignari, relinquitur eo die Baptiſmum fuiſſe inſtitutum.

Fateor tamen tunc adhibendi baptiſmatis neceſſitatem minimè indictam fuiſſe. Tum quia circumciſionis uſus uſque ad paſſionem duraturus erat; nam toto tempore paſſionem antecedente, teſtibus Hieronymo & Auguſtino, legalia nec mortifera erant, nec mortua, cùm ipſe Chriſtus leproſo præceperit ſecundùm legem Moſis adire Sacerdotem, & Agnum Paſchalem in ultima cœna ipſemet immolaverit. Non verò congruebat homines duplici ſacramento ad eandem primam gratiam conferendam, idemque primigenium peccatum delendum gravari. Unde in una duntaxat Chriſti paſſione figuralia omnia ſacramenta terminata ſunt, quibus Baptiſmus, & alia novæ legis ſacramenta ſucceſſerunt. Tum quia per Baptiſmum configuratur nova creatura paſſioni & reſurrectioni Chriſti, in quantum peccato mortuus homo novam incipit viam juſtitiæ, juxta illud Apoſtoli Rom. 6. *Quicumque baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus.* Ubi Chryſoſtomus

mus *hom.* 10. ait: *Quid eſt in morte? Scilicet ut nos ipſi cum illo moriamur. Crux eſt nobis Baptiſma. Quod Chriſto crux & ſepulchrum, hoc etiam Baptiſmus nobis fuit. Ille carni mortuus & ſepultus eſt, nos peccato.* Et ideò oportuit Chriſtum priùs pati, priúſque reſurgere, quàm ut hominibus neceſſitas ſe morti & reſurrectioni Redemptoris configurandi, præceptumque imponeretur. Nam per Baptiſmum non ſolùm peccato mori dicimur, ſed etiam ſepeliri, & reſurgere, juxta illud Apoſtoli Coloſſ. 2. *Conſepulti Baptiſmo ei, in quo & reſurrexiſtis.*

Nec obeſt, quod ante paſſionem dixerit Dominus Nicodemo Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei.* Non obeſt, inquam: tum quia ut *art.* 2. *ad* 3. ait S. Thomas, *hoc magis videtur ad futurum reſpicere, quàm ad præſens tempus.* Tum quia ut docet Bernardus *epiſt.* 77. tunc privata erat baptiſmatis & legis novæ explicatio, cujus poſtea præceptum & generalis obligatio imponi debebant. Unde verba illa appellat præceptum vitæ, cœleſte edictum, novi myſterii decretum, etſi adhuc ſecretum; legem prolatam, etſi nondum promulgatam. Quia, ut dictum eſt, in ſola paſſione Chriſti omnes legales cæremoniæ extinctæ ſunt, quemadmodum etiam in eius morte velum templi ſciſſum eſt. Hinc Magnus Leo *ſermone* 7. *de paſſ.* hæc profert: *Traxiſti, Domine, omnia ad te, quoniam ſciſſo templi velo, Sancta ſanctorum ab indignis Pontificibus receſſerunt, ut figura in veritatem, prophetia in manifeſtationem, & lex in Evangelium verteretur, ut quod in uno Judææ templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, aperto*

ſacra

ſacramento univerſarum nationum devotio celebraret. Unde non magis verbis illis ad Nicodemum Chriſtus Baptiſmum inſtituit, quàm cùm diſcipulis & turbis Judæorum dixit: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Unde *epiſt. 4. cap. 3.* idem S. Leo docet, poſt reſurrectionem Dominum tradidiſſe diſcipulis formam, & omnes ad Baptiſmum obligandi poteſtatem. *De quo utique eos etiam ante paſſionem potuiſſet inſtruere, niſi propriè voluiſſet intelligi regenerationis gratiam ex ſua reſurrectione cœpiſſe.* Et *cap. 6. ejuſdem epiſtolæ*, dicit Chriſtum tunc regenerationis potentiam ſanxiſſe, quando de latere ipſius profluxerunt ſanguis redemptionis, & aqua baptiſmatis. Non quòd tunc ſolùm Baptiſma inſtitutum ſit, ſed quia eo tempore comparatum eſt meritum conſummatum, & perſolutum pretium, ex quo Baptiſmus, & cætera Sacramenta virtutem ſortiuntur. Qua de cauſa dixit Auguſtinus *tract. 15. in Ioan.* de latere Chriſti ſacramenta Eccleſiæ fluxiſſe. Itaque poſt paſſionem & reſurrectionem Chriſti, extinctâ lege Moſaïcâ, Baptiſmi & novæ Legis obligatio cœpit. Tranſlato enim ſacerdotio, ut dicitur *Hebr. 7.* neceſſe eſt, ut legis tranſlatio fiat. Tunc, laudatus Magnus Leo proſequitur, umbræ ceſſerunt corpori, antiqua obſervantia novo excluſa eſt ſacramento, hoſtia in hoſtiam tranſiit, ſanguine ſanguis ablatus eſt, & legalis feſtivitas, dum mutata, impleta. Quia nimirum in ſacrificio mortis Redemptoris, & Agni immaculati ſacerdotium Aaron in Chriſtum tranſlatum eſt, unde *Hebr. 9.* dicitur: *Chriſtus aſſiſtens Pontifex futurorum bonorum, per amplius*

&

& perfectius tabernaculum non manufactum, id eſt non hujus creationis, neque per ſanguinem hircorum, aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem introivit ſemel in ſancta, æternâ redemptione inventâ.

Dices primò: Judæus auditâ Chriſti doctrinâ, viſiſque ſtupendis ejus miraculis tenebatur Chriſti ſe legi mancipare, & effici Chriſtianus: ſed ſine Baptiſmo id non poterat, cùm Baptiſmus ſit primus religionis illius ingreſſus, prima ad ſalutem via. Ergo ante paſſionem Chriſti Baptiſmi ſuſcipiendi lex obligabat. Maximè quia Ethnicus, qui ad Chriſtum nondum paſſum convertebatur, in remedium peccati originalis non circumcidi debebat, ſed baptizari.

Reſpondeo, omiſſis variis ſolutionibus, toto illo temporis interſtitio Judæum, vel Gentilem ad Chriſtum converſum debuiſſe Chriſto obtemperare, & divinis ejus conſiliis morem gerere: quia cùm ipſe ſit ſacramentorum author, & gratiam juſtificationis abſque illis inſtrumentis nondum inſtitutis vel indictis conferre poſſit (ſicut Magdalenæ peccata ſine pœnitentiæ ſacramento remiſit) ideò ſincerâ præceptorum ejus obſervantiâ à fide Chriſti profectâ Chriſtiani facti fuiſſent, & ut veriùs crediderim, Baptiſmo etiam abluti fuiſſent, ſicut plures à Chriſto per diſcipulos fuiſſe baptizatos legimus *Ioan.* 3. Et Apoſtolos ante paſſionem fuiſſe baptiſmate ablutos, eſt veritati conformius, ut colligit Auguſtinus ex illo Joan. 13. *Qui lotus eſt, non indiget niſi ut pedes lavet.* Lotus autem erat Petrus, quia jam Baptiſmo Chriſti erat antè baptizatus. Addit idem Pater *epiſt.* 163.

per Chriſti paſſionem, utpote à Deo in figuram Chriſti inſtitutus. Non autem peccavit Petrus (addit ad 2.) *in hoc, quod ad tempus legalia obſervabat* (quæ etiam Paulus obſervavit; quâ autem fronte, ut Hieronymus ait, quâ audaciâ Paulus in faciem reſiſtens Petrum reprehenderet, quod ipſe commiſerat, dum Timotheum circumcidit, dum nudipedalia exercuit de cæremoniis Judæorum, dum caput raſit, dum obtulit ſacrificia, & hoſtias immolavit, ne ſcandalizarentur qui ex Judæis erant;) *ſed peccabat in hoc, quod circa legalium obſervantiam nimiam diligentiam adhibebat, ne ſcandalizaret Iudæos; ita quod ex hoc ſequeretur Gentilium ſcandalum.* Abſtinentias porrò præfatas retinuerunt ad tempus Apoſtoli, *non ad obſervandum cæremonias legis*, inquit ibidem S. Thomas ad 3. *ſed ad hoc, quod poſſet coaleſcere unio Gentilium & Iudæorum ſimul habitantium. Iudæis enim propter antiquam conſuetudinem ſanguis & ſuffocatum erant abominabilia; comeſtio autem immolatorum ſimulachris poterat in Iudæis aggenerare circa Gentiles ſuſpicionem reditus ad idololatriam: & ideò iſta fuerunt prohibita pro tempore illo, in quo de novo oportebat convenire in unum Gentiles & Iudæos. Procedente autem tempore, ceſſante causâ ceſſavit effectus, manifeſtata evangelicæ doctrinæ veritate, in qua Dominus docet, quod nihil quod per os intrat, coinquinat hominem, ut dicitur Matth. 15. & quod nihil eſt rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur, ut 1. Timoth. 4. dicitur. Fornicatio autem prohibetur ſpecialiter, quia Gentiles non reputabant eam eſſe*

peccatum. Quod verò dicitur, legem Baptiſmi non fuiſſe ſufficienter à Chriſti reſurrectionis tempore promulgatam, probat quidem excuſatos fuiſſe eos, qui illius juris poſitivi ignorantiâ ad Baptiſmum ſuſcipiendum non accedebant; ſed non convincit ejus legis conſcios fuiſſe à baptiſmate recipiendo immunes. Nec debuit expectari myſteriorum omnium Chriſti complementum, ſicut jam non expectatur judicii Chriſti, quod omnium functionum ejus coronis eſt, & conſummatio. Cùm præſertim ea tunc conſummata eſſent myſteria, unde totam haurit Baptiſmus efficacitatem, dicente D. Thoma 1. 2. quæſt. 103. art. 3. ad 2. *Myſterium redemptionis humani generis completum fuit in paſſione Chriſti; unde tunc Dominus dixit, Conſummatum eſt, ut habetur Ioan.* 19. *Et ideo tunc totaliter debuerunt ceſſare legalia, quaſi jam veritate eorum conſummata. In cujus ſignum in paſſione Chriſti velum templi legitur eſſe ſciſſum, Matth.* 27. *Et ideo ante paſſionem Chriſti Chriſto prædicante, & miracula faciente, currebant ſimul Lex & Evangelium; quia jam myſterium Chriſti erat inchoatum, ſed nondum conſummatum. Et propter hoc mandavit Chriſtus Dominus ante paſſionem leproſo, ut legales cæremonias obſervaret.* Quæ verba S. Doctoris de paſſione ut completa per reſurrectionem, juxta ſuperiùs dicta, intelligenda eſſe arbitramur, ſecundùm illud Auguſtini à D. Thoma *art.* 4. memoratum, & *ex lib.* 19. *contra Fauſtum, cap.* 16. excerptum: *Chriſtus jam non promittitur naſciturus, paſſurus, reſurrecturus, quod illa ſacramenta quodammodo perſonabant; ſed annunciatur, quod natus ſit, paſſus ſit, reſurrexerit; quod*

hæc

hæc ſacramenta, quæ à Chriſtianis aguntur, jam perſonant.

Remota baptiſmatis materia eſt aqua naturalis, proxima verò ablutio.

Prior pars infinitis poſſet Scripturarum, Conciliorum, & Patrum teſtimoniis comprobari; ſed quid egemus teſtibus ad eam veritatem confirmandam, quam traditio perennis, & communis Eccleſiæ ſenſus, ac praxis manifeſtant? Convenienter porrò hæc materia à Chriſto Domino electa eſt; tum quia cùm Baptiſmus ſit omnibus maximè neceſſarius, eâ congruè materiâ conſtare debuit, quæ nunquam, & nullibi non præſto eſt; quæve ubique, & ab omnibus abſque negotio poteſt inveniri. Tum quia cùm ad abſtergendas corporis ſordes aqua ſit peridonea, præclarè effectum Baptiſmi, cujus eſt veteris hominis inquinamenta mundare, deſignare nata eſt. Et licèt hanc ſpiritalem mundandorum animorum virtutem aqua naturâ ſuâ non habeat, eam tamen divinitus obtinet, ut his egregiis verbis docet Magnus Leo ſerm. 5. de Nativit. *Originem, quam ſumpſit in utero Virginis, poſuit in fonte baptiſmatis: & obumbratio Spiritus ſancti, quæ fecit ut Maria pareret, eadem facit ut aqua regeneret.* Et ſerm. 4. *Omni homini renaſcenti aqua baptiſmatis inſtar eſt uteri virginalis, eodem ſpiritu replente fontem, qui replevit & Virginem; ut peccatum quod ibi evacuavit ſacra conceptio, hîc ſolvat ablutio.* Ultrà progreditur Auguſtinus, dum ſermone 36. de tempore, ſic ſcribit: *Penè majori munere, quàm Maria, unda ditata eſt. Illa*

enim ſibi tantùm meruit caſtitatem, iſta nobis contulit ſanctificationem: illa meruit, ne peccaret; iſta, ut peccata purgaret: illa propria delicta à ſe repudiat, iſta in ſe per Dei gratiam aliena condonat: illi eſt collata virginitas, iſti eſt donata fœcunditas: illa unum procreavit, & pura eſt; iſta generavit plures, & virgo eſt: illa præter Chriſtum neſcit alium filium, iſta cum Chriſto mater eſt populorum. Alias congruentias reflexione proxima referemus.

Diximus autem, aquam illam debere eſſe naturalem, ut docet Tridentinum *ſeſſ.4. can.2.* & ut ait D.Thomas, ſimplicem, id eſt elementarem, nec ita mixtam, ut ſolvatur ejus natura & ſpecies. Unde omnes aquæ artificiales, ſeu humores & ſucci è floribus aut plantis eliquati; aquæ etiam adeò liquoribus aliis perfuſæ, ut hujuſmodi mixtione corrumpantur; aquei etiam humores, ut ſudor, ſaliva, lacrymæ, non ſunt idonea Baptiſmi materia. Sed circa hæc legendi ſunt Theologi Morales, & Manualia Clericorum, necnon D.Thomas *art. 4. & ad argumenta.*

Poſterior pars affirmans, ablutionem eſſe proximam hujus ſacramenti materiam, ſuadetur. Applicatio materiæ remotæ à forma ſtatim determinatæ eſt materia proxima ſacramenti: ablutione autem applicatur aqua, quæ eſt remota hujus ſacramenti materia à verbis abluentis miniſtri determinata. Ergo ablutio proxima eſt Baptiſmi materia. Accedit, quod cùm ſacramentum Baptiſmi non in aliquo permanente, ſed in uſu & actione aliqua ſucceſſiva & fluente conſiſtat, nulla potiùs, vel opportuniùs aſſignari quit, quàm ipſa ablutio, quæ & actionem baptizantis,

ptizantis, & paſſionem ſignificat baptizati. Unde ad eam motus aliquis ſucceſſivus, & continuus requiritur, ratione cujus corpus verè ablui dicatur. Quare propriè ablutus minimè diceretur, qui unam aquæ guttulam in extremitate digiti reciperet. Hinc ſequitur, in glacie, nive, grandine, non valere baptiſmum; quia licèt hæc juxta plures Philoſophos ab aqua eſſentialiter non differant; quia tamen non fluunt, non ſunt ad abluendum idonea donec liquefiant. An autem ablutio debeat eſſe immerſio, vel aſperſio, ſuprà expoſitum eſt inter explicandum nomen Baptiſmi. Et præ oculis habendum eſt, quod licèt traditiones divinæ ab Apoſtolis tanquam Chriſti miniſtris traditæ nullâ poſſint authoritate mutari; ea tamen, quæ Apoſtoli, tanquam Paſtores & Præfecti Eccleſiarum conſtituerunt, ſummus Eccleſiæ Paſtor, ſi juſta cauſa interceſſerit, mitigare, & mutare conceſsâ ſibi divinitus authoritate poteſt. De hac traditionum differentia alibi ſatis dictum eſt.

Porrò pulchrè obſervat Catechiſmus Romanus *part.2. titulo de Baptiſmo, n. 6.* materiam Baptiſmi, aquæ nimirum ablutionem, variis eſſe & figuris, & Prophetarum oraculis præſignatam. Diluvium enim, quo mundus purgatus eſt, quando nimirum omnis caro corruperat viam ſuam, & tota humani cordis cogitatio intenta erat ad malum, hujus aquæ figuram, & ſimilitudinem geſſiſſe, Apoſtolorum Princeps in priori ſua epiſtola ſignificat. Maris etiam Rubri tranſitum hujus aquæ ſalutaris typum fuiſſe Apoſtolus 1. *Cor.* 10. oſtendit. In Naam Syri ablutione, quæ 4. *Regum* 5. commemoratur, & in probaticæ piſcinæ vi, hujus noſtri baptiſ-

natis myſteriorum ſymbolum extitiſſe nemo non judicabit. Non eſt etiam dubium, quin baptiſmum Chriſtianorum non prænuntiarit & Iſaias, dum omnes ſitientes venire ad aquas *cap.* 55. tam liberaliter invitavit; & Ezechiel, dum *cap.* 47. aquas è templo egredientes in ſpiritu vidit; & Zacharias, dum fontem patentem domui David paratum in ablutionem peccatoris & menſtruatæ, *cap.* 13. præmonſtravit.

Sed dices: Si aqua abluens ſit chriſtiani baptiſmatis materia, cur *Matth.* 5. ſit oppoſitio inter baptiſmum Joannis, & baptiſmum Chriſti, quòd ille eſſet in aqua, iſte in ſpiritu & igne? Cur etiam Stephanus II. in reſcripto ad Monachos Britannici Monaſterii, *cap.* 11. ait: *Si in vino quis, propterea quod aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit, nulla ei exinde adſcribitur culpa; infantes ſic permaneant in baptiſmo.*

Reſpondeo hanc ideò poſitam fuiſſe inter baptiſmum Joannis & Chriſti differentiam, quia baptiſmus Joannis erat tantùm in aqua, non in ſpiritu; baptiſmus autem Chriſti eſt in ſpiritu, non quòd ſpiritus materia ejus ſit, ſed quia à Spiritu ſancto totam haurit efficacitatem, ut ſpiritum humanum ſanctificet. Additur autem, *& igne*, vel ut ſignificaretur copioſa illa Spiritus in Apoſtolos effuſio in die Pentecoſtes futura, quando Spiritus ſanctus in Apoſtolos in linguis igneis deſcendit; vel ut indicaretur cordis contribulati pœnitentia, quâ animus expurgatur, juxta illud Chryſoſtomi, ſeù authoris Operis imperfecti hom. 3. in Matth. *Tentationis, & tribulationis baptiſmum igni comparat; comburit enim*

carnem,

carnem, & eam coquit, ut nec citò concupiſcat, nec germinet concupiſcentias. Unde patet, quàm graviter aberrarint Seleuciani, qui referentibus SS. Auguſtino & Epiphanio opere de hæreſibus, baptizandos adurebant, cùm ignem illum de elementari nunquam Patres, nunquam Eccleſiæ Paſtores intellexerint. Ad reſcriptum Stephani reſpondeo, vel non eſſe authenticum, vel ineptè conſtructum, unde ſic debet legi: *Nulla ei aſcribitur culpa, ſi ſic infantes permaneant.* Non quòd baptiſmum tanquam validum approbarit Pontifex, ſed excuſari voluerit à peccato, vel excommunicatione Presbyterum, qui in illo periculo extremo, nullâ inventâ aquâ, vinum per ſimplicitatem adhibuerat.

Inſtabis cum Calvino, aquam etiam metaphoricè intelligente de mortificatione aut tribulatione, quomodo accipitur in illo verſu Pſalmi 68. *Intraverunt aquæ uſque ad animam meam:* vel de gratia Spiritus ſancti, quæ aquæ *Joan.* 4. in Chriſti cum Samaritana colloquio comparatur: Non eſt major ratio, cur aqua quàm ignis metaphoricè intelligantur: ſed ignis metaphoricè accipitur in illo loco Matth. 3. *Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni.* Ergo etiam cùm dicitur Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei*, aqua metaphoricè accipitur.

Reſpondeo non minùs eſſe impium Calvini interpretamentum, quàm antiquum Seleucianorum errorem, utpote peræquè à traditione Eccleſiæ ab Apoſtolis derivata, & in plenariis Conciliis firmata alienum. Nam SS. Patres aquam elementarem veram & naturalem, tan-

quam à Chriſto præceptam ſemper adhibuerunt; ignem verò vel de linguis igneis in Apoſtolos delapſis, vel de proprietatibus Spiritus ſancti, qui inſtar ignis concupiſcentiam adurit, charitatem accendit, mentem illuſtrat; vel de purgatione in extremo judicio futura, ſemper interpretati ſunt, & quidem ad ipſam Scripturam conſentaneè. Nam ut benè obſervat Eſtius *in 4. diſt.3.* §.7. in loco Matthæi ignis poſtponitur Spiritui ſancto, *ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto & igni*: in loco verò Joannis aqua præponitur, *niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto*; ut daretur intelligi, ignis vocabulum adjunctum, id quod antecedit determinare, & proprietatem Spiritus ſancti deſignare; aquam verò priori loco nominatam, non proprietatem Spiritus ſancti, ſed puræ aquæ naturam ſignificare. Cujus ſignum eſt, quod Chriſtus facto doctrinam probans, & veluti interpretans, poſt illum cum Nicodemo habitum ſermonem, in Judæam in aqua baptizaturus digreſſus eſt.

Legitima Baptiſmi forma eſt hæc: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

Ad tam conſtantem ſuadendam veritatem nihil opus eſt authoritatum momenta, quæ ubique proſtant, producere in medium; ſed ſatis erit S. Thomæ convenientiam, quam profert *art.5.* declarare. Valde congruit, ut cauſa baptiſmi in ejus forma exprimatur, non ſolùm miniſterialis, quæ ſacramentum perficit; ſed etiam

etiam principalis, à qua tota verborum virtus ſacramentalis derivatur: forma autem præfata & miniſtrum exprimit, cùm dicitur, *Ego te baptizo*; & cauſam præcipuam deſignat, cùm dicitur, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Quæ ratio optimè quidem declarat, quàm congruè verba illa omnia Salvator deſiderarit; ſed non propterea concludit, in omnibus ſacramentorum formis cauſarum ſacramenti mentionem fieri debere. Quanvis etiam addi poſſit, id ad formam baptiſmi ſpeciali quadam ratione exigi, quia cùm baptiſma ſit omnium ſacramentorum janua, & totius vitæ ſpiritalis baſis & fundamentum, nihil juſtius eſt, quàm ut in exordio ſalutis Authorem ſalutis agnoſcamus, in ejuſque fidem, amorem, & gratiarum actionem effundamur, à quo creati in Chriſto Jeſu novum eſſe recipimus, & divinæ conſortes facti naturæ, à Patre per Filium in Spiritu ſancto regeneramur.

Sed operæpretium eſt ſingulas particulas interpretari. Particula *Ego*, miniſtrum indicat, quanvis ly *ego*, non ſit de eſſentia; Eccleſia enim Catholica ritum formæ Græcorum approbat, in quo miniſtri perſona explicitè non ſignificatur. Eſt autem forma Græcorum hujuſmodi: *Baptizatur* (non baptizetur, ut plerique Latinorum exiſtimant, in Græco enim habetur Βαπτίζεται, non Βαπτιζέσθω, id eſt, baptizatur, non verò baptizetur) *ſervus Dei in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.* Unde idem eſt utriuſque Eccleſiæ ſenſus, qui æquè per activum, atque per paſſivum exprimitur. Utuntur porrò Græci hoc modo loquendi, quia non defuerunt in Oriente, nec deinde in Africa hæretici, qui

ſeipſos primarios baptiſmi & ſacramentorum authores ſuperbiſſimè conſtituebant. Contra illos agit Auguſtinus *lib.50.homiliarum, hom.23.* eoſque modeſtiâ & humilitate Salvatoris confundit, qui Magdalenæ dixit, Dimittuntur ei peccata multa; nec virtutem dimittendorum peccatorum ſibi licèt eximiam verborum faſtu ſuæ poteſtati aſſeruit. *Medicus bonus*, inquit, *ægros non ſolùm præſentes ſanabat, ſed & futuros etiam prævidebat: futuri erant homines, qui dicerent, Ego peccata dimitto, Ego juſtifico, Ego ſano quemcunque baptizo.* Quæ ſuperbia tempore etiam Apoſtolorum fundamenta & ſemina jecerat in illis, quorum alii ſe ſe baptizatos à Paulo, alii à Petro, alii ab Apollo gloriabantur, quos Paulus 1. *Cor.*1. reprehendit. Hinc Chryſoſtomus *hom.*1. *in Acta Apoſtolorum*, ponderans illud Salvatoris, *Vos autem baptizamini*, ait: *Non dixit Chriſtus, Vos verò ego baptizo in Spiritu ſancto; ſed, Baptizamini: nos docens, ut modeſtè de nobis ſentiamus.* Et *homilia* 8. *in Ioannem*, eam extollit Chriſti modeſtiam his verbis: *Intuere modum loquendi Chriſti ab omni jactatione, & oſtentatione alienum. Non enim dixit, Sanum te feci; ſed, Sanus factus es, jam noli peccare. Neque dixit, Ne te puniam; ſed, Ne deterius tibi aliquid contingat. In neutro perſonam ponens, & oſtendens ſanitatem priùs tribuendam eſſe gratiæ, quàm meritis.* Ad conterendam igitur illam in Oriente exortam hæreticorum præſumptionem modus loquendi paſſivus invaluit; & quia Latini de principali ſacramentorum Authore Chriſto orthodoxè ſemper ſenſerunt, ideo activum loquendi modum ſemper retinuerunt. Multa enim

pro-

pro ratione temporum, locorum, & perſonarum prudens Eccleſia Mater conſtituit, quæ ceſſantibus illis circunſtantiis non curat. Sic tempore Ignatii Martyris ob errorem Manichæorum Sabbatho in honorem Dei conditoris jejunantium, jejunio Sabbathi fidelibus interdixit. Sic propter eoſdem Manichæos ſpeciem vini in Euchariſtia non conficientes, ne veritatem mortis Chriſti fateri cogerentur, utriuſque ſpeciei uſum omnibus fidelibus indixit Magnus Leo *ſerm. 4. de Quadrageſima*; quem tamen non eſſe omnibus fidelibus neceſſarium, œcumenica Concilia declararunt.

Particula verò *baptizo*, neceſſariò debet exprimi, quia ſignificat actum baptizandi more chriſtiano; cùm enim ablutio hominis in aqua variis de cauſis fieri poſſit, oportet ut verbis formæ ad quid fiat determinetur. Particula verò *Te*, perſonam exprimit baptizandam; cùm enim baptiſmi ſacramentum in uſu & applicatione materiæ conſiſtat, congruit ſubjectum, cui applicatur, exprimi. Particulæ *in nomine*, virtutem divinam toti Trinitati communem ſignificant; & ideo dicitur *in nomine*, non *in nominibus*, quia in nomine idem eſt, ac in auctoritate & virtute, quæ una & eadem tribus convenit perſonis; maximè quia in hoc ſacramento fidei debemus eſſentiæ unitatem ſincerè, & ſolenniter profiteri. Denique exprimuntur nomina *Patris*, *&* *Filii*, *&* *Spiritus ſancti*. Cujus congruentiam affert S. Thomas *ad 7*. Quia ſicut aqua aſſumpta eſt ad baptiſmum, quia ejus uſus ad abluendum communior eſt; ita ad tres Trinitatis perſonas deſignandas illa nomina adhibentur, quibus perſonæ divinæ commu-

unam de Trinitate perſonam in baptiſmo non nominaret, illud baptiſma eſſe verum non poſſet. At qui baptizaret in nomine Trinitatis, nullam ſingulatim perſonam nominaret; qui verò in nomine ſolius Chriſti baptizaret, duas non nominaret: ergo verum baptiſma ex mente illius Pontificis non conficeret. Idem patet ex capite, *Si reverà*, ubi Pelagius Papa declarat, baptizatos in nomine ſolius Domini (id eſt Chriſti, ut patet ex contextu) eſſe in ordinaria forma iterum baptizandos. Et ratio S. Thomæ eſt perſuadens, quia ſicut ad ſacramentum requiritur forma ſenſibilis, ita & forma conſpicua, diſtincta, & aperta: unde non ſufficit expreſſio ſolius Trinitatis tres perſonas implicitè involventis, ſed dearticulata exigitur ſingularum appellatio perſonarum, ſenſibilibus, conſpicuis, & communibus nominibus expreſſarum.

Nec obeſt, quod *Actorum* 8. in nomine Jeſu-Chriſti dicantur viri & mulieres baptizati: non obeſt, inquam, tum quia, ut ait S. Thomas *q.66.art.6.ad* 1. ex ſpeciali Chriſti diſpenſantis revelatione Apoſtoli in primis naſcentis Eccleſiæ cunis in nomine Chriſti baptizare potuerunt, ut nomen illud, in quo nos oportet omnes ſalvos fieri, quodve erat Gentibus & Judæis inviſum & exoſum, honorificum & glorioſum evaderet per hoc, quod ad ejus invocationem Spiritus ſanctus baptizatis daretur. Tum quia, ut Cypriano *epiſt.* 75. placet, eatenus Apoſtoli in nomine Domini Jeſu baptizabant, quatenus venerabile illud nomen in forma baptiſmi honoris gratiâ exprimebant, dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii ejus Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti.* Tum etiam quia, ut

Cate

Catechiſmus Romanus *part. 2. tit. de baptiſ. n.16.* ex Ambroſio & Baſilio tradit, certum non eſt, Apoſtolos in nomine ſolius Chriſti baptizaſſe, ſed ideò in nomine Chriſti baptizaſſe dicuntur, ut illis verbis ſignificaretur, Apoſtolos non Joannis, ſed Chriſti baptiſma miniſtraſſe; tametſi à communi, uſitataque forma præcepto Chriſti trium perſonarum nomina exprimente non diſcederent. Quo etiam loquendi genere Paulus *Galat.5.* uſus videtur, dum dixit: *Quicunque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.* Significans eos baptiſmum à Chriſto inſtitutum ſuſcepiſſe, ſed formam ab ipſo Chriſto præſcriptam non excludens. Videſis Melchiorem Cano *lib.6. de locis, cap.8. ad 7.* ubi eruditè obſervat, quod cùm Scriptura dicit aliquid in Chriſti nomine fuiſſe geſtum, non continuò ſequitur, ſub conceptis unius Chriſti verbis rem geſtam, adminiſtratamque fuiſſe: in Scripturis enim id in alicujus nomine fit, quod ejus authoritate perficitur, ut variis poſſet exemplis illuſtrari. Unde non eſt neceſſe ſentire, Apoſtolos præceptorum Chriſti tenaces ſolitam formam immutaſſe; nam & hodie nos verè in Chriſti nomine, hoc eſt ejus loco, vi, & authoritate baptiſma conficimus, tametſi formam conſuetam adhibeamus. Denique hujus non leve ſignum eſt, quòd *Actorum 19.* Paulus nonnullos, qui ſe Chriſtianos profitebantur, interrogavit, *An Spiritum ſanctum accepiſſent?* Illiſque reſpondentibus: *Neque ſi Spiritus ſanctus eſt, audivimus*; replicavit Apoſtolus: *In quo ergo baptizati eſtis?* Hac replicâ innuens, non ſolere quemquam, niſi cum expreſſione trium perſonarum baptizari; alioquin ſi in nomine

duntaxat

duntaxat Chriſti baptizati fuiſſent, potuerant nomen Spiritus ſancti non audiviſſe. Quanvis etiam dici poſſit, replicam à baptiſmo petitam urgere potuiſſe Apoſtolum, quia non conferebatur baptiſmi ſacramentum, niſi prælibato præcipuorum Religionis myſteriorum catechiſmo, ſubindeque præmiſsâ] trium perſonarum explicatione.

Inſtabis: Nicolaus Papa ad conſulta Bulgarorum poſtulantium, quid eſſet agendum de illis, qui à quodam Judæo baptizati fuerant, reſpondit, ut *de conſecrat. diſt.* 4. *cap. A quodam Judæo*, refertur: *Hi profectò, ſi in nomine ſanctæ Trinitatis, vel tantùm in nomine Chriſti (ſicut in Actibus Apoſtolorum legitur) baptizati ſunt; unum quippe, idemque eſt, ut S. ait Ambroſius, rebaptizari non debent.* Ergo poteſt conferri baptiſmus in ſolo nomine Chriſti.

Reſpondeo, omiſſa ſolutione Soti & Sylvii, dicentium, Nicolaum I. tanquam privatum Doctorem ad conſulta reſpondiſſe, ſuamque peculiarem falſam ſententiam expoſuiſſe, cujus oppoſitam alii deinde Pontifices in Conciliis œcumenicis tradiderunt: omiſsâ, inquam; quia incredibile eſt tantum Pontificem, etiam ut privatum Doctorem baptiſmi eſſentialem formam ignoraſſe, & in re tam perſpicua à fidelibus Chriſti interrogatum tantoperè ceſpitaſſe, dicendum eſſe, Nicolaum eodem modo exponendum eſſe, quo Ambroſium, ad quem ſe refert, interpretamur. Nunquam autem ea Ambroſii mens fuit, ut in baptiſmi forma ſolius Chriſti nomen exprimi ſatis fuerit, alioquin cùm de Spiritu ſancto idem dicat, valere nimirum baptiſma in nomine ipſius, approbaret etiam baptiſmum

ptiſmum in ſolius Spiritus ſancti nomine collatum; quod hactenus in nullius Theologi mentem venit. Perſpicua ergo Ambroſii *lib.*1. *de Spiritu ſancto*, *cap.*2. mens hæc eſt, quòd in ſacro textu nomen Chriſti Domini, vel nomen Jeſu non excludit, quin baptiſmus in aliarum quoque perſonarum nomine ſit collatus; nam in libro de Sacramentis, *cap.*7. refert ad ſingulas immerſiones ſolitum fuiſſe ſuo tempore interrogari catechumenum: *Credis in Patrem?* in prima; in ſecunda verò: *Credis in Filium?* in tertia: *Credis in Spiritum ſanctum?* Maximè quia non ibi intendit S. Ambroſius agere de forma baptiſmi, ſed propoſitum unum ejus eſt, quod ubicumque aliqua operatiò in Scripturis alicui perſonarum aſſeritur, reliquæ non excludantur, ſed intelligi debeant, perinde ac ſi de aliis expreſſa mentio fieret: unde cùm in notiſſima baptiſmi forma perſonæ ſingulæ exprimantur, infert locis illis Actorum, ſolius Chriſti mentione alias perſonas minimè excludi. Similiter ergo Nicolaus ad ſenſum Ambroſii explicandus eſt, nomen ſcilicet Chriſti, vel Trinitatis non excludere trium perſonarum expreſſionem, cùm manifeſtum videatur formam in nomine ſolius Chriſti (etiamſi tempore Apoſtolorum viguiſſe dicatur) non potuiſſe adhuc ſuo tempore permanere; nec valeat ſummus Pontifex in formis ſacramentorum à Chriſto immobiliter inſtitutis diſpenſare. Declarat ergo baptiſmum illum à Judæo collatum, eſſe ratum, ſi in nomine Chriſti, ideſt ſi chriſtianum baptiſma conficere intenderit, & non baptiſma aliquod Judaïcum; quod utique intendit, ſi in nomine, ſeu authoritate Chriſti, vel Trinitatis,

addi

adhibitâ tamen formâ conſuetâ, baptizare voluit.

Miniſter Baptiſmi.

Licèt miniſter extraordinarius ſit quælibet utriuſque humani ſexus perſona, ut miniſtrum ubique obvium, ſicut materiam maximè communem habeat tantæ neceſſitatis, imminente præſertim in mora periculo, ſacramentum; attamen miniſter ordinarius, ſeu ex officio baptizans, ſolus eſt Sacerdos, qui cùm in Republica Chriſtiana polleat authoritate, non ſolùm circa corpus Chriſti naturale in Euchariſtiæ venerabili ſacramento conficiendum, ſed etiam in myſticum Eccleſiæ corpus, ejuſque membra, qui ſunt fideles, ad Sacerdotem etiam pertinet alios in Chriſti familiam inducere, recipere, & incorporare. Diaconus tamen ex commiſſione ſolenniter baptizare quit; ùt enim ex Actorum capite 8. liquet, Philippus Diaconus ab Apoſtolis ad baptizandum & prædicandum miſſus eſt; & inter Diaconorum munia Antiſtes in eorum ordinatione facultatem baptizandi recenſet. Non tamen ſine Epiſcopi aut Sacerdotis conceſſu hoc ſacramentum ſolenniter celebrare præſumet; quia ſicut de corpore Chriſti in Euchariſtia, ita nec de corpore ejus myſtico debet ſe citra licentiam ingerere, ſed eorum juſſa expectare, qui cùm ad Euchariſtiam conſecrandam, tum ad Eccleſiam regendam inſtituti ſunt, & ordinariam ex vi ſui characteris poteſtatem receperunt. In adminiſtrandis quippe ſacramentis unitatis & pacis, pacem ſervari maximè congruit, id eſt tranquillitatem Ordinis, & hierarchicam dependentiam conſervári.

Licèt

Licèt autem in caſu neceſſitatis quilibet idoneus ſit hujus ſacramenti miniſter, & à tam neceſſarii ſacramenti adminiſtratione nemo etiam infidelis excludatur; quia ut dixi, ſicūt ex parte materiæ ſufficit quæcumque aqua, ita ſufficit ex parte miniſtri quicumque homo, divinâ benignitate ita diſponente: attamen non ita promiſcuè omnibus adminiſtratio illa permiſſa eſt, quin in concurſu plurium ordo ſervandus non ſit, præcipiente Apoſtolo, ut omnia in nobis ordinatè fiant. Unde in præſentia Sacerdoris, vel Clerici laïcus à baptiſmo conferendo abſtinet, & mulierem coram viro baptizare non decet, niſi fortè vir non ſit baptiſmi conficiendi peritus, vel puer eò loci ſit, ubi non poſſit à viro, & multò minùs à Clerico contrectari, putà quando nondum eſt ex materno utero omninò egreſſus. Alioquin Presbyteri omninò advocandi ſunt, quibus in perſona diſcipulorum dictum eſt, Matth. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris*, &c. Nam ſicut ait gloſſa Bedæ in cap. 10. Lucæ: *Sicut in Apoſtolis eſt forma Epiſcoporum, ſic in ſeptuagintaduobus eſt forma Presbyterorum.*

Porrò cùm dixi, unumquemque in neceſſitatis articulo poſſe eſſe validum baptiſmi adminiſtrum, non ita id velim intelligas, ut poſſit etiam quis in extremæ neceſſitatis caſu ſeipſum baptizare. Nam forma à Chriſto inſtituta, & in Eccleſia Catholica ſemper retenta, miniſtrum à ſuſcipiente diſtinguit. Et ſanè ſicut in generatione naturali nullus eſt ſibi exiſtendi cauſa, nullus ſuæ generationis author; ita nullus in ſupernaturali regeneratione ſeipſum in Chriſto innovare poteſt. Nec tamen homo diſtincto miniſtro orbus remedio propterea carebit, quia bap-

baptiſmo flaminis, amore & pœnitentiâ cum voto ſacramenti conjunctis, novamque aſciſcere ſibi vitam, & æternam cum Dei auxilio comparare ſalutem poteſt.

Illud etiam obſervandum eſt, quod cùm antiqui Patres, Tertullianus *lib. de baptiſmo*, Hieronymus *dialogo adverſus Luciferian.* docent Sacerdotem non poſſe ſine commiſſione Epiſcopi ſolenniter baptizare, vel loquuntur de baptiſmo qui certis anni diebus ſolenni cæremoniâ conſueverat in primitiva Eccleſia ab Epiſcopo celebrari, putà in vigilia Paſchatis, vel Pentecoſtes: vel volunt quemcunque Presbyterum Epiſcopo ſuo volenti baptizare cedere debere, eique deferre, & præſentem honorare: cum quibus ſtat baptizandi provinciam inferioribus Sacerdotibus in Eccleſia ſemper eſſe relictam, cùm Epiſcopi majoribus Eccleſiæ negotiis, orationi præſertim, ſtudio, & prædicationi ſedulam navare operam debeant. Unde Paulus 1. Cor. 1. *Non miſit*, inquit, *me Chriſtus baptizare, ſed evangelizare.* Et Apoſtoli, quibus Epiſcopi ſuccedunt, *Actor. 6.* profitentur: *Non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei. Nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus.* Vel certè loquuntur de ſimplici Sacerdote ſecundùm præciſam ſuam ordinationem conſiderato, quia licèt in ea baptizandi receperit poteſtatem, ut eam tamen ad praxim reducat, juriſdictione eget ab Epiſcopo, vel illo, cui Epiſcopus commiſerit, qualis eſt Parochus, ſibi conceſſa. Eccleſiaſticas enim functiones & ſacramentorum ſolennes adminiſtrationes ſoli Paſtores exercendi ordinariam habent facultatem. Nec propterea ſequitur, baptiſmum ſine hujuſmodi data in

ſeipſos primarios baptiſmi & ſacramentorum authores ſuperbiſſimè conſtituebant. Contra illos agit Auguſtinus *lib.50.homiliarum, hom.23.* eoſque modeſtiâ & humilitate Salvatoris confundit, qui Magdalenæ dixit, Dimittuntur ei peccata multa; nec virtutem dimittendorum peccatorum ſibi licèt eximiam verborum faſtu ſuæ poteſtati aſſeruit. *Medicus bonus*, inquit, *ægros non ſolùm præſentes ſanabat, ſed & futuros etiam prævidebat: futuri erant homines, qui dicerent, Ego peccata dimitto, Ego juſtifico, Ego ſano quemcunque baptizo.* Quæ ſuperbia tempore etiam Apoſtolorum fundamenta & ſemina jecerat in illis, quorum alii ſe ſe baptizatos à Paulo, alii à Petro, alii ab Apollo gloriabantur, quos Paulus 1. *Cor.*1. reprehendit. Hinc Chryſoſtomus *hom.*1. *in Acta Apoſtolorum*, ponderans illud Salvatoris, *Vos autem baptizamini*, ait: *Non dixit Chriſtus, Vos verò ego baptizo in Spiritu ſancto; ſed, Baptizamini: nos docens, ut modeſtè de nobis ſentiamus.* Et *homilia* 8. *in Ioannem*, eam extollit Chriſti modeſtiam his verbis: *Intuere modum loquendi Chriſti ab omni jactatione, & oſtentatione alienum. Non enim dixit, Sanum te feci; ſed, Sanus factus es, jam noli peccare. Neque dixit, Ne te puniam; ſed, Ne deterius tibi aliquid contingat. In neutro perſonam ponens, & oſtendens ſanitatem priùs tribuendam eſſe gratiæ, quàm meritis.* Ad conterendam igitur illam in Oriente exortam hæreticorum præſumptionem modus loquendi paſſivus invaluit; & quia Latini de principali ſacramentorum Authore Chriſto orthodoxè ſemper ſenſerunt, ideo activum loquendi modum ſemper retinuerunt. Multa enim
pro-

pro ratione temporum, locorum, & perſonarum prudens Eccleſia Mater conſtituit,quæ ceſſantibus illis circunſtantiis non curat. Sic tempore Ignatii Martyris ob errorem Manichæorum Sabbatho in honorem Dei conditoris jejunantium, jejunio Sabbathi fidelibus interdixit. Sic propter eoſdem Manichæos ſpeciem vini in Euchariſtia non conficientes,ne veritatem mortis Chriſti fateri cogerentur, utriuſque ſpeciei uſum omnibus fidelibus indixit Magnus Leo *ſerm. 4. de Quadrageſima*; quem tamen non eſſe omnibus fidelibus neceſſarium, œcumenica Concilia declararunt.

Particula verò *baptizo*, neceſſariò debet exprimi, quia ſignificat actum baptizandi more chriſtiano; cùm enim ablutio hominis in aqua variis de cauſis fieri poſſit, oportet ut verbis formæ ad quid fiat determinetur. Particula verò *Te*, perſonam exprimit baptizandam; cùm enim baptiſmi ſacramentum in uſu & applicatione materiæ conſiſtat, congruit ſubjectum, cui applicatur, exprimi. Particulæ *in nomine*, virtutem divinam toti Trinitati communem ſignificant; & ideo dicitur *in nomine*, non *in nominibus*, quia in nomine idem eſt, ac in auctoritate & virtute; quæ una & eadem tribus convenit perſonis; maximè quia in hoc ſacramento fidei debemus eſſentiæ unitatem ſincerè, & ſolenniter profiteri. Denique exprimuntur nomina *Patris*, & *Filii*, & *Spiritus ſancti.* Cujus congruentiam affert S. Thomas *ad 7.* Quia ſicut aqua aſſumpta eſt ad baptiſmum, quia ejus uſus ad abluendum communior eſt; ita ad tres Trinitatis perſonas deſignandas illa nomina adhibentur, quibus perſonæ divinæ commu-

unam de Trinitate perſonam in baptiſmo non nominaret, illud baptiſma eſſe verum non poſſet. At qui baptizaret in nomine Trinitatis, nullam ſingulatim perſonam nominaret; qui verò in nomine ſolius Chriſti baptizaret, duas non nominaret: ergo verum baptiſma ex mente illius Pontificis non conficeret. Idem patet ex capite, *Si reverà*, ubi Pelagius Papa declarat, baptizatos in nomine ſolius Domini (id eſt Chriſti, ut patet ex contextu) eſſe in ordinaria forma iterum baptizandos. Et ratio S. Thomæ eſt perſuadens, quia ſicut ad ſacramentum requiritur forma ſenſibilis, ita & forma conſpicua, diſtincta, & aperta: unde non ſufficit expreſſio ſolius Trinitatis tres perſonas implicitè involventis, ſed dearticulata exigitur ſingularum appellatio perſonarum, ſenſibilibus, conſpicuis, & communibus nominibus expreſſarum.

Nec obeſt, quod *Actorum* 8. in nomine Jeſu Chriſti dicantur viri & mulieres baptizati: non obeſt, inquam, tum quia, ut ait S. Thomas *q.66.art.6. ad* 1. ex ſpeciali Chriſti diſpenſantis revelatione Apoſtoli in primis naſcentis Eccleſiæ cunis in nomine Chriſti baptizare potuerunt, ut nomen illud, in quo nos oportet omnes ſalvos fieri, quodve erat Gentibus & Judæis inviſum & exoſum, honorificum & glorioſum evaderet per hoc, quod ad ejus invocationem Spiritus ſanctus baptizatis daretur. Tum quia, ut Cypriano *epiſt.* 75. placet, eatenus Apoſtoli in nomine Domini Jeſu baptizabant, quatenus venerabile illud nomen in forma baptiſmi honoris gratiâ exprimebant, dicendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii ejus Ieſu Chriſti, & Spiritus ſancti.* Tum etiam quia, ut

Cate

duntaxat Chriſti baptizati fuiſſent, potuerant nomen Spiritus ſancti non audiviſſe. Quanvis etiam dici poſſit, replicam à baptiſmo petitam urgere potuiſſe Apoſtolum, quia non conferebatur baptiſmi ſacramentum, niſi prælibato præcipuorum Religionis myſteriorum catechiſmo, ſubindeque præmiſsâ trium perſonarum explicatione.

Inſtabis: Nicolaus Papa ad conſulta Bulgarorum poſtulantium, quid eſſet agendum de illis, qui à quodam Judæo baptizati fuerant, reſpondit, ut *de conſecrat. diſt.* 4. *cap. A quodam Iudæo*, refertur: *Hi profectò, ſi in nomine ſanctæ Trinitatis, vel tantùm in nomine Chriſti (ſicut in Actibus Apoſtolorum legitur) baptizati ſunt; unum quippe, idemque eſt, ut S. ait Ambroſius, rebaptizari non debent.* Ergo poteſt conferri baptiſmus in ſolo nomine Chriſti.

Reſpondeo, omiſſa ſolutione Soti & Sylvii, dicentium, Nicolaum I. tanquam privatum Doctorem ad conſulta reſpondiſſe, ſuamque peculiarem falſam ſententiam expoſuiſſe, cujus oppoſitam alii deinde Pontifices in Conciliis œcumenicis tradiderunt: omiſsâ, inquam; quia incredibile eſt tantum Pontificem, etiam ut privatum Doctorem baptiſmi eſſentialem formam ignoraſſe, & in re tam perſpicua à fidelibus Chriſti interrogatum tantoperè ceſpitaſſe, dicendum eſſe, Nicolaum eodem modo exponendum eſſe, quo Ambroſium, ad quem ſe refert, interpretamur. Nunquam autem ea Ambroſii mens fuit, ut in baptiſmi forma ſolius Chriſti nomen exprimi ſatis fuerit, alioquin cùm de Spiritu ſancto idem dicat, valere nimirum baptiſma in nomine ipſius, approbaret etiam baptiſmum

ptiſmum in ſolius Spiritus ſancti nomine collatum; quod hactenus in nullius Theologi mentem venit. Perſpicua ergo Ambroſii *lib.* 1. *de Spiritu ſancto*, *cap.* 2. mens hæc eſt, quòd in ſacro textu nomen Chriſti Domini, vel nomen Jeſu non excludit, quin baptiſmus in aliarum quoque perſonarum nomine ſit collatus; nam in libro de Sacramentis, *cap.* 7. refert ad ſingulas immerſiones ſolitum fuiſſe ſuo tempore interrogari catechumenum: *Credis in Patrem?* in prima; in ſecunda verò: *Credis in Filium?* in tertia: *Credis in Spiritum ſanctum?* Maximè quia non ibi intendit S. Ambroſius agere de forma baptiſmi, ſed propoſitum unum ejus eſt, quod ubicumque aliqua operatiò in Scripturis alicui perſonarum aſſeritur, reliquæ non excludantur, ſed intelligi debeant, perinde ac ſi de aliis expreſſa mentio fieret: unde cùm in notiſſima baptiſmi forma perſonæ ſingulæ exprimantur, infert locis illis Actorum, ſolius Chriſti mentione alias perſonas minimè excludi. Similiter ergo Nicolaus ad ſenſum Ambroſii explicandus eſt, nomen ſcilicet Chriſti, vel Trinitatis non excludere trium perſonarum expreſſionem, cùm manifeſtum videatur formam in nomine ſolius Chriſti (etiamſi tempore Apoſtolorum viguiſſe dicatur) non potuiſſe adhuc ſuo tempore permanere; nec valeat ſummus Pontifex in formis ſacramentorum à Chriſto immobiliter inſtitutis diſpenſare. Declarat ergo baptiſmum illum à Judæo collatum, eſſe ratum, ſi in nomine Chriſti, id eſt ſi chriſtianum baptiſma conficere intenderit, & non baptiſma aliquod Judaïcum; quod utique intendit, ſi in nomine, ſeu authoritate Chriſti, vel Trinitatis,

addi

adhibitâ tamen formâ conſuetâ, baptizare voluit.

Miniſter Baptiſmi.

Licèt miniſter extraordinarius ſit quælibet utriuſque humani ſexus perſona, ut miniſtrum ubique obvium, ſicut materiam maximè communem habeat tantæ neceſſitatis, imminente præſertim in mora periculo, ſacramentum; attamen miniſter ordinarius, ſeu ex officio baptizans, ſolus eſt Sacerdos, qui cùm in Republica Chriſtiana polleat authoritate, non ſolùm circa corpus Chriſti naturale in Euchariſtiæ venerabili ſacramento conficiendum, ſed etiam in myſticum Eccleſiæ corpus, ejuſque membra, qui ſunt fideles, ad Sacerdotem etiam pertinet alios in Chriſti familiam inducere, recipere, & incorporare. Diaconus tamen ex commiſſione ſolenniter baptizare quit; ùt enim ex Actorum capite 8. liquet, Philippus Diaconus ab Apoſtolis ad baptizandum & prædicandum miſſus eſt; & inter Diaconorum munia Antiſtes in eorum ordinatione facultatem baptizandi recenſet. Non tamen ſine Epiſcopi aut Sacerdotis conceſſu hoc ſacramentum ſolenniter celebrare præſumet; quia ſicut de corpore Chriſti in Euchariſtia, ita nec de corpore ejus myſtico debet ſe citra licentiam ingerere, ſed eorum juſſa expectare, qui cùm ad Euchariſtiam conſecrandam, tum ad Eccleſiam regendam inſtituti ſunt, & ordinariam ex vi ſui characteris poteſtatem receperunt. In adminiſtrandis quippe ſacramentis unitatis & pacis, pacem ſervari maximè congruit, id eſt tranquillitatem Ordinis, & hierarchicam dependentiam conſervári.

Licèt autem in caſu neceſſitatis quilibet idoneus ſit hujus ſacramenti miniſter, & à tam neceſſarii ſacramenti adminiſtratione nemo etiam infidelis excludatur; quia ut dixi, ſicut ex parte materiæ ſufficit quæcumque aqua, ita ſufficit ex parte miniſtri quicumque homo, divinâ benignitate ita diſponente: attamen non ita promiſcuè omnibus adminiſtratio illa permiſſa eſt, quin in concurſu plurium ordo ſervandus non ſit, præcipiente Apoſtolo, ut omnia in nobis ordinatè fiant. Unde in præſentia Sacerdoris, vel Clerici laïcus à baptiſmo conferendo abſtinet, & mulierem coram viro baptizare non decet, niſi fortè vir non ſit baptiſmi conficiendi peritus, vel puer eò loci ſit, ubi non poſſit à viro, & multò minùs à Clerico contrectari, putà quando nondum eſt ex materno utero omninò egreſſus. Alioquin Presbyteri omninò advocandi ſunt, quibus in perſona diſcipulorum dictum eſt, Matth. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris*, &c. Nam ſicut ait gloſſa Bedæ in cap. 10. Lucæ: *Sicut in Apoſtolis eſt forma Epiſcoporum, ſic in ſeptuagintaduobus eſt forma Presbyterorum.*

Porrò cùm dixi, unumquemque in neceſſitatis articulo poſſe eſſe validum baptiſmi adminiſtrum, non ita id velim intelligas, ut poſſit etiam quis in extremæ neceſſitatis caſu ſeipſum baptizare. Nam forma à Chriſto inſtituta, & in Eccleſia Catholica ſemper retenta, miniſtrum à ſuſcipiente diſtinguit. Et ſanè ſicut in generatione naturali nullus eſt ſibi exiſtendi cauſa, nullus ſuæ generationis author; ita nullus in ſupernaturali regeneratione ſeipſum in Chriſto innovare poteſt. Nec tamen homo diſtincto miniſtro orbus remedio propterea carebit, quia

baptiſmo flaminis, amore & pœnitentiâ cum voto ſacramenti conjunctis, novam aſciſcere ſibi vitam, & æternam cum Dei auxilio comparare ſalutem poteſt.

Illud etiam obſervandum eſt, quod cùm antiqui Patres, Tertullianus *lib. de baptiſmo*, Hieronymus *dialogo adverſus Luciferian.* docent Sacerdotem non poſſe ſine commiſſione Epiſcopi ſolenniter baptizare, vel loquuntur de baptiſmo qui certis anni diebus ſolenni cæremoniâ conſueverat in primitiva Eccleſia ab Epiſcopo celebrari, putà in vigilia Paſchatis, vel Pentecoſtes: vel volunt quemcunque Presbyterum Epiſcopo ſuo volenti baptizare cedere debere, eique deferre, & præſentem honorare: cum quibus ſtat baptizandi provinciam inferioribus Sacerdotibus in Eccleſia ſemper eſſe relictam, cùm Epiſcopi majoribus Eccleſiæ negotiis, orationi præſertim, ſtudio, & prædicationi ſedulam navare operam debeant. Unde Paulus 1. Cor. 1. *Non miſit*, inquit, *me Chriſtus baptizare, ſed evangelizare.* Et Apoſtoli, quibus Epiſcopi ſuccedunt, *Actor.6.* profitentur: *Non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei. Nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus.* Vel certè loquuntur de ſimplici Sacerdote ſecundùm præciſam ſuam ordinationem conſiderato, quia licèt in ea baptizandi receperit poteſtatem, ut eam tamen ad praxim reducat, juriſdictione eget ab Epiſcopo, vel illo, cui Epiſcopus commiſerit, qualis eſt Parochus, ſibi conceſſa. Eccleſiaſticas enim functiones & ſacramentorum ſolennes adminiſtrationes ſoli Paſtores exercendi ordinariam habent facultatem. Nec propterea ſequitur, baptiſmum ſine hujuſmodi data

in

juriſdictione eſſe irritum, ſed tantùm illicitum, quia juriſdictio ad baptizandum non ad valorem ſacramenti, ſed ad ſervandam ordinatam miniſtrorum hierarchiam deſideratur. Nec eſt ſimile de ſacramento pœnitentiæ, quod ſine juriſdictione invalidum eſſe ſuo loco demonſtrabimus; quia pœnitentiæ ſacramentum per modum judicii in ſubditos exercetur, nec habet ſubditos qui juriſdictione caret: at baptiſmus non confertur ſubditis, cùm ille qui baptizatur, ſit ante baptiſmum extra Eccleſiam: uſurpat tamen jus alienum, qui ex altera parochia oriundum ſine licentia baptizat, quia hoc jus proprio Parocho, ut omnia ordinatè fierent, Eccleſia impertivit: validum tamen eſt baptiſma ubicumque, & à quocumque acceptum fuerit. *Vnde non poteſt dici non datum, quanvis rectè dici poſſit illicitè datum*, ut ait Aug. *lib.* 2. *contra epiſt. Parmeniani.*

Dices: Nemo dat quod non habet: ſed infidelis non habet baptiſmi characterem: ergo illum aliis dare nequit, ſubindeque baptiſmi miniſter eſſe non poteſt.

Reſpondeo, neminem dare poſſe per modum cauſæ principalis, quod non habet, cùm cauſa præcipua effectum ſibi ſimilem producere conitatur: ſed aliquid per modum cauſæ inſtrumentalis dare poteſt qui non habet; unde ſicut aqua poteſt eſſe inſtrumentum gratiæ, quam non habet; ita infidelis inſtrumentum characteris quo caret; nam nudum in illo miniſterio opus ſufficit, quia Chriſtus eſt qui baptizat, ut dicitur *Ioan.* 1.

Dices rurſus: Canone 47. Apoſtolorum dicitur, diſcernendos eſſe veros Sacerdotes à falſis

ſis, eoſque rebaptizandos, quos falſi Sacerdotes baptizarunt: ergo Miniſter baptiſmi non eſt omnis homo.

Reſpondeo canonem illum (ſi tamen Apoſtolicus ſit, nec ſit ab aliquo corruptore in Apoſtolicos obtruſus) intelligendum eſſe de illis qui ſe Sacerdotes ementiuntur, ut myſteria Chriſtianorum irrideant, & ea inſtar fabulæ repræſentent; quorum proinde baptiſmus defectu intentionis ſeriò faciendi quod facit Eccleſia, nullus factus omninò iterandus eſt. Verius tamen eſt, canones Apoſtolicos fuiſſe ab hæreticis depravatos, ſicut & libros conſtitutionum Apoſtolicarum S. Clementis Romani, in quorum 6. *cap.* 15. præcipitur rebaptizari eos qui ſunt ab hæreticis baptizati, propterea quod hæretici veri non ſunt Sacerdotes. Sed adulteros eſſe eos libros inde argumento manifeſto eſt, quòd Philippus, qui *Actorum* 8. Simonem Magum baptizaſſe dicitur, Apoſtolus aſſeratur; quod apertiſſimum mendacium eſt.

Quæres, utrum poſſint plures miniſtri eundem baptizare.

Reſpondeo, non poſſe plures miniſtros eundem partialiter baptizare, ſive dividatur materia à forma, ita ut unus abluat, & alter verba proferat; ſiue dividatur intentio, ratione cujus unuſquiſque partialiter duntaxat concurrere intendat, ſicut duo trahentes navim eam partialiter movent. Ratio eſt, quia licèt poſſint abſolutè plures eundem baptizare applicando aquam, & ſimul pronuntiando formam, modò tamen quiſque non intendat effectum ſacramenti dividere;

dere; ſicut plures ſacerdotes poſſunt ſimul celebrare,& reapſe eandem hoſtiam ſimul in die ordinationis conſecrant: attamen non poſſe plures modo dicto partialiter baptizare, ex ipſa baptiſmi forma colligitur, ad cujus veritatem requiritur, ut qui eam profert, reverà baptizet & abluat, totumque effectum baptiſmi conferat, cùm verba efficiant quod ſignificant. Atqui ſi baptiſmus partialiter aliquo ex dictis modis conferatur, in veritate non poteſt dicere, *Ego te baptizo*, qui non abluit; nec totum baptiſmi effectum confert, qui partialiter baptizare intendit. Ergo hujuſmodi baptiſma irritum foret & nullum. Et ita docet D. Thomas *q.66. art.5. ad 4.* ibi: *Si convenirent duo, quorum unus eſſet mutus, qui non poſſet proferre verba; & alius carens manibus, qui non poſſet exercere actum, non poſſent ambo ſimul baptizare, uno dicente verba, & alio exercente actum.*

Id ipſum optimè elucidat *quæſt.67. art.5.* ibi: *Conſiderandum eſt*, inquit in corpore articuli, *quod ex tali forma, Te baptizamus, exprimitur talis intentio, quod plures conveniant ad unum baptiſmum conferendum. Quod quidem videtur eſſe contra rationem miniſterii; homo enim non baptizat niſi ut miniſter Chriſti, & vicem ejus gerens. Unde ſicut unus eſt Chriſtus, ita unum oportet eſſe miniſtrum, qui Chriſtum repræſentet. Propter quod ſignanter Apoſtolus dicit Epheſ. 4. Unus Dominus, una fides, unum baptiſma. Si verò uterque diceret: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; uterque exprimeret ſuam intentionem, quaſi ipſe ſingulariter baptiſmum conferret. Quod poſſet contingere in eo caſu, in quo contentioſè uterque aliquem*

aliquem baptizare conaretur : & tunc manifeſtum eſt, quod ille qui priùs verba proferret, daret baptiſmi ſacramentum; alius verò quantumcunque jus baptizandi haberet, nihil faceret; & ſi verba pronuntiare præſumeret, eſſet puniendus tanquam rebaptizator. Si autem omninò ſimul ambo verba proferrent, & hominem immergerent, aut aſpergerent, eſſent puniendi de inordinato modo baptizandi, & non de iteratione baptiſmi; quia uterque intenderet non baptizatum baptizare, & uterque quantum eſt in ſe baptizaret. Nec traderent aliud, & aliud ſacramentum; ſed Chriſtus, qui eſt unus interiùs baptizans, unum ſacramentum per utrumque conferret.

Idem confirmat Angelicus Doctor reſponſione ad 3. *Integritas baptiſmi*, inquit, *conſiſtit in forma verborum, & in uſu materiæ. Et ideo neque ille qui tantùm verba profert, baptizat; neque ille qui immergit. Et ideò ſi unus verba proferat, & alius immergat, nulla forma verborum poterit eſſe conveniens. Neque enim poterit dici, Ego te baptizo, cùm ipſe non immergat, & per conſequens non baptizet; neque etiam poterit dici, Nos te baptizamus, cùm neuter baptizet. Si enim duo ſint, quorum unus unam partem libri ſcribat, & alius aliam, non eſt propria loquutio, Nos ſcripſimus librum iſtum, ſed ſynecdochica, in quantum totum ponitur pro parte.* Quibus clariſſimis teſtimoniis ſententiam noſtram S. Thomas & apertè docuit, & invictè probavit, ut mirum planè ſit, oppoſitum à Cajetano tradi ſine manifeſta S. Doctoris deſertione potuiſſe.

Dices cum Cajetano: Optimè uſurpari poteſt

teſt forma iſta, *Nos te baptizamus*, à duobus hominibus, quorum alter mutus, alter mancus ſit; non quidem prout baptizare idem eſt ac abluere, ſed prout idem eſt ac integrum baptiſmi ſacramentum conferre. Licèt enim neuter eo in caſu ſacramentum ſeorſim perficiat, uterque tamen illud conjunctim efficit: ſicut duo judices, quorum neuter ſine altero ſententiam ferre poteſt, eam proferentes, verè dicunt, Nos te judicamus. Et ratio eſt, quia ubi invenitur materia, forma, & miniſter, ibi verum ſacramentum reperitur: hæc autem tria concurrunt, quando plures baptizant; nam & aquæ ablutio, & verborum prolatio, & miniſter abluens & proferens non deſunt; quid ergo deeſt, quando duo partialiter agentes uni totaliter agenti æquivalent? Quid vetat à duobus ex parte fieri, quod ab uno totum peragi ſolet? Cùm non repugnet ſacramentorum inſtitutioni, ut duo miniſtri per modum unius ſacramenti cauſæ adhibeantur, ut in ſacramento pœnitentiæ, & clariùs in ſacramento matrimonii perſpicuum eſt.

Reſpondeo, verba formæ baptiſmi ſignificare actionem illam externam, ablutionem nimirum, à proferente proficiſci; unde ſi non abluit ille qui verba profert, fallax eſt, ſubindeque nullum efficit ſacramentum. Ex quibus patet ad rationem reſponſio; in illo namque caſu, neque eſſet forma verax; neque materia à proferente applicata, neque unitas miniſtri requiſita. Exemplum autem judicum ratione nihilo melior eſt. Judices enim veridicè aiunt, *Nos te judicamus*, cùm uterque judicium protulerit, tametſi unicus ſententiam intimet. At miniſter qui dicit, *Ego te baptizo*, dum alter abluit, verum non profert,

ſed

ſed reapſe mentitur. Exempla etiam matrimonii & pœnitentiæ non ſunt urgentiora ; quia primum per modum contractus pluralitatem eſſentialiter requirentis celebratur ; ſecundum per modum judicii, actionem rei, & judicis ſententiam omninò poſtulantis, perficitur.

Inſtabis : Plures miniſtri ſolitam ſimul formam proferentes , & unà abluentes , validum conficiunt baptiſma , ut docet D. Thomas ſuprà memoratus , & nos etiam confeſſi ſumus, atque exemplo Sacerdotum eandem hoſtiam in die ordinationis conſecrantium confirmavimus. Ergo pluralitas miniſtrorum veritati formæ per ſe non adverſatur.

Reſpondeo tunc ſolùm pluralitatem miniſtrorum ſacramentum annullare , cùm veritatem formæ deſtruunt ; quando autem plures miniſtri per modum cauſæ totalis formam proferunt , & materiam applicant, tunc veritas formæ ſubſiſtit, quia quilibet baptizat ut unus , & per accidens duntaxat , & materialiter pluralitas invenitur. At verò in caſu Cajetani pluralitas ſe habet per ſe , & ex vi formæ ſignificatur aliquid falſum, nempe ablutio , quam proferens dicit ſe facere, & reverà non facit. Nec tamen in noſtro caſu ſunt plura baptiſmata , etiamſi ablutio in duabus partibus non contiguis , mediâ non ablutâ fiat , quia unicum ſacramentum per plures miniſtros Chriſtus tunc efficit ; unitas quippe baptiſmi non à partium ablutarum , ſed à ſuppoſiti baptizati unitate , ſicut baptiſmatum diverſitas à perſonarum baptizatarum diſtinctione deſumitur , ut cùm per unicam formam plures intinguntur. Nec eſt inconveniens eundem effectum à pluribus inſtrumentis totalibus proficiſci, quia

non ab eis per ſe pendet effectus, ſed ab una cauſa principali, quæ pro ſuo arbitratu unum, vel plura poteſt inſtrumenta aſſumere. Unde virtutes & actiones inſtrumentariæ materialiter tunc diverſæ, formaliter in ratione ſacramenti uniuntur, propter ejuſdem ſignificationis, ejuſdemque effectus unitatem, uniuſque characteris impreſſionem.

Subjectum, & neceſſitas baptiſmi.

Utrumque connectimus, quia unum ab alio tractatione divelli nequaquam poſſe ſtatim clarebit. Dicendum ergo, quod ſicut omnis creatura conſtans corpore & anima rationali eſt ſubjectum capax baptiſmi, ita ad illud percipiendum neceſſitate medii tenetur. Expreſsè enim dicitur Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt intrare in regnum Dei.* Quibus clariſſimis verbis quatuor hæreticorum errores Veritas confudit. Primò Anabaptiſtarum, negantium pueris baptiſmum eſſe conferendum. Secundò Pelagianorum, credentium baptiſmum ad remiſſionem peccati originalis minimè eſſe neceſſarium, ſed ſolùm ad conſequutionem regni cœlorum; qua in re pugnantia hæretici loquebantur, quia ſi pueri nullum habent ingreſſus regni cœlorum impedimentum (non haberent porrò, ſi nulla primigenii peccati labe inficerentur) profectò ad conſequendum regnum cœlorum nequaquam erit illis baptiſma neceſſarium. Tertiò Wiclefi blaſphemantis, nullatenus baptiſma eſſe neceſſarium; quia, inquiebat, puer tametſi non baptizatus, ſi tamen prædeſtinatus ſit, conſequetur certè vitam

tam æternam. Non advertens vir hæreſeos tenebris occæcatus, eo ipſo puerum prædeſtinationis ſigno notari clariſſimo, quòd cum baptiſmo antequam malitia mutet intellectum ejus, diſcedit. Quartò Calvini impiè pronuntiantis baptiſmum fidelium infantibus minimè eſſe neceſſarium, quòd credat omnes in utero materno ſanctificari. Quibus omnibus opponit Mater Eccleſia ſplendidiſſimum Servatoris oraculum paulò antè memoratum. Ratio etiam S. Thomæ eſt ſuppoſitâ fide perſuadens: quia nullus niſi per Salvatorem Chriſtum Jeſum ſalutem conſequi poteſt. Chriſto autem nemo niſi per baptiſma unitur & incorporatur, fitque membrum corporis ejus, quod eſt Eccleſia: ergo baptiſma omnibus eſt ad ſalutem omninò neceſſarium.

Nec valet argumentum Anabaptiſtarum, ex illo *Matth.* 28. petitum: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos.* Ubi Chriſtus iis baptiſmum conferri præcipit, qui ſuam fuerint legem docti: parvuli autem ante diſcretionis uſum chriſtianâ nequeunt doctrinâ imbui. Non valet, inquam, quia gentibus & adultis omnibus præmiſsâ doctrinâ conferendum eſt baptiſma, ut priùs erudiantur qui propria voluntate in familiam Chriſti aſcribuntur; propterea tamen parvulos eò loci Salvator non excluſit, qui tanto amore dicebat Matth. 19. *Sinite parvulos venire ad me, talium eſt enim regnum cœlorum.* Certè ſi circunciſio, quæ figura baptiſmi fuit, pueris octavo die ſolenni ritu applicabatur, & gratiam conferebat, quidni baptiſma novæ legis proderit infantibus? Anne in lege gratiæ minùs erit copioſa redemptio? Denique ſi per Adami peccatum pueri ex origine noxam contrahunt,

quidni per Chriſtum gratiam conſequi poterunt? cùm teſte Apoſtolo Coloſſ.2. *Si unius delicto mors regnavit per unum, multò magis abundantiam gratiæ, & donationis, & juſtitiæ accipientes in vitam regnabunt per unum Ieſum Chriſtum?* Unde in Concilio Milevitano ſub Innocentio I. *can.* 2. ſic pronuntiatur: *Placuit ut quicumque parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, anathema ſit.* Hinc Bernardus adverſus quoſdam qui ſe Apoſtolicos dicebant, & veriùs Apoſtaticos dicendos, invehit ſerm.66. in Cant. *Videte detractores, videte canes. Irrident nos, quia baptizamus infantes. Quid enim ſi infans pro ſe loqui non poteſt, pro quo vox ſanguinis ſui, fratris ſui, & talis fratris* (Chriſti) *clamat ad Deum de terra? Aſtat, & clamat nihilominus Mater Eccleſia. Quid tamen infans? Nonne & ipſe tibi videtur inhiare de fontibus Salvatoris, vociferari ad Deum, ſuiſque vagitibus clamitare; Domine vim patior, reſponde pro me. Flagitat auxilium gratiæ, quia vim patitur ab origine. Clamat innocentia miſeri, clamat ignorantia parvuli, clamat infirmitas addicti. Nemo mihi dicat, quia non habet fidem, cui Mater* (Eccleſia) *impendit ſuam.*

Inſtabis: Si tanta foret baptiſmi neceſſitas, nullatenus deberet baptiſma differri, ſed ſtatim natis confeſtim conferri. Atqui Eccleſia baptiſmum nedum pueris, ſed etiam adultis ſæpe differt, & in primitiva Eccleſia magis differebatur. Ergo neceſſitas baptiſmi non eſt abſoluta, & indiſpenſabilis.

Reſpondeo Eccleſiam fideles magnoperè hortari, ut pueros quamprimùm ſine periculo fieri

poteſt,

poteſt, ad Eccleſiam ſolennibus cæremoniis baptizandos deferant; quia cùm pueris nulla extra baptiſmum ſalutis comparandæ ratio relicta ſit, gravi ſine dubio culpa ſeſe obſtringunt, qui eos diutiùs ſacramenti remedio privant, quàm neceſſitas poſtulet; cùm præſertim tenerrimæ ætati infinita vitæ pericula impendeant. Aliter tamen erga adultos & rationis uſu præditos ſe gerit Eccleſia; quia iſti ad baptiſmum nedum invitandi, ſed etiam apparandi ſunt, ut novam vitam poſt baptiſmi regenerationem ineant. Nec illa dilatio periculum, quod pueris imminet, conjunctum habet, cùm baptiſmi votum & ſincera malè actæ vitæ pœnitentia ſatis futura ſint ad juſtificationem & gloriam, ſi repentino caſu à ſalutiferis aquis impediantur. Et deinde emolumenta ex diſcreta adultorum baptiſmatis dilatione enata, juſtum & ſanctum probant eſſe Eccleſiæ morem. Explorandum enim eſt, num adultus fuco, an vero animo accedat; non enim omni ſpiritui credendum eſt, ſed probandi ſpiritus, ſi ex Deo ſunt. Deinde in vitæ Chriſtianæ inſtitutionibus priùs erudiendus eſt catechumenus, quàm illi nomen detur; ſi tamen nullum vitæ periculum inſtet. Denique baptizandi adulti non ſolùm probandi ſunt, num ſponte ſua, & libenti animo baptiſmum ſuſcipiant; ſed etiam novæ vitæ inita ratione, & diſciplina quandam in fide ſtabilitatem, in pœnitentia veritatem, in bonorum operum praxi conſtantiam demonſtrare Eccleſiæ debent; quæ propterea adultis baptiſmum citra mortis periculum differre conſuevit, & olim duo tempora, Paſchæ ſcilicet, & Pentecoſtes præſcribebat, in quibus tantùm citra mortis periculum

miniſtrandum erat ſacrum baptiſma, ut *epiſt.* 1. *Siricii Papæ, epiſt.*4. *S.Leonis*, & variis capitulis *diſt.*4.*de conſecratione*, claret: rata nihil baptiſmi gratiæ adeò repugnare, quàm nullum peccandi finem facere; cùm alioquin baptiſmi fructum non ſint recepturi, ſed impio ſacrilegio ſacramentum polluturi, qui Chriſtum non induunt, qui ſecundùm carnem, non ſecundùm ſpiritum militant, quibuſque in vitiis & peccatis perſeverare propoſitum eſt. Nam Paulus *ad Rom.cap.*6. ſcribens, docet omninò ei, qui baptizatur, moriendum eſſe peccato; monetque ne exhibeamus membra noſtra arma iniquitatis peccato, ſed exhibeamus nos Deo tanquam ex mortuis viventes. Et Princeps Apoſtolorum probè ſciens, non ſolùm baptizandis fidem, ſed ſinceram etiam cordis pœnitentiam deſiderari, magnæ illi multitudini, quæ ab illo quid faciendum eſſet, petiverat, reſpondit Actor.2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrûm.* Et cap. 3. *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra.* Nec obeſt authoritas Ambroſii vel Ambroſiaſtri *in commentario ad Romanos*, dicentis omnia gratis in baptiſmo condonari, nullumque luctum requiri. Non, inquam, obeſt; hoc enim intelligitur de luctu, qui in pœnalibus operibus à pœnitentibus poſt abſolutionem percipiendus eſt: catechumenis quippe baptizatis etſi deſideretur pœnitentia baptiſmum antecedens, nulla tamen imponitur pœnitentia; quippe qui ab omni culpa, & reatu pœnæ etiam temporalis liberati per baptiſmum ſunt, ut docet D.Thomas *q.68.art.*5. *&* 6. Non eſt etiam multùm curandus commentarius ille in Paulum Ambroſii nomine inſcriptus, ſed ab

Hilario

Hilario hæretico Luciferiano elaboratus.

Quare baptiſmus olim à Chriſtianis duplici de cauſa differebatur, nimirum vel animo licentiori vitæ, mundaniſque delitiis, quas poſt baptiſmum ſeveriùs interdictas ſciebant, liberiùs & ſecuriùs indulgendi; vel ut totum interſtitium ad animum omni piorum opere exercendum, præparandumque conferretur. Prior cauſa ſemper Eccleſiæ fuit inviſa, & à Patribus vehementer reprehenſa, ut patet ex Nazianzeno *orat.* 40. Chryſoſtomo *hom.* 1. *in Acta*, & Concilio Neocæſareenſi *can.* 12. ubi baptiſmum in mortem differentes, ut interim licentiùs viverent, & tunc ſimul & ſemel ab omnibus culpis & pœnis eximerentur, ordinari vetat, ſi ſupervixerint. Poſterior Eccleſiæ probata, & Sanctis omnibus ordinariè neceſſaria viſa eſt. Dico ordinariè, quia tantus poterat eſſe catechumeni fervor; tam viſibilis & ſenſibilis Spiritus ſancti operatio in illo interdum potuit relucere, ut baptiſmi differendi nullam adeſſe neceſſitatem Paſtores clariſſimè perviderent. Sed caſus rariſſimi non ſunt regulæ, ad quas ſanandarum animarum ars exigenda ſit. Prior cauſa ab incuria, torpore & duritie & animorum graviſſima peſti proficiſcebatur: poſterior à ſpiritu pietatis & prudentiæ, quo Paſtores regi, & pœnitentes cieri debent, enaſcebatur. Porrò baptiſmus agnita vera ſuſcipientis diſpoſitione, non debet differri, quia cùm ſit Religionis exordium, naturâ ſuâ poſtulat, ut quamprimùm ſuſcipiatur; unde multò minùs differri debet, quàm confeſſio vel abſolutio; quia non ad ſolam remiſſionem peccatorum, ſicut pœnitentia, inſtitutum eſt; ſed etiam ut homo charactere Chriſti inſignia-

tur, ut Eccleſiæ incorporetur, ut ſit aliorum ſacramentorum capax, conveniatque cum aliis Chriſtianis in ejuſdem fidei profeſſione, & in eorumdem communione ſacramentorum. Cum quo tamen ſtat, debere adulti baptiſma ſuſcipientis debitam diſpoſitionem agnoſci & probari; quia, ut benè S.Thomas *art.4.q.68.* dixit: *Nullus habens voluntatem peccandi poteſt ſimul à peccato mundari, ad quod ordinatur baptiſma.* Unde Auguſtinus toto libro de fide & operibus eos refellit, qui volebant omnes promiſcuè ad baptiſmum admitti, eo quòd populus Iſraël priùs tranſivit per mare rubrum, & poſtea legem, quâ diſceret quemadmodum viveret, accepit. Quibus reſpondens *cap.* 11. ait: *Ipſam ab Ægyptiis ſeparationem* (quæ tranſitum antecellit) *ſignificare diſceſſionem à peccatis, quam baptizati profitentur.* Et quanvis *Actor.8.* referatur quod eunuchus ſtatim ac dixit, *Credo filium Dei eſſe Ieſum Chriſtum*, baptizatus eſt: reſpondet tamen Auguſtinus cap.9. *Quemadmodum Scriptura in eo quod ait, Baptizavit eum Philippus, intelligi voluit impleta omnia, quæ licèt in Scripturis gratiâ brevitatis omittantur, tamen ſerie traditionis ſcimus implenda* (qui ſunt ſacri ritus, vel interrogationes, & inſtructiones ab Eccleſia frequentatæ;) *pari modo in eo quod ſcriptum eſt, Evangelizaſſe Philippum ſpadoni Dominum, nullo modo dubitandum eſt, & illa in catechiſmo dicta eſſe, quæ ad vitam, moreſque pertinent ejus, qui credit in Dominum Ieſum.*

Urgebis: Sicut *Ioannis* 3. dicitur, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt introïre in regnum Dei*: ita *Ioan. 6.* dicitur, *Niſi manducaveritis carnem filii hominis,*

non

non habebitis vitam in vobis. Atqui ex poſteriori loco non colligimus omnes etiam parvulos ad recipiendam ſacramentaliter Euchariſtiam teneri. Ergo perperam ex priori colligimus, teneri omnes omninò ad baptiſma ſuſcipiendum.

Reſpondeo, non dixiſſe Chriſtum, *niſi quis manducaverit*, ſed *niſi manducaveritis*; dixiſſe tamen, *niſi quis renatus fuerit*, innuens ſermonem ſuum de Euchariſtia ad adultos, talis manducationis ſolos capaces dirigi; dictum verò de Baptiſmo omnes, nemine excepto, complecti. Et ratio diſcriminis eſt, quia Euchariſtia datur per modum cibi; cibus verò iis duntaxat neceſſarius eſt, in quibus aliquid deperditur; pueri autem, qui actuali peccato nihil deperdunt, cibo illo non egent. Cibus etiam ille divinus requirit in manducante probationem, quam tantoperè 1. *Cor.* 11. inculcat Apoſtolus, cujus tamen pueri incapaces ſunt: at verò Baptiſmus eſt ſpiritalis regeneratio, & novæ vitæ initium, cujus omnes etiam infantes capaces ſunt. Unde univerſalius intelligendum eſt quod de Baptiſmo, quàm quod de Euchariſtia Veritas pronuntiavit. Quanvis ergo in adultis requiratur præparatio, in parvulis tamen ſufficit quod non reperiatur obex contrariæ voluntatis. *Parvulus*, inquit Auguſtinus epiſt. 23. *etiamſi fidem nondum habeat in cogitatione, non ei tamen obicem contrariæ cogitationis opponit, unde ſacramentum ejus ſalubriter percipit.*

Inſiſtes: Si omnibus omninò neceſſarium foret baptiſma, multi parvuli, putà intra uterum maternum mortem obeuntes, unico carerent ad ſalutem medio, ſubindeque æternùm perirent. Conſequens non videtur conſentaneum miſeri-

cordiæ illius, qui vult omnes ſalvos facere, & neminem vult perire. Non eſt etiam copioſæ novæ legis redemptioni congruum; ſi enim olim ante promulgatam circuncíſionem fides parentum, teſte Magno Gregorio *lib.4. Moral. c.2.* parvulis ſatis erat, cur anguſtiorem factam ſalutis viam, impoſitâ lege baptiſmi aſſeremus? Quidni præſtabit parvulis votum parentum, quod præſtat adultis votum baptiſmi, & omnibus martyrium? Ergo hæc Chriſti lex exceptiones patitur, nec omnibus omninò neceſſarium eſt baptiſmatis ſacramentum.

Reſpondeo, nullum planè à baptiſmo ſuſcipiendo, & ab illa lege, *niſi quis renatus fuerit,* &c. eſſe immunem, *Vtique nullum excipit*, inquit Ambroſius lib.2. de Abraham, cap. ultimo, *non infantem, non aliqua præventum neceſſitate. Noli credere,* addit Auguſt. lib.3. de anima, c.9. *noli docere, infantes, antequam baptizentur, morte præventos pervenire poſſe ad originalem indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.* Et lib.1. de peccatorum meritis, cap. 27. *Quoniam*, inquit, *de ovibus ejus eſſe non incipiunt parvuli, niſi per baptiſmum, profectò ſi hoc non accipiunt, peribunt.* Quod & alii Patres & univerſa traditio docent, ſignificatque illa Eccleſiæ Matris ſolicitudo ad Baptiſmum parvulis procurandum, quam etiam Pelagius, tametſi peccatum originale inficiaretur, nunquam negare auſus eſt, quia videbat eſſe conſtantem univerſalis Eccleſiæ obſervationem. Nec propterea via ſalutis arctata eſt, vel fidei virtus imminuta; quia ubique propagatâ Chriſtianâ Religione, fons ſalutis omnibus apertus eſt: aqua omnibus obvia, & miniſter omnis homo eſt, etiam

infi

infidelis: regnum etiam cœlorum olim ante Chriſtum occluſum, puerulis baptizatis patet. Quod autem aliqui parvuli ſine baptiſmo moriantur, ad juſta, ſed inſcrutabilia Dei judicia referendum; & in primi peccati granditatem rejiciendum eſſe millies docet Auguſtinus. Quod verò adulti voto Baptiſmi, vel parvuli martyrio ſalvari ſine actuali baptiſmate poſſint, docent Patres & Eccleſiæ traditio, quæ verba illa, *niſi quis renatus fuerit*, de re, vel de voto diſiunctivè interpretatur. Exceptio etiam martyrii habetur ex Scriptura & Patribus, uti capite ſequenti oſtendemus. Generales autem Scripturæ aſſertiones ſine Eccleſia, vel Patribus inflectere, vel excipere non debemus. Ut enim alibi diximus, cùm Deus legem generalem edit, omnes exceptiones removet, niſi eam ipſemet exprimat: unde qui contendit aliquem ab hac lege eſſe immunem, huic probandæ hujus exceptionis onus incumbit. Cùm ergo nullus Scripturæ, vel Patrum proferri poſſit locus, quo puerorum non baptizatorum extra martyrii ſingularem caſum ſalus aſtruatur, omnis exceptio à rationibus & convenientiis humanis petita ſine ulla majori inquiſitione repellenda & damnanda eſt: & qui eam adhibent, manifeſto adulteratæ divinæ legis crimine eo ipſo tenentur, quòd eam unis convenientiis nixam eſſe fatentur. Hinc Auguſtinus lib. 3. de peccatorum meritis, cap. 23. *Nulla*, inquit, *ex arbitrio noſtro ſalus æterna præter baptiſmum Chriſti promittatur infamibus, quam non promittit Scriptura divina humanis omnibus rationibus præferenda.* Unde nullatenus probandus eſt Gabrielis Biel, Cajetani, & Joannis Gerſonis zelus non ſanus

dùm ſcientiam conceptus, qui exiſtimaverunt parvulos in maternis uteris exiſtentes, vel natos in aquæ penuria morientes, fide & precibus parentum, aliorumque fidelium, adhibito præſertim crucis, vel alterius piæ cæremoniæ cum invocatione Trinitatis ſigno, ſalvari poſſe. Hæc enim ſententia univerſæ traditioni repugnat, quæ ſemper ad occulta Dei judicia, tametſi juſtiſſima, retulit quod parvulorum alius ad baptiſmum accedat & ſalvetur, alius non perveniat & pereat, etiamſi ſalutem ejus parentes ſummoperè exoptent, & quantùm in ipſis eſt, omni ſolicitudine procurent. *Quiſquis dixerit*, inquit Auguſtinus epiſt.28. *quod in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſine ſacramenti ejus participatione de vita exeunt, hic profectò & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis feſtinatur & curritur, quia ſine dubio creditur aliter eos in Chriſto vivificari omninò non poſſe.* Nec obeſt, filios fidelium appellari ab Apoſtolo 1. *Cor.*7. Sanctos. Non obeſt, inquam; ſancti enim dicuntur, non quòd tales naſcantur, ſed fiant, & ad ſanctitatem vocentur, & baptiſmo ſanctificentur, ſine quo tamen nec ſanctitatem, nec ſalutem conſequuntur: unde carmine de ingratis ait Proſper, multos ſanctis genitoribus ortos nullo ſalvari ſtudio potuiſſe ſuorum.

Perſiſtes: Hæc omnia rectè quidem probant, Baptiſmum parvulis imminente mortis periculo eſſe conferendum, ſed citra tale periculum eis miniſtrandum non perſuadent, cùm potiùs baptiſmum in adultam ætatem differri magis expediat, ut baptizati baptiſmi myſteria meliùs intelli-

intelligant, pro ſeipſis reſpondeant, percepti ſacramenti, & ſponſionis factæ meminiſſe poſſint, fiantque Chriſtiani, dum diſcere, doceri, & noſſe Chriſtum poſſunt: & ita videtur ſenſiſſe Nazianzenum *orat. 40. in ſanctum Baptiſma*, ubi triennium expectari, aut aliquantò brevius, aut longius temporis ſpatium præſtare docet.

Reſpondeo, his omnibus humanæ prudentiæ conſiliis ſanctæ Matris Eccleſiæ ſenſum & uſum anteponendum eſſe, & periculum jacturæ ſalutis, in quam incidere poteſt puer repentinâ morte raptus, fructu ex dilatione Baptiſmi expectato minimè compenſari; cùm cæteroquin parvulis, cùm adoleverint, catechiſmi eruditio, quâ quid promiſerint, cui fidem dederint, cui renuntiaverint, quâ gratiâ dignati fuerint docebuntur, non defutura ſit, ſed ab Eccleſiæ miniſtris, parentibus, & præceptoribus procuranda. Unde illud differre tutum non eſt, quod ad ſalutem unicè & indiſpenſabiliter neceſſarium eſt. Quapropter propter inopinatos & repentinos periculorum impetus, quique nulla ope atque auxilio propulſari poſſunt, lavacro communiri parvulos conducibilius eſt. Unde Nazianzeni privatum conſilium nunquam recepit Eccleſia, cujus ipſe periculum ibidem ſatis agnovit. Nec dicas, hinc ſequi parvulos, cùm adoleverint, non poſſe ad vitam chriſtianè inſtituendam compelli, utpote quam propriâ voluntate non ſpoponderint. Ne, inquam, hæc dicas; cogi enim ad fidem, moreſque chriſtianos ſine ipſorum injuria parvuli poſſunt, qui Eccleſiæ tum ratione parentum, tum ratione ſuſcepti Baptiſmatis ſubditi ſunt, & felici neceſſitate ad id, quod in eorum maximam utilita-

tem

tem cedit, adiguntur: ſicut olim pueri Judæorum ad legem Moyſis, tametſi in infantili ætate circuncîſi fuiſſent, abſque ulla excuſatione tenebantur. Unde Tridentinum *ſeſſ. 7. cap. 14.* ſic dicens: *Si quis dixerit, hujuſmodi parvulos baptizatos, cùm adoleverint, interrogandos eſſe, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti ſunt; & ubi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Chriſtianam vitam cogendos, niſi ut ab Euchariſtiæ, aliorumque ſacramentorum perceptione arceantur, donec reſipiſcant; anathema ſit.*

Sed dices: Unde habemus, adultis repentinâ morte ſublatis, votum baptiſmi ad ſalutem ſufficere, ut gratis exceptionem illam non appoſuiſſe videamur? Reſpondeo hanc exceptionem clarè haberi in Conciliis & Patribus. Concilium enim Tridentinum *ſeſſ. 6. cap. 4.* docet juſtificationem eſſe tranſlationem ab eo ſtatu, in quo homo naſcitur filius primi Adæ, in ſtatum gratiæ & adoptionis filiorum Dei per ſecundum Adam Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum: *Quæ quidem tranſlatio poſt Evangelium promulgatum ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non poteſt.* Id ipſum luculenter tradiderat Ambroſius *de obitu Valentiniani, aliquantulum ante medium*, his verbis: *Quis me conſolabitur, à quo alii petunt conſolationis officium? Quoniam quem in Evangelio eram generaturus amiſi, ſed ille non amiſit gratiam, quam popoſcit. ::: Audio vos dolere, quòd non acceperit ſacramenta baptiſmatis. Dicite mihi, quid aliud in nobis eſt, niſi voluntas, niſi petitio? Atqui etiam dudum hoc voti habuit, & proximè ſe baptizari à me velle*

ve le ſignificavit: non habet ergo gratiam, quam deſideravit? Non habet quam popoſcit? Certè quia popoſcit, accepit. Et ratio etiam eſt, quia per deſiderium baptiſmi à fide per dilectionem operante proficiſcens, homo interiùs ſanctificatur à Deo, cujus virtus nullis eſt viſibilibus ſacramentis alligata: ſanctitas autem eſt diſpoſitio ſufficiens ad ſalutem. Sed de his pleniùs capite ſequenti, agentes de diviſione Baptiſmatis in baptiſmum fluminis, flaminis, & ſanguinis, differemus. De neceſſitate porrò intentionis ad ſuſcipiendum baptiſmum in catechumeno neceſſaria, ſatis patet ex iis quæ ſuperiori diſſertatione de intentione ad valorem ſacramentorum neceſſaria latiſſimè dicta ſunt.

Reflexio.

Sacris undis abluimur, mundati lavacro aquæ in verbo vitæ. Ergo ſi ſcire aves, Lector Chriſtiane, num gratiam baptiſmo collatam ſervaveris, vel perditam pœnitentiâ recuperaveris, ex his aquæ proprietatibus & notis conjicito. Primùm aqua ex montibus, lociſque excelſis in ima fluit, juxta illud Davidicum Pſal. 107. *Qui emittis fontes in convallibus, inter medium montium pertranſibunt aquæ.* Non diſſimili modo gratia ab excelſo Deo in corda humilium deſcendit, qui humilia reſpicit, ſuſcitat à terra inopem, & de ſtercore elevat pauperem. *Cum humilitate vallem facite*, ait Auguſtinus ſerm. 20. de verb. Apoſtoli, *imbrem ſuſcipite; depreſſa implentur, alta ſiccantur: gratia pluvia eſt.* Et certè cùm baptizatos mortuos, & in Chriſto conſepultos appellet Apoſtolus, hujuſmodi ſuperbiæ

perbia non decet. Gratiam ergo ille habet baptiſmi, qui fodit in ſe fundamentum humilitatis, ut perveniat ad faſtigium charitatis; illeque ſolus capit celſitudinem Dei, qui priùs induit humilitatem Christi. Ergo non minùs quàm ingratitudo ſuperbia eſt ventus urens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, *fluenta gratiarum*. Secundò aqua corpus lavat & mundat, ac ſordes abſtergit: gratia pariter baptiſmatis maculas abluit animarum. Ezechiel. 25. *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Ergo ſi putre membrum es, quod reſecari mereatur; ſi ſis diſtortum, de quo erubeſcatur; niſi ſis pulchrum, aptum, & ſanum; niſi hæreas corpori, vivens Deo de Deo; ſi potiùs ſordentibus formis, imaginibuſque terrenis vitiorum & cupiditatum conſuetudine inculcatis ita obducaris, ut jam nihil loci in mente tua divinarum rerum cogitationi relinquatur, pectus verò tuum in terra uſque adeò defixum, atque immerſum ſit, ut paulùm illud attollere, atque in cœlum erigere non valeas, profectò à gratia baptiſmi deſertus es; unda enim cœleſtis in cœlum ſalit unde promanat: nam & aquæ eo altiùs reſiliunt, quo demiſſiùs ad ima prolapſæ ſunt, & ad locum unde exeunt flumina revertuntur. Hinc Hugo Victorinus *lib. 2. de ſacramentis, part. 6. cap.* 14. hæc profert: *In ſolo elemento aquæ ſacramentum baptiſmi conſecrari inſtitutum eſt, quia hæc ſolam plenam habet ac perfectam mundationem. Alii liquores omnes aquâ purificantur, & ſi quid alio quolibet liquore tactum fuerit, aquâ abluitur, ut emundetur; propterea in ſola aqua ſacramentum emundationis conſiſtit.*

Tertiò

Tertiò aqua refrigerat, & caloris ardores attemperat: ſic baptiſmi gratia paſſionum æſtus, & concupiſcentiæ flammas ſin extinguit planè, ita certè moderatur & caſtigat, ut rationem in conſenſum flagitii non pertrahant. *Quemadmodum aqua*, inquit Catechiſmus Rom. titulo de baptiſmo, n.10. *refrigerandis corporibus aptiſſima eſt, ſic baptiſmo cupiditatum ardor magna ex parte reſtinguitur.* Ergo ſi concupiſcentia in te non minuitur, ſed augetur; ſi fœdiſſimarum cupiditatum viſco miſerandum in modum irretitus, & paſſionum igne ambuſtus, in iiſdem ſemper delictorum ſordibus hæreas; ſi motiones illas auxiliantis Dei gratiæ non experiaris, quibus Spiritus ſanctus, quem Eccleſia *dulce refrigerium* appellat, cupiditatem ſedat, mentem illuminat, voluntatem accendit, pietatem inſpirat, & ſalutares cœleſtium negotiorum cogitationes immittit, ſine dubio gratiam baptiſmi in vacuum recepiſti, quoniam in te non concupiſcentia refrigeſcit, ſed una charitas elangueſcit. Quartò aqua omnia fœcundat, ex ea enim & reptilia terræ, & volucres aëris eduxit Creator, ut patet *Geneſ.*1. Per eam tota natura ardoribus, vel algoribus in ſterilitatem contracta, reviviſcens ſe exerit, & priſtinum induit habitum fœcunditatis, dicente Scriptura Pſal. 146. *Qui operit cœlum nubibus, & parat terræ pluviam; qui producit in montibus fœnum, & herbam ſervituti hominum.* Baptiſmi pariter gratiâ irrigatus Chriſtiani animus fit hortus amœniſſimus florum & fructuum beatiſſimâ copiâ feraciſſimus. Si ergo ſincera, & certa Deo placendi voluntas re & effectu in te perſpicitur; ſi humilitas clareat in converſione, ſtabilitas in fide,

in

in factis juſtitia, in operibus miſericordia, in moribus diſciplina; ſi injuriam facere potens, eam non ſolùm toleras, ſed bonum pro malo retribuis, vincens in bono malum; ſi cum fratribus pacem tenes, ſi Deum toto corde diligis, toto odio mundum proſequeris; ſi amas in Chriſto quod pater eſt, ſi times quod Deus eſt; ſi nihil illi præponis, qui nec nobis quidquam præpoſuit; ſi charitati ejus inſeparabiliter adhæres, cruci ejus fortiter ac fidenter aſſiſtens, calamitates & ærumnas prompto animo & chriſtiana fortitudine toleres, baptiſmi te gratia perfuſum in Domino confide: ſi contrà parum allaboras, ut vitam tuam ad Evangelii normam dirigas, ut te verum Chriſti diſcipulum factis probes, ut anguſtam cœli viam ingrediaris, ut à mundi corruptelis illecebriſque te expedias, dubio procul tam ab gratia baptiſmi, quàm fides ab infidelitate, vel à die nox differt, diſcedis.
Quintò aqua ſedat ſitim, quæ eſt appetitus frigidi & humidi: ita non impari modo baptiſmi gratia omnia cordis noſtri deſideria, quibus fruſtra terrenis bonis ſatisfacere adniſi fueramus, cœleſtibus implet, juxta illud Servatoris, Joannis 4. *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non ſitiet in æternum.* Quia nimirum gratia eſt ſummi boni conſortium, & participatio feliciſſima, quo omnis noſter appetitus impletur. Si ergo carnalibus deſideriis totus adhuc plenus, tui ipſius amore abundas, & ſæculo mirandum in modum aſtrictus ſis, atque arctiſſimo fœdere immaniter deditus; ſi interrogans te quid ames, Babylonis te civem amor tui, & terrena deſideria demonſtrant; ſi terrena charitate malorum omnium radice cum cœleſti charitate bonorum omnium

omnium regina & fonte velut adverſâ fronte confligas; ſi avaritiæ, ſuperbiæ, incontinentiæ deſideriis, & aliorum vitiorum proluvie ex amore proprio tanquam ex proprio fonte proficiſcente, tanquam ex germana radice pullulante æſtuas, profectò habens Chriſtianiſmi ſpeciem, virtutem ejus & gratiam abnegaſti. Tibi ita comparato, ita amore mundi ebrio, ita ſæculi faſcinatione undique occupato, non tibi promitto ſatiandam unquam beatitatis ſitim à Deo, qui ut ait Scriptura, replet ſolùm in bonis deſiderium tuum. Et quomodo hominibus promitterem quod non promiſit Deus? Quomodo ſerpentem illum malignum imitarer, qui Deo mortem protoparentibus vetitæ arboris fructum decerpentibus denunciante, non morituros eos impudentiſſimè ſpopondit! Audi Gregor. lib. 2. in 1. Reg. *Non ſaturantur niſi famelici, & à vitiis perfectè jejunantes.* Audi Evangelium Matth. 13. *ſolicitudines ſæculi iſtius, & fallaciam divitiarum*, id eſt quidquid anxii homines in hoc mundo quaſi innocenter conſectantur, damnans.

SPECVLATIO II.

Varii baptiſmi effectus ordine recenſentur.

EX quo aquæ à Spiritu Dei, qui initio mundi ferebatur ſuper eas, fœcundatæ ſunt, innumeri ex eis effectus profecti ſunt, unde meritò dixit Tertullianus lib. de baptiſ. cap. 3. *Quot prodigia*

prodigia naturæ, quot privilegia gratiæ, quot ſolennia diſciplinæ, figuræ, præſtructiones, precationes, religionem aquæ ordinaverunt? Non minùs in nova lege aquæ contactu mundiſſimæ, & juxtà efficaciſſimæ carnis virgineæ Salvatoris ubertatem eam ſortitæ ſunt, quam ſancti Patres in ſuperioribus relati Deiparæ ſemper Virginis fœcunditati & compararunt, & quadantenus prætulerunt. Patebit id enumeratione præcipuorum ejus effectuum, quos ſacra baptiſmatis unda producit.

Primus effectus eſt remiſſio omnis omninò peccati, tum originalis, cùm actualis. Per baptiſmum enim Chriſtianus ſit novus homo creatus in Chriſto Jeſu: ſi autem aliquid de vetuſtate peccati poſt ſuſceptum baptiſma permaneret, non fieret nova creatura, ſed vetus adhuc fermentum, vetus adhuc homo ſubſiſteret, nec ſpiritalis creatio omnia renovans, & ex mero nihilo ſubjectum producens obveniret. Hinc S. Proſper epiſt. ad Demetriadem: *Aliud eſt*, inquit, *quod viſibiliter agitur, aliud quod inviſibiliter celebratur: nec idem eſt in ſacramento forma, quod virtus; cùm forma humani miniſterii exhibeatur obſequio, virtus autem per divini operis præſtetur effectum. Ad cujus utique potentiam referendum eſt, quod cùm homo exterior alluitur, mutatur interior, & fit nova creatura de veteri; vaſa iræ in vaſa miſericordiæ transferuntur, & in corpus Chriſti convertitur caro peccati.* Unde ſacrum Tridentinnm Concilium *ſeſſ. 5. can. 5.* peccata in baptiſmo non abradi tantùm definit, ſed prorſus etiam tolli, & radicitus evelli; ita ut in renatis nihil oderit Deus, nihilque damnationis ſit his, qui ſunt in Chriſto

Chriſto Jeſu, qui verè cum Chriſto conſepulti ſunt per baptiſma in mortem, qui non ſecundùm carnem ambulant, ſed veterem hominem exeuntes, & novum, qui ſecundùm Deum creatus eſt, induentes, immaculati, puri, innoxii, ac Deo dilecti effecti ſunt.

Quam doctrinam ſacra Synodus ex Scripturis & Apoſtolica traditione deprompſit. Nam de baptiſmo ab Ezechiele *cap.* 36. prænuntiatum eſt: *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris.* Apoſtolus etiam 1. *Cor.* 6. poſt longam peccatorum enumerationem ſubjecit: *Et hæc quidem fuiſtis, ſed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis.* Quibus conſonè Auguſtinus *lib.* 1. *de peccat. merit. & remiſſione, cap.* 5. ſcripſit: *Generante carne tantùm contrahitur peccatum originale: regenerante autem ſpiritu, non ſolùm originalium, ſed etiam voluntariorum peccatorum fit remiſſio.* Et S. Hieronymus epiſt. 85. *Omnia*, inquit, *in baptiſmate condonata ſunt crimina.* Cujus etiam veritatis expreſſam figuram intueri licet in hiſtoria Naam Syri leproſi, qui ut 4. *Reg.* 9. refertur, cùm ſepties aqua Jordanis ſe abluiſſet, ita à lepra mundatus eſt, ut ejus caro caro pueri videretur.

Nec obeſt, quod ſuſcepto baptiſmate concupiſcentia vel fomes ad agonem renatis relinquatur. Non obeſt, inquam, quia concupiſcentia, tametſi à peccato ſit, ad peccatumque inclinet, unde & interdum peccatum nominatur, reapſe tamen à peccati natura longè abeſt, ſi voluntatis conſenſum conjunctum non habet, vel illius in reprimendis cupiditatis motibus negligentiam. Igitur per baptiſmum *rejiciuntur*

in

in profundum maris omnia peccata noſtra, ut prædixerat *capite* 7. Michæas, ut ſicut Ægyptii in mari obruti ſunt, ita in baptiſmo immerſa & extincta intelligantur omnia peccata. *Qui ergo dicit*, ait Magnus Gregorius lib.9.epiſt.39. *peccata in baptiſmate funditus non dimitti, dicat in mari Rubro Ægyptios non veraciter mortuos.* Et Bernardus *ſerm.* 39. in Cantica: *Ibi populus eductus de Ægypto, hîc homo de ſæculo: ibi proſternitur Pharao, hîc diabolus: ibi ſubvertuntur currus Pharaonis, hîc carnalia & ſæcularia deſideria, quæ militant adverſus animam, ſubruuntur: illi in fluctibus, iſti in fletibus: marini illi, amari iſti.* In hoc ergo ſacramento dat nobis Deus cor novum, & ſpiritum novum; cor mundum creat in nobis, & ſpiritum rectum primi peccati granditate amiſſum innovat in viſceribus noſtris. *Conſiderandum*, inquit Hieronymus *in cap.* 36. Ezechielis, *quod cor novum & ſpiritus novus detur per aſperſionem & effuſionem aquæ.* Hinc Ambroſius *præfatione in Pſalm.*118. docet, *in baptiſmo ſtatim fieri plenam purgationem.* Quam etiam Auguſtinus in Enchirid. cap. 64. *magnam indulgentiam* appellat, *in qua ſolvatur omnis reatus & ingeneratus & additus.* Unde *lib.* 14. *de Trinitate, cap.*17. ſic concludit: *In baptiſmo fit renovatio remiſſione omnium peccatorum; neque enim vel unum quantulumcunque remanet, quod non remittatur.*

Secundus baptiſmi effectus eſt totius pœnæ peccatis debitæ plena relaxatio. Nam per baptiſmum ita copioſè communicatur virtus paſſionis, ut per ipſum, teſte Apoſtolo Chriſto commori, & conſepeliri dicamur. Unde D. Thomas

mas *quæſt.69.art.2.* hanc mirabilem conſequentiam intulit: *Ex quo patet, quod omni baptizato communicatur paſſio Chriſti ad remedium, ac ſi ipſe paſſus, ac mortuus eſſet. Et ideò ille qui baptizatur, liberatur à reatu totius pœnæ ſibi debitæ pro peccatis, ac ſi ipſe ſufficienter ſatisfeciſſet pro peccatis ſuis.* Quorum verborum ſenſus eſt, eodem modo remitti pœnam baptizatis, ac ſi in Chriſto, & cum Chriſto mortui fuiſſent, & mortem Hominis-Dei in ſe pertuliſſent, Deoque illam pro peccatis obtuliſſent. Ad cujus reconditæ doctrinæ (quâ baptiſmus ita attollitur, ut evehi altiùs non poſſit) claritatem conſiderandum eſt, intimam eſſe caput noſtrum Chriſtum inter, & membra ſ myſtica ſeu fideles unionem, ratione cujus quæ ad Eccleſiam & viva ejus membra ſpectant, ſibi Chriſtus tanquam propria aſſerat. Sic *Pſal.* 21. delicta fidelium facit ſua Redemptor amantiſſimus: *Deus, Deus meus reſpice in me; quare me dereliquiſti? Longè à ſalute mea verba delictorum meorum.* Hinc Paulo Eccleſiam inſequenti dixit Actor.9. *Saule, Saule, quid me perſequeris?* Ratione ejuſdem ineffabilis communionis, quæ ad Chriſtum caput ſpectant, fidelibus etiam membris ejus attribuuntur, præſertim verò paſſio & mors, quam non pro ſe, ſed pro membris ſuis benigniſſimus Servator toleravit. Quia ergo per baptiſmum potiſſimè virtus nobis applicatur paſſionis, conſepulti enim ei ſumus per baptiſmum in mortem; hinc fit eodem nos planè modo per baptiſmum conſequi remiſſionem totius culpæ ac pœnæ, ac ſi cum Chriſto mortui fuiſſemus, divino ejus cruori immerſi, lavantes ſtolas

noſtras,

noſtras, & candidas eas facientes in ſanguine Agni.

Dicunt Philoſophi, quod corruptio unius eſt generatio alterius; ſed ita tamen reſpondet genitum corrupto, ut proportio quædam, & conſonantia ſerventur; ex corruptione quippe frumenti non lolium germinat, ſed frumentum; quia agens quod corruptione unius aliud generare intendit, ſimile ſibi efficere nititur quantùm poteſt. Ergo ex corruptione & morte Hominis-Dei, quâ non virginea quidem caro corrupta fuit, ſed unio animæ cum corpore diſſoluta, generantur filii tali mortuo digni, id eſt parvi Dii, juxta illud Pſal. 13. *Ego dixi, Dii eſtis*; id eſt novæ creaturæ, divinam naturam gratiæ perfuſione participantes, juxta illud 2. Petr. 1. *Magna & pretioſa nobis donavit, ut divinæ ſimus conſortes naturæ*; ideſt parvi Chriſti, juxta tenerrimam illam Magni Apoſtoli vocem Gal. 4. *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Chriſtus*; id eſt, tandem filii Dei, juxta illud diſcipuli amoris oraculum 1. Joan. 2. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, & ſimus.* Rurſum quia juxta probabiliorem Ariſtotelis & S. Thomæ ſententiam, in generatione ſubſtantiali fit totalis uſque ad materiam primam reſolutio, ita ut nihil prorſus, materiâ nudâ exceptâ, maneat in genito, quod erat in corrupto: ſic in generatione iſta ſpiritali, nihil prorſus veteris hominis perſeverat, ſed generantur filii adoptionis abſque ruga ulla & macula, & abſque omni prorſus pœnæ reatu. Unde ut docet D. Thomas *q.68.art.5.* nulla adultis poſt immania quæque ſcelera baptizatis imponitur pœnitentia, quæ

paſſioni

paſſioni & morti Redemptoris foret injuria; illi enim baptizati incorporantur, & pretioſi ſanguinis pretium ſin totaliter, certè ſibi totum ebibunt ad ſalutem.

Dices: In primitiva Eccleſia Gentilibus & Judæis ad fidem converſis, aliiſque catechumenis longa jejunia, orationes, eleemoſynas, aliaque pietatis officia indicere ſolenne erat, antequam aquis baptiſmatis mundarentur. Ergo ſignum eſt, tòtam peccatis debitam pœnam minimè condonari, alioquin fruſtra impoſita fuiſſet tot dierum pœnitentia.

Reſpondeo ritu illo ſalutari, non tam peccatorum ſatisfactionem proximo baptiſmate obtinendam præcipuè inſpexiſſe Eccleſiam, quàm filios piam Matrem admonere voluiſſe, tum grandem eſſe baptiſmatis dignitatem, ad cujus ſuſceptionem deſiderabatur jejuniorum, orationum, aliorumque piorum officiorum eximius apparatus. Tum intelligere eos volebat Eccleſia, qualis futura eſſe deberet veri Chriſtiani mundo mortui vita, quæ & à peccatoribus, & ab innocentibus poſtulat pœnitentiam, quâ illi peccata luant, iſti peccata præcaveant, & ingentem meritorum copiam cum Dei gratia ſibi aſciſcant. Tum ad concitandum in eorum animis verum internumque animi dolorem ex peccatis ante baptiſmum patratis conceptum, & ad gratiam baptiſmi recipiendam, declarante ſacro Tridentino *ſeſſ. 6. cap. 6.* omninò neceſſarium: ſicut enim juxta Bernardum humiliatio humilitatem parit, ſic externis pœnitentiæ officiis ad internum mœrorem via ſternitur ac munitur.

Dices rurſus: Si per baptiſmum omnis peccato debita pœna condonaretur, deberent etiam

per ipſum omnes vitæ hujus pœnalitates auferri, deberent baptizati ab omnibus hujus vitæ miſeriis liberari, atque in illum optatiſſimum beatitatis gradum, in quo protoparens conditus fuerat, ſacræ ablutionis virtute transferri; non enim eſt major ratio, cur tollat omnem pœnam peccato debitam, & non tollat pœnalitates, quæ ex peccato profectæ ſunt. Conſequens autem eſt contra experientiam quotidianam, quâ in corpore mortis hujus gemere etiam renatos compertum eſt. Ergo per baptiſmum non omnis remittitur pœnæ reatus.

Reſpondeo præſentis vitæ ærumnas & labores, aliaſque quas pœnalitates vocant, per baptiſmum in hoc ſæculo non auferri, ſed ejus virtute in futura vita ablatum iri, quando mortale hoc induet immortalitatem, quando quod ſeminatum eſt in corruptione, ſurget in incorruptione; quod ſeminatum eſt in ignobilitate, ſurget in gloria; quod ſeminatum eſt in infirmitate, ſurget in virtute. Nec ſanè decuit ita nos reparari, ne propriæ miſeriæ obliti naturæ vigori tribueremus quod à gratia ſperandum eſt. Accedit non debere per baptiſmum Chriſtianos ab illis calamitatibus liberari, quibus Caput noſtrum Chriſtus obnoxius fuit, quem oportuit pati, & ita intrare in gloriam ſuam; ſed potiùs congruebat, ut in ærumnis illis plenam ſegetem & materiam virtutis haberemus, ex qua deinde ampliora gloriæ præmia conſequeremur. Nam Chriſto compatientes conregnaturos quoque certiſſiuum eſt; & bonum certamen certantes, curſum conſummantes, fidem ſervantes immenſum manere gloriæ pondus, eiſque repoſitam eſſe coronam juſtitiæ, fides catholica veriſſimè

veriſſimè docet. Ergo ad baptiſmum accedentes non præſentis vitæ commoda, caduca illa quidem & incerta, ſed futuræ vitæ præmia, vera illa & æterna ſperent & conſectentur. Interim Domini noſtri Jeſu Chriſti morti inſiti, & ſimilitudini mortis ejus complantati, Crucifixum ducem læti ſequantur, crucem libenter ferant, in hujuſque ærumnoſæ vitæ ſtadio ſeipſos exerceant, ut in acie invicti ſtantes, nullis laboribus fatigentur, nullis adverſitatum moliminibus concutiantur, nullis demùm periculis, aut objectaculis retardentur, quominus ad supernæ vocationis bravium omni ſtudio ſine intermiſſione contendant. Præclarè Auguſtinus in Enchir. cap.66. *Grave jugum ſuper filios Adam à die exitus de ventre matris eorum uſque in diem ſepulturæ in matrem omnium; ut etiam parvulos videamus poſt lavacrum regenerationis diverſorum malorum afflictione cruciari; ut intelligamus totum quod ſalutaribus agitur ſacramentis, magis ad ſpem futurorum bonorum, quàm ad retentionem, vel adeptionem præſentium pertinere.* Maximè quia renovatio, quam per baptiſmum obtinemus, ſecundùm ſpiritum eſt, non ſecundùm carnem, juxta illud Apoſtoli Rom.8. *Corpus quidem mortuum eſt propter peccatum, ſpiritus autem vivit propter juſtificationem.*

Tertius baptiſmi effectus eſt infuſio gratiæ ſeu divinæ illius qualitatis in anima inhærentis, quâ divinæ efficimur conſortes naturæ, Deoque grati efficimur. Neque enim per baptiſmum eripimur ſolùm à poteſtate tenebrarum, ſed etiam transferimur in regnum Chriſti, & adoptionem filiorum Dei, atque hæredi-

tatem vitæ æternæ. Hac de cauſa vocatur baptiſmus regeneratio, renovatio, juſtificatio, ſanctificatio, juxta illud Tit. 3. *Salves nos fecit per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus ſancti.* Et 1. Cor.6. *Sed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed juſtificati eſtis.* Hinc Chryſoſt. *hom. ad Neophytos*, cujus meminit Auguſt. lib.7. contra Julian. cap.6. *Benedictus*, inquit, *qui fecit mirabilia ſolus, qui fecit univerſa, & convertit univerſa. Ecce libertatis ſerenitate perfruuntur, qui tenebantur paulò antè captivi; & cives Eccleſiæ ſunt, qui fuerunt in peregrinationis errore; & juſtitia in ſorte verſantur, qui fuerunt in confuſione peccati. Non enim tantùm ſunt liberi, ſed & ſancti; non tantùm ſancti, ſed & juſti; non ſolùm juſti, ſed & filii; non ſolùm filii, ſed & hæredes; non ſolùm hæredes, ſed & fratres Chriſti; nec tantùm fratres Chriſti, ſed & cohæredes, ſed & membra; non tantùm membra, ſed & templum; non tantùm templum, ſed & organa Spiritus. Vides quot ſint baptiſmatis largitates. Et nonnulli deputant cæleſtem gratiam in peccatorum tantùm remiſſione conſiſtere: nos autem honores computavimus decem.*

Quartus effectus eſt infuſio virtutum gratiam comitantium, quibus ad Chriſtianæ vitæ officia inclinamur. Hanc virtutum beatiſſimam copiam indicat Apoſtolus *ad Titum* 3. dum teſtatur, per lavacrum regenerationis & renovationis Spiritum ſanctum *effundi in nos abundè.* Et certè ſi in catechumenis tantus aliquando fidei, charitatis & aliarum virtutum fervor appareat, ut pro Deo & fratribus animam ponere ſtiam ſint parati; ſi Spiritus ſanctus domicilium

ſibi

ſibi præparans, tanta catechumenis dona effundit, quantùm credendus eſt ſecum afferre gratiarum, cùm jam venit ad inhabitandum, atque domum ſibi à ſe paratam ingreditur. Venit profectò innumerabilis honeſtas per manus illius, & omnia bona pariter cum illo. Hinc Proſper *lib. de vocat. Gent. cap.* 18. ait: *Originem veræ juſtitiæ in regenerationis ſacramento poſitam eſſe, ut ubi homo renaſcitur, ibi etiam ipſarum virtutum veritas oriatur.* Ratio etiam eſt clara, quia virtutes infuſæ ſunt proprietates à gratia indivulſæ, ut in tractatione de virtutibus ex profeſſo demonſtravimus, ibique Patrum, & Concilii præſertim Viennenſis nitentiſſima teſtimonia produximus. Ergo ſicut gratia, ita & virtutes per baptiſmum infunduntur.

Nec obeſt, quod in baptizatis difficultas ad bonum, & pronitas ad malum inveniatur: ergo baptiſmo non ingeneratur ſuavis illa facilitas, quæ genuinus eſt virtutum fructus. Reſpondetur enim, ſuperſtitem illam difficultatem recti in juſtificatis permanentem probare quidem virtutes illas nondum in actus prorupiſſe ſuos, & frequenti exercitio moras nondum corporis peccati animam aggravantis rupiſſe; ſed minimè efficere, non fuiſſe nobis miniſtrata arma ſalutis, quibus & concupiſcentiæ impetus ſuſtinere, & illos etiam impugnare valeamus. Datur ergo nobis in juſtificatione enſis ſpiritualis, ſed veluti in vagina hæret; noſtrum eſt diſtringere, eoque vitia jugulare. Sed de his ſatis loco de virtutibus memorato. Addit etiam S. Thomas *quæſt.* 69. *art.* 4. *ad* 3. quod ſicut *per baptiſmum diminuitur concupiſcentia, ut non dominetur; ita etiam diminuitur difficultas ad*

bonum, & pronitas ad malum, ne homo ab his ſuperetur. Hinc Auguſtinus lib. de peccatorum meritis, cap. 39. *Nec grandibus*, inquit, *id præſtatur, niſi fortè miraculo omnipotentiſſimi Creatoris, ut lex peccati, quæ ineſt in membris, repugnans legi mentis, penitus extinguatur, & non ſit; ſed ut quidquid malum ab homine factum, dictum, cogitatum eſt, cùm eidem concupiſcentiæ ſubjecta mente ſerviret, totum aboleatur, ac veluti factum non fuerit, habeatur; ipſa verò ſoluto reatus vinculo maneat in certamine.*

Ex illa gratiæ, & virtutum infuſione, quâ novus homo Chriſto incorporatur, & divini luminis abundantia, & uberrima bonorum operum fœcunditas derivantur, ut docet D. Thomas *art.* 5. qui eſt quintus baptiſmi effectus. *Per baptiſmum*, inquit, *aliquis incorporatur Chriſto quaſi membrum ipſius. Sicut autem à capite naturali derivatur ad membra ſenſus & motus; ita à capite ſpirituali, quod eſt Chriſtus, derivatur ad membra ejus ſenſus ſpiritualis, qui eſt per gratiæ inſtinctum; unde Ioan. 1. dicitur: Vidimus eum plenum gratiæ & veritatis, & de plenitudine ejus omnes accepimus.* Sanè ſicut ad veterem hominem pertinet non ſolùm peccatum, verùm etiam ignorantia & tenebræ; ita ad novum non tantùm ſanctificatio per gratiam, ſed etiam illuminatio per fidem attinet. Hinc, ut ſuprà à bonis obſervatum fuit, baptiſmus apud Patres ſacramenti illuminationis nomen ſortitum eſt. Hinc etiam Apoſtolus rememorari nos priſtinos dies, in quibus illuminati ſumus, *Hebr. 6.* monet. Et ad Coloſſ. 1. *De tenebris*, inquit, *nos vocavit in admirabile lumen ſuum.* Et ad Epheſ. 1. *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.*

Domino, ut filii lucis ambulate. Hinc Auguſtinus docet cæcum natum typum eſſe generis humani primi peccati prævaricatione occæcati; & ſicut cæcus ille, tametſi priùs à chriſto inunctus, non priùs tamen lumen recepit, quàm in natatoria Siloë lavaretur; ita catechumenus fidei lumine, vel certè luminis illius abundantiâ priùs non perfunditur, quàm ſacris baptiſmatis undis intingatur. Quod lumen eam demùm fidem eſſe ait, quæ charitatem conjunctam habet. Quia abjicere opera tenebrarum, induere arma lucis, in luce ambulare, opera lucis efficere, Scripturæ ſacræ variis in locis præcipiunt. Unde infert Joannes *cap.* 1. ſuæ primæ: *Tenebræ tranſierunt, & verum lumen jam lucet. Qui dicit ſe in luce eſſe, & fratrem ſuum odit, in tenebris eſt uſque adhuc.* Quod ſi odium tenebræ ſunt, profectò Chriſtianorum lux charitas eſt, vel certè fides per dilectionem operans.

Sextus baptiſmi effectus eſt animi pax, & ſacra tranquillitas, quæ exſuperat omnem ſenſum, unde bona, pacata, & ſuavis conſcientiæ requies proficiſcitur, quam Princeps Apoſtolorum *cap.* 3. ſuæ primæ epiſtolæ, *conſcientiæ bonæ interrogationem ad Deum* appellat; quia qui verè regeneratus eſt, accedit ad Deum *de corde puro & conſcientia bona*, ut dicitur 1. *Timoth.* 1. Et quanvis cum Petro *Luc.* 5. humilitatis conſcius dicat; *Exi à me, Domine, quia peccator ſum*; cum Centurione indignum ſe divinâ familiaritate profiteatur, cum muliere illà evangelica ſanguinis fluxum patiente retrò accedat fimbriam veſtimenti timens, & tremens attingere contentus; cum celebri, & ubicumque prædicatum fuerit Evangelium, celebranda peccatrice & pœnitente

pedes oſculetur, ac lacrymis riget, ratus cum Bernardo *ſerm. de Magdalena*, difficillimum profectò & præſumptuoſum ſaltum eſſe, à veſtigiis ad verticem Domini tranſvolare; immenſâ tamen Chriſti dignatione præventus, & penè obrutus, poſt lavatos compunctionis unguento Chriſti pedes, poſt miſſos legatos pro ſuis doloribus lacrymas, ut Eccleſiæ Romanæ ſcripta ad Cyprianum epiſtola loquitur, jam familiaris effectus os Domini tremendum cum Sponſa oſculatur, & cum pœnitente multùm diligente caput ungit, cùm de collatis virtutibus virtutum largitori gratias cumulat, & poſt pœnitentiæ luctum ad caſtos tranſilit amplexus, à mœrore tranſit ad pacem. Cujus exemplum in Auguſtino habemus, qui *lib.9. confeſſ. cap.4.* de ſeipſo nondum renato ita ſcribit: *Fides me ſecurum eſſe non ſinebat de præteritis peccatis meis, quæ mihi per baptiſmum tunc remiſſa nondum erant.* De ſeipſo tamen jam regenerato addit: *Et baptizati ſumus, & fugit à nobis ſolicitudo vitæ præteritæ*, utpotè animæ beatam ſerenitatem non ſine ingenti ſpiritus conſolatione conſequutis.

Septimus baptiſmi effectus eſt januæ cœleſtis apertio, quæ propter peccatum priùs erat intercluſa; non quòd janua cœlorum fidelibus ſtatim atque baptizati ſunt, reſeretur; ſed quia opportuno tempore beatam vitam conſequuturi ſunt, cujus pignus in baptiſmate acceperunt, quo omne impedimentum obſtans ne homines in cœlum ingredi poſſint, tollitur, aliunde impedimento, quod ſe tenet ex parte naturæ, ſublato per Chriſtum, cui baptizatus incorporatur. Hinc Nazianzenus orat. 40. *Regni cœleſtis clavem*

vem Baptiſmum appellat. Hinc Gloſſa Bedæ in illud Lucæ 3. *Apertum eſt cœlum*, ait: *Oppoſita quondam nexiis romphæa extinguitur ignea, dum frigentibus aquis caro innoxia tingitur. Virtus hîc baptiſmatis oſtenditur, de quo quiſque cùm egreditur, regni cœleſtis ei janua reſeratur.* Et Matth. 3. *Poſt acceptum baptiſma cœleſtis regni aditum patefactum monſtravit, ac flammeum gladium, quo Cherub cuſtos, excluſo primo Adam paradiſum intercluſerat, ſecundus Adam in baptiſmo extingui manifeſtavit.* Et Marci 1. *Quod poſt baptiſma cœlos apertos vidit, noſtrî utique gratiâ factum eſt, quibus per lavacrum undæ regeneratricis janua panditur regni cœleſtis, quæ peccantibus quondam Protoplaſtis, ac paradiſo ejectis, toti generi humano (interpoſitis Cherubim & flammeo gladio) clauſa eſt. Extinguitur namque flamma hæc unicuique fidelium, dum aquis vitalibus tingitur, adeò ut ſi percepta fidei ſacramenta puro corde & corpore ſervaverit, ſtatim ſolutus carne regna poſſet intrare cœleſtia.* Hinc etiam Auguſtinus *lib. de nuptiis & concupiſcentia*, ſic accipiendum docet quod ait Apoſtolus: *Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſemetipſum tradidit pro ea, ut eam ſanctificaret, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ſibi ipſe glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujuſmodi.* Sic, inquam, accipiendum docet, ut omnia prorſus hominum mala chriſtiani lavacri ſanctitate tollantur, quo mundat Eccleſiam ſuam Chriſtus, ut eam ſibi non in iſto ſæculo, ſed in futuro non habentem maculam exhibeat. Et *lib.6.cont. Iulian.* ſic exarat: *Gratia perfectè hominem novum facit,*

quandoquidem & ad corporis immortalitatem, plenamque felicitatem ipſa perducit.::: Sed ad illam quoque perfectionem, quæ ſperatur, eodem baptiſmate, quod hic accipitur, pervenitur. Et *cap.*18, ſic: *Baptiſma totius ſit cauſa ſanitatis, per quod & incipitur omnis novitas, & impletur.* Quorum, aliorumve Auguſtini teſtimoniorum ſenſus non ilie eſt, quem moderni hæretici impiè comminiſcuntur, ut voluerit S. Pater ſolâ baptiſmi recordatione omnia per fidem remitti peccata, & januam cœli lapſis ſine pœnitentia aperiri. Nunquam enim hujuſmodi ſententiis intendit Doctor ſanctiſſimus pœnitentiæ neceſſitatem, ſacerdotis abſolutionem, aut claves Eccleſiæ excludere, ſed baptiſmum toti vitæ chriſtianæ utilem eſſe voluit cùm de parvulo baptizato, qui ætatis acceſſu propriâ actione malus futurus eſt, *epiſt.*23. diſertiſſimè dicat: *Tunc propria incipiet habere peccata, quæ non regeneratione auferantur, ſed alia curatione ſanentur.* Baptiſmo ergo & totius vitæ ſanctimonia, & cœlorum ingreſſus eo modo aſſeruntur, quo nativitati, & his quæ à parentibus naſcentes accipimus, robur & virilis perfectionis complementum tribuitur, & acceptum refertur, quanvis nec ſine aliis adminiculis conſervetur illæſum, nec reparetur læſum. Cùm enim per baptiſmum prima vita collata ſit, niſi baptiſmus præcedat, nullus eorum ſperandus eſt fructus, quæ poſtea adhibentur, juxta illud ejuſdem Auguſtini lib. 1. de nuptiis, cap.33. *Quid prodeſſet, vel ante baptiſmum pœnitentia, niſi baptiſmus ſequeretur; vel poſtea, niſi præcederet?*

Sed contra hunc effectum objici multorum

poteſt

poteſt Patrum authoritas, qui Chriſtianos Clinicos, id eſt, in lectum uſque mortis baptiſmum procraſtinantes, evitaturos quidem illos ſupplicia aiunt, gloriam tamen minimè aſſequuturos; ita enim indicat Nazianzenus *orat.* 26. & in oratione, quâ ad baptiſmum adhortatur: & Baſilius in adhortatione ad baptiſmum, circa finem: & Nyſſenus in exhortatione ad eos qui tardant baptiſmum, ubi homines futuræ vitæ in tres claſſes diſtinguit: prima eſt *dignorum & juſtorum*; ſecunda eorum, *qui nec honore, nec ſupplicio afficientur*; tertia eorum, *qui peccatorum pœnas luunt*; additque homines funeri proximos baptiſmum ſuſcipientes in ſecundi ordinis numero reponi. Verùm hæc Sanctorum dicta ſignificant ſolùm mox baptizatos acceptum baptiſmi talentum nullâ ſpiritali negotiatione cumulantes minimo felicitatis gradu eſſe donandos, non verò illam gloriam aſſequuturos, quæ ſtrenuè certantibus & emeritis, & veteranis militibus per modum mercedis debetur.

Octavus baptiſmi effectus eſt character, de quo ſatis ſuperque diſſertatione ſuperiori ſermonem habuimus. Imprimitur itaque per baptiſmum ſpiritualis quædam poteſtas ad ea participanda, quæ toti fidelium populo ſunt communia, quâ veluti quadam teſſerâ civis Eccleſiæ ab infidelibus diſcernitur, & jure chriſtianæ civitatis donatur, omnium illius commodorum & privilegiorum particeps factus. Quæ quidem nota ita indelebilis eſt, ut nullo ſcelere, nulla defectione, nullis inferni flammis obliterari poſſit; ſicut, inquit Auguſtinus *lib.* 2. *cont. epiſt. Parmeniani*, *cap.* 13. regale ſignum mor-

netæ impreſſum etiam inter hoſtes, & peregrinos, & à Rege remotiſſimos, illam etiam contra Regem adhibentes permanet. Hac de cauſa baptiſmus iterari nequit: tum quia character baptiſmalis nullâ unquam malitiâ delendus, baptiſmi iteratione non eget. Tum quia Chriſtianus eâ characteris obſignatione indelebili Deo æternùm conſecratus manet; res verò Deo ſemel conſecrata, cùm ex ipſa conſecrationis natura perpetuò talis maneat, iteratâ conſecratione non eget. Tum quià ſicut naturali virtute ſemel tantùm generamur, & in lucem edimur; ita unica eſt ſpiritalis regeneratio: *Quomodo uterus non poteſt repeti*, ait Auguſtinus tract. 11. in Joan. *ſic nec baptiſmus*. Tum quia per baptiſmum ſimilitudini mortis Chriſti complantamur, in morte ipſius baptizati, conſepulti cum illo per baptiſmum in mortem, ut ſicut Chriſtus reſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus, ut patet *Rom.* 6. At *Chriſtus reſurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*, ut ibidem ait Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum *cap.* 3. ſuæ 1. *Chriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt*. Ergo ſemel tantùm Chriſto per baptiſmum commori, conſepeliri, conreſurgere datum eſt. Hinc Apoſtolus *Heb.* 6. ait impoſſibile eſſe eos qui ſemel illuminati ſunt, id eſt baptiſmate ſuſcepto ad fidei lumen vocati, ad pœnitentiam renovari, id eſt iterum baptizari, rurſum ſibi crucifigentes baptiſmi iteratione Filium Dei. Denique baptiſma in remedium peccati originalis primò, & per ſe inſtitutum eſt: ergo ſicut peccatum originale deletum ſemel nunquam revocatur; ita ex per-

petua

petua Eccleſiæ traditione unanimi Patrum & Conciliorum conſenſione firmatâ, non niſi ſacrilegè baptiſmus iteratur; quin nec ſi iteretur, baptiſmus eſt, ſed impia ablutio, ſicut hoſtiæ conſecratæ nova conſecratio, non ſacrificium Altaris, ſed nefandum eſt ſacrilegium.

Et quanvis poſt ſolicitam diligentis examinis diſcuſſionem, quando incertum eſt, an aliquis ſit baptizatus, poſſit baptiſmus miniſtrari, qui fortè aliàs collatus eſt, quia ut Magnus Leo *epiſt.* 92. ait: *Si nulla extant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter clericos aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuiſſe doceantur; agendum eſt ut renaſcantur, ne manifeſtè pereant. In quibus quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, ut videatur iteratum.* Cui conſonat illud Innocentii III. *extra de Presbytero non baptizato, cap.* Veniens. *Non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum; nec malè de ſacramento ſentitur, cùm illud non religionis contemptus, ſed articulus neceſſitatis excludit.* Attamen ex Alexadri III. *extra de baptiſmo & ejus effectu*, decreto, baptiſmus tunc non abſolutè, ſed ſub conditione miniſtrandus eſt. Et quanvis eo ſapientiſſimo conſilio iterationi proviſum ſit, non tamen propterea ob quamcunque levem in contrarium ſuſcipionem debet hæc conditionata adminiſtratio frequentari: *Ne dum ſpeciem quandam cautionis tenemus*, inquit *epiſt.* 37. Magnus Leo, *in damnum regenerandarum incidamus animarum.* Hinc Catechiſmus Romanus *titul. de baptiſ. num.* 56. ſeriò monet baptiſmum ſub conditione, magnâ eſſe cum cautelâ miniſtrandum; quia tunc ſolùm conceditur, quando

quando re diligenter perquiſitâ, dubium juſtum relinquitur, an baptiſmus ſuſceptus fuerit: alioquin nunquam fas eſt baptiſmum cum adjunctione, ſeu conditione alicui miniſtrare: tum ne baptiſmi inſtitutioni repugnemus, ſi ſubjecto incapaci adhiberi tentatur; tum ne contra reverentiam Sacramenti agamus, quaſi ſemel datum eſſet inſufficiens; tum ne baptiſmi ſignificationi adverſemur, qua Chriſto ſemel tantùm pro nobis mortuo commori perhibemur. Et præ oculis habenda eſt ſolida illa Innocentii III. ſuprà laudati maxima: *De illo qui natus ex Chriſtianis parentibus, & inter Chriſtianos eſt fideliter converſatus, tam violenter præſumitur quod fuerit baptizatus, ut hæc præſumptio pro certitudine ſit habenda, donec evidentiſſimis forſitan argumentis contrarium probetur.* Unde ſcrupulus Sylvii *quæſt.66. art.3. quæſito* 3. exiſtimantis baptizatos quoſcumque ab hæreticis noſtri temporis eſſe ſub conditione baptizandos, minimè probatur, cui ex dictis de ſacramentis in communi, ubi de conditionibus ad integritatem ſacramenti neceſſariis actum eſt, ſatis ſuperque ſatisfactum manet.

Dices: Si baptiſmus tot effectibus fœtus & fœcundus ſit, vel eos omnibus baptizatis peræquè infundit, vel inæqualiter: non poteſt autem dici effectus illos eſſe æquales, cùm ad oculum videamus in quibuſdam baptizatis nedum adultis, ſed etiam parvulis ampliorem renitere virtutum gratiam; quoſdam enim puerulos videre eſt ad omnia pietatis officia comparatos & veluti fictos, alios verò cernimus indocilis ingenii, indolis intractabilis, ad malumque pronos ab adoleſcentia. Ergo non tot

gratiarum

gratiarum rivi, quales deſcripſimus, à baptiſmi ſacro fonte derivantur.

Reſpondeo ex D. Thoma *quæſt. 69. art.* 8. baptiſmum non ſolùm characterem, qui cùm ſit potentia, augmenti vel inæqualitatis incapax eſt, in omnibus æqualem producere, ſed etiam ſpiritalis vitæ per gratiam novitatem æqualem in omnibus efficere, qui æqualiter ſe habent ad baptiſmum. Unde quia omnes pueri æqualiter ſe habent ad baptiſmum, utpote qui non in fide propria, ſed Eccleſiæ baptizantur, omnes æqualem in baptiſmo percipere effectum neceſſe eſt. Adulti verò, inquit, quia per propriam fidem ad baptiſmum accedunt, non æqualiter ſe habent ad baptiſmum; quidam enim cum majori, quidam cum minori devotione accedunt; & ideò quidam plus, quidam minùs de gratia novitatis accipiunt: ſicut etiam ab eodem igne accipit plus caloris, qui plus ei appropinquat; licèt ignis, quantùm eſt de ſe, æqualiter ad omnes ſuum calorem effundat. Unde non mirum, ut in reſponſione ad 2. obſervat, ſi in adultis major, vel minor gratia pro ſuſcipientis inæquali devotione refulgeat. Maximè quia æqualem gratiam in baptiſmo perceptam non æqualiter omnes liberi arbitrii cooperatione colunt; ſed unus ſtudioſiùs in ea proficit, alius per negligentiam gratiæ Dei deeſt. Nec obeſt major illa ingenii intractabilis pervicacia in quibuſdam parvulis, qui non ſunt ſortiti animam bonam, erumpens; quia ex diverſa corporis & temperamenti diſpoſitione, ad quam perſanandam baptiſma inſtitutum non eſt, proficiſcitur. Unde S. Thomas concupiſcentiæ extinctionem, vel majorem mitigatio-

nem,

nem, ſicut & corporis ſanitatem è baptiſmate interdum ſequutas, effectus per accidens appellat; quia illos divina virtus in hoc ſacramento miraculosè operatur. Et tales effectus non ſolùm in parvulis, ſed nec etiam in adultis, etiam cum æquali devotione accedentibus, æqualiter ſuſcipiuntur, ſed ſecundùm divinæ ordinem providentiæ diſpenſantur. Unde baptiſmus eum effectum, ad quem producendum eſt inſtitutus, in omnibus æqualiter accedentibus æqualem habet. Hinc Cyprianus *lib.* 4. *epiſt.* 4. docet quod ſicut manna ab omnibus æqualiter, videlicet ad menſuram gomor, colligebatur, ut patet *Exodi* 16. ita baptiſmi indulgentia & cœleſtis gratia, quæ per baptiſmum datur, æqualiter omnibus dividitur. *Planè eadem gratia Spiritualis*, inquit, *quæ æqualiter in baptiſmo à credentibus ſumitur, in converſatione atque actu noſtro poſtmodùm vel minuitur, vel augetur; ut in Evangelio dominicum ſemen æqualiter ſeminatur, ſed pro varietate terræ aliud abſumitur, aliud in multiformem copiam vel triceſimi, vel ſexageſimi, vel centeſimi numeri fructu exuberante cumulatur.* Hinc etiam Auguſtinus libro 3. contra Creſconium, cap. 6. *Per miniſtros diſpares*, inquit, *Dei munus æquale eſt, quia non illorum, ſed ejus eſt.* Quod & alibi perſæpè inculcat.

Scio Eſtium eorum non improbare ſententiam, qui docent, quod ſicut quis propriâ devotione Deo magis appropinquat, ideoque plus gratiæ percipit; ità etiam aliena devotione, velut dum ſanctiores pro uno magis quàm pro alio orant, majoris etiam gratiæ unus præ alio particeps

particeps ſit. Nihil enim prohibet quominus alicui auctior à Deo gratia conferatur propter merita vel orationem alterius, etiamſi ipſe actuali devotione ad talem effectum non concurrat; quandoquidem & prima gratia converſionis, ſeu bonæ voluntatis ſimili modo datur etiam averſis & malè operantibus. Scio etiam alios opinari, majorem gratiam parvulis interdum ratione prædeſtinationis conferri.

Sed utraque opinio à S. Thomæ mente, uti vidimus, aliena eſt; parum etiam veritati videtur conſentanea, & in re gravi abſque Scriptura & Patribus conjecturis nimium indulgens. Etenim cùm Deus prædeſtinat ad gloriam beneficiorum omnium finem, media etiam ordinaria ad illum finem aſſequendum juxta ſolitum providentiæ ſuæ curſum præparat: Baptiſmus autem, vel aliud quodvis legis novæ ſacramentum non eſt medium ordinarium ad auctiorem gratiam ſine auctiori recipientis diſpoſitione habendam; unde ſicut ratione prædeſtinationis non ſalvatur parvulus ſine ſacramento, vel martyrio; ita nec cum ſacramento majorem gratiam accipit, qui æqualem diſpoſitionem affert: alioquin ſi conjecturis agendum eſt, dicam etiam, extra ſacramentum ratione & intuitu prædeſtinationis inæqualem gratiam inæqualiter merentibus conferri. Nec ad hoc producendum baptiſmalis gratiæ incrementum juvant miniſtrorum, vel aſtantium preces: ſi enim id ſemel concedatur, noxia erit Patrum doctrina unâ voce dicentium, per malos miniſtros nihil ſacramentorum effectibus deperire; falſum erit baptiſmum effectus ſuos vi operis, ut aiunt, operati efficere,

efficere, nec ullam contingere effectus varietatem, niſi varius ſit ſuſcipientis apparatus; falſa denique erit illa communi Theologorum calculo probata ſententia, gratiam habitualem juſtum aliis non aliter promereri, niſi quatenus bonum quemdam animi motum precibus ſuis impetrat, quo afflatus ille, pro quo orat, pias ſuſcipit de ſua converſione, vel profectu ampliore cogitationes, cujus pueros incapaces eſſe per ſe notum eſt.

Reflexio.

Oſtende fidem tuam ex operibus, oſtende baptiſmum ex effectis. Unum baptiſmi effectum, characterem nimirum, Chriſtiani retinent, quem amittere iniquitate ſua non poſſunt; cæteros baptiſmi effectus, quos tamen lavacro aquæ effundi abundè Apoſtolus teſtatus eſt, in illis deſideramus, in quibus nulla ſplendet gratiæ ſanctimonia, non virtutum vigor, non pietatis ſenſus, non cœleſtis luminis radii, non vitæ interioris motus percipiuntur. A fructibus eorum, ab effectibus ordine recenſitis cognoſcetis eos. Pietatis illi quidem ſpeciem habent, Chriſtiani nomen & ritus; virtutem autem abnegant, quia ſinceram & certam Deo placendi voluntatem non habent, quâ ſe præditos opinantur, cùm veræ pietatis vim & notionem perſpectam non habeant. Gratia baptiſmi re & effectu perſpicitur. Effectus porrò, non verba ſunt, ſed opera, ſed religioſus Dei cultus, ſed accurata divinæ voluntatis obſervantia, ſed fidelis cœleſtium

manda-

mandatorum obedientia. Quicumque ergo baptizatus es, ad temetipſum retrorſum recurre, ut Magni Gregorii verbis vtar; baptiſmi gratiam num habeas, exquire, nec tamen citò credas quidquid animus ſine operis atteſtatione reſponderit: gratiam baptiſmi latentem operibus ſanctis demonſtra, otioſam operibus excita, virum te nominis tui, id eſt Chriſtianum Chriſti imitatione proba: alioquin tibi gratiâ baptiſmi te præditum affirmanti ut aſſentiar, nihilo magis adduci poſſim, quàm ut Dei verbo fidem, ſanctis Patribus aſſenſum derogem, non uno aut altero loco, ſed ubivis, ſed paſſim, ſed univerſa ſacrorum librorum mole conteſtantibus, Chriſtiani hominis pietatem ſanctorum operum fructu dimetiri nos oportere. Lege, ſi placet, ſacros codices, & ad libri aperturam invenies, ſolos illos beatos eſſe cenſendos, quorum in lege Domini voluntas, qui ambulant in lege Domini, qui mandata cuſtodiunt nimis, qui ea toto corde exquirunt, qui in via mandatorum delectantur ſicut omnibus divitiis, qui in mandatis exercentur, quorum meditatio mandata Dei, quorum conſilium juſtificationes ejus; qui adorant Patrem in ſpiritu & veritate, qui non diligunt verbo, neque lingua, ſed opere & veritate; qui ſicut Chriſtus ambulavit, & ipſi ambulant, & alia in idem paſſim obvia invenies.

Sæpè ſæpiùs hæc cogitatio accepta ab eximio Concionatore P. le Jeune, dicto Cæco, qui à multis annis oculis orbus prædicare non deſtitit, & beatas aures meas reor, quibus virum adeo apoſtolicum audire datum eſt, animum pulſat. Chriſtianiſmus, inquiebat, religio eſt, cujus fundator

fundator Chriſtus, cujus propagatores Apoſtoli, cujus regula Evangelium, cujus vota promiſſiones in baptiſmo nuncupatæ, cujus Præpoſitus Generalis Summus Pontifex, hujus verò aſſiſtentes Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales; cujus Provinciales Epiſcopi, cujus proximi Superiores & Rectores Parochi, cujus cæremoniæ Sacramenta, cujus capitula Concilia & Synodi, cujus teſſera charitas Dei & proximi. Quam auguſta religio eo authore ſata, iis legibus munita, iis Superioribus gubernata, iis cæremoniis illuſtris! Quàm deploranda Lutheranorum & Calviniſtarum ſors ab iis omnibus Religionis notis deſerta! Porrò Chriſtianiſmus religio eſt: ergo Chriſtiani Religioſi ſunt; ſi Religioſi ſunt: ergo ad regulam à fundatore noſtro Chriſto latam mores exigere ſuos tenentur, quam divinus Legiſlator priùs exequi voluit, quàm verbo propalare, vel à Diſcipulis ſuis ſcriptis Evangelicis tradi paſſus ſit; cœpit enim facere & docere. Hac de cauſa communem vitam inſtituit; hominis in morem vivere voluit Deus-homo, quò accommodatam, & tam variis diverſorum ſtatuum & ordinum hominibus vitæ formam ineffabili charitatis ſuæ omnibus omnia factæ dignatione præberet. Si Chriſtiani Religioſi ſunt, profectò Chriſtianiſmi deſertores cenſendi ſunt irreligioſam vitam agentes: aſcriptitii duntaxat & titulo tenus Chriſtiani appellandi ſunt, qui latam à Chriſto regulam non cuſtodiunt, qui ab Evangelio perverſis moribus deflexerunt, qui ad baptiſmi votorum præſtationem ſe redigi non ſinunt; uno verbo, qui ambulare ſicut Chriſtus ambulavit, non ſatagunt. O tempora, ô mores, ô Chriſtianæ Religionis damnandam oblivionem,

nem, & proculcationem! Solam in Monachis & Regularibus reformationem, & ad priſtinæ fundatorum ſuorum regulæ reſtitutionem probamus, Chriſtianorum Chriſti Religionis profeſſorum inſtaurationem non modò non ferunt hujus ſæculi Chriſtiani; ſed ſi qui ſunt qui Chriſtianorum inſtaurandorum morum cogitationem ſuſcipiunt, ſtatim eos accuſant novitatis, heterodoxiæ, Lutheraniſmi, Janſeniſmi, & cujus non? Ubinam gentium ſumus? Quò tandem devenimus? Illoſne ſolos Chriſtianæ Religionis amantes dicemus, qui Chriſtianas regulas conſuetudine & tempore antiquari, probabilitate enervari, diſtinctionibus eludi opinantur? Illíne Antichriſtiani ſoli credendi ſunt, qui ad Evangelica inſtituta & mores exigunt ſuos, & alios exigere docent; qui arctam cœli viam ex Evangelii præcepto incedentes, manifeſtas Evangelii corruptelas, Romanæ & Catholicæ Eccleſiæ decretorum depravationes, diſciplinæ everſiones, ſacræ Hierarchiæ diſturbationes clauſis oculis non ſuſcipiunt, non probant, non laudant, quaſi Theologi hoc corruptis Chriſtianis pro ſervitio debeant, conari manibus, pedibus, dum lenimenta cupiditatibus quærant; noctesque & dies capitis periculum adire, dum proſint laxitati? Abſit, abſit prorſus; indignum eſt Chriſtianæ Religionis ſanctimoniâ & majeſtate. Solus ille novator, ſolus Antichriſtianus, ſolus etiam Antichriſtus cenſendus eſt, qui Chriſtum negat; Chriſtum verò negat qui à Chriſto, Chriſtique Eccleſia vel hæreſis perverſitate, vel morum iniquitate recedit. Opportunè Auguſtinus *tract. 3. in 1. Ioan. cap. 2.* expendens illud Diſcipuli amoris: *Qui-*

cum

cumque negat quod Ieſus non eſt Chriſtus, ipſe eſt Antichriſtus, ſic ait: *Iam ergo quæramus, quis neget, & non attendamus ad linguam, ſed ad facta. Si enim omnes interrogantur, omnes uno ore confitentur Ieſum eſſe Chriſtum. Quieſcat paululùm lingua, vitam interroga. Si invenerimus hoc, ſi ipſa Scriptura nobis dixerit, quia negatio non tantùm linguâ fit, ſed & factis; certè invenimus multos Antichriſtos, qui ore profitentur Chriſtum, & qui moribus diſſentiunt à Chriſto. Quiſquis factis negat Chriſtum, Antichriſtus eſt. Non audio quid ſonet, ſed video quid vivat. Opera loquuntur, & verba requirimus.*

SPECVLATIO III.

Sacræ baptiſmi cæremoniæ, variique ritus ordine exponuntur.

TAmetſi cæremoniæ in baptiſmi celebratione ab Eccleſia Catholica divinitus inſpirata adhibitæ ſacramenti naturam non attingant, ſubindeque iis omiſſis validum ſit, integrumque ſacramentum; illicitè tamen miniſtraret, qui citra urgentis & moræ impatientis neceſſitatis articulum iis prætermiſſis ſacramentum illud perageret. Et certè tanta eſt Eccleſiaſticarum cæremoniarum ritè, piè, & graviter obſervatarum utilitas, tanta ſanctitas & majeſtas, ut ſicut Deo authore ſacramenta inſtituta ſunt, ita eodem inſpiratore ſacros illos ritus ab Eccleſia præſcriptos eſſe credendum ſit, quibus

res eximiæ in ſacramentis latẽtes velut ob oculos ponuntur, & Chriſtianæ Religionis ſanctimoniam fidelium mentibus altiùs imprimunt; ut deinceps animus ad divina per hujuſmodi ritus manuductus, atque ad ſublimium myſteriorum cogitationem erectus, ad fidem, ſpem, charitatem, divinorumque venerationem, quæ præcipua ſolidæ pietatis argumenta ſunt, interiùs concitetur. Unde meritò ſacra Tridentina Synodus *ſeſſ. 6. can.* 13. definivit in hunc modum: *Si quis dixerit, receptos & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolenni ſacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſine peccato à miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcunque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit.* Id in baptiſmatis longè auguſtiſſimis cæremoniis ampliùs clarebit, quarum aliæ baptiſmum antecedunt, aliæ comitantur, aliæ conſequuntur.

Prima cæremonia eſt aquæ conſecratio. Solet enim Eccleſia in vigilia Paſchatis & Pentecoſtes fontes baptiſmales ſolenniter benedicere; & magnâ religione ad baptizandum conſecrare. Quo in ritu Spiritum ſanctum invocat, ut aquas arcanâ ſui numinis virtute fœcundet, quo ſanctificatione conceptâ, ab immaculato ſacri fontis utero in novam renata creaturam progenies cœleſtis emergat; ut procul omnis ſpiritus immundus abſcedat, procul tota nequitia diabolicæ fraudis abſiſtat; ut malignus ſpiritus nihil hîc loci habeat, nec inſidiando circumvolet, nec latendo ſubrepat, nec inficiendo corrumpat. Quanvis enim Chriſtus Dominus tactu ſuæ mundiſſimæ carnis aquas in Jorda

Jordane ſanctificarit, undarum tamen purificationem Eccleſia poſtulare non deſinit; quia etiam illa, quæ Deus gratis & liberaliter dat, libenter etiam precibus noſtris impertitur: ſicut enim prædeſtinationem ad preces Sanctorum exequitur, ita effectus ſacramentorum orationibus Eccleſiæ largitur. Hac ergo de cauſa Deum orat Eccleſia, ut aquas ſimplices benedicat, quò præter naturalem emundationem, quam lavandis natæ ſunt adhibere corporibus, ſint etiam purificandis mentibus efficaces.

Secunda cæremonia eſt ſtatio ad fores Eccleſiæ. Non enim domum Dei ingredi debent, qui nondum ſunt cives Sanctorum, & domeſtici Dei; ſed tandiu debent ab ejus introitu prohiberi[3], quandiu ſub peccati jugo tenentur, quo per ſacramentum depulſo, in Dei familiam excipientur.

Tertia cæremonia eſt Catechiſmus, quo præcipua Chriſtianæ Religionis capita exponuntur. Cùm enim baptiſmus ſit Chriſtianæ fidei ſacramentum, neceſſe eſt ut baptiſmate initiandus fidei veritates imbuat, ac proinde de illis erudiatur, ut ſciat cujus gratiæ in baptiſmo fit particeps, & cui jam debitor fiat deinceps. Et licèt pueri uſu rationis carentes doctrinæ capaces non ſint, tamen ut ex Auguſtino docet S. Thomas, ſicut mater Eccleſia accommodat pueris baptizandis aliorum pedes, ut veniant, & aliorum cor, ut credant: ita etiam eis aliorum aures, ut audiant, accommodat; aliorum etiam intellectum, ut per alios inſtruantur.

Quarta cæremonia eſt patrini reſpondentis, & de ſacro fonte levaturi præſentia. Ex antiquiſſima enim conſuetudine patrini adhiberi ſolent,

lent, qui olim ſponſores, ſuſceptores, & fidejuſſores vocabantur, baptizandorum patres ſpirituales futuri, quorum operâ pueri in Chriſto ſemel generati, & in familiam Eccleſiæ aptati educantur, ac chriſtianæ vitæ ſanctiſſimis inſtitutis erudiuntur. Cùm enim Prælati, ipſi etiam populoſarum parœciarum Rectores infinitis occupationibus ſæpe diſtenti, his ſingularibus officiis vix ac ne vix quidem, eâ ſaltem quâ par eſt, accuratione ſedulò vacare poſſint, convenienter aliquis eligitur, qui vice nutritii ſpiritalis & pædagogi fungens, novitium & tyronem in fide ad omnem chriſtianæ vitæ rationem inſtituat, ut paulatim in Chriſto adoleſcat, donec tandem vir perfectus juvante Domino evadat.

Unde patrini meminiſſe debent, ſe hac potiſſimùm lege obſtringi, ut ſpiritales filios teneriori charitatis affectu proſequantur, eos ſibi perpetuò commendatos habeant, Eccleſiæ nomine doceant, & datâ ſibi authoritate paternè corrigant; ſua enim intereſſe ſibi perſuadere debent, ut ſpiritales filii tales ſe in omni vita præbeant, quales eos futuros eſſe ſpoponderunt. Quapropter non ſolùm filios ſpirituales ſuos Symbolum fidei Catholicæ, Orationem Dominicam, Decalogi præcepta, aliaque Chriſtianæ Religionis rudimenta vulgari & aperto idiomate docere debent; ſed eos etiam ſedulis adhortationibus commonere, ut mundi nequitiæ, pompis, & vanitatibus renuntient, juſtitiam diligant, charitatem teneant, ad Evangelii ſacram regulam mores ſuos exigant, Eccleſiam Catholicam ament, Prælatos venerentur, divinis obſequiis, ſacriſque Concionibus, Parochorum præſertim, per hebdomadam Chriſtiani of-

ficii ſummam ad populum edicentium, inſtructionibus interſint; denique ſanctimoniam ſectentur, ſine qua nemo videbit Deum. Sed his temporibus patrini ſolo nomine contenti ſunt, nec conſiderant eum qui ſe alterius pædagogum & cuſtodem profeſſus eſt, minimè pati debere, illum eſſe deſertum, quem ſemel in fidem, & clientelam ſuam recepit, illum ſi præſidio ſuo egere intellexerit. Et quanvis ab ea cura liberi ſint, cùm filios à parentibus diligenter ad fidem & pietatem egregiè informari ſciunt; ſi tamen parentum incuriam vel ignorantiam perſpectam habent, filiorum ſpiritualium ſaluti pro virili curam impendere tenentur, memores illius S. Thomæ *q.67. art.* 8. ſententiæ: *Vnuſquiſque obligatur ad exequendum officium quod accepit. Dictum eſt autem, quod ille, qui ſuſcipit aliquem de ſacro fonte, aſſumit ſibi officium pædagogi; & ideo obligatur ad habendam curam de illo.*

Quinta cæremonia eſt exorciſmus, ſeu adjuratio, quâ dæmon compellitur ut exeat, quo humanæ ſalutis nefarius hoſtis expellitur, ne ſalutem hominis impediat, qui omnes vellet ſuæ perditionis ſocios, ſuæ pœnæ participes. Fideli etiam datur intelligi, non eſſe ſibi ſolùm colluctationem adverſus carnem, ſed etiam adverſus poteſtates tenebrarum harum; & adverſarium noſtrum diabolum, tanquam leonem rugientem circuire ſemper, & quem devoret quærere: in qua tamen contentione animo frangi, aut debilitari chriſtianum hominem non decet; cùm communis hoſtis & paſſione Chriſti contritus, & Eccleſiæ precationibus infirmatus nulli nocere poſſit niſi volenti. Quam qui-

dem dæmonis per exorciſmum expulſionem ſignificat exſufflatio, quâ poteſtas diaboli repreſſa & coërcita oſtenditur, ne procuranda per baptiſmum hominis ſalus quoquo modo impediatur. De hoc ritu ſermonem habet Auguſtinus lib. I. de peccatorum meritis, cap. 34. *Quid in parvulo*, inquit, *agit exorciſmus meus, ſi in familia diaboli non tenetur?* Et lib. I. de ſymb. cap. I. *Ideo parvuli exſufflantur & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli poteſtas inimica, quæ decepit hominem, ut poſſideret homines.* Videatur S. Pater *lib. 2. de nuptiis & concup. cap. 29.* ubi hunc ritum *antiquiſſimam traditionem* appellat, ex qua etiam probat, peccatum originale in parvulis. Hinc *lib. 2. cap. 18.* ait: *Accuſat* (Pelagius) *Eccleſiam toto orbe diffuſam, in qua ubique omnes baptizandi infantuli non ob aliud exſufflantur, niſi ut ab eis princeps mundi mittatur foras. Tanquam ipſe*, addit lib. 6. cont. Jul. cap. 2. *à toto orbe exſufflandus eſſes, ſi huic exſufflationi, quâ princeps mundi etiam à parvulis ejicitur foras, contradicere voluiſſes.* Hac etiam de re Celeſtinus I. *in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ, cap. 12.* ſic ſcribit: *Illud etiam, quod circa baptizandos in univerſo mundo ſancta Eccleſia uniformiter agit, non otioſo contemplemur intuitu; cùm ſive parvuli, ſive juvenes ad regenerationis veniunt ſacramentum, non priùs fontem vitæ adeunt, quàm exorciſmis & exſufflationibus Clericorum ſpiritus ab eis immundus abigatur; ut tunc verè appareat, quomodo princeps mundi hujus mittatur foras, & quomodo priùs alligatur foris, & deinceps vaſa ejus diripiantur in poſſeſſionem tranſlata victoris, qui captivam ducit captivitatem, & dat*

dona hominibus. Hujus etiam cæremoniæ meminerunt Tertull. *lib.de idololatria*, Dionyſius *lib.de Eccleſiaſt. Hierarch. cap.*2. Ambroſius *lib. de ſacramentis, & de initiandis*, Cyrillus Hieroſolymitanus *catech.* 1. Cyprianus *lib.*4. *epiſt.*7. ubi docet, quod ſicut olim Pharao per Moyſen & Aaron ante tranſitum Maris Rubri repreſſus quidem fuit aliquantulum, ſed non niſi poſt tranſitum Maris Rubri penitus oppreſſus, & in aquis demerſus, ac ſuffocatus fuit :] ita diaboli poteſtas ante baptiſmum nonnihil exorciſmis coërcetur, ſed profligatur omninò per baptiſmum, qui niſi ſequatur, diabolus antiquo jure totum hominem poſſidet.

Sexta cæremonia eſt ſalis appoſitio, quâ ſignificatur baptizandum fidei doctrinâ, & ſapientiæ diſcretione eſſe imbuendum, ut à peccatorum putredine liberetur, ſaporem bonorum operum percipiat, & divinæ ſapientiæ pabulo reficiatur & delectetur; quatenus baptizandus ſit ſemper ſpiritu fervens, ſpe gaudens, & ſermo omnis ejus ſit ſale condîtus.

Septima cæremonia eſt benedictio, quâ puero Sacerdos manus imponit, ejuſque frontem, oculos, pectus, humeros, & aures crucis notâ obſignat; tum ut cacodæmon ab illis partibus ejiciatur; tum ut ſenſus ad præcepta divina excipienda, intelligenda, atque ſervanda aperiantur; tum ut totam Chriſtianorum vitam in cruce & perpetuo martyrio ſitam eſſe ſignificet.

Octava cæremonia eſt linitio, quâ aures & nares ſalivâ perfunduntur: ut quemadmodum cæcus Evangelicus luto è terra & ſaliva confecto lumen recuperavit, ſic intelligamus eam

ſacræ

ſacræ ablutionis vim eſſe, ut menti ad divina perſpicienda lumen afferat. Hinc Ambroſius *lib.1.de ſacramentis, cap.1.* repetitâ Evangelicâ hiſtoriâ, ubi dicitur *Epheta*, quod eſt adaperire, ait: *Ideo tibi ſacerdos aures tetigit, ut aperirentur aures tuæ ad ſermonem; nares, ut bonum odorem percipias pietatis æternæ, ut cum Apoſtolo dicas, Chriſti bonus odor ſumus; & ſit in te fidei, devotioniſque plena fragrantia.*

Nona cæremonia eſt baptizandi profeſſio, quâ qui nomen Chriſto daturus eſt, atteſtatur ſe ſathanæ operibus, & pompis ejus abrenuntiare; fruſtra enim jugo ſe ſubjiceret Chriſtianæ legis, qui mundi & diaboli non excuteret ſervitutem. Deinde ad ipſum baptiſmi fontem conſiſtens fidem confitetur, quia fides eſt ſalutis exordium, & ſperandarum ſubſtantia rerum. Poſteà expreſſam aperit ſuſcipiendi baptiſmatis voluntatem, quia neminem niſi voluntarium militem, ſibique de corde puro & ſincero ſervientem Imperator noſter admittit.

Decima cæremonia eſt inunctio chriſmatis, quâ Sacerdos baptizati ſummum verticem chriſmate oblinit, ut intelligat baptizatus ſe Chriſtianum eſſe, & Chriſto (à chriſmate, ſeu unctione ſic dicto) conjunctum eſſe. Chriſto porrò nemo conjungitur, niſi qui Chriſti moribus, prout valet, coæquatur. Hac etiam unctione ſignificatur jugis Chriſti ſuavitas, qua victricis gratiæ delectatione omnis præceptorum difficultas mollitur: cui enim ſapientia Chriſtus dulceſcit, mundi gloriâ, vel carnis voluptatibus non abducitur; cui veritas Chriſtus luceſcit, ſpiritu mendacii & erroris non ſeducitur; quem virtus Dei Chriſtus confortat, nullis ad-

verſitatibus fatigatur. Rectè ergo caput Chriſtiani ungitur, cui cœleſtis ſuavitas inſtillatur, cui nomen Chriſti Jeſu lucet prædicatum, quem paſcit recogitatum, quem lenit & ungit invocatum: ejus quippe gratiæ condimentum amarorem pœnitentiæ abſtergit, exercitatos reparat ſenſus, virtutes roborat, vegetat bonos mores, caſtas fovet affectiones. Hinc alicubi Hilarius: *Quid jugo Chriſti ſuavius? Quid onere levius? Probabilem fieri, ſcelere abſtinere, bonum velle, amare omnes, odiſſe malum, æterna conſequi, præſentibus non capi, nolle inferre alteri quod ſibi perpeti ſit moleſtum.*

Undecima cæremonia eſt candidæ veſtis amictus, quo baptizatus induitur, ut & peccatorum omnium ablutio, & innocentiæ reſtitutio, & immaculatæ in poſterum vitæ ducendæ obligatio, & futuræ reſurrectionis gloria baptizatis promiſſa ſignificentur. Nullus enim habitabit in tabernaculo Dei, nec requieſcet in monte ſancto ejus, niſi innocens manibus & mundo corde. Hinc diſcipulis parvulorum non ætatem vel inſcitiam, ſed innocentiam Salvator præcepit: *Niſi*, inquit Matth. 8. *efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Non præcipitur*, inquit Hieronymus lib. 3. comment. in Matth. cap. 18. *ut ætatem habeant parvulorum, ſed ut innocentiam; & quod illi per annos poſſident, hi poſſideant per induſtriam, ut malitiâ, non ſapientiâ parvuli ſint. Sicut iſte parvulus (cujus vobis exemplum tribuo) non perſeverat in iracundia, non læſus meminit, non videns pulchram mulierem delectatur, non aliud cogitat, & aliud loquitur: ſic & vos niſi talem habueritis innocentiam & animi puritatem.*

ritatem, non poteritis regnum cœlorum intrare. Hinc idem Salvator *Matth.* 11. dicit: *Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis.* Ubi Chryſoſtomus hom. 39. *Non dixit, Stultis revelaſti, ſed parvulis; ac per omnia nos docet ſtatum ſuperbiæ omninò eſſe fugiendum, ac ſimplicitatem æmulandam.* Hujuſmodi ergo amictu albo mentis ſimplicitas & innocentia deſignatur, quam ſancti Patres mirum in modum extollunt. Nihil, inquiunt, ditius viro ſimplici ſua pueritate contento: nihil illo beatius, qui ſicut nihil habet in mundo quod appetat, ſic nihil eſt quod de mundo pertimeſcat. Quia mali nihil aliis vult vel facit, nihil etiam eſt, quod ab aliis pati formidet. Simplicitas & ingenui candor animi miram habet ſine arte artem, quâ Dei cor vulnerat, & homines demeretur. Quod ſi pati innocentem contingit, inter ipſa tormenta fruitur conſcientiæ bono, quia ubique illæſa eſt, ubique ſecura innocentia; dum tentatur, proficit; dum humiliatur, erigitur; ſi pugnat, vincit; ſi occidit, coronatur. Quàm amanda virtus, quæ in ſervitute libera eſt, in periculo tuta, in cuſtodia læta, ipſis etiam perſequentibus amabilis!

Denique cereus in manu baptizati accenſus traditur, & nomen illi ab aliquo Sancto deſumptum imponitur. Accenditur quidem cereus, ut Chriſtianus virginibus illis fatuis non ſit ſimilis, quæ extinctâ lampade, ideſt charitatis flammâ, à janua ſponſi repulſæ ſunt; ſed potiùs bonorum operum luce & calore virtutes in ſe foveat, & in aliis ædificet, juxta illud Matth. 5. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut vi-*

deant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Nomen verò alicujus Sancti in Eccleſia celebrati imponitur, tum ut ad ejus imitationem Chriſtianus ſtimuletur, tum ut eum patronum habeat, qui ſibi adjutoria ad officium Chriſtianum implendum à Deo impetret. Unde in variis Synodis ne imponerentur Gentilium nomina interdictum eſt, niſi fortè iis viri aliqui ſancti inſigniti ſint. Quare eorum probare morem ægrè poſſum, qui nomen Sancti in baptiſmate ſibi ab Eccleſia impoſitum repudiant, in illis præſertim religioſis inſtitutis nomen familiæ ſæcularis retinentibus, in quibus nonnulli malè feriati Superiores nomen ſuum ambitioſiùs propagare affectantes neſcio qua cacoëthe, & arrogata ſibi Adamo olim tradita poteſtate, Religionis candidatis quos induunt, ſuſceptum in baptiſmate nomen auferunt, ut ſuo eos nuncupent. Quodnam iſtud pietatis genus paternum ſæculi nomen ſervans, & conſecrati inter baptiſmatis vivificas aquas nominis obliviſcens, quod præcipuo amori eſſe debet & venerationi? Certè in illis Monaſteriis, in quibus ut majorem abdicationem præ ſe ferant, omne quo in ſæculo vocati ſunt, nomen deponunt, probari id poſſit (quanvis Illuſtriſſimo Archiepiſcopo authore ſatiùs eſſet familiæ abjecto nomine donatam in baptiſmate nomenclaturam retinere:) certè in illis qui patrio nomine retento pretioſum ab Eccleſia nomen deſignatum abjiciunt, nec probare poſſum, nec ferri debet. Addantur, ſi placet, baptiſmali nomini alia ad libitum vel devotionem; ſed traditum ab Eccleſia Matre nomen ne floccifaciamus: ſit nobis charum pignus il-

illud

lud maternæ Eccleſiæ pietatis ; illius potiſſimùm interceſſionibus confidamus, cujus nos clientelæ Eccleſia commiſit, quem nobis dedit amicum, tutorem, & patrem, cui bona noſtra commiſit, & ejus mandavit fidei. Credito mihi, Lector, Sanctum illum ne deſeras, cui animam tuam atque omnem vitam Eccleſia credidit, & ille in fidem ſuam recepit. Quod ab Eccleſia accepiſti, acceptum ſerva. Unum hoc ſcio, Sanctum illum patrociniis ſuis meritum eſſe, ut memor eſſes ſui, ne abs te illum ſegregares.

REFLEXIO.

Baptiſmi cæremonias longiuſculè expoſuimus, quia hujus ſæculi Chriſtianos adeò ignavos cernere eſt, ut quid in baptiſmo geſtum ſit, cui nomen dederint, quid ſpoponderint, quibus conditionibus in Chriſti familiam cooptati ſint, nec ſciant, nec ſcire aveant, nec ſcire cogitent. Cæremonias ſacras adhibet Eccleſia divinitus inſpirata, ut ſancta ſanctè tractentur, ut myſteria Religionis honore majori habeantur, ut mens in Deum dirigatur, intellectus exerceatur, memoria divinarum rerum imaginibus impleatur, affectus inflammetur. Hæc intendit Eccleſia, & in filiis non obtinet, quia non eſt qui recogitet corde, qui conſideret vota, quæ Domino coram omni populo ejus reddidit in atriis domus Domini, cùm ad fores Eccleſiæ diaboli, mundique pompis renunciavit ; nec velit reddere Domino vota ſua, quæ per ſponſores diſtinxerunt labia ſua.

Laudabilis planè, & omni acceptione dignus piorum illorum Chriſtianorum mos, qui ſingulis annis anniverſario ſui baptiſmatis die renovantur ſpiritu mentis ſuæ, & ea corde recolunt, & de integro repetunt quæ in baptiſmate promiſerunt. Ad implenda chriſtiana officia, non novâ quidem ſeſe obligatione aſtringunt, ſed antiquæ, quâ obſtricti ſunt, reminiſcuntur: eam novo fervore concipiunt ſinceram Deo vero ſerviendi voluntatem, conceptam confirmant; & memoriam abundantiæ divinæ ſuavitatis in ſeipſos per baptiſmum abundè effuſæ eructantes, ita ſe voluntate comparant, ut ſi nondum eſſent per baptiſmi vota Deo ligati (unde & Religio nomen accepit,) ſi nondum fluxis ſæculi pompis renuntiaſſent, Deo ſe totos devoverent, mille præ Dei amore mundis vale dicerent. His moriger eſto, Chriſtiane Lector, & felici votorum baptiſmi neceſſitate te in meliora compelle, & cave ne quid aliquando eorum reſumas, quæ renuntians abjeciſti.

Sed proh dolor! Nemo attendit quid promiſerit, quibus abrenuntiaverit, cui militiæ nomen dederit, cui ſe regulæ addixerit, quibus ſe ſubjecerit inſtitutis. An neſcimus, quod Deus non irridetur, eique diſplicet ſtulta promiſſio. Ergo poſtquam novum hominem induiſti, cur in novitate vitæ ambulare non ſatagis? Cur exſpoliatam veterem tunicam iterum induis? Teipſum Deo dediſti, & datum revocas, & dediſſe te pœnitet, & teipſum Deo furaris? Deo, inquam, cujus ut ait Scriptura, *diligens eſt judicium, & odio habens rapinam in holocauſto?* Adeóne te ignavum probas? Adeóne porrò ingratum, aut inhumanum,

aut

aut ferum, ut neque te Chriſti amor, neque tui pudor commoveat, neque commoneat, ut ſerves fidem? *Nullum ſacrilegii crimen reperitur deterius*, inquit Bernardus epiſt. 353. *quàm in voluntate ſemel oblata Deo te accipere poteſtatem.* Si fidem homini datam fallere eſt nefas, quantò magis quam Deo ipſi ante aras publica teſtificatione, hominibus atque Angelis ſpectantibus dederis? Sanè infideli deterior eſt, qui Chriſtianæ profeſſioni, cui ſolenni ſacramento caput devovit, vitæ & morum teſtimonium negat. Quâ ergo fronte Chriſtiani adumbratum & inane nomen geris, qui fœdus diviniſſimum, pactionemque ſanctiſſimam cum ipſo in baptiſmate initam diſſolviſti ac fregiſti, Chriſtum pedibus obtriviſti, in crucem rurſus per temetipſum ſuſtuliſti, ſanguinem ejus polluiſti, ſpiritui gratiæ contumeliam feciſti? Quàm benè Ambroſius *lib. de initiandis, cap.* 2. ait: *Ingreſſus es regenerationis ſacrarium, repete quid interrogatus ſis, recognoſce quid reſponderis. Renuntiaſti diabolo & operibus ejus, mundo & luxuriæ ejus, ac voluptatibus. Tenetur vox tua non in tumulo mortuorum, ſed in libro viventium. Præſentibus Angelis loquutus es: non eſt fallere, non eſt negare.*

CAPUT II.

Graviores de baptiſmate difficultates reſolvuntur.

EMenſis iis, quæ vel apud omnes certa, vel certè determinatu faciliora ſunt, id ſedulò agendum ſupereſt, ut tres difficultates ſatis impeditas illas quidem expediamus. Prima eſt circa diviſionem baptiſmatis in baptiſmum fluminis, flaminis, & ſanguinis. Secunda, an, & quomodo baptiſmus fictè ſuſceptus ſuum recedente fictione ſortiatur effectum. Tertia circa pueros infidelium, an nimirum ſint invitis parentibus baptizandi.

SPECULATIO I.

Optima eſt diviſio baptiſmatis in baptiſmum fluminis, flaminis, & ſanguinis. Martyrium pro Chriſto perpeſſum gratiam ex opere operato producit. Porrò Martyres non ſunt, qui contagioſa lue afflictis hominibus inſervientes eo in obſequio mortem obeunt.

PRima pars eſt communis Theologorum aſſertio tria baptiſmata diſtinguentium. Baptiſmus

Baptiſmus fluminis eſt ordinarium baptiſmi ſacramentum in aqua ſub trita verborum forma peractum, de quo toto capite ſuperiori ſermonem habuimus. Baptiſmus flaminis eſt ſinceræ contritionis, & veræ converſionis motus à Spiritu ſancto afflante immiſſus, à perfecto Dei amore profectus, & à baptiſmi aquæ voto indivulſus, de quo *Matth.* 3. dicitur: *Ille baptizabit vos Spiritu ſancto.* Baptiſmus ſanguinis eſt mors pro Chriſto tolerata, ſeu martyrium, in quo proprio ſanguine pro Chriſto fuſo fidelis abluitur antequam præ temporis anguſtiis vivificis baptiſmi undis regeneretur. Appellatur autem baptiſmus, propter illud Marci 10. *Poteſtis bibere calicem, quem ego bibo; aut baptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?* Et illud Lucæ 12. *Baptiſmo habeo baptizari, & quomodo coarctor uſquedum perficiatur.* Hinc Auguſtinus *lib.* 4. *contra Donatiſtas, cap.* 22. ita docet: *Baptiſmi vicem aliquando implere paſſionem, de latrone illo, cui dictum eſt, Hodie mecum eris in paradiſo, Beatus Cyprianus non leve documentum aſſumpſit. Quod etiam atque etiam conſiderans, invenio non tantùm paſſionem pro nomine Chriſti id quod baptiſmo deerat, poſſe ſupplere; ſed etiam fidem, converſionemque cordis, ſi fortè ad celebrandum myſterium baptiſmi in anguſtiis temporum ſuccurri non poteſt.*

Et certè valde congruit, ut qui animam pro Chriſto ponit, eam non perdat, ſed magis ſervet atque ſanctificet, dicente Veritate Matth. 16. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam.* Unde de Martyribus dicitur Apocalyp. 7. *Hi ſunt qui venerunt ex magna tribulatione, & laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in*

ſanguine

ſanguine Agni. Congruit etiam, ut qui ad Deum ſincerè, perfectéque convertitur, qui eum totis viribus quærit, qui omnia media à Chriſto inſtituta, ſi poſſibile ſibi ſit, aſſumere paratus eſt, ſic Deum caſto amore diligens, eique *in Spiritu judicii, & in Spiritu ardoris*, ut loquitur *cap.*4. Iſaias, placere avens, à Deo etiam diligatur, ſubindeque gratiâ ſanctificante perfundatur, cùm ſcriptum ſit *Proverb*. 8. *Ego diligentes me diligo*. Et ſanè cùm innumeris Scripturæ locis credentibus, invocantibus, diligentibus, fide petentibus, ſpe quærentibus, charitate pulſantibus ſalutem Deus ſpoponderit, & cor contritum & humiliatum ſe non deſpecturum promiſerit; his promiſſis legis naturalis æquitati innixis non derogat illud, *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, non poteſt introïre in regnum Dei*. Cùm etiam poſt hanc latam de baptiſmi neceſſitate legem dicat Apoſtolus Rom. 1. *Omnis qui credit in illum, non confundetur; & omnis quicumque invocaverit nomen Domini, ſalvus erit*. Hinc *Actorum* 10. Cornelius vir juſtus & timens Deum, aliique antequam baptizarentur, Spiritu ſancto repleti ſunt. Hinc Ambroſius in fine ſpeculationis 1. capitis præcedentis memoratus, Valentinianum voto baptiſmi ſalvatum docuit. Hinc Bernardus *epiſt*. 77. ponderans illud Salvatoris: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur*, advertit Chriſtum non addidiſſe, *qui baptizatus non fuerit*, quo ſignificaretur, abſque baptiſmo re ſuſcepto poſſe quempiam baptiſmi voto in neceſſitate ſalvari; quia quod volumus, pro facto reputatur, ubi factum excludit neceſſitas. Hinc denique Tridentinum *ſeſſ*.6.

cap. 4. declarat, *poſt Evangelium promulgatum, ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto, neminem juſtificari.* Et *ſeſſ.* 7. *canone* 4. anathemate ferit dicentem, *ſine eis* (Sacramentis) *aut eorum voto per ſolam fidem homines à Deo gratiam juſtificationis adipiſci.* Et *ſeſſ.* 14. docet, *etſi contritionem aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare priuſquam hoc ſacramentum* (pœnitentiæ) *actu ſuſcipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni ſine ſacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe aſcribendam.*

Quod ſi aliquando Patres nunquam, niſi ſuſcepto baptiſmo, dimitti peccata aſſeverare leguntur, ſermonem eos habere credendum eſt, non de eo quod in neceſſitate baptiſmi copiam excludente contingit, ſed de eo, quod ordinariè, & regulariter fit. Vel certè de eis loquuntur, qui datâ opportunitate baptiſmum recipere negligunt, vel contemnunt, illudque in finem vitæ, quò liberiùs vitiis indulgeant, rejiciunt. Unde Auguſtinus lib. 4. de baptiſmo, cap. 21. *Tunc*, inquit, *impletur invincibiliter confeſſio fidei, cùm myſterium baptiſmi, non contemptus Religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit.* Et cap. 25. *Converſio cordis poteſt quidem ineſſe non percepto baptiſmo; ſed contempto baptiſmo, non poteſt: nec ullo modo dicenda eſt converſio cordis ad Deum, cùm Dei ſacramentum contemnitur.*

Volunt ergo Patres, baptiſmum fluminis ſemper eſſe ad ſalutem neceſſarium, non ſolùm quia negligi non debet, aut contemni (ſic enim Confirmatio, & alia ſacramenta ſunt neceſſaria, quorum tamen non tanta, quanta Baptiſmi neceſſitas

neceſſitas eſt;) ſed quia cùm haberi poteſt, omninò ſuſcipi; cum haberi non poteſt, omninò deſiderari debet, divina miſericordia propter quærentis fidem, & deſiderantis charitatem in neceſſitate, quod ex parte ſacramenti deeſt, ſupplente. Quod ſic expreſſit Bernardus ſuprà laudatus: *Si quis voluerit, & petierit baptizari, ſed mortis præoccupatus articulo fortè obtinere nequiverit, dum non deſit fides recta, ſpes pia, charitas ſincera, huic ego ob ſolam aquam, ſi defuerit, nequaquam omninò poſſum deſperare ſalutem, nec vacuam credere fidem, nec confundere ſpem, nec excidere charitatem, tanquam ſi aquam non contemptus, ſed ſola, ut dixi, prohibeat impoſſibilitas.* Et adductis Ambroſii & Auguſtini teſtimoniis, ſubnectit: *Ab his duabus columnis difficilè avellor, credens & ipſe ſolâ fide* (per dilectionem operante, ut patet ex contextu) *hominem poſſe ſalvari cum deſiderio percipiendi baptiſmum; ſi tamen pio adimplendi deſiderio mors anticipans, ſeu alia quæcumque vis invincibiliter obviarit.* Quibus omnibus conſentiens Innocentius III. *cap. Debitum, titulo de baptiſmo*, ſic de Judæo non verè baptizato pronuntiat: *Si continuò deceſſiſſet, ad patriam protinus evolaſſet propter ſacramenti fidem, etſi non propter fidei ſacramentum.* D. etiam Thomas hanc veram ſententiam perſpicuè docet *quæſt.68.art.2.* his verbis: *Sacramentum baptiſmi dupliciter poteſt alicui deeſſe; uno modo & re, & voto; quod contingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volunt; quod manifeſtè ad contemptum ſacramenti pertinet, quantum ad illos qui habent uſum liberi arbitrii. Et ideò hi, quibus hoc modo deeſt baptiſmus, ſalutem conſequi non poſ-*

ſunt;

ſunt, quia nec ſacramentaliter, nec mentaliter Chriſto incorporantur, per quem ſolum eſt ſalus. Alio modo poteſt ſacramentum baptiſmi alicui deeſſe re, ſed non voto; ſicut cùm aliquis baptizari deſiderat, ſed aliquo caſu prævenitur morte antequam baptiſmum ſuſcipiat. Et talis ſine baptiſmo actuali ſalutem conſequi poteſt propter deſiderium baptiſmi, quod procedit ex fide per dilectionem operante, per quam Deus interiùs hominem ſanctificat, cujus potentia ſacramentis viſibilibus non alligatur.

Dices: Expreſsè, & diſertè dixit Salvator Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, non poteſt introïre in regnum Dei.* Ergo gratis ab illa tam generali regula quempiam excipimus, & ſolo baptiſmi voto ſalvari poſſe contendimus. *Utique nullum excipit* (Chriſtus,) inquit Ambroſius lib. 2. de Abraham, cap. 11. *non infantem, non aliqua præventum neceſſitate.* Hinc tam crebrò Auguſtinus, quod aliquis ab aliqua neceſſitate erui non poſſit, in qua poſitus baptizari fonte baptiſmatis non poteſt, ad inſcrutabilia Dei judicia refert. Unde etiam in celebri ad Honoratum epiſtola 180. quantùm detrimenti in perſequutionis tempore fuga Paſtoris inferat, expendit; quia abſente miniſtro non poterunt intingi catechumeni, atque adeo nec ſalvari. *An non cogitamus* (verba ſunt ejus) *cùm ad iſtorum periculorum pervenitur extrema, nec eſt poteſtas ulla fugiendi, quantus in Eccleſia fieri ſoleat ab utroque ſexu atque ab omni ætate concurſus, aliis baptiſmum flagitantibus, aliis reconciliationem, aliis etiam pœnitentiæ ipſius actionem, omnibus conſolationem, & ſacramentorum confectionem & erogationem? Ubi ſi miniſtri deſunt, quantum exitium*

exitium ſequitur eos, qui de iſto ſæculo vel non regenerati exeunt, vel ligati? Quantus eſt etiam luctus fidelium ſuorum, qui eos ſecum in vita æterna requie non habebunt? Timeret autem Auguſtinus, ubi non eſſet timor, ſi ſacramenti voto ſacramenti non re ſuſcepti, poſſet effectus obtineri. Hinc Concilium Bracarenſe I. *can.*35. oblationes & ſacrificia pro catechumenis abſque baptiſmo è vita migrantibus prohibet. Quod & Chryſoſtomus *hom. 3. in epiſt. ad Philipp.* docet. Quia, inquit *hom.* 24. *in Ioan.* catechumenum perire neceſſe eſt, ſi quo caſu ſine baptiſmo hinc migret, etiamſi innumera bona feciſſet. Ergo ad conſequenda baptiſmatis effecta, unum non ſufficit baptiſmi votum.

Reſpondeo legis à Salvatore latæ, optimum interpretem eſſe Eccleſiæ Catholicæ morem à traditione profectum. Et quia verba illa, *niſi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. Eccleſia traditioni innixa, & clariſſimis Patrum teſtimoniis freta de baptiſmo in re, vel in voto ſuſcepto interpretatur, ſic intelligendum eſt illud Chriſti oraculum, ut nulla poſſit homini ſalus obvenire, niſi baptiſmum vel reapſe adultus ſuſcipiat, vel ſincerum habeat illius ſuſcipiendi propoſitum; cùm cæteroquin ſacræ literæ atteſtentur, quod *omnis qui petit, accipit*, Matth. 7. Quod *omnis qui vivit & credit in me* (id eſt Chriſtum) *non morietur in æternum*, Joan. 12. Quod *nullus ſperavit in Domino, & confuſus eſt*. Eccl. 2. Quod *Dominus bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum ſuorum, & non imputabit eis quod minùs ſanctificati ſunt*, 2. Paralip. 3. *Quoniam non eſt confuſio confidentibus in te*, ut Da-

nielis

nielis 3. dicebant tres pueri, dolentes quòd extra Jeruſalem poſiti iis eſſent ſacrificiis deſtituti, quibus divinam miſericordiam exorarent.

Patres porrò memorati, vel de parvulis loquuntur, vel certè de iis, qui baptiſmum negligunt ſuſcipiendum. Abſentiam verò Paſtorum idcircò tantoperè exaggerat Auguſtinus, quia vitæ æternæ ſubſidia, quantum in eis eſt, fidelibus ſubtrahit. Maximè quia juxta veridicam graviſſimorum Theologorum infrà ſtabiliendam doctrinam, non ſemper habent catechumi rarum illum perfectæ charitatis gradum, qui valeat ſine ſacramento juſtificationis gratiam promereri, quam tamen imperfectiore dilectione præparatis baptiſmus, aliaque ſacramenta conferrent. Magnis ergo non ſolùm ſolatiis, ſed etiam ſacramentorum fructibus abſentiâ Paſtorum populi defraudantur. Hinc ſacroſancta Tridentina Synodus *ſeſſ.* 23. *cap.* 7. *de reformatione*, animarum Rectorum in reſidendo negligentiam tam graviter reprehendit; quia cùm præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus cura animarum commiſſa eſt, oves agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, ſacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternum gerere, & in cætera munia paſtoralia incumbere, quæ omnia ab iis nequaquam præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt, ingentis criminis rei ſunt, qui à ſibi commiſſo grege abſcedunt. Concilium porrò Bracarenſe, & ipſe Chryſoſtomus pro catechumenis illis offerri ſacrificia

crificia interdicunt, qui ſuâ culpâ baptiſmi undis regenerati non ſunt; quod præcipuè de illis intelligendum eſt, qui baptiſmum in provectiorem ætatem, ſuis interim ut cupiditatibus ſe dederent, rejiciebant.

Inſtabis: Si baptiſmum aquæ baptiſmi votum, ſeu baptiſmus flaminis ſuppleret, plenum baptiſmi effectum, integram videlicet culpæ, pœnæque remiſſionem ſine baptiſmo re ſuſcepto conſequeremur, ſubindeque nulla nobis ſupereſſet pro patratis ſceleribus in alio ſæculo pœna luenda, ſed continuò ſic decedentes ad cœleſtem patriam protinus evolaremus, ut cum Innocentio III. paulò antè dictum eſt. Conſequens autem eſt falſum, & S. Thomæ repugnans; quæſtione enim 68. *art.2.ad 2.* ſic diſertè loquitur: *Si quis catechumenus ſit habens deſiderium baptiſmi, talis decedens non ſtatim pervenit ad vitam æternam, ſed patietur pœnam pro peccatis præteritis; ipſe tamen ſalvus erit ſic quaſi per ignem, ut dicitur 1. Cor. 3.* Unde Ambroſius in obitu Valentiniani: *Pio*, inquit, *requiem ejus poſcamus effectu. Animam piam noſtris oblationibus proſequamur.* Ergo baptiſmum aquæ non ſupplet baptiſmus flaminis.

Reſpondeo, quod licèt voto baptiſmi à fide & charitate proficiſcente juſtificationis gratiam quis conſequi poſſit, non tamen eam bonorum copiam recipit, quâ ille qui baptiſmi actualis fit particeps, in ſacro fonte ditatur. Etenim qui cum fide, & charitate ad baptiſmum juſtificati accedunt, & novo auctioris gratiæ incremento ex ſacramenti operato opere manante, & concupiſcentiæ ampliùs coërcitæ debilitatione, & plenâ temporalis pœnæ indulgentiâ, & majori

remiſſo

remiſſorum peccatorum ſecuritate, majore proinde tranquillitate, conſcientiæ ſerenitate, denique ſacra Chriſtianiſmi teſſerâ, ſeu baptiſmali charactere, quem nemo niſi baptiſmo re ſuſcepto conſequitur, cumulantur. His pro coronide adjicitur externa in Chriſti familiam cooptatio, civitatis Sanctorum jus, & ſacræ Religionis privilegiorum conſortium, Quibus omnibus prærogativis catechumeni nondum ſacro lavacro initiati excidunt, quámlibet viva Chriſti membra fide per dilectionem operante effecti ſint, quámlibet etiam pietatis ardore ſuccenſi interdum in Patriam protinus euolent, ut de illo Judæo baptiſmi deſiderio flagrante laudatus Innocentius piè exiſtimavit.

Urgebis: Ergo baptiſmus flaminis perperam baptiſmi nomine inſignitur, ſi quos omnes ſacra unda impertit, effectus non ſupplet.

Reſpondeo, quod cùm potiſſimus baptiſmi effectus ſit peccatorum remiſſio, & animi renovatio, meritò baptiſmi votum à fide & charitate profectum baptiſmi nomine donatur, quo effectus à baptiſmo produci per ſe natus obtinetur, præſertim cùm non niſi baptiſmi intuitu habeatur.

Baptiſmus ſanguinis operoſiùs commendatur.

Secunda pars, quæ affirmat martyrium ex opere operato pro Chriſto paſſum juſtificare, probatur ratione D. Thomæ *q.66.art.*13. Eatenus baptiſmus aquæ gratiam ex opere operato confert, quia virtutem haurit, ex paſſione Chriſti, cui baptiſmus nos configurat; & quia Spiritum

ſanctum

ſanctum ſacramentum ad gratiam producendam movet. Atqui hæ duæ cauſæ *excellentiſſimè*, ut ait eò loci S. Thomas, operantur in baptiſmo ſanguinis, nam in baptiſmo fluminis paſſio Chriſti per quandam figuralem repræſentationem operatur; in baptiſmo flaminis per quandam hominis deſiderantis affectionem; at verò in baptiſmo ſanguinis per operis imitationem. Quid enim eſt martyr pro Chriſto patiens, quàm Chriſti morientis ducta pictura, & animatum ſimulacrum? Similiter virtus Spiritus ſancti in lavacro per latentem virtutem, in baptiſmo pœnitentiæ per contriti & humiliati cordis commotionem, at in baptiſmo ſanguinis per potiſſimæ dilectionis immiſſum fervorem operatur, juxta illud Joan.15. *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*. Ergo baptiſmus ſanguinis gratiam ex opere operato confert. Hinc *quæſt*.87. *art*. 1. *ad* 2. concludit Doctor Sanctus: *Paſſio pro Chriſto ſuſcepta obtinet vim baptiſmi, & ideò purgat ab omni culpa & veniali & mortali, niſi actualiter voluntatem peccato invenerit inhærentem*. Et 2.2. *quæſt*.124.*art*.1. *ad* 1. ait: *Effuſio ſanguinis propter Chriſtum vicem gerit baptiſmatis; unde ſicut in pueris baptizatis per gratiam baptiſmalem meritum Chriſti operatur ad gloriam obtinendam, ita & in occiſis propter Chriſtum meritum martyrii Chriſti operatur ad palmam martyrii conſequendam*.

Favet huic aſſertioni communis Eccleſiæ Catholicæ ſenſus, quæ Sanctorum Innocentium martyrium religiosè colit, quos inter multi procul dubio incircuncisi mactati ſunt; & licèt omnes circunciſos fuiſſe daremus (quod in illis

cruenti

cruenti temporis anguſtiis incredibile eſt) eorum tamen ſolennia non propter gratiam in circunciſione perceptam, ſed ob unum pro Chriſto ſanguinem fuſum Eccleſia ſancta inſtituit. *Quàm beata ætas* (inquit Auguſtinus ſerm. 9. de Sanctis) *nondum opportuna vulneri, & jam idonea paſſioni! Quàm feliciter nati, quibus in primo naſcendi limine æterna vita obviam venit! Incurrunt quidem inter ipſa primordia, & acceptæ lucis periculum, & finem ſalutis; ſed de ipſo protinus fine capiunt principia æternitatis. Contulit martyrium laudem* (addit Chryſoſtomus hom. 3. in varios Matth. locos, *quibus negaverat natura ſermonem. O beata lactentium gloria, quibus pro Chriſto contigit dedicare martyria! Experiuntur tempore uno nativitatem & mortem, ingreſſum & exitum, principium & occaſum: ut ipſis poſſet contingere tempore uno, & ingredi mundum, & dedicare martyrio cœlum. Mercantur pœnâ martyrium, gloriam ſanguine comparant, vitam æternam temporali morte commutant. Ille*, ſubjungit Bernardus ſerm. de Innocentibus, *pro Chriſto trucidatos infantes dubitet inter martyres coronari, qui regeneratos in Chriſto non credit inter adoptivos filios numerari: alioqui quomodo coævos ſibi pueros puer ille, qui natus eſt nobis, non contra nos, pateretur occîdi? Quod utique ſolo nutu poterat prohibere, niſi melius aliquid eis provideret: ut quemadmodum cæteris infantibus tunc quidem circunciſio, nunc verò baptiſmus ſine ullo propriæ voluntatis uſu ſufficit ad ſalutem; ſic nihilo minùs pro eo ſuſceptum martyrium illis proficeret ad ſanctitatem.* Similia habet Auguſtinus ſerm. 66. de diverſis: *Ille de veſtra corona dubi-*

dubitabit in paſſione pro Chriſto, qui etiam parvulis baptiſmum prodeſſe non æſtimat Chriſti. Non habebatis ætatem, qua in paſſurum Chriſtum crederetis; ſed habebatis carnem, in qua pro Chriſto paſſionem ſuſtineretis. Sentit ergo Eccleſia, ſentiunt docti à Domino ſancti Patres, mortem pro Chriſti cauſa latam juſtificationis gratiam ſic obeuntibus vi ſua, quod idem eſt ac ex opere operato, impertiri.

Nec dici poteſt, id quidem in parvulis propriæ voluntatis uſu carentibus habere locum, ſecus in adultis, qui cùm propriæ voluntatis ſint domini, non ex opere operante, ſed ex opere operantis juſtificationem martyrio conſequuntur. Non, inquam, id dici poteſt; quia quod in adultis propriæ voluntatis motus deſideretur, non impedit quominus martyrium gratiam ex opere operato in adultis peræquè atque in parvulis producat: ſicut licèt baptiſmus in adultis ſanctarum diſpoſitionum, pœnitentiæ, & amoris Deum juſtitiæ fontem diligere incipientis apparatum requirat; attamen tum baptiſmus, tum pœnitentiæ ſacramentum gratiam ex opere operato omnibus ſuſcipientibus impertit. Et ratio eſt manifeſta, quia quod vi propriâ in parvulos nulla diſpoſitione paratos gratiam fundit, à fortiori gratiam in adultis diſpoſitis, eamque pro ratione diſpoſitionis ampliorem largitur: neque enim recipientis diſpoſitio agentis vim elevat, ſed allicit & invitat. Ergo ſi martyrium pro Chriſto toleratum gratiam juſtificationis infantibus etiam in utero matris occiſis impendit, non minùs, ſed multò magis eam adultis divina charitate ſuccenſis confert. Abſit enim, abſit prorſus illa injuſtitia, ut tum

martyrium

martyrium minùs potens, minuſque efficax ſit, cùm fide, ſpe, charitate, fortitudine, aliarumque virtutum ſatellitio inſtructum & ornatum Deo magis placet, quodve Cyprianus in præfatione tractatus de exhortatione ad Martyres, baptiſmo aquæ his elegantibus verbis præfert: *Nos qui Domino permittente primum baptiſma credentibus dedimus, ad aliud quoque ſingulos præparemus, inſinuantes & docentes, hoc eſſe baptiſma* (martyrii) *in gratia majus, in poteſtate ſublimius, in honore pretioſius: baptiſma, in quo Angeli baptizant; baptiſma, in quo Deus, & Chriſtus ejus exultant; baptiſma, poſt quod nemo jam peccat; baptiſma quod fidei noſtræ incrementa conſummat; baptiſma, quod nos de mundo recedentes ſtatim Deo copulat. In aqua baptiſmo accipitur peccatorum remiſſio, in ſanguine corona virtutum.*

Non eſt ergo, quod parvulis pro Chriſto mactatis concedimus, intrepidis athletis voluntariam mortem conſtantiâ impavidâ ferentibus denegandum, quos Patres miris præconiis evehunt. Et meritò; quid enim illis Chriſti teſtibus illuſtrius, qui Fidei Catholicæ ſuo ſanguine ſubſcripſerunt, in quibus charitas Chriſti diabolum vicit & mundum? Omnibus ergo laudibus prædicandi ſunt fortiſſimi milites, & totis vocis, ſcriptorumque præconiis invicti eorum pectoris robur extollendum eſt, qui intuentes Chriſti vulnera, ſua non ſenſerunt, & Redemptoris pro ipſis patientis exemplo animum erigentes, redditi ſunt ad tolerandum fortiores; qui inter preſſuras ſtantes, in tormentis tripudiantes, toto licèt lacero corpore, & rimante latera ac ſulcante membra ferro, triumpharunt;

qui ſacrum è carne ſua ebullire cruorem non modò fortiter, ſed & alacriter circunſpexerunt. Ubi ergo tunc animæ veſtræ, ô Martyres interriti? In tuto ſanè, nempe in foraminibus petræ, in viſceribus Jeſu, in latere Chriſti, in vulneribus Salvatoris: ex petra fortitudo veſtra potens ad bibendum calicem Domini; petra autem erat Chriſtus. Nihil ergo mirum, ſi exules à corpore, dolores non ſentiatis corporis; ſi intrepidos facit non ſtupor, ſed Chriſti virtus & amor ſubmittens ſenſum, non extinguens, non dolorem evacuans, ſed infusâ victrici delectatione devincens. Quàm ſpecioſa Martyrum noſtrorum gloria triumphi, quibus ſupplicia ceſſerunt, quos ad hoc diu lanièna gravior inceſſit, non ut ſtantes proſterneret, ſed ut finem doloribus, quem productiora tormenta non dabant, darent coronæ. Quàm acceptum, quàm Deo dignum ſpectaculum, ubi cernere eſt pugiles invincibiles voce libera, mente incorrupta, virtute divina telis quidem ſæcularibus nudos, ſed armis fidei ardentis armatos, & pulſatis, laniatiſque membris pulſantes ac laniantes ungulas ſuperantes! *Inexpugnabilem fidem*, inquit eloquens & nihilo minùs elegans Cyprianus lib.6. epiſt.2. *ſuperare non potuit ſæviens diu plaga repetita; quanvis ruptâ compage viſcerum, torquerentur in ſervis Dei jam non membra, ſed vulnera. Fluebat ſanguis, qui incendium perſequutionis extingueret, qui flammas & ignes gehennæ glorioſo cruore ſopiret. Quàm lætus illic Chriſtus fuit, quàm libens in talibus ſervis ſuis & pugnavit, & vicit!*

Nec homines ſolùm uſque ad conſummationem gloriæ duriſſimam quæſtionem tolerarunt,

ſed

ſed etiam heroïnæ mulieres fortiſſimis fortiores ad imitationem capitis ſui flagella non timuerunt, ſuſtinuerunt irriſiones, & tot Deo de ſe obtulere ſacrificia, quot ante mortem pro Chriſto ſupplicia pertulere: ex utroque namque ſexu militiæ ſuæ cuneos inſtruxit, acieſque compoſuit Rex exercituum Chriſtus, ut mirabiliter in viris, mirabiliùs triumpharet in fœminis. Oſtenditur ſanè in illis divina virtus operata, quâ & titillantia carnis incentiua perdomuerunt, & illata ſibi horrifica pœnarum tormenta calcarunt. Quàm novum, quàm divinum, quàm ſtupendum pugnæ genus, in quo virgo fortis in bello, loricâ præmunita fidei, armis patientiæ ac geminæ charitatis accincta pro duobus caſtris ſtabat una bellatrix; hinc pudicitiæ clauſuram, illinc impreſſum ſponſi ſui charactere fidei ſignaculum defenſura! Totum corporis cruorem fundebant unum pudoris ſanguinem retinentes, ut illo fidei ſubſcriberent, iſto inter oblata voluptatis illicia caſtitatis verecundia rubeſceret, haberetur que in una hoſtia duplex martyrium, pudoris & religionis. Intuere Agnetes, Agathas, Dorotheas, Margaritas, in quarum corpuſculis nullus fuit vulneri locus; quæ, ut Ambroſii verbis utar, ſtridentium gravibus tractibus catenarum, nunc furentis tyranni militibus totum offerebant corpus, nunc inter ignes virgineas Chriſto manus expandebant, & in ipſis ſacrilegis focis victoris Domini trophæum ſignabant; nunc ferratis colla manuſque ambas nexibus unâ animi retentâ libertate inſerebant; nunc ad ſupplicii locum lætæ ſucceſſu, gradu feſtinæ, & totæ feſtivæ procedebant; nunc vitæ ferè prodigæ, quam

ferè nondum hauſerant, jam quaſi perfunctæ donabant; nunc poſt exaratum variis pœnis corpus, poſt confoſſa multiplici exquiſitorum ſuppliciorum membra, non deſerebant pugnam, ſed acriùs iterabant; nunc inter orationes, & hymnos cervicem adeò alacres inflectebant, tantaque tranquillitate offerebant lictori, ut miro modo putaremus illis patientibus alias torqueri, eaſque vegetare ſupplicia, non extinguere. Intuere Apolloniam, & Pelagiam Antiochenam cum ſororibus & matre; quarum illa in ignem quem paraverant carnifices, majori Spiritus ſancti flammâ, & ſpeciali afflatu intus accenſa ſponte proſiluit; iſtæ verò, ut Auguſtinus *lib.* 1. *de Civit. cap.* 26. refert, ut inſectatores ſuæ pudicitiæ devitarent, ſe in fluvium dejecerunt; & ut venuſtè ait Ambroſius *lib.* 3. *de Virginibus*, conſertæ manibus tanquam choros ducerent, in medium progreſſæ ſunt alveum. Si virtus Chriſti fecit ut torti, tortæque mulieres eſſent tortoribus fortiores, proſternerentque diabolum, qui per fœminam proſtraverat virum, eadem illis gratiam juſtificationis, eximiam illam quidem & eminentem infudit. Hinc Auguſtinus *in Pſalm.* 67. Martyribus applicat illud, *Principes Iuda, Duces eorum: Principes Zabulon, Principes Nephtali*; docens Martyres in Eccleſia tenere principatum, & horum nominum myſterium eis apprimè congruere, quia Juda confeſſionem, Zabulon habitaculum fortitudinis, Nepthtali dilatationem in ſacra lingua ſignificat; & ſic ſubjungit: *Quæ omnia nomina veriſſimos nobis inſinuant Principes Eccleſiarum, dignos ducatu, dignos imitatione, dignos honoribus. Martyres namque in Eccleſiis locum*

ſum

ſummum tenent , atque apice ſanctæ dignitatis excellunt. Iam verò in martyrio prima confeſſio, & pro illa quidquid accidit, tolerandi aſſumitur fortitudo; deinde poſt omnia tolerata finitis anguſtiis latitudo conſequitur in præmio. Principes ergo Iuda, Principes Zabulon, Principes Nephtali, Principes confeſſionis, fortitudinis, latitudinis, Principes fidei, & charitatis. Hinc etiam D. Thomas 2. 2. *citata*, *art.* 3. docet martyrium inter cæteros actus humanos eſſe perfectius ſecundùm ſuum genus, quaſi maximæ charitatis ſignum; quia tantò magis oſtenditur aliquis aliquam rem amare, quantò pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odioſam eligit pati. Manifeſtum eſt autem, quod inter omnia alia bona præſentis vitæ, maximè amat homo ipſam vitam, & è contrario maximè odit ipſam mortem, & præcipuè cum doloribus corporalium tormentorum obeundam, quorum metu etiam bruta animalia à maximis voluptatibus abſtrahuntur, ut libro octuagintatrium quæſtionum, *quæſt.* 36. docet laudatus Auguſtinus.

Sed objices generalem illam regulam Salvatoris ſæpiùs memoratam: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, non poteſt introïre in regnum Dei.* Ergo perperam ab illa Martyres eximimus.

Reſpondeo regulam illam exceptione martyrii non elevari, ſed ampliùs ſtabiliri, cùm juxta tritum effatum, exceptio firmet regulam. Illa porrò exceptio immobile in traditione & Patrum conſenſione fundamentum habet, qui de illo Martyrum privilegio nunquam dubitarunt. Eam etiam non obſcurè indicat Scriptura,

nam ut ait Auguſtinus lib. 13. de Civit. cap.7. *Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacro pro Chriſti confeſſione moriuntur, tantùm eis valet ad dimittenda peccata, quantùm ſi abluerentur ſacro fonte baptiſmatis. Qui enim dixit, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu, non intrabit in regnum cœlorum, aliâ ſententiâ iſtos fecit exceptos, ubi non minùs generaliter dixit: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui in cœlis eſt. Et alio loco: Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Hinc eſt, quod ſcriptum eſt: Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum ejus. Quid enim pretioſius quàm mors, per quam fit ut etiam delicta omnia dimittantur, & merita cumulatiùs augeantur? Neque enim tanti ſunt meriti, qui cùm mortem differre non poſſent, baptizati ſunt, deletiſque omnibus peccatis ex hac vita migrarunt; quanti ſunt hi, qui mortem differre cùm poſſent, ideo non diſtulerunt, quia maluerunt Chriſtum confitendo finire hanc vitam, quàm eum negando ad ejus baptiſmum pervenire.* Et certè ſi ab illa Salvatoris regula excipiuntur, qui ſincerè ad Deum baptiſmo pœnitentiæ converſi, à deſiderato baptiſmo neceſſitate aliqua excluduntur, ut ſuperiori parte oſtenſum fuit; quantò magis id de illis ſentiendum eſt, quorum tam recta eſt in Deum fides, tam ardens dilectionis fervor, ut pro ea etiam mortem oppetant? Unde Baſilius lib. de Spiritu ſancto, cap.16. *Si quidem*, inquit, *in certamine pro pietate ſuſcepto per veritatem, & non per imitationem* (ut fit in baptiſmo fluminis) *mortem pro Chriſto ſuſtinent,*

nihil

nihil indigent ſymbolis aquæ ad ſalutem, eo quòd in proprio ſanguine baptizati ſunt.

Inſtabis: Si tanta eſt virtus martyrii, ut tantundem, vel plus etiam per ſe valeat, quàm ſacri fontis lavacrum, ſicut ex relatis Patrum elogiis conſtare diximus, non tenebitur Martyr baptiſmum aquæ deſiderare, cui paſſio pro baptiſmo deputatur; cùm etiam Patres illis duntaxat ſufficere in articulo neceſſitatis baptiſmatis aquæ votum aſſeverent, quibus ſine ſua culpa aqua deeſt; vel qui nolentes negare Chriſtum, antequam baptizarentur, occiſi ſunt: non enim Sancti Patres martyrii exceptionem tam ſtudiosè adhibuiſſent, ſi martyrium ſine voto baptiſmi non idem quod præſtat baptiſmus, conferret; non dicerent martyrium eſſe baptiſmi genus ipſo lavacro excellentius; non aſſereret Cyprianus epiſtola ad Jubajanum, Martyres glorioſiſſimo & maximo ſanguinis baptiſmo baptizari, de quo Dominus in Evangelio dicebat, habere ſe alio baptiſmo baptizari; id etiam exemplo parvulorum non confirmarent, quibus abſque baptiſmi voto martyrium ſalutem affert, cùm de eis dicat Chryſologus *ſerm.* 132. quod *coronam rapiunt ignorantes*; & Bernardus *ſerm. de Innocentibus* obſervat, quod ſicut in Stephano fuit martyrii opus & voluntas, in Joanne ſola voluntas; ita in ſanctis Innocentibus ſolum opus, quod tamen ad ſanctitatem ſatis fuit. Unde concludit: *Sit Stephanus apud homines martyr, cujus voluntaria paſſio evidenter apparuit: ſit Ioannes apud Angelos martyr, quibus tanquam ſpiritualibus creaturis ſpiritualia devotionis ſigna certiùs innotuerunt. Hi* (pueri pro Chriſto occiſi) *ſunt planè martyres tui, Deus;*

ut in quibus nec homo, nec Angelus meritum invenit, ſingularis gratiæ tuæ prærogativa evidentiùs commendetur. Sanè ſi martyribus neceſſarium eſſet baptiſmi votum, baptiſmus ſanguinis non eſſet ſpecialis, ſed in baptiſmo flaminis includeretur; nec ei aliquid eximium aſſereretur, quod non aliis præclaris heroïcarum virtutum operibus, quæ tamen ſine baptiſmi voto non juſtificant, attribuatur. Conſequens autem eſt falſum, alioquin ad præceptum baptiſmatis implendum martyres non tenerentur, cùm tamen ex Tridentino *ſeſſ.6. cap.4.* nulli poſt Evangelium promulgatum juſtificatio poſſit ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto obvenire. Hinc Cyprianus *lib.5.epiſt.2.* lapſos priùs reconciliari vult, quàm ut ad martyrium in perſequutione prodirent. Ergo martyrium ex opere operato gratiam juſtificationis non infundit.

Reſpondeo, quod licèt martyrium propriâ vi, & ex opere operato gratiam impertiat, quatenus culpam & omnis pœnæ reatum tollit, & in parvulis ſine actu, & in adultis debitè præparatis; non propterea tamen adimplendorum præceptorum, vel adhibendorum mediorum à Chriſto præſcriptorum obligationem aufert, cùm martyrium non ſit medium ad tollendum peccatum per ſe inſtitutum, ſed potiùs remiſſum peccatum, hominemque Deo amicum, atque ex ejus amore ſupplicia tolerantem ſupponat. Unde inſtante licèt martyrio tenetur catechumenus baptiſmum, baptizatus relapſus confeſſionem præmittere, & uterque vera ſe contritione præparare, quæ ut ait Tridentinum *ſeſſ.14. cap.4.* fuit quovis tempore neceſſaria ad impetrandam veniam peccatorum. Unde graviter

ter peccarent parentes, qui parvulos ſuos propterea baptizari non curarent, quia inſtare martyrium pernoſcerent, cùm & S. Romanus ſtatim pro Chriſto occidendus S. Laurentium his verbis ſolicitarit: *Feſtina me baptizare.* Graviter etiam peccarent adulti, nihilque eis martyrium prodeſſet, qui peccati mortalis conſcii ſinceræ contritionis motu Deo reconciliari negligerent. Et certè ſi paſſio pro Chriſto ſuſcepta in ſchiſmatico aut hæretico peccatum hæreſis aut ſchiſmatis non remittit, niſi priùs homo Eccleſiæ Catholicæ fuerit aggregatus; ita in Catholico peccatore peccata ſine pœnitentia martyrium non remittit, cùm non minùs peccatoribus pœnitentia, quàm fides omnibus ſit neceſſaria. Nuda ergo ſubeundæ pro Chriſto mortis voluntas ſine formali, vel certè virtuali pœnitentia à ſpe veniæ & ſincera Dei dilectione profecta nequaquam ſufficeret, cùm multi ſint qui mori mallent quàm fidei Orthodoxæ renuntiare, qui variis tamen mortalibus peccatis affecti & addicti ſunt. Hinc Apoſtolus 1. Cor. 13. *Si tradidero*, inquit, *corpus meum, ita ut ardeam; charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Hinc etiam S. Thomas quæſt. 66. art. 12. ad 2. *Effuſio ſanguinis*, inquit, *non habet rationem baptiſmi, ſi ſit ſine charitate.* Ille autem profectò ſine charitate eſt, qui poſt patrata ſcelera nec ſinceré dolet, nec ullum caſtæ dilectionis actum exercet. Cùm tunc potiſſimùm præceptum dilectionis inſtante morte urgeat, quod ante mortem implendum omninò eſt; non enim Deum in termino videbit, qui ipſum in via non dilexit, cùm viſio, quæ eſt tota merces, uni reſpondeat dilectioni.

Unde nullatenus eorum recentiorum, quibus etiam Gonetus ſubſcripſit, recens doctrina probari poteſt, quæ tenet præceptum dilectionis per ſe quidem obligare, præſertim in articulo mortis; ab ea tamen obligatione per accidens liberari, qui pro Chriſto, Chriſtique fidei defenſione vitam profundit, vel qui motu attritionis ſine dilectione concepti baptiſmum, vel ſacramentum mortuorum reciperet. Hinc enim doctrinam, quæ meo quidem judicio totam novæ legis puritatem evertit, dum dilectionem, quâ unâ lex gratiæ continetur, ad nihilum redigit; hanc, inquam, doctrinam Apoſtolus & S. Thomas laudati manifeſtè refellunt, cùm inane martyrium eſſe atteſtentur, quod non à charitate profectum fuerit. Nec reſponderi poteſt, Apoſtolum, & Beatum Thomam de charitate illa eſſe loquutos, non quæ antecedit, ſed quæ martyrium conſequitur; quia illam paſſio pro Chriſto ſecum invehit, unde martyr ſine charitate nunquam decedit. Hanc enim S. Doctor reſponſionem prævidit & occupavit 2.2. quæſt. 124. art. 2. ad 2. *Dicendum*, inquit, *quod ad actum martyrii inclinat quidem charitas, ſicut primum & principale motivum per modum virtutis imperantis; fortitudo autem ſicut motivum proprium per modum virtutis elicientis. Et inde eſt, quod martyrium eſt actus charitatis ut imperantis; fortitudinis autem ut elicientis: inde etiam eſt, quod utramque virtutem manifeſtat. Quod autem ſit meritorium, hoc habet ex charitate, ſicut & quilibet virtutis actus; & ideò ſine charitate non valet.* Charitas autem, quæ *inclinat ad actum martyrii*, quæ eſt martyrii *primum & principale motivum*, quæ ad martyrium ciet *per modum*

modum virtutis imperantis, quam *marryrium manifeſtat*, à qua habet martyrium *quod ſit meritorium*, *ſicut & quilibet virtutis actus*, manifeſtiſſimè martyrium antecedit, non illud conſequitur.

Urgebis: Martyrium non eſt ſacramentum, ut expreſsè docet D. Thomas *quæſt.66. art.* 11. *ad* 2. alioqui plus quàm ſeptem ſacramenta forent. Ergo non æquum eſt illi aſſerere, quod ſacramentis novæ legis eximium eſt. Neque enim virtutum actibus (qualis eſt fortitudo, cujus actus martyrium eſt) ea aſcribenda eſt ſingularis ſacramentorum prærogativa, ut gratiam ex opere operato conferant, vel contritionis perfectioris defectum ſuppleant, niſi quatenus charitate informantur.

Reſpondeo certum eſſe, martyrium non eſſe ſacramentum, nec ſubinde ſignum practicum & inſtrumentum phyſicum gratiæ. Tum propter rationem inſinuatam ex ſepteno ſacramentorum numero petitam: neque enim, uti Major opinatus eſt, idem eſt de baptiſmatibus ſicut de Ordinibus, qui ſub uno Ordinis ſacramento tanquam diverſæ ſpecies continentur; quia martyrium in lege veteri gratiam ex opere operato conferebat pro fide vel lege divina occumbentibus, quales fuerunt Machabæi, quorum martyrium Eccleſia Kalendis Auguſti veneratur; & ſanctis Innocentibus, nondum inſtituto à Chriſto baptiſmate, gratiam vi ſua martyrium obtinuit. Tum quia aſſignare nunquam poterit Major, ubinam, vel quandonam tale fuerit ſacramentum inſtitutum, quænam ejus materia ſit, quæ forma, quiſve conſtitutus miniſter, cùm illud ſoli tyrãni, ſoli tortores contra legem Dei armati peragant.

Cum his tamen ſtat, ex vi ſolius martyrii gratiam pleniſſimam conferri, omne peccatum remitti, omnemque pœnam donari, juxta illud Innocentii III. *cap. Cùm Marthæ*, de celebratione Miſſarum: *Injuriam facit martyri, qui orat pro martyre.* Et illud Auguſtini *tract.* 84. in Joannem: *Injuria eſt pro martyre orare, cujus nos debemus orationibus commendare.* Quam plenariam remiſſionem martyrium non ex ſola meritorum diſpoſitione, ſed vi ſua infallibiliter confert, cùm in ſanctis Confeſſoribus intenſior poſſit charitatis fervor inveniri, qui tamen pœnæ temporali obnoxii manent. *Baptiſmus Sanguinis*, inquit D. Thomas in 4. diſt. 4. quæſt. 3. art. 3. ad 1. *non habet hoc* (ſcilicet liberationem à culpa & pœna, de qua ibi loquitur) *tantùm ex opere operantis; neque quantum ad pœnam, quâ aliquis martyrium explet, quam contingit non eſſe ſufficientem ad ſatisfaciendum pro peccato; neque quantum ad devotionem juſtæ voluntatis, quia contingit quod voluntate majori charitate informata aliquis ſine martyrio non poteſt ab omni pœna liberari; ſed hoc habet ex imitatione paſſionis Chriſti, unde de Martyribus dicitur Apocalypſis 5. Laverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni.*

Inſiſtes: Non poteſt deſignari tempus, in quo baptiſmus ſanguinis gratiam ex opere operato producat; nam quandiu vivit martyr, nondum eſt martyrium, nondumque proinde gratiam producit; poſt mortem verò non eſt tempus conferendæ gratiæ idoneum, ſed gloriæ & mercedis retribuendæ deſtinatum, cùm jam non ſit ampliùs via, ſed terminus. Ergo baptiſmus ſanguinis gratiam ex opere operato nõ obtinet.

Reſpondeo

Reſpondeo gratiæ plenitudinem martyrio conferri ſolitam, in inſtanti ſeparationis animæ à corpore infundi; tunc enim videtur martyrium perfici, cùm vi cruciatuum anima à corpore diſcedit. Neque hic ſubtiliùs, & magis philoſophicè inquirendum eſt illud ultimum martyrii momentum, utrum ſit primum non eſſe hominis, vel ultimum eſſe illius; ſatis enim eſt inſtans diſſolutionis, & ſeparationis animæ à corpore Deo eſſe pernotum. Poteſt etiam dici, gratiam eo in agonis chriſtiani inſtanti conferri, in quo quanvis phyſicè non ſit actu conſequuta mors, curſus tamen vitæ & martyrii certamen moraliter conſummatur, ob inevitabilem mortis jamjam impendentis neceſſitatem. Quod ſi contingat martyrem accepto vulnere lethali aliquandiu eſſe ſuperſtitem, tunc martyrii gratiam obtinebit, quando ex vi illati vulneris vitam cum morte commutabit. Sic B. Marcelli Papæ die 16. Janvarii; S. Sylverii Papæ die 16. Junii; S. Martini Papæ die 12. Novembris martyrium ab Eccleſia celebratur, qui variis laboribus & ærumnis confecti deceſſerunt. Unde D. Thomas quæſt. 97. ſupplementi, art. 6. ad 7. *Dicendum*, inquit, *quod ſi aliquis propter fidem vulnus mortale accipiat, & ſupervivat, non eſt dubium, quin aureolam mereatur; ſicut de B. Cecilia patet, quæ triduò ſupervixit; & de multis Martyribus, qui in carcere ſunt defuncti... aliquibus vulneribus longè antè ſuſceptis, ſicut patet de Marcello Papa. Qualitercumque igitur afflictio propter Chriſtum illata uſque ad mortem continuetur (ſive mors inde ſequatur, ſive non) aliquis martyr efficitur, & aureolam meretur.* Ad quod tamen requiritur, ut martyr poſt accepta vulnera

ſuperſtes

ſuperſtes in dilectione Dei perſeveret, à qua ſi peccato mortali excidat, in vanum lethiferas pro Chriſto pertulit paſſiones. Neque enim certum mihi videtur, quod quidam opinantur, hominem poſt accepta vulnera per ſe lethalia dono confirmationis in gratia infallibiliter inſtrui & communiri. Tum quia novis oraculis ab humanis conjecturis ſpecioſo pietatis obtentu recondita gratiæ privilegia recentiores illi dimetiuntur, qui quâ ratione id faciant, gravis Theologus unis ſcripturis, vel traditioni innixus haud ſatis intelligit. Tum quia de quibuſdam Chriſtianis legimus poſt devicta tormenta vitiis victos fuiſſe; & quos damnis tyranni non fregerunt, otio & voluptate corrupiſſe. Tum quia S. Thomas loco mox relato fatetur, in illis, qui gravibus pro Chriſto vulneribus confoſſi ſunt, talem poſſe contingere negligentiam, *quæ culpam mortalem inducat, quæ & auream aufert, & aureolam.*

Mors in obſequio peſte contactorum oppetita non habet ſtrictam martyrii rationem.

Tertia pars, quæ affirmat, non eſſe propriè martyres, qui peſte laborantibus inſervientes eo in obſequio decedunt, non eſt poſita ad elevandum, deprimendumque illud eximiæ charitatis & chriſtianæ patientiæ opus nullis unquam ſatis laudibus æquandum; ſed ad refellendam Theophili Raynaudi novitatem, Romæ præmiſsâ accuratâ oblongi examinis ſub Urbano VIII. & Innocentio X. indagine damnatam,

quâ

quâ novum martyrii per peſtem genus ante hæc tempora in Eccleſia inauditum invehere molitus eſt.

Probatur primò noſtra ſententia, ſimulque convellitur Theophili commentum à novitate hujuſmodi aſſertionis. Illud genus ſtricti martyrii non eſt aſtruendum, quod Eccleſia nunquam agnovit, quod univerſa Patrum ignoravit antiquitas; nam ut ait Lirinenſis, id ſolùm tenendum, credendumque eſt, quidquid univerſaliter antiquitus Eccleſiam Catholicam tenuiſſe cognoverimus; quidquid verò ab aliquo deinceps uno præter omnes, vel contra omnes Sanctos novum & inauditum ſubinduci ſenſerimus, id non ad religionem, ſed ad tentationem intelligendum eſt pertinere: nec debemus illi humani ingenii libidini indulgere, quæ contenta non eſt traditâ ſemel & antiquitus receptâ credendi regulâ, ſed nova ac nova in dies quærit, ſemperque aliquid geſtit Religioni addere, mutare, detrahere. *Catholicorum*, inquit, *hoc ferè proprium, depoſita ſanctorum Patrum, & commiſſa ſervare, damnare prophanas novitates; & ſicut dixit, & iterum dixit Apoſtolus, ſi quis annunciaverit præterquàm quod acceptum eſt, anathematizare.* Et quanvis argumentum ab authoritate negativa in rebus philoſophicis non ſit admodum, & ſemper efficax; in his tamen, quæ ad Eccleſiæ dogmata, ad diſciplinam eccleſiaſticam, ad rem ſacramentariam pertinent, argumentum ab authoritate negativa & alto Patrum ſilentio nervoſum eſt & invincibile, quod Patres ad retundendas hæreticorum ebullientes novitates perpetuò frequentarunt. Atqui martyrii per peſtem priſci Doctores non meminerunt,

runt, ut fatetur Theophilus *part.3. cap. 6.* Neque Eccleſia hactenùs unquam agnovit quadruplex baptiſmatis genus, nempe fluminis, flaminis, ſanguinis, & peſtis, ſeu mortis naturalis vi contagionis, vel malignæ ab aëre hauſtæ qualitatis; cujus tamen martyrii, & ſpecialis baptiſmatis, ſi verum eſſet, non deberet profundum eſſe ſilentium, vel non expreſſa mentio, cùm ad rem ſacramentariam uſu perfrequentem pertineat. Ergo non eſt admittendum ſtrictum per peſtem martyrii genus. Maximè quia, ut benè ponderat Thomas Hurtado, Patres non ſolùm illius martyrii generis non meminerent, ſed etiam ex profeſſo refutarunt. Etenim Cyprianus libro de mortalitate, quoſdam Chriſtianos peſtem fugientes, & obſequium languentium ea ratione detrectantes, quia vitam martyrio ſubeundo reſervabant, nec præmatura morte volebant martyrio privari, refellit S. Pater non ex eo; quod mors in obſequio illo oppetita martyrium æquet aut ſuperet, ut Theophilus arbitratur, quod tamen in promptu neceſſariò occurriſſet, ſi morti ex peſte martyrium aſſereretur, ſed ex eo excuſationem illam confutat, quod *non eſt in noſtra poteſtate, ſed in dignatione martyrium; nec poſſumus nos dicere perdidiſſe, quod neſcimus an mereamur accipere.*

Probatur ſecundò à priori: Verum martyrium, ut docet D. Thomas 2. 2. *q.* 124. *art.* 1. eſt actus virtutis, quo aliquis contra perſequentium impetus firmiter in juſtitia & veritate permanet. Unde infert ad 1. *Martyrium conſiſtit in debita ſuſtinentia paſſionum injuctè inflictarum.* Hinc *art.* 1. ad martyrium rationem certaminis & prælii ſpiritalis, ex Cypriano deſiderat. *Manifeſtum*

feſtum eſt, inquit, *quod in martyrio homo firmiter confirmatur in bono virtutis, dum fidem & juſtitiam non deſerit propter imminentia pericula mortis, quæ etiam in quodam certamine particulari à perſequutoribus imminent; & propter hoc de martyribus legit Eccleſia: Fortes facti ſunt in bello.* Et rationem affert *art.* 4. *&* 5. Quia martyr dicitur quaſi teſtis fidei chriſtianæ, corporalibus ſuis paſſionibus, & fuſo ſanguine teſtimonium perhibens oppugnatæ veritati, juxta illud Iſidori lib. 7. etymologiarum, cap. 11. *Martyres græcè, teſtes latinè dicuntur; quia propter teſtimonium Chriſti paſſiones ſuſtinuerunt, & uſque ad mortem pro veritate certaverunt.* Atqui pii illi Chriſtiani, qui graſſante lue languentibus inſerviunt, quàmlibet eximium charitatis operæpretium demonſtrent, mortem tamen violentam à tyranno veritatem, aut juſtitiam perſequente non patiuntur, ſed potiùs ultroneæ morti ſponte ſe offerunt, non ut juſtitiam oppugnatam aſpectabili certamine defendant, ſed ut infirmis opitulentur, & charitatem exerceant; eâ tamen cautelâ ſe gerunt, ut ad avertendam mortem præſidia quærant & remedia opportuniora parent, quam etiam perſæpe his ſubſidiis declinant: quod in vero martyrio totum contrà accidit; invictus enim Chriſti athleta à tyranno vocatus, nudus, inermis, & contra mortem nullo remedio paratus accedit, & in defenſionem oppugnatæ veritatis aut juſtitiæ perſequutoris ſuſtinet impetum, & cumulatæ fortitudinis actum elicit, quæ in tolerando malo magis eminet, quàm ſi in hoſtem aggrediendo irruamus. Ergo non datur ſtrictum per peſtem martyrium, in qua non infertur mors in odium

fidei

fidei, aut virtutis, cùm tunc nullus ſit qui fidem impugnet, qui juſtitiam perſequatur, aut à charitate arceat, quam potiùs Deus & Eccleſia Paſtoribus præcipit, ad quam alios invitat, & omnes ſic inſervientes commendat.

Confirmatur, & omnes Theophili rationes occupantur. Ad verum, ſtrictumque martyrium non ſufficit pœna, vel tolerata mors, juxta illud celebre Auguſtini effatum, *Martyrem non facit pœna, ſed cauſa.* Qua de re pleniùs *epiſt.* 50. ſic habet: *Dominus cum latronibus crucifixus eſt, ſed quos pœna jungebat, cauſa ſeparabat. Ideò in Pſalmo vox illa intelligenda eſt verum martyrium, Judica me Deus, & diſcerne cauſam meam de gente non ſancta. Non dixit, Diſcerne pœnam, ſed diſcerne cauſam meam; poteſt enim eſſe impiorum ſimilis pœna, ſed diſſimilis martyrum cauſa.* Et epiſt. 48. *Tres cruces in loco uno erant, in una latro liberandus, in alia latro damnandus, in media Chriſtus alterum damnaturus, alterum liberaturus: quid ſimilius iſtis crucibus, quid diſſimilius iſtis pendentibus?* Rurſum non quæcumque cauſa, etiam pia, non quæcumque mors in exercitio alicujus boni, aut proſequutione virtutis maturata ad martyrium ſufficit, ſed omninò requiritur ut mors in odium fidei, veritatis, aut virtutis, quam Chriſti miles intrepidè tutatur, inferatur; alioquin verus erit martyr, qui in ſuſcepta propter Deum peregrinatione febri correptus occumbit, vel poſt luctuoſum naufragium undis ſubmergitur: martyr erit, qui vigiliis, jejuniis, & aliis laborioſi pœnitentiæ baptiſmatis fructibus vitam contraheret, & in annos cogeret pauciores; martyr eſſet prædicator ob exantlatos concionum labores

bores infirmatus & mortuus; martyr eſſet S. Caſimirus mori malens, quàm virginalis candoris jacturam facere; martyr eximius Verbi Dei præco Ambroſius Sanſedonius à Clemente VIII. Martyrologio Romano die 22. Martii aſcriptus, qui dum quadrageſimalibus diebus Senis in fœneratores ardentiſſimo zelo percitus vehementiſſimè inveheretur, ruptâ ſemel & iterum pectoris venâ, ſanguis tali impetu, tantaque copia effluxit, ut morti viam indeclinabilem patefecerit. Denique martyr eſſet Epiſcopus in viſitatione diœceſis præ ardore ſolis in morbum lethalem incidens; martyr Chartuſianus eſu carnium etiam in ægritudine repudiato vitam producere nolens; martyr quilibet infirmus oblatas ad propellendum morbum magicas incantationes execratus. Atqui illi omnes non niſi lato modo, analogicè, & quadam duntaxat imitatione martyres ſunt, & illis omnibus martyrium aſſerere perinde eſt, ut lepidè alicubi ait noſter Vincentius Baronius, ac ſi quis vellet omni liquori ad abluendum idoneo, præſertim verò majori pietatis obtentu omni ſacræ unctioni vim baptiſmatis aquæ aſcribere, quod temeritatis & hæreſis labe non careret. Ergo mors in obſequio infirmorum oppetita ab ſtricta martyrii ratione decedit.

Probatur ſecundò à poſteriori ex effectibus veri martyrii. Verum martyrium eaſdem habet dotes, iiſdemque ſingularibus prærogativis donatur, quæ ſunt baptiſmo fluminis eximiæ, ut ſuperiori parte fusè demonſtratum eſt; ac proinde baptiſmus ſanguinis tria præſtat cum baptiſmo communia, juſtificationem ex opere operato, remiſſionem omnis culpæ & pœnæ,

exem

exemptionem à neceſſitate precum & ſuffragiorum Eccleſiæ, quibus quartum addit ſibi ſingulare, nempe aureolam perfectiſſimæ victoriæ ob honeſtiſſimam, & glorioſiſſimam virtutis, aut veritatis defenſionem de tyrannis reportatæ debitam. Atqui hæc præclara privilegia nunquam credidit Eccleſia per peſtem in obſequio infirmorum obeuntibus eſſe communia: nam nec ſic morientes martyribus accenſet, nec pro illis preces & ſacrificium altaris offert, ac proinde non omnem infallibiliter, & ex opere operato remiſſam pœnam ſupponit. Remitti etiam illis ex opere operato omnem culpam, non ſentire Eccleſiam, inde patet, quòd puerulo in utero matris cum matre in obſequio illo immortuæ decedenti peccatum originale remitti nunquam ſenſit, nunquam docuit; & tamen dum mater per Chriſtum occiditur, puer materno ſanguine baptizatur, accipitque tum lucis æternæ uſuram, cùm ne in lucem temporalem prodeat, præmatura, ſed felici morte impeditur. Ergo morientes in obſequio peſte laborantium, inſigne licèt charitatis opus exerceant, quod præcipui apud Deum pretii eſt, non ſunt tamen in album martyrum referendi.

Obiicies: Ille eſt verè martyr, qui pro Chriſti nomine ærumnas ſuffert, & mortem tandem obit: Sed ille pro Chriſti nomine moritur, qui motivo præſtantiſſimæ virtutis vitam ſuam in obſequio peſte laborantium impavidus profundit; tunc enim, ut docet S. Thomas *2.2. q.124. art.3.* ille Deum magis ſe amare ſignificat, cùm pro illo rem magis amatam, ſcilicet vitam, floccifacit: & rem magis odioſam, ſcilicet terribilium terribiliſſimum mortem lubens obit, cùm

ſcriptum

ſcriptum ſit Joan. 15. *Majorem charitatem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Hinc *art.* 5. ſic docet: *Cujuſlibet martyrii cauſa eſt fidei veritas: ſed ad fidei veritatem non ſolùm pertinet ipſa credulitas cordis, ſed etiam exterior proteſtatio; quæ quidem fit non ſolùm per verba, quibus aliquis fidem ſe habere oſtendit, ſecundùm illud Iacobi* 2. *Ego oſtendam tibi ex operibus fidem meam; unde de quibuſdam dicitur ad Titum* 1. *Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Et ideò omnium virtutum opera ſecundùm quod referuntur in Deum, ſunt quædam proteſtationes fidei, per quam nobis innoteſcit, quod Deus hujuſmodi opera à nobis requirit, & nos pro eis remunerat: & ſecundùm hoc poſſunt eſſe martyrii cauſa.* Ergo qui graſſante lue infirmis inſervit, & inſerviendo immoritur, martyrii palmam adipiſcitur.

Reſpondeo, ex dictis patere ſatis, non quancumque mortem quavis causâ oppetitam ſtrictum conſtituere Martyrium, quod ex uſu Eccleſiæ, & totius antiquitatis ſenſu mortem violentam ſignificat, in odium virtutis & veritatis illatam. D. autem Thomas locis objectis id unum intendit, non ſolùm fidei orthodoxæ propugnandæ causâ, ſed etiam in omnis generis virtutum praxi contingere poſſe martyrium, cùm ab illarum exercitio tyrannus minis, & morte intentata nititur amovere. In cujus confirmationem exemplum affert B. Joannis Baptiſtæ, *qui non pro neganda fide, ſed pro reprehenſione adulterii mortem ſuſtinuit.* Fateor equidem, mortem illam pulcherrimam eo in officio oppetitam actum eſſe heroïcæ fortitudinis, & nunquam

quam ſatis commendandæ charitatis ; ſed cùm in odium fidei, vel virtutis oppugnatæ à tyranno, & ab moriente propugnatæ non accidat, à ſtricta martyrii ratione deficit. Unde idem S. Thomas 2.2.*q*.123.*art*.5. comparat hujuſmodi mortem illi, quæ ob pium negotium itinerantibus à naufragio, vel à latronibus marſupium commodiùs expilaturis obvenit. Verba S.Doctoris ſunt hæc : *Circa pericula cujuſcumque alterius mortis fortis benè ſe habet. Præſertim quia cujuſcumque mortis homo poteſt periculum ſubire propter virtutem ; putà cùm aliquis non refugit amico infirmanti obſequi propter timorem mortiferæ infectionis ; vel cùm non refugit itinerari ad aliquod pium negotium proſequendum, propter timorem naufragii, vel latronum.*

Inſtabis : Tantùm abeſt, mortem in obſequio peſte laborantium oppetitam idcirco à vero martyrio excludi, quòd tyrannus deſit ; deſit & oppugnatio veritatis, quod potiùs martyrium per peſtem inde ampliùs videatur inclareſcere ; tum quia ſimilitudinem mortis Chriſti propiùs refert, qui ſponte animam ſuam poſuit ; tum quia hoc videtur martyrium per peſtem cæteris antecellere, quòd purius ſit & defæcatius, utpote nihil malitiæ tyrannorum aut carnificum admixtum habens : ergo martyrium per peſtem non ſolùm à perfecta martyrii ratione non deſciſcit, ſed etiam martyrio fuſi ſanguinis præſtat.

Reſpondeo martyrium ſanguinis longè expreſſiùs martyrium, & paſſionem Redemptoris morte à peſte in obſequio languentium illatâ referre ; quanvis enim Chriſtus ſponte ſua poſuerit animam ſuam, violenta tamen fuit tam

dira

dira corporis Salvatoris afflictio, ſin ſpiritui prompto, certè carni infirmæ; fuit etiam in odium veritatis & doctrinæ Chriſtianæ Chriſtus iniquiſſimè occiſus: unde perfectiſſimus Martyr & Martyrum archetypus, & dux ipſe fuit. Nec illius mortem, vel martyrii gloriam obſcuravit judicum, vel tortorum crudelis malitia, ſed potiùs inter tot furentium hoſtium impetus eo magis inclaruit, quo patientia ſolet inter acerbiora nitere ſupplicia. Quod verò Sancti Martyres ad ultroneam mortem non ſe ſponte obtulerint, nihil eorum gloriæ detrahit, vel minùs voluntarium fuiſſe eorum ſacrificium evincit. Non enim ex timiditate, vel tèpore perſequutionem de civitate in civitatem fugiebant, ſed præceptis Servatoris ut obtemperarent, & chriſtianæ prudentiæ regulas cuſtodirent. Ut enim alibi ex Patribus retulimus, non oportet ſe ultrò objicere perſequutori, tum ut infirmitati & humilitati conſulentes gratiam ferendi generosè martyrii à Deo præſtolemur; tum ne tyrannum ad ſævitiam propellentes illi graviſſimè peccandi anſam tribuamus. De multis tamen Martyribus legimus ad tyrannum eos ſponte ſua, fidei in diſcrimen vocatæ defendendæ, vel confirmandorum debilium & nutantium neceſſitate motos interritè acceſſiſſe, alios verò in ipſa ſupplicia non ſine ſpeciali Dei inſtinctu irruiſſe, non humanitus deceptos, ſed divinitus juſſos, ſicut de Samſone credit Auguſtinus. Et quanvis hæc facta ſingularia non ſint in conſequentiam trahenda, nec facilè de nutu Dei ſit præſumendum; cùm tamen Deus id aliquibus Sanctis conſpicuè, & ſine ullis ambagibus intus præcepit, nemo obedientiam in crimen

vocave

vocaverit, nemo obſequium religionis accuſaverit. Fateor ergo ad meritum martyrii requiri prorſus ſpontaneam & liberam voluntatem, quia ut ex Patribus dicitur in Decretis, cauſa 22. quæſt. 6. *Ad bonum quiſque inutiliter cogitur, cùm ſervitia coacta Deus aſpernetur.* Hinc Gregorius *lib.9. Moral. cap.* 22. ſic fatur: *Tunc ſolùm Deo vera obſequia reddimus, cùm ei ex amore ſervimus.* Et Auguſt. *lib. de adulterinis conjugiis, cap.*14. ſic: *Ea ſunt in noſtris officiis gratiora, quæ cùm liceret non impendere, tamen libera charitate causâ dilectionis impendimus.* Martyribus tamen liberum propriæ voluntatis affectum non deeſſe ſic explicat D. Thomas q.97. *ſupplementi, art.6. ad* 2. ibi: *Dicendum, quod martyrio non debetur aliquod præmium, ſecundùm hoc, quod ab exteriori infligitur, ſed ſecundùm hoc, quod voluntariè ſuſtinetur; quia non meremur niſi per ea, quæ ſunt in nobis. Et quantò id quod aliquis ſuſtinet voluntariè, eſt difficilius & magis natum voluntati repugnare, tantò voluntas, quæ propter Chriſtum illud ſuſtinet, oſtenditur firmiùs fixa in Chriſto, & ideò ei excellentius præmium debetur.*

Objicies ſecundò: In Martyrologio Romano die 28. Februarii recolitur memoria Sanctorum Presbyterorum, Diaconorum, & aliorum plurimorum, qui tempore Valeriani Imperatoris, cùm peſtis ſæviſſima graſſaretur, morbo laborantibus miniſtrantes libentiſſimè mortem oppetiere, *quos velut Martyres religioſa piorum fides venerari conſuevit.* Sentit ergo Eccleſia, illos eſſe Martyribus accenſendos, qui in miniſterio peſte laborantium mortem oppetunt. Hinc, ut refert Cardinalis Baronius *in notis ad*

illum

illum diem, ex Euſebio *lib.7. hiſtoriæ*, *cap.16.* *&* 17. S. Dionyſius Alexandrinus de illorum Sanctorum morte loquens ait : *Iſtud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem & robuſtam fidem ſuſcipiebatur, nihil à martyrii ſplendore abeſſe videtur.* Si mors in obſequio infirmorum graſſante lue ſuſcepta nihil à martyrii ſplendore differt : ergo martyres ſunt, qui mortem illam ex charitate & fide robuſta obeunt.

Reſpondeo Sanctos illos per analogiam & ſimilitudinem dici martyres, unde & *velut martyres* eos religioſa pietas veneratur; quia licèt in eis non fuerit cauſa quæ facit martyres, nulla eos in odium fidei vel virtutis laceſſiverit perſequutio, fuit tamen fides, pietas, & conſtantia martyrum, quæ quoad meritum præmii eſſentialis nihil à martyrii ſplendore abeſſe videntur; ſplendor namque martyrii à virtutibus in illo agone certatim nitentibus proficiſcitur. Per extenſionem ergo & imitationem conſtantiæ Martyrum dicuntur martyres, eo modo quo veri Chriſtiani vita ad Evangelii amuſſim exacta *martyrium* à Patribus dicitur; quo Religioſi mundo morientes, & pœnitentiâ corpus macerantes dicuntur *martyres*, ut reflexione ſequenti expendemus; denique eo modo, quo Eccleſia in officio omnium Sanctorum de Sanctis Confeſſoribus lectione 6. ait : *Et licèt perſequutorum non ſenſiſſent gladium, tamen per vitæ meritum martyrio non privantur.*

Reflexio.

Stricti martyrii aureola decorari, & baptiſmo ſanguinis pretioſiſſimo baptizari non omnibus datum eſt; omnibus tamen Martyrum æmulari patientiam atque conſtantiam præcipitur, quibus Chriſtiana vita agenda eſt, quæ ſi ſecundùm Evangelium ducatur, crux eſt atque martyrium. Auditis ergo præclaris impavidorum Martyrum victoriis atque triumphis, ad amorem Conditoris corda noſtra accendi, ad fortiter agendum uberiùs excitari, ad certandi laborem avidiùs inflammari nos neceſſe eſt, ratos quod ſi compatimur, & conregnabimus; quod non ſunt condignæ paſſiones ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis, & quod momentaneum & leve hoc noſtræ tribulationis æternum gloriæ pondus operatur in cœlis. *Quanvis occaſio perſecutionis deſit*, inquit Magnus Gregorius homil. 3. in Evangelia, *habet tamen & pax noſtra martyrium ſuum, quia etſi carnis colla ferro non ſubjicimus, ſpiritali tamen gladio carnalia deſideria trucidamus.*

Martyres ergo hoc ſenſu poſſunt eſſe Clerici & Sacerdotes, qui ad immaculatas ſacrorum canonum normas vitam exigentes ſuam, carnem adversùs ſpiritum concupiſcentem virginali caſtitate domant, in carne præter carnem vivunt, & ſeipſos propter regnum cœlorum caſtrantes, præcellentis victoriæ coronâ donabuntur, juxta illud Auguſtini lib. de ſancta virginitate, cap.25. *Quid tergiverſaris impia cæcitas? Quid ſerenitati veritatis nebulas tuæ perverſitatis offundis? Quid in tanta Scripturarum luce tenebras unde*

inſi

inſidieris, inquiris? Quid temporalem tantummodò utilitatem promittis continentibus Sanctis? Quid regnum cœlorum, propter quod ſeipſos caſtraverunt ſancti ſpadones, in hac tantùm vita intelligendum eſſe contendis? Nomen, inquit, æternum dabo eis. Quid quæris ampliùs? Æternum hoc nomen, quidquid illud eſt, ſpadonibus Dei promiſſum, quod utique gloriam quandam propriam, excellentemque ſignificat, non erit commune cum multis, quanvis in eodem regno, & in eadem domo conſtitutis. Nam ideò fortaſſis & nomen dictum eſt, quòd eos quibus datur, diſtinguit à cæteris. Martyr itaque eſt continens: quod ita verum credidit Tertullianus, ut dicere non dubitarit: *Majus eſt vivere cum caſtitate, quàm mori pro caſtitate.* Quantò enim plura ſunt quæ impugnant pudicitiam, tantò victoris majora ſunt præmia. Continens autem non erit otio torpens, delitiis indulgens, vanitatum amans & cupediarum, fortunas obliguriens, mulierum frequentans coronas.

Martyres ſunt boni Epiſcopi, qui Eccleſiæ, cujus ſponſi ſunt, amore flagrantes, & formà gregis facti, vitam ſuam juxta Tridentini & Concilii Carthaginenſis IV. decreta componentes, modeſtâ ſuppellectili, & mensâ ac frugali victu contenti, humilitatis, miſericordiæ, eleemoſynarum, cæterarumque virtutum, quæ ſunt veluti quoddam perpetuum prædicandi genus, inſignibus ſuo ſe divino muneri ita conformes oſtendunt, eaque vivendi diſciplinâ fulgent, quæ meritò omnium in ſe oculos convertat. Martyres ſunt ſacri Antiſtites, qui nullis illecebris emolliuntur, nullis Curiæ favoribus inflectuntur, nullis adverſis perturbantur, nullis

extolluntur ſecundis, & quaſi vento quodam nulla variarum rerum mutatione circunferuntur. Martyres ſunt, ſi pro veritate ſibi concredita tutanda nullos defugiunt labores, nullos timent perſequentium furores. Nam ut benè dixit Auguſtinus: *Martyr teſtis interpretatur. Quicumque ergo pro veritate teſtimonium dederit, quidquid pro teſtimonio veritatis pertulerit, totum ei Dominus pro martyrio computabit.*

Martyres ſunt infirmi chriſtianâ patientiâ ægritudines lubenter perferentes, qui ſubjecti doloribus judicium Dei laudant, vexati ægritudinibus mala tolerant, & forti intentione ad Deum directi, quidquid hac in vita ſibi amarum contingit, dulce æſtimant, omne quod affligit requiem putant, & omnis adverſitatis impetus æquanimiter portant. *Sine ferro & flammis martyres eſſe poſſumus*, inquit Magnus Gregorius in dialogis, *ſi patientiam in animo veraciter conſervamus.* Hinc Chryſoſtomus *hom.*1. *in cap.*1.2. *ad Corinth.* Martyrum omnium ſibi Jobum patientiâ comparaſſe coronas atteſtatur. *Martyres innumeros Iob unus æquat.* Hinc etiam Jacobus cap.1. *Patientia*, inquit, *opus perfectum habet*; quia cujus patientia vinci non poteſt, ille perfectus eſſe probatur; & ideò poſſidere animas ſuas patientes dicuntur *Luc.*21. quia radix omnium, cuſtoſque virtutum patientia eſt, ut Magnus Gregorius *hom.*35. *in Evangelia* interpretatur. Quid enim excelſius, aut magnificentius eſſe poteſt, quàm exercere mentem, affici carnem libenter ferre, gaudere eam in ſervitutem redigi, ut rationis obediat imperio, ut Evangelii conſiliis obtemperet, ut impigrè in adeundis

laboribus,

laboribus propoſitum animi volūtas exequatur.

Martyres ſunt pœnitentes patrata ſcelera voluntariâ ſatisfactione luentes, qui in medio ſæculi æſtu,& poſtremæ ætatiſ præſenti corruptela ſæculares omnes inſanias falſas, ac cupiditates ex animo repudiant, ſe Chriſto totos dedunt, nullaque re alia magis quàm vitæ chriſtianæ ac pœnitentis dejectione delectantur; qui peccati mortalis granditate infinitâ permoti ſanctam juſtitiam fallaci miſericordiæ anteponunt, vulneribus ſuis præproperam, brevem ac fluxam medicinam non quærunt, ſed judicem Deum gemitibus & lacrymis, orationibus, jejuniis, eleemoſynis, voluptatum contemptu, ſeceſſione, ſilentio, ſupervacaneorum conventuum fuga, atque omni piorum operum genere placare ſoliciti ſunt; qui ſalutis ſuæ ſtructuram ſolidè fulcire cogitantes, naturæ motus & impetus divini Spiritus robore domant, dignis pœnitentiæ fructibus à peccatorum ſordibus ſe expurgare ſtudent, & hominibus, qui ſeſe ſæculi tricis ac fluctibus implicuere, ſinceræ converſionis exemplum ac formam exhibent. Denique qui crucem Chriſti, non ut Chriſtus innocens, ſed ut latro pœnitens ſuſtinent, qui propterea à Patribus Martyribus accenſetur. *Latro ille,* inquit Auguſtinus lib. de anima & ejus origine, cap. 9. *non ante crucem Domini ſectator, ſed in cruce confeſſor, à Cypriano ſancto inter Martyres computatur, qui ſuo ſanguine baptizantur. Tanto namque pondere appenſum eſt, tantumque valuit apud eum qui hæc novit appendere, quod confeſſus eſt Dominum crucifixum, quantùm ſi fuiſſet pro Domino crucifixus. Inventa eſt in eo menſura Martyris, qui tunc in*

Chriſtum credidit, quando defecerunt qui futuri erant Martyres.

Martyres ſunt boni conjugati, & ipſi in ſæculo nobiles & divites, qui paupertate ſpiritus divitias & mundi pompas floccifacientes, viam latam, quæ ad interitum ducit, declinant, matrimonii licito & honeſto uſui permixtam luxuriâ fœditatem, familiarum corruptelam, ſæcularium hominum libidinem, omnium ordinum proluviem, mercatorum in rebus contrahendis perfidiam, ſimulationem, & uſurarum fraudulentiam, Eccleſiaſticarum rerum ſacrilegam diſtractionem & ſimoniacam hæreſim ſolis jam hebetibus illicitam execrantur, & juxta Apoſtolicum præceptum, lacrymis ac gemitibus proſequuntur; qui in carne viventes, & non ſecundùm carnem militantes, utentes hoc mundo tanquam non utentes, laborioſum pœnitentiæ baptiſma quod jejuniis, orationibus, eleemoſynis, aliiſque pietatis operibus continetur, frequentant; qui probè ſcientes amicitiam mundi cum Deo inimicitiam eſſe, atque inimicum Dei conſtitui quicumque mundi amicus eſſe voluerit, negotiorum mundanorum nimiam ſolicitudinem, acquirendarum divitiarum cupiditatem, deliciarum, voluptatumque ſtudium amputare, & radicitus exſtirpare nituntur, ut quantùm intemperanti lætitiâ exultaverint, tantùm ſalutari triſtitiâ tabeſcant, voluntariis laboribus anteactæ vitæ voluptates juſtâ ratione penſantes. Hos ſic cum ſæculo in ſæculo certantes, ſic amicitiam mundi in mundi uſura ſtirpitus eruentes, ſic in mediis divitiis & honoribus ſe inter mundana commoda, & Chriſtum non partientes; hos, inquam, martyres meritò dixerim, quia juxta

auream

auream Auguſtini *ſerm.* 13. *de verbis Domini, cap.*6. ſententiam: *Magna virtutis eſt cum felicitate luctari; magna felicitas eſt à felicitate non vinci.* Hinc tam paucos videmus ſecundâ fortunâ modeſtè & chriſtianè uti. *Faciliùs inveneris,* inquit Bernardus lib.2. de conſid. cap.12. *qui ſapientiam retinuerint contrariâ ſibi fortunâ, quàm qui propitiâ non perdiderint. Honores mutant mores, non utique meliores, ſed ſæpiùs in deteriores.* Quod & ipſe Gentilis Seneca vidit: *Nimia,* inquit, *eo quòd ſuperfluunt, nocent: ſic ſegetem nimia ſternit ubertas; ſic rami onere franguntur; ſic ad maturitatem non pervenit nimia fœcunditas.* Martyres ergo ſunt, qui carnem cum concupiſcentiis crucifigunt. *Nemo dicat,* inquit Auguſtinus ſerm.150. de temp. cap.1. *quod temporibus noſtris Martyrum certamina eſſe non poſſint: habet enim & pax noſtra martyres ſuos; nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, avaritiam contemnere, ſuperbiam humiliare pars magna martyrii eſt.*

Martyres denique ſunt boni Religioſi, quibus mundus crucifixus eſt, & illi mundo. Qui enim Deo & cruci Chriſti tribus paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ votis confixus eſt, nihil eorum, quæ in mundo ſunt habens, mundo utique moritur, & ſibi, ut Deo de Deo vivat. *Quidquid eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ,* ut 1. *Ioan.*2. dicitur. Hinc porrò triplicem concupiſcentiam triplex votorum funiculus, qui difficilè rumpitur, frænat; concupiſcentiam quippe oculorum, ſeu avaritiam, & rerum temporalium cupidinem evellit paupertas; concupiſcentiam carnis caſtitas domat;

ſuperbiam vitæ obedientia dejicit. Hinc Damaſcenus *hiſtoriæ Balaam cap.* 12. Religioſos mundo mortuos, Martyrum præmium obtenturos affirmat. Hinc Bernardus *tract. de præcepto & diſpenſat. cap.* 23. ſic habet: *Audire vultis à me, unde inter cætera pœnitentiæ inſtituta monaſterialis diſciplina meruerit hanc prærogativam, ut ſecundum baptiſma nuncupetur. Arbitror ob perfectam mundi abrenuntiationem, ac ſingularem excellentiam vitæ ſpiritualis, quâ præeminens univerſis vitæ humanæ generibus hujuſmodi converſatio profeſſores & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſſimiles hominibus facit; imò divinam in homine reformat imaginem, configurans nos Chriſto inſtar baptiſmi; & quaſi denique baptizamur, dum per id, quod mortificamus membra noſtra, quæ ſunt ſuper terram, rurſus Chriſtum induimus, complantati denuò ſimilitudini mortis ejus. Sed & quomodo in baptiſmo eruimur de poteſtate tenebrarum, & in regnum transferimur claritatis æternæ; ita & in ſancti hujus ſecundæ regeneratione propoſiti, de tenebris æquè non unius originalis, ſed multorum actualium delictorum in lumen virtutum evadimus.* Nihil illuſtrius in Religioſæ vitæ commendationem dici poteſt.

Porrò intelligitur hæc tam inſignis prærogativa de Religioſis votorum veluti gladio mactatis, qui facti ſunt ſicut oves occiſionis. Martyres ergo Monachi illi non ſunt, qui oblito nomine ſuo per Curias, per vicos, per plateas curſitant, quorum oculi omne ſublime vident, pedes omne forum circumeunt, linguæ in omnibus conſiliis audiuntur; qui ſub habitu regulari, quod humilitatis ſolet eſſe inſigne, ſuperbiam

biam paſcentes, de honoribus litigant & gradibus, Prælatorum Eccleſiæ divinum jugum etiam in regimine animarum à cervicibus ſuis excutiunt, obliti, ut ait Bernardus, Abbatem ſuper Fratrum duntaxat tranſgreſſiones, non ſuper Patrum conſtitui traditiones; vitiorum quidem ultorem, ſed cultorem mandatorum. *Cùm deteſtabilis ſit ubique ſuperbia,* inquit Petrus Bleſenſis epiſt. 90. *deteſtabilior eſt in profeſſione humilitatis: quod enim ærugo in ferro eſt, quod in veſte tinea, quod fel in lacte, quod venenum in melle, hoc eſt ſuperbia in habitu monachali.* Martyres non ſunt, qui non parant aures auditui, linguam voci, pedes itineri, manus operi, nec ſe totos intus colligunt, ut mandatum peragant imperantis; qui hoc unum faciunt quod volunt, hoc volunt quod cupiditati conſentaneum norunt; legitimi ſuperioris nihil plus exigentis quàm promiſerunt, nec ultrà extenſi, nec citrà ſe contrahentis mandata deſpiciunt, frivolis appellationibus eludunt, mendicatis favoribus ad nihilum redigunt. Martyres non ſunt divitiarum amantes, vel honorum avidi, de quibus Cyprianus, vel quivis alius author libri de operibus Chriſti cardinalibus, in prologo: *Vnde hæc ſitis divitiarum miſeris pectoribus aſſidet, & ambitionis ſalſugo bibulam animam occupat, ut per fas & nefas ad loca ſuperiora etiam de lateribus eremi nonnulli ſe ingerant, anheli prodeant, diſcurrant ad judices, blandiantur mediatoribus, conducant, auxiliarios, & modis omnibus elaborent, ut ſedeant cum principibus.*

SPECVLATIO II.

Baptiſma parvulis Infidelium collatum validum quidem eſt; at illicitum tamen.

PRimam partem de valore, ſeu integritate baptiſmi parvulis infidelium, parentibus eorum repugnantibus collati, ſupponit D. Thomas *quæſt.63. art.*10. dum ait, periculoſum eſſe baptizare pueros illos, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes. Qui reditus ad infidelitatem manifeſtè ſupponit pueros illos in fidelium numerum fuiſſe ſuſcepto ſacramenti charactere aggregatos, & fide infuſa unà cum gratia ſacrarum undarum lavacro inſtructos. Et quanvis S. Doctor *q.68. art.9. ad* 1. dicat, in parvulis requiri intentionem, non per actum proprium, ſed eorum, à quibus offeruntur, actibus explicatam; id tamen noſtræ huic doctrinæ minimè adverſatur; quia ab aliis poſſunt quàm à parentibus ad baptiſmum ſuſcipiendum offerri.

Probatur ratione contra Durandum: Voluntas parentum non eſt pars eſſentialis baptiſmi, ſed meræ conditionis locum & vim obtinet, paſſum ad agens, baptizandum ad baptizantem admoventis; quæ conditio ſuppleri omninò poteſt per acceſſum agentis ad paſſum, baptizantis ad baptizandum. *Generatio ſpiritualis*, inquit D. Thomas quæſt. 68. art. 9. ad 1. & 2. *quæ fit per baptiſmum, eſt quodammodo ſimilis nativitati carnali,*

carnali, quantum ad hoc, quod pueri in maternis uteris conſtituti, non per ſeipſos nutrimentum accipiunt, ſed ex nutrimento matris ſuſtentantur: ita etiam pueri nondum uſum rationis habentes, quaſi in utero matris Eccleſiæ conſtituti, non per ſeipſos, ſed per actum Eccleſiæ ſalutem ſuſcipiunt. Unde Auguſtinus dicit in libro de peccatorum meritis & remiſſione: Mater Eccleſia os maternum parvulis præbet, ut ſacris myſteriis imbuantur; quia nondum poſſunt corde proprio credere ad juſtitiam, nec ore proprio confiteri ad ſalutem. ::: Sicut Auguſtinus ſcribens Bonifacio dicit: In Eccleſia Salvatoris pueri per alios credunt, ſicut ex aliis, quæ in baptiſmo remittuntur, peccata traxerunt. Nec impeditur eorum ſalus ſi parentes ſint infideles, quia ſicut Auguſtinus dicit, offeruntur parvuli ad percipiendam ſpiritualem gratiam, non tam ab eis, quorum geſtantur manibus (quanvis & ab ipſis, ſi ipſi boni fideles ſunt) quàm ab univerſa ſocietate Sanctorum, atque fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quod offeruntur, & quorum charitate ad communionem S. Spiritus adjunguntur. Infidelitas autem propriorum parentum, etiamſi eos poſt baptiſmum dæmoniorum ſacrificiis imbuere conentur, pueris non nocet; quia ut Auguſtinus ibidem dicit, puer generatus per aliorum voluntatem, deinceps non poteſt vinculo alienæ iniquitatis obſtringi, ubi nulla ſua voluntate conſentit. ::: Fides autem unius, immò totius Eccleſiæ, parvulo prodeſt per operationem Spiritus S. qui unit Eccleſiam & bona unius alteri communicat. Ergo baptiſma collatum parvulis infidelium, reluctantibus licèt parentibus, validum & integrum eſſe.

cumque Doctoris. Hoc autem Eccleſiæ uſus nunquam habuit, quod Judæorum filii invitis parentibus baptizarentur. Quam inconcuſſam fidei regulam ex Auguſtino variis locis, ſed nominatim *lib. 4. de baptiſm. contra Donatiſtas, cap.* 24. deprompſit S. Thomas; ſic enim habet Auguſtinus: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, non niſi authoritate Apoſtolica traditum rectiſſimè creditur.*

Ratio verò, cui hæc Eccleſiæ conſuetudo innixa eſt, ſub hac forma proponitur: Illicitum illud meritò cenſendum eſt, quod juſtitiæ naturali repugnat, & ex quo animabus detrimentum imminet; legis enim naturalis inſtitutiones non deſtruit Chriſtianiſmus, ſed perficit; nec animorum nocumento, ſed omnium ſaluti providere ſatagit. Atqui pueros infidelium parentibus repugnantibus baptizare, cùm naturali æquitati, tum animarum ſaluti adverſatur, quin & ipſi Fidei ex baptiſmate illo coacto detrimentum non mediocre immineret. Repugnat quidem violentia illa juſtitiæ naturali; cùm enim filius ſit naturaliter aliquid patris, æquitatis naturalis legi omnibus implantatæ jura violarentur, ſi pueri ante uſum rationis à cura parentum, & patria poteſtate ſubtraherentur, vel de eis aliquid invitis naturalibus dominis, nimirum parentibus, diſponeretur. Ergo ſicut non licet alia fortunæ bona vel hæreditate obtenta, vel labore parta per vim auferre, multò magis liberorum uſum & dominium ſanguinis neceſſitudine, intima conjunctione, & propriæ ſubſtantiæ derivato conſortio poſſeſſum, quóve nullum parentes propiùs attingit, abripere ne-

fas

conſeruatæ vitæ beneficium, quod continuæ productionis loco eſt, jugiter recipiunt. Idem non improbabiliter extendunt aliqui ad pueros etiam injuriâ à parentibus ſeparatos, & remotiſſimarum regionum intervallis diſſitos; quia cùm nulla reditus ad patriam ſuperſit ſpes, eo exilio civiliter mortui cenſentur. Crediderim tamen, quod ſi parentes poſſent conſuli, vel ad illos parvuli remitti, alterutrum lege naturalis æquitatis omnium antiquiſſimâ faciendum foret: quia quod injuriâ ablatum eſt, non poteſt ſine injuria retineri, nec ſeparatio injurioſa paternum auferre jus poteſt.

Tertiò veroſimillima eſt Dominici Soto, & Franciſci Silvii ſententia, exiſtimantium puerulos deſperatæ ſanitatis poſſe clam inſciis, invitiſque parentibus baptizari. Tunc enim nullum fidei ſcandalum immineret; nec injuria parentibus infidelibus irrogaretur, ſi puer animam agens, & jamjam moriturus illorum impietati ſubtraheretur, à quorum cura & dominio ſtatim eſt morte ſeparandus. Et ita ſe geſſiſſe S. Ludovicum Bertrandum, non ita pridem in album Sanctorum à Clemente X. relatum, in ejus vita narratur.

Quartò, licèt aſſerere non auſim cum Durando, Martines à Prado, Sylvio & Goneto, filios mancipiorum infidelium poſſe invitis parentibus baptizari, cùm contrarium verius viſum ſit S. Thomæ *hîc art.*10. *ad* 2. & 2.2.*q*.10. *art.* 12. *ad* 2. quia ſervitus civilis non excludit ordinem iuris naturalis & patriæ poteſtatis; ſervitus autem mancipiorum, quantumvis pœnalis ſit, ipſa tamen civilis eſt, quâ naturalis ſeruitus filii ad patrem antiquior eſt, cùm præſertim loquatur

S. Thomas

S. Thomas de Judæis, qui vera ſunt Principum Chriſtianorum mancipia, quorum propterea res poſſunt accipere Domini temporales tanquam ſuas, ut docet Innocentius III. *extra de Iudæis & Sarracenis, cap. Etſi Iudæi*; quia reprobati à Domino, in cujus mortem nequiter conſpirarunt, illorum ſervi facti ſunt, quos Chriſti mors liberos, illos ſervos effecit. Et certè ſi infideles adultos, quanvis mancipia ſint & ſervi pœnales, ad fidem tamen cogi non debent, ut docet D. Thomas 2.2. *citata, art.* 8. & traditur in decretis *diſt.* 45. *cap. de Iudæis*, ex Concilio Toletano IV. *can.* 56. his verbis: *De Iudæis præcipit S. Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri, ut ſit integra forma juſtitiæ.* Quod & docet Magnus Gregorius *lib.* 11. *epiſt.* 15. ubi vult eos liberam habere celebrandi ſuas feſtivitates licentiam, nec ad veram fidem aſperitatibus, ſed blandimentis adduci ſtatuit: & Alexander III. *cap. Conſuluit*, & Clemens III. *cap. Sicut, extra de Iudæis, & Sarracenis.* Ita nec eorum filii debent contradicentibus parentibus baptizari, *quia puer*, inquit ibi S. Thomas, *à parentibus non diſtinguitur ſecundùm corpus, quandiu in matris utero continetur; poſtmodùm verò poſtquam ab utero egreditur, antequam uſum liberi arbitrii habeat, continetur ſub parentum cura ſicut ſub quodam ſpirituali utero.* Nec eſt ſimile de pueris à parentibus venditis, quos poſſe baptizari in ſecunda exceptione diximus, quia tunc parentes patriâ ſe poteſtate ultrò ſpoliant, & volenti non fit injuria: hîc verò parentes contradicere & repugnare ſupponimus. Dominium etiam humanum, quod quis habet in mancipia, non ſe extendit ad ſupernaturalia,

turalia, ſed intra commodi temporalis limites ſiſtit, imò nec jus naturale extinguere poteſt; unde licèt mancipiorum domini ea vendere & donare poſſint, non tamen poſſunt mancipiis filiis præcipere, ut parentes inhonorent, verberent, vel alia id genus faciant, à quibus natura in ipſis brutis abhorreret. Quamvis, inquam, his permotus rationum momentis id affirmare non auſim, probabile tamen videtur temperamentum Caietani exiſtimantis pueros illos non poſſe quidem quandiu ſub cura parentum relinquuntur, invitis parentibus baptizari; ſed ſicut poſſunt ratione dominii filios illos heris aliis vendere vel donare, ita poſſe eos in regionem longinquam transferre, ubi à parentum convictu & blanditiis ſemoti, periculum non imminet, ne in infidelitatem filialis amoris pondere retrahantur.

Objicies pro Scoto oppoſitum noſtræ aſſertionis ſentiente: Homo ex lege charitatis debet, vel certè poteſt extremo alicujus periculo ſubvenire: ergo poteſt Princeps filios infidelibus auferre, eoſque baptiſmate ab æternæ damnationis manifeſto periculo liberare. Certè ſi parentes ita eſſent occæcati, & corde duri, ut vellent filios extremè ægrotantes ſine remedio perire, nonne crudeliter filii parentibus relinquerentur, & miſericorditer eriperentur? Quantò ergo potiùs ſaluti animæ abſque baptiſmate dubio procul damnandæ conſulendum eſt, & reclamantibus licèt cæcis parentibus ſuccurrendum? Nec illis ulla irrogatur injuria, qui jure ſuo tam perversè abutuntur. Jus etiam naturæ filios parentibus cum tanto filiorum detrimento non ſubjicit; ſicut enim charitas, ita jus omne incipit

incipit à ſeipſo. Maximè quia homo magis eſt Dei, à quo habet animam, quàm patris carnalis, à quo habet corpus, à quo nec corpus haberet, niſi patri Deus & generandi virtutem contuliſſet, & cum generante concurriſſet. Ergo nulla fit injuria, ſed juſtitia ſervatur, dum pueri Judæorum, aliorumque infidelium carnalibus parentibus auferuntur, & Deo per baptiſmum conſecrantur, & veluti reſtituuntur.

Reſpondeo, quod licèt Deus ſit omnium Dominus, ejuſque proinde voluntas ſit invitis, & renitentibus omnibus inferioribus exequutioni mandanda; attamen quia Deus omnia ſuaviter diſponit, nec jus divinum ad ordinem gratiæ pertinens deſtruit jus naturale gentium, ideo non vult Deus, ut contra naturalem ordinem pueri infidelium invitis parentibus baptizentur. Quod autem inde ſequatur puerorum æterna damnatio, per accidens eſt, & infortunium, quod ut impediatur, non debet æquitatis naturalis rectitudo violari; non enim ſunt facienda mala, ut veniant bona, vel alia mala tollantur. Debet etiam humanum dominium divinum regimen, à quo derivatur, imitari: unde ſicut Deus, tametſi omnipotens & ſummè bonus, mala tamen quædam in univerſo permittit, ne eis ſublatis bona majora tollantur; ita in humano regimine Princeps more Dei rectè mala aliqua diſſimulando tolerat, ne vel bona impediantur, vel mala deteriora ſequantur. Qua de cauſa dixit Auguſtinus lib.2.de Ordine, cap.4. *Aufer meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus.* Similiter ergo etſi infideles pueros in infidelitate educantes peccent, tolerari tamen poſſunt & debent; tum ne naturali patriæ po-

teſtatis

teſtatis omni lege poſitiva, omni Principum authoritate antiquioris jure priventur; tum ad filiorum ſcandalum, & relapſum præcavendum, qui citò in infidelitatem reciderent, quam non niſi inſcii deſeruerant: tum propter diſſidia & jurgia vitanda, fugiendumque modum regendi tyrannicum, à quo ſemper Eccleſia abhorruit, quæ more Dei volentibus, conſentientibus, & non invitis amat principari: & ideò lex Chriſti lex libertatis dicitur, quia cor devincit,& neminem in ſuorum profeſſorum numerum, niſi voluntarium aſcribi vult, qui divinis juſſis ſponte obtemperans, æternam ſalutem conſequatur: lex autem gratiæ & amoris vis omnis, & injuriæ impatiens eſt, & inimica.

Exemplum autem patris nolentis ægroto filio ſubveniri, diſſimile eſt; quia tunc pater rationis naturalis lumini omnibus inſeminato adverſatur, contra quod prævalere jus paternum non poteſt, ſed ei concedat neceſſe eſt. Quod verò puer baptizari debeat ut ſalvetur, tametſi verum ſit, infideli tamen patri non conſtat, imò falſum eſſe credit, quandiu ebibitâ infidelitate imbuitur: unde non debet jure patriæ poteſtatis Evangelio antiquiori privari, ſi ipſe nolit, ſicut adultus quacumque ſevitute mancipium ſit, non poteſt vi ad baptiſmum compelli, quanvis certiſſimè ſit ſine baptiſmo periturus. Quocirca Apoſtoli non vi & armis fidem obtruſerunt, ſed mundum veritate vicerunt, manſuetudine & charitate Chriſti jugo ſubjecerunt. *Peragrarunt univerſum orbem*, inquit Chryſoſtomus ſerm. 5. Pentecoſtes, *oves ſimul cum lupis; & vulneratæ à beſtiis non ſunt oves; ſed magis lupi ad ovium manſuetudinem converſi.*

Denique

Denique cùm dicitur, hominem eſſe magis Dei, quàm patris, verum eſt: ſed ſicut Deus adultum reliquit in manu conſilii ſui, ita pueros in manu parentum, dicente D. Thoma 2. 2. citato loco ad 5. *Provideri pueris infidelium de ſacramentis ſalutis pertinet ad parentes eorum.* Unde ſicut non poſſumus hominem bonis ſuis interdum abutentem, ex eiſque moraliter peccandi & fidei dilatandæ obſiſtendi occaſionem nanciſcentem rebus illis ſpoliare, eas ut in obſequium Dei, vel pia opera expendamus: ita multò minùs poſſumus parentes privare filiis, qui ſunt prima & præcipua eorum bona. Neque enim Principum, aut Rerumpublicarum ſuprema licèt juriſdictio ad omnia punienda vel coërcenda peccata ſe extendit, ſed ea duntaxat, quæ contra communem pacem, honeſtatem, & tranquillitatem, vel Regni ſtatuta graſſantur.

Inſtabis: Dum puer rationis uſu vigere incipit, quámlibet patriæ poteſtati ſubjectus ſit, quámlibet ei obtemperare teneatur, poteſt tamen in iis, quæ ſunt juris divini, vel naturalis, ſibi invitis & reluctantibus parentibus providere, & à pernicioſa eorum cura ſeſe ſubmovere. Ergo quámlibet intercedant patriæ poteſtatis jura, poteſt quilibet, maximè verò Princeps, vel Reſpublica, puerorum ſaluti extremè periclitanti conſulere, & è parentum jure ſuo abutentium manibus eripere.

Reſpondeo, certum eſſe pueros rationis uſu præditos, cùm ſui eſſe incipiant libertate voluntatis actuum ſuorum dominæ, poſſe & teneri Deo vocanti & præcipienti obedire; quia etſi amandus eſt generator, præponendus eſt Creator; unde & tunc valet celebre illud Hieronymi

nymi pronuntiatum : *Per calcatum perge patrem, per calcatam perge matrem ; ſolùm pietatis genus eſt , hac in re eſſe crudelem.* Et generaliter quotieſcumque ſubordinatorum dominorum variæ ſibique oppoſitæ concurrunt voluntates, major poteſtas minori præferenda eſt. Nam ut dicitur Actor. 5. *Obediendum Deo magis quàm hominibus.* Hinc Auguſtinus ſerm. 6. de verbis Domini , cap. 8. *Quid ſi illud jubeat poteſtas humana* , inquit , *quod non debeas facere ? Hic ſanè contemne poteſtatem , timendo poteſtatem. Ipſos humanarum rerum gradus adverte. Si aliquid juſſerit Procurator , nonne faciendum eſt? Tamen ſi contra Proconſulem jubeat , non utique contemnis poteſtatem , ſed eligis majori ſervire; nec hinc debet minor iraſci , ſi major prælata eſt. Rurſus ſi aliquid ipſe Proconſul jubeat , & aliud jubeat Imperator , nunquid dubitatur ipſo contempto , illi eſſe ſerviendum ? Ergo ſi aliud Imperator , & aliud Deus , quid judicatis ? Solve tributum , eſto mihi in obſequium. Rectè ; ſed non in idolio : in idolio prohibet. Quis prohibet ? Major poteſtas. Da veniam. Tu carcerem , ille gehennam minatur.* Quam ſanctiſſimam regulam compendiosè complexus eſt Iſidorus Peluſiota *lib. 4. epiſt.* 102. his verbis : *Cedere oportet magiſtratui* (& idem dicito de parentibus) *omnibus in rebus , in quibus neque pietati , neque virtuti ullum affertur detrimentum.* Et Chryſoſtomus *hom.* 71. *in Matth.* hæc habet : *Cùm audis reddenda eſſe heris quæ ſua ſunt , illa ſolùm dici non dubites , quæ pietati , ac religioni nihil officiunt : nam quod fidei , aut virtuti obeſt , non Cæſaris , ſed diaboli tributum eſt.* Ex quo principio reſolvit Auguſtinus occurrentem non

rarò illam quæſtionem, quid ſubdito tum faciendum ſit, cùm de mandato Dei dubitatur, & interim præceptum Principis, vel legitimi ſuperioris urget? Ad quam ſic reſpondet Auguſtinus lib.22. contra Fauſtum, cap.75. *Vir juſtus ſi fortè ſub Rege homine etiam ſacrilego militet, rectè poteſt illo jubente bellare, civicæ partis ordinem ſervans, cui quod jubetur, vel non eſſe contra Dei præceptum, certum eſt; vel utrum ſit, certum non eſt. Ita ut fortaſſis reum faciat Regem iniquitas imperantis, innocentem autem militem oſtendat ordo ſerviendi.* Et ratio eſt, quia Deus juſſis Prælatorum obedire clarè præcepit. Quando ergo conſtat, jubere Prælatum, niſi pari certitudine Deum prohibere conſtet, Præfecto jubenti parendum eſt, ne ſit periculum Deo non obediendi, qui Prælatis obediendum perſpicuè imperavit: unde divino præcepto magis certo poſtponenda eſt divina prohibitio minùs certa. Si ergo contrà divinum præceptum conſpicuum, apertumque ſit, Principi obſiſtendum, Deo parendum eſt, *cujus juſſu homines naſcuntur, cujuſque juſſu Reges conſtituuntur,* ut dixit Irenæus *lib.5.cap.24.*

☞ Sed ex his non benè infertur, pueros infidelium invitis eſſe parentibus baptizandos; quia Deus, licèt omnibus ad ſe per Chriſtianiſmum venire jubeat, nunquam tamen Prælatis nolentes ad id propellere juſſit; nunquam hac in parte patriam in liberos rationis non compotes poteſtatem violare imperavit; nullis violentiis propagari imperium ſuum ſupernaturale voluit, qui corda poſtulat, & voluntaria lubentis animi & hilaris datoris ſacrificia diligit; qui proptereà inermes, & ab ſubſidiis humanis nudos & deſertos

deſertos homines ſeminandi Evangilii gratiâ elegit, nullâ in jus naturæ & humanæ libertatis irruptione factâ; ut Chriſtianiſmi gloria ſupra alias quaſvis ſectas, Mahumetiſmum præſertim, ſola vi in mundum obtruſum emineret. Videſis quæ aliàs de triumpho fidei Chriſtianæ integrâ diſſertatione tomo 4. commendato obſervavimus. Quamobrem ſicut parentes uſu membrorum, vel aliis naturæ & fortunæ bonis ob unam infidelitatem ſpoliare nefas eſt; ita & propriis eos orbare liberis jure naturæ omni lege poſitiva antiquiori iniquum eſt.

Urgebis: Ideo Principes, vel Reſpublica pueros nequeunt parentibus baptizandos eripere, quia regalis, & politica poteſtas ad mera naturalia, non ad ſupernaturalia protenditur; unde intra naturalis honeſtatis, vel civilis œconomiæ limites, quos tranſilire nequit, continetur. Atqui ſimiliter patria poteſtas eſt merè naturalis: ergo neque iſta ad ſupernaturaturalia filiis prohibenda dilatatur.

Reſpondeo, paternum quidem jus eſſe naturale, nec ad ſupernaturalia extendi; ſed non debere etiam ab ordine ſupernaturali extingui, cùm gratia naturam non deſtruat, ſed adornet & perficiat. Probat ergo ſolùm argumentatio illa, parentum jus non poſſe filios adultos ad ſupernaturalia vocatos impedire, quia filius jure naturali paterno antiquiori Deo etiam authori ſupernaturali ſemel noto obedire debet. At verò Reſpublica nullum in patriam poteſtatem omni politica vetuſtiorem jus habet aut imperium, niſi fortè eâ parentes adversùs politicum regni bonum abutantur.

Inſiſtes: Si parentibus repugnantibus filii

ut

ut baptizentur eripi nequeunt, neque etiam tutoribus, quibus filiorum cura à parentibus morientibus commiſſa eſt, auferri poterunt. Conſequens autem non videtur verum, cùm in filios illos non ſit major tutorum, quàm Reipublicæ poteſtas. Ergo abſolutè Principes regali poteſtate ſua poſſunt filios invitis parentibus baptizandos tradere.

Reſpondeo, omiſsâ ſolutione Sylvii exiſtimantis idem eſſe de tututoribus atque parentibus judicium; quia, inquit, cùm tutores paternæ ſuccedant poteſtati, de filiis utroque parente orbatis non licet invitis tutoribus quidquam diſponere: omiſſa, inquam, hac ſolutione, probabiliùs dicendum videri, filios parentibus orbos magis ad Rempublicam, cujus ſunt membra, quàm ad tutores, quorum clientelæ à parentibus commiſſi ſunt, pertinere. Unde Reſpublica alios eis poteſt tutores, in fide & pietate educaturos ſufficere, niſi immineant illa ſcandali, ſubverſionis, & relapſus pericula ſuprà memorata, quæ præcavere neceſſe eſt; & in humano regimine, non tam quid liceat, quàm quid expediat, vel deceat, pervidendum eſt. Unde patet, zelum pietatis ſecundùm ſcientiam non habere illos, qui Anabaptiſtarum, vel Judæorum pueros parentibus etiam orbatos, munuſculis ad ſe pellectos clam, furtimque baptizant, qui deinceps apud parentes, cognatos vel tutores infideles reverſuri ſunt. Nam vel pueri illi in hæreſi, vel Judaïſmo permanebunt, vel ad Catholicam Religionem aliquando rerum convertentur; ſi primum, nihil ipſis proficiet baptiſma effectu ſuo imbuendâ infidelitate fruſtrandum; ſi ſecundum, iterabitur non ſine injuria

ſacramen

ſacramenti Baptiſma ignoratum ; quia ut alibi ex Patribus diximus, non cenſetur in foro exteriori iteratum, qnod factum eſſe à Paſtoribus legitimis neſcitur.

Perſiſtes cum Eſtio *in* 4. *diſt.*6. §.2. in oppoſitam ſententiam propenſiori : Quanvis filii ſint jure naturæ curæ parentum ſubditi, patriâ tamen in illos poteſtate abuti non poſſunt; qui proinde abuſus, ſi contingat, à ſuperiori poteſtate, putà Regali,corrigi poteſt & debet. Atqui parentes nolentes filios baptizari patriâ poteſtate abutuntur : neque enim poteſtas illa illis jus dat filios malè & perversè inſtituendi; ſi enim non dat jus impediendi ſalutem temporalem, ſi non dat jus artes illicitas docendi ; quomodo dabit jus impediendi ſalutem æternam,& illos falſa religione omnibus artibus deteriori docendi ? Ergo illata à parentibus ſpiritalis longè graviſſima injuria poterit à ſuprema poteſtate, collato Baptiſmate, & ſegregatis à cura parentum puerulis vindicari.

Reſpondeo, abutentes jure naturali contra debitum juſtitiæ naturalis aut politicæ œconomiæ, poſſe ſuperiori poteſtate corrigi & caſtigari, ſed nolentes juri ſupernaturali, cui infideles non ſubduntur, obtemperare, à poteſtate humana cogi non poſſunt, id præſertim ſuavi Dei providentia vetante, cujus voluntas perpetuo Eccleſiæ uſu comperta eſt. Certè ſi hoc argumentum aliquid efficeret, probaret etiam infideles vita, membris ſuis, & bonis terrenis peccatis ſuis citra prodigalitatem, vel manifeſtam injuſtitiam tamen abutentes, poſſe ob unam infidelitatem occidi, mutilari, rebuſque omnibus ſpoliari, quod Chriſtianæ manſuetu-

dini apertiſſimè repugnat. Abutuntur ergo parentes infideles patria poteſtate, ſicut & vitâ ſuâ; ſed abuſus ille juri naturæ, quo privari ſine injuſtitia non poſſunt, innititur.

Reflexio.

Voluntariè ſacrificabo tibi. Pſalm. 53. *Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine.* Pſalm.118. *Non enim accepiſtis ſpiritum ſervitutis iterum in timore, ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba, Pater.* Rom.8. Nullam neque adultis, nec parvulis violentiam inferri vult Deus; caſtam filiorum libertatem quærit, quia ut ait Hilarius lib.9. de Trinit. *Neſcit Deus aliud aliquando quàm dilectio eſſe, neque aliud quàm pater eſſe.* Libertatem nobis obtinuit Chriſtus; nam ſicut ejus opprobria noſtrum abſtulere opproprium, ſicut vulneribus ejus ſanati ſumus, ejus ſepulturâ reſurreximus, ejus ad inferos deſcenſione ad cœlos aſcendimus; ita nos vincula ejus fecerunt liberos, & coronâ ſpineâ capitis ejus diadema regni adepti ſumus. Libertatem ergo tanto labore partam non cogere vult, ſed ſponte ſibi ſervire noſter præcipit Imperator. Illi itaque ultrò obſequamur, cui ſervire regnare eſt, cui non ſervire ſervitus eſt. Levantes puras manus, corde ad Chriſtum ſincero feramur, quia ut dixit Auguſtinus in Pſalm.85. *Ibi non putreſcit cor, ſi levetur ad Deum. Frumentum ſi haberes in inferioribus, ne putreſceret, levares ad ſuperiora: frumento tuo quæris mutare locum, & cor permittis in terra putreſcere? Frumentum levares in ſuperiora, cor leva in cœlum.* Stantes in terra

ra in cœlum animi libertate protendamur; quia quócumque cor ſe converterit in terrenis rebus, ſervitutis amaritudinem inveniet; unde dulceſcat libertas, non habebit, niſi ſe ad Deum levaverit.

Tria opera, & tres mixturas, quæ fecit omnipotens illa Majeſtas in aſſumptione noſtræ carnis miratur Bernardus *ſerm. 3. in vigilia Nativitatis*; eaque ita ſingulariter mirabilia, ita mirabiliter dixit eſſe ſingularia, ut talia nec facta fuiſſe, nec facienda eſſe ampliùs exiſtimaverit ſuper terram; cùm nimirum conjuncta ſunt Deus & homo, mater & virgo, fides & cor humanum: ſed nihilo inferior, vel minùs mirabilis, vel ſingularis mixtura illa ab Incarnatione etiam profecta cenſenda eſt, quâ ſervitus Dei cum humani cordis libertate copulatur. Sed enim ſicut ineffabili Incarnationis commercio ita ſe Domini contraxit Majeſtas, ut quod meliùs habebat, videlicet ſeipſum, limo conjungeret, & in perſona una ſibi invicem unirentur Deus & limus, Majeſtas & infirmitas, tanta vilitas & ſublimitas tanta; nihil enim Deo ſublimius, nihil vilius limo; & tamen tanta dignatione deſcendit Deus in limum, tanta dignitate limus aſcendit ad Deum, ut quidquid in eo Deus fecit, limus feciſſe credatur; quidquid limus pertulit, Deus in illo pertuliſſe dicatur tam ineffabili quàm incomprehenſibili ſacramento: ita ejuſdem Incarnationis beneficio Chriſtus de nobis ſibi habuit carnem, de ſe nobis ſalutem; de nobis ſibi mortem, de ſe nobis vitam; de nobis ſibi contumelias, de ſe nobis honores; de nobis ſibi tentationem, de ſe nobis victoriam; de nobis ſibi ſervitutem, de ſe no-

bis libertatem, quâ vitiorum vincula dirumpimus, mundum vincimus, diabolum olim captivantem ſuperamus.

Agnoſcamus igitur noſtram in liberatore noſtro libertatem, quia tunc verè liberi erimus, ſi nos filius hominis liberaverit: tunc ſponte viam mandatorum ejus curremus, quia lumine ſuo nos deducet tanquam veritas, & per ſe ducet tanquam via, & ad ſe ducet tanquam vita: tunc in odorem unguentorum ejus procedemus, quia ut alicubi dixit Auguſtinus, omni homini ad Deum converſo mutatur libertas, mutatur delectatio, mutantur delitiæ; non enim ſubtrahuntur, ſed mutantur.

Omnes proinde etiam Judæos & infideles ad Chriſtum alliciamus. Nolimus dicere, nunquid ecce tales homines Deus correcturus eſt tam malos, tam perversè obduratos? Nolimus deſperare; quem rogemus attendamus, non pro quibus rogamus: ſi nos terret morbi magnitudo, conſoletur nos cœleſtis Medici fortitudo, quia ut dixit Auguſtinus in Pſalm. 58. conc. 2. *Omnipotenti Medico nihil eſt inſanabile.* Invitentur ergo ad nuptias & boni, & mali, ut impleantur nuptiæ recumbentium; ſed nulla infidelibus Eccleſiæ per baptiſmum nondum ſubjectis violentia inferatur, quia etſi ſervorum eſt invitare, Domini tamen eſt ſeparare, & Patris eſt ad Chriſtum venientes trahere.

Porrò ſi damnanda eſt infidelium invitorum, & Baptiſmo filiorum ſuorum ſuſcipiendo contradicentium cæcitas; quanta, quæſo Chriſtianorum, & quàm gravis iniquitas eſt, qui poſtquam ad Baptiſmum à parentibus volentibus ſuſceptum, & ab ipſiſmet vitæ Chriſtianæ ex-

terna

terna profeſſione firmatum acceſſerunt, vitæ Chriſtianæ officia non niſi repugnantes ineunt? Infelici peccati libertati ut ſerviant, dæmonibus ſolvunt vectigalia, dum vagâ inſtabilitate de vitio rotantur in vitium, & plus torquentur cupiditatum tyrannide, quàm martyres torti ſint ſanguinis effuſione. Non conſiderant tum demùm ſe verâ libertate potituros, cùm Chriſto ſervierint, ſcriptum eſt enim: *Vbi ſpiritus Domini, ibi libertas.* Et iterum: *Vir obediens loquetur victorias.* Prima libertas eſt carere criminibus, quâ Sancti etiam in carcere recluſi ſpoliari non poſſunt, juxta illud Tertulliani: *Etſi corpus includatur, omnia ſpiritui patent; nihil crux ſentit in nervo, dum animus eſt in cœlo.* Libertatem ſibi promittunt velamen malitiæ habentes, cùm ſint ipſi ſervi corruptionis, & intra ſe tot dominos habeant, quot paſſiones, quæ non dant requiem neque die, neque nocte; quæ imperant, ſed ſine miſericordia; quæ mandant, ſed ſine diſcretione; quæ conregnant, ſed cum diſſenſione; quæ in ipſis de ipſis certant, cujus potiſſimùm eſſe videantur. Requiem quærunt immemores quod non eſt pax impiis, dicit Dominus; quodve nulla quies eſt, niſi quam ratio compoſuit. Sui eſſe appetunt, nec vident quod nemo ſuus fieri poteſt, qui non priùs ſic Dei fiat, ut omnia cum Deo aut velit, aut nolit, juxta illud Caſſiodori ad Deum loquentis: *Tunc ero meus, cùm fuero tuus.* Implere ſatagunt appetitum, & ſemper eſuriunt; quod illicitum eſt, ſemper bibunt, & inceſſanter ſitiunt. Quid illa falſæ libertatis, & veræ ſervitutis exactione inclementius, ubi ſolutum ſemper repetitur, innovatâ cum cruciatibus repetitione?

Ergo lubenter ſolvamus quod ſolenniter promiſimus; illi ultrò obſequamur, qui nos dixit non ſervos, ſed amicos. Præ oculis habeamus Chriſti victoriam libertatem eſſe, quæ omnes gratiæ vindicat, nullum aſtringit injuriæ; quia quos Chriſtus alligat, liberat; quos aſtringit, ſolvit; & infuſa victricis delectationis ſuavitate, dulce ſubitò fit carere ſuavitatibus nugarum, & quas amittere metus fuerat, amiſiſſe gaudium eſt. Præclarè Auguſtinus in Pſalm.99. *Libera ſervitus eſt apud Dominum; libera ſervitus, ubi non neceſſitas, ſed charitas ſervit. Servum te charitas fecit, quia liberum te veritas fecit: ſimul es & ſervus & liber; ſervus, quia factus es; liber, quia amaris à Deo, à quo factus es: imò etiam inde liber, quia amas Deum.* Ea itaque, quæ in baptiſmate promiſimus, tota liberæ voluntatis propenſione reddamus, memores minùs grave eſſe Baptiſmo ſuſcipiendo reniti, quàm ſuſceptum contradicentibus divinæ legis moribus inhonorare, dicente Ambroſio in Pſalm.118. n.39. *Qui non habet calorem fidei, tolerabilius illi fuerit fidem non accepiſſe, quàm neglexiſſe.*

SPECVLATIO

SPECVLATIO III.

Remotâ per pœnitentiam fictione Baptiſmus eandem gratiam, ejuſdemque gratiæ gradum baptizato confert, quem reapſe contuliſſet, ſi ſubjectum minimè fictum inveniſſet.

NE de vocibus, ut fieri quandoque ſolet, diſputatio impræſentiarum inſtituatur, accuratè in ipſo limine termini exponendi priùs ſunt, quàm ut aſſertionem iſtam ſuis momentis ſtabiliamus. Itaque per Baptiſmum fictè ſuſceptum non intelligunt Theologi baptiſmum ſimulatâ & ludicrâ irriſione collatum vel receptum, non habentibus miniſtro & ſuſcipiente intentionem faciendi quod facit Eccleſia; tunc namque evidens eſt non ſolùm baptiſmum nullum ſortiri effectum, ſed nec baptiſmi eſſentiam continere, ad cujus integritatem intentio faciendi quod facit Eccleſia cùm in miniſtrante, tum in baptizato omninò deſiderari ex dictis ſuperiori diſſertatione relinquitur demonſtratum.

Per Baptiſma ergo fictè ſuſceptum illud intelligendum venit, in quo quidem omnia ad ſacramenti eſſentiam pertinentia reperiuntur, & materia debita, & forma ſolita, & intentio ſeriò expreſſa; ſed tamen per ſacrilegam ſuſcipientis

peccati mortalis conſcii, nec verâ contritione pœnitentis voluntatem nullum ſortitur effectum. Quæ fictio, ut docet S. Thomas *q. 69. art.9.* quatuor modis contingit: in primis ſi accedens ad lavacrum, & quod facit Eccleſia facere intendens, hæreticâ tamen pravitate imbutus credit Baptiſmum non eſſe ſacramentum, ſed inanem ritum ab Eccleſia humanitùs inſtitutum: & tunc fictio ex fidei defectu proficiſcitur.

Secundò accidit fictio per contemptum ſacramenti; ſolis namque humilibus Deus dat gratiam, ſuperbis autem, & organorum illorum ſacrorum in ſpeciem vilium contemptoribus nedum nihil largitur, ſed reſiſtit. Porrò ille baptiſmum contemnere conſendus eſt, qui vel interiùs quas Chriſtus inſtituit ſenſibiles cæremonias uti viles deſpicatur, vel de illis exteriùs non loquitur reverenter, ſed de auguſtis myſteriis jocatur. Adeò enim veneranda ſunt hæc inſtrumenta ſalutis, ut continuò blaſphemi habendi ſint, & magnæ impietatis rei peragendi, qui vel illa luſerint, vel de illis minùs reverenter fuerint alloquuti. Neque enim irrideri à quoquam poſſunt, quin irriſæ Religionis, irriſi Chriſti ſacramentorum autoris hujuſmodi nefarius aſpernator invidiam ſubeat. Quod hîc obiter libenter dixerim propter quorundam hujus ſæculi hominum (qui ſe ſpiritus fortes vocant, cùm ſint debiliſſimæ entitatis tamen) occallentis animi duritiem, qui res ſanctas jocis, ſalibus, & ludis in contemptum adducunt; qui quod impiæ, & ſcurrilis dicacitatis proprium eſt, in res ſacras dicta jaciunt, infinitam animi linguæque licentiam ingenii firmitati, de myſteriis ludendi audaciam

venuſtati

venuſtati & lepôri ſermonis aſcribere imputareque non erubeſcunt. Verùm ſi oculis illi eſſent chriſtianis inſtructi, citò perviderent Chriſtianæ legis ſacramenta amore eſſe & veneratione digniſſima, amorem ipſis conciliare pulcherrimam & aptiſſimam eorum convenientiam ſanandis humanis morbis accommodatiſſimam; venerationem verò in ipſa conferre eximiarum rerum ſub ipſis latentium majeſtatem. Sed ad propoſitum, unde paululùm digreſſa oratio eſt, revertamur.

Tertiò contingit fictio, quando in celebratione Baptiſmatis non ſervantur Eccleſiæ ritus, qui licèt non ſint neceſſarii neceſſitate ſacramenti, neceſſarii tamen ſunt neceſſitate præcepti, quod tranſgredi nefas eſt. Quanvis enim Deus Eccleſiæ non tradiderit inſtituendorum ſacramentorum facultatem, ei tamen præſcribendorum rituum, qui ſacramentalia dicuntur, contulit authoritatem, cui fideles omnes, niſi articulus extremæ neceſſitatis eos prætermittere compellat, eâ quâ par eſt reverentiâ morem gerere tenentur.

Quartò denique contingit fictio, cùm aliquis peccati mortalis nullo ſufficienti dolore expiati reus ad recipienda ſacramenta accedit. Ex quibus intelligitur, quàm deploranda ſit eorum ſors, qui ſacramenta ſine ſincera contritione, quæ à lacrymis, rugitibus, gemitibus, protractis jejuniis, largis eleemoſynis, novæ vitæ inita ratione relapſus in peccata lethalia abhorrente indivulſa eſt, ſacramenta frequentant; qui poſt perditiſſimos mores, dummodò actus contritionis formulam per ſe religioſam illam quidem in manualibus pietatis exſcriptam ore

recitaverint, vel ſuperficie cogitationis apprehenderint, ad ſacramenta veniunt in peccata propediem reverſuri, cùm tamen nec medullitus mutati, nec in novas creaturas converſi ſint, ſed meras voces & inanes cogitationes, vel ad ſummum lacrymulas doctas mentiri attulerint. Soli ergo ad ſacramentum ſine fictione accedunt, qui ſincero voluntatis pondere, veluti dulci quadam, atque abdita violentiâ ita in Deum rapiuntur, ut ei inſervire, ei morem gerere, ejus voluntatibus obſequi, ejus injuriis vehementiùs quàm ſuis dolere ſtudent; qui ita intimo quodam ſenſu comparati ſunt, ut à rebus caducis & mortalibus abſtracti, cœleſtibus addicti ſint, vanam & fallacem ſæculi gloriam, & inſanias falſas pro nihilo ducant, Dei offenſum in nos animum ſupra mortem pertimeſcant, occaſionem quamlibet unde ad peccatum aditus patet, cautiſſimè effugiant, res, parentes, honorum gradus abdicare potiùs quàm à Chriſto diſcedere proponant, & propoſitum operum teſtificatione quàm ſincerum ſit demonſtrent: alioquin fruſtra actum in nobis amoris & contritionis ineſſe comminiſcimur, fruſtra ad ſacramenta currimus, ſi ſolis vocibus, aut vanis ſponſionibus, vel etiam nonnullis animi commotionibus contenti, factis perſpicuis, pœnitentiæ ſolidis fructibus, veris vitæ emendatæ argumentis ſinceram cordis pœnitentiam non probemus, nec digna afflictionis auſteritate delere nitamur quod loquendo confitemur. Sed de his alibi, Deo benè opitulante, operoſiùs.

His prælibatis aſſerimus eum, qui poſt ſuſceptum fictè aliquo quadruplicis hujus fictionis genere ſacramentum vera pœnitentiâ cietur; non

ſolùm

ſolùm ſacrilegæ fictionis à Deo veniam impetrare, ſed etiam Baptiſmi fructum, gratiam nimirum regenerativam, obtinere. Et ratio eſt, quia licèt ficta ſacramentorum ſuſceptio quocumque ex quatuor enumeratis modo contingens mala ſit, & ingens ſacrilegium; ipſa tamen ſacramenta ſancta ſunt, utpote merita Chriſti virtualiter continentia, manentque in acceptatione divina, cujus proinde voluntatem movent ad eorum effectum ex meritis Redemptoris ſublato obice conferendum: quanvis enim opus mortuum reviviſcere non poſſit, quod nunquam vixit, ac proinde ſacrilega Baptiſmi ſuſceptio vivificari nunquam poſſit; merita tamen Salvatoris, à quibus totam hauriunt ſacramenta virtutem, ſemper vivunt, & vitam in ſacramento homini tribuunt per pœnitentiam reſurgenti. Quod egregio exemplo illuſtrat S. Thomas *q.69.art.*10. Sicut cùm aliquid generatur, ſimul cum forma recipit effectum formæ, niſi aliquid impediens intercedat, quo tamen remoto forma generata effectuum ſuorum complementum aſſequetur, v. g. cùm corpus grave generatur, movetur continuò deorſum, niſi curſum obex aliquis præpediat aut remoretur, quo ſemoto ſtatim deorſum ſponte ſua propellitur: ita ſimiliter dum quis per Baptiſmum in Eccleſia generatur, charactere obſignatur, quo Chriſtianiſmo aſcribitur; effectum tamen Baptiſmi principalem, qui eſt gratia animum renovans, fictione impeditus non recipit: at eo ſceleratæ fictionis objectaculo per pœnitentiam ablato, ſuum omnem ſortietur Baptiſma effectum, cùm non minùs ſit efficax ſupernaturalis baptiſmi regeneratio, quàm naturæ generantis

actio; & univerſum quævis cauſa effectum producere nata, ſi poſito obice aliquo impediatur, eo deinde ſubmoto, ſuo non fruſtratur effectu.

Quam doctrinam non ex propria mente peperit Angelicus Doctor, non cogitata ſua vel propria decreta voluntariè obtrulit, nec in re à mera Dei voluntate pendente quidquam de ſuo pronuntiavit; ſed aſſertionem illam è Patrum traditione deprompſit, non ut Magiſter, ſed ut diſcipulus ſemper loquutus, cui nihil aliud unquam conſilii fuit, quàm ut ſanctiſſimorum illorum Doctorum, & qui inſtar omnium eſt, magni Auguſtini, quem univerſa ſemper ſuſpexit Eccleſia, mentem exponeret, unde Doctoris communis nomen meritiſſimè adeptus eſt. Sed de his alibi, multa enim ſæpe laudandi Angelici Præceptoris noſtri gratiâ dicimus. Porrò hanc noſtram ſententiam docuit Auguſtinus *lib.1. contra Donatiſtas, cap. 1.* his verbis: *In illo, qui fictus acceſſerat, fit ut non denuò baptizetur, ſed ipſá pia correctione, & vera confeſſione purgatur, quod non poſſet ſine baptiſmo; ut quod antea datum eſt, tunc valere incipiat ad ſalutem, cùm illa fictio veraci confeſſione receſſerit.* Rurſum Auguſtinus *lib.3. contra Donatiſtas, cap. 13.* loquens de Baptiſmo in hæreſi, vel ſchiſmate accepto, ſic habet: *Tunc incipit valere idem baptiſmus ad dimittenda peccata, cùm ad Eccleſiæ pacem venerint, non ut jam dimiſſa non retineantur, neque ut ille baptiſmus quaſi alienus, aut alius improbetur, ut alter tradatur; ſed ut ibidem ipſe, qui propter diſcordiam foris operabatur mortem, propter pacem intus operetur ſalutem.* Et *lib.6. cap.25.* ſic: *Deus ipſe ſanctifi-*

cat ſacramentum ſuum, ut homini ſive antequam baptizetur, ſive cùm baptizatur, ſive poſteà quandoque ad ſe veraciter converſo id ipſum valeat ad ſalutem, quod ad perniciem niſi converteretur valeret.

Id ipſum confirmari poteſt ex illo Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu ſancto, non introibit in regnum cœlorum.* Ex quo loco ſic formatur argumentum: Nemo poteſt intrare regnum cœlorum, niſi gratiâ regenerativâ, & peccati originalis remiſſivâ perfundatur, ut eò loci Veritas atteſtatur. Atqui gratia regenerativa, & peccati originalis remiſſiva eſt proprius & characteriſticus baptiſmatis effectus, ut docent Auguſtinus *in Enchirid. cap.* 64. Concilium Florentinum *in decreto Armenorum*, & Tridentinum *ſeſſ.6. cap.3.* affirmans tranſlationem à ſtatu in quo homo naſcitur filius primi Adam, in ſtatum gratiæ fieri non poſſe ſine lavacro regenerationis, aut ejus voto: patet verò Baptiſmum verè, licèt fictè & indignè ſuſceptum, nec repeti, nec tunc habere locum votum illius: Ergo gratia regenerativa, & peccati originalis remiſſiva, quæ ficto converſo in juſtificatione tribuitur, virtute baptiſmi quadantenus reviviſcentis confertur, cùm hujuſmodi ſupernaturalis nativitatis effectus nunquam ab Eccleſia; nunquam à Patribus aliis ſacramentis aſſertus inveniatur.

Dices in favorem Scoti oppoſitum ſentientis: D.Aug.*lib.*1.*contra Donatiſtas*, *c.*12. in ſacramentum reconciliationis rejicit effectum baptiſmi, aitque tum prodeſſe homini fictè baptizato baptiſmum ad remiſſionem peccatorum, *quando reconciliatus unitati ſacrilegio diſſenſionis exuitur.*

Et

Et *lib.* 7. *contra Donatiſtas*, *cap.* 53. ſic loquitur: *Si poſtea prodatur* (fallacia miniſtri seriò agentis, ſed intentionem intrinſecùs corrumpentis) *nemo repetit*, (baptiſmum) *ſed aut excommunicando punitur*, *aut pœnitendo ſanatur*. Ergo effectum baptiſmi fictè ſuſcepti uni pœnitentiæ S.Doctor aſcribit.

Reſpondeo certiſſimum eſſe, tunc ſolùm ficto & indigno prodeſſe baptiſma, cùm Deo per pœnitentiam reconciliatur, & ſincera converſione ſanatur, quod ſolùm iis locis Auguſtinus intendit; ſed id non impedit quominus tunc homini per pœnitentiam diſpoſito, & poſitum obicem auferenti Baptiſmus ſuum, & proprium impertiat effectum. Maximè quia ipſa fictionis culpa, & peccata fictum baptiſmum ſequentia unà debent pœnitentiâ deleri; unde tunc utrique baptiſmatis & pœnitentiæ ſacramento datur locus. Ex quibus objecta Auguſtini teſtimonia cum his quæ pro noſtra aſſertione protulimus, facili negotio conciliabis.

Inſtabis: Ut baptiſmus recedente fictione ſuum produceret effectum, deberet peccatum originale, & alia actualia baptiſmum antecedentia delere: ſed id non præſtat baptiſma, ſed id una efficit pœnitentia, quæ per eam quam juſtificato infundit gratiam, non ſolùm actualia quævis peccata, ſed etiam originale remittit: tum quia non poteſt unum peccatum lethale ſine aliis condonari; tum quia minima quævis gratia ſanctificans eſt omni cum peccato mortifero prorſus inſociabilis. Ergo baptiſmus fictè ſuſceptus, remoto licèt per pœnitentiam peccati obice, ſuum non ſortitur effectum.

Reſpondeo fatendo, gratiam per veram

pœniten-

pœnitentiam obtineri, ſed non ſoli pœnitentiæ, quâ lapſus reſurgit, reſpondere; quia & ſanativa peccatorum actualium per ſacramentum pœnitentiæ, & regenerativa in vi ſuſcepti baptiſmatis confertur. Omnis quidem gratia cuilibet peccato lethali adverſatur, ſed unicuique ſacramento ſuam reſpondere gratiam ſacramentalem, dum de ſacramentis generatim ageremus, ſatis oſtendimus.

Urgebis: Gratia per pœnitentiam obtenta, utpote omnis peccati mortalis impatiens, peccatum originale, ſaltem indirectè, remittit: Ergo ad illud remittendum fruſtra requirimus baptiſmi effectum; peccatum enim ſemel remiſſum, ſive per accidens, ſive per ſe, ſive directè, ſive indirectè, ſive aliquo tandem modo remittatur, nullâ ampliùs remiſſione eget. Maximè quia gratia ex vi contritionis collata priùs naturâ infunditur, quàm gratia baptiſmi; ſi tamen reſurgit, conferri poteſt, cùm baptiſmus in nullum poſſit prorumpere effectum, niſi priùs fictio gratiâ per pœnitentiam impetratâ auferatur. Ergo priùs ſupponitur remiſſum peccatum originale, & quodvis aliud gratiâ pœnitentiæ, quàm illud poſſit delere baptiſmus.

Reſpondeo, quodlibet ſacramentum mortuorum gratiam per ſe remiſſivam peccati producere, tametſi peccatum non ſemper remittat, dum non invenit remittendum, ut patet in ipſo pœnitentiæ ſacramento, quod licèt peccata perfecto dolore remiſſa quandoque inveniat, ſuo tamen effectu non fraudatur; quia gratiam peccati remiſſivam, & peccatum ſi adeſſet remiſſuram largitur. Ita non diſſimiliter baptiſmus remotâ per pœnitentiam fictione gratiam regenerativam,

nerativam, & peccati originalis deſtructionem producit, tametſi fortaſſis peccatum illud gratiâ pœnitentiæ indirectè deletum inveniat. Accedit, quod cùm in eodem inſtanti reali pœnitentia & baptiſmus operentur, tametſi quædam naturæ prioritas intercedat, melius eſt cuique ſacramento proprium ſuum aſſignare effectum, vel dicere mutuam tunc in diverſo genere cauſæ contingere prioritatem; ita ut in genere cauſæ materialis & diſpoſitivæ pœnitentia impedimenta removens, & ſubjectum apparans antecedat; & baptiſmus in genere cauſæ efficientis productionè gratiæ regenerativæ præveniat. *Ad baptiſmi effectum conſequendum* (inquit S. Thomas *quæſt.69.art.10. ad 2.*) *concurrit baptiſmus & pœnitentia: ſed baptiſmus ſicut cauſa per ſe agens, pœnitentia ſicut cauſa per accidens, id eſt removens prohibens.* Itaque gratia ab utroque ſacramento eodem reali momento proficiſcitur, ſed ſecundùm diverſas rationes tamen; ut regenerativa eſt, à baptiſmo; ut ſanativa, à pœnitentia dimanat, mutuò ſeſe juvantibus ſacramentis, neutroque independenter ab alio operante, ſed ſuum effectum ſibi invicem permittente.

Inſiſtes: Quod ampliùs non exiſtit, ſed deſiit, in nullum poteſt effectum realem proſilire, cùm exiſtentia ſit conditio ad operandum eſſentialiter & indiſpenſabiliter deſiderata. Atqui baptiſmus fictè ſuſceptus præteriit: ergo fictione per pœnitentiam deinde ſublatâ nullum poteſt producere effectum.

Reſpondeo ſacramenta realiter tranſacta moraliter in acceptatione divina permanere: unde ſicut paſſione Chriſti, tametſi futurâ, permove-

batur

batur Deus ad gratiam antiquis Patribus ex meritis Chriſti præviſis conferendam; ita præterito ſacramento, & meritis Chriſti in illo incluſis cietur miſericordia Dei ad baptiſmi effectum ſemoto impedimento concedendum. Accedit, baptiſma in ſe præteritum, in ſuo tamen effectu reali, charactere nimirum præſens perſiſtere; qui character ad producendum principalem baptiſmi effectum divinitùs elevatur. *Cùm fictio non auferat characterem* (inquit D. Thomas *in 4. d. 4. quæſt. 3. art. 2. quæſtiuncula 3.*) *recedente fictione, quæ effectum characteris impediebat, character qui eſt præſens in anima incipit habere effectum ſuum; & ita baptiſmus recedente fictione effectum ſuum conſequitur.*

Perſiſtes: Si recedente fictione baptiſmus ſuum ſortiretur effectum, per gratiam baptiſmi remitterentur omnia omninò peccata, etiam baptiſmum ſubſequentia; gratia enim baptiſmi quæcumque invenit peccata delet, quia cùm hominem totum tranſmutet & renovet in novam creaturam, omnem etiam peccati maculam huic perfectæ innovationi obſtantem funditus delet. Conſequens autem eſt falſum, Concilia enim & Patres peccata poſt baptiſmum commiſſa unâ deleri pœnitentiâ affirmant. Ergo recedente fictione effectus baptiſmi non habetur.

Reſpondeo peccata poſt baptiſmum commiſſa uno pœnitentiæ ſacramento ſi in re, certè voto ſuſcepto poſſe remitti: ſicut enim peccata ante baptiſmum commiſſa, & ipſum baptiſmum comitantia ſolo baptiſmate remitti poſſunt, quia non cadunt ſub juriſdictionem & claves Eccleſiæ, quæ in ſola baptizati hominis peccata jus habet; unde dixit D. Thomas 4. *diſt. 69. art.* 10. ad 2.

Fictio

Fictio non removetur per baptiſmum, ſed per pœnitentiam ſubſequentem, quâ remotâ baptiſmus aufert culpam & reatum omnium peccatorum præcedentium baptiſmum, & etiam ſimul exiſtentium cum ipſo. Ita peccata baptiſmum fictè ſuſceptum ſequentia, cùm Eccleſiæ clavibus ſubjecta ſint, uno pœnitentiæ ſacramento remitti poſſunt. Unde ibidem ad 3. ait S. Doctor: *Effectus baptiſmi non eſt tollere peccata futura, ſed præſentia, vel præterita; & ideo recedente fictione, peccata ſequentia remittuntur quidem, ſed per pœnitentiam, non per baptiſmum; unde non remittuntur quantùm ad totum reatum, ſicut peccata præcedentia baptiſmum.*

Ad argumentum ergo dicendum, quod licèt gratia baptiſmalis ſpiritaliter renatum innovet, ſuam tamen habet limitatam activitatis ſphæram, ſuos agendi fines, non ſecus ac quodvis tribunal ſuam habet præſcriptam juriſdictionis regionem: nullum enim ſacramentum remittendorum futurorum peccatorum virtutem habet, cùm ſit medicina præteriti duntaxat, vel præſentis vulneris, & morbi curativa, licèt eâ adversùm futuras ægritudines quadam veluti proviſione præmuniamur. Unde baptiſmus omnem culpam perfectæ innovationi obſtantem, fictione recedente, propria partim virtute, partim virtute ſimul concurrentis pœnitentiæ delet.

Obſiſtes adhuc: Si baptiſmus fictè ſuſceptus ſuum recedente fictione effectum ſortiretur, id etiam aliis ſacramentis conveniret, cùm ſit par de omnibus ratio. Atqui non conſtat alia quæcumque ſacramenta fictè ſuſcepta ſuum recedente fictione ſortiri effectum, ut patet ex multiplici

Theo

Theologorum hoc in puncto variè opinantium conflictu. Ergo neque baptiſma fictè ſuſceptum effectum ſuum ſemoto obice obtinere poteſt.

Reſpondeo quod licèt ex Patribus fundamentum tantummodò habeamus aſſerendi ſolum baptiſmum fictè ſuſceptum recedente fictione effectum ſuum operari; probabiliter tamen & S. Thomæ conſonè dici poſſe, ſacramenta characterem imprimentia fictè ſuſcepta fictione recedente ſuum habere effectum. Tum quia ratio D. Thomæ pro illis & ſolis ſacramentis peræquè militat; ſic enim habet q. 69. art. 10. *Cùm aliquid generatur, ſimul cum forma recipit effectum formæ, niſi ſit aliquid impediens, quo remoto forma rei generatæ perficit ſuum effectum; ſicut ſimul cùm corpus grave generatur, movetur deorſum, niſi ſit aliquid prohibens, quo remoto ſtatim incipit moveri deorſum. Et ſimiliter quando aliquis baptizatur, accipit characterem quaſi formam, & conſequitur proprium effectum, qui eſt gratia remittens omnia peccata: impeditur autem quandoque per fictionem, unde oportet, quod remotâ eâ per pœnitentiam baptiſmus ſtatim conſequatur ſuum effectum.* Atqui ſimiliter in Confirmatione, & Ordine imprimitur character quaſi forma quædam; quæ forma conſequitur effectum impedimento remoto. Ergo ſacramenta characterem imprimentia effectum gratiæ amoto peccati obice operantur. Tum quia ex D. Thoma *in* 4. *diſt.* 4. *quæſt.* 3. *art.* 2. ideò Euchariſtia fictè ſuſcepta ſuum non ſortitur recedente fictione effectum, quia nullum characterem imprimit: *In Euchariſtia*, inquit, *non imprimitur character, cujus virtute poſſit aliquis virtutem ſacramenti recipere, fictione recedente.*

Ergo

Ergo è contra ſacramenta effectiva characteris, *cujus virtute poteſt aliquis virtutem ſacramenti recipere* , ſuum ſemoto peccati objectaculo effectum ſunt productura. Tum demùm, quia convenientiſſimum eſt, ut ſacramenta, quæ iterari nunquam poſſunt propter indelebilitatem characteris quem imprimunt, fictione remotâ ſuum effectum producant, ne illo milites Chriſti, & Eccleſiæ miniſtri ſemper careant. Quæ ratio, tametſi probabilis, non cogit tamen: nam matrimonium, & Extrema unctio, licèt abſolutè poſſint iterari, attamen nec vivente altero conjuge matrimonium repetitur, nec durante eadem infirmitate Extrema unctio redintegratur. Nec ſequitur, hominem matrimonii indiſſolubili vinculo junctum perpetuò cariturum fructu matrimonii, ut & infirmum gratiâ in mortis agone tantoperè neceſſaria. Non, inquam, id ſequitur; quia licèt recedente fictione gratiam non operentur matrimonium, vel Extrema Unctio, quia nec in ſe, nec in charactere derivato permanent; credibile tamen eſt, auxilia actualia ad ſacramentorum fines ordinata tollentibus fictionem, & piè deinde viventibus divinitùs indulgeri.

De aliis autem ſacramentis nullâ Patrum, nullâ D. Thomæ authoritate fretus affirmare auſim, effectus illa ſuos recedente fictione operatura. Et certè ſi divinæ Euchariſtiæ ſacramentorum præſtantiſſimo & efficaciſſimo effectum illum S. Thomas Euchariſtiæ devotiſſimus verbis paulò antè relatis convenire inficiatur, non videtur rationabilis eorum exceptio, qui hoc privilegium Euchariſtiæ ſacramentorum Autore plenæ, & ſacramentorum omnium fini denegantes,

gentes, illud aliis omnibus ſacramentis characterem non imprimentibus, aſcitis quibuſdam conjecturis, quibus nimiùm indulgent, ordine omninò præpoſtero, & minimè probanda depretiatione aſcribunt.

Neque dicas cum quodam recentiore, D. Thomam *in 4. diſt.17. q.3. art.4.* & habetur *quæſt.9. ſupplementi, art.1.* docere, quod *confeſſio poteſt etiam eſſe in eo, qui non eſt contritus; quia poteſt peccata ſua pandere ſacerdoti, & clavibus Eccleſiæ ſe ſubjicere: & quanvis hinc non percipiat abſolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet, ſicut etiam in aliis ſacramentis eſt: unde non tenetur iterare confeſſionem qui fictus accedit, ſed tenetur poſtmodùm fictionem ſuam confiteri.* Non, inquam, id dicas; tum quia idem ibi docet D. Thomas de ſacramento pœnitentiæ, quod *de aliis ſacramentis*; & tamen adverſarius Euchariſtiam excipit. Tum quia pœnitentia non eſt diviniſſimo Euchariſtiæ Sacramento efficacior, quæ tamen ſuum non confert recedente fictione effectum. Tum quia verba illa ſupplementi è commentariis in quartum librum ſententiarum, à S. Thoma adhuc juniore ſcripta, ab eodem S. Doctore in ſumma Theologica expoſita ſunt, ut dum de confeſſione informi in materia de pœnitentia, Deo benè vertente, dicemus. Et certè evidentiſſimum eſt, verba illa ſancti Præceptoris aliquo interpretamento ex eodem D. Thoma deprompto temperari oportere: alioquin ſi prout ſonant & ab adverſariis nudè & ſuperficie tenus intelliguntur acciperētur, ſequeretur planè confeſſionem ſacrilegam, id eſt ſine contritione & novæ vitæ ſincero propoſito peractam non eſſe

iterandam,

terandam,ſed ſuum recedente fictione effectum operaturam eſſe: quod & univerſæ S.Thomæ doctrinæ,& communi Theologorum ſententiæ, atque ipſis Catholicæ pietatis ſenſibus repugnat. Sed de his loco citato operoſiùs.

Reflexio.

Fictionem baptiſmo non apponunt Chriſtiani, quia per ætatem dum baptizantur non poſſunt; at in aliis quæ adulti frequentant ſacramentis, fictionem timeo, fallaciam pertimeſco. Habent multi ſacramenta creberrimè adeuntes nomen quod vivunt, & reapſe mortui ſunt tamen. Ergo ficti ſunt, fallaces ſunt, hypocritæ ſunt, & ſimulatâ pietate in duplicem incurrunt iniquitatem. Faciunt qui hujuſmodi ſunt, ſibi de virtute vitium, mendacium de veritate, de mercede ſtipendium, de remiſſione peccatum. *Ipſi nos falsâ opinione fallimus*, inquit Salvianus lib.4. de providentia, *exiſtimantes ſcilicet quia Chriſtiani eſſe dicamur, quod opitulari nobis inter mala quæ agimus nomen bonum poſſit, cùm Spiritus Sanctus nec fidem quidem dicat hominibus Chriſtianis ſine operibus poſſe prodeſſe. Et utique multò plus eſt fidem habere quàm nomen, quia nomen eſt vocabulum hominis, fides autem fructus eſt mentis: & tamen hunc ipſum fidei fructum infructuoſum Apoſtolus ſine operibus bonis eſſe teſtatur, dicens: Fides ſine operibus mortua eſt.*

Fidei religioniſque ſinceritatem oſtendunt opera; actus boni non fictæ pietatis teſtes ſunt. *Chriſtianus*, ait idem Pater, *niſi opera bona fecerit, fidem ſuam penitus approbare non poſſit:*

ac

ac per hoc quod probare non valeat qua ſit, ſic omninò habendum eſt quaſi non ſit. Opus ergo ſuum probet homo, quia operi debemus credere, non opinioni; veritati, non inſtabili voluntati. Fruſtra legem bonam, fruſtra ſacramenta bona cólimus, ſi mali cultores ſumus. *Quin potiùs*, addit idem Pater, *nec cultores, ſi mali; quia cultor dici non poteſt malus cultor: neque enim colit, qui rem ſanctam non ſanctè colit.* Ergo fictionem noſtram lex ipſa, religio ipſa, ſâcramenta ipſa accuſant quæ colimus. Væ autem nobis ingredientibus terram duabus viis, quando & Dei eſt quod exhibemus, & mundi quod quærimus. Quid tandem eſt vita noſtra ſi ita comparati ſumus, niſi quædam viſio phantaſmatis, uti à Magno Gregorio alicubi obſervatum eſt, quæ hîc oſtendit in imagine, quod non habet in veritate?

An tantam iſtorum hominum turbam tribunal pœnitentiæ & tremendum Altare frequentantium ſincerè, & non fictè agere dicemus, qui magnum ſe feciſſe arbitrantur, ſi honeſtum flagitiis nomen obtendant? An tot fœneratores, qui turpiſſimas uſuras omni ratione interpolantes, ut hominibus, ita & Deo ſe fucum probabilitatis colore oblitum facturos exiſtimant? An tot avaros adamante duriores, viros divitiarum, terrenorum captivos, ſervos opum, qui nec peccata eleemoſynis redimunt, nec clamores exaudiunt pauperum, nec ullo fraternarum miſeriarum ſenſu cientur; quos ad ſuperbiam facultates, ad luxum copia, ad impietatem abundantia, ad cæcitatem auri ſplendor, ad contemptum Dei amor ſui, ad ruinam ſublimitas rapit? An tot Clericos, qui ſæpè patenti, ſæpiùs occulta

occulta cupiditate inflammati, patrimonio pauperum pingueſcere, polygamia ſacerdotiorum eminere amant, & ſexcentis fraudibus ac technis ſacrilegam, palliatam tamen ſacrorum nundinationem inſtituunt: An tot laxatæ diſciplinæ Regulares, ſub habitu pietatis & pœnitentiæ nudam virtutibus animam circumferentes, qui nec tenent Ordinem, nec tenentur ab Ordine; quorum oculi omne ſublime vident, quorum pedes omne forum circumeunt, quorum linguæ in omnibus audiuntur conſiliis, quorum tricæ omnibus ſe immiſcent negotiis; & obliti reddere Deo vota ſua quæ diſtinxerunt labia ſua, monaſteria in loquutoria, laborem in otium, pœnitentiam in delitias convertunt? An tot Prælatos, qui ſine vocatione, ſine peritia, ſine grandi pietate, terrenorum ſpe commodorum, & humanorum præſidio ſolo favorum regimen animarum Angelicis humeris formidandum ultrò invadunt, rapiunt, furantur? An tot fœminas, quæ cùm innumeris criminibus per pigmenta, geſtus, & motus ſuos occaſionem præbere geſtiant, nihilominus ſe innocentes haberi, devotas etiam appellari volunt, quæ ad hoc ferè ſe natas putant, ut vel alienis oculis placeant, vel propriis vanitatibus ſerviant? Fucoſa iſthæc omnia ſunt, adumbrata ſunt, & inſaniæ falſæ. Hujuſmodi fingentium pœnitentia, *non pœnitentia, ſed ſimulatio pœnitentiæ* dicenda eſt, inquit Gregorius VII. epiſt. lib. 7. epiſt. 10. vel ut alii Patres loquuntur, *larva pœnitentiæ, theatralis pœnitentia.* Confeſſiones eorum non confeſſiones, ſed colloquia, ſed garritus appellandæ ſunt: *Qui enim ore, non corde confitetur, non confitetur, ſed loquitur,* inquit

inquit Nicolaus I. in epiſt. ad Regem Salomonem. Illorum communiones non communiones, ſed ſacrilegia cenſenda ſunt. Nam *qui ſcelerate vivunt in Eccleſia*, inquit S. Iſidorus lib. 1. ſentent. cap. 24. *& communicare non deſinunt, putantes ſe tali communione mundari, diſcant nihil ad emundationem ſibi proficere.*

Hujuſmodi fictiones ſepulchrorum dealbatorum,, intuſque ſordibus atque omni ſpurcitiâ plenorum acriter inſequitur Bernardus *ſerm. 2. de Aſſumpt.* longiuſculis quidem verbis, ſed præclarioribus & utilioribus quàm ut omittantur. *Neque ingreſſum ejus* (Servatoris) *exterioris poteſt converſationis tenuis ſuperficies ſuſtinere; quoniam omnia penetrat, & in intimis cordibus ejus habitatio eſt. Quod ſi nequaquam ſpiritus diſciplinæ, ſubditum manifeſtè peccatis corpus inhabitat, fictum utique non modò declinat, ſed & effugit; atque elongatur ab eo. An verò aliud eſt quàm fictio, ſi peccata ſuperficie tenus radas, non intrinſecus eradices? Certus eſto, quoniam pullulabit uberiùs, & emundatam, ſed vacantem domum cum nequioribus ſeptem, qui ejectus fuerat hoſtis malignus intrabit. Reverſus enim ad vomitum canis odibilis erit multò plus quàm antè, & filius gehennæ multipliciter, qui poſt indulgentiam delictorum in eaſdem denuò ſordes inciderit, ut ſus lota in volutabro luti. Vis videre mundatam, ornatam, & vacantem domum? Hominem intuere qui confeſſus eſt & deſeruit manifeſta peccata præcedentia ad judicium, & nunc ſolas movet manus ad opera mandatorum, corde penitus arido, ductus conſuetudine quadam, planè quaſi vitula*

Ephraim docta diligere trituram. Exteriorum videlicet, quæ ad modicum valent, nec unum iota præterit; ſed camelum glutit, dum culicem liquat. In corde enim ſervus eſt propriæ voluntatis, cultor avaritiæ, gloriæ cupidus, ambitionis amator, aut hæc omnia, aut ſingula quæque intus vitia fovens, & mentitur iniquitas ſibi; ſed Deus non irridetur. Videas enim interdum ſic palliatum hominem, ut ſeducat etiam ſemetipſum, penitus non attendens vermem qui interiora depaſcitur. Manet enim ſuperficies, & ſalva ſibi omnia arbitratur. Comederunt, ait Propheta, alieni robur ejus, & ignoravit. Et dicit, quia dives ſum, & nullius egeo; cùm ſit pauper, & miſer, & miſerabilis. Nam & inventâ occaſione ebullire ſaniem, quæ latebat in ulcere; & exciſam, non exſtirpatam arborem in ſiluam pullulare videas denſiorem.

Ex hac præclara Doctoris Melliflui oratione vides, eo periculoſiores eſſe animarum morbos, quo magis inteſtini atque occulti ſunt, parumque prodeſſe externa quædam pietatis munia, quia & fictam eſſe virtutem illam, cui nulla fides adhibenda ſit, quæ occultam cupiditatis luem animam depaſcentem exſtirpare non nititur. Si ergo ſcire aveas, quid ad abigendas hujuſmodi fictiones opus ſit facto, quæ crudeli arte virtutem truncant mucrone & umbone virtutum; quæ de remediis creant morbos, conficiunt de medicina languorem, ſanctitatem vertunt in crimen, placationem faciunt reatum; quæ faciunt de virtute vitium, mendacium de veritate, de vanitate ſtipendium, de propitiatione diſcrimen, generant de remiſſione peccatum, audi prælaudatum Patrem: *Quod periculum*

periculum ſi volumus declinare, ſecurim ponamus neceſſe eſt ad radices arborum, non ad ramos. Id eſt perverſum quo implicamur noſtri amorem, ſæculique cupiditatem ſeriò exſtirpare nitamur, nec ſolos ramulos, id eſt externa duntaxat vitia amputemus; quia ſemper, quoad truncus manſerit, putata pullulabunt uberiùs, & novâ ſemper fertilitate luxuriabunt. Alioquin habentes ſpeciem pietatis, virtutem ejus abnegabimus.

APPENDIX UNICA.

Ad diſſertationem ſuperiorem de Circumciſione.

OCcaſione Sacramenti Baptiſmi diſputant aliqui de baptiſmo Joannis Baptiſtæ, quem Chryſologus *ſerm.*91. vocat *legis & gratiæ fibulam*: D. Thomas 3. p. quæſt.30. art.1.& 2. *terminum legis, & principium Evangelii*: alii verò *utriuſque Teſtamenti confinium.* Unde Tertullianus lib.4. cont. Marcionem: *Limitem quemdam agnoſcamus Ioannem conſtitutum inter vetera & nova: ad quem deſineret Iudaïſmus, & à quo inciperet Chriſtianiſmus.* Verùm quia de illo breviter quidem, ſatis tamen tomo ſuperiori *diſſert.*9. *cap.*1. in principio actum eſt, plura adjicere neceſſarium non eſt.

Diſputant etiam Theologi cum S. Thoma *quæſt.* 70. de Circumciſione, quæ fuit veteris legis teſſera, & Baptiſmi novæ legis figura: quibus ut morem geram, paucula de ipſa notare operæpretium duxi.

Convenientiæ Circumciſionis.

Sciendum igitur primò, tribus potiſſimùm de cauſis Circumciſionem inſtitutam fuiſſe. Prima, ut per eam ſolennis exhiberetur fidei proteſtatio; per eam namque Judæi in unum religionis nomen colligabantur, ejuſdemque fidei profeſſores in unum Dei cultum conſpirabant. Et hac cauſâ, ut docet S. Thomas, circumciſio erat figura Baptiſmi, quo Chriſtiani in ejuſdem Fidei profeſſionem & ſocietatem colliguntur. Hæc inſtitutæ circumciſionis cauſa indicatur Geneſis 17. *Hoc eſt pactum meum, quod obſervabitis inter me, & vos, & ſemen tuum poſt te. Circumcidetur ex vobis omne maſculinum, & circumcidetis carnem præputii veſtri, ut ſit ſignum fœderis inter me,* ~~*& vos.*~~ Secunda, ut eſſet nota quædam ſenſibilis, & aperta, quâ Judæi à cæteris populis veluti charactere aſpectabili diſcernerentur. In quo circumciſio diſcrepabat à baptiſmate, quod non uni ſingulari genti, vel populo, ſed omnibus omninò nationibus exhibetur; quia in ſe continet perfectionem ſalutis, ad quam Deus omnes homines vocat, ſecundùm illud 1. Timoth. 2. *Qui vult omnes homines ſalvos fieri.* At verò *circumciſio*, inquit D. Thomas q. 70. art. 2. ad 3. *non continebat perfectioneum ſalutis, ſed figurabat ipſam ut futuram per Chriſtum ex Iudæorum populo naſciturum. Et ideò illi ſoli populo data eſt circumciſio.* Tertia inſtitutæ circumciſionis cauſa afferri poteſt, ut per eam peccatum originale remitteretur, & ideo ut rectè obſervat S. Doctor art. 3. ad 1. *Circumciſio convenienter*

fiebat

fiebat in membro generationis : primò quidem, quia ſignum erat fidei, quâ Abraham credidit Chriſtum ex ſuo ſemine naſciturum. Secundò, quia erat in remedium peccati originalis, quod per actum generationis traducitur. Tertiò, quia ordinabatur ad imminutionem carnalis concupiſcentiæ, quæ præcipuè in membris illis viget, propter abundantiam delectationis venereorum. Et hæc videtur prima & præcipua inſtitutionis Circunciſionis cauſa. Cùm enim circumciſio eſſet primum legis Moſaïcæ Sacramentum, quod propterea parvulis conferebatur, ad primam gratiam, atque adeo peccati originalis remiſſivam referebatur; ſacramentum quippe eſt eſſentialiter rei ſacræ ſignum ad hominum ſanctificationem inſtitutum, ſubindeque ad peccata gratiæ infuſione remittenda potiſſimùm ordinatum.

Circuncifio quando Inſtituta?

Sciendum ſecundò, circumciſionem non fuiſſe immediatè poſt lapſum Protoparentis inſtitutam, ſed duntaxat circa tempus Abrahæ : unde dicitur Geneſis 17. *Dixit Deus ad Abraham: Infans octo dierum circumcidetur in vobis; omne maſculinum in generationibus veſtris, tam vernaculus, quàm emptitius circumcidetur.* Conveniens hujus ratio eſt, quia cùm Adam pleniſſimâ eſſet divinorum notitiâ inſtructus, eáque poſteros ſuos imbueret, non indigebat tunc temporis genus humanum determinatis fidei ſignis, Religioniſque teſſeris, quibus fideles ab infidelibus ſecernerentur; ſed unuſquiſque ea ſigna ad libitum eligebat, quibus ſuum in Deum

cultum, fidemque proteſtaretur. An verò circa tempora Abrahæ adeò fides defecerat, adeò mentibus hominum offuſæ erant ignorantiæ tenebræ, ut plurimi in idololatriam ſuperſtitionum omnium, & aberrationum longè turpiſſimam prolaberentur.

In illa autem fidei jactura, & rationis obſcuratione tanta erat appetitus corruptio, ut ſpiritalis hominum animus in carnem converſus eſſe videretur; omnis quippe caro corruperat viam ſuam ſuper terram, ut dicitur *Geneſ.6*. Unde nefanda illa contra naturam peccata prodibant, horrendaque flagitia, quæ non crimina appellat Tertullianus, ſed monſtra, & immanes præpoſterarum libidinum furias in corpora, in ſexus, ultra jura naturæ, in quorum vindictam pluviâ ignis ambuſtæ ſunt famoſæ civitates. Convenienter igitur tunc ſacramentum Circumciſionis inſtitutum eſt, cùm fideles extinctam fermè Religionem profiterentur, cúmve carnalem concupiſcentiam in omne obſcœnitatum genus diffluentem veluti cauterio cohiberi neceſſum erat.

Effectus Circumciſionis.

Sciendum tertiò, diſſenſionem eſſe inter Theologos, an, & quando Circumciſio peccata remitteret, gratiamque conferret. Et quidem non eſt immorandum in refellenda Magiſtri ſententiarum opinione, qui exiſtimavit Circumciſionem ad ſolam peccati originalis remiſſionem, non verò ad gratiam conferendam fuiſſe inſtitutam. Non eſt etiam in eorum placito confutando immorandum, qui comminiſcebantur in circumciſione

circumciſione conferri gratiam quoad effectus privativos, quaſi ſolam removeret culpam; ſed non quoad effectus poſitivos juſtitiæ, & ſanctitatis. Non, inquam, in iis antiquatis ſententiis refutandis immorari opus eſt, quippe quæ ab omni veriſimilitudinis ſpecie deſertæ ſunt. Repugnat enim peccatum ſine gratia remitti, maximè verò originale, quod eſt eſſentialiter privatio gratiæ. Implicat etiam gratiam non communicatis ſuis effectibus formalibus, quæ ipſamet gratia ſunt, communicari.

Unde etiam S. Doctor *art.*4. refellit ſententiam, quæ ſibi juniori placuerat, affirmantem in Circumciſione conferri gratiam, *quantum ad aliquem effectum poſitivum, qui eſt facere dignum vitâ æterna; ſed non quantum ad omnes, quia non ſufficiebat reprimere concupiſcentiam fomitis, nec ad implendum mandata legis. Sed diligenter conſideranti* (addit S. Præceptor (*apparet hoc non eſſe verum; quia minima gratia poteſt reſiſtere cuilibet concupiſcentiæ, & vitare omne peccatum mortale, quod committitur in tranſgreſſione mandatorum legis. Minima enim charitas plus diligit Deum, quàm cupiditas millia auri & argenti.*

Ex quibus ultimis verbis, præter earum ſententiarum refutationem, illud obiter colligito, in quàm paucis vera charitas inveniatur. Si enim *minima charitas plus diligit Deum, quàm cupiditas millia auri & argenti*; quot inveniemus qui in Deum vehementiori ſtudio, quàm mundani in millia auri & argenti ferantur? Cùm omnes fermè quæ ſua ſunt quærant, non quæ Jeſu Chriſti; non communia propriis, ſed propria communibus anteponant, & ut ingemuit

Jeremias Chriſtianus Salvianus,in comparatione aliorum ſolus Deus vilis ſit. Quàm graviter falluntur, qui continuò amoris divini motus animis ſuis illapſos credunt, ſimul atque ſuperficie cogitationis actus amoris elicere ſibi videntur! Verus Dei amor in voluntate verſatur, quæ ſincero impetu in Deum propendet. Suum quiſque excutiat animum, & ſi eam in corde non ſentit in Deum affectionem, quam avarus in divitias experitur; ſi ſicut ipſe nullos defugit labores, ut res augeat, illis auctis delectatur, illis amiſſis acerbè dolet, earum præſentiâ capitur, abſentiâ languet; ita ipſe intimo quodam ſenſu quæ Dei ſunt concupiſcit, illius poſſidendi una ſpe delectatur, illius injuriis tabeſcit, eſt quod Dei ſe amore duci confidat; ſi ſecus, meram glaciem gerit, nondumque vel minimam charitatem comparavit, fruſtraque vel prolatis quibuſdam actuum formulis, vel ſuſceptis quibuſdam cogitationibus actus amoris ediđiſſe ſibi gratulabitur. Sed de his alibi. Nunc difficultas ſupereſt, quomodo hanc gratiam Circumciſio conferret, num ex opere operato, num ex opere operantis? Pro cujus reſolutione videamus

Gratiam quomodo Circumciſio conferebat.

Sciendum quartò, Circumciſionem, aliaque veteris legis ſacramenta gratiam ex opere duntaxat operantis contuliſſe. Hac enim de cauſa Apoſtolus *Galat.*4. ſacramenta antiquæ legis vocat *infirma & egena elementa*; & de Circumciſione nominatim 1. *Cor.*7.ait: *Circumciſio*

ciſio nihil eſt. Hinc Auguſtinus in Pſalm. 103. *Sacramenta*, inquit, *non ſunt eadem; nam alia ſunt dantia ſalutem, ut noſtra; alia promittentia Salvatorem, ut antiqua.* Baſilius etiam lib. de Spiritu ſancto, cap. 4. *Quid confers*, inquit, *lavacra cum lavacris, quæ ſolam nominis appellationem habent communem; rerum verò tanta eſt differentia, quanta inter ſomnia, & veritatem; inter umbras, & imagines, & ea quæ reverà ſunt?*

Id ipſum clarè docuit S. Thomas art. 4. *In circumciſione*, inquit, *confertur gratia quantum ad omnes gratiæ effectus; aliter tamen quàm in baptiſmo. Nam in baptiſmo confertur gratia virtute ipſius baptiſmi, quam habet in quantum eſt inſtrumentum paſſionis Chriſti jam perfectæ: in circumciſione autem conferebatur gratia, non ex virtute circumciſionis, ſed ex virtute fidei paſſionis Chriſti, cujus circumciſio erat ſignum.* Si autem *ex virtute fidei*, manifeſtè ex opere operantis gratiam conferebat. Et paulò poſt addit: *Iuſtitia erat ex fide ſignificata, non ex circumciſione ſignificante.* Et ad 2. *Sicut ante inſtitutionem circumciſionis ſola fides Chriſti futuri juſtificabat tam pueros, quàm adultos; ita etiam & circumciſione datâ.* Et ſuprà *quæſt. 62. art. 6.* de omnibus legis veteris Sacramentis ſic generatim pronunciat: *Sacramenta veteris legis non habebant in ſe aliquam virtutem, quâ operarentur ad conferendam gratiam juſtificantem, ſed ſolùm ſignificabant fidem, per quam juſtificabantur.*

Rationem verò aſſignat D. Thomas loco ultimùm citato. Quia Sacramenta nihil operantur, nec olim operabantur, niſi ex virtute paſ-

ſionis Redemptoris, à qua omnis gratia & ſalus proficiſcitur. Paſſio autem Chriſti duobus modis in animam influere poteſt: primò per fidem duntaxat internam, quo pacto minimè opus eſt ut actu exiſtat, quia finis, tametſi nondum ſit, per ſui tamen intentionem & amorem agere poteſt. Secundò paſſio Chriſti agere poteſt per uſum exteriorum rerum, ſeu per ſacramenta; & hoc modo debet eſſe exiſtens vel in ſe, vel in aliquo ſaltem effectu, ut inſtrumentalem ſacramentis virtutem efficienter communicet. Atqui tempore antiquæ legis paſſio Chriſti nondum exiſtebat. Ergo per ſolam paſſionis Chriſti venturi fidem poterant antiqui in circumciſione juſtificari.

Sed audiamus S. Præceptorem: *Non poteſt dici, quod ſacramenta veteris legis conferrent gratiam juſtificantem per ſeipſa, id eſt propriâ virtute; quia ſic non fuiſſet neceſſaria Paſſio Chriſti, ſecundùm illud Galat. 2. Si ex lege eſt juſtitia, Chriſtus gratis mortuus eſt. Sed nec poteſt dici, quod ex paſſione Chriſti haberent virtutem conferendi gratiam juſtificantem. Sicut enim ex prædictis patet, virtus paſſionis Chriſti copulatur nobis per fidem & ſacramenta; differenter tamen: nam continuatio, quæ eſt per fidem, fit per actum animæ; continuatio autem, quæ eſt per ſacramenta, fit per uſum exteriorum rerum: nihil autem prohibet id quod eſt poſterius tempore, antequam ſit, movere ſecundùm quod præcedit in actu animæ; ſicut finis, qui eſt poſterior tempore, movet agentem ſecundùm quod eſt apprehenſus, & deſideratus ab ipſo. Sed illud quod nondum eſt in rerum natura, non movet ſecundùm uſum exteriorum rerum: unde*

cauſa efficiens non poteſt eſſe poſterior in eſſe ordine durationis, ſicut cauſa finalis. Sic ergo manifeſtum eſt, quod à paſſione Chriſti, quæ eſt cauſa humanæ juſtificationis, convenienter derivatur virtus juſtificativa ad ſacramenta novæ legis, non autem ad ſacramenta veteris legis; & tamen per fidem paſſionis Chriſti juſtificabantur antiqui Patres, ſicut & nos. Sacramenta autem veteris legis erant quædam fidei illius proteſtationes, in quantum ſignificabant paſſionem Chriſti, & effectus ejus. Sic ergo patet, quod ſacramenta veteris legis non habebant in ſe aliquam virtutem, quâ operarentur, ad conferendam gratiam juſtificantem; ſed ſolùm ſignificabant fidem, per quam juſtificabantur. Quod autem juſtificat ex opere operato, operatur ad conferendam gratiam juſtificantem, nec ſolùm ſignificat fidem, per quam homines ex opere operantis juſtificentur.

Dices cum Soto, & Cabrera oppoſitum ſentientibus. Parvuli in antiqua lege, ſine ullo actu, ſine ullo merito, ac proinde ſine ullo operantis opere in circumciſione juſtificabantur, nec ſine illa gratiam obtinebant, cum *Geneſis* 17. ſcriptum ſit: *Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, peribit anima illa de populo ſuo.* Ergo Circumciſio conferebat gratiam ex opere operato, ſaltem paſſivè, cùm ad ejus poſitionem Deus gratiam conferret abſque ullo merito, vel diſpoſitione parvulorum, qui ob defectum libertatis, vel uſus rationis ad gratiam ſe diſponere, eamque promereri non poterant.

Reſpondeo cum D. Thoma *articulo* 4. par-

vulos in veteri lege in circumciſione juſtificatos fuiſſe per actus fidei Chriſti venturi, non à ſe, ſed à parentibus, vel circumcidentibus elicitos. *In Baptiſmo*, inquit, *confertur gratia ex virtute ipſius Baptiſmi, quam habet in quantum eſt inſtrumentum paſſionis Chriſti jam perfectæ; in circumciſione autem conferebatur gratia non ex virtute circumciſionis, ſed virtute fidei paſſionis Chriſti, cujus ſignum erat circumciſio; ita ſcilicet, quod homo, qui accipiebat circumciſionem, profitebatur ſe ſuſcipere talem fidem, vel adultus pro ſe, vel alius pro parvulis. Vnde Apoſtolus dicit Roman. 4. quod Abraham accepit ſignum circumciſionis, ſignaculum juſtitiæ fidei; quia ſcilicet juſtitia erat ex fide ſignificata, non ex circumciſione ſignificante.* Itaque circumciſio gratiam ſignificabat, & ideo erat Sacramentum: ſed eam non niſi ex fide dandam ſignificabat; fide, inquam, vel propriâ in adultis, vel alienâ in parvulis.

Inſtabis: Circumciſio, aliaque veteris legis Sacramenta, non utcumque, ſed practicè gratiam ſignificabant: at de ratione ſigni practici gratiæ eſt, ut illam ex opere operato, ſaltem moraliter conferat, ſeu ut ad ejus præſentiam gratia non ponenti obicem conferatur. Ergo circumciſio gratiam ex opere operato ſaltem parvulis conferebat.

Reſpondeo cum eodem D. Thoma, quod circumciſio, aliaque ſacramenta *non operabantur ad gratiam juſtificantem conferendam, ſed ſolùm ſignificabant fidem, per quam juſtificabantur.* Eatenus ergo erant ſigna practica, quia erant ſolennes fidei proteſtationes, ob quam ex meritis Chriſti venturi gra-

tia

tia conferebatur. Illud enim eximium eſt Sacramentorum novæ legis privilegium à Patribus & Conciliis aſſertum, ut gratiam ex opere operato communicent, id eſt non ſolùm ſuſcipientis diſpoſitioni, ſed etiam virtuti propriæ à paſſione Chriſti, quæ eſt opus iam operatum, derivatæ correſpondentem: gratia autem ſuſcipientibus veteris legis ſacramenta, uni fidei & diſpoſitioni, ſicut in lege naturæ ante legem Moyſis, reſpondebat. Nam ut ſuprà laudatus S. Thomas dixit: *Sicut ante inſtitutionem Circumciſionis ſola fides Chriſti futuri juſtificabat tam pueros, quàm adultos; ita etiam & circumciſione data:* Manifeſtum eſt autem, ſacramenta ante legem Moyſis non niſi ex opere operantis juſtificaſſe.

Urgebis: Sacramenta utriuſque legis univocè in ratione ſacramenti conveniunt, tametſi vetera eſſent figura novorum: quia licèt figura, & figuratum univocè non conveniant quando figura ad ſolam rem figuratam ſignificandam, repræſentandamque refertur; ſecus tamen ſi figura ad aliud principaliter ordinetur, ad quod ſignificandum figuratum ipſum refertur. Sicut licèt imago hominis, & homo univocè convenire non poſſint; imago tamen hominis à priori imagine expreſſa cum iſta univocè convenit, quia peræquè ad repræſentandum hominem eſt inſtituta. Atqui antiquæ Legis ſacramenta non in ſola novorum præſignatione ſiſtebant, ſed ad ſignificandam etiam collatam actu animæ ſanctitatem, non ſecus ac noſtra referebantur. Ergo ſicut noſtra, ita & antiqua gratiam ex opere operato conferebant.

Reſpondeo tot, & tantis privilegiis ſacramenta noſtra præſtare antiquis, ut analogam duntaxat,

taxat inter utraque convenientiam cognoverit D.Thomas *in 4.diſt.1.quæſt.1.art.1.quæſt.3. ad 9.* his verbis: *Sacramentum analogicè dividitur per ſacramenta nova, & veteris legis; ſicut ſanum in habens ſanitatem, & ſignificans illam.* Etenim non ſolùm noſtra ſacramenta expreſſiùs, frequentiùs, & efficaciùs gratiam ſignificant, ſed eam etiam ex opere operato per ſe producunt, quam antiqua non niſi ex vi diſpoſitionis ſuſcipientium conferri ſignificabant. Et quanvis vetera ſacramenta gratiam merè ſpeculativè, ſicut imaginum proprium eſt, non repræſentarent, ſed eam actu conferri ſignificarent; quia tamen ea ex vi propria non efficiebant, ſed unius ſuſcipientium fidei intuitu dari ſignificabant, ideo aliter collatam gratiam ſignificabant, quàm noſtra ſignificent. Maximè quia cùm lex Evangelica non ſolùm ſcripturas chartis, membraniſque mandatas, vel externorum rituum apparatum, ſed potiſſimè internum vivificantis gratiæ ſpiritum in cordibus exaratum includat, hinc eſt, quod novæ Legis ſacramenta, quæ ſunt hujus interioris religionis columnæ, fulcimenta, & adjumenta, non ſolùm ſigni exterioris rationem ſibi vindicant, ſed etiam ſpiritum, ſicut lex Chriſti, intus agunt, intus ex virtute Redemptoris operantur. *Caro enim abluitur* (inquit Tertullianus lib. de reſurrect. carnis,) *ut anima emaculetur; caro ungitur, ut anima conſecretur; caro manûs impoſitione obumbratur, ut anima Spiritu illuminetur; caro corpore, & ſanguine Chriſti veſcitur, ut anima Deo ſaginetur.*

Reflexio.

A circumciſionis carnis onere Moſis lege indicto per Baptiſmum Dei gratiâ immunes facti, ad aliam longè nobiliorem, concupiſcentiæ nimirum, & vitiorum circumciſionem aſtringimur, quâ parvulos noſtros, id eſt parvos affectus, qui ſoli noſtri ſunt, tenemus, & ad petram, qui Chriſtus eſt, allidimus. *Non enim qui in manifeſto Iudæus eſt,* inquit Apoſt. Rom. 2. *neque quæ in manifeſto in carne eſt circumciſio, ſed qui in abſcondito Iudæus eſt, & circumciſio cordis in ſpiritu, non littera: cujus laus non ex hominibus, ſed ex Deo eſt.* Et 1. Cor. 7. *Circumciſio nihil eſt, & præputium nihil eſt, ſed obſervatio mandatorum Dei.* Et Gal. 5. *In Chriſto Ieſu neque Circumciſio aliquid valet, neque præputium; ſed fides, quæ per charitatem operatur.* Et cap. 6. *In Chriſto Ieſu neque Circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed nova creatura.*

Circumciſioni itaque carnis ſucceſſit alia longè præſtantior, nimirum reformatio paſſionum, compoſitio morum, reſecatio ſuperfluorum, propriæ repreſſio voluntatis. Hinc idem Divinus Apoſtolus Rom. 8. *Vos autem in carne non eſtis, ſed in ſpiritu: ſi tamen ſpiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt ejus.* ::: *Ergo fratres debitores ſumus, non carni, ut ſecundùm carnem vivamus; ſi enim ſecundùm carnem vixeritis, moriemini; ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*

Grandem ſanè, ſed ſpiritalem circumciſionem nobis

quem diligas, ut eo dextri oculi utaris vice; aut ita tibi quempiam eſſe utilem putes, ut eum dextræ manus ducas loco; & hi tamen animæ tuæ fortaſſis incommodent, etiam iſtos à te abſcinde. Et quidem vim ſermonis obſerva. Non enim dixit, à talium ſocietate diſcede; ſed maximam ſeparationem indicans: Erue, inquit, ac projice abs te.

Non ergo circumciſionem omnem abſtulit Chriſtus, ſed mutavit. Judaïcam prohibuit, ſpiritalem baptizatis impoſuit. *In quo*, inquit Apoſt. Coloſſ. 2. *& circumciſi eſtis circumciſione non manu facta in exſpoliatione corporis carnis; ſed in circumciſione Chriſti, conſepulti ei in baptiſmo, &c. Mortificate ergo membra veſtra*, addit cap. 3. ſequenti, *quæ ſunt ſuper terram; fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiſcentiam malam, & avaritiam, quæ eſt idolorum ſervitus. ::: Nunc autem deponite & vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro*, & cætera, quæ in fonte leges huic inſtituto peropportuna.

DISSERTATIO IV.

De Sacramento Confirmationis.

ROBORANDIS renatis fonte baptiſmatis, teneris illis quidem, & delicatis, atque ad propugnandam Chriſti fidem, cœleſtemque vitam agendam innumeris in hac vita, quę eſt militia ſuper terram, obſitam foris pugnis, intus timoribus, adhibetur Sacramentum Confirmationis. Sicut enim genuit nos Deus verbo vitæ in lavacro regenerationis; ita, teſte Apoſtolo 2. Corint. 1. *confirmat nos Deus*, per ſacramentum nimirum Confirmationis, quod propterea à Dionyſio *cap. 4. Eccleſiaſt. Hierarch.* appellatur *perfectrix unctio, & conſummatio*, quâ ad teſtificandam fidem adverſus infideles, ad vivendum ex fide adverſus tentationes munimur, & ſacri unguenti perfuſione conſecramur. Convenienter igitur poſt Baptiſmum de Confirmatione ordine doctrinæ, & conſequutione materiæ diſſerimus. Porrò in hac diſputatione, quæ apud Catholicos certa, & explorata ſunt, prælibabimus, graviores ſi quæ ſunt difficultates deinceps more noſtro expedituri.

CAPUT

CAPVT I.

Catholica de Confirmatione dogmata præmittuntur, & ſtabiliuntur.

CAlviniſtæ, & Lutherani, hæreticorum omnium poſt hominum memoriam ſacrorum rituum infenſiſſimi, ſacramento Confirmationis non pepercerunt, quod inventum eſſe purè humanum, à Romanis Pontificibus excogitatum, in Scripturis nullibi memoratum, Patribus trium priorum ſæculorum ignoratum per ſummam ignorantiam, & majorem impietatem effutierunt. Sed quid mirum, ſi hæretici illi poſt everſum Chriſtianiſmum, poſt gratiam, & virtutes quibus Chriſtiani ſumus, ad nihilum redactas; poſt Eccleſiaſticam Chriſtianorum, quâ regimur, hierarchiam ſuſdeque mixtam; poſt ſacratiſſima Templa, & Altaria, quò Chriſtiani conveniunt, deturbata; poſt diruta Monaſteria, quò ad agendam pœnitentiam confugimus, ipſi Confirmationis ſacramento bellum indixerint? Non debuerunt ſanè poſt ejuratam Chriſti fidem ſacramentum Chriſtianitatis non abjicere: cùm enim Chriſtianus dicatur à chriſmate, ſicut Chriſtus ab unctione (quâ humanitas fuit divinitate uncta, juxta illud Propheticum ſimul & Apoſtolicum: *Unxit te Deus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis,*) non potuerunt ſacræ, & chriſtianæ

ſtianæ unctionis ſacramentum retinere, qui Chriſti legem, & Eccleſiam conculcare infandis moliminibus conati ſunt. Quantùm autem hoc in puncto, ſicut in cæteris ſuis erroribus, à ſacris litteris, ad quas ſolas provocant; atque à perenni traditione, quâ omnes hæreſes ſemper truncatæ, ſemper truncundæ ſunt, defecerint, in ſequentibus clarebit.

SPECVLATIO I.

Confirmatio eſt verum novæ legis ſacramentum, cujus eſſentiam præclara illi à Patribus aſſerta nomina declarant.

PRima pars, quâ exiſtentia ſacramenti Confirmationis adversùs Novatores ſtatuitur, colligitur ex Scripturis ſacris. Epheſ. 1. *In quo* (ſcilicet Chriſto) *& credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus hæreditatis noſtræ.* Et cap. 4. *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in die redemptionis.* Dicimur autem per Confirmationem ſignari *Spiritu promiſſionis*, quia Dominus pollicitus eſt ſe miſſurum Spiritum ſanctum, ut patet *Joan.* 14. 15. *&* 16. Dicuntur verò fideles, quos alloquitur Apoſtolus, ſignati *in die redemptionis*, id eſt in die Beptiſmi, in quo baptizati à peccati ſervitute redempti & liberati ſimul ab Apoſtolis confirmabantur. Hæc autem ſignatio ſine unctione non fiebat, ut idem Apoſtolus innuit

2.Cor.1.

2. Cor: 1. *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus in cordibus noſtris*, per manus ſcilicet Antiſtitum: nam de Sacramento Confirmationis verba illa Ambroſius *lib. de iis qui initiantur*, *cap.* 7. interpretatur: *Repete*, inquit, *quia accepiſti ſignaculum ſpirituale, ſpiritum ſapientiæ & intellectus, ſpiritum conſilii atque virtutis, ſpiritum cognitionis atque pietatis, Spiritum ſancti timoris, & ſerva quod accepiſti. Signavit te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in cordibus tuis, ſicut Apoſtolica lectione didiciſti.* Ita etiam ex Chryſoſtomo locum illum intellexit Oecumenius: *Qui in veteri Teſtamento*, inquit, *ungebantur, aut Sacerdotes erant, aut Prophetæ, aut Reges. Et nunc, inquit Apoſtolus, ungimur, ut Reges quidem efficiamur, principatum ſuper affectiones habentes.* Hanc etiam unctionem ſubindicat Diſcipulus amoris cap. 2. ſuæ 1. *Sed vos unctionem habetis* (internam ab externa proficiſcentem, vel externam interiora pervadentem) *à ſancto, & noſtis omnia.* Verba enim illa de Confirmatione interpretatur Cyrillus *catecheſi* 3. necnon Athanaſius *epiſt. ad Serapionem*, his verbis: *Chriſma dicitur ſpiritus, & ſigillum eſt, cùm Ioannes ſcribat: Unctio quam accepiſtis ab eo manet in vobis. Et in Iſaïa item ſcriptum eſt: Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxerit me.*

Eadem etiam veritas orthodoxa colligitur ex geſtis Apoſtolorum, quos paſſim per impoſitionem manuum baptizatis contuliſſe Spiritum ſanctum Acta Apoſtolorum teſtantur. *Oraverunt pro ipſis*, ut dicitur cap. 8. *ut acciperent*

Spiritum ſanctum. Nondum enim in quemquam venerat, ſed baptizati tantùm erant in nomine Domini Ieſu : tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum. Quod & repetitur *cap.* 19. Nondum venerat per Baptiſmum Spiritus ſanctus, non quòd illum baptizati cum gratia & charitate à Spiritu ſancto indivulſa non receperint, ſed quia illam Spiritus ſancti plenitudinem, & donorum ejus beatiſſimam copiam in Confirmatione conferri ſolitam minimè acceperant. Ex quibus ſic formatur argumentum. Signum ſenſibili gratiæ ſanctificantis nos divinitus inſtitutum eſt verum novæ legis Sacramentum; cui enim convenit definitio, convenit & definitum, ut docent Dialectici. Atqui hæc manuum impoſitio ab Apoſtolis frequentata erat ſenſibile ſignum, ut patet : erat etiam ſignum divinitus inſtitutum. Tum quia eo ritu non eſſent paſſim uſi Apoſtoli, niſi fuiſſet à Christo inſtitutus. Tum quia Apoſtolorum ſuperabat poteſtatem ceremonias inſtituere, quibus Spiritus ſanctus certò & infallibiliter conferretur. Erat etiam ſignum gratiæ ſanctificantis; non enim confertur Spiritus ſanctus, niſi ſimul per eum charitas diffundatur in cordibus noſtris. Maximè quia gratiæ gratis datæ non omnibus conferebantur; neque enim omnes Prophetæ ſunt, neque omnes loquuntur linguis, ut dicitur 1.*Cor.* 12. Et tamen Spiritus ſanctus iis omnibus conferebatur, quibus manus imponebantur: unde per talem impoſitionem gratia ſanctificans non ponentibus obicem dabatur. Unde Princeps Apoſtolorum *Actor.* 3. probat ipſum eundem ſpiritum, quem acceperant Apoſtoli, omnibus dandum eſſe fidelibus, & effundendum

dendum ſuper omnem carnem; quia quicumque invocaverit nomen Domini ſalvus erit. Quæ ſanè prophetia ſublato Confirmationis ſacramento minimè adimpleretur, ſicut in Apoſtolis per ſolum Baptiſmum minimè adimpleta eſt, cùm eam non minùs de omnibus Chriſti fidelibus, quàm de Apoſtolis doctus à Domino Petrus interpretatus ſit. Ergo ex Scripturis Confirmatio eſt verum & ſpeciale novæ legis Sacramentum à Baptiſmate & Euchariſtia, quæ duo duntaxat ſacramenta hæretici admittunt, diſtinctum.

Eadem quoque veritas ex traditione apertiſſimè habetur, ex qua conſtat ritum illum ad dandum Spiritum ſanctum divinitus inſtitutum & ab Apoſtolis uſurpàtum, non ſolo Apoſtolorum tempore, ut ſomniant hæretici, viguiſſe, ſed ſemper in Eccleſia perduraſſe. Etenim Cyprianus epiſt. 73. relatâ illâ ab Apoſtolis adhibitâ manuum impoſitione effundente Spiritum ſanctum, ait: *Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſignentur.* Quid luculentius, & ad conterenda hæreticorum affirmantium Confirmationem eſſe ceremoniam à Romanis Epiſcopis confictam, mendacia efficacius, niſi fortè locus iſte Auguſtini lib. 15. de Trinit. cap. 26. *Orabant Apoſtoli, ut Spiritus ſanctus in eos veniret, quibus manus imponebant; quem morem in ſuis Præpoſitis ſeu Epiſcopis etiam nunc ſervat Eccleſia.*

Ejuſdem ſacramenti apertiſſimam mentionem fecerunt Dionyſius cap. 2. & 4. Eccleſiaſticæ Hierarch. *Baptizatum*, inquit, *indutum alba*

veſte

veſte ad Pontificem ducunt: ille divino ac deifico prorſus unguento virum ſignat. Eſt aliud Sacramentum, quod præceptores noſtri unguenti myſterium nominant. Et S. Clemens Romanus epiſt. 4. *Omnibus*, inquit, *feſtinandum eſt, ſine mora renaſci Deo, & demùm ab Epiſcopo conſignari, id eſt ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti percipere: cùm alioqui perfectus Chriſtianus nequaquam eſſe poſſit is, qui hoc Sacramentum prætermiſerit, ut à Beato Petro accepimus, & cæteri Apoſtoli præcipiente Domino docuerunt.* Et ut Urbanus Papa in epiſt. ſua, cap. 7. *Omnes fideles per manus impoſitionem Epiſcoporum Spiritum ſanctum poſt Baptiſmum accipere debent, ut pleni Chriſtiani inveniantur.* Et Cornelius Papa epiſt. ad Fabium Antiochenum, quam refert Euſebius *lib.6. cap.35.* loquens de Novato: *Neque*, inquit, *Domini ſigillo ab Epiſcopo conſignatus fuit, quo quidem neutiquam potitus, quomodo quæſo Spiritum ſanctum adeptus eſt?* Et Melchiades Papa & Martyr in epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ: *Quod nunc*, inquit, *in confirmandis neophyptis manus impoſitio tribuit ſingulis, hoc tunc Spiritus ſancti deſcenſio in credentium populos donavit univerſis.*

Extat etiam eadem aſſertio in omnibus Patrum utriuſque Eccleſiæ monimentis. Tertullianus enim *lib. de reſurrect. carnis, cap. 8.* quæ in Confirmationis ritu tria obſervat Eccleſia, unctionem, ſignaculum, & manuum impoſitionem, apertè diſtinguit: *Caro*, inquit, *ungitur, ut anima conſecretur: caro ſignatur, ut anima muniatur: caro manus impoſitione obumbratur, ut anima Spiritu illuminetur.* Et Cyprianus præter locum memoratum, ubi de Confirmatione

firmatione pluribus agit, inſuper ipſe, vel quis alius author tract. de unctione chriſmatis, n.3. *Non hæc*, inquit, *medendis corporibus eſt unctio instituta; quia ſanctificatis elementis jam non propria natura, ſed virtus divina potentiùs operatur, & adeſt veritas ſigno, & virtus ſacramento, ut & ipſis rerum efficientiis gratia dignitas pateat.* Et Hieronymus contra Luciferianos ſic Orthodoxum loquentem inducit: *Non quidem abnuo hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut ad eos qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus ſancti manum impoſiturus excurrat.::: Quod ſi hoc loco quaris, quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritum ſanctum, quem nos aſſerimus in vero Baptiſmate tribui? Diſce hanc obſervationem ex ea authoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit.* Et Ambroſius lib.7. de Spiritu ſancto, cap.6. *Signati à Spiritu ſumus: ſicut enim in Chriſto morimur, ut renaſcamur, ita etiam ſpiritu ſignamur, ut ſplendorem atque imaginem ejus & gratiam tenere poſſimus; quod eſt utique ſpirituale ſignaculum. Nam etſi Spiritu ſignemur in corpore, veritate tamen in corde ſignamur, ut Spiritus ſanctus exprimat in nobis imaginis cœleſtis effigiem.*

Et Auguſtinus tum loco antè recitato, tum tom.2. contra litt. Petiliani, cap.204. ubi agnoſcit *in unguento ſacramentum Chriſmatis, quod in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus.* Tum lib.5. de baptiſmo, cap.20. *Si quod dictum eſt, Deus peccatores non audit, ad hoc valet ut per peccatorem*

ſacramenta non celebrentur, quomodo audit homicidam, vel ſuper aquam Baptiſmi, vel ſuper oleum, vel ſuper Euchariſtiam, vel ſuper capita eorum quibus manus imponuntur? Et *tract. 6. in primam epiſt. Ioan.* ubi etiam cavillum noſtrorum hæreticorum aientium impoſitionem illam ceſſaſſe, quia ceſſarunt dona linguarum & prophetiæ, quæ tempore Apoſtolorum Deus impertiebat, explodit, quem ait *à perverſo corde, quale eſt in hæreticis*, proficiſci. Quaſi verò ad ſolas gratias gratis datas, & non magis ad gratiam ſanctificantem infundendam neceſſarius ſit Spiritus ſanctus? Quaſi verò fideles Spiritus ſancti virtute minùs modò cùm ad profitendam fidem adversùm hæreticos, tum ad vivendum ex fide egeant? Quaſi Eccleſiæ divino Spiritus ſancti afflatu in regendis populis, in condendis decretis, in dubiis decidendis, in controverſiis determinandis, in regulis fidei proponendis, declarandis, illuſtrandis opus non ſit? Denique Iſidorus Hiſpalenſis lib. 2. de Eccleſiaſticis officiis, cap. 26. *Sed quoniam*, inquit, *poſt Baptiſmum per Epiſcopos datur Spiritus ſanctus cum manuum impoſitione, hoc in Actibus Apoſtolorum feciſſe meminimus Apoſtolos.* A Patribus poſteriorum ſæculorum recenſendis abſtineo, cùm ipſi hæretici veritate coacti ipſos & Confirmationis ſacramentum exertè docuiſſe, & religiosè adminiſtraſſe fateantur. Et ſanè hoc in puncto ita liquida eſt omnium ætatum Eccleſiæ conſenſio, ut pauca ſint fidei dogmata, quæ tam luculenta, conſtantique teſtium ſerie probare liceat: ita ut hìc difficile erratu eſſet, niſi errorem, quem nihil extrinſecùs offerebat, Calviniſtæ à ſeipſis atque ab interioribus animi in ſacra quæque

quæque furentis tenebris deprompſiſſent.

Idem Confirmationis ſacramentum apud Patres Græcos legere eſt. Nam præter laudatum Dionyſium, eandem fidem expreſſit Cyrillus Hieroſolym. catech. 3. *Unguento quidem viſibili corpus inungitur, ſancto verò ac vivifico Spiritu anima ſanctificatur.* Videri etiam poteſt Origenes *hom.9. in Leviticum :* Damaſcenus *lib.4. de fide Orthodoxa, cap.* 10. ubi ait : *Apoſtolis datum Spiritum ſanctum in forma ignis, nobis per oleum.* Oecumenius *in cap.6. ad Hebr.* & alii. Unde ſi quod aliud ſacramentum aperta habet ex Scripturis & traditione teſtimonia, Confirmatio vel maximè duplici illi Fidei fundamento innititur. Unde meritò Tridentinum *ſeſſ.7. de Confirmat. can.* 1. ſic pronuntiat : *Si quis dixerit Confirmationem baptizatorum otioſam cæremoniam, & non potiùs verum & proprium ſacramentum, aut olim nihil aliud fuiſſe quàm catecheſin quandam, quâ adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit.* Et can.2. *Si quis dixerit injurios eſſe Spiritui ſancto, qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt, anathema ſit.*

Ratio autem, ſeu convenientia S. Thomæ præclara eſt : Sacramentum novæ legis eſt viſibile gratiæ inviſibilis ſignum ad noſtram ſanctificationem inſtitutum. Apparet autem in Confirmatione exhiberi ſigna viſibilia, tum ex parte materiæ, ſcilicet chriſmatis ; tum ex parte formæ ab Epiſcopo prolatæ. Illa autem ſigna eſſe ad noſtram ſanctificationem inſtituta inde ſuadetur, quòd Sacramenta novæ legis ad ſpeciales gratiæ effectus referuntur, ita ut unum-

quodque ſingularem gratiæ effectum producere natum ſit. In vita autem ſpirituali poſt regenerationem in Baptiſmo novis creaturis collatam ſupereſt ſpiritale augmentum, quo aliquis vires & perfectam Chriſtianæ vitæ ætatem acquirat, in qua perfectas Chriſtiani hominis actiones edere queat. Hunc autem ſpecialem effectum tribuit Confirmatio, quâ geniti in Chriſto evadunt viri, plenum animi robur aſſumunt, atque unguntur ad pugnam, ut evacuatis quæ erant parvuli, ſint in fide ſtabiles, in confeſſione intrepidi, & in opere efficaces. Quæ eleganter Melchiades Papa in præfata ad Epiſcopos Hiſpaniæ ſcripta epiſtola his verbis proſequitur: *In Baptiſmate homo ad militiam recipitur, & in Confirmatione confirmatur ad pugnam. In fonte Baptiſmatis Spiritus ſanctus plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione autem perfectionem ad gratiam miniſtrat. In Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum ad pugnam confirmamur. In Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur. Regeneratio per ſe ſalvat in pace Baptiſmum recipientes; Confirmatio armat atque inſtruit ad agones.*

Dices: In Baptiſmo infunditur gratia, communicantur virtutes, ipſeque datur Spiritus ſanctus, quibus animus ſpiritali firmitudine ſatis ſuperque roboratur. In Euchariſtia quoque vires ſpiritales accreſcunt, non ſecus ac corporis vigor cibo potuque reficitur. Ergo ſupervacaneum eſt Confirmationis ſacramentum, non enim ſunt multiplicanda entia ſine neceſſitate; & fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora.

Reſpondeo in Baptiſmo infundi gratiam & virtutes

virtutes ad innocentiam, in Confirmatione ad pugnam, in Euchariſtia ad ſpiritus delicias, & ut ait Tertullianus, ad mentis ſaginam. Itaque in Baptiſmo confertur plenitudo juſtitiæ, in Confirmatione plenitudo fortitudinis, in Euchariſtia plenitudo devotionis: in Baptiſmo nova creatura regeneratur, in Confirmatione augetur, in Euchariſtia ſpiritaliter impinguatur. Gratia enim ſanctificans in omnibus ſacramentis conceditur, ſed in unoquoque ſacramento ſpecialis. Sicut ergo non eſt ſuperflua Euchariſtia, tametſi gratia & virtutum comitatus baptizatum inſtruant, ita nec ſupervacanea eſt Confirmatio; ſed horum diſtinctione ſacramentorum multiformis gratiæ Dei effectus clareſcunt. Et ſicut in naturalibus non multiplicantur entia ſine neceſſitate, nec fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora, quando varietas & multitudo ad decorem confert univerſi, cùm in mundi conditione tria operum genera agnoſcamus, ſcilicet opus creationis, diſtinctionis, & ornatus: ita in ordine gratiæ fruſtra non multiplicantur ſacramenta, quibus & varii gratiæ effectus, & divina munificentia amans nos non ſolùm ad neceſſitatem, ſed etiam ad delicias ſplendent. Et ſicut in militia humana miles non ſolùm cibo potuque firmatur, ſed armis quoque munitur ad pugnam; ita in vita Chriſtiana fidelis non ſolùm Euchariſtiâ paſcitur, ſed etiam Confirmatione armatur. Alias hæreticorum argutias in ſequentibus commodiùs & opportuniùs elidemus.

ſtianæ unctionis ſacramentum retinere, qui Chriſti legem, & Eccleſiam conculcare infandis moliminibus conati ſunt. Quantùm autem hoc in puncto, ſicut in cæteris ſuis erroribus, à ſacris litteris, ad quas ſolas provocant; atque à perenni traditione, quâ omnes hæreſes ſemper truncatæ, ſemper truncundæ ſunt, defecerint, in ſequentibus clarebit.

SPECVLATIO I.

Confirmatio eſt verum novæ legis ſacramentum, cujus eſſentiam præclara illi à Patribus aſſerta nomina declarant.

PRima pars, quâ exiſtentia ſacramenti Confirmationis adverſùs Novatores ſtatuitur, colligitur ex Scripturis ſacris: Epheſ. 1. *In quo* (ſcilicet Chriſto) *& credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto, qui eſt pignus hæreditatis noſtræ.* Et cap. 4. *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in die redemptionis.* Dicimur autem per Confirmationem ſignari *Spiritu promiſſionis*, quia Dominus pollicitus eſt ſe miſſurum Spiritum ſanctum, ut patet *Joan.* 14. 15. *&* 16. Dicuntur verò fideles, quos alloquitur Apoſtolus, ſignati *in die redemptionis*, id eſt in die Beptiſmi, in quo baptizati à peccati ſervitute redempti & liberati ſimul ab Apoſtolis confirmabantur. Hæc autem ſignatio ſine unctione non fiebat, ut idem Apoſtolus innuit

2.Cor.1.

2. Cor. 1. *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus in cordibus noſtris*, per manus ſcilicet Antiſtitum: nam de Sacramento Confirmationis verba illa Ambroſius *lib. de iis qui initiantur, cap.* 7. interpretatur: *Repete*, inquit, *quia accepiſti ſignaculum ſpirituale, ſpiritum ſapientiæ & intellectus, ſpiritum conſilii atque virtutis, ſpiritum cognitionis atque pietatis, Spiritum ſancti timoris, & ſerva quod accepiſti. Signavit te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in cordibus tuis, ſicut Apoſtolica lectione didiciſti.* Ita etiam ex Chryſoſtomo locum illum intellexit Oecumenius: *Qui in veteri Teſtamento*, inquit, *ungebantur, aut Sacerdotes erant, aut Prophetæ, aut Reges. Et nunc, inquit Apoſtolus, ungimur, ut Reges quidem efficiamur, principatum ſuper affectiones habentes.* Hanc etiam unctionem ſubindicat Diſcipulus amoris cap. 2. ſuæ 1. *Sed vos unctionem habetis* (internam ab externa proficiſcentem, vel externam interiora pervadentem) *à ſancto, & noſtis omnia.* Verba enim illa de Confirmatione interpretatur Cyrillus *catecheſi* 3. necnon Athanaſius *epiſt. ad Serapionem*, his verbis: *Chriſma dicitur ſpiritus, & ſigillum eſt, cùm Ioannes ſcribat: Unctio quam accepiſtis ab eo manet in vobis. Et in Iſaïa item ſcriptum eſt: Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxerit me.*

Eadem etiam veritas orthodoxa colligitur ex geſtis Apoſtolorum, quos paſſim per impoſitionem manuum baptizatis contuliſſe Spiritum ſanctum Acta Apoſtolorum teſtantur. *Oraverunt pro ipſis*, ut dicitur cap. 8. *ut acciperent*

Spiritum

Spiritum ſanctum. Nondum enim in quemquam venerat, ſed baptizati tantùm erant in nomine Domini Ieſu: tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum ſanctum. Quod & repetitur *cap.* 19. Nondum venerat per Baptiſmum Spiritus ſanctus, non quòd illum baptizati cum gratia & charitate à Spiritu ſancto indivulſa non receperint, ſed quia illam Spiritus ſancti plenitudinem, & donorum ejus beatiſſimam copiam in Confirmatione conferri ſolitam minimè acceperant. Ex quibus ſic formatur argumentum. Signum ſenſibili gratiæ ſanctificantis nos divinitus inſtitutum eſt verum novæ legis Sacramentum; cui enim convenit definitio, convenit & definitum, ut docent Dialectici. Atqui hæc manuum impoſitio ab Apoſtolis frequentata erat ſenſibile ſignum, ut patet: erat etiam ſignum divinitus inſtitutum. Tum quia eo ritu non eſſent paſſim uſi Apoſtoli, niſi fuiſſet à Chriſto inſtitutus. Tum quia Apoſtolorum ſuperabat poteſtatem ceremonias inſtituere, quibus Spiritus ſanctus certò & infallibiliter conferretur. Erat etiam ſignum gratiæ ſanctificantis; non enim confertur Spiritus ſanctus, niſi ſimul per eum charitas diffundatur in cordibus noſtris. Maximè quia gratiæ gratis datæ non omnibus conferebantur; neque enim omnes Prophetæ ſunt, neque omnes loquuntur linguis, ut dicitur 1.*Cor.* 12. Et tamen Spiritus ſanctus iis omnibus conferebatur, quibus manus imponebantur: unde per talem impoſitionem gratia ſanctificans non ponentibus obicem dabatur. Unde Princeps Apoſtolorum *Actor.* 3. probat ipſum eundem ſpiritum, quem acceperant Apoſtoli, omnibus dandum eſſe fidelibus, & effundendum

dendum ſuper omnem carnem; quia quicumque invocaverit nomen Domini ſalvus erit. Quæ ſanè prophetia ſublato Confirmationis ſacramento minimè adimpleretur, ſicut in Apoſtolis per ſolum Baptiſmum minimè adimpleta eſt, cùm eam non minùs de omnibus Chriſti fidelibus, quàm de Apoſtolis doctus à Domino Petrus interpretatus ſit. Ergo ex Scripturis Confirmatio eſt verum & ſpeciale novæ legis Sacramentum à Baptiſmate & Euchariſtia, quæ duo duntaxat ſacramenta hæretici admittunt, diſtinctum.

Eadem quoque veritas ex traditione apertiſſimè habetur, ex qua conſtat ritum illum ad dandum Spiritum ſanctum divinitus inſtitutum & ab Apoſtolis uſurpatum, non ſolo Apoſtolorum tempore, ut ſomniant hæretici, viguiſſe, ſed ſemper in Eccleſia perduraſſe. Etenim Cyprianus epiſt. 73. relatâ illâ ab Apoſtolis adhibitâ manuum impoſitione effundente Spiritum ſanctum, ait: *Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem ac manus impoſitionem Spiritum ſanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſignentur.* Quid luculentius, & ad conterenda hæreticorum affirmantium Confirmationem eſſe ceremoniam à Romanis Epiſcopis confictam, mendacia efficacius, niſi fortè locus iſte Auguſtini lib. 15. de Trinit. cap. 26. *Orabant Apoſtoli, ut Spiritus ſanctus in eos veniret, quibus manus imponebant; quem morem in ſuis Præpoſitis ſeu Epiſcopis etiam nunc ſervat Eccleſia.*

Ejuſdem ſacramenti apertiſſimam mentionem fecerunt Dionyſius cap. 2. & 4. Eccleſiaſticæ Hierarch. *Baptizatum*, inquit, *indutum alba veſte*

veſte ad Pontificem ducunt: ille divino ac deifico prorſus unguento virum ſignat. Eſt aliud Sacramentum, quod præceptores noſtri unguenti myſterium nominant. Et S. Clemens Romanus epiſt. 4. *Omnibus*, inquit, *feſtinandum eſt, ſine mora renaſci Deo, & demùm ab Epiſcopo conſignari, id eſt ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti percipere: cùm alioqui perfectus Chriſtianus nequaquam eſſe poſſit is, qui hoc Sacramentum prætermiſerit, ut à Beato Petro accepimus, & cæteri Apoſtoli præcipiente Domino docuerunt.* Et ut Urbanus Papa in epiſt. ſua, cap. 7. *Omnes fideles per manus impoſitionem Epiſcoporum Spiritum ſanctum poſt Baptiſmum accipere debent, ut pleni Chriſtiani inveniantur.* Et Cornelius Papa epiſt. ad Fabium Antiochenum, quam refert Euſebius *lib.6. cap.35.* loquens de Novato: *Neque*, inquit, *Domini ſigillo ab Epiſcopo conſignatus fuit, quo quidem neutiquam potitus, quomodo quæſo Spiritum ſanctum adeptus eſt?* Et Melchiades Papa & Martyr in epiſtola ad Epiſcopos Hiſpaniæ: *Quod nunc*, inquit, *in confirmandis neophyptis manus impoſitio tribuit ſingulis, hoc tunc Spiritus ſancti deſcenſio in credentium populos donavit univerſis.*

Extat etiam eadem aſſertio in omnibus Patrum utriuſque Eccleſiæ monimentis. Tertullianus enim *lib. de reſurrect. carnis, cap. 8.* quæ in Confirmationis ritu tria obſervat Eccleſia, unctionem, ſignaculum, & manuum impoſitionem, apertè diſtinguit: *Caro*, inquit, *ungitur, ut anima conſecretur: caro ſignatur, ut anima muniatur: caro manus impoſitione obumbratur, ut anima Spiritu illuminetur.* Et Cyprianus præter locum memoratum, ubi de Con-

firmatione

firmatione pluribus agit, inſuper ipſe, vel quis alius author tract. de unctione chriſmatis, n.3. *Non hæc, inquit, medendis corporibus eſt unctio instituta; quia ſanctificatis elementis jam non propria natura, ſed virtus divina potentiùs operatur, & adeſt veritas ſigno, & virtus ſacramento, ut & ipſis rerum efficientiis gratiæ dignitas pateat.* Et Hieronymus contra Luciferianos ſic Orthodoxum loquentem inducit: *Non quidem abnuo hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem, ut ad eos qui longè in minoribus urbibus per Preſbyteros & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus ſancti manum impoſiturus excurrat.::: Quod ſi hoc loco quæris, quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritum ſanctum, quem nos aſſerimus in vero Baptiſmate tribui? Diſce hanc obſervationem ex ea authoritate deſcendere, quod poſt aſcenſum Domini Spiritus ſanctus ad Apoſtolos deſcendit.* Et Ambroſius lib.7. de Spiritu ſancto, cap. 6. *Signati à Spiritu ſumus: ſicut enim in Chriſto morimur, ut renaſcamur, ita etiam ſpiritu ſignamur, ut ſplendorem atque imaginem ejus & gratiam tenere poſſimus; quod eſt utique ſpirituale ſignaculum. Nam etſi Spiritu ſignemur in corpore, veritate tamen in corde ſignamur, ut Spiritus ſanctus exprimat in nobis imaginis cœleſtis effigiem.*

Et Auguſtinus tum loco antè recitato, tum tom.2. contra litt. Petiliani, cap.204. ubi agnoſcit *in unguento ſacramentum Chriſmatis, quod in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus.* Tum lib.5. de baptiſmo, cap.20. *Si quod dictum eſt, Deus peccatores non audit, ad hoc valet ut per peccatorem*

quæque furentis tenebris deprompſiſſent.

Idem Confirmationis ſacramentum apud Patres Græcos legere eſt. Nam præter laudatum Dionyſium, eandem fidem expreſſit Cyrillus Hieroſolym. catech. 3. *Unguento quidem viſibili corpus inungitur, ſancto verò ac vivifico Spiritu anima ſanctificatur.* Videri etiam poteſt Origenes *hom. 9. in Leviticum:* Damaſcenus *lib. 4. de fide Orthodoxa, cap.* 10. ubi ait: *Apoſtolis datum Spiritum ſanctum in forma ignis, nobis per oleum.* Oecumenius *in cap. 6. ad Hebr.* & alii. Unde ſi quod aliud ſacramentum aperta habet ex Scripturis & traditione teſtimonia, Confirmatio vel maximè duplici illi Fidei fundamento innititur. Unde meritò Tridentinum *ſeſſ. 7. de Confirmat. can.* 1. ſic pronuntiat: *Si quis dixerit Confirmationem baptizatorum otioſam cæremoniam, & non potiùs verum & proprium ſacramentum, aut olim nihil aliud fuiſſe quàm catecheſin quandam, quâ adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant, anathema ſit.* Et can. 2. *Si quis dixerit injurios eſſe Spiritui ſancto, qui ſacro Confirmationis chriſmati virtutem aliquam tribuunt, anathema ſit.*

Ratio autem, ſeu convenientia S. Thomæ præclara eſt: Sacramentum novæ legis eſt viſibile gratiæ inviſibilis ſignum ad noſtram ſanctificationem inſtitutum. Apparet autem in Confirmatione exhiberi ſigna viſibilia, tum ex parte materiæ, ſcilicet chriſmatis; tum ex parte formæ ab Epiſcopo prolatæ. Illa autem ſigna eſſe ad noſtram ſanctificationem inſtituta inde ſuadetur, quòd Sacramenta novæ legis ad ſpeciales gratiæ effectus referuntur, ita ut unum-

quodque ſingularem gratiæ effectum producere natum ſit. In vita autem ſpirituali poſt regenerationem in Baptiſmo novis creaturis collatam ſupereſt ſpiritale augmentum, quo aliquis vires & perfectam Chriſtianæ vitæ ætatem acquirat, in qua perfectas Chriſtiani hominis actiones edere queat. Hunc autem ſpecialem effectum tribuit Confirmatio, quâ geniti in Chriſto evadunt viri, plenum animi robur aſſumunt, atque unguntur ad pugnam, ut evacuatis quæ erant parvuli, ſint in fide ſtabiles, in confeſſione intrepidi, & in opere efficaces. Quæ eleganter Melchiades Papa in præfata ad Epiſcopos Hiſpaniæ ſcripta epiſtola his verbis proſequitur: *In Baptiſmate homo ad militiam recipitur, & in Confirmatione confirmatur ad pugnam. In fonte Baptiſmatis Spiritus ſanctus plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione autem perfectionem ad gratiam miniſtrat. In Baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum ad pugnam confirmamur. In Baptiſmo abluimur, poſt Baptiſmum roboramur. Regeneratio per ſe ſalvat in pace Baptiſmum recipientes; Confirmatio armat atque inſtruit ad agones.*

Dices: In Baptiſmo infunditur gratia, communicantur virtutes, ipſeque datur Spiritus ſanctus, quibus animus ſpiritali firmitudine ſatis ſuperque roboratur. In Euchariſtia quoque vires ſpiritales accreſcunt, non ſecus ac corporis vigor cibo potuque reficitur. Ergo ſupervacaneum eſt Confirmationis ſacramentum, non enim ſunt multiplicanda entia ſine neceſſitate; & fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora.

Reſpondeo in Baptiſmo infundi gratiam & virtutes

virtutes ad innocentiam, in Confirmatione ad pugnam, in Euchariſtia ad ſpiritus delicias, & ut ait Tertullianus, ad mentis ſaginam. Itaque in Baptiſmo confertur plenitudo juſtitiæ, in Confirmatione plenitudo fortitudinis, in Euchariſtia plenitudo devotionis: in Baptiſmo nova creatura regeneratur, in Confirmatione augetur, in Euchariſtia ſpiritaliter impinguatur. Gratia enim ſanctificans in omnibus ſacramentis conceditur, ſed in unoquoque ſacramento ſpecialis. Sicut ergo non eſt ſuperflua Euchariſtia, tametſi gratia & virtutum comitatus baptizatum inſtruant, ita nec ſupervacanea eſt Confirmatio; ſed horum diſtinctione ſacramentorum multiformis gratiæ Dei effectus clareſcunt. Et ſicut in naturalibus non multiplicantur entia ſine neceſſitate, nec fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora, quando varietas & multitudo ad decorem confert univerſi, cùm in mundi conditione tria operum genera agnoſcamus, ſcilicet opus creationis, diſtinctionis, & ornatus: ita in ordine gratiæ fruſtra non multiplicantur ſacramenta, quibus & varii gratiæ effectus, & divina munificentia amans nos non ſolùm ad neceſſitatem, ſed etiam ad delicias ſplendent. Et ſicut in militia humana miles non ſolùm cibo potuque firmatur, ſed armis quoque munitur ad pugnam; ita in vita Chriſtiana fidelis non ſolùm Euchariſtiâ paſcitur, ſed etiam Confirmatione armatur. Alias hæreticorum argutias in ſequentibus commodiùs & opportuniùs elidemus.

Sacramenti Confirmationis eſſentia.

Cùm nomen ſit veluti eſſentiæ notamen, non poteſt meliùs Confirmationis ſacramenti eſſentia declarari, quàm ſi varia ei à Patribus aſſerta nomina proferamus & exponamus. In primis hoc ſacramentum appellatur *Confirmatio*, quia niſi peccati obex ſacramenti efficientiam impediat, baptizatus novo virtutis robore firmatur, atque adeò perfectus Chriſti miles efficitur: ita ut qui gratiam hujus ſacramenti receperit, nullo pœnarum ſuppliciorumque terriculamento, nullo mortis periculo, nullo metu, nulla ſpe, promiſſis nullis ab impavida veræ fidei confeſſione deterreatur. Et hoc eſt quod aiebat S. Melchiades: *In baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt Baptiſmum confirmamur ad pugnam.*

Secundò appellatur à S. Clemente epiſt. 4. *Conſignatio*; à S. Cypriano epiſt. 73. *Signaculum Dominicum*; à S. Auguſtino lib. 2. contra Petilianum, *Sacramentum Chriſmatis*; à Dionyſio aliiſque Patribus, *Sacramentum unctionis*, & *Unguentum ſanctificum & Deificum.* Quia nimirum in hoc ſacramento baptizatus in fronte ungitur, & crucis notâ ſignatur; & quidem convenientiſſimè. Nam ut ait D. Thomas *q. 72. art. 9.* in hoc ſacramento accipit homo Spiritum ſanctum ad robur ſpiritalis pugnæ, ut fortiter etiam inter adverſarios fidei Chriſtianam veritatem profiteatur. Unde convenienter ungitur chriſmate, & ſignatur ſigno crucis, ſicut miles ſigno ducis in fronte: tum quia pars illa corporis cæteris eminet, & omnibus patet; ſigno

autem

autem ducis militiæ noſtræ Chriſti in aſpectabili parte inſigniri debemus: tum quia à libera & conſtanti Chriſti nominis confeſſione vel timore deterremur, vel verecundiâ retardamur. Utriuſque autem paſſionis ſigna in fronte apparent, & propter imaginationis propinquitatem, & propter hoc, quod ſpiritus à corde directè ad frontem aſcendunt, unde *verecundati rubeſcunt, timentes autem palleſcunt*, ut dicitur *in 4. Ethic.* Ideo ergo in fronte ungitur & ſignatur homo, ut neque propter timorem, neque propter erubeſcentiam nomen Chriſti confiteri prætermittat, & ab intacta Religionis defenſione non impediatur.

Appellatur tertiò Confirmatio à S. Thoma art. 1. ad 2. & 4. *Sacramentum plenitudinis gratiæ*, quod propterea non præfiguratum fuiſſe ait in veteri Teſtamento, quia nihil ad perfectum adduxit Lex, ut dicitur *Hebr.* 7. Ratio verò hujus nominis eſt, quia in hoc ſacramento gratia divina abundantiſſimè per Spiritum ſanctum diffunditur; unde ſolenni religionis Catholicæ ritu hactenus ſervatum eſt, ut in die Pentecoſtes hoc ſacramentum præcipuè adminiſtraretur, quòd hoc maximè die Apoſtoli Spiritus ſancti chariſmatibus impleti, ejuſque virtute roborati & confirmati ſint. Cujus etiam ſignum ex ipſa materia habetur; nam in Baptiſmate materia eſt pura & ſimplex aqua, quia ad vitam ſpiritalem ſimpliciter conſequendam ſacramentum hoc inſtitutum eſt: at verò in Confirmatione materia eſt ex oleo balſamoque compoſita, quia in hoc ſacramento multiformis Dei gratia & Spiritus ſancti donorum beatiſſima copia infunditur. Cujus plenitudinis ſignum eſt pax,

quæ confirmato à Pontifice tribuitur: nam ut rectè docet Cathechiſmus Romanus *part.2.titulo de Confirmat. n.20.* Pax confirmato datur, ut intelligat ſe gratiæ cœleſtis plenitudinem, & pacem quæ exſuperat omnem ſenſum, conſequutum eſſe. Et certè niſi plenitudinem illam baptizatus in Confirmatione reciperet, in illa teneritate & quaſi mollitie ſpiritalis infantiæ permaneret; nec adversùs omnes carnis, mundi, diabolique impetus decertare; nec fidem interritè adversùs eos qui ex adverſo ſunt ſuſtinere, nec nominis Domini noſtri Jeſu Chriſti gloriam propagare facilè poſſet, ut exemplo Apoſtolorum ipſorum ante Confirmationem infirmorum, remiſſorum, & præ timore latitantium; poſt Confirmationem verò invictorum, in tribulationéque & paſſionibus gaudentium perſpicuum eſt.

Denique appellatur hoc ſacramentum *Manuum impoſitio*; quod nomen apud Patres frequentiſſimum eſt. Ad cujus evidentiam conſiderandum eſt, juxta Scripturas & Patres quadruplicem eſſe manuum impoſitionem. Prima eſt curativa ad ſanandos corporis morbos inſtituta, juxta illud Marci ultimo: *Super ægros manus imponent, & benè habebunt.* Chriſtus etiam & varios languores perſanavit, & multa miracula ſacrarum contactu manuum ſuarum edidit. Secunda manuum impoſitio eſt conſecratrix, ſeu ordinativa, quâ ſacrorum miniſtri conſtituuntur, de qua dicitur 1. Timot. 4. *Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per impoſitionem manuum Preſbyterii.* Et iterum 1. Timoth. 5. *Nemini citò manus impoſueris.* Tertia eſt reconciliatrix, quâ pœnitentes ad gratiam

abſolu-

abſolutionis admittebantur, de qua meminerunt Concilium Carthaginenſe 4. *can.* 8. Arauſicanum 1. *can.* 3. Agathenſe *can.* 11. & Auguſt. *lib.* 3. *de Baptiſmo, cap.* 16. his verbis: *Manus impoſitio non ſicut Baptiſma repeti non poteſt; quid enim eſt aliud quàm oratio ſuper hominem?* Quarta demùm eſt confirmativa, quà Spiritus ſancti plenitudinem longè quàm in Baptiſmo majorem Apoſtoli largiebantur, juxta illud Act. 8. *Tunc imponebant manus ſuper eos, & accipiebant Spiritum ſanctum.* Dicitur autem hoc ſacramentum manuum impoſitio propter rationes poſtea referendas, & hæc una impræſentiarum ſufficiet, quia Confirmatio frontis inunctione per manus Epiſcopi confertur, quod ſine manûs impoſitione fieri nequit.

REFLEXIO.

Si Chriſtum militiæ noſtræ Ducem unxit Deus oleo lætitiæ & exultationis præ participibus ejus, quia adversùs mundum & cacodæmonem luctaturus advenerat, de quibus & glorioſiſſimam victoriam reportavit: nam *exſpolians principatus & poteſtates traduxit confidenter, palàm triumphans illós in ſemetipſo.* Ita planè Chriſtianus toto vitæ curriculo exercendus ad pugnam, miles in Confirmatione perungitur. Ergo auguſtum Chriſtiani nomen fruſtra ille ſortitur, qui Chriſtum certantem, vincentem, triumphantem pro virili non imitatur. Quid prodeſt vocari quod non ſumus, & nomen nobis uſurpare glorioſum, quod morum degenerantium pravitate inhonoramus? Si nos Chriſtianos vocari delectat, ne abrogemus illuſtris

tituli decorem per indignorum actuum utilitatem.

Ne crede, pie Lector, poſt extinctos tyrannos, poſt mortuos Nerones, Diocletianos, Maximianos, nullam tibi certandi ſupereſſe rationem. An neſcis totam Chriſtiani hominis vitam, ſi ſecundùm Evangelium vivat, crucem eſſe atque martyrium? Diſcè ex Auguſtino *ſerm.* 250. *de tempore*, quod *habet & pax martyres ſuos; nam libidinem fugere pars magna martyrii eſt*. Si non inſurgunt extranei, non deſunt tamen multò graviores hoſtes domeſtici, diverſarum quoque prælia cupiditatum, ſtudiorumque conflictus, quibus quaſi quibuſdam terræ motibus quatitur mobilis animi nutantis affectus. *In te ex ipſo eſt flagellum tuum*, inquit Auguſt. in Pſalm. 75. *Sic vindicatur in rebellem contra Deum, ut ipſe ſit ſibi bellum, qui pacem noluit habere cum Deo.* Certè vir nominis tui nón es, nec Chriſtiani unctique officia imples, niſi quotidie cum peccato pugnes; quia ut alicubi Chryſoſtomus ſcripſit: *Quidquid fecit Chriſtus, ut deſtrueret peccatum fecit: ita debet facere Chriſtianus, cujus nullus hoſtis eſt præter peccatum.*

In Confirmationis ſacramento militiæ Chriſtianæ nomen damus, ex eoque gratiam roboris accipimus, ut nullo pœnarum ſuppliciorumque terriculamento à veritatis confeſſione deterreamur. Ungimur, ut in ſpiritali certamine viriliter & intrepidè dimicemus. In fronte ſignamur, ut Evangelii doctrinam, & Crucifixi humilitatem mundo exoſam non erubeſcamus. Quis ergo ſibi perſuadeat hujus ævi Chriſtianos eſſe confirmatos, „ qui non ad pugnam

vel

vel ad labores ſe natos credunt, ſed ad otium, quo ſpiritalium uſus armorum dediſcitur, nutritur puſillanimitas, vires fatiſcunt, obrepit inertia, & unis ſpurcitiis animus occupatur? Itáne illos milites Chriſti appellabimus, quos animi torpor gravat, quos deterrent prælia cùm jubentur, quive deliciis diffluentes, in voluptatibus fluidi ac immerſi enerveſque jacent? Illíne Athletarum nomine digni, quibus frugalitas pœna, vigiliæ ſupplicium, pietas tortura eſt? Num generoſi bellatores cenſendi ſunt, qui nihil putant poſſe fieri quicquam quod facere non lubet, atque ex effœminatæ infirmitatis ſuæ præjudiciis de virtute ſententiam ferentes, durum & intolerandum definiunt quidquid difficultatis umbram præ ſe fert, nec leges Dei obligare niſi ubi libeat, ac ſine incommodo fieri poſſit? Denique quis credat eos unctos & in fronte animi magnitudinis ſede eſſe ſignatos, qui Evangelium quaſi pudendum foret, erubeſcunt, quos pudet non eſſe cum malis malos, quos metus frangit, poteſtas humana flectit, proſperitas attollit, adverſitas mergit?

SPECULATIO II.

Materia & forma Sacramenti Confirmationis exponuntur.

CUm materia Sacramentorum ſint certæ, & determinatæ res in Sacramentorum uſu adhibitæ; forma verò ſint verba à miniſtro pro-

lata, videndum eſt quænam ſint res in hoc ſacramento neceſſariò applicandæ, quænam verba à miniſtro Confirmationis proferenda.

Materia remota Sacramenti Confirmationis ſacrum Chriſma.

Communior Theologorum ſententia fert, materiam remotam ſacramenti Confirmationis eſſe eſſentialiter & indiſpenſabiliter Chriſma, ſeu oleum olivarum admixtum balſamo, & ab Epiſcopo benedictum. Quamvis enim id negent Cajetanus, Navarrus, Soto, & alii exiſtimantes ſolum oleum per ſe ad materiam hujus ſacramenti deſiderari, balſamum verò ex præcepto duntaxat Eccleſiaſtico permiſceri, ſicut vino aqua in ſacramento Euchariſtiæ admiſcetur: noſtra tamen ſententia expreſsè traditur in Florentino in decreto Eugenii, ſic definiente: *Secundum ſacramentum eſt Confirmatio, cujus materia eſt Chriſma confectum ex oleo & balſamo per Epiſcopum benedicto.* Ubi Summus Pontifex ſacro approbante Concilio ad materiam Confirmationis peræquè balſamum atque oleum deſiderat. Idem longè antè docuerat Fabianus Pontifex *epiſt.2. ad Epiſcopos Orientis*, ubi Apoſtolos Chriſmatis confectionem à Domino accepiſſe, nobiſque reliquiſſe teſtatur. Dionyſius etiam *cap.4. Eccleſ. Hier.* ſic habet: *Dicimus igitur unguenti confectionem eſſe collectionem quandam ſuaviter ſpirantium materiarum, quæ in ſe magnam vim & copiam fragrantium qualitatum contineat.* Quod idem Baſilius *in Pſal.132.* repetens ait, *Chriſma ex variis condimentis con-*

ſtare.

ſtare. Verùm nullum illorum ſeparatim tantam emittebat fragrantiam, ſed mixtura illorum, & inunctio maximam reddebat odoris redolentiam. Quod & docuit S. Clemens *lib.* 8. *Conſtitut. Apoſtolic. cap.* 44. necnon II. & III. Concilium Carthaginenſe. Et apertè D. Cyprianus *tract. de unct. Chriſmatis*, ait: *Hodie ſacrum chriſma conficitur, in quo mixtum oleo balſamum Regiæ & Sacerdotalis gloriæ exprimit dignitatem. Oleo enim, quod lumini alimentum ſubminiſtrat, & vires corporis, ſi perunctum illo fuerit, auget cœleſtis gratiæ largitate, nitor conſcientiæ & ardor charitatis indicantur.* Et Magnus Gregorius in illud Cant. I. *Botrus Cypri in vineis Engaddi*, ait: *In Engaddi balſamum gignitur, quo cum oleo Pontificali benedictione chriſma efficitur.*

Congruentiam affert D. Thomas *art.* 2. ſuo more egregiam; quia per Confirmationem datur plenitudo Spiritus ſancti ad robur, quæ plenitudo oleo convenienter ſignificatur; unde Chriſtus qui Spiritu ſancto pleniſſimus fuit, dicitur *unctus oleo lætitiæ*. Cùm enim oleum pingue ſit, ac facilè diffluat, gratiæ perfuſionem, quæ per Spiritum ſanctum à Chriſto capite in membra viva redundat, atque effunditur ſicut unguentum in capite quod deſcendit in barbam, barbam Aaron; quod deſcendit in oram veſtimenti ejus, ſicut ros Hermon qui deſcendit in montem Sion, convenientiſſimè adumbrat. Balſamum verò, quod ſuaviſſimum odorem ſpirat, bonæ vitæ ex legibus & præſcripto Dei ſanctè & religiosè traductæ effuſum ſuaviſſimum exemplum exprimit, ita ut confirmati illud Apoſtolicum veridicè proferre poſſint:

Chriſti

Chriſti bonus odor ſumus. Balſamum etiam præter odoris fragrantiam incorruptionem etiam præſtat, nec ſinit quidquam putreſcere, quod à ſe fuerit circumlitum. Quod ad Confirmationis virtutem ſignificandam valdè accommodatum eſt, cùm conſtet verè confirmatos incorruptum retinere tum de fide, tum de moribus ſenſum. Ergo chriſma convenientiſſima eſt ſacramenti Confirmationis materia.

Mens etiam S. Doctoris ex reſponſione ad 4. perſpicuè claret; ibi enim unum è potiſſimis adverſæ ſententiæ fundamentis ſubvertit, in hoc conſiſtens, quod verum balſamum non niſi cum ingenti difficultate invenitur, & vix purum ad nos defertur: ad quod non reſpondet balſamum eſſentialiter non exigi, quod tamen reſpondere proclive erat, ſi vera foret Cajetani ſententia; ſed ait hoc ſacramentum non eſſe tantæ neceſſitatis quantæ eſt Baptiſmus, unde hujus materia communior eſſe debet, inventuque facilior; ſufficit verò quod materia Confirmationis facilè poſſit ad omnia terrarum loca deportari.

Denique requiri olei balſamique permixtionem, ipſa Confirmationis forma ſatis ſuperque indicat: *Confirmo te*, inquit Pontifex, *chriſmate ſalutis*. Ergo ad ejus veritatem requiritur chriſma, ſeu unguentum ex permixtis oleo, balſamoque confectum. Nec verum eſt quod ait Cajetanus, chriſma unctionem duntaxat ſignificare, cui oleum ſufficit: nam juxta communem hujus vocis acceptionem ab Eccleſiæ Patribus & Epiſcopis frequentatam, chriſma pro oleo balſamoque permixtis uſurpatur.

Quod verò chriſma debeat eſſe ab Epiſcopo bene-

benedictum, egregiè declarat D. Thomas *art.* 3. Quia cùm tota Sacramentorum ſanctificatio à Chriſto derivetur, illis Sacramentorum materiis non eſt abſolutè neceſſaria benedictio vel conſecratio, quas Chriſtus ſuo contactu ſacravit: idcirco nec aqua quam tactu mundiſſimæ carnis in Baptiſmo ſuo ſanctificavit, nec panis, nec vinum, quibus in ultimâ ſua cœna benedixit, novâ indigent eſſentialiter benedictione, quæ ad ſolennitatem duntaxat, non ad neceſſitatem tribuitur. At verò illæ materiæ, quas Chriſtus uſu vel tactu non conſecravit, novâ proculdubio indigent benedictione, ut divinis functionibus & miniſteriis addicantur & conſecrentur. Atqui Chriſtus Dominus ſive chriſma, ſive oleum ſanctum infirmorum nullo uſu, nullâ tractatione ſacravit. Ergo antea quàm materiæ illæ ad uſum Sacramentorum adhibeantur, neceſſe eſt ut ſanctis & religioſis precationibus ac benedictionibus conſecrentur ab Epiſcopo, qui ut ait D. Thomas ad 3. *in Eccleſia gerit perſonam Chriſti*. Accedit materiam Sacramenti perfectionis ab eo debere præparari, qui eſt in ſtatu perfectionis acquiſitæ, quive ad alios omnes perficiendos inſtitutus eſt, qualis eſt unus Epiſcopus. Denique materiæ Confirmationis confectio ad illum convenientiſſimè pertinet, qui eſt ejuſdem Sacramenti ordinarius miniſter conſtitutus.

Dices 1. Apoſtoli, ut habetur in actis Apoſtolorum, per ſolam manuum impoſitionem Spiritum ſanctum virtute divina conferebant, atque ſacramentum Confirmationis conficiebant, nec legimus eos unquam chriſmate uſos; unde paſſim Patres Confirmationem *manuum*

impoſi-

impoſitionem appellant. Ergo chriſma non eſt neceſſaria Confirmationis materia. Propter hoc argumentum P. Jacobus Sirmundus cenſuit chriſma, nec unctionem ullàm eſſe de eſſentia Confirmationis, ſed ceremoniam accidentalem manuum impoſitioni, quam ſolam eſſentialem eſſe ait; cæremoniam, inquam, ab Eccleſia ad ornatum adjectam, de præcepto quidem ſervandam, ſed in quam tamen diſpenſatio Eccleſiæ & ſummi Pontificis cadere poſſit. Verùm hæc aſſertio & ſuâ novitate parum tuta, & utriuſque Eccleſiæ Orientalis & Occidentalis traditioni minùs conſentanea eſt. In re autem ſacramentaria, ſi novitatum aditum aperiamus, atque hanc noſtra obtrudendi licentiam aſſumamus, ſpretâ Theologorum omnium conſenſione, repudiato communi Eccleſiæ ſenſu, fractâque & dejectâ Majorum noſtrorum ab antiquiſſimis ſæculis perenni doctrinâ & authoritate, fruſtra de religionis decretis & Eccleſiæ inſtitutis laborabimus.

Aliter ergo reſpondeo, quod quia Confirmatio ad plenitudinem gratiæ conferendam ordinatur, ſi quandoque modo inſolito & extraordinario gratia infunderetur, tunc ſacramentum Confirmationis iis conferri minimè opus eſſet, quibus res ſacramenti ſine ſacramento conferretur. Sic Chriſtus eximiâ poteſtate excellentiæ nulli ſacramento alligatæ Apoſtolis plenitudinem gratiæ, Magdàlenæ plenitudinem indulgentiæ abſque ſacramentalibus materiebus aut formis contulit. Et quia ſimiliter ad preces Apoſtolorum, ad eorumque manuum impoſitionem deſcendebat aſpectabiliter Spiritus ſancti plenitudo, ideo tum non erat ſenſibilis ſacramentorum

mentorum materia neceſſaria, cùm effectus Confirmationis ſine ſacramentali Confirmatione conferebatur, ſenſibilia ſacramentorum ſigna patentibus prodigiis & miraculis ſupplentibus. Adde falsò dici, in Actis Apoſtolorum per ſolam manus impoſitionem Apoſtolos Spiritum ſanctum dediſſe. Dicitur quidem eos manuum impoſitione Spiritum ſanctum dediſſe, ſolâ dediſſe non dicitur: ſicut in Scripturis fide juſtitiam parari quidem dicitur, ſolâ parari non dicitur, ut garriunt totius pietatis & bonorum operum hoſtes Calviniani. Neque ullum afferri poteſt Scripturæ vel Patrum teſtimonium, quo affirmetur *ſolâ* manuum impoſitione dari Spiritum ſanctum, chriſmate non dari ab Epiſcopo adhibito. Dictum eſt ergo impoſitione manuum dari Spiritum ſanctum, at non ſolâ: ſicut dum dicitur aquâ deleri peccata, non excluditur verbum, quo accedente ad elementum fit ſacramentum.

Cæterùm quando Apoſtoli tanquam ſacrorum Antiſtites Confirmationem adminiſtrabant, tunc chriſma & formam idoneam adhibebant. Nam ut *cap.* 4. *Eccleſiaſt. Hierarch.* Dionyſius ait: *Eſt quædam perfectiva operatio, quam duces noſtri*) id eſt Apoſtoli, quorum ipſe diſcipulus fuit) *chriſmatis hoſtiam nominant.* Idem etiam colligitur ex epiſt. Fabiani ſuprà laudata. Nec obeſt quod chriſmatis nulla habeatur in Scripturis mentio: non obeſt, inquam, quia ut optimè ait D. Thomas art. 4. ad 1. *Multa ſervabant Apoſtoli in ſacramentorum collatione, quæ in Scripturis communiter propoſitis non ſunt tradita. Unde Dionyſius dicit in fine Eccleſiaſticæ Hierarchiæ: Conſummativas,*

tivas invocationes, id eſt verba quibus perficiuntur ſacramenta, non eſt juſtum Scripturas interpretantibus, neque myſticum earum, aut indè ſuas operatas ex Deo virtutes ex occulto ad commune adducere; ſed noſtra ſacra traditio ſine pompa, id eſt occultè eas edocet. Unde & Apoſtolus dicit loquens de celebratione Euchariſtiæ, 1. Cor. 11. Cætera cùm venero diſponam.

Quod verò Patres non rarò Confirmationem manuum impoſitionem appellant, nihil aſſertionis noſtræ veritati officit; nam variis eam aliis nominibus, & ſeorſim unctione & chriſmate inſignire ſolent, ut ſpeculatione præcedenti demonſtravimus. Ex quo conſtat Patres chriſma à Confirmationis ſacramento non excluſiſſe, & illud æquè ſaltem ac manus impoſitionem ad hoc ſacramentum adjunxiſſe; unde utramque non ſejungunt, etiam dum utramvis ſeorſim nominant. Id magis manifeſtum erit ex iis Patrum, Pontificumque decretis, quibus chriſmandi in fronte poteſtas ſolis Epiſcopis eximia aſſeritur, quæ ſuo poſteà loco referemus. Teſtantur etiam Patres ſacro chriſmate præberi Spiritus ſancti inviſibilem unctionem. *Datur Spiritus ſanctus*, inquit Ambroſius lib. de Sacr. cap. 3. *per chiſmatis unctionem.* Et Pacianus ſerm. de baptiſmo: *Chriſmate Spiritus ſanctus ſuperinfunditur.* Et Chryſoſt. hom. 1. in epiſt. ad Rom. *Præcipuum in unctione eſt Spiritus: ideo enim oleum aſſumitur.* Et Theodoret. in cap. 1. Cant. *Spiritualis unguenti chriſmate inuncti, ſub ea viſibili unguenti ſpecie Sanctiſſimi Spiritus gratiam percipiunt.* Et Auguſt. tract. 3. in epiſt. Joan. *Unctionis ſacramentum eſt virtus ipſa inviſibilis; unctio inviſibilis Spiritus*

Spiritus ſanctus, unctio inviſibilis charitas eſt. Si autem chriſmatis unctio ad ſacramentum eſſentialiter non pertineret, per eam non daretur Spiritus ſanctus. Alia Patrum teſtimonia in decurſu diſſertationis invenies, ubi leges Confirmationem ab Auguſtino & Paciano *ſacramentum chriſmatis*, & chriſma *Spiritus ſancti ſacramentum appellari*. Cæteri denique Patres ita Confirmationem in chriſmate poſuerunt, ut vix manuum impoſitionis meminerint. Confirmationem porrò manuum impoſitionem interdum aliqui appellant, tum quòd gratiam illam confert, quam impoſitio Apoſtolicarum manuum in Actibus memorata in baptizatos producebat, eique ut docent Patres reſpondet: tum quòd dum Epiſcopus chriſmate frontem inungit & cruce obſignat, eo ipſo manus imponere intelligitur, ut poſteà dicemus. Nam etiam Paulus *Hebr.* 2. hoc ſacramentum manus impoſitionem vocat: & 2. *Cor.* 1. illud in unctione conſignationéque conſtituit.

Accedit, quod licèt ſolâ manuum impoſitione tanquam Confirmationis materiâ Apoſtoli ex ſpeciali diſpenſatione ſemper uſi eſſent, malè tamen inde colligeretur chriſmatis unctionem ad ſacramenti Confirmationis materiam minimè pertinere, quia ut de ſacramentis in genere latè expoſuimus, Chriſtus materias formaſque ſacramentorum in genere inſtituit, id eſt res illas adhiberi, verbaque proferri præcepit, quibus ſacramentorum natura vel effectus ſignificaretur; eas tamen in ſpeciali & in individuo minimè præſcripſit, ſed earum deſignandarum facultatem Eccleſiæ Catholicæ divinitus inſpiratæ & continenti Dei protectione gubernatæ fecit.

Unde

Unde pro diverſitate temporum & Eccleſiarum variæ materialiter res adhibitæ eſſe leguntur, in eandem tamen ſignificationem conſpirantes. Nec tamen uniuſcujuſque miniſtri vel peculiaris Eccleſiæ arbitrio permiſſum eſt materias & formas ab Eccleſia Catholica acceptas immutare, quia Chriſtus eas tantùm voluit eſſe materias formaſque ſacramentorum, quæ eſſent ad ſignificandum idoneæ, & ab Eccleſia univerſali probatæ. Sed hac reſponſione alioquin legitimâ impræſentiarum opus non eſt, cùm materiam Confirmationis perpetua Patrum traditio ita in chriſmate poſuit, ut oppoſitam aſſertionem hæreſibus accenſeant Soto, Suarez, Bellarminus, aliique Theologi. Vide etiam reflexione ſequenti.

Sacramenti Confirmationis materia proxima, Chriſmatis ad modum crucis inunctio.

Quæ hactenus diximus de materia remota ſacramenti Confirmationis vera ſunt. Cæterùm materia proxima hujus ſacramenti dicitur chriſmatio, ſeu inunctio chriſmatis in fronte baptizati inſtar crucis facta. Materia enim proxima eſt materiæ remotæ applicatio, ſicut ablutio eſt materia Baptiſmi proxima, quia per eam aquâ, quæ materia remota eſt, catechumenus aſpergitur. Patet autem Epiſcopum ſacrum chriſma unctione applicare: ergo chriſmatis unctio materia ſacramenti eſt Confirmationis proxima, antiquæ Apoſtolorum manuum impoſitioni

Actorum

Actorum libro non ſemel memoratæ correſpondens. Cùm enim per ſacras Antiſtitis manus frons baptizati oblinatur, nunquam chriſmatio ſine manuum impoſitione contingit. Ratio autem quare ungatur frons, ſuperiori ſpeculatione aſſignata eſt, eamque compendioſè exprimit Cyrillus Hieroſolymit. catech. 3. *Vt eum abſtergat à nobis pudorem*, (cujus frons ſedes eſt) *quem primus homo tranſgreſſor perpetuò circumferebat, ſimulque efficiat ut poſſimus vultu non velato gloriam Domini intueri.*

Neque enim exiſtimandum eſt, tunc ſacramentalem manuum impoſitionem Epiſcopum adhibere, quando levi alapa in maxilla confirmatum cædit. Tum quia tunc ſacramentum peractum eſt, & unctio completa. Tum quia nulla tunc contingit formæ prolatio; applicatio autem materiæ non ſolet à formæ enuntiatione ſeparari. Tum quia, ut benè notavit ſuprà laudatus Catechiſmus Romanus, hæc percuſſio cæremonia duntaxat eſt, quâ unctus & confirmatus Chriſti miles ſalubriter admonetur, ut meminerit ſe tanquam fortem athletam paratum eſſe oportere ad omnia adverſa invicto animo pro Chriſti fide toleranda. Itaque propter chriſmatis unctionem Confirmatio manuum impoſitio aliquando dicitur, quia nimirum ſacrum chriſma nihil gratiæ confert, niſi manibus Epiſcopi applicetur. Quare fruſtrà laboravit P. Jacobus Sirmundus in congerendis locis, ubi Spiritus ſanctus manûs impoſitione dari dicitur; id enim veriſſimum eſt, ſed manus tunc imponit Epiſcopus, cùm baptizati frontem chriſmate inungit, ita ut chriſmando manus imponat, & manus imponendo chriſmet, juxta

illud

illud Innocentii III. extra de conſuetudine : *Sacramentum Confirmationis chriſmando renatos ſoli debent Epiſcopi per manus impoſitionem conferre.* Et extra de ſacra unctione : *Per frontis chriſmationem manus impoſitio deſignatur.* Quia nimirum hæ duæ actiones in unam coaleſcunt, ſicut trina immerſio in unam deinde aſperſionem contracta eſt.

Quod autem præfata unctio ad modum crucis debeat adhiberi, ex eo patet, quod id exigit veritas formæ : *Signo te ſigno crucis.* Cujus ritûs meminit Tertullianus *de reſurrectione carnis, cap.* 8. dum ait : *Non perficiuntur ſacramenta Chriſtianorum, niſi ſigno crucis.* Convenientia verò eſt multiplex. Cruce enim obſignatur Chriſtianus, tum ut ſignificetur totum Chriſtiani robur & virtutem ab infirmitate crucis proficiſci, juxta illud Magni Leonis alibi relatum : *Crux omnium fons benedictionum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte.* Crux Chriſti, ut alicubi dixit Auguſtinus, nobis totius cauſa beatitudinis eſt. Hæc nos à cæcitate liberavit erroris ; hæc à tenebris reddidit luci : hæc debellatos reddidit quieti ; hæc alienos Deo conjunxit. Hæc diſcordiæ amputatio eſt, hæc pacis firmamentum, hæc bonorum omnium abundans largitio. Verè ſub ſcapulis tuis obumbraſti nobis, Domine Jeſu, ut cum Bernardo loquar : nam ſub Crucifixi ſcapulis quatuor nobis beneficia conferuntur : ſub his enim abſcondimur : ſub his ab incurſu accipitrum & milvorum protegimur, quæ ſunt aëreæ poteſtates ; ſub his umbraculum ſalubre nos refrigerat, & nimium concupiſcentiæ ardorem repellit;

pellit; ſub his quoque alimur & fovemur. His virtutum gemmis quatuor cornua crucis ornantur. Tum ut fidelibus innoteſcat Chriſtianum militem in cruce debere gloriari, nec eam erubſecere quæ Judæis ſcandalum fuit, Gentibus ſtultitia. Quod enim grande eſt ludibrium impiis, ut docent Patres, grande eſt myſterium piis; & unde Philoſophus erubuit, ibi Apoſtolus theſaurum reperit; quod illi viſum eſt ſtultitia, Apoſtolo factum eſt ſapientia & gloria. Et certè nihil adeo grave eſt vel probroſum, quod non æquanimiter tolerare gloriemur, ſi Chriſti paſſio ad memoriam reducatur. Tum demùm ut erecto crucis vexillo Chriſtianus miles ad certamina concitetur. *Hoc Sacramentum*, inquit D. Thomas art. 4. ad 3. *non ſolùm ordinatur ad hoc, quod homo ſanctificetur in ſeipſo, ſed exponitur cuidam pugnæ exteriori; & ideò non ſolùm fit mentio de interiori ſanctificatione, cùm dicitur: Confirmo te chriſmate ſalutis; ſed etiam conſignatur homo exteriùs quaſi vexillo crucis ad pugnam ſpiritualem; quod ſignificatur cùm dicitur, Conſigno te ſigno crucis.*

Forma Confirmationis hæc eſt: Signo te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

Hanc formam conſuetudo Catholicæ Eccleſiæ ab Apoſtolis derivatâ traditione perpetuò retinuit, & in Concilliis œcumenicis probavit,

bavit, unde de ea nemo niſi hæreticus dubitare poteſt. Cùm enim Dominus, Matth. 18. fidelibus ſuis promiſerit, quod ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine ipſius, ibi ipſe in medio eorum futurus eſt; firmiter tenendum eſt conſtitutiones Eccleſiæ in Spiritu ſancto præſertim congregatæ, ut in Conciliis contingit, ſapientiâ Chriſti & lumine divino falli vel fallere neſcio dirigi: atque adeo conſuetudini Eccleſiæ univerſalis in Conciliis firmatæ ſeſe opponere, eſt ponere in cœlum os ſuum, & antiquitatis lumen impuriſſimis novitatis tenebris infuſcare moliri. Quod dico propter miſeros & miſerabiles hujus temporis hæreticos, formas ſacramentorum antequam ipſi ex erebo naſcerentur, ebullirentque prophanæ eorum novitates, uſurpari ſolitas irridentes & illudentes. Sed mirum non eſt, nefarios religionis deſertores ſacramenta, quibus religio conſtat, ludibrio habere & ſubſannare: ſed quàm ridendus, vel potiùs dolendus gemenduſque ſit eorum riſus, nemo Catholicus non videt. Etenim qui veram Religionem adulterare & novam comminiſci innituntur, iis ludibriis, eáque irriſione digni ſunt, quam Deus Proverb. 1. minatur: *In interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo.* Ergo irridendi meritò ſunt quos odit & deſpicit Deus; irridendi ſunt qui reformatores Eccleſiæ haberi & audire volunt, & tamen veræ Religionis elementa neſciunt; irridendi ſunt qui ſpiritu hæretico turgentes, errorum ſuorum & ſpiritus privati illuſiones pro fidei dogmatis venditant, quique hanc ſibi auctoritatem impudentiſſimè arrogant, ut per

ſeipſos

ſeipſos reſtaurandam Eccleſiæ doctrinam eſtutiant. Attendant ergo Lutherani & Calviniani Catholicæ Eccleſiæ ſacramentorum irriſores, ſe magis irridendos præbere. Nam ut ex Patribus à quodam præclariſſimè dictum eſt : Ut amore & veneratione digna veritas ; ſic contemptu & odio dignum eſſe mendacium. Amorem divinæ veritati conciliat eximia pulchritudo , venerationem auguſta majeſtas. Contrà horrorem propria erroris impietas , riſum erroris comes abſurditas parit. Hæc ſemper virorum ſanctitate & ſapientiâ eccleſiaſticâ præſtantium adversùs veritatem & errorem affectio fuit. Veritatem illi amant , veritatem verentur, totaque illorum ſapientia timore & amore continetur, quorum ille initium , iſte ſapientiæ finis. Iidem in errorem duplici item incitantur animi motu, hinc odio , inde contemptu : nec modò impiorum improbitatem robore coërcent, ſed illorum etiam ſtultitiam ab errore indivulſam ſalibus & jocis exagitant. Ergo ſola hæreticorum noſtrorum novitatum impietas horrenda,diligenda verò Eccleſiæ veritatis antiquitas; ſola errorum ipſorum comes abſurditas ridenda, reverenda antiquiſſimæ veritatis majeſtas. Unde etiamſi hæreticorum hac in parte argumenta non ſolveremus (ſunt autem ſolutu facillima) ſed ea duntaxat dubia efficeremus , eos tamen viciſſemus. Nam in dubia argumentorum contentione ſuperaret Eccleſiæ authoritas,cui quoquò ſe incliner, omnia ingenia faſces ſubmittere oportet , ejuſque non tantùm edicta , ſed etiam nutus revereri,privatiſque quibuſvis cogitationibus & conjecturis potiores habere , ſi chriſtianâ ſunt mente.

Sed eò unde digreſſa eſt, revertatur oratio, & formæ Confirmationis Catholicis omnibus pervenerabilis convenientiam demonſtremus. Illa forma eſt conveniens, quæ quidquid ad ſacramenti eſſentiam pertinet, aptiſſimè declarat. Atqui præfata forma ad ſignificandam Confirmationis naturam peridonea eſt: cùm enim ſacramenti Confirmationis proprium ſit gratiæ plenitudinem ad robur ſpiritualis pugnæ infundere, forma illa peropportuna cenſenda eſt, quæ & gratiæ plenitudinem infuſam exprimit, & militiæ ſpiritalis officium neceſſitatemque denuntiat. Plenitudinem quidem gratiæ verba illa declarant, *Confirmo te Chriſmate ſalutis*; unctio namque externa interioris gratiæ infuſam copiam repræſentat: pugnæ autem ſpiritalis incumbens munus verbis illis, *Signo te ſigno crucis*, effertur, quibus ſignum Imperatoris noſtri Chriſtianis militibus imprimitur, ſicut & in pugna humana milites Ducum teſſeris inſigniuntur, ſub eorumque vexillis militant. Denique cauſa ſpiritalis roboris abundantiam impertiens verbis illis indicatur, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*; Chriſtianæ enim fortitudinis principium eſt Deus ut author ſupernaturalis, ſubindeque ut Trinus.

Ad hanc formam reſpexiſſe videtur Apoſtolus 2. *Cor.* 1. his verbis: *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſtum, & unxit nos Deus, qui & ſignavit nos, & dedit pignus ſpiritus in cordibus noſtris.* In primis hoc ſacramento confirmantur à Deo Patre in Chriſtum, id eſt in fide erga Chriſtum, quam intrepidè tutamur, & ad quam mores fideliter exigimus. In hoc etiam ſacramento imprimit militibus ſuis inſignia ſua

Princeps

Princeps noſter Chriſtus, cujus cruce pugnamus, vincimus, triumphamus, coronamur. Infunditur etiam Spiritus ſanctus, pignus & donum notionale, infirma cordis & corporis virtute firmans perpetim. Pater milites ſpiritales eligit, Filius acceptat, Spiritus ſanctus inſtruit & firmat. *Signavit te Deus Pater*, inquit Ambroſius lib. de iis qui initiantur, cap. 7. *confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus Spiritus in cordibus tuis.* A Patre ergo milites vocamur, à Chriſto militiæ aſcribimur, ſed à Spiritu ſancto armamur, juxta illud Cyrilli Hieroſolymitani catech. 3. *Vt Salvator poſt Baptiſmum & Spiritus ſancti adventum egreſſus in prælium devicit adverſarium; ſic & vos poſt ſacrum Baptiſma & Chriſma myſticum induti armis ſancti Spiritus adverſus oppoſitam poteſtatem conſiſtitis, & præliamini dicentes: Omnia poſſum in eo qui me confortat Chriſto.* Verba ergo illa *Confirmo te, ſigno te*, Spiritus ſancti effuſam plenitudinem ſignificant: ideo namque Confirmatione fortes efficimur, quia Spiritu ſancto roboramur. Nam Chriſtus in cœlum aſcenſurus, cùm Spiritum ſanctum Apoſtolis polliceretur, hoc eodem virtutis nomine Spiritum ſanctum expreſſit, Luc. 24. *Sedete*, inquit, *in civitate quoadusque induamini virtute ex alto.* Nihil ergo mirum, ſi quo orationis genere Spiritum ſanctum Chriſtus promiſit, eodem Eccleſia promiſſum dari ſignificet. Spiritus etiam ſanctus nomine ſignaculi aptiſſimè deſignatur, ut ex verbis Apoſtoli *Epheſ.* 1. clariſſimum eſt.

Dices: Eccleſia Orientalis in adminiſtratione ſacramenti Confirmationis aliâ utitur formâ, hac nimirum: *Signaculum doni Spiritus ſancti,*

ſubaudi *eſt*, quod neceſſariò ſubintelligitur, quodve phraſis Græca elegantiæ gratiâ ſæpe prætermittit. Hujus autem formæ meminit ſecunda Synodus Oecumenica, ſeu Concilium Conſtantinopolitanum I. canone 7. *Eos ſignantes*, inquit, *dicimus: Signaculum donationis Spiritus ſancti*. Ergo forma à nobis allata non eſt legitima.

Reſpondeo hanc Græcæ Eccleſiæ formam à Latina non niſi materialiter differre, & eandem formalem ſignificationem obtinere. Nam cùm Chriſtus formas tantùm ſacramentorum in genere inſtituerit, delectum verò verborum Eccleſiæ & ſacris Conciliis permiſerit, ſufficit ut forma ab Eccleſia Græca uſurpari ſolita ad effectum ſacramenti deſignandum apta ſit, & in Conciliis probata, & Eccleſiæ Hierarchæ Romani Antiſtitis authoritate firmata ſit. At forma præfata Græcorum hujuſmodi eſt; nam & effectum ſacramenti Confirmationis, characterem nimirum, & gratiam indicant verba illa, *ſignaculum doni*. Cauſa etiam gratiæ confirmatricis non tacetur, cùm additur *Spiritus ſancti*, cui ſpecialiter hominum ſanctificatio aſcribitur. Illa etiam forma traditur in ſecundo Concilio generali relato: ſummi quoque Pontifices Innocentius III. & IV. Gregorius X. in Concilio Lugdunenſi, Eugenius IV. in Florentinò formam Græcorum minimè reprehenderunt. Clemens etiam VIII. in conſtitutione ſua pro inſtructione Græcorum edita, quæ habetur in Bullario typis edito, prohibiturus quibuſdam Presbyteris Græcorum in quibuſdam Italiæ partibus commorantium, ne ampliùs ſacramentum Confirmationis adminiſtrarent, prohibuit

buit etiam ne verba memorata proferrent. Ergo exiſtimavit verba illa eſſe ſacramentalia, & non tantùm ceremonialia; utriuſque enim Eccleſiæ ceremonias retinendas Eccleſia ſemper voluit, ſed confundi ſacramentorum formas neutiquam probavit. Verba ergo illa ſapientiſſimus Pontifex, & de gratia tam benè meritus, ampliùs meriturus ſi diutiùs vixiſſet, reſecanda judicavit, utpote ad ſacramentum Confirmationis à Baptiſmo diſtinctum pertinentia. Poſſe autem materialem diverſitatem in ſacramentorum formis & materiebus, ſtante eadem ſignificatione tamen, advenire ſæpe diximus, & ex perpetua Eccleſiarum diſciplina pro ratione temporum interdum varia conſtantiſſimum eſt.

REFLEXIO.

In Confirmatione ungimur & ſignamur, ut victrici gratiæ cœleſtis delectatione, & immiſſo virtutis ſupernæ robore leve fiat quod grave erat, nec fingat laborem in præcepto, qui præventus in benedictionibus dulcedinis, & divinorum repletus delectationibus præceptorum, dilatato per amorem veluti oleum effuſum corde, viam mandatorum currit, quæ surſum ſunt ſapit, non quæ ſuper terram. Hinc Patres Confirmationem unctione & conſignatione ſemper definiunt, ut vidimus, quibus adde illud Iſidori lib.6. Etymol. *Sunt ſacramenta Baptiſmus & Chriſma, corpus & ſanguis: ſicut in Baptiſmo peccatorum remiſſio datur, ita per Vnctionem ſanctificatio Spiritus adhibetur.* Et illud Arnobii in pſalm.82. *Eccleſia ſanctuarium Dei eſt, ubi myſteriorum ſunt repoſita ſa-*

cramenta, ubi caro cœleſtis, ubi ſanguis, ubi chriſmatis virtus, ubi fons perennis eſt, & lex divina. Et illud Bedæ hom. in octavam Epiph. *Poſt acceptum undæ regenerationis lavacrum, per unctionem ſacri chriſmatis gratiâ Spiritus ſancti ſignamur.* Ungimur, inquam, & ſignamur, quia *ſigno Chriſti*, inquit Auguſtinus lib. 16. contra Fauſtum, cap. 14. *ad omnia perferenda paratior debet eſſe Chriſtianus.* Atque ut permaneamus in ea fide ſtabiles, addit Magnus Leo *ſerm. 4. Nativit.* quam confeſſi ſumus, *& in qua renati per aquam & Spiritum ſanctum accepimus chriſma ſalutis, & ſignaculum vitæ æternæ.* Hinc cruce ſignamur, ne labores defugiamus, Evangelium erubeſcamus & crucem, quæ fidelibus non eſt opprobrium, ſed triumphus. *Uſque adeò*, inquit Auguſtinus in Pſal. 30. & 141. *de cruce non erubeſco, ut non in occulto loco habeam, ſed in fronte portem, tanquam in ſede pudoris, ne Chriſti opprobria Chriſtianus erubeſcat.*

At quis dicat hujus ſæculi Chriſtianos milites eſſe, quos torpor, otium, voluptatumque fluxus languidos efficit & enervatos? Volunt illi quidem, ut præclarè Magnus Gregorius *lib. 7. Moral. cap.* 17. proſequitur, eſſe humiles, ſed ſine deſpectu tamen; eſſe contenti propriis, ſed ſine neceſſitate; eſſe caſti, ſed ſine maceratione corporis; eſſe patientes, ſed ſine contumeliis; eſſe pœnitentes, ſed ſine labore & lacrymis volunt. Cúmque adipiſci virtutes vel virtutum nomen & laudem quærunt, & labores virtutum fugiunt, quid aliud quàm exhibere belli certamina in campo neſciunt, & triumphare in urbibus de bello concupiſcunt?

Nec

Nec attendunt quod Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

Itáne Chriſti milites dicendi illi ignavi ſunt, quos Ducis exemplum ſequi pudet, quos verbulum movet, quos leve corporis incommodum deterret, & malorum exemplum pertrahit & traducit? Ad negligentiam vitæ eos negligentium vita perſuadet; ad damnum propriæ ſalutis alienis ducuntur erroribus; alienum delictum quod ut opprobrium reſpicere debuerant, ſibi in exemplum proponunt, nec attendunt quod illis nihil in tremendo Imperatoris ſui judicio proderit torpentium atque inertium multitudo, ubi ſingulorum geſta judicabuntur, & benemeritis æternarum diſtribuentur præmia coronarum.

Sunt quidem in Chriſti caſtris milites nonnulli & pugiles alacres & intrepidi, qui ad omnia chriſtianæ militiæ & vitæ exercitia non ſolùm ambulant, ſed & currunt, imò potiùs volant; ut eis & vigiliæ breves, & pœnitentia dulcis, & labores non ſolùm tolerabiles, ſed amabiles etiam & condîti videantur. Sed & innumeri, proh dolor! ſunt, qui corde arido & languente ad officia ſua nec amore alliciuntur, nec promiſſis pertrahuntur, nec minis compelluntur. Laborant interim miſeri & miſerabiles, in via iniquitatis laſſantur. Sub onere aut opprimuntur, aut ſuccumbunt, & infernum, cujus incolæ aliquando rerum futuri ſunt, in anteceſſum prægustantes, nunquam reſpirant in luce miſerationum Domini, nec in libertatem ſpiritus unquam perveniunt, quæ ſola facit jugum ſuave & onus leve. Sunt & alii non ita quidem criminoſi, ut ſceleribus ſeſe dedant impiorum,

ſed voluntas eorum nondum purgata nec bonum ſic vult ſicut novit, ſed à propria concupiſcentia abſtracta graviter & illecta, amat in carne ſua terrenas conſolatiunculas, & delicatorum more militum, ea quærit in campo certaminis commoda, quæ domi reliquerat: formidat pulverem, ſolis timet ardores, & pugnæ moleſtias; in delicias anhelat, quas ſtrenuus miles non interrumpit modò, ſed penitus rumpit.

Eia ergo miles Chriſti apprehende arma & ſcutum: reverà cùm inceperis, triſtitia implebit cor tuum; ſed ſi perſeveraveris, triſtitia tua convertetur in gaudium. Quia Deo donante purgabitur affectus, voluntas renovabitur, vel potiùs nova creabitur: ut omninò quæ primò difficilia, imò impoſſibilia videbantur, cum multa percurrantur dulcedine & aviditate. Sume armaturam fidei, ut mundi perſequentis inſidias dignoſcas & debelles; perſequentis, inquam, & palam ſæviendo, & fictè fraudulentérque blandiendo, pluſque nocentis dum ſeducit illudendo, juxta illud Auguſtini epiſt.144. *Mundus periculoſior eſt blandus, quàm moleſtus; & magis cavendus, cùm ſe illicit diligi, quàm cùm admonet cogitque contemni.* Eſto fortis in bello, quia nedum tibi adversùs carnem & ſanguinem, ſed adversùs Principes tenebrarum harum colluctatio eſt. Quid verò tu trepidas, quem Eccleſiæ militantis unanimitas armata circummunit, cui Angeli aſſiſtunt à latere, quem Dux belli Chriſtus præit ſuos animans ad victoriam, & dicens tibi: Confide, ego vici mundum. Si Chriſtus pro te, quis contra te.

SPECV

SPECVLATIO III.

Quæ de Confirmatione faciliora ſuperſunt, exponuntur.

TRia ſuperſunt ad ſacramenti Confirmationis cumulatam notitiam; cùm enim res per cauſas effectuſque dilucidè pateſcat, ad plenam hujus ſacramenti naturam inveſtigandam reliquum eſt ut examinemus & cauſam ejus inſtrumentalem (principalem enim ſupponunt omnes eſſe Deum ſacramentorum omnium & fluentis ab eis gratiæ authorem,) & cauſam materialem ſeu ſubjectum, cui imprimi poteſt & debet; & effectus qui ab eo ſacramento proficiſcuntur.

Circa primum ſupponunt omnes Catholici, ordinarium Confirmationis miniſtrum eſſe Epiſcopum; diſſentiunt tamen de miniſtro extraordinario, num ſcilicet ſimplex Sacerdos, accedente Summi Pontificis diſpenſatione, poſſit ſacramentum hoc ex commiſſione miniſtrare. Verùm quia materies hæc accuratiorem poſtulat indaginem, eam in caput ſequens latiori calamo pertractandam rejicimus.

Subjectum Confirmationis.

Circa ſubjectum Confirmationis ſciendum eſt, tria ad recipiendam Confirmationem in ſubjecto deſiderari. Primùm enim exigitur Baptiſmus. Etenim Baptiſma eſt ſacramentorum ja-

nua, per quam proinde in Eccleſiam intrare priùs neceſſe eſt, quàm aliorum Eccleſiæ beneficiorum poſſit quis particeps fieri. Et ſanè roborari & augeri ſpiritaliter nemo poteſt, qui nondum eſt in Chriſto natus. Ergo Baptiſma eſſentialiter Confirmationi ſubſternitur. Unde *diſt.5.de conſecrat.* refertur iſtud Urbani Papæ decretum: *Omnes fideles per manus impoſitionem Epiſcoporum debent Spiritum ſanctum poſt Baptiſmum accipere.* Ut ſicut in Fonte plenitudinem accepimus ad innocentiam, ita in Confirmatione augmentum & robur accipiamus ad pugnam.

Secundò in ſuſcipiente convenienter deſideratur ætas diſcretionis; quanvis enim omnis baptizatorum ætas & ſexus militiæ Chriſtianæ ſtatim poſt Baptiſmum aſcribi poſſit, ſolos tamen adultos eſſe confirmandos à Deo gubernata cenſet Eccleſia: tum ut ſe fide, pietate, aliiſque virtutum exercitationibus ad uberes hujus ſacramenti fructus percipiendos fideles diſponant; unde minùs expedit Confirmationem pueris antequam rationis uſum habuerint adminiſtrare. Quare ſi annus duodecimus non expectabitur, ſeptimus certè præveniri non debet. Confirmatio enim eo potiſſimùm fine inſtituta eſt, ut ejus virtute inſtructi & parati inveniamur, cùm nobis pro Chriſti fide pugnandum eſt: ad quod ſanè pugnæ genus pueros ratione carentes nemo aptos eſſe judicaverit. Non me latet Confirmationem in primis Eccleſiæ ſæculis pueris unà cum Baptiſmo conferri ſolitam. Sed alia erat eorum temporum ratio, tum ob Epiſcoporum raritatem, tum ob præſentem & ſæpe urgentem perſecutionis impetum,

tum, qui etiam pueros inceſſebat, quibus præſto non fuiſſet ſacramentum Confirmationis, niſi illud cum Baptiſmate recepiſſent.

Si autem ſcire aveas, cur confirmatis ut & baptizatis patrini laudabili & religioſa conſuetudine deſignentur? Reſpondebo ideo eſſe, quia ſicut baptizatus de novo natus conſervatore eget & inſtructore, à quo vitæ Chriſtianæ legibus & inſtitutis imbuatur; ita novi milites eruditore indigent, à quo modum certaminis doceantur. In Confirmatione autem homo miles conſtituitur: indiget ergo monitore & palæſtrita, cujus arte & conſilio dimicationem ſubeat, armis Chriſtianis apprimè & cum ſolertia utatur, diſcatque quibus ictibus ac petitionibus, ſe ſalvo, conficere adverſarios poſſit. Tenera namque & inerudita tyronis Chriſtiani in Chriſto renati virtus nondum altas adepta radices alterius debet fulcimento ſuſtineri, qui & ad pugnam ſtimulet, & in pugna acuat, inflammetque, & cadentem erigat, & titubantes firmet, & vincenti gratuletur, non ad inanem gloriam, ſed ad Imperatoris noſtri Dei honorem, Eccleſiæ exaltationem, & victoris animos augendos.

Tertiò ad Confirmationem licitè & cum fructu recipiendam requiritur ſtatus gratiæ. Etſi enim ſacramenti iſtius integritas, in quo materia non ſunt actus recipientis ſicut in pœnitentia, à recipientis, ut nec à conferentis ſanctitate non pendeat, & modò materia idonea cum verbis conſuetis ex officio & ſeriò, atque adeo cum intentione faciendi quod facit Eccleſia adhibeatur, character Confirmationis imprimatur; gratia tamen ſacramenti, ſeu plenitudo

donorum Spiritus ſancti, quibus ad pugnam inſtruimur & ad victoriam, minimè infunditur; ſed potiùs poſito peccati objectaculo & tanto ſacramento irrogatâ injuriâ, grande ſacrilegium perpetratur. Abſit verò ut vitæ ſpiritalis plenitudinem conſequatur qui non vivit, ſed mortuus eſt; vel augmentum gratiæ obtineat qui à gratia deſertus eſt, quam ipſe deſeruit: incrementum enim ſupernaturale eſſe ſupernaturale omninò ſupponat neceſſe eſt.

Effectus Confirmationis duplex.

Circa effectus Confirmationis, ſuppoſitis iis quæ de ſacramentis generatim dicta ſunt, pauca obſervanda ſuperſunt. In primis certum eſt hoc ſacramento gratiam cœleſtem in animam infundi & augeri, & Spiritum ſanctum ſpecialiori modo militis Chriſtiani cor donorum ſuorum beatiſſimâ copiâ implere. Unde Dionyſius cap. 4. Eccleſiaſt. Hierarch. *Adventum Spiritus ſancti*, inquit, *conſummans unguenti inunctio largitur.* Unde D. Thomas q.72. art. 1. & 7. *perfectam ætatem vitæ ſpiritualis*, hoc ſacramento obtineri ait, quâ *pleni Chriſtiani*, ut dixit Urbanus Papa, invenimur. Hinc ſpiritale oritur animi robur, quo munimur ad pugnam: *Caro* enim *ſignatur*, ut alibi laudatus Tertullianus dixit, *ut & anima muniatur. Ideo nos unxit*, inquit Auguſt. tract.33. in Joan. *quia luctatores contra diabolum fecit. Armis Spiritus Dei*, addit Petrus Venerabilis, *per illam unctionem contra ſathanæ mundique bella munimur.*

Alter hujus ſacramenti effectus eſt character indele

indelebilis, unde hoc ſacramentum iterari nequaquam ſine ſacrilegio poteſt, etiamſi à peccatore, vel ab hæretico Epiſcopo collatum ſit. Nec mirum eſſe debet, ſi Patres illi qui baptizatos ab hæreticis iterum baptizandos per errorem nondum ab Eccleſia definitâ controverſiâ dixerunt, ſimiliter circa Confirmationis ſacramentum impegerint, rati eos non poſſe Spiritus ſancti gratiam aliis impertire, à qua ipſi excidiſſent. Sed de his in ſuperioribus diſſertationibus ſatis ſuperque diximus, ubi oſtendimus characterem nullo unquam crimine deleri; quia ſi minimam potentiarum quæ ſunt in anima, & unà cum quibus nos natura procreavit, deſtruere nequaquam poſſumus, multò minus inſculptas à Deo characterum poteſtates per regenerationem vel Confirmationem inſertas ad nihilum redigere peccator poteſt, tametſi eas criminum tenebris infuſcare queat. Unde Paulus eodem modo loquitur de Baptiſmo atque de Confirmatione, Hebr. cap. 7. *Quapropter*, inquit, *relicto initio, Chriſti ad perfectionem feramur, non rurſum fundamentum jacientes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad Deum, baptiſmatum, doctrinæ, impoſitionis quoque manuum.* Ubi fideles ad perfectionem hortatur, quia non eſt ampliùs Baptiſmi & Confirmationis fundamentum jaciendum. Cujus rationem addit: *Impoſſibile eſt enim eos qui ſimul illuminati ſunt, & guſtaverunt donum cœleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti, rurſus renovari ad pœnitentiam.* Id eſt, quia non poteſt iterari Baptiſma, nec manus impoſitio. Per illam enim manus impoſitionem Paulum intellexiſſe Confirmationem

Chryſo-

Chryſoſtomus & Theophylactus locum illum Apoſtolicum interpretantes docuerunt. Et Cyrillus Hieroſolymit. in fine Procatecheſeos: *Det*, inquit, *vobis Deus Spiritus ſancti ſignaculum indelebile in ſempiternum.*

Sed dices: Multis Conciliorum & Patrum decretis conſtitutum eſt, ut hæretici ad Eccleſiam redeuntes chriſmate inungerentur: Sed incredibile eſt omnes illorum temporum hæreticos non fuiſſe à ſuis Epiſcopis confirmatos: Ergo ſacramentum Confirmationis iterandum, ſubindeque indelebilem non imprimere characterem Concilia & Patres exiſtimaverunt. Probatur major propoſitio, tum ex Concilio II. generali, ſeu Conſtantinopolitano I. *can.* 7. his verbis: *Eos qui rectæ fidei adjiciuntur, & parti eorum qui ex hæreticis ſalvantur, recipimus ſecundùm ſubjectum hic tenorem & conſuetudinem. Arianos videlicet, & Macedonianos, & Sabbatianos, & Novatianos, qui ſe puros & ſiniſtros vocant; & Quartadecimanos, ſcilicet Tetraditas, & Apolinariſtas, dantes quidem libellos, & omnem hæreſim anathematizantes, quæ non ſentit ut ſancta Dei Catholica & Apoſtolica Eccleſia, recipimus obſignandos, ſive ungendos primùm ſancto chriſmate & frontem, & oculos, & nares, & os, & aures, & eos ſignantes dicimus: Signaculum donationis Spiritus ſancti.* Idem antea ſanxerat Concilium Laodicenum, cap. 7. *Hæreticos Novatianos, Photinianos, Quartadecimanos, ſeu quos ipſi vocant Fideles Converſos, non priùs eſſe recipiendos decernimus quàm omnem hæreſim, potiſſimùm eam quâ erant infecti, anathematizaverint: tum demùm ab ipſis dictos Fideles myſteria fidei edoctos, ſanctoque*

ctoque chriſmate inunctos ad ſacratiſſimæ Communionis myſterium participandum admittendo. Quod idem ſtatuit Concilium Arelatenſe I. *can.*8. & Arelatenſe II. *cap.*17. de Arianis & Bonaſiacis. Tum ex Concilio Arauſicano I. *can.*2. his verbis : *Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi Catholici eſſe deſiderent, ſi deſit Epiſcopus, à Preſbyteris cum chriſmate & benedictione conſignari placet.* Tum ex Summis Pontificibus Leone & Gregorio Magnis : ille enim *epiſt.* 35. ait baptizatum ab hæreticis non eſſe rebaptizandum, ſed ei hoc eſſe conferendum quod ei defuit, ut per Epiſcopalem manus impoſitionem virtutem Sancti Spiritus conſequatur. Iſte verò *lib.* 9. *epiſt.* 61. ejuſdem conſuetudinis mentionem facit. *Arianos*, inquit, *per impoſitionem manûs Occidens, per unctionem verò ſancti chriſmatis ad ingreſſum ſanctæ Eccleſiæ Oriens reformat.* Quod idem videre eſt in epiſtola 3. Euſebii Papæ.

Reſpondeo Concilia illa antiqua, & Patres velle Confirmationem ab Hæreticis ad Eccleſiam redeuntibus recipi, quia fuerat ab illis omiſſa; unde antequam ad ſacram Communionem admitterentur Confirmationis chriſmate inungebantur, ut teſtatur Baſilius Magnus epiſt. ad Amphiloch. can. 1. *Omni ratione ſtatuatur*, inquit, *ut qui illorum cum Baptiſmate* (de ſolo Baptiſmate mentionem agit, quia ſolum Baptiſma hæretici acceperant) *ad Eccleſiam ſe adjungunt, chriſmentur ſcilicet à fidelibus, & ſic ad myſteria Euchariſtiæ accedant.* Et Euchologium Patriarchale ab Arcudio *lib.*2. *cap.*7. relatum formam orationis pro hæretico converſo fundendæ refert, quæ ſic habet : *Et di-*

gnum

gnum fac eum, qui recipiat ſignaculum divini unguenti, & pretioſi corporis & ſanguinis tui particeps fiat. Loqui autem Concilia illa de hæreticis non confirmatis, patet; quia nominatim loquuntur de Novatianis, qui ut refert Theodoretus *lib.* 5. *de hæretic. fabulis*, Confirmationem minimè præbebant. *Iis*, inquit, *qui ab ipſis Novatianis baptizantur, unguentum ſacrum non exhibent. Quocirca; eos, qui ex hac hæreſi cum Eccleſiæ corpore ſe conſociant, omni laude digni Patres ungi juſſerunt.* Idem docet Pacianus epiſt. 3. quod etiam indicat Leo verbis relatis, aiens hæreticos non eſſe rebaptizandos, ſed hoc eis eſſe conferendum, quod ibi deficit, ut per Epiſcopalem manus impoſitionem virtutem Spiritus ſancti conſequantur.

Gregorius autem Magnus loquitur de reconciliatrice manuum impoſitione in Eccleſia Occidentali, & de unctione pariter reconciliatrice in Eccleſia Orientali frequentata, quâ hæretici ad Eccleſiæ gremium recipiebantur. Ut enim ait Euſebius Papa epiſt. 3. *Hæreticos omnes quicumque Dei gratiâ convertuntur, & in ſanctæ Trinitatis nomine credentes baptizati ſunt, Romanæ Eccleſiæ regulam tenentes, per manus impoſitionem reconciliari præcipimus.* Quâ reſponſione commodiùs & veriùs plures ex adductis auctoritatibus interpretari eſt. Non enim loquuntur Pontifices, vel ſacra Concilia de chriſmatione vel manuum impoſitione confirmativa, neophytis in Eccleſia tribui ſolita, ſed de chriſmatione, benedictione, & impoſitione ad reconciliandum hæreticos inſtituta. Cujus argumentum eſt, quia eam omnibus promiſcuè ab hæreſi redeuntibus Patres dari

juſſerunt,

juſſerunt, nihil inter eos diſcriminis afferentes qui Epiſcopalem Confirmationem ab Epiſcopis accepiſſent, & eos qui non eſſent illâ ſignati. Unde hæc chriſmatio, hæc manuum impoſitio erat mera ceremonia ad ſacramentum Confirmationis nihil pertinens, ab Epiſcopo tamen ordinariè fieri ſolita, quia ab hæreſi, imò & à pœnitentia redeuntes à ſolo Epiſcopo admittebantur, nec eos poterat ſimplex Sacerdos niſi in extremo vitæ diſcrimine reconciliare. Hinc Magnus Leo epiſt. 79. cap. 6. *His verò*, inquit, *qui ad iterandum Baptiſma vel metu coacti ſunt, vel errore traducti, imò & ſe contra Catholicæ fidei ſacramentum egiſſe cognoſcunt, ea cuſtodienda eſt moderatio, quâ in ſocietatem noſtram non niſi per pœnitentiæ remedium, & per benedictionem Epiſcopalis manus communionis recipiant unitatem.*

Falſum autem omninò eſt, quod exiſtimavit Jacobus Sirmundus, Concilium Arauſicanum ſimplicibus Sacerdotibus hæreticorum in fronte chriſmandorum facultatem in extremo vitæ periculo feciſſe. Nam in ultimo Concilii illius canone ſtatuitur: *Ut ſi quis Epiſcopus per infirmitatem debilitatémve aliquam in hebetudinem ſenſus inciderit, aut officium oris amiſerit, ea quæ non niſi per Epiſcopos geruntur, non ſub præſentia ſua Preſbyteros agere permittat, ſed evocet Epiſcopum, cui hoc quod in Eccleſia agendum fuerit, imponat.* Manifeſtum eſt autem frontis chriſmationem muneris eſſe Epiſcopalis: ergo nihil ab eo Concilio alienius eſſe poteſt, quàm ut chriſmationem Epiſcopalem Preſbyteris tribuerit. Ex quibus etiam magis intelliguntur quæ celebri canone primo poſtea

referendo

referendo & exponendo Patres Arauſicani dixerunt. Hinc etiam P. Suarez 3.*p.quæſt*.72. *art*.11. *diſp*.36. *ſect*.1. & 3. ex illo canone 2. Arauſicano probat fuiſſe olim conſuetudinem converſos hæreticos chriſmate ungendi, quia canon ille non poteſt intelligi de ſacramento Confirmationis, alioquin non fuiſſet limitandum ad ſolos hæreticos, ſed majori ratione extendendum ad omnes fideles in mortis diſcrimine poſitos, quando non adeſt Epiſcopus, qui eos confirmet. Ideo ergo Concilium Arauſicanum de hæreticis ſpecialiter loquitur, quia non agit de ſacramento Confirmationis, ſed de reconciliatione ſolenni, quâ olim hæretici ab hæreſi reverſi in Eccleſiæ gremium recipiebantur. De eadem unctione ceremoniali loquitur Innocentius I. *epiſt*.1. *cap*.6. ubi docet energumenos, ſi nequeant ad Epiſcopum adduci, poſſe à Preſbytero auctoritate & licentia Epiſcopi conſignari. Manifeſtè enim loquitur de ceremonia olim uſurpata, quâ ſoli Epiſcopi ad expellendos dæmones utebantur; ſacramentum enim Confirmationis nunquam liberandis energumenis fuit per ſe applicatum.

CONSECTARIUM UNICUM.

Confirmationem iterari indelebilis Confirmationis character non patitur.

Ex his omnibus manifeſtè liquet quàm falſus ſit Græcorum ſchiſmaticorum Confirmationem iterari poſſe arbitrantium, & reapſe iterantium error. Quem longè antè confutarat

os

os Chryſoſtomi aureum hom.3. in 2. ad Corint. *Quemadmodum*, inquit, *nota quadam militibus, ita fidelibus quoque Spiritus imponitur. Quo fit ut ſi ordinem deſerueris, omnibus perſpicuus fias.* (Apparebit enim character in animabus Chriſtianorum Chriſtum Ducem deſerentium, & æternis ſuppliciis addictorum in opprobrium ſempiternum.) *Iudæi enim ſignaculi loco circumciſionem habebant, nos autem pignus Spiritus ſancti.* Conſentit Nazianzenus *in adhortat. ad ſacrum lavacrum*, loquens de charactere: *Hoc*, inquit, *& viventi tibi maximum eſt tutamentum; ovis enim quæ ſigillo inſignita eſt, non facilè patet inſidiis; quæ verò ſignata non eſt, facilè à furibus capitur. Et vita functo res eſt accommoda, quæ ſepulturam comitetur.* Cenſet ergo characterem poſt mortem minimè deperire, ſed in æternum manere. Et ſanè ſi juxta Patres Baptiſma novæ legis non eſt iterabile, ſicut repetebantur vetera antiquæ legis Baptiſmata, quia hæc animarum maculas non eluebant, quas Baptiſmus omninò abſtergit; ſimiliter etiam non eſt iteranda confirmativa novæ legis unctio, quâ infunditur tota Spiritus ſancti plenitudo. Adde quod quemadmodum ad imprimendum characterem voluntas non requiritur ſuſcipientis, ſacramentum modò Confirmationis recipere velit: ita nec per contrariam voluntatis perverſitatem ſuſceptus ſemel character obliterari nequaquam poteſt. Si ſervus domini ſe ſubjiciens poteſtati, à domino ſervitutis ſigillo conſignari patiatur; fruſtra ſervitutis teſſeram retractatione voluntatis delere connitetur: ita impreſſam divinitus per verum Epiſcopum chriſtianæ militiæ notam nulla iniquitas,

quitas, nulla infidelitas, nulla apoſtaſia delere unquam poteſt. Denique omnia argumenta quæ probant Baptiſmi & Ordinum characteres eſſe indelebiles, vel nihil efficiunt, vel characterem etiam Confirmationis nullâ peccati vel hæreſis liturâ poſſe expungi clariſſimè perſuadent. Unde chriſmationem Epiſcopalem iteratam impiam & ſacrilegam Eccleſia ſemper habuit. Qua de cauſa Prudentius confirmationem *unguentum regale & chriſma perenne*, in Pſych. vocat. Et author ſermonis de lotione pedum, apud Cyprianum: *Nemo*, inquit, *ſacro oleo lita iterum linit & conſecrat.* Et Optatus lib.7. in fine: *Seduxiſtis homines, rebaptizaſtis, iterum unxiſtis. Proh dolor! Non ſine morte veſtra exterminaſtis quod fuerat de nomine Chriſti confectum.*

Reflexio.

Fidelibus rationis compotibus & ætatem diſcretionis adeptis Confirmationis ſacramentum pia præbet Mater Eccleſia, ut fidem quam per alios profeſſi ſunt, per ſeipſos approbent, ratam habeant, atque ſolenniter profiteantur. Quidni ratione in ſuſcipiente opus ſit, quando ut ait Chryſoſtomus *homil. 5. in cap.1. epiſt. 2. ad Cor.* à divino Spiritu ungimur & ſignamur in Prophetas, Sacerdotes, & Reges? *Hæc hominum genera*, inquit, *olim ungebantur: at nos non unam tantùm, ſed tres iſtas dignitates præſtantiore conditione nunc obtinemus. Nam & regno potituri ſumus, & cùm victimæ loco corpora noſtra offerimus, ſacerdotes efficimur. Exhibete enim, inquit, membra veſtra*

hoſtiam viventem, placentem Deo. Atque inſuper Prophetæ conſtituimur; quæ enim oculus non vidit, nec auris audivit, ea nobis patefacta ſunt. Ambroſius etiam lib. de initiandis: *Omnes*, inquit, *in regnum Dei, & in ſacerdotium ungimur gratiâ ſpiritali.* Et Magnus Leo in anniverſ. aſſumpt. *Omnes*, inquit, *Chriſto regeneratos crucis ſignum effecit Reges; ſancti verò Spiritus unctio efficit Sacerdotes.* Quale, quàm magnificum confirmatorum certamen, in quo milites Reges ſunt, ſi peccata vincant, & vitia interimant! Quàm religioſum, in quo milites Sacerdotes ſunt corpus ſacrificantes, & ſuaviſſimam fidei hoſtiam Deo offerentes in odorem ſuavitatis! Quàm ſecurum, in quo milites Prophetæ ſunt pericula prænoſcentes, prævidentes inſidias, & deſtinatum ſibi bravium præ oculis habentes! *Signabantur olim Iſraëlitæ*, inquit idem Pater, *ſed circumciſione, ſicut oves & bruta.* At nos Spiritu ſignamur: ergo rationis uſu opus eſt, ut eum in ſpiritu & veritate adoremus, ut opera carnis ſpiritu mortificemus, ut ſpiritu ambulemus, denique ut ſpiritales ſimus, quia ſpiritus eſt qui vivificat; & qui ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt ejus.

Hac de cauſa Confirmatio ſignaculum, Græcè *Σφραγὶς* vocatur, non ſolùm quia per eam charactere inſignimur, & divino ſigillo muniti in divinam tutelam recipimur, & veluti res ſacra divinis obſequiis mancipamur; ſed quia etiam quæ in Baptiſmo ſpopondimus iteratò proteſtamur & conſignamus, conteſtantes non modò nos in Deum credere, ſed & Chriſti fidem coram aliis ſine rubore profiteri velle gloriari.

riari. Quanta ergo eſt Chriſtianorum ignavia, qui fidem in Baptiſmate ſuſceptam, in Confirmatione ratam firmamque habitam degeneri converſatione inhonorant, & quod voce ſpectantibus Angelis, Deoque ſuſcipiente promiſere, factis erubeſcere, infringere, reſcindere, violare ſolent?

Oſtende fidem, Chriſtiane, oſtende Confirmationem tuam ex operibus tuis. Ille duntaxat, ille ſe confirmatum demonſtrat, ille Chriſtiani militis nomen jure obtinet, qui naturæ infirmitatem & dæmonum hoſtilitates fidei & gratiæ vigore exſuperans, interritus adversùm omnia vitia decertat; qui invictus ad labores, fortis ad pericula, immobilis adversùs proſpera, idem eſt animo, nec rerum mutationibus minuitur depreſſus, vel augetur exaltatus; nec ut parvulus fluctuat omni circumlatus vento doctrinæ; ſed perfectus ſemper manens & infractus, in fide fundatur, in charitate radicatur. Ille unctus, ille in fronte ſignatus jure merito dicendus eſt, qui ad veritatem retinendam propugnandamque vires omnes ſuas conatuſque confert; qui vinculis ſæculi exſolutus, uni Deo ſerviens, unum Deum, & quæ Chriſti ſunt in animo habens, nihil de mundo ſperat, nihil in mundo timet; & per bonam & malam famam à dextris & à ſiniſtris inſidiantem Chriſti miles gradiens nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur, nec divitiis tumet, nec paupertate confunditur, ſed mente impavidâ læta ſimul contemnit & triſtia. *Fortitudo juſtorum*, inquit Magnus Gregor. lib. 8. Moralium, *eſt carnem vincere, propriis voluntatibus contraïre, delectationem vitæ præſentis extingvere, hujus mundi aſpera pro æternis*

nis præmiis amare, proſperitatis blandimenta contemnere, adverſitatis metum in corde ſuperare.

CAPUT II.

Graviores de Confirmatione difficultates expediuntur.

EMenſis iis, quæ de Confirmatione apud omnes Orthodoxos explorata ſunt, ea indaganda ſuperſunt, quæ apud Theologos dubia magiſque difficilia habentur, quæ ad tria facilè revocantur, inſtitutionem ſcilicet, neceſſitatem & miniſtrum Confirmationis.

SPECULATIO I.

Sacramentum Confirmationis Chriſtus Dominus in die ultimæ cœnæ inſtituit.

CHriſtum Dominum eſſe ſacramenti Confirmationis authorem, ſicut & cæterorum ſacramentorum inſtitutorem, definivit Tridentinum Concilium ſeſſ. 6. de ſacramentis in genere, can. 1. *Si quis dixerit*, inquit ſancta Synodus, *ſacramenta novæ legis non fuiſſe omnia à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta; aut eſſe plura, vel pauciora quàm ſeptem, videlicet Baptiſ*

Baptiſmum , Confirmationem , Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem , Ordinem, & Matrimonium ; aut etiam aliquod horum ſeptem , non eſſe verè & propriè ſacramentum, anathema ſit. Teſtatur etiam S. Fabianus *epiſt.* 2. Chriſtum Dominum ritum & verba, quibus in Confirmationis adminiſtratione Catholica utitur Eccleſia , ſtatuiſſe & præcepiſſe. Neque ad id confirmandum aliis rationibus opus eſt, quàm quibus agentes de ſacramentis in genere demonſtravimus, inſtituere ſacramenta ad ſingularem Chriſti poteſtatem excellentiæ pertinere: ut ſicut fundatio Eccleſiæ , ita & ſacramentorum, quibus Eccleſia innititur, inſtitutio Chriſto Religionis noſtræ authori eximia ſit.

Quare de ſolo inſtitutionis tempore difficultas ſupereſt , quæ cùm ex Scripturis reſolvi dilucidè non poſſit , in varia placita Doctores abierunt. Alii enim, quos ſequitur Caniſius, opinantur Chriſtum hoc ſacramentum inſtituiſſe quando manus pueris à parentibus oblatis, *Marc.*10. & *Matth.*19. imponebat. Alii cenſent Chriſtum Dominum ſacramentum Confirmationis poſt reſurrectionem inſtituiſſe , vel cùm diſcipulis, *Ioan.* 20. dixit: *Accipite Spiritum ſanctum* : vel cùm alia ſacramenta , de quibus in Evangelio memoria prætermittitur, Eccleſiæ reliquit. Tunc enim, ut ait ſacer textus, *loquebatur* Chriſtus *de regno Dei* : per regnum autem Dei, ut ait Gregorius, præſens Eccleſia in ſacro eloquio intelligitur , de cujus proinde regimine, hierarchia, ſacramentis, aliiſque neceſſariis inſtitutis Chriſtus cum Diſcipulis ſermonem habebat.

At

At veroſimilior ea ſententia eſt, quam in ſpeculatione propoſuimus, nimirum hoc ſacramentum fuiſſe in die cœnæ à Servatore inſtitutum. Hujus enim facti locupletem teſtem habemus S. Pontificem Fabianum *epiſt.2.* ad Epiſcopos Orientales. Cùm enim accepiſſet Fabianus nonnullos Epiſcopos, non per ſingulos annos in cœna Domini chriſma conficere, ſed duos vel tres annos confectionem ſancti chriſmatis ſemel actam conſervare, quoniam vel balſamum per ſingulos annos non poterant reperire, vel putabant non eſſe neceſſe ſingulis annis chriſma conficere, dum confecti copia chriſmatis abundabat; cùm, inquam, hæc accepiſſet Fabianus, morem illum verbis his correxit: *Errant qui talia excogitant, & mente veſanâ potiùs quàm rectâ ſentientes hæc dicunt. In illa enim die Dominus Ieſus poſtquam cœnavit cum diſcipulis ſuis, & lavit eorum pedes (ſicut à ſanctis Apoſtolis prædeceſſores noſtri acceperunt, nobiſque reliquerunt) chriſma conficere docuit. Ipſa enim lavatio pedum noſtrum ſignificat Baptiſmum, quoniam ſancti chriſmatis unctione perficitur, & confirmatur. Sicut igitur ipſius diei ſolennitas per ſingulos annos eſt celebranda; ita ipſius ſancti chriſmatis confectio per ſingulos annos eſt agenda, & de anno in annum renovanda, & vetus chriſma in ſanctis Eccleſiis cremandum. Iſta à ſanctis Apoſtolis, & à ſucceſſoribus eorum accepimus, vobiſque tenenda mandamus. Hæc ſancta Romana Eccleſia & Antiochena à tempore Apoſtolorum cuſtodit. Hæc Hieroſolymorum & Epheſinorum tenet. In quibus Apoſtoli præſidentes hæc docuerunt, & ve-*

tus chriſma incendi, & non amplius quàm uno anno uti permiſerunt.

Ex quibus ſic formatur argumentum: Ea quæ ex inſtituentis Chriſti voluntate pendent, aliter nobis innoteſcère non poſſunt, quàm ex Scriptura vel traditione; conjecturis enim vel convenientiis hac in parte indulgere Theologi non eſt: Atqui tempus inſtitutionis Confirmationis ex Scripturis apertè non elicitur; ex traditione autem, teſtante Fabiano, conſtat Chriſtum in die cœnæ Apoſtolos chriſma conficere docuiſſe, quæ eſt idonea & neceſſaria Confirmationis materia. Ergo ſicut tunc Chriſtus Baptiſma inſtituit, non quando Apoſtolos baptizare populos docuit, vel Baptiſma promiſit, ſed quando materiam Baptiſmatis deſignavit, & tactu ſuæ mundiſſimæ carnis in Jordane conſecravit: ita tunc Confirmationem inſtituit, quando chriſma conficere docuit. Unde Eccleſia Catholica eam ſententiam approbans, ſacrum chriſmo eo die conficere conſuevit, in perpetuum inſtitutionis Servatoris monimentum.

Dices: Non minùs eſt efficax manuum Chriſti impoſitio, quàm Apoſtolorum, cùm omnis Apoſtolorum virtus à Chriſto dirivetur. Atqui Apoſtoli impoſitione manuum conferebant Spiritum ſanctum & confirmabant. Ergo tunc Chriſtus ſacramentum Confirmationis præbuit, cùm manus parvulis impoſuit: Confirmatio enim, teſte Auguſtino *lib. 3. de Baptiſmo, cap.* 16. nihil eſt aliud quàm manus impoſitio & oratio ſuper hominem: Chriſtus verò & ſæpe manus impoſuit, & ſuper homines oravit ante diem cœnæ: ego ante diem illum ſacramentum Confirmationis

firmationis inſtituit. Et ita docuit Concilium Senonenſe in decretis Fidei, *cap.* 10.

Reſpondeo quod ut capite præcedenti diximus, multiplex eſt manûs impoſitio, nec omnis eſt confirmativa, ſed alia curativa, qua infirmis ſanitas reſtituitur; alia conſecrativa, quâ homines in Eccleſiæ miniſtros inſtituuntur; alia item reconciliativa & deprecativa, in receptione hæreticorum, excommunicatorum, & peccatorum publicorum uſurpari olim ſolita, quâ dicebatur dari Spiritus ſanctus, vel quia illum per orationem Epiſcopi impetrabant, vel verè converſis dari ſignificabant. Impoſitio autem ſuper parvulos à Chriſto adhibita, authoribus Hieronymo & Anſelmo, erat tantùm curatio & liberatio à languoribus, vel ſpecialis benedictio. Cùm enim parvuli illi nondum eſſent baptizati, nondum erant etiam ad ſacramentum Confirmationis recipiendum idonei. Nec obeſt autoritas Concilii Senonenſis hac in parte non recepti, nec à Sede Apoſtolica approbati. Parvulis ergo illis, aliiſque hominibus, quibus Chriſtus manus imponebat, non plenitudo Spiritus ſancti, ſed vel ſanitas, vel alia beneficia conferebantur. Plenitudinem namque Spiritus ſancti ante Aſcenſionem Chriſtus non effudit, juxta illud Joan. 17. *Nondum erat Spiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus.* Auguſtinus autem per manûs impoſitionem non ibi intelligit confirmativam, ſed reconciliativam & deprecativam modo dicto.

Inſtabis: Si Spiritus ſancti confirmativa plenitudo non niſi poſt Aſcenſionem Chriſti data eſt: ergo non in die cœnæ ſacramentum illud Chriſtus inſtituit.

Reſpondeo cum D. Thoma *quæſt.* 72. *art.* 1. *ad* 1. Quod Chriſtus inſtituit hoc ſacramentum non exhibendo, ſed promittendo, ſecundùm illud Joan. 16. *Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos.* Et hoc ideo, quia in hoc ſacramento datur plenitudo Spiritus ſancti, quæ non erat danda ante Chriſti Reſurrectionem & Aſcenſionem, ſecundùm illud Joan. 17. *Nondum erat Spiritus datus, quia Ieſus nondum erat glorificatus.* Fateor ergo effectum Confirmationis non niſi poſt Chriſti Aſcenſionem fuiſſe collatum, juxta illud Melchiadis Papæ epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ: *Ad hoc profuit Apoſtolis adventus Spiritus ſancti, quia ante diſcenſum ſancti Spiritus uſque ad negationem Apoſtoli deterrentur, poſt viſitationem verò ejus uſque ad martyrium obtentu ſalutis armantur. Igitur ſecundùm hoc per Chriſtum redimimur, per ſanctum verò Spiritum dono ſapientiæ illuminamur, ædificamur, erudimur, confirmamur.* Effectum ergo Confirmationis Apoſtoli in die Pentecoſtes receperunt. Cum quibus ſtat, Chriſtum ante mortem ſacramentum inſtituiſſe; neque enim neceſſe eſt, ut ſacramentum mox ſuum ſortiatur effectum, atque inſtitutum eſt, ejuſque præſcripta materia, & natura definita. Ex quibus etiam patet, tunc non fuiſſe ſacramentum Confirmationis inſtitutum, quando Apoſtolis Chriſtus inſufflavit, dicens: *Accipite Spiritum ſanctum.* Tunc enim non ad confirmandos innocentes Spiritum ſanctum Apoſtoli recepere, ſed ad reconciliandos peccatores, eorumque remittenda peccata. Unde Veritas ſubjunxit: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.*

REFLEXIO

Reflexio.

Appoſitè eodem die diviniſſimum Euchariſtiæ cibum, & unà Confirmationis ſacramentum inſtituiſſe Chriſtum arbitramur, ut fortitudo fidei, quam Confirmatio munit, charitatis ab Euchariſtiæ profectæ ſuavitate roboretur. Citò namque deficit fides, eam niſi ſuffulciat victrix delectatio charitatis. Intrepidus ergo in arenam deſcendat oportet miles Chriſtianus armis in Confirmatione inſtructus, cœleſti annonâ in Euchariſtia munitus. Sed quis, inquies, & tyrannorum efferos motus frangere, & longè periculoſiorem antiqui concupiſcentiæ ulceris pruritum ferre queat? Confide, quia duplex gratia ſubvenit, altera quâ armis offenſivis & defenſivis inſtrueris ad pugnam; altera quâ alimentis nutriris ad delicias: illis præliaturus, iſtis carnis illecebras puriori ſuavitate repreſſurus: & ut ſecurus ſis, duplicis ſacramenti inveſtituram habes. Duo enim bina illa ſacramenta operantur in nobis, altero hoſtes proſternimus foris, iſto titillantis cupiditatis illicia, perceptâ majoris ſpiritus voluptate intus calcamus.

Paravit benigniſſimus Dominus noſter in conſpectu noſtro & armamentarium Confirmationis, & cœleſtem Euchariſtiæ menſam adverſùs eos qui tribulant nos. Qui ſunt qui tribulant nos? Nonne furentium infidelium impetus, & pravæ veteris hominis cupiditates? Quid ergo trepidas? En hinc Confirmationis circundaris ſcuto, ne timeas à timore nocturno, à ſagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurſu & dæmonio meridiano. En

illinc calix Domini quàm præclarus eſt, ſeu ut legit Ambroſius in Pſalm.35. *Poculum illud inebrians quàm validum eſt*, vel ut habet textus Græcus, *quàm potens*, *quàm forte*, κράτιστον. Quibus videlicet & forinſecus vibrata in te tela retundas, & efferatam membrorum legem manſuetam reddas. Ibi abſcondita eſt fortitudo Salvatoris, & ſub vilibus Sacramentorum involucris quod infirmum eſt Dei, fortius eſt hominibus.

Quando ſederis ut comedas cum Principe, ut monet Spiritus ſanctus Proverb. 23. *diligenter attende quæ appoſita ſunt ante faciem tuam*, *& ſtatue cultrum gutturi tuo*, *ſciens quod oportet talia te præparare.* Id eſt, cùm ad ſacram Euchariſtiam accedis, & quæ in ultima Cœna Chriſtus inſtituit mente revolvis, attende quæ appoſita ſunt ante faciem tuam. Recole arma quæ in Confirmatione aptavit, recordare cibi quem porrexit: & ſtatue cultrum gutturi tuo, apprehende nimirum arma & ſcutum, galeam & loricam fidei aſſume ut pugnes, cœleſti epulo utere ne deficias. Et continuò carnem pro carne tortoribus impavidus objice; pro carne Chriſti carnem tuam; pro ſancta & divinitate uncta ſanctificatam; pro caſta caſtigatam, & caſtificatam. Sanguinem quoque pro ſanguine fundere paratus eſto, pro fuſo in ara crucis effuſum in rubore confeſſionis; & ſi deſunt tyranni, pro ſanguine corporis Chriſti funde ſanguinem cordis tui, lacrymas ſcilicet compunctionis, compreſſionis, & devotionis. Pellem etiam pro pelle, ſicut Job ait, patientiam nimirum & imitationem manſuetudinis Agni incontaminati repende. Quid enim pro te aut tibi facere potuit

Deus

Deus cordis tui, quàm ut & arma tribueret ad tutamen, & carnem ſuam daret ad ſpiritus tui ſaginam? Vade ergo, & tu fac ſimiliter. Armis Confirmationis junge vigorem cooperationis, & ut Chriſto cibo paſcaris ipſum dilectione paſce. Pulchrè Bernardus expendens illud Cantic.2. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui paſcitur inter lilia. An paſcens? Ita puto; nihilominus paſcitur ipſe. Et quidem ſcis quibus libenter veſcitur? Profectibus noſtris. Etenim gaudium Domini fortitudo noſtra. Ita ergo & cùm paſcit paſcitur, & paſcitur cùm paſcit; ſimul nos ſuo gaudio ſpirituali reficiens, & de noſtro æquè ſpirituali profectu gaudens. Cibus ejus pœnitentia mea; & cibus ejus ſalus mea; cibus ejus ego ipſe. An non cinerem tanquam panem manducat? Ego autem quia peccator ſum, cinis ſum, ut manducer ab eo. Mandor cùm arguor; glutior, cùm inſtituor; decoquor, cùm immutor; digeror, cùm transformor; unior, cùm conformor.* Hos profectus repende, ut duplicis ſacramenti inſtitutioni reſpondeas.

SPECVLATIO II.

Ad integram Chriſtiani perfectionem neceſſarium eſt Confirmationis ſacramentum.

ITa docent Patres ſuprà laudati aſſerentes neceſſariam eſſe Confirmationem, *ut pleni Chriſtiani inveniamur.* Hinc Cyprianus epiſt.70.

Vngi quoque neceſſe eſt eum qui baptizatus eſt, ut accepto chriſmate eſſe unctus Dei, & habere in ſe gratiam Dei poſſit. Et Concil. Laodicenum cap.48. *Oportet baptizatos poſt Baptiſmum chriſmatis quoque cœleſtis & regni Chriſti participes fieri.* Ita etiam tradit D. Thomas 3. *p. quæſt.*72. *art.*1. *ad* 2. Cùm enim ibi affirmat Confirmationem eſſe *ſacramentum plenitudinis gratiæ*, procul dubio integra Chriſtiani perfectio abſque eo ſacramento obtineri nequaquam poteſt. Et quanvis Confirmationem non abſolutè neceſſariam ad ſalutem eſſe fateatur, docet tamen ad 3. eam *cooperari ad perfectionem ſalutis, & hoc modo eſſe de neceſſitate ſalutis.* Unde *art.*8. *ad* 4. infert ſacramentum hoc moribundis conferendum eſſe, *ut in reſurrectione perfecti appareant.* Quod confirmat S.Doctor authoritate Hugonis Victorini *lib.*2. *de Sacram. part.*7. *cap.* 3. ubi ait: *Omninò periculoſum eſſe, ſi ab hac vita ſine Confirmatione migrare contingeret; non quia damnaretur, niſi fortè propter contemptum, ſed quia detrimentum perfectionis pateretur.*

Nec obeſt, quod idem Hugo Victorinus docere videatur, unctionem verticalem baptizatis præberi ſolitam, ad ſacramentum Confirmationis ſupplendum inſtitutam eſſe. Non enim dixit Hugo ceremoniam illam Confirmationis ſacramentum ſupplere, ſed inſtitutam eſſe ut oſtendatur, quanta ſit ſacramenti hujus ad ſalutem neceſſitas. Verba Victorini ſunt hæc: *Propter eos qui articulo mortis præveniuntur, inſtituta eſt illa, quâ Sacerdos baptizatum ſtatim in vertice linit, ſacri chriſmatis unctio: ut in hoc ipſo oſtendatur, quantùm ſacramentum*

iſtud

iſtud neceſſarium ſit ad ſalutem, cùm tam ſolicitè univerſis cavetur, ne ſine ipſo ab hac vita ſubtrahantur. Inſtituta ergo eſt hæc ceremonia non ut ſacramenti Confirmationis neceſſitatem imminuat, ſed potiùs ad declarandum, ſignificandumque quantum ſit Confirmationis ſacramentum neceſſarium, cujus imitationem & adumbrationem in Baptiſmo præcepit Eccleſia, ne baptizati ejus ſaltem veſtigio careant, qui per mortis imminentis & opprimentis anguſtias adventum Epiſcopi expectare, & tanto ſacramento potiri non potuerunt.

Ratio verò eſt: Non ſolùm ſacramentum Confirmationis eſt omnibus ritè illud ſuſcipientibus utiliſſimum, utpote à Chriſto, cujus ſapientiæ non eſt numerus, inſtitutum; ſed etiam perfectioni Chriſtianæ obtinendæ eſſe neceſſarium ex ipſa natura & characteriſtica Confirmationis ratione convincitur. Cùm enim per hoc ſacramentum promoveatur homo ſpiritualis in perfectam gratiæ ætatem, ſi natura intendit ut omnis puer adoleſcat & fiat vir; quantò magis Deus, cujus perfecta ſunt opera, intendit ut Chriſtianus ad divini ſtatus ſui in Baptiſmate inchoati perfectionem provehatur. Ergo ut novus homo in Chriſto renatus ſpiritalem chriſtianæ vitæ perfectionem adipiſcatur, neceſſe eſt ut ad ſacramentum Confirmationis, ad ejuſque gratiam recipiendam datâ occaſione accedat. Etenim cùm Chriſtiano nulli ſint certi præfiniti limites perfectionis, ſed quomodo lux ſolis orientis procedit & creſcit uſque in perfectum diem; ſic Chriſtianus ſeipſo major & auctior in horis ſingulis & momentis fieri debet, quia in via Dei non progredi, regredi eſt.

Unde dixit Salvator Matth. 5. *Eſtote perfecti, ſicut Pater veſter cœleſtis perfectus eſt.* Quod utique ab omnibus obſervari voluit, juxta illud Marci alibi memoratum: *Quod vobis dico, omnibus dico.* Profectò vias cumulandæ gratiæ debet omnis pro virili ingredi Chriſtianus, atque omnes ejus augendæ modos ſibi propoſitos captare. At in Confirmatione gratia amplificatur & creſcit, quippe quæ ad eam augendam & perficiendam eſt inſtituta. Ergo divinum illud augendæ chriſtianæ perfectionis medium divinitus pro omnibus inſtitutum nec negligere ſine culpa poteſt, & arripere oblatum neceſſariò tenetur Chriſtianus.

Deinde: Chriſtianus ad profitendam etiam coram tyrannis fidem, debellandos Chriſtiani nominis hoſtes, fortiterque adversùs vitia pugnandum tenetur. Ergo non poteſt ſine culpa ſacramentum ſpiritale animi robur impertiens negligere, & ſuis viribus plus æquo credens Spiritus ſancti armis non inſtructus in arenam deſcendere, pugnæque ſpiritalis longè graviſſima diſcrimina inermis ſubire. Ergo quia in Confirmatione Chriſtianus efficitur miles & armatur, ſacramentum illud, ſi ſe occaſio offert, tenetur accipere, quo vires ad ea agenda ferendaque adipiſcetur, quæ ad pugnam ſpiritalem adversùs tot hoſtes ſuſtinendam deſiderantur; ut depoſita infantis teneritudine, hoc conſummativo chriſmate contra omnes carnis, mundi, & diaboli impetus robuſtior evadat. Soli ergo à ſuſcipienda Confirmatione eximantur, qui ſpiritale Chriſti robur ad vitam chriſtianè ducendam neceſſarium eſſe non cenſent. At quis ita cenſere ſincerè poteſt, niſi vel ſuæ

infirmitatis

infirmitatis oblitus, vel Pelagiani erroris tumore elatus, vel in via Dei proficiendi neceſſitatis ignarus?

Nec illi chriſtianæ perfectionis ætati repugnat ætas puerilis, quia ut egregiè ait D. Thomas *art. 8. in corp. & ad 2.* anima ad quam pertinet & ſpiritalis nativitas, & ſpiritualis ætatis perfectio, immortalis eſt; & ſicut tempore ſenectutis ſpiritalem nativitatem conſequi poteſt, ut aliàs Veritas docuit Nicodemum aientem & quærentem: *Quomodo poteſt homo naſci cùm ſit ſenex, aut iteratò in ventrem matris introïre?* ita tempore juventutis vel pueritiæ perfectum gratiæ ætatem nullis annis alligatam conſequi Deo adjuvante valet. Unde dicitur Sapient. 4. *Senectus venerabilis eſt, non diuturna, neque numero annorum computata.* Inde eſt quod multi in puerili ætate beneficio roboris & vigoris in Confirmatione per Spiritum ſanctum percepti, pro Chriſto non ſolùm fortiter, ſed alacriter etiam interriti certaverunt. Et ſanè in Chriſti militiam quomodo non aſcriberentur pueri, in quam ſexus etiam fœmineus admittitur? Nam ut ex Chryſoſtomo ait D. Thomas ad 3. *In mundanis agonibus ætatis, ac formæ, generiſque dignitas requiritur; & ideo ſervis, ac mulieribus, & ſenibus, ac pueris ad eos aditus denegatur. In cœleſtibus autem omni perſonæ, & ætati, ac ſexui indiſcreta facultate ſtadium patet.*

Cùm ergo is ſit Confirmationis fructus, inſtruere ad pugnam, conſolari ad pœnam, firmare ad coronam; quicumque & generosè pugnare, & pœnas pro Chriſto libenter ferre, & feliciter coronari aves (avere autem debet om-

nis bonus Chriſtianus) ſacramento Confirmationis muniri debet. Nulla ergo ætas, nullus ſexus ab hoc ſacramento ſuſcipiendo eximitur; quia apud Deum omnis militat. Hinc & pueri, & fœminæ animo virili majore ſpiritualem militiam geſſerunt; ut quidam etiam tum pueri, tum puellæ interiori hominis per Confirmationem aucti virtute viros in agonibus martyrii & æquarint, & interdum ſuperaverint. Id miratus eſt B. Ambroſius in martyrio B. Agnetis tredecim annorum natæ, in cujus corpuſculo præ multitudine plagarum nullus erat vulneri locus: ſed quæ non habuit quo ferrum reciperet, habuit quo ferrum vinceret; nondum idonea pœnæ, jam erat matura victoriæ; certare difficilis, facilis coronari; magiſterium virtutis implens, quæ præjudicium vehebat ætatis; vitæ ſuæ prodiga, quam nondum hauſerat, jam quaſi perfuncta donabat, ut divinitatis teſtis exiſteret, quæ adhuc arbitra ſui per ætatem eſſe non poterat. Suſpicit idem Pater in illa Agnetis immaculata hoſtia duplex martyrium, pudoris, & religionis: ſed quis non miretur in una Martyre duplicem triumphum, ætatis tenellæ, & ſexus infirmi de tormentis, déque blanditiis victoriam geminam reportantis? Unde hoc? Unde quæſo? Ex Confirmationis neceſſario ſacramento, cujus donorum beatiſſimâ copiâ & puer augeſcit, & mulier virili fortitudine roboratur.

Hinc mater Eccleſia tanti ſacramenti compendiorum longè ampliſſimorum conſcia tantoperè dolet Confirmationem à multis prætermitti; à quibuſdam Epiſcopis vel negligi, vel certè perfunctoriè præberi; à paucis copioſiſſimæ

illius

illius gratiæ fructus percipi; ab aliis imparatis præpoſterâ feſtinatione ſuſcipi; ab aliis verò cunctatione negligentiâ pleniſſimâ differri. Memini me abhinc annis circiter vigintiquinque Sacro Confirmationis chriſmate à viro Dei Alano de Soliniac Epiſcopo Cadurcenſi puerum inunctum eſſe: ſed mirabile dictu eſt, quanta accuratione vir ille Apoſtolicus & alter Carolus Borromæus redivivus pueros & alios quoſvis ad hoc ſacramentum cum fructu percipiendum orationibus, quaternis per ſingulos dies prædicationibus lingua vernacula (ut ruſtici & ſervi, & mulierculæ infimæ erudirentur) prolatis, quas & ipſe ſua concione coronavit, diligentique peccatorum Confeſſione pararit & compoſuerit. Probè enim noverat ſanctiſſimus Antiſtes (ſic eum appellare liceat, cujus ſanctitatem miraculis etiam in tumulo editis Deus prædicat, ſalvâ tamen in decreta Pontificia, Urbani præſertim VIII. reverentiâ, id dixerim) peroptare Eccleſiam & votis omnibus concupiſcere ſacramentum ab omnibus piè ſuſcipi, quod pro omnibus ad robur Deus inſtituit, ut in filiis per Baptiſmum regeneratis perfecta Chriſtiani hominis forma abſolvatur. Sciebat proclive eſſe Chriſtianos & cæſpitare ſæpe, & frequenter labi, niſi hujus ſacramenti magnis virtutum exercitationibus & apparatu ſuſcepti virtute firmentur. Sciebat obſervaſſe Patres tam citò à ſuſcepto Baptiſmate in nefandum ſimoniæ flagitium eſſe prolapſum Simonem Magum, quia ſacramentum non acceperat Confirmationis, quòd Philippus, à quo fuerat Baptiſmi undis ablutus, Diaconus duntaxat cùm eſſet, manus confirmativas non impoſuiſſet.

De

De quo videſis Epiphanium *hæreſi* 21. & Chryſoſtomum *in cap.*8. *Actuum Apoſtolorum*. Ergo ad perfectionem chriſtianam, cui acquirendæ omnes Chriſtiani ſeriam navare operam tenentur, neceſſarium eſt Confirmationis ſacramentum. Major porrò illius ſacramenti ſuſcipiendi neceſſitas urget, cùm vel perſequutorum vis, vel tentationum graviorum impetus inceſſit. Tunc enim adultos ad Confirmationis ſacramentum obligatum iri, nemo jure inficias ierit: quando enim periclitatur ſalus, media à Chriſto inſtituta tenemur eligere, quibus in tuto eſſe poſſimus. At juxta Patres ſuprà recenſitos, Confirmatio armat & inſtruit ad agones mundi hujus ſuperandos: Ergo qui tale medium, ſi commodè poſſit haberi, negligit, ſimilis erit militi deponenti galeam & ſcutum, armaque à Duce ſibi oblata abjicienti, nudum corpus hoſtium petitionibus objecturo.

Dices: D.Thomas *in* 4. *diſt.*7. *quæſt.*7. *art* 1. *quæſt.* 2. *ad* 1. *&* 3. docet plenitudinem gratiæ duplicem diſtingui, aliam quoad ſufficientiam, quæ datur in Baptiſmate, & hominem ad benè operandum *perficit quantùm ad ſufficientiam ſalutis*; aliam quoad abundantiam, quæ datur in Confirmatione, ut Chriſtianus miles Chriſti evadat. Ergo ſine Confirmatione poſſunt homines eſſe ſufficienter pleni Chriſtiani, ſufficienter etiam ad hoſtibus reſiſtendum inſtructi.

Reſpondeo eatenus velle D. Thomam per Baptiſmum dari plenitudinem ſufficientiæ, ut oſtendat gratiam baptiſmalem non eſſe irritam & inanem, ſed ſatis plenam & inſtructam ad ſalutem & pueris, & adultis (quibus Confirmatio conferri non poteſt) obtinendam. Pueros

enim

enim baptizatos ſine Confirmatione decedentes beatos ſemper Eccleſia credidit, necnon adultos in gratia baptiſmali vel pœnitentiæ defunctos, quibus confirmantis Epiſcopi copia defuit. At verò ad chriſtianæ fortitudinis plenitudinem, expugnandis hoſtibus animi, propugnandæque fidei deſideratam, non eſſe neceſſariam plenitudinem gratiæ Confirmationis, nunquam dixit S. Thomas. Sic enim eo ipſo qui objicitur loco ſcribit Doctor Angelicus: *Eſt plenitudo gratiæ ſufficiens ad ſalutem, & hæc datur in Baptiſmo: & eſt plenitudo gratiæ ad fortiter reſiſtendum, & hæc datur in Confirmatione; & ſine hac poteſt eſſe ſalus. In Baptiſmo datur gratia, quæ à peccato mundat, & ad benè operandum perficit, quantùm ad ſufficientiam ſalutis.* Quanvis ergo abſolutè poſſit haberi ſalus ſine Confirmatione ab his qui in gratia baptiſmali mortem oppetunt; plenitudo tamen gratiæ ad pugnam ſpiritalem neceſſariæ ſine Confirmatione haberi nequaquam poteſt, quâ proinde carens irrumpentium hoſtium oppugnationibus cedet, & in ſpiritali fidei vel virtutis conflictu ſuccumbet; niſi ſaltem Confirmationis voto vires ſpiritalis roboris ſacramento Confirmationis annexi conſequatur: ſincerum autem Confirmationis votum in eo non eſt, qui ſacramentum illud vel recipere negligit, vel oblatam ſuſcipiendi illius occaſionem non nanciſcitur, vel dolorem è tanti ſacramenti orbitate non capit. Ita autem intelligendum eſſe Sanctum Thomam non ex ipſo ſolùm loci ſententiarum memorati contextu patet, ſed magis claret ſplendidiſſimo Summæ Theologicæ lumine, quo omnes Academiæ Catholicæ illuſtrantur & docentur, ubi noſtram

doctrinam

doctrinam clariſſimis verbis ſuperiùs productis tradit. Et certè ſi verum eſſet quod intendit objectio, plenitudinem talem per Baptiſmum conferri, ut ſola baptiſmalis gratia ſufficeret, non eſſet adultis neceſſarium divinæ Euchariſtiæ ſacramentum, quod nullus Catholicus dixit. Non eſt tanta tamen Confirmationis atque Baptiſmatis neceſſitas, quia ſine Baptiſmi lavacro moriens puer ſalvari nulla ratione poteſt, qui tamen Baptiſmi undis intinctus ſine Confirmatione, ſicut & ſine Euchariſtia ſalutem conſequetur æternam. Et ideò dixit D. Thomas 3.*p. quæſt.* 65. *art.*4. Confirmationem non eſſe neceſſariam ſimpliciter, quia abſolutè ſine ea finis vitæ æternæ haberi poteſt, & ſæpe habetur; eſſe tamen neceſſariam ſecundùm quid: ſicut enim ſine equo infirmus iter conficere nequit, ita nec ſine Confirmationis armis Chriſtianus pro Chriſto militare. Unde omni ſtudio ad illam ſe accingere debet, dum ſibi à Dei miſericordia per Eccleſiam offertur; calamitatemque dolere ſuam, ſi tanto ſubſidio, tanto ſolatio, tantoque ſacramento ſimili illi gratiæ dono, quod Apoſtoli Fideleſque omnes in die Pentecoſtes divinitus acceperunt, denique beneficio includente Spiritum ſanctum cum eadem donorum munerumque ſuorum ubertate, quibus initio Eccleſiæ in Fideles diffluebat, orbari ſe contingat.

Inſtabis: Nullibi præceptum extat per ſe Fideles ad Confirmationem ſuſcipiendam obligans; neque enim Scripturæ, Concilia, aut Patres illius meminerunt, nec Eccleſia ullâ lege Fideles ad id aſtringit, vel tempus determinat, quo ſacramentum illud ſuſcipere teneamur,

mur, ſed ad fortitudinem animi aſciſcendam ſufficiunt alia media paſſim obvia. Ergo ſignum eſt, Confirmationis ſacramentum ad melius duntaxat eſſe neceſſarium, ad quod Fideles minimè obligantur, cùm non deſint alia media quibus augeri, perficique poteſt gratia Chriſtiani.

Reſpondeo eodem præcepto Confirmationem imperari, quo fidem conſtanter propugnare, & adversùs ſpiritales hoſtes fortiter dimicare, & media ad pugnam ſpiritalem chriſtianè ineundam neceſſaria aſſumere jubemur. Quanvis autem Deus per media generalia ſpecialem Confirmationis effectum, robur nimirum ſpiritale, ſingulari & extraordinariâ benignitate ſupplere poſſit, imò & ſine ullo prorſus medio ſolâ Dei miſericordiâ quadam eximiâ, quæ nulli medio à ſe inſtituto alligata eſt; ordinariè tamen & vulgò non habetur effectus Confirmationis abſque ſacramento, ſin re, certè voto ſuſcepto. Nam ut ait D. Thomas 3.p. q.72. art.6. ad 1. *Sicut nullus conſequitur effectum Baptiſmi ſine Baptiſmi voto; ita nullus conſequitur effectum Confirmationis ſine voto ipſius.* Poteſt quidem v. g. oratione, Euchariſtiæ pio uſu robur ſpiritale obtineri, & ſæpe obtinetur; ſed media illa generalia proprium, & ad hunc finem per ſe inſtitutum medium non excludunt, amovent, aut delent. Nam ſicut ſpecialia media non efficiunt quin generalibus etiam opus ſit, veluti arboris bonæ virtus non impedit quominus Solis & ſyderum motus & efficientia neceſſaria ſit frugibus procreandis: ſic generalium mediorum neceſſitas vel opportunitas ſpecialium mediorum neceſſitatem nequaquam de

medio

medio tollit, ſed fovet & perficit. Unde neque orare, nec Euchariſtiam frequentare ſatis erit, ſi media ad fortiter pugnandum divinitus inſtituta, nobiſque oblata reſpuamus. Quin etiam juſtiſſimo Dei judicio quæ petimus ſæpe non impetramus, quia illa negligimus vel omittimus; quæ Deus ad id quod petimus aſſequendum inſtituerat. Hinc ſæpe tot orationes, tot communiones, tot eleemoſynæ, tot jejunia irrita, & in caſſum fuſa, quia ſpecialia à Deo inſtituta media non uſurpamus, impleturque illud Jacobi 4. *Petitis, & non accipitis, eo quòd malè petatis.* At particulare ac proprium obtinendæ gratiæ medium, quâ tentationibus & perſequutionibus occurramus, eſt ſacramentum Confirmationis, ut nemo ambigit. Ergo ſicut inanis eſt noſtratium Calviniſtarum argumentatio, quâ inferre ineptiſſimè conantur, ſatisfactiones noſtras non eſſe neceſſarias, quia Chriſti morientis ſatisfactio eſt remiſſionis peccatorum cauſa generalis; qui ſanè cavillus illi non diſſimilis eſt, quo diceres, non opus eſſe ſeminibus, ſtirpibus, plantis, arboribus, agricultura, quia Sol omnia generat: ita nihilo melior eſt hic diſcurſus: Varia in Eccleſia occurrunt ad fortitudinem animi accerſendam media: ergo non eſt neceſſarium Confirmationis ſacramentum ad illam ingenerandam per ſe inſtitutum.

Confirmationis neceſſitatem, ejuſque præceptum agnovit Joan. Gerſon tom. 2. in compendio de Sacrament. col. 78. *Dici poteſt*, inquit, *quod uno modo loquendi Confirmatio neceſſaria eſt, alio modo non. Neceſſitas enim duplex invenitur; quædam abſoluta, & quædam*

conditio

conditionata. Dicitur neceſſitas conditionata, id eſt ſecundùm quid, ut ſi homo non debeat debilitari, neceſſe eſt benè comedere: & iſto modo dici poteſt, quod Confirmatio ad ſalutem eſt neceſſaria. Nam ad hoc quod debeat vita ſpiritualis, & ſalus in Baptiſmo adepta robuſtè contra hoſtes ſpirituales cuſtodiri, neceſſe habet hoc ſacramento confirmari & confortari. Unde dicit Hugo de S. Victore, quid prodeſt ſi per Baptiſmum à lapſu erigeris, niſi etiam per Confirmationem ad ſtandum confirmeris? Non quia ſine Confirmatione non valet Baptiſmus ad ſalutem, quia hoc falſum eſt, ſed quia frequenter in pugna ſpirituali ex debilitate virtutis ſpiritualis accideret etiam facilitas cadendi, & proinde damnatio, niſi eſſet Confirmatio. Eſt ergo neceſſaria, authore Gerſone, Confirmatio neceſſitate præcepti affirmativi, quod ut vulgò dicitur, ſemper obligat, non ad ſemper; id eſt tum obligat, cùm ejus obtemperatio in noſtra poteſtate ſita eſt; ne nimirum ſimus impares quotidiano, periculoſo, & infeſtiſſimo tot hoſtium certamini, in quo de peccati victoria & æterna ſalute decernitur.

Idem Confirmationis præceptum clariſſimi Theologi Toletus & Bellarminus Cardinales, aliique non pauci admiſere, rati quod ſi ingentium bonorum temporalium diſſoluta profuſio grande peccatum eſt, quanvis hominem non ideo enectura fames, ſed aliqua ſolummodò rei familiaris anguſtia conſtrictura videatur: à fortiori magnorum bonorum ſpiritualium, ipſiuſque Spiritus ſancti plenitudinis neglectus grave crimen jure merito cenſetur. Soli qui de hoc Confirmationis præcepto dubitare cœperunt, recentio-

recentiores ſunt, qui noſtrâ penè memoriâ vixerunt, & relictâ anteceſſorum omnium ſemitâ in hoc ingenii atque arbitrii humani diverticulum unâ probabilitate duce abierunt.

REFLEXIO.

Non negaverit, niſi meus me fallit animus, Confirmationis neceſſitatem, qui propriæ infirmitatis pondus ſenſerit, qui quàm neceſſaria patientia ſit agnoverit, & quàm rara ſit avis in terris; qui pro veritate defendenda pati lucrum putetur, ab eáque propugnanda nec minis, nec promiſſis, nec terroribus, nec blanditiis dimovetur.

Miratur, gratulatur, applaudit B. Cyprianus *tract. de lapſis*, glorioſis Chriſti nominis Confeſſoribus, qui perſequutionis urgentis ferociam turbulentam ſtabili congreſſione frangentes, parati ad patientiam carceris, armati ad tolerantiam mortis, repugnarant fortiter ſæculo, ſpectaculum glorioſum præbuerant Deo, exemplo fuerant fratribus ſequuturis. Verùm felicis pugnæ glorioſum exitum, & illam eximiam animi magnitudinem, quam non præſcripta exilia, non deſtinata tormenta, non rei familiaris damna, non corporis ſupplicia terruerunt, à ſacramentis Confirmationis & Euchariſtiæ profecta eſſe S. Pater obſervat. *Sanctificata*, inquit, *ora cœleſtibus cibis, poſt corpus & ſanguinem Domini profana contagia & idolorum reliquias reſpuerunt. Frons cum ſigno Dei pura diaboli coronam ferre non potuit, corona ſe Domini reſervavit.*

Sed aliud magis mirandum, niſi mavis deflendum,

flendum, lugendum, lamentandum occurrit, quòd Chriſtianos tot munimentis inſtructos quævis ferè tentatio proſternat, nec tentatio modò aut perſequutio, ſed pax etiam ipſa corrumpit,& jacentem fidem,ac penè dixerim dormientem enervat. Quin etiam non expectant aliqui tentationes, ipſi peccata quærunt quibus ſe dedunt; ultrò ad pericula currunt, ſponte ad vitiorum incentiva properant ante aciem victi, ſine ulla congreſſione proſtrati. Unde hoc quæſo, unde hoc? Lacrymis magis quàm verbis opus eſſet ad exprimendum dolorem illum,quo Chriſtianiſmi plaga deflenda eſt, & populi Dei lamentanda jactura. Quis enim ſic durus ac ferreus, ut ejuſdem Cypriani verbis utar; quis ſic fraternæ charitatis oblitus, qui inter ſuorum multiformes ruinas, & lugubres ac multo ſquallore deformes reliquias conſtitutos, ſiccos oculos tenere prævaleat, nec erumpente ſtatim fletu, priùs gemitus ſuos lacrymis quàm voce ſcriptiſque depromat?

Si tamen veram tantæ Chriſtianorum vecordiæ ſcire aveas cauſam, eam ab eodem Cypriano tractatu illo laudato diſce, ubi ſic præclariſſimè fatur: *Diſſimulanda, Fratres, veritas non eſt, nec vulneris noſtri materia & cauſa retinenda. Decepit multos patrimonii ſui amor cæcus; nec ad recedendum parati aut expediti eſſe potuerunt, quos facultates ſuæ velut compedes ligaverunt. Illa fuerunt remanentibus vincula, illæ catenæ, quibus & virtus retardata eſt, & fides preſſa, & mens vincta, & anima præcluſa: ut ſerpenti terram ſecundùm Dei ſententiam devoranti præda & cibus fierent, qui terreſtribus cupiditatibus inhærerent.*

Et

Et idcircò Dominus bonorum magiſter, & præmonens & conſulens in futurum: Si vis, inquit, perfectus eſſe, vade, vende omnia tua, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlis, & veni ſequere me. Si hoc divites facerent, per divitias ſuas non perirent; theſaurum in cœlo reponentes, hoſtem nunc & expugnatorem domeſticum non haberent. Eſſet in cœlo cor, & animus, & ſenſus, ſi theſaurus eſſet in cœlo. Nec vinci à ſæculo poſſet, qui unde vinceretur in ſæculo non haberet. Sequeretur Dominum ſolutus & liber, ut Apoſtoli, & ſub Apoſtolis multi, & nonnulli ſæpè fecerunt, qui & rebus ſuis & parentibus derelictis, individuis Chriſto nexibus adhæſerunt. Sequi autem Chriſtum quomodo poſſunt, qui patrimonii vinculo detinentur? Aut quomodo cœlum petunt, & ad ſublimia & alta conſcendunt, qui terrenis cupiditatibus degravantur? Poſſidere ſe credunt, qui potiùs poſſidentur; cenſus ſui ſervi, nec ad pecuniam ſuam domini, ſed magis pecuniæ mancipati. Hoc tempus, hos homines Apoſtolus denotat dicens: Qui autem volunt divites fieri, incidunt in tentationem & muſcipulam, & deſideria multa inutilia & nocentia, quæ mergunt hominem in perditionem & in interitum. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas, quam quidam appetentes naufragaverunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.

En Chriſtianorum tepiditatis, infirmitatiſque genuinam radicem, cui ſecuris admovenda eſt. Frange cupiditatem, accende charitatem, Chriſto uni indivulsè adhæreſce, & continuò Confirmationis invictum robur experiere. Hoc præſidio ſuffultus quid times, cur trepidas? Quaſi plus

plus ad impugnandum poſſint inimicorum conamina, quàm ad protegendum valeat divina tutela. Chriſtianus Evangelium tenens, & Chriſti præcepta cuſtodiens occidi poteſt, non poteſt vinci. An neſcis quod ut ait Cyprianus epiſt. 55. *Neque qui audit, ſed qui facit convicium miſer eſt : nec qui à fratre vapulat, ſed qui fratrem cædit, in lege peccator eſt : & cùm nocentes innocentibus injuriam faciunt, illi patiuntur injuriam qui facere ſe credunt.* Fruſtra contra te improbi feſtinabunt, quaſi contra virtutem tibi deſuper datam feſtinatione prævaleant. Non nocent animi hoſtes niſi timentibus, quia adverſarios ſi reſiſtimus vincimus. Nulla tibi, ſi pro te veritas ſtet, cauſa timendi ſubeſt; quia vinci licèt videaris ab hominibus opprimentibus, victorem te illa tandem efficiet, quæ vinci nequaquam poteſt. Quia ut Auguſt. *epiſt.*174. & *enarrat. in pſal.*61. & Proſper *ſent.*20. dicunt : *Bonum eſt à veritate vinci. Non bonum hominis eſt hominem vincere, ſed bonum eſt homini, ut eum veritas vincat invitum. Nam ipſa vincat neceſſe eſt, ſive negantem, ſive confitentem. Vana eſt iniquitas; nihil eſt iniquitas: potens non eſt niſi juſtitia. Occultari poteſt ad tempus veritas, vinci non poteſt. Florere poteſt ad tempus iniquitas, permanere non poteſt.* Uno verbo, miles Chriſti, ut Cyprianus *epiſt.*56. ait, præceptis ejus & monitis ejus eruditus non expaveſcit ad pugnam, ſed paratus eſt ad coronam.

SPECV

SPECVLATIO III.

Ordinarius Confirmationis Miniſter, & jure divino inſtitutus eſt Epiſcopus. Illam tamen ex diſpenſatione Summi Pontificis ſimplex Sacerdos extraordinariè urgenti de cauſa miniſtrare poteſt.

ITa expreſsè definivit Tridentinum ſeſſ. 7. can. 3. *Si quis dixerit*, inquit, *ſanctæ Confirmationis ordinarium miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum, ſed quemvis ſimplicem Sacerdotem, anathema ſit*. Quod antea in Conciliis Florentino, & Conſtantienſi, atque in multis Pontificum decretis fuerat determinatum. *Omnes fideles*, inquit Urbanus I. in epiſt. ad omnes Chriſtianos, *per manus impoſitionem Epiſcoporum Spiritum ſanctum poſt Baptiſmum accipere debent, ut pleni Chriſtiani inveniantur*. Idque ſatis apertè ex Scripturis colligitur. Etenim *Actorum* 8. refertur Chriſtianos ab aliis præterquam ab Apoſtolis baptizatos Apoſtolorum abſentium adventum fuiſſe præſtolatos, ut ab ipſis manuum impoſitione acciperent Spiritum ſanctum. Ad quod reſpexiſſe videtur tum Euſebius Papa epiſt. 3. ad Epiſcopos Thuſciæ, tum Innocentius IV. in epiſtola ad Epiſcopum Tuſculanum ſanctæ Sedis in Regno Cypri Legatum. *Manus impoſitionis ſacramentum* (inquit prior)

magnâ

magnâ veneratione tenendum eſt, quod ab alia perfici (ſaltem ut à miniſtris ordinariis, num tanquam miniſtris extraordinariis, ſtatim decidemus) *non poteſt niſi à Summis Sacerdotibus: nec tempore Apoſtolorum ab aliis quàm ab ipſis Apoſtolis legitur aut ſcitur peractum eſſe. Soli Epiſcopi* (inquit poſterior) *conſignent chriſmate in frontibus baptizatos, quia ejus unctio non debet niſi per Epiſcopum fieri; quoniam ſoli Apoſtoli, quorum vices gerunt Epiſcopi, per manus impoſitionem, quam Confirmatio, vel frontis chriſmatio repræſentat, Spiritum ſanctum tribuiſſe leguntur.*

Convenientia autem eſt: Tum quia cùm per ſacramentum Confirmationis formentur & inſtituantur milites Chriſti, conveniens eſt ut Epiſcopus qui eſt militiæ Chriſtianæ dux, & in ſua quiſque diœceſi Chriſti Imperatoris noſtri vices gerit, in militiam chriſtianam quos voluerit aſcribat. Tum quia cùm renata in Fonte Baptiſmatis nova creatura ad chriſtianæ perfectionis augmentum in hoc ſacramento promoveatur, conſentaneum eſt ut ille perfectionis ſacramentum miniſtret, qui ad ſtatum acquiſitæ perfectionis ſolis Epiſcopis eximium provectus eſt. Quam rationem illuſtrat S. Thomas *art.* 11. quia ſacramentum Confirmationis eſt ultima ſacramenti Baptiſmi conſummatio: *Ita ſcilicet*, inquit, *quod per Baptiſmum ædificatur homo in domum ſpiritualem, & conſcribitur quaſi quædam ſpiritualis epiſtola; ſed per ſacramentum Confirmationis, quaſi domus ædificata dedicatur in templum Spiritus ſancti, & quaſi epiſtola ſignatur ſigno crucis.* Sed in quolibet opere ultima conſummatio ſuperiori arti reſervatur; ſicut in ex-

ſtruendo ædificio præparant quidem materiam, dolant lapides, erudiunt ligna, cæmenta conficiunt inferiores miniſtri; operis tamen abſolutio & domus ædificatæ forma ab architecto efficitur: epiſtolæ etiam à ſecretariis delineatæ ſolâ Principis ſyngraphe ſubſcribuntur. Ergo ſimiliter fideles, qui ſunt quoddam opus divinum & Dei Templum, juxta illud 2. Cor.3. *Dei ædificatio eſtis*; quique ſunt epiſtola interior, juxta illud: *Epiſtola noſtra vos eſtis, ſcripta in cordibus noſtris, quæ ſcitur & legitur ab omnibus hominibus. Epiſtola eſtis Chriſti miniſtrata à nobis, & ſcripta non atramento, ſed ſpiritu Dei vivi, non in tabulis lapideis, ſed in tabulis cordis carnalibus*, ut dicitur 2. *Cor*.3. ab aliis miniſtris in Baptiſmo præparantur, ſed à ſummis Sacerdotibus, qui Epiſcopi ſunt, in Confirmatione perficiuntur tamen.

Dices: Sacramentum Baptiſmi perfectius eſt ſacramento Confirmationis, cùm per Baptiſmum plena fiat remiſſio peccatorum, omniſque deleatur etiam pœnæ reatus; quæ indulgentiæ copioſiſſima plenitudo ſoli Baptiſmo eximia eſt. Ergo ratio S. Thomæ falſo innititur fundamento, ſacramentum nimirum perfectius à miniſtro excellentiori conferri oportere.

Reſpondeo S. Thomam non dixiſſe Confirmationem eſſe ſacramentum Baptiſmo perfectius, ſed Confirmationem eſſe ultimam perfectionem & conſummationem Baptiſmi; unde confirmatus ab Urbano Papa ſuprà laudato *Plenus Chriſtianus* nominatur. Ultima autem rei perfectio à ſuprema petit arte conferri, ſive complementum illud ſit re illa quam complet perfectius, ſive non. Addi etiam ex eodem S.

Doctore

Doctore *art.* 11. *ad* 2. poteſt, ſacramentum Baptiſmi eſſe quidem efficacius, ſubindéque perfectius Confirmatione quantùm ad remotionem mali, quia cùm ſit ſpiritalis generatio, eſt mutatio de non eſſe ad eſſe, & productio novæ creaturæ, ſubindéque nihilum peccati malorum omniumq; ſummi removet: attamen ſacramentum Confirmationis efficacius eſt, atque adeò perfectius ad proficiendum in bono, quia eſt quoddam ſpirituale augmentum ab eſſe imperfecto ad perfectum procedens, quo nata in Chriſto creatura parvula adhuc & tenella adoleſcit, & evacuatis quæ erant parvuli, virilem, atque adeò perfectam nanciſcitur ætatem: unde ejus ſacramenti adminiſtratio Epiſcopo perfectiori, digniorique miniſtro veluti perfectionis chriſtianæ coronidi reſervatur.

Inſtabis cum Photio Pſeudopatriarcha Conſtantinopolitano, ſchiſmatis Eccleſiæ Græcæ anteſignano, à duodecim Romanis Antiſtitibus atque ab octavo Concilio Generali ſub Adriano II. damnato: Unde venit hæc lex, ut ſolis Pontificibus confirmandi officium eximium ſit? Quiſnam hujus legis conditor? Quis Apoſtolorum, quis Patrum, quæve Synodorum eam ſancivit? Quorumnam Doctorum calculo probata? Si Sacerdos baptizare poteſt, quidni poterit confirmare, ut conferat cuſtodiam & ſigillum illius puritatis, cujus ipſe eſt inſtrumentum? Si conficere corpus & ſanguinem Chriſti Domini, longéque nobiliſſimum ſacramentum peragere, quidni confirmatrices manus imponere poteſt? Ergo ut Sacerdos ſit miniſter integer, non dimidiatus & ad prophanum laïcorum

ſtatum dejectus, ut baptizare, ita confirmare ordinariè poteſt.

Reſpondeo occaſionem ſtomachati Photii, & in illa epiſtola bilem adverſus Eccleſiam Romanam effundentis inde eſſe exortam, quòd cum Conſtantinopolitanis Patriarchis ſolenne ſit Chriſma à ſe confectum in varias deinde Eccleſias Epiſcopis & Presbyteris eo baptizatos conſignaturis mittere, conſuetudini illi morem gerens Photius ad Bulgarorum gentem recenter ad Chriſti fidem converſam unguentum à ſe conſecratum miſit, quo Presbyteri Græci baptizatos confirmarent. Hanc Confirmationem Legati Nicolai I. in Bulgariam authoritate Apoſtolica miſſi reprobarunt; & populos iterum confirmarunt; tum quòd unguentum eſſet à Photio ſuſpenſo à divinis conſecratum: tum quòd foret à Photianis Presbyteris peræquè ſuſpenſis, ut teſtatur Adrianus epiſtola ad Patriarcham Ignatium, in cujus Sedem obtruſus erat Photius, adminiſtratum. Indignari & furere Photius, atque ad damnandum Eccleſiæ Hierarcham Concilium congregare. Hanc ſuſpenſionis ſuæ & Presbyterorum ſuorum rationem Photius prætermiſit, utque oſtenderet confirmatos à ſuis Presbyteris non debuiſſe iterum confirmari, conatus eſt oſtendere Presbyterum legitimum eſſe Confirmationis miniſtrum, nullaque proinde ſuſpenſione eorum confirmationem irritam invalidamque fuiſſe. Ad illius ergo rationes

Dicendum hanc legem ſolis Pontificibus officium confirmandi poteſtatem eximiam aſſerentem in Actibus Apoſtolorum extare, ubi *cap.*8. *&* 19. Petrus & Joannes miſſi referuntur,

ut à Philippo Diacono baptizatis manus imponerent, & Spiritum ſanctum tanquam inſtrumenta divinæ virtutis impertirent. *Quare*, inquit Chryſoſtomus hom. 18. in Acta Apoſtolorum, *baptizati à Philippo non accepiſſent Spiritum ſanctum? Vel quia Philippus non dederat* (prima eſt Chryſoſtomi reſponſio, ſed à ſua ſententia aliena, uti mox patebit) *hac re forſan honorans Apoſtolos. Vel quia* (ſecunda eſt ad mentem Chryſoſtomi reſponſio) *hujuſmodi donum Philippus non habebat; erat enim ex ſeptem illis. Id quod magis dicendum videtur. Unde meâ ſententiâ hic Philippus unus ex ſeptem erat, ſecundus à Stephano, ideò & baptizans Spiritum ſanctum non dabat, neque enim facultatem habebat. Hoc enim donum ſolis duodecim Apoſtolis* (ac proinde ſolis Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus) *datum erat. Virtutem quidem acceperant faciendi ſigna, non autem dandi aliis Spiritum ſanctum. Hoc erat peculiare Apoſtolis: unde & præcipuos* (id eſt Epiſcopos) *& non alios videmus hoc facere.*

Nec eſt ſimile de Baptiſmi & Euchariſtiæ adminiſtratione Sacerdotibus communi, quia Confirmatio eſt ſacramentum militiæ Chriſtianæ, in quam conſcribere ad Ducem exercitus ſpectat. Certè ſi valeret hoc Photianum ſophiſma, poſſet etiam ſimplex Sacerdos ſacros Ordines conferre, chriſma conſecrare, cùm poſſit Euchariſtiæ ſacramentum longè præſtantiſſimum peragere. Si tanta eſſet, tamque indivulſa Baptiſmatis cum Confirmatione connexio, ut ille idem qui baptizat mox confirmare teneretur, cùm in articulo neceſſitatis non ſolùm Cle-

ricus quivis, ſed laicus etiam baptizare queat, poterit itidem confirmare.

Urgebis: In multis Conciliorum & Pontificum decretis præcipitur ut Presbyteri abſente Epiſcopo, vel ab eo præſente juſſi baptizatos chriſmate ungant, ut videre eſt in Concilio Toletano I. *cap.* 20. & in epiſtola 1. Innocentii I. Ergo Epiſcopus non eſt ordinarius Confirmationis miniſter.

Reſpondeo presbyteros ſolere eos, quos baptizant, unctione ceremoniali, non ſacramentali oblinire, ut dum de Baptiſmo notatum eſt. Et quamvis aliqui recentiores novitatum amantes, & in Eccleſiaſtica doctrina peregrini ſcribere non dubitarint chriſmationem in Baptiſmo à Sacerdote peractam, ad ſupplendam non ſolùm ſignificationem Epiſcopalis chriſmatis, ſed etiam effectum eſſe inſtitutam, ſuccedere Confirmationi, gratiam roboris ſpiritualis ex opere operato efficere; attamen hæc tam prophana novitas in nullius adhuc Patris vel Theologi mentem venit, à nemine eſt unquam in controverſiam deducta, unde indigna profectò eſt quæ refutetur. Jaceat enim Chriſtiana Religio neceſſe eſt, nihil in ea tutum, nihil firmum, nihil ſanctum, ſi pro cujuſlibet arbitratu res exploratiſſimas, intimis nedum Theologorum, ſed fidelium etiam animis infixas, quietaſque hactenus & tranquillas ſolicitare & infringere liceat. Et certè non poteſt verus Chriſtianus, ſi Deum amat, ſi Spiritum ſanctum, qui eſt amor perſonalis, diligit, ob ſacramentum Spiritus ſancti hac inaudita & portentoſa novitate ad nihilum redactum non graviter ingemiſcere. Non

poteſt

poteſt Theologus in doctrina Eccleſiæ non omninò peregrinus & hoſpes tantam inſcitiam ſacramentalia cum ſacramentis miſcentem, niſi indignabundus tolerare. Si unctio verticalis eſſet Confirmationis ſacramenti, ejuſque effectûs ſupplementum, omitteretur à Presbyteris qui baptizant præſentibus Epiſcopis Confirmationem continuò collaturis; inane enim eſt ſupplementum, cùm res adeſt ad quam ſupplendam eſt inſtitutum. Et tamen Innocentius relatus in objectione præcepit Presbyteros, ſeu abſente, ſeu præſente Epiſcopo baptizatos ſacro chriſmate inungere, etſi ſint à præſente Epiſcopo confirmandi. Verba Innocentii ſunt hæc: *Presbyteris ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo cùm baptizant, chriſmate baptizatos ungere licet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.* Ergo toto cœlo diſtinctæ ſunt hæ unctiones. Abſit ergo, abſit prorſus, ut præſtantiſſimi ſacramenti vicem per meras ceremonias, tametſi utiles & ſanctè ab Eccleſia inſtitutas, impleri poſſe putemus. Abſit ut ſacramentalium operationes, quæ vi precum Eccleſiæ juxta eas uſurpantium affectiones valent, diuturno, ſtabili, & copioſo Confirmationis effectui comparentur, quo miles Chriſti fortis efficitur & invictus ad tentationum & perſequutionum incurſus ſtrenuè tolerandos, expugnandos Infideles, dæmonumque conatus confringendos. In hoc enim ſacramento totus Spiritus ſanctus cum ſuis donis & copiis omnibus effunditur; unde illi ceremonialē unctionem æquiparare, non eſt tam ceremonias

venerandas exhibere, quàm ſacramentis contemptum creare, dum eorum operationes ceremoniis ſuppleri poſſe docetur: ſacramentalia enim ad Sacramentorum amplitudinem evehere, & Sacramenta ad ſactamentalium tenuitatem deturbare, utraque eſt pariter extinguere. Sanè cùm ceremoniæ decorandis ſacramentis, & in noſtram venerationem addueendis ſint inſtitutæ, earum naturam pervertit qui eas in Sacramentorum depretiationem invitas trahit.

Inſiſtes: In Concilio Arauſicano I. *can.* 2. dicitur neceſſariam eſſe quidem chriſmationem, tamen ſatis eſſe ſemel in Baptiſmate chriſmari: ſi verò in Baptiſmate chriſmatus quis non fuerit, admoneatur Epiſcopus; nam ſufficit una benedictio. Ergo miniſter Baptiſmatis idem eſt & Confirmationis, verticaliſque chriſmatio à Sacerdote facta eam ſupplet, quæ ab Epiſcopo confirmante fit.

Reſpondeo verba Concilii Arauſicani haud fideliter referri, nec mirum; eſt enim illius canonis editio tam varia, tam obſcura & depravata, ut ad diſputationem certam adhiberi vix ac ne vix quidem poſſit. Sic Canonem illum refert Binius tom. 1. Concil. part. 2. *Nullus miniſtrorum qui baptizandi recipit officium, ſine chriſmate uſquam debet progredi; quia inter nos placuit ſemel in Baptiſmate chriſmare. De eo autem qui in Baptiſmate quacumque neceſſitate faciente non chriſmatus fuerit, in Confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter nos chriſmatis ipſius non niſi una benedictio eſt. Non præjudicans quicquam dico, ſed ut neceſſaria habeatur chriſmatio repetita.* Paulò aliter refert Gratianus, & Antonius Auguſtinus Archiepiſcopus

chiepiſcopus Tarraconenſis, alter etiam Pater Fronto Ducæus, aliter quoque P. Sirmondus in ſuis Conciliis Gallicis. Sed utut ſit, aliter referuntur verba Arauſicani canonis in objectione atque extent in Conciliorum exemplaribus. Ex quibus patet ibi eſſe ſermonem de duplici chriſmatione, baptiſmali nimirum, quæ eſt ceremonialis; quam ſi aliqua neceſſitate omiſſa fuerit, ante alteram, nempe Epiſcopalem chriſmationem expleri vult. Unde *ſi quacumque neceſſitate faciente baptizatus chriſmatus non fuerit* (verticali chriſmatione) *in Confirmatione Sacerdos*, ideſt Epiſcopus, *commonebitur*; illam enim verticalem chriſmationem Epiſcopus non præbet, quia *chriſmatis ipſius* (ſcilicet Epiſcopi) *non niſi una benedictio eſt*; & ideo priorem, ſeu verticalem, à Presbyteris vel Diaconis præbendam remittit, ne duplicem chriſmationem præbeat Epiſcopus, contra Eccleſiæ conſuetudinem. Nam Epiſcopum in ſolenni Baptiſmo nunquam olim baptizatorum verticem more Presbyterorum unxiſſe, patet ex omnibus decretis, quæ de ea unctione habentur, quibus ea ſemper chriſmatio ſolis Presbyteris tribuitur, & ab Epiſcopali ſeparatur. Unde etiam Pontificale Romanum præſcribit Antiſtitem Epiſcopali ritu baptizantem nullam adhibere unctionem verticalem, ſed mox ab affuſa baptizato aqua ad frontis unctionem procedere. Rationem verò dat Concilium cur debeat moneri Epiſcopus ſi baptizatus chriſmatus non fuerit; ut ad Sacerdotem chriſmandus remittatur, quia non ut præjudicans cuiquam (vel ut alii legunt *quicquam*) *dico* (alii legunt *non ut præjudicantes quicquam dicimus*; ſed idem eſt ſenſus, ſive

decretum ab omnibus Patribus feratur, ſive ab uno quopiam ſuo nomine proponatur ſententia aliorum aſſenſu probata vel probanda.) *Sed ut neceſſaria habeatur repetita chriſmatio.* Id eſt, ideo baptizatum à Sacerdote non chriſmatum chriſmandum volumus antequam à Sacerdote ſummo, id eſt Epiſcopo confirmetur, ne ulli chriſmationi præjudicium inferamus, quia utramque neceſſariam eſſe arbitramur. Quare Concilio Arauſicano non aliud propoſitum fuit, quàm chriſmationem baptiſmalem præcipere; & ideò ſtatuit ne Epiſcopus quemquam confirmet, qui in baptiſmate à miniſtris non ſit chriſmatus. Sicut ſi nunc quis Epiſcopo confirmandus offeratur, quem ſine ſolennibus Eccleſiæ ceremoniis, ut interdum contingit, baptizatum conſtet, Epiſcopus eum ad Parochum ceremonias completurum remiſſurus eſt. Diſtinguenda ergo ex plana hujus Concilij mente eſt duplex chriſmatio, baptiſmalis una omnibus baptizatis à Presbyteris præbenda; Epiſcopalis altera priorem ſupponens, & longè uberiorem & diviniorem efficacitatem habens. Dixi Epiſcopos in ſolenni Baptiſmatis ritu nunquam baptizatorum verticem ungere, vel unxiſſe olim: nam cæteroquin Epiſcopos privatim Presyterorum inſtar, non ſolenniter ac ritu Epiſcopali baptizantes, adhibere chriſmationem verticalem videmus. Vel *non ut præjudicantes quicquam dicimus*, id eſt, non quod omiſſio unctionis verticalis baptizatorum ſaluti, vel Epiſcopi Confirmationi præjudicium inferat, ſed ut duplex chriſmatio obſervetur, ita obſervandum decernimus.

Sed cur, inquies, Epiſcopi in ſolenni Baptiſ-

mo, in quo perſonam Epiſcopalem ſuſtinent, chriſmationem baptiſmalem non adhibent, ſed ſacris undis aſperſum mox in fronte oblinunt? Cur prætereunt ceremoniam ſalubriter & religiosè inſtitutam? Quid incommodi eſt ut duplici chriſmatione baptizatum inungant?

Reſpondeo Epiſcopos ſolenniter baptizantes baptizatum mox à ſe confirmandum non ungere chriſmate verticali, quia chriſmatio verticalis à Presbyteris fieri ſolita non solùm ad conſecrandum baptizatum eſt inſtituta, ſed etiam in ſymbolum ſubjectionis miniſtrorum & fidelium erga Epiſcopum immediatum totius Diœceſeos Paſtorem. Cùm enim chriſma illud ſit ab Epiſcopo conſecratum, & ad Presbyteros miſſum, dum baptizatos chriſmate inungunt, profitentur & ſe, & baptizatos ab Epiſcopo potiſſimùm pendere, & primariam ſacramentorum, & nominatim Baptiſmi, peragendorum poteſtatem in Epiſcopo reſidere, à quo in alios derivatur. Cùm ergo Epiſcopus ſolenniter baptizat, unctionem verticalem ſuæ ſymbolum poteſtatis prætermittit, longè uberiorem & efficaciorem in Confirmatione collaturus. Et ideò rectè dixit Canon Arauſicanus, *Chriſmatis ipſius* (id eſt Epiſcopi) *non niſi una benedicto eſt.* Quæ verba ſi hunc ſenſum redderent, ut vellent Arauſicani Patres unicâ tantùm opus eſſe chriſmatione, ſive in Baptiſmo, ſive in Confirmatione præbenda, ut exiſtimavit Jacobus Sirmondus, adeo ut ex mente Arauſicanorum Patrum tunc demùm Epiſcopus monendus ſit ut baptizatum chriſmet, cùm is prohibente neceſſitate chriſmari non potuit à miniſtro; ſi, inquam, hoc admittatur: ergo

chriſmatio Epiſcopalis erit tantùm ſupplementum chriſmationis Presbyterorum: ergo ordinarium chriſmandi munus Epiſcopis adimetur, Presbyteris aſſeretur, qui eſt proprius Photii error; quin magis erit neceſſaria miniſtrorum quàm Epiſcoporum chriſmatio, cùm iſti non niſi per accidens, & in ſupplementum chriſmare debeant; quod Catholicus horret & refugit ſenſus. Et certè quomodo dicere potuerunt Arauſicani Patres, quod *inter quoſlibet chriſmatis ipſius una benedictio eſt, vel in Baptiſmo, vel in Confirmatione*; cùm apertè conſtaret plures tum in aliis, cùm in Eccleſia Romana cæterarum Matre & Magiſtra fuiſſe chriſmationes inter ſe diverſas multò ante Concilium Arauſione coactum frequentatas? Tam putidum, tam inſigne mendacium non ſcripſiſſent Patres in Spiritu ſancto, Spiritu veritatis congregati. Denique quomodo cum tanta ſui Ordinis, id eſt Epiſcopalis obſcuratione, & ſacramenti Confirmationis extinctione Sanctiſſimi Epiſcopi definire potuerunt, repetitam chriſmationem *non eſſe præjudicantem*, ſeu nocentem, ſed tantùm non neceſſariam, cùm iterari Confirmationem characterem imprimentem ſacrilegium ſit totius Eccleſiæ traditioni adverſum, ut ſuprà demonſtratum eſt? Quomodo ſcribere potuerunt chriſmationem Epiſcopalem permitti Presbyteris, & tamen ejuſdem iterationem ſimul innoxiam, & non præjudicantem declarari? Si ita eſſet, non Epiſcoporum Concilium in Spiritu ſancto celebratum, ſed hominum in Epiſcopalem Ordinem & in ſacroſanctum Spiritus ſancti Sacramentum conſpirantium cœtus meritò diceretur.

Dices

Dices demùm : Presbyteri Græci paſſim Confirmationis ſacramentum adminiſtrant ; neque enim iſte mos in Orientalem Eccleſiam recens irrepſit, vel poſt ſchiſma incepit ; & tamen nunquam illum Eccleſia Romana reprehendit, vel erroris inſimulavit. Ergo non ſoli Epiſcopi ſunt ordinarii Confirmationis miniſtri. Petit hoc argumentum, ut inquiramus an Presbyteri poſſint eſſe extraordinarii Confirmationis miniſtri, atque ut ad ſecundam ſpeculationis partem ſtabiliendam procedamus.

Presbyteri ex Apoſtolicæ Sedis facta ſibi facultate poſſunt eſſe extraordinarii Confirmationis Miniſtri.

Secunda pars aſſerens ex ſpeciali Primæ Sedis indulto poſſe Presbyteros eſſe extraordinarios Confirmationis miniſtros, videtur Concilio Florentino in decreto Eugenii conformior, ubi ſic habetur : *Legitur aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili & urgente admodum cauſa ſimplicem Sacerdotem chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe Confirmationis ſacramentum.* Ubi ſacrum Concilium non ſolùm eam diſpenſationem factam recenſet, ſed eam etiam approbat, & ex rationabili cauſa proceſſiſſe teſtatur. Quod idem ſatis inſinuat Concilium Senonenſe in decretis morum, cap. 38. *Si qui ſint qui contendant ſibi competere facultatem confirmandi ex privilegio, volumus quod cum primùm fuerint requiſiti, de privilegio fidem facere teneantur,* Ubi Concilium confirmandi facultatem Presbyteris poſſe concedi

concedi non negat, ſed privilegium quo hujuſmodi facultas detur, oſtendi exhiberique præcipit. Quanvis, ut verum fatear, hujus Concilii à Sede Apoſtolica minimè confirmati authoritas non ſit urgens. Id etiam apertè docet S. Thomas *quæſt. 72. art... ad* 1. his verbis: *Papa in Eccleſia habet plenitudinem poteſtatis, ex qua poteſt quædam quæ ſunt ſuperiorum Ordinum, committere quibuſdam inferioribus, ſicut quibuſdam Preſbyteris concedit conferre minores Ordines, quod pertinet ad poteſtatem Epiſcopalem. Et ex hac plenitudine poteſtatis conceſſit B. Gregorius Papa, quod ſimplices Sacerdotes hoc ſacramentum conferrent, quandiu ſcandalum tolleretur.* Quæ diſpenſatio ſupponit Epiſcopum eſſe miniſtrum Confirmationis ordinarium; poteſtas enim delegata & extraordinaria propriam & ordinariam non tollit, ſed ſupponit. Licèt ergo ex commiſſione & diſpenſatione ſummi Pontificis poſſit in articulis magnæ neceſſitatis & penuriæ Epiſcoporum ſimplex Sacerdos ſacramentum Confirmationis conferre; hoc tamen non impedit, ſed magis ſtatuit ſolum Epiſcopum eſſe ordinarium Confirmationis miniſtrum. Quod aliquando conceſſum legitur, ne quis baptizatorum ſaluberrimâ Confirmationis gratiâ privetur, ſi eum, ut humanæ ferunt res, contingat repentinam, atque immaturam mortem obire.

Illud etiam conatur Arcudius colligere ex Dionyſio *cap. 5. Eccleſiaſticæ Hierarchiæ*, ubi ſic ſcribit: *Et ſi enim à Sacerdotibus quædam ex ſymbolis veneratione dignis perficiuntur, verùm nunquam deificam generationem* (id eſt Baptiſmum) *Sacerdos ſine divino unguento per-*

aget,

aget. Nec divinæ Communionis ſacramenta perficiet, antequam ſymbola communicativa in divinum Altare impoſuerit. Quin ne Sacerdos quidem erit ipſe niſi Pontificiis perfectionibus (id eſt conſecrationibus) *ad id delectus fuerit. Itaque divina inſtitutio ſacram hierarchicorum Ordinum ceremoniam, divinique unguenti confectionem, atque ſanctam Altaris conſecrationem divinorum Pontificum efficacibus facultatibus ſingulari munere attribuit.* Ubi Dionyſius ait Baptiſmum nunquam ſine unguento peragi, alludens ad legem communem & præſcriptum Eccleſiæ Orientalis, in cujus more poſitum erat, ut tria Sacramenta, Baptiſmi, Confirmationis, & Euchariſtiæ ſimul neophytis conferrentur; & ideo confirmandi facultas Presbyteris ex commiſſione data erat, quia omnes baptizatos ubique locorum Epiſcopi commodè confirmare non poterant. Conſecratio tamen unguenti, altarium, & ipſorum Sacerdotum ipſis Epiſcopis reſervabatur, nec fuit unquam ſimplicibus conceſſa Sacerdotibus. Unde nihil Pontificiæ poteſtati derogabatur, quæ ut ait, omnes hierarchicas actiones penetrat & pervadit, quatenus nulla poſſunt exerceri myſteria, niſi præſuppoſitâ Epiſcopi aliquâ conſecratione; quia nec Sacerdos celebrat ſine altari ab Epiſcopo conſecrato, nec confirmat ſine chriſmate ab Epiſcopo confecto, nec ipſe Sacerdos exiſtit; niſi priùs fuerit ab Epiſcopo conſecratus. Unde hæc verba ponderans S. Maximus in ſuis ad Dionyſium ſcholiis, ait: *Nota quia neque ſanctificare, neque perficere unguentum eſt Preſbyterorum, quos hic Sacerdotes* (Dionyſius) *appellat. At neque altare conſecrare ad eos ſpectat, ut ſuper*

illud offerant: denique neque alios ordinare. Hæc enim ſolus Pontifex efficit, ſine quibus Preſbyter neque baptizabit, neque offeret ſacrificium. Sed in iis quæ antè ab Epiſcopo ſunt perfecta & conſummata ſacra munera exercebit. Id eſt ungere poteſt Sacerdos unguento ab Epiſcopo priùs conſecrato.

Fateor tamen hæc teſtimonia parum eſſe urgentia: tum quia Pachimeres Dionyſii Paraphraſtes ab eodem Arcudio relatus unctionem ad Epiſcopum refert, his verbis: *Deinde velut ſi quiſpiam objeciſſet, quomodo Baptiſmus per Sacerdotes adminiſtratur: Neque Baptiſmum, inquit, Preſbyter abſolvit; opus enim erit Pontifice, qui baptizatum chriſmate inungat. Quippe hic antiquus mos fuit.* Tum quia de unctione ceremoniali in vertice vel pectore facta facili negotio interpretari Dionyſium poſſumus; cùm enim aſſerat Presbyterum nunquam ſine unguento baptizare, loquitur de miniſterio ordinario: ergo ſi de unctione confirmativa ſermonem haberet Dionyſius, Sacerdos ſimplex eſſet ordinarius Confirmationis miniſter, quod falſiſſimum eſt. Sacerdos ergo ſine unguento ab Epiſcopo confecto non baptizat, ut ſe ab Epiſcopis primariis ſacramentorum miniſtris pendere oſtendat. Tum quia Hieronymus in dialogo adversùs Luciferianos eodem modo loquitur atque Dionyſius, affirmans non poſſe Presbyterum ſine unguento baptizare: & tamen ille idem Hieronymus inibi docet ſolitos eſſe Epiſcopos excurrere ut confirmationem præbeant: ergo ex eo quod Dionyſius ait, Sacerdotes ſine unguento Baptiſmum non peragere, non neceſſariò inde colligitur ipſum de unctione confirmativa fuiſſe loquutum.

tum. Quod ſi contendas Dionyſium non poſſe de unctione ceremoniali explicari, quia Græci verticem inungere non ſolent, reſponderi poterit, vel tum temporis Presbyteros aliam corporis partem, putà pectus inunxiſſe; vel certè ideo Presbyteros nunquam ſine unguento Baptiſmum peregiſſe, quia aqua Baptiſmi per infuſionem unguenti conſecrabatur, ut teſtatur idem Dionyſius cap. 2. Eccleſiaſt. Hierarch. *Ipſe Pontifex*, inquit, *ad matrem adoptionis* (id eſt ad ſacrum Fontem) *accedit, ejuſque aquam ſacris invocationibus conſecrans, & tam trinâ unguenti vim maximam habentis purificandi, per modum crucis effuſione perficiens.*

Deinde cùm Concilium Florentinum ſuperiùs laudatum affirmet aliquando tantùm ex rationabili & urgente admodum cauſa confirmandi facultatem ſimplicibus Presbyteris eſſe indultam, non eſt veriſimile Presbyteros omnes per totam quàm latè patet Eccleſiam Orientalem unctionem confirmativam præbuiſſe. Denique ſi ab initio Eccleſiæ Græci presbyteri inungerent neophytorum frontes, ut hodie Græci faciunt, faciendumque urgebant adversùs Nicolaum Papam, utique morem illum oppoſuiſſet Nicolao Photius, eoque validiſſimo telo Legatos Nicolai petiviſſet: & tamen Nicolaus Pontifex epiſt. 70. ad objectiones Photianas universè reſpondet: *Aut falſa ſunt quæ nobis impingere moliuntur; aut certè jam à priſco tempore ſine cujuſquam contradictione in Eccleſia Romana, imò in tota Occidentali parte cuſtodita. Et cùm floruerint etiam apud ipſos magni Doctores Eccleſiæ, nullus tamen eorum*

de

de iis reprehenſionem fecit, niſi hi qui non zelo juſtitiæ fervidi, ſed zelo invidiæ perculſi Eccleſiæ lacerare traditiones anhelant. ::: Et quod agere Majores eorum minimè præſumpſerunt, iſti etiam quæ antiquitus Romana ſuſcepit cum numeroſis hanc ſequentibus Eccleſiis generaliter accuſare & blaſphemare ore polluto minimè timuerunt. Ergo mos confirmativam unctionem uſurpandi, Nicolao Papa authore, non fuit apud Græcos perpetuus, ſed potiùs à teſtimoniis divinis, à traditionibus paternis, & ab ipſorum Eccleſiæ Græcæ Doctorum uſibus & ſenſibus abhorrens. Quod etiam ex ſuprà laudatis Magni Chryſoſtomi verbis clariſſimè liquet.

Fortius pro hac ſententia argumentum eruitur ex his Magni Gregorii lib.3. epiſt.26.ad Januarium Epiſcopum Calaritanum verbis: *Pervenit ad nos quoſdam ſcandalizatos fuiſſe, quòd Preſbyteros chriſmate tangere in fronte eos qui baptizati ſunt prohibuimus. Et nos quidem ſecundùm uſum veteris Eccleſiæ noſtræ fecimus. Sed ſi omninò de hac re aliqui contriſtantur, ubi Epiſcopi deſunt, ut Preſbyteri etiam in frontibus baptizatos chriſmate tangere debeant, concedimus.* Ubi perſpicuè de chriſmatione confirmativa in fronte fieri ſolita ſolis Epiſcopis tanquam miniſtris ordinariis eximia loquitur, eamque in abſentia Epiſcoporum ad gravem fidelium contriſtationem præcavendam à ſimplicibus Sacerdotibus poſſe præberi, Sanctiſſimus Pontifex indulſit. Dicere autem cum Durando *in* 4.*diſt.*7. *q.* 4. hac in re Magnum erraſſe Gregorium,& Apoſtolicæ ſuæ poteſtatis plenitudine fuiſſe abuſum, cum tanti Pontificis Eccleſiaſticæ

diſciplinæ

diſciplinæ callentiſſimi & juxta zelantiſſimi inhoneſtamento ferri non poteſt. Improbabile etiam eſt quod alii dicunt, Sacerdotes illos fuiſſe Epiſcopos, licèt unus eorum Epiſcopi nomen retineret, qui in alios juriſdictionem, & regulariter baptizatos confirmandi poteſtatem haberet; vel certè Presbyteros illos ad Epiſcopatum à Gregorio fuiſſe provectos: utrumque enim patet eſſe à veritate alienum; tum quia etſi initio naſcentis Eccleſiæ omnes Presbyteri propter miniſtrorum penuriam forent fortaſſis Epiſcopi, de quo nihil impræſentiarum aſſerimus, tempore tamen Gregorii propagatâ jam Eccleſia Chriſtianâ multi erant Presbyteri ad Epiſcopalem dignitatem non provecti, ut ex eo patet quod Euſebius & Innocentius Pontifices Gregorii anteceſſores Confirmationem & frontis inunctionem à Presbyteris non præberi, ſed ſolis Epiſcopis reſervari conſtituerunt. Ergo plures Presbyteros ad Pontificiam dignitatem non aſſumptos fuiſſe ſupponebant. Tum quia ſi omnes Presbyteri fuiſſent tum temporis Epiſcopi, vel ad Epiſcopatum ea S. Gregorii conceſſione evecti, non eguiſſent Gregorii diſpenſatione & indulto ſpeciali ut confirmarent, cùm confirmandi poteſtas ſit Epiſcopis tanquam miniſtris ordinariis annexa, nec ſit poteſtas juriſdictionis, ſed ordinis, ab Epiſcopo etiam excommunicato validè, tametſi illicitè peracta. Tum demùm, quia apertè reclamant verba Gregorii; cùm enim eam licentiam concedat, *ubi Epiſcopi deſunt*, ſupponit planè Presbyteros illos Sardiniæ, quibus in fronte chriſmandi facultatem facit, nec Epiſcopos fuiſſe, nec ad Epiſcopatum ex vi ſuæ conceſſionis aſſumptos.

Vero

Veroſimilior eſt Eſtii, & aliorum interpretatio aientium Gregorium non de Epiſcopali, ſed de ceremoniali, & rituali tantùm Presbyterorum chriſmatione fuiſſe loquutum, eandemque quam antea in pectore fieri juſſerat, quæve modò in vertice fit, in fronte ad inſtantiam fidelium fieri indulgere. Itaque, inquiunt, non ſacramento, ſed membro duntaxat erat diverſa chriſmatio. Sicut enim non omnes Preſbyterorum manus impoſitiones ejuſdem generis & efficaciæ erant cum iis quas uſurpabant Epiſcopi, ſic neque illæ frontis chriſmationes. Quare, inquit celebris Petrus Aurelius, in hujuſmodi indulgentia nihil ſtatuit, nihilque concedit S. Gregorius ſuperiorum Romanorum Pontificum decretis repugnans, in quibus toties Presbyteris, imò Chorepiſcopis interdicitur frontis chriſmatio, quaſi à Scripturis, Patribus, Canonibuſque aliena. Illi enim Pontifices Gregorii prædeceſſores de chriſmatione Epiſcopali, quæ eſt proxima Confirmationis ſacramenti materia, loquebantur: Gregorius verò non de illa agit, ſed de ceremonia chriſmandi in Baptiſmo, ab Eccleſia Romana in alias deinde Occidentis Eccleſias tranſfuſa, quam in hoc ſolùm de benignitate Apoſtolica mitiſſimus Pontifex immutat, quod quæ in fronte nunquam erat facta, eam in fronte, ſed ritualiter duntaxat fieri concedat. Quantâ autem animi repugnantiâ id Gregorius indulſerit, claret: tum quia ſcribit ritum illum veteri Eccleſiæ conſuetudini repugnare: tum quia morem illum abrogare pro virili conatus fuerat, ut Calaritanos ad veterem Eccleſiæ conſuetudinem revocaret. Eis tamen fugiendi tantùm ſcan-

dali

dali cauſâ ceremoniam mutare concedit, ne regnum illud, in quo grandis erat Eccleſiaſticæ diſciplinæ perturbatio, & major morum corruptio, & maxima infidelium vis, ceremoniæ obtentu ab Eccleſiæ unitate fœdiſſimo ſchiſmate diſcinderetur. Unde vir Apoſtolicus nec minùs Petri in Eccleſiam amoris quàm Sedis ſucceſſor, de ſuorum ſeveritate decretorum remittere, & Calaratinorum imbecillitati ſeſe attemperare maluit, ac frontis chriſmationem ſolius membri mutatione concedere, quàm dilectiſſimos in Chriſto filios nimiâ triſtitiâ obruere. Id confirmant aliqui, quia in pervetuſtis originalibus non legitur *baptizatos*, ſed *baptizandos*, cujus lectionis fit mentio apud Gratianum *diſt.* 95. *cap.* 1. in margine: Baptizandis autem dum baptizantur non niſi unctio ceremonialis præbetur.

Probabilis ſanè ſolutio, quâ id ſaltem convincitur, frontis chriſmationem Presbyteris & ab Eccleſiæ Romanæ Antiſtitibus ſemper fuiſſe prohibitam, & prohibitionem illam à Gregorio fuiſſe renovatam, & non niſi ægro animo ad tempus & in abſentia Epiſcoporum fuiſſe toleratam. Duo tamen difficultatem ingerunt. Primum eſt, quia ſi Gregorius ceremoniam tantùm mutari conceſſit, cur tam ſtrictè præcepit, ut niſi in abſentia vel penuria Epiſcopi ritus ille adhiberetur; ceremonia enim etſi ritu diverſa, modò pia ſit, ſive in præſentia, ſive in abſentia Epiſcopi perinde fieri poteſt; neque enim eædem ſunt omnes Eccleſiarum ceremoniæ. Unde idem Gregorius *lib.* 12. *epiſt.* 31. Auguſtino Anglorum Epiſcopo Eccleſiæ Gallicanæ ritus à Romanis ſolâ ceremoniâ diverſos

alioquin

alioquin licitos amplecti ſuadet, & in recentem Anglorum Eccleſiam transferre; *Non enim pro locis res,* inquit, *ſed pro bonis rebus loca nobis amanda ſunt.* Ergo ſi ritualis frontis chriſmatio in abſentia Epiſcopi tolerari potuit, etiam in præſentia illius: ergo ſupponere videtur ſe concedere facultatem præbendi chriſmationem illam, quæ propter abſentiam Epiſcopi haberi non poteſt, quæ eſt confirmativa. Altera difficultas eſt, quia cùm Concilium Florentinum ſuprà memoratum teſtetur aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ſimplices Sacerdotes ſacramentum Confirmationis ex rationabili & urgenti cauſa adminiſtraſſe, ad illam Gregorii diſpenſationem alluſiſſe videtur; cùm nullibi legatur aperta facta diſpenſatio, ſi Gregorius confirmandi poteſtatem verbis illis non impertivit Sardiniæ Sacerdotibus. Referunt aliqui plura Pontificia diplomata, quibus Romani Pontifices ſimplicibus Sacerdotibus confirmandi facultatem feciſſe dicuntur. Uerùm quia ea videre in fonte non potuimus, nec in publico Eccleſiæ Bullario circumferuntur, ex eis efficax argumentum depromi non arbitramur, præſertim quia Innocentuius III. Parochis Conſtantinopolitanis, ne ampliùs ſacramentum Confirmationis conferrent, prohibuit; collatum verò nullum eſſe pronunciavit, ut ex ejus litteris ad Lucium Vicarium ſuum miſſis patet. Cui aſtipulatur Gregorius IX. *lib.* 1. *Decretalium, tit.*4.*de conſuetudine*; necnon Innocentius IV. in litteris ad Epiſcopum Tuſculanum Apoſtolicæ Sedis in Regno Cypri Legatum; & Clemens VIII. in brevi inſtructione ſuper ritibus Græcorum.

Proponuntur

Proponuntur adverſæ ſententiæ fundamenta, quibus ei non mediocris probabilitas conciliatur.

Non deſunt tamen graviſſima argumenta, quibus ita Epiſcoporum propriam eſſe confirmandi poteſtatem probari poteſt, ut nullo caſu, nullaque accedente diſpenſatione id Sacerdotibus ſimplicibus committi poſſit.

Potiſſimum fundamentum petitur ab authoritate; Euſebius enim Papa epiſt. 3. ad Epiſcopos Tuſciæ & Campaniæ declarat Confirmationis ſacramentum *ab aliis perfici non poſſe, niſi à ſummis Sacerdotibus: nam ſi aliter præſumptum fuit, irritum habeatur & vacuum, nec inter Eccleſiaſtica unquam reputabitur ſacramenta.* Damaſus etiam epiſt. ad Epiſcopos Numidiæ: *Quod eis* (ſcilicet Chorepiſcopis inter ſimplices Sacerdotes præcipuis) *non licet Sacerdotes conſecrare, nec Diaconos, aut Subdiaconos, nec Virgines, nec Altare erigere, nec ungere aut ſacrare, nec Eccleſias dedicare, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorum frontem ſignare.* ::: *Quod ſolis Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus proprii ſit officii tradere Spiritum ſanctum, liber Actuum Apoſtolorum docet, præſertim cùm nullus ex ſeptuaginta Diſcipulis, quorum iſti* (Chorepiſcopi) *in Eccleſia ſpeciem gerunt, legatur donum Sancti Spiritus per manus impoſitionem tradidiſſe. Hæc ergo, quia omni carent ratione, nullus deinceps uſurpet aut conſentiat Sacerdotum, qui noluerit à noſtro Sacerdotali collegio ſeparari.*

Et

donari : quod nulli præter Epiſcopos eſſe conceſſum, Evangelica teſtatur authoritas.

Reſpondent communiter Authores noſtræ ſententiæ, Pontifices & Patres in Conciliis de ordinario Confirmationis miniſtro fuiſſe loquutos, quem ſolum conſtat eſſe Epiſcopum; cum quibus ſtat Sacerdotem poſſe eſſe Sacramenti Confirmationis ex commiſſione & diſpenſatione ſummi Pontificis miniſtrum delegatum. Verùm contra hanc reſponſionem multipliciter inſtari poteſt, & ſimul Eſtii ſententia roborari.

Argumentantur 1. & ſimul hanc reſponſionem impugnant, quia Innocentius III. *cap.* 4. *de conſuetudine*, decernit, ut fideles priùs careant Sacramento Confirmationis, quàm ut à Presbyteris illud accipiant. Nullus autem eſt rationabiliter diſpenſandi locus, quàm mortis imminentis articulus, in quo etiam omnes reſervationes ceſſant. Ergo ſi poſſet Summus Pontifex ſimplicibus Sacerdotibus confirmandi facultatem facere, eam tum maximè impertire debet, cùm ob impendentem mortem fidelis non poteſt ab abſente Epiſcopo confirmari. Et tamen Innocentius ſatius eſſe ait ſine Confirmationis Sacramento mortem oppetere, quàm illud à ſimplici Sacerdote etiam in ultimo vitæ diſcrimine accipere. Ergo exiſtimabat Innocentius, confirmandi poteſtatem Epiſcopis eximiam nullo caſu poſſe ſimplicibus Sacerdotibus communicari.

Argumentantur 2. Eodem modo præfati Pontifices, præfataque Concilia loquuntur de adminiſtratione Confirmationis atque de confectione & conſecratione chriſmatis, ut patet

ex relatis Damaſi & Magni Leonis verbis; unde ſi ſimplex Sacerdos ex Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione poteſt confirmare, chriſma etiam conſecrare facilè poterit; ſi enim Eccleſiæ Capitis poteſtatis plenitudo unum concedere poteſt, aliud etiam longè minoris momenti poterit indulgere; majus verò eſt confirmare, & plenitudinem donorum Spiritus Sancti effundere, quàm materiam confirmationis benedictionibus præparare & conſecrare. Atqui ex perenni Eccleſiæ uſu, cui nec ipſi Græci ſchiſmatici & Photiano errore imbuti contradicunt, ſolus Epiſcopus chriſma conficere validè poteſt, nec idonea unquam habita eſt Confirmationis materia, niſi ſolùm ad chriſma ab Epiſcopo benedictum, ut Concilium Florentinum declaravit. Ergo confirmandi poteſtas Epiſcopali Ordini eſſentialiter annexa eſt.

Reſpondeo ad 1. Innocentium IV. Presbyterorum illorum præſumptionem coërcere voluiſſe, qui grandi abuſu Pontificalis & confirmativæ ſignationis adhibendæ poteſtatem ſibi arrogabant, & ut loquitur Gelaſius, arripiebant. Quæ conſuetudo antiquis & perpetuis Eccleſiæ Catholicæ moribus repugnans ut cohiberetur, ſtatuit Innocentius ſatius eſſe Confirmationis re ſuſceptæ Sacramento carere, quàm talem poteſtatem omnibus indiſcriminatim, & pro quovis tempore Sacerdotibus impertire.

Ad 2. reſpondeo, quod cùm nunquam legatur ſimplici Sacerdoti conficiendi chriſmatis facta facultas, ſed ſemper in utraque Eccleſia interdicta, ut patet tum ex Pontificum

paulò

paulò antè memoratis decretis, tum ex Canone *Preſbyter*, 26. *quæſt.6.* ubi præcipitur: *Preſbyter chriſma nunquam conficiat*; tum ex cap. 2. Concilii Vormatienſis ſic ſtatuentis: *Chriſma conficere nullus præter Epiſcopum præſumat*; argumento eſt conficiendi chriſmatis poteſtatem nullo caſu, nulla authoritate ſimplici Sacerdoti poſſe concedi. Et ſanè congruit, ut materia Sacramentorum, quæ ab ipſo Chriſto non fuit conſecrata (conſecravit autem Chriſtus tactu ſuæ mundiſſimæ carnis aquas in baptiſmate ſuo, & materiam Euchariſtiæ in ultima cœna) ab Epiſcopis Chriſti perſonam in Eccleſiis ſuis gerentibus conſecretur. Nec obeſt, quod conſecratio chriſmatis ſit miniſterium ipſa chriſmatis confirmativa inunctione longè inferius; nam etiam minus eſt altaria ſacrare & miniſtros ordinare, quàm corpus Chriſti in Euchariſtia conficere; & tamen hoc poſterius Sacerdos poteſt, priora efficere non poteſt. Nec in his quæ à divina inſtitutione pendent, vel ad hierarchicam œconomiam conſervandam ſunt inſtituta, valet argumentum à majori ad minus, ſed à voluntate Dei in Scripturis vel Eccleſiæ traditione nobis ſignificata.

Inſtabis: Epiſcopus eſt Confirmationis miniſter jure divino inſtitutus: Ergo confirmandi facultatem nequit Papa ſimplici Sacerdoti committere. Probatur conſequentia: poteſtas illa ſimplici Sacerdoti facta, vel juri divino, vel humano duntaxat inniteretur. Non juri divino; Papa enim non eſt juris divini diſtributor vel author. Non juri humano, alioquin divina confirmandorum Chriſtianorum facul-

tas eſſet merè humana, & legum humanarum varietati & viciſſitudini obnoxia. Eccleſia autem ſive Capitis viſibilis ſui authoritate, ſive Conciliorum etiam œcumenicorum poteſtate jus divinum immutare, & Sacramenta condere minimè valet: eſſentiæ enim Sacramentorum, ad quas materia, forma, & miniſter deſiderantur, immobiles ſunt, nec Eccleſiæ quicquam in hujuſmodi alterandis juribus conceſſum eſt. Ergo ſi Epiſcopus ſit Confirmationis jure divino miniſter inſtitutus, in nullum alium poteſt talis facultas dilatari.

Reſpondeo ex Chriſti inſtitutione Epiſcopum eſſe ordinarium Confirmationis miniſtrum, ſed ex eadem etiam Chriſti voluntate ſimplicem Sacerdotem poſſe eſſe Confirmationis, Summo Pontifice gravi de cauſa annuente, miniſtrum delegatum. Sicut ex Chriſti inſtitutione Epiſcopus poteſtate ordinaria à peccatis abſolvere poteſt; Sacerdos verò peccata duntaxat remittere poteſt, ſi ab Epiſcopo juriſdictionem obtineat. Neque in his alia ratio quærenda eſt, quàm Chriſti inſtituentis beneplacitum nobis ex traditione & Eccleſiæ Catholicæ à Spiritu Sancto gubernatæ uſu notum. Quamobrem in hujuſmodi indulgentia Papa jus divinum non mutat, ſed tantùm declarat ſimplicem Sacerdotem in tali urgentis neceſſitatis caſu, ex ſua tamen commiſſione confirmare, idque eſſe voluntati & Chriſti Sacramentorum authoris inſtitutioni conſentaneum.

Urgebis: Poteſtas confirmandi eſt poteſtas Ordinis, & non juriſdictionis; unde Confirmatio ab Epiſcopo exauthorato & cenſuris Eccleſiaſticis

cleſiaſticis irretito, imò & in hæreſim lapſo valida eſt, tametſi illicitè miniſtretur: poteſtas verò remittendi peccata præter Ordinem Sacerdotalem juriſdictionem exigit, unde abſolutio à Sacerdote excommunicato impenſa, nedum illicita, ſed invalida etiam eſt & nulla. Ergo Confirmationis collatio effectivè & per ſe à charactere Epiſcopali proficiſcitur. Ergo irrita eſt Confirmatio à quovis non Epiſcopo collata.

Confirmatur: Dum Epiſcopus confirmat, vel id præſtat ratione poteſtatis ſuo Ordini & characteri annexa, vel ratione juriſdictionis, quâ univerſæ Diœceſi principatur. Non ratione juriſdictionis; tum quia Epiſcopus juriſdictione ſua Eccleſiæ cenſuris orbatus validè confirmat; tum quia juriſdictionem ſuam poteſt Epiſcopus in alios derivare, & de facto eam Vicariis Generalibus impertit, ſubindeque poſſet aliis Sacerdotibus confirmandi, ſicut & à caſibus reſervatis abſolvendi facultatem concedere, quod in Eccleſia inuſitatum & inauditum eſt. Ergo non confirmat Epiſcopus niſi ratione poteſtatis Ordinis, ſeu characteri ſuo divinitus alligatæ: Ergo quicumque eo charactere Epiſcopali carebit, in vanum confirmabit. Quod uſqueadeò verum eſt, ut ipſe Papa electus, & in Epiſcopum nondum conſecratus, tametſi primam & maximam habeat in totam Chriſti Eccleſiam authoritatem & juriſdictionem, ipſe tamen confirmare alios non poteſt defectu characteris Epiſcopalis. Ergo confirmandi facultas eſt eſſentialiter characteri Epiſcopali annexa.

Confirmatur rurſum: Si confirmandi vis non ſit characteri Epiſcopali eſſentialiter alligata, ſed poſſit Presbytero, diſpenſante ſummo Pontifice, committi, poterit etiam & Diacono ac Clerico cuivis indulgeri: Si enim confirmatio per ſe non procedat à charactere Epiſcopali, peræquè poterit à Sacerdote & Diacono baptizantibus præberi, & tantùm & per accidens ab Epiſcopo procederet.

Reſpondeo hoc in argumento præcipuum oppoſitæ ſententiæ à ratione momentum, & ſummam difficultatis (& difficultas ipſa, ut fateor, ſumma eſt) contineri. Dicendum ergo, confirmandi facultatem eſſe poteſtatem Ordinis Epiſcopalis quidem tanquam miniſtri ordinarii; Presbyteralis verò, ſed cum connotatione & dependentia à diſpenſatione ſummi Eccleſiæ Hierarchæ. Quare nec juriſdictio ſufficit ad confirmandum, ut patet in ſummo Pontifice electo & nondum in Epiſcopum conſecrato; nec ſolus ſufficit character Presbyteralis, ſed vel character Epiſcopalis ſolus deſideratur, vel Presbyteralis ex diſpenſatione ſummi Pontificis. Sicut à ſimili ad remittenda peccata non ſufficit juriſdictio quam ex vi electionis habet Diaconus Cardinalis in ſummum Pontificem electus, nec ordo Presbyteralis, quem habet ſimplex Sacerdos ab Epiſcopo non approbatus. Effectivè ergo procedit Confirmatio à charactere, ſive Epiſcopali ordinariè, ſive Presbyterali, ſuppoſitâ Summi Pontificis licentiâ. Ex quibus patet ad primam & ſecundam confirmationem: Epiſcopus enim confirmat ut miniſter Ordinarius ratione characteris ſui Epiſcopalis, Sacerdos verò ratione

characteris

characteris Presbyteralis, ſuppoſitâ ſummi Antiſtitis indulgentiâ. Unde hujuſmodi facultatem nec ſuis Vicariis Epiſcopus largiri, nec Diaconis vel laïcis Summus Pontifex impertire poteſt. Ratio verò cur Epiſcopi Presbyteris confirmandi poteſtatem, aut Romanus Pontifex Diaconis committere non poſſint, ſitque Romano Pontifici id Sacerdotibus concedere jure divino reſervatum, ex perpetua Eccleſiæ traditione optimo divinæ inſtitutionis interprete prærogativam illam Summo Pontifici aſſerente depromitur: nunquam enim talem facultatem conceſſiſſe, vel concedere potuiſſe alios à Romano Antiſtites legimus. Et ſanè conveniens eſt, ut ea quæ totius Eccleſiæ regimen concernunt, qualia maximè ſunt quæ ad ritus Sacramentorum ſpectant, univerſali Eccleſiæ Præſidi, vel Conciliis œcumenicis ſpeciali jure attribuantur, ut ea determinent, quæ Chriſtus ſingulatim non præſcripſit, ſed Eccleſiæ judicio permiſit. Et quanvis quidquid Pontifex ſummus in univerſo orbe poteſt, id etiam Epiſcopo in ſua diœceſi conceſſum ſit, quia Epiſcopus eſt Diœceſeos Paſtor ordinarius, ſicut Papa totius orbis Chriſtiani: id tamen intelligendum eſt de his quæ pertinent tum ad poteſtatem Ordinis, tum ad regimen ſpiritale ovium; non verò de iis quæ ad univerſam Chriſti familiam pertinent, qualia ſunt deſignatio materiæ & miniſtri Sacramentorum, Concilii œcumenici congregatio, majorum cauſarum judicium, controverſiarum Fidei decidendarum primaria poteſtas, in quibus omnibus plura poteſt Eccleſiæ univerſæ Caput, quàm ſingulaum Diœceſeon Epiſcopi.

Reflexio.

Meritò S. Pacianus Serm. de Baptiſmo, Confirmationem *Antiſtitis Sacramentum* appellat, quo magis demonſtret unctionem illam Epiſcopi propriam eſſe. Si Epiſcopi ſit robur infundere, infirmos confirmare, vacillantes fulcire, imperfectis perfectionis formam & archetypum verbis factiſque præbere, qualis quæſo ipſius Antiſtitis vigor ſidei, charitatis fervor, veritatis amor & zelus ſit oporteat, ut quod dat, ipſe habeat, nemo non videt. Lætatur quidem Sancta Mater Eccleſia ſe etiam in hoc ſæculo nequam eximiis clarere Epiſcopis, quos fides integra, religio devota, operum miſericordia, morum diſciplina commendant. Quàm læta, quàm gaudens, quàm beata intuetur viros illos Apoſtolicos, qui inconcuſſis præceptorum cœleſtium radicibus nixi, & Evangelicis traditionibus roborati nihil veritatis defenſioni præponunt, fidei integritatem & morum caſtimoniam tenaces retinent, prædicant intrepidi, & propter illam juſtitiam perſequutionem pati non detrectant. Quàm illi abſunt à quorundam pſeudopaſtorum moribus depravatis, qui ut ait Cyprianus *tract. de lapſis*, cùm hortamento eſſe illos oporteat cæteris & exemplo, divinâ procuratione contemptâ, procuratores rerum ſæcularium fiunt; derelictâ cathedrâ, plebe deſertâ per alienas provincias oberrant; eſurientibus in Eccleſia fratribus ſubvenire non cogitant, ſed inſatiabili cupiditatis ardore ampliandis facultatibus, augendis honoribus, pinguioribus Sacerdotiis obtinendis incumbunt.

Felices

Felices diœceſes, fortunati populi talibus illuſtrati luminibus, tantis muniti præſidiis, tot exemplis animati! Quàm bonum, & quàm jucundum, ſed melius profectò & jucundius, ſi frequentius, videre paſtores in gregis ſui vulnere vulneratos! Cum ſingulis Epiſcopale pectus ſuum copulantes, mœroris & funeris fidelium pondera luctuoſa participant. Cum plangentibus plangunt, cum deflentibus deflent, cum jacentibus jacere ſe credunt. Jaculis graſſantis inimici dum percutitur populus, ſua ſimul membra percuti ſentiunt; ſævientes in populos gladii per boni Epiſcopi viſcera tranſeunt; nec poteſt Paſtoris animus liber & immunis eſſe à malis, quæ oves inceſſunt. In proſtratis fratribus & Antiſtitem proſternit affectus.

Illud præ oculis ſemper habent, qui coram Deo ambulant veri Præſules, quod Cyprianus *epiſt.* 55. ſcriptum reliquit: *Si ita res eſt, ut nequiſſimorum timeatur audacia, & quod mali jure atque æquitate non poſſunt, temeritate ac deſperatione perficiant, actum eſt de Epiſcopatus vigore, & de Eccleſiæ gubernandæ ſublimi ac divina poteſtate: nec Chriſtiani ultrà aut durare, aut eſſe jam poſſumus, ſi ad hoc ventum eſt, ut perditorum minas atque inſidias pertimeſcamus. Omnes, quorum pectora & mentes diabolus inſedit, venenatam rabiem ſuam quotidie furioſâ voce teſtantur: non tamen idcirco cedendum eſt, quia minantur; aut ideò adverſarius & inimicus major eſt Chriſto, quia tantùm ſibi vendicat & aſſumit in ſæculo. Manere apud nos debet, frater chariſſime, fidei robur immobile,*

&

& ſtabilis atque inconcuſſa virtus contra omnes incurſus atque impetus oblatrantium fluctuum velut petræ objacentis fortitudine & mole debet obſiſtere. Nec intereſt unde Epiſcopo aut terror, aut periculum veniat, qui terroribus & periculis vivit obnoxius; & tamen fit de ipſis terroribus ac periculis glorioſus. Nihil intereſt quis tradat aut ſæviat, cùm Deus tradi permittat, quos diſponit coronari. Vide Nazianzenum *orat.* 20. *circa medium.*

FINIS.

IN ROMA